INDEX
RERUM VARIARUM,

P. Significat libros Poetici Astronomici. Simplex numerus capita Mythologiæ. Præf. significat Genealogiam, quæ Fabulis præmittitur.

in

Agrius,

D.

E.

F.

G.

L.

Lam-

N.

O.

Pe

Spio

T.

V.

X.

Y.

Ze-

IN-

O.

Pe

Q.

R.

S.

T.

V.

X.

Y.

Ze-

Z.

INDICULUS

Scriptorum, qui ab Hygino laudantur.

Numerus paginas signat.

I N-

SCHEFFERI
INDEX
LOCUTIONUM RARIORUM,

Quæ apud

HYGINUM

Occurrunt.

Th. MUNCKERUS adauxit, & à mendis quam plurimis repurgavit.

P. Significat libros Poëtici Aſtronomici: Simplex numerus ſine literæ alicujus adjectione, Fabulas.

Ar-

tuit (si modo integra est scriptura) fecit, ut peterentur propter dotem, quia indotata negligebantur.

Constituit sibi præsidium currus, P. 2, 14. constituta ætate quis 15. *senili.* ad constitutum, 148. *sc. tempus, de quo inter eos convenerat.*

Constringere in rota quem. 62. *Vide, quæ de hac re scripsi lib. I. c. 18. de Re Vehiculari.*

Consumere. Consumsit brachium ejus, 83. *in cibum, puta, edit. Sic* consumunt pecora ejus, 126. ipsam equæ suæ, 250. æstimans, consumere ipsam velle, 136. consumptus est in templo, 247. consumpti sunt à Sphinge, 69. *aliter.* consumptæ ab luctu, 191. *viribus & vita exhausti. aliter.* consumere partem P. 2, 15. *sumere.*

Contendere. Contendentes venerunt ad regem, 187. *litigantes.* contendit pammachum, pancratium Hercules in ludis, 273. *certavit id genus certaminis cum aliis.*

Continentur hæc signa cursu Solis, P. 2. 20.

Contingunt sacrificia pauperibus P. 2, 15. *datur eis facultas sacrificandi.* Quomodo Ovidius. XII. Met. v. 195. *Sed jam aut contigerant illi connubia matris, Aut fuerant promissa tuæ.*

Contra regionem ejus loci est posita Lyra P. 3, 6. Thebas ager est. P. 2, 20.

Contrahere litem ira, 257. *Vide Not.*

Convenio. convenit ei, 105. *cum eo, de colludentibus occulte.* convenisse eos inter se negant P. 2, 4. *concordes fuisse.*

Conversatur hic inter homines. P. 2. 24. *versatur.*

Copia reliqua exercitus. P. 2. 24. *pars, multitudo.* ab eo, ut copiam sibi faceret, impetrare non potuit. P. 2, 20. *Plenius ita:* corporis copiam non fecit, 93. cum ei copia nun fieret. P. 2. 16. *eodem sensu.*

Coquo. Coctæ ficus. P. 2, 40. *maturæ factæ.*

Corintho decidit Polybus, 69. *Ellip. pro, in Corintho, Corinthi.*

Corius, 195. *pro, corium. Vid. Notas.*

Corpore ejus inducta, incidit in amorem. P. 2. 20. *forma.* corporibus recuperatis. P. 2, 20. *quemodo apud Phædrum, corpus facere.*

Crateris ansæ, labra, P. 3. 39.

Creo. Creata ea est prima mortalis, 142. *genita.*

Credere se noluit, 274. *committere ejus fidei.*

Cretosum lutum, 220.

Cruciatus. data ei est in cruciatum, 8. *ut ab ea cruciatu & supplicio posset affici.*

Cubare. ut cubaret secum, impetravit, P. 2. 8. *concumberet.*

Cum caussa interficere genus mortalium, 152. *opponitur τῷ, sine caussa.* cum Musis delectatur. P. 2. 27. *plene, quod alias vulgo sine præpositione efferunt. Τῷ cum respondet ita.* cum descendebat, & aurum subito ostendebat, ita rumor sublatus est, 14.

Cupidus viæ, 194. *qui festinat ad faciendum iter.*

Custodes misit cum muliere, 45. *Ministros, qui curam ejus haberent.*

D.

Dare. da, quod pueri solent, 189. *inter obscœna. vide Priap. 2. & ibi notas.* Data ei est fuga, 119. *permissa, concessa.*

De Caucaso est solutus, 54. sno rapuerunt, 77. Græcia venerunt ad Aulidem Danai, 265. insula ejectus. P. 2. 34. manu filii mortem cavere. 66. nutricibus una. P. 2, 2. re ea responsum petierunt, 139. re Venerea voluptas, 75. rebus his diligenter exquisivit Thales. P. 2, 2. tenebris Labyrinthi ad lucem venit. P. 2, 5.

Decantare, 194. *Canere.*

Decidit, percussus ab apro, 14. *compos. pro simpl. cecidit i. e. occubuit.*

Declinare. illa declinavit, dum colligit aurum, 185. *omisit persequi.*

Deficit ei animus P. 2, 16. *moritur.* defectus currus, 84. *cui quid deest, non integer.*

Definitur ad æstivum ab arctico circulo. P. 3. 3. *pro, usque ad æstivum.*

Deformare. deformavit corpora eorum in astris P. 2, 4. *formavit, figuravit.* deformatur in aliquo numero astrorum P. 2. 34. sella quadrato, P. 3, 9. deformatus ad sydera P. 2, 34. *pro ad sydera, vel, in syderibus.*

Delectatur cum Musis. P. 2, 27. *plene, quod alii malunt omissa præpositione, delectatur Musis. Cicero epist. ad Attic.*

E.

ni igo me turpiter hodie hic dabo. A. II. sc. I. ubi vide Gesjetum.

Efficere. Efficit flexum capite primum. P. 3, 8. *flectit se.*

Effigies. Effigiem restituit ei suam, 126. *speciem, formam.* in effigiem delphini transfiguratus est, 134. in quamcunque effigiem vult, transmutatur, 205. *Plinius X. 44. Unde origo fabulæ, Diomedis socios in earum effigies mutatos.*

Egens liberis, 175. *orbus.*

Ejicio. Ejicit coxas, 57. *movet è sede sua naturali. Vide Not.* lumen sol. P. 4, 14. *emittit.*

Elidere. Elidebatur graviter ad terram, 38. *Vide Notas.*

Ellipsis apud nostrum frequens; in hisce singularis. Genua ejus reliquo corpore divisit P. 3, 20. *deest A. Sic.* quo Midas petiit. 191. *a quo.* raptu Proserpinæ aberrantes, 141. *deest A B. ab raptu, post raptum. Ita.* his commemorabilis est cœtus. præf. 2. *pro, ab his, post hæc.* pellem Colchos servabat. 151. *Deest Apud; apud Colchos.* Etiam scriptis tuis perspici potest. P. 1. præf. *Deest Ex. ex scriptis. Sic* Theseus ludis eum rapuit. *pro, ex ludis.* Stephanus facto appellatus. P. 2. 5. *pro, ex facto.* quo cum Areopagitæ consedissent, 274. *pro, ex quo, ex qua re, ob quam rem. Ita.* quo ejus prior pars apparet P. 2, 21. *Ex quo, unde.* quo cum Mars venisset, 35. *Ex quo, ex qua caussa.* quo Midas petiit, 191. *ex quo.* Ægypto oppida communire jussit eum, 149. *deest IN. Sic.* cœlo videbatur alte volans. P. 2, 8. conjugio duxit Melanippam, 186. *Sic,* Corintho Polybus decedit, 167. *pro, in Corintho.* Delo nullus canis, 248. Lero insula nullus lepus, P. 2, 33. mundo collocavit. P. 2, 8. nuptiis accepit à Venere, P. 2, 5. nuptiis filiarum fecit, 273. somno acquieverunt, 254. tantum bellatrix, 193. *pro in tantum.* Templo Dianæ immolatur, 120. *pro in templo.* Hoc Hercules Nessum sagittis confixit, 34. *Sic,* quæ sol ne pollueretur, aufugit, 258. *deest, OB. vel, propter. Ita.* Jupiter nescius, quod faceret. P. 2. 35. *ob quod. Et hoc genus nostro frequentissimum, ac peculiare, quod frustra putarunt emendandum. Sic.* quod cum mori non posset, 52. quod cum venisset, 63. quod Jovis eos cum vidisset, 79. *Adde* 1. 3, 104. 106. 121, 133. 136, 140, 146, 166. fecit, inter se certarent, 126. *deest, Ut, ut certarent.*

Ementiri. illa ementita est, dicitque, signum contaminasse, 120.

Eo. ire ad oppugnatum Thebas, 73. Trojam, 121. *proficisci.*

Eo intervenit, 32. *Ellip. in eo tempore, ut fab. 46. In eo tempore Eumolpus venit.* eo jussit ingeri carbones, 219. *pro, in eo loco.*

Epulari. epulandum ei appofuit. filium 258. *edendum. vide Not.*

Equi. equis junctis vehi, 47. *pro vehiculo. Vide nos in de Re Vehiculari.*

Erga quem bene merens, 25. *Plaut. in Amphit. V. 1. Jam istuc gaudeo, ut erga me est merita.*

Ergastulum. ex ergastulo aliquis, 190. *Græca imitatione.* pro *ergastularius.*

Erratio. locutus de fine errationis suæ, 125. *vagi & incerti itineris.* incidit compluribus erratio P. 2, 2. *error.*

Eruditus omnium artium P. 2, 6. *Græc. Synt. v. Sanctium. II. c. 3.*

Et cognita sorore, & Terei impium facinus, 45. *Nota casus diversos. Et vide Not.*

Eventus. eventum suum dicere Dianæ verita est. P. 2, 1. *id, quod evenisset sibi, casum suum. Sic,* eventu liberari. P. 2, 4.

Ex diverso non potest videri, P. 2, 12. ex fide data rogavit eum, ut hoc faceret, 198. ex hoc est cognitus, 96. ex fortibus occidit, 138. *fortibus sic volentibus & prædicentibus.* ex numero deorum habent columbas, 196. *inter deos, in deorum numero. Aliter,* aves ex pennis suis eos confecerunt, 20. *plene, quod vulgo omissa præpositione, confecerunt pennis, vel cum pennis. Notat instrumentum. Sic* ex venenis miracula fecit, 24. ex felle tinxit sagittas, 34. *notat materiam. Sic,* ex foliis se obruit, 126. ex purpura intextus Ganymedes, 273. ex gemmis monile aureum, 73. *cum gemmis.*

Exagitare quem, 26. *inquietare accusando.*

Exeo. Exire ad lucem, P. 4. 12. *comp. pro simpl. h. e. oriri. Similiter,* exit ex arena aries, 133. *it, prodit. Sic,*

F.

Frau-

nos pro eo usurpavit, interscapulum, Græceque reddidit μετάφρενον.

Intervallum diffidens breve, P. 3, 10. longum satis, P. 3, 39.

Intervenit eo rex, 120. nutrix, ne se necaret, 59.

Invenio. inventus est esse filius Priami, 273. inventa est mulier, 23. *Terent. Eunuchi fine. Scio, Pamphilam meam inventam civem. Ubi Donatus: inventam, cognitam.*

Invidia. propter artificii invidiam tecto dejecit eum, 39, 244.

Involare pecus alicujus, 200. *invadere, subducendi & furandi animo.*

Jovis, 31. 53. 54. 63. 75. 79. 92. 140, 146. 150, 152. *pro, Jupiter, antique, ac plebeio more, cum plebs retinens sit antiquorum. Vide Vossium de Anal. I. c. 48. & quæ nos in Frag. Petronii Dalmaticum.*

Iratus. Irato animo quid ferre, P. 2, 4.

Irrigare amnes undique, 152. mare in terram, 164. *inducere. Cato de R. R. c. 151. Aquam irrigato leniter in areas.*

Irrigatio, 153. *diluvium.*

Is. Ut liceret ei communicare, 80. *pro, sibi.*

Ism. P. 2, 40. *pro Isidem.*

Ita ornatus, quomodo se præcipitaverat, 194.

Itaque. cogitans, si Ariadnen in patriam portasset, sibi opprobrium futurum; itaque reliquit, 43. *vulgo cogitans, reliquit, vel quia cogitavit, itaque reliquit. puto & hoc plebejum esse. adde P. 2. 5.*

Jubeo. jusserat filio, ut auferret, 55. *Græca consuetudo. vid. Vossium de Constr.*

Judicare secundum aliquem, 75. 164. *Cicero ad Att. 12. Secundum Buthrotios judicavit*

Jugum. Cleops & Bitias pro bobus sub jugo se junxerunt, 254. *plene, pro quo vulgo, jugo se junxerunt.*

Jupitris, P. 2, 13. *pro, Jovis. Probat Priscianus.*

Juror. Juratus est illi, P. 2, 15. *Plautus in Rud. Nam tu juratus mihi es. pro jurasti. & sic Lucanus, aliique. Quanquam & hoc inter plebeja referendum videtur.*

Juvare. Juvit auxilio receptos Iason, 21. *Cic. pro Corn. Nostros duces auxilio laboris, commeatus juverint.*

L.

Laborare quid in adolescentia, P. 1. præfat. *scribere, consignare litteris.* laborans fœmina, 274. *parturiens.*

Lacedæmon hospes, 92. *Lacedæmonius. Verba Hygini sunt: Helenam a Lacedæmone ab Hospite Menelao abduxit.* Sed ibi *Lacedæmon* urbis nomen est, nec adjectivum, sed substantivum.

Lachrimatur obitum ejus, P. 2, 4. id est, propter obitum ejus. *Terent. Eunuch. A. V. sc. 1. Num id lachrimat virgo? P. id opinor. Donatus eo loco: id lachrimat, ut supra, id vero serio triumphat: pro, ob id.*

Lactans nutrix, 147. *vid. Not.* vacca, 106.

Lapides Lychnici, 223. v. Plin. XXXVI. c. 5. *ubi hoc genus lychniten vocatum à Varrone docet.*

Lavare vestem ad mare 66. lavandum vestem tulit ad flumen, 125. *Ellip. pro, ad lavandum.*

Legere serpentes, 26.

Liberalis judex, P. 1. *oppon. severo, acerbo.*

Liberare flumen, 257. *Ita Frontinus lib. 1. c. 5. e. 3. Unam spem salutis haberet, si flumen liberasset. Adde lib. IV. c. 7. e. 28.*

Libere accipere quem hospitio, 125. *ut liberum decet, liberaliter.*

Liberi. procreavit liberos septem, totidemque filias, 9. *pro filios septem.*

Lingua una loquuntur primi homines, 143.

Lis. litem contrahere, 257. *litigare, contendere, rixari.*

Lucrari maleficium, P. 2, 40.

Ludi. Ludos fecit nuptiis filiarum, 223. *Ellip. pro, in nuptiis.*

Lumen ei restituit, 106. *lumina, visum.*

Lychnici lapides, 223.

M.

Machinari cœperunt ei referre hanc gratiam, 46.

Mandare. Mandavit ei per obtestationem, ne alter ferret impune, 8. mandavit filium in Ætoliam, 184. *Simpl, pro Compos. amandavit. Cic. pro Sylla. Familiarissimum suum dimittere ab se, & mandare in ultimas terras, Sic*, mandat Philomelam ad Lynceum regem, 45.

Man-

N.

Ob

S.

T.

F I N I S.

MYTHOGRAPHORUM LATINORUM

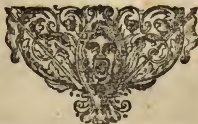
TOMUS ALTER,

Complectens

FABII PLANCIADIS FULGENTII
Mythologias, Continentiam Virgilianam,
& libellum de Prisco Sermone;

LACTANTII PLACIDI
Argumenta Metamorphoseôn Nasonianarum;

ALBRICI PHILOSOPHI
Commentariolum de Imaginibus
Deorum.

AMSTELODAMI
Ex Officina viduæ JOANNIS à SOMEREN
A. C. CIↃ IↃC LXXXI.

Ampliſſimis, & multo Literatiſſimis

VIRIS,

HENRICO à BLEISWYCK I C.
Reip. Delph. Senatori, atque ejuſdem nomine ad Concilium Ordinum Hollandiæ Delegato;

THEODORO RYCKIO I C.
Hiſtoriarum & Eloquentiæ in Leidenſi Academiâ Profeſſori,

AMICIS SUIS MAGNIS,

THOMAS MUNCKERUS

S. P. D.

Quod ingenii ſui monumenta viris inſcriptum ire non vulgaribus hodie amant homines eruditi, id quam non heri demum aut nudius tertius exortum, ſed in more poſitum jam olim apud ſæculum prius fuerit, latere opinor nemini, niſi ſi quis ingenio ita agre-

ſti ſit & à Muſis averſo, ut venerabile illud antiquorum depoſitum, libros dico illorum, nunquam tractaverit. Verum ut diverſi hominum ſenſus ſunt, nec voto heic uno vivitur, ita nec unâ de cauſſà dedicationes illas inſtitui videas. Qui φιλοκτέανος eſt, & beatiſſimum cenſet, qui plurimum habet, ſecundâ oratione tantum non ſtellis ac Jovis concilio inſeret divites illos Satrapas, aureſque eorum, quo ſuos ſibi auro expleat ſacculos, bracteis eloquentiæ divitabit egregiè. Quem non contentum ſorte ſuâ ambitio excruciat, ita ut ſolos felices exiſtimet, qui in excelſo vitam degunt, propemodum ſerviliter adulari eos videbis, qui rerum potiuntur, ut hac ratione nido extendat & ipſe aliquando pennas majores. Miſeri ambo quidem, quod adeo cupiditatibus imperare nequeant: ſed magis multo κίμβαξ ille & κίπφος, qui pecuniolæ ſervit ſuæ, Jovemque, ut ſtolidè putat, in arcâ clauſum tenet. Alter ille ventoſus, qui tam altè ſpirat, etſi vitio inquinatus eſt, quod

vir-

virtuti ſit propius, vivendi ſe tamen valdè imperitum oſtendit, ut qui reges poſſe & regum vitam etiam ſub tecto paupertino longè præcurri ignoret. Quamvis licet infinitis nominibus Deo immortali obſtrictus ſim, tamen hoc uno gratias ei vel in primis agere immortales debeo, quod ejus benignitate accidit, ut nec fortuna mihi mea unquam diſplicuerit, nec viſum parum fuerit, quod manu illa quamlibet parcâ obtulerat. Cæterum convenientior longè & probabilior eorum ratio, qui illis ſcripta ſua nuncupant, à quibus vel ipſi beneficio aliquo inſigni affecti, vel ſtudia ita culta ſint, ut literis ſuum ponere pretium, contraque imperitorum, quos ſolos oſores habent bonæ artes, tueri eas contemptum valeant. Quamobrem valdè temerè, ne quid gravius dicam, omnino feceram, ſi, cum eo eſſem judicio, & amicis de mythologicis meis conſecrare aliquid inſtituiſſem, vos præteriiſſem indonatos, quibus cum plurimum debeo, tum ea ſtudiorum hu-

manitatis eſt cognitio, & tam non vulgaris apud eruditos auctoritas, ut metus nullus ſit, ne atro id dente impetat livor, quod vos in tutelam recipere veſtram dignati fueritis. Quo magis, ut ne gratiam veſtram & patrocinium ſollicitè ambientem Planciaden noſtrum duriter repellatis, etiam vos atque etiam rogo, ſed ita, ſi benè de juventute & literis mereri pro virili annitor, ſi debitâ vos ſemper colui obſervantiâ, ſi ita denique me geſſi, ut mea nunquam peccata pudorem vobis incuſſerint. Exiguum, fateor, & ſoloci admodum filo munuſculum hoc, nec dignum ſatis, quod vobis offeratur: verum quod per ſe haud magni momenti eſt, id quæſo devotio offerentis magnum vobis faciat; de quâ quia perſuaſiſſimum habeo à vobis nequaquam dubitari, ut multis & pulchris à me ornetur verbis, nihil, opinor, attinet. Unum hoc dicam tantum, nemini vitio datum fuiſſe unquam, quod deos coluerit, quoquo modo poſſet; nec difficilius litaſſe ſæpenume-

mero, qui parvam adoleret micam, quam qui integras mactaret cum cornibus auratis hecatombas: certè daturum, ut Græculi illius verba ad Hadrianum nunc mea faciam, plus me fuisse, si plus habuissem. Quod si nimis forte familiariter colere vos videbor, eam audaciam quo vobismet ipsis imputetis, & nostrâ in culpâ vobis ignoscatis, recordamini, quæso, quam sæpe tam familiariter, ut si planè nostræ essetis fasciæ, de his literarum studiis fabulari mecum sustinueritis. Quo interim facto, quod tantorum virorum amicitiâ honorari impensè mediocritatem nostram existimarem, stimulos subditos mihi non parvos libens agnosco ad multo alacrius, quod ingressus eram, literarum hoc stadium decurrendum. Id autem quo successu fecerim, cum nullorum, quam vestrum, esse malim judicium, ablegandum ad vestram cognitionem una cum sociis suis Planciaden putavi, plenos profecto omnes bonæ spei, immo planè confisos, fore ut

 à ne-

à neminis vel induſtriâ promptius ſuffragium, vel benignitate impetrent veniam faciliorem. Neque enim ulli vel integrius judicant, quam qui intelligunt rem, vel facilius ignoſcunt, quam ejus qui difficultatem perſpiciunt. Quod ad te attinet, Bleisvici Ampliſſime, ſcio equidem quam non per graviores occupationes ſtudiorum ſequi tibi amœnitates liceat, cum non tibi, ſed reipublicæ, quam tam laudabiliter adminiſtras, propemodum omnis vivas. Verum & hoc ſcio, ita ſubſecivis horis, hoc eſt, quibus tibi vacas, ita hæc curare ſtudia, ut illis, qui de iis diſſerentem te audiant, per omnem vitam nihil aliud curaſſe videaris; immo mirari ſubeat, unde homini maximis reip. negotiis aſſiduè diſtento tanta non humaniorum literarum tantum & antiquitatis, verum theologiæ etiam & jurisprudentiæ nata ſit notitia. Verum hæc cum non inania, ſed ſolida, hoc eſt, vera ſint, tacitâ eorum contentus conſcientiâ, prædicari ea ab aliis non ſu-

ſupervacuum tantum cenſes, ſed & moleſtè, quod hoc pacto modeſtiæ tibi laus, quâ in primis excellis, imminuatur, non immerito pateris. Idem de te quoniam perſuaſiſſimum habeo, Rycki Celeberrime, neminem mirari velim, quod nihil heic dicam, nec de exquiſitâ eruditione tuâ, quâ cum Batavum Athenæum haud parum illuſtras, tum & juventutem ab ore tuo pendentem promereris inſigniter; nec de virtutibus tuis reliquis, quæ civem non minus te præclarum, quam virum reddunt bonum. Una illa amicitia per ipſos ſeptendecim & amplius annos abſque ullâ querelâ inter nos culta, quia ejus ſive eximiâ quadam voluptate in mentem mihi nunquam venit, nec ſilentio præteriri debet: immo eam nepotes noſtri ut ſciant ac imitentur, libellus hic faciet nomini tuo conſecratus, dummodo traxerint Deum vota noſtra. In quo omine tam bono προσφωνήσεως hujus facio finem, & valere vos ambos, Optimi Virorum, diu mul-

tumque opto, quo permultis adhuc annis patriæ, quemadmodum cummaximè facitis, facere aliquid boni poſſitis.

Scrib. Delph. Bat. poſtrid. Non. Januarias anni CIↃ IↃC LXXXI.

L E-

LECTORI BENEVOLO S. D.

AD Fulgentium accuratius, quam factum adhuc est, recensendum adhibuimus MSS. duos codices membranaceos Leidensis Bibliothecæ: quorum alter, sic satis antiquus, Mythologicon & Continentiam Virgilianam una cum duobus prioribus libris Martiani Capellæ de Nuptiis Philologiæ complectebatur: in altero, vetustatis item non contemnendæ, descriptus erat libellus de Prisco Sermone, ut & Excerpta Paulli ex Festo, Glossæ in I. *&* II. *librum Georgicorum Virgilii, nonnullaque alia ad rem grammaticam pertinentia. Per hos ergo codices si quid boni forte obtigisse Planciadæ nostro judicaveris, gratias eo velim nomine agas Friderico Spanhemio & Theodoro Ryckio, Professoribus in Batavo nostro Athenæo longè celeberrimis, quorum beneficio eorum ad tempus usuram minimè, ut reor, inutilem impetravi. Mythologici editiones præter Commelinianam anni* CIↃ IↃ LXXXIX. *à nobis consultæ variæ; quas inter visæ præcipuæ sunt cum Augustana cum Jacobi Locheri commentariis anni* CIↃ IↃ XXI. *tum tres Basileenses; quarum prima Hervagiana, à Micyllo anno* CIↃ IↃ XXXV. *annotatiunculis nonnullis hic illic instructa: secunda ex officinâ Henrici Petri anno* CIↃ IↃ XXXVI. *prodiit: tertia à filio ejus Sebastiano anno* CIↃ IↃ LXXXVII. *emissa est, & curâ Henrici Justi Fulgentii Episcopi operibus conjuncta. Parisinam, quam anno* CIC IↃ LXXVIII. *protulit Johannes Parant, & Lugdunensem, anno* CIↃ IↃC VIII. *in officina Johannis de Gabiano excusam, ex Micyllianâ, quæ varios Mythographos in*

unum

unum velut fasciculum conjunxit, fideliter expressas deprehendi, si paucula, & quæ in censum vix veniant, excipias. Antiquissima, immo princeps omnium, quam Baptistæ Pii commentariis illustratam anno CIↃ CCCC LXXXVII. *Mediolanenses nobis dederunt. Eam diu multumque quæsitam tandem aliquando ex Bibliothecâ nobis Daventriensi suppeditavit doctissimus ille Consul & Professor Gisbertus Cuperus. Verum pro thesauro carbones, quod ajunt, reperi; adeo exigui visa momenti sunt, quæ ad illum scriptorem congesserat vir ille alioquin eruditus. Interim religio nobis fuit non dare tibi textum Commelini, cum perquam fidenter ille nitori se pristino restituisse Fulgentium glorietur. In libello de Prisco Sermone sequuti sumus Mercerum, qui illud scriptum cum Nonio Marcello anno* CIↃ IↃC XIV. *recensuit, & notis perquam elegantibus illustravit. Sed quam licenter Hadrianus Junius, cujus ipse vestigiis insistit, in eo refingendo grassatus sit, docebunt te nostræ animadversiones. Cæterum ne fucum nobis faciat in isto libello Fulgentius, non de nihilo verearis. Nam cum ejus ætate magnâ sui parte non à Gothis tantum, sed ab ipsis Christianis præpostero religionis zelo spoliatæ essent bibliothecæ, licere sibi arbitratum dicas, ut auctoritatem advocet complurium scriptorum, qui nunquam videntur exstitisse, certè aliis incomperti sunt. Quia tamen nihil sperni debet, in quo vel minimum antiquitatis relucet, & chartæ non multum poscebat hoc opusculum, ut nec alterum illud de Virgilianâ Continentiâ, Mythologico utrumque subjungendum censui, ne quid eorum, quæ Planciadæ hujus supersunt, à te desideraretur. Virgilianæ Continentiæ rariores inve-*

veniuntur editiones: ego certè præter Commelinianam non aliam vidi, quam quæ Servio Danielis anno CIƆ IƆC XXXVI. *præmissa est, & ab homine literato cum MSS. 2. collata, unde excerptæ lectionum varietates marginem occuparunt. Quâ autem ætate Planciades noster floruerit, affirmare pro certo non possum. Modius Novantiquarum Lectionum epist.* LXI. *æqualem fuisse, vel certè supparem Ruspensi Episcopo, & vixisse in Africâ, arbitratur. Afrum fuisse quam manifestè arguat stylus, multis heic demonstrare possem, si opus foret; sed hoc facimus alibi. Accedit huc, quod Presbyter ille Catus, cui inscribit suas mythologias, Carthaginensis fuerit, ut volunt vett. editiones: id quod & à membranis Leidensibus confirmatur. Nec displiceat forte admodum, quod æqualem faciat fulgentissimo illi Fulgentio, qui in Numidiâ episcopum gessit, cum ex præfatione Lib. 1. appareat, gravem & ejus tempore orthodoxorum fuisse persecutionem, quæ alterum illum vel in primis nobilitavit. Adverterunt me statim, ut primum in manus sumsi hunc scriptorem, verba illa pag. 2.* Quia nunquam est malum immortale mortalibus, tandem domini regis felicitas adventantis velut solis crepusculum mundo, tenebris dehiscentibus, pavores absterfit. *Quis ille dominus, sive domnus, ut membranæ habent, rex est? Glossa interlinearis codicis Leidensis Zenonem intelligendum monet: in quo etsi errat, apparet inde tamen, circa quæ scriptorem hunc tempora vixisse existimatum olim sit. Locherus rectius, meo quidem judicio, Hildericum innui censet, qui in Africâ ecclesias orthodoxas restituit, & episcopos ab ejus patre Thrasamundo in exilium actos re-*

revocavit. Sed turbat paullulum, quod paullo ante dixit, Sopitis in favillâ silentii raucisonis jurgiorum classicis, quibus me Galagetici quassaverant impetus. *Salmasius in orâ codicis sui emendaverat* Gallogetici. Gallogetæ *essent turba miscellanea ex Gallis & Getis conflata. Sed an ita vocari possent Vandali? Deinde, an ita loqueretur sub rege Vandalo? Illud, inquam, turbat me, & item alterum istud, quod libellum de Virgilianâ Continentiâ, ut & de Prisco Sermone ad Chalcidium scripsit. Quod si Chalcidius ille is est, qui Timæum Platonis interpretatus est, ut videtur existimasse Gesnerus in Bibliothecâ, & affirmare non dubitat Godofredus, cum titulum libelli de Prisco Sermone ita conceptum ediderit*, Fulgentii libellus de Prisco Sermone ad Chalcidium Grammaticum, Platonis Timæi Ecphrasten; *vixerit tempore Constantini Magni, ut ex illis non vanè admodum colligas, quæ Adversar. Lib.* XLVIII. *cap.* 8. *congessit Barthius. Sed ego inclinaverim magis in priorem sententiam, in quâ Modius & Locherus conspirant, nisi quod hic episcopum illum fuisse senserit. Nec longè ab eâ, quod ad ætatem attinet, discedit Glossator ille modo laudatus, siquidem Zeno annis non admodum multis præcessit Justinianum, sub quo Hildericus regnum obtinere cœpit in Africâ. Nam Fulgentius ille Ruspensis* claruit, *ut ait Isidor. Illustr. cap.* 27. sub Thrasamundo rege Wandalorum, Anastasio Imperatore regnante. *Isidorum secutus est Trithemius cum de eodem Ruspensi episcopo ait:* Claruit temporibus Thrasamundi regis Vandalorum Catholicas ecclesias persequentis sub Anastasio Imperatore, anno domini quingentesimo. *Vide-*

detur Glossator respexisse id, quod in de Persecut. Vand. Lib. I. *extremo narrat Victor, intercedente Zenone, Carthagini Orthodoxis reseratam esse ecclesiam suam, & episcopum redditum. Verba ejus adscribam:* Post hæc Geisericus Ecclesiam Carthaginis claudi præcepit, dissipatis atque dispersis per diversa exiliorum loca, quia episcopus non fuerat, presbyteris & ministris: quæ vix reserata, Zenone principe supplicante per patritium Severum, & sic universi ab exilio redierunt. *Ridicularium ergo est, quod in præfatione scribit Baptista:* Tempore Galeni floruit Imperatoris: episcopatum iniit sub Athanasio. Anastasio *scribere voluit forte. In Catalogo scriptorum Fulgentii nullius Mythologici meminit Isidorus, quod alioquin ille, amator tantus sæcularis doctrinæ, non reticuisset, si ullum ab eo relictum esset. Cæterum ut ætas hujus scriptoris, ita & ipsum nomen controversum est. Lundorpius in Homologumenis de Petronio auctorem Mythologiarum appellat Furium Publium Fulgentium; Continentiæ Virgilianæ, Flavium Calpurnium Fluentium; Libelli de Prisco Sermone, Fabium Fulgentium Planciaden. Sed fallitur multum vir doctus. Nec diversorum scriptorum sunt fœtus opuscula ista, nec auctor eorum Furii vel Flavii habuit nomen. Disertim enim vett. membranæ* Fabium Planciaden Fulgentium *vocant cum Mythologiarum, tum & Continentiæ Virgilianæ scriptorem. Fabium fuisse dictum liquet ex ipsiusmet verbis, quibus unam de Musis se alloquentem introducit in Præfat. Lib.* I. Eia, inquit, Fabi, Anacreonticis &c. *Nec rectè* Placiaden *pro* Planciaden *videntur facere editi antiquitus, cum* Plancia-

ciades *habeatur in libris manu exaratis; id quod Vossio in de Vitt. Sermon. Lib. I. cap. 16. videtur factum à* Plancius. *Scribit tamen Rivetus Critici Sacri Lib.* IV. *vidisse se istas Mythologias in bibliothecâ Gemblacensis monasterii sub nomine cujusdam* Placiadis Fulgentii. *Atque ita edidit quoque Baptista Pius. Sed fugisse videtur oculos eorum lineola super A literam ducta. Addit Rivetus Mythologias Carthaginensi episcopo adscribi à nonnullis. Intellexerunt, opinor, illi episcopum eum, ad quem libros de Divinis Officiis scribit Isidorus. Hæc scripseram, cum, ecce, literæ ab illustri viro Nicolào Heinsio docent me scriptoris hujus duo exemplaria pervetusta reperiri in armariis Vaticanis, quorum alterum hanc præferat inscriptionem*, Fabius Placius de Fulgentio moralis expositio Virgilianæ Continentiæ. *Adhæc in Mediceis exstare perantiquum codicem, literis exaratum Longobardicis, illique adnexum Servio, cujus beneficio conservata sint nobis erudita in Maronem scholia sub nomine Junii Philargyrii. Atque ista sunt, lector benevole, quæ de Fulgentio nostro dicere nunc habui: quibus si quis certiora me docuerit, gratias ei memini ero multo gratissimas. Nec de auctore Argumentorum Metamorphoseon Nasonis quicquam habeo, quod certum ac indubitatum esse affirmare ausim; immo nec Illustris Heinsius habet, cujus hæc verba sunt in literis eâ de re ad me datis: Scriptor ille, inquit, cujuscunque nominis, qui argumenta Metamorphoseôn Nasonianarum concinnavit, visus mihi semper est vixisse post belli Gothici tempora: quo factum est, ut bibliotheca pleraque libris spolia-*

liarentur, atque ingens penuria suboriretur auctorum veterum. Certè sublata jam tum videntur, si quæ in Metamorphoses hasce exstiterant, ut exstitisse non dubito, commentaria. Secutus enim est mendas, quæ jam tunc exemplaribus hujus poematis inoleverant; ut Lib. VII. *vers.* 760. *ubi* Laiades *pro* Naiades *scribendum monui, cum argumenti auctor prava illic lectione sit deceptus. Libro eodem vers.* 466. *idem confirmat veterem in Nasone scripturam,* quamque impia prodidit Arne, *&* *docet bello Minoio id gestum, cujus si quis exstaret scriptor, rem expeditam haberemus; nunc omnia in obscuro sunt. Curis secundis multa huc congessi, ac pertendi in Nasone corrigendum:*

—Quamque impia prodidit Arne
Siphnon; at accepto, quod avara poposcerat, auro, Mutata est in avem *Nam scripti vetustiores,* Sithon & accepto. *Siphni quoque nomen in argumento restituendum. Hæc Heinsius, ut & ista, sed in aliâ epistolâ: Ipsarum Metamorphoseôn tum inter codices numero propemodum infinitos, quos oculis usurpare mihi in pulvere veterum bibliothecarum contigit, nullum viderim exemplar hoc S. Marci libro præstabilius, de argumentis, quæ in plerisque membranis recentioris notæ aut omittuntur, aut fœdè exhibentur interpolata, facile per te judicabis De auctore horum cum nec Florentinus ille codex, nec alii à me inspecti libri quicquam præ se ferant, non habeo quod dicam. Nec satis compertum est, unde fiat, quod ad Lactantium libellus is referatur. Oblatus mihi est, cùm agerem apud Etruscos, in bibliothecâ magni Ducis Lau-*

rentianâ codex chartaceus hujus scripti parum vetustus, & seorsim sine Nasoniano opere exaratus, qui Donati breviationem fabularum Ovidii *libellum hunc nuncupabat &c. Codex ille Florentinus, cujus vir magnus meminit, is S. Marci fuit apud Dominicanos Florentiæ, ante annos, ipso judice, octingentos scriptus, in quo liber* XV. *desiderabatur. In eodem cum & argumenta Metamorphoseón continerentur, conferre ea cum editione Ræneriana operæ pretium duxit, quod præter illum, & alterum Neapolitanum, ætatem annorum circiter quadringentorum habentem, haud ullum alium alicujus invenerit vetustatis, in quo exstarent. Ea ergo codicis illius antiquissimi excerpta cum proximè cum editione Venetâ anni* CIↃ CCCC LXXXVI. *convenire deprehenderem, caussa non erat, cur non protinus præ omnibus aliis sequendam eam mihi, &, sicubi aberratum esset, ex MS. emendandam proponerem. Si nihil aliud, hoc certè à me effectum spero, ne in posterum Ræneriani Centones, ex Regii sæpe commentariis malè consuti, pro Lactantianis legantur. Non otiosè lectum à me est, quod præfatur Rænerius*, Vetere se exemplari adjutum correxisse innumeros locos, multaque, quæ deerant, adjecisse. *Adjecit sanè ille multa, sed audace mehercules exemplo, vel de suo, vel ex Regii commentariis: id quod primus haud vanè odoratus, nec dicere veritus est Victor Giselinus, in quem eo nomine immerito ita invehitur Barthius Adversar. Lib.* VIII. *cap.* 17. Nec vero Joannis Rænerii in hoc auctore diligentia tam est vituperabilis, quam censet Victor Giselinus in Epistolâ ad Georgium

Fa-

Fabricium, nec Regii ille notas intrusit, sed Regius hunc potius exscripsit, ut ex MSS. libris & stilo Lutacii persimili sibi clarum est. Itaque melius de Lutacio judicandum, quam ut phrasin ejus à Regii nequeas discernere, quæ adeo res diversæ sunt, ut nigra sunt dissimilia fulvis, ut plumbo argentum. *Quod si tam dissimilis Regii & Lactantii est stylus, mirari subit, quod non animadverterit Barthius argumentum fab.* 2. *Lib.* v. *quod ipse Adversar. Lib.* x. *cap.* 8. *illustrat, ut si à Lactantio esset profectum, ad verbum è Regianis Commentariis esse descriptum. Sed Regius, inquit, hunc potius exscripsit. Quem, oro te, exscripsit? Lactantiumne Rænerii? Atqui Rænerius longè Regio ætate inferior fuit. Quod si Regium dicas Lactantium, ut in MSS. eum invenerit, exscriptum inseruisse notis suis, jam ratio tibi reddenda erit, primum cur nunquam eorum MSS. unde tantum supplementorum accesserit Lactantio, mentionem fecerit Regius? deinde, cur nihil simile vel in codicibus Germanicis Giselinus, vel in Italicis invenerit Heinsius? Sed actum ne agam, remittam te necesse est ad animadversiones nostras, quibus vindicare Lactantium & sibi restituere annisi sumus; quod fieri à nobis, quin aliquoties reprehenderemus Rænerium, nequaquam potuisse, facile conjectas. Emendare jam ante sæculum hæc argumenta ex nescio quibus libris Walterianis aggressus erat Giselinus: verum quod in illis ea quibusdam locis mutila essent, adeoque magnam partem evariarent ab Hervagii, Birckmannorum, & Rænerii editionibus, ut non ab uno, sed pluribus facta viderentur, cœpit diffidere probitati librorum suorum, & ad libri quarti initium*

 sub-

substitit. Nos ivimus ulterius, & ad librum usque XV. *qui in MS. desiderabatur, Lactantii contextum, sive* τὸ κείμενον, *ut Græci magistri loquuntur, ex editione Venetâ, & codice illo Florentino jam aliquoties laudato, tantum non in integrum restitutum, bonâ tibi fide exhibemus. Liber autem quintus decimus an fide se & auctoritate Rænerii tueri possit, viderit is, cui fortuna ejus aliquod MS. obtulerit exemplar. Lactantium Placidum hunc eundem esse arbitratur Rænerius, cujus in Statium habeamus Commentaria; immo, ut mihi videtur, etiam argumenta Tragœdiarum Senecæ; quanquam Donato opusculum hoc inscribant Colonienses editores, ut & chartaceus ille codex, quem in Florentinâ inspectum bibliothecâ ab Ill. Heinsio audisti modo. At Barthio non est Grammaticus, neque fabularum Ovidii argumenta concinnavit, sed totum Metamorphoseon opus luculento stylo redegit in compendium. Caussam nullus video; quin omnia suadere mihi contrarium videntur. Sed quod dictionem adeo stylo ejus similem censet, qui eas fabulas, quæ sub Hygini nomine exstant, consarcinavit, ut utrumque scriptum propemodum ejusdem parentis videatur fœtus, in eo perlibenter ei adsentior.*

Quod ad Albrici, sive is Alfricus est, qui Anglus fuisse, & annis abhinc sexcentis vel septingentis floruisse videtur, Commentariolum de Imaginibus Deorum integrum exstare in Vossianâ Bibliothecâ ex Cl. Tollii notis in Palæphatum didiceram, speraveram fore, ut meâ operâ non amplius mutilus is scriptor in hominum manibus versaretur. Verum illustris Vossius eâ de re appellatus, se vel donasse Tollio, cum is Palæphatum ederet, vel certè commodasse Albricum istum, respondit,

dit, nec postilla, cum diem suum obiisset Tollius, rescisse quid eo libro factum sit. At hæredes Tollii negant in supellectile ejus librariâ ullum à se Albricum inventum. Οἴχεται ἄρ᾽ ἐκεῖνος, καὶ ἠφάνισεν ἑαυτὸν εἰς ἀτοπίαν.

Jam manum tollebam de fabulâ, cum in mentem mihi venit à Cl. Revio in Historiâ Daventriæ præfationem in Fulgentii Mythologias longè aliam, atque hactenus nos habuimus, ex MS. Vet. à Jacobo Fabro depromtam, afferri. Verum supposititium omnino scriptum illud esse, nec Planciadis nostri, tametsi abunde vel sola dictio ostendat, ut repræsentarem id heic tibi, qualecunque sit, satius duxi, quam prætermisisse quicquam, quo scriptor hic vel illustrari vel ornari possit, jure merito arguerer. Audi ergo Revium Historiæ modo laudatæ pag. 141. *Autographum, inquit, Jacobi Fabri Daventriensis, qui præfationem hanc in fabulas Fulgentii Placiadis reperit, est in Bibliothecâ Daventriensi. Sic autem habet:* Subeuntem præfationem in subjectum librum ipsius Fulgentii inveni Lovanii in bibliothecâ squalenti, proh dolor, apud Augustinenses in foro piscario, in libro squalido ob incuriam possidentium. FULGENTIUS: Multa viri veteres cum scribendo gloriam sibi quærere viderentur planâ posteris oratione detexerunt, multa typo, ne vulgata vilescerent, competenti involverunt. Multa velut mystica, etsi jucunditatis tantum gratia, acute tamen confinxerunt. Horum primis, utpote planiciem sectatis, itemque ultimis, ut qui involucris nihil adumbraverunt enodationis minus egentibus, medii, figurarum quæ tradunt cuniculis te-

tegentes, sine interpretationis adminiculo, ad intelligentiam non perveniunt. De his ergo tractatum, non præsumtionis meæ ostentaria (forte: ostentatoriâ) commentitiave adinventione, sed authenticarum commodiore traditionum aggregatione, publicæ utilitatis studio suscepi; fortasse non otiosum. Neque enim vel omnibus tot grandia, in quibus omnem Philosophiæ haurirent dulcedinem, contigere volumina, vel hæc adeptis sæpe non parum, sæpe nequicquam tanta in rerum multiplicitate, unam rem quamlibet quærendo, placet laborare. Nec quidem hæc omnia, vel pœne omnia figmentorum explicem genera; sed quæ hic facili conjunctione præsto habentur paucula, alioqui difficiliori indagatione invenirentur, vel incassum nonnunquam quærerentur dispersa. Ex hoc ergo fonticulo cyathum quem ad Aufidum, ut tantundem haurires, deferebas, aliquanto, quod mihi videtur, commodius adimplens, si quid quod gustum offendat, nihil enim in humanis actionibus perfectum est, senseris, id vel ad interiora transmissum ex se sapiat, vel si adhuc quoque insipidum perstiterit, congrui amica medicaminis infusione dulcescat, vel si condimentis dulcorari nequiverit, ne magis amarescat, penitus evomatur. Neque enim parum cognosse, sed in parum cognito perseveranter & obnixe perstare, juxta Tullium crimen voces. Quid autem sequens opus velit, à divisione fabulæ reor inchoandum.

Fabularum, quarum nomen (ut ait Macrobius) indicat falsi professionem, aliæ delectationis tantum,

tum, aliæ etiam utilitatis causa conscriptæ sunt. Eas vero, quæ tantum delectant, Philosophi repudiantes, alteram fabularum speciem hoc modo subdividunt: Inventarum autem utilitatis causa fabularum, in quibusdam & materia ficta est, & per mendacia ipse relationis ordo contexitur, ut in fabulis Æsopi elegantiâ fictionis illustribus: at in aliis materiæ etiam veritas subest, sed hæc ipsa veritas per quædam composita & ficta profertur. Et hæc jam vocatur fabulosa narratio, non fabula. Ut mysticæ Hesiodi & Orphei de Deorum progenie ortuve traditiones. Ex hac ergo secunda divisione, quam diximus, prior species, quæ concepta de falso per falsum narratur, à Philosophiæ libris prorsus aliena est. Sequens in aliam rursus discretionem scinditur. Nam cum veritas argumento subest & sola sit narratio fabulosa, non unus reperitur modus figmenta rerum referendi.

Aut enim contectio narrationis per turpia & indigna numinibus ac monstro similia componuntur, ut Dii adulteri, ut Saturnus pudenda Cœli patris abscindens, & ipse rursus à filio, regno potito, in vincula conjectus; quod genus totum philosophi nescire malunt; aut sacrarum rerum notio sub pio & competenti figmento honestaque relatione enunciatur. Et hoc est solum figmenti genus, quod cautio de divinis rebus Philosophantis admittit. Nos vero non minus poëticis quam & Philosophicis subservientes disciplinis, utrasque fabularum species, quas posuimus postremas, quantum se ad præsens facultas dederit,

juxta patrum vestigia prosequemur. Nec te moveat, quod ab admiranda beati Augustini traditione, quam in libro de Civit. Dei promit, in aliquibus videar dissentire: ego neque illum in scribendo præ manu habui, neque Catholicæ fidei traditores in hoc opusculo imitari aggressus sum. Ille quidem altiora, & fortassis veriora proponit, sed hæc mediocres apud antiquos viri tradiderunt. Ut autem ad promissa veniamus, de ortu idolatriæ tractatum inchoëmus, de cujus scaturigine omnia pene figmenta manaverunt.

Explicatio notarum, quibus in Commentariis Fulgentianis usi sumus.

M. Edit. Basil. anni 1535.
H. Bas. anni 1536.
I. Bas. anni 1587..
A. Augustana anni 1521.
L. Lugdunensis anni 1608.
P. Parisina anni 1578.
Ɓ. Mediolanensis anni 1487.
MS. vel Cod. Leid. membranæ vett. Bibliothecæ Leidensis.

Fa-

Fabularum, quæ à Fulgentio
explicantur, per

CAPITA INDEX,

uti inventus est in MS. Leid.

Lib. I.

Fabii Planciadis Fulgentii V. Cl. Mythologiarum libri tertii Capitula Expliciunt.

* Vide annot. ad illud caput. † Consule & heic notas nostras,

INDEX SCRIPTORUM

Veterum, qui in Commentariis hujus secundi tomi Mythographorum Latinorum à nobis vel emendantur, vel explicantur.

Fron-

--- Ten-

ADDENDA.

PAg. XXII. a. 21. Ὅτι οὐδὲν οἶδε. *add.* Schol. Aristoph. in Nub. act. 1. sc. 1. pag. 129. Ed. Cald. Ἐπεὶ ἐκεῖνος (Σωκράτης) ἔφασκε μηδὲν εἰδέναι. διόπερ καὶ ὑπὸ Πυθίας σοφὸς ἐκρίθη. Τοῦτο γὰρ αὐτοῦ σοφώτατον εἶναι σοφὸν, τὸ γνωρίσαι, ὅτι οὐδὲν οἶδε.

XXV. a. 9. publicavit Grotius. *add.* German. Scholiastes unum ei equum album, alterum tribuit nigrum.

XLVII. a. 17. pro *è contrario.* Usurpatum illud *econtra* etiam à Salviano video Lib. III. p. 77. *At nos econtra, non extraneis tantum, sed etiam proximis invidemus.*

CXLIII. a. 23. *dignaretur & visum. add.* Usus particulæ illius non ita vulgaris ansam videtur præbuisse corrumpendo Frontino in de Aquæduct. p. 223. Ed. Keuch. *Ut curaret quatenus alias aquas posset, in urbem perduceret, & ampliores ductus faceret.* Leg. *quatenus alias aquas posset in urbem perducere* &c.

CCXXXII. a. vers. ult. *linguâ tam truncavit. add.* Verum nihil necesse est. Justin. Lib. XI. cap. 14. *Pœnam truncatâ corporis parte tulerant.*

CCXXXIV. a. vers. ult. *Biga, δίφρος. add. Currulis sella* posset verti tamen. Nam propriè δίφρος fuit, ut docet Aristophanis Scholiastes in Nub. p. 134. τὸ σκεῦος, ἐν ᾧ οἱ ἡνίοχοι ὀρθοστῶτες ἐλαύνουσιν.

CCXLVI. a. 46. Odyss. 627. Ed. Bas. *add.* & Hesych. Φῆρες, inquit, οἱ Κένταυροι Αἰολικῶς. Φηρία, θηρία Αἰολεῖς.

CCLXII. b. 9. *ipse cœpit. add.* nec non Justin. Lib. XI. cap. 12. *Ex collisione abjecti partus* &c.

CCLXXXIX. a. 8. *proximè Pompejum. add.* Eadem mendâ inquinatum puto glossarium Philoxeni, & lego pro *Accepto sibi fecit*, ἑαυτῷ ἐλογίσατο, *acceptum sibi* &c. Catull. carm. 37. *Acceptum face redditumque votum.*

Operarum peccata.

Pag. LIII. b. 4. *quasi Mercurium. leg. Mercecurium.* LXXI. b. 21. *peccaticuleo.* leg. *aculeo.* XCVI. a. vers. ult. *Planipeaes audit. leg. Planipedes audit.* CII. a. 13. *disexapito.* leg. *disexapoto.* CIII. b. 5. Εἶμι ἐλαύνε. leg. ἐλαύνω. CXXV. a. 24. Demerstus. *leg.* Demsterus. CCV. b. 15. *resorbet.* leg. *resorberet.* CCXVIII. a. 13. παλίς. leg. πάλιν. CCXXVII. a. 2. ὅμιν. Leg. ὑμῖν. CCCIX. b. 47. περμυθῆναι. leg. παραμυθῆναι. CCCXVII. b. 20. *metus aeris.* leg. *motus.* In dedicat. Fulgentio præfixâ, *pro* sive eximiâ *leg.* sine &c.

J U-

JUDICIA
nonnulla de
FULGENTIO
& ejus
SCRIPTIS.

Modius Novantiq. Lect. Epist. LXI.

Nunc volui hæc ad te mittere, specimen eorum, quæ ex tuo veteri membranaceo codice in Mythologiarum libris iis emendavi, qui hactenus pro Fulgentii Episcopi Carthaginensis, sive ejus, cujus multâ pietate & eruditione scripta ecclesiastica multa in manibus habentur, non rectè circumlati cusique passim sunt; cum constet ex eodem illo tuo antiquo libro, tribusque aliis venerandæ æquè antiquitatis codicibus, quibus olim Lovanii à Gemblacensibus, & nuper Coloniæ à Metropolitanæ ecclesiæ Bibliothecæ præfectis, & abbate Sigebergensi usus sum; cum, inquam, ex his omnibus constet, neque divi Fulgentii ejus, cujus scripta sacra hodieque leguntur, quique Ruspensi Ecclesiæ præfuit, & multa ab Arianis passus fidei caussâ, eam sedem Asiatico exilio mutare coactus fuit, neque Carthaginensis aut omnino alterius ullius episcopi has Mythologias esse, sed nescio cujus Fabii Planciadis Fulgentii Clarissimatus dignitate ornati, qui tamen iisdem fere cum Fulgentio Ruspensi Episcopo temporibus, & in eadem Africâ vixerit, ut tum plenius à me differetur, cum hujus auctoris opuscula universa, ex parte nunquam hactenus cusa, ex amplissimâ tuâ bibliothecâ cum publico communicabo.

Vossius Instit. Orat. Lib. IV. *p.* 198.

Barbarè egit eapse de re Fulgentius, non quidem fulgentissimus ille Episcopus Carthaginensis, cui in antiquioribus editionibus tribuitur, ac à Florido quoque Sabino adscribitur; sed Grammaticus, qui & Fabius Planciades; cujus de Continentiâ Virgilianâ libellum habemus, & alterum de antiquarum aliquot vocum interpretatione.

Jos. Scaliger Com. in El. de Ob. Mæc.

Quod signifer Jovis sit Ganymedes, docet doctissimus Mythologus Fulgentius Lib. 1.

Idem Auson. Lect. Lib. 11. *cap.* 29.

Superiores autem Ausonii esse non credam propter stili diversitatem: in quibus postremis animadvertendum Saturnum dictum Pollucis prolem: quod explicatur à Fulgentio doctissimo Mythologo ita de Saturno loquente: *Pollucis*, inquit, *filius, sive à pollendo, sive à pollucibilitate, quam nos humanitatem dicimus* &c.

Turnebus Adversar. Lib. XVI. *cap.* 3.

Titivilitium hic Festus lib. 18. nullius esse significationis scribit, ut apud Græcos nullius est σκινδαψὸς & βλίτυρι: sed auctor non contemnendus Fulgentius *Textivilitium* videtur legisse, cum libro de vocibus antiquis ita scribat: *Textivilitium dici voluerunt fila putrida, quæ de telis cadunt.*

A 2

At *Bredens Annot. in Q. Calabrum pag.* 238. Fulgentii Mythologiâ quid ineptius?

Et Barth. Comm. ad Stat. Tom. II. *p.* 728.

Semeles ineptissimum etymon est apud Fulgentium Lib. II. Mythol. & tamen doctissimi viri eum Mythologum *doctissimi* nomine commendant, qui totus nihil nisi mera est nugacitas.

Tom. III. *p.* 449.

Hæc Fulgentius, quem scriptorem legendo miseratione temporum afficimur; tanta enim jam ruditas à Græcâ literatura erat, ut sibi arrogantiæ summæ homo omnia scribere licere crederet, modo vel auctores Græcos vel voces ejusdem linguæ per caputque pedesque attrahere posset in medium, & inde suum negotium curare.

I. Baptista Pius in Epist. dedicat. ad Antonium Mariam Bentivolæum.

Expiscati commodum ex penario literatorio, cujus tu fuisti condus, Mythologicon Placiadem, fratrem, ut fertur, Cassiodori, hunc chalcitypis officinatoribus tradendum curavimus, nuncupatim tibi dicantes sine provocatione electo judici aureum librum; quid librum? thesaurum potius: quem Sidonius libro III. eruditissimum, & ob ingenii merita quæstorium vocat, tanquam quæsturâ rejectâ episcopatum Africæ sumserit.

Pierius Valerianus Hieroglyph. Lib. XLVIII. *p.* 353. *Ed. Basil.*

Hinc Fulgentius ex auctoritate Theopompi in Cypriaco Carmine, & ex Hellanico ἐν τῇ τ̃ Διὸς φιλολογίᾳ. Junonem ait ab Jove vinctam catenis aureis, & incudibus ferreis degravatam; quamvis pravè quidam depravatam legunt, sed longè fœdius interpretantur, dum exponunt devirginatam: & quod magis rideas (animadverte hominis phrasin & impudentiam) depudicatam, imminutam, incudibus veluti stragulis & lecto geniali præpositis, ob nimii tendoris & libidinis impatientiam. Sic ille stolidus insanit, & enormia longè magis sibi confingit super angelis. Nec tamen præterit me, alicubi legi angelos quosdam depravari & compedibus coërceri: sed ibi depravari non significat depudicari, ut stupor iste putat, sed gratiâ lumineque Dei privari. Homeri autem carmina, unde hæc à Theopompo & Hellanico desumpta sunt, habentur Iliad. O. vers. 18. Ἢ οὐ μέμνῃ ὅτε &c.

Hadrianus Junius Animadvers. Lib. V. *cap.* 7.

Non satis explicata primo occursu videbatur ratio, cur Venerem conchâ vectam uterque poeta dicat, præsertim nullis adjuto commentariis: itaque in altiorem cogitationem incubui, ut causam dicti exquirerem rimando, quod aperuit commodum Placiades, qui auctoritate Jubæ Maurusii in Physiologis scribit, concham marinam toto corpore simul ἐν ἀθρόῳ aperto, in coitu misceri, atque inde esse, quod Venus pingatur conchâ vehi.

F A-

FABII PLANCIADIS FULGENTII,

Viri Clarissimi,

MYTHOLOGIARUM

Ad Catum Presbyterum

LIBER PRIMUS.

[a] QUAMVIS inefficax petat studium res, [b] quæ caret effectu, [c] & ubi emolumentum deest negocii, causa cesset inquiri: [d] hoc videlicet pacto quia nostri temporis ærumnosa miseria non dicendi [e] petat studium, sed vi-

a *Quamvis inefficax petat studium*] Longum heic est hyperbaton usque ad illa, *quia Soles*. quod dictum ἐλλειπτικῶς, pro *quia tamen Soles*. Frequens ea ellipsis etiam optimis. Virg. Æn. II. 12. *Quanquam animus meminisse horret Luctuque refugit, Incipiam*. Sallust. Jug. cap. 35. *Igitur quanquam in priore actione quinquaginta vades dederat, regno magis, quam vadibus consulens, clam in Numidiam Bomilcarem dimittit*. Quo loco tamen chartaceus codex. Biblioth. Leid. mirificè ab inepto glossatore interpolatus, perperam exhibet, *regno tamen magis*. Servius Procem. Centimetri: *Licet audacter, non tamen ineleganter hunc libellum, qui voluerit, centimetrum nominabit*. MS. liber Leid. Biblioth. omittit τὸ *tamen*, & pro *voluerit* habet *volet*. Familiarem præ cæteris hanc loquendi formam ecclesiasticis scriptoribus esse observat Goldastus ad Valer. de Bon. Disciplin. p. 57. Cæterum *inefficax studium* est inutile. Ita *inefficax sedulitas* apud Quintil. Declam. VI. *Qualiscunque ista calamitas, inemendabilis cecidit: non remedium accipere, non vicarium potest. Assedisset scilicet lectulo inefficax sedulitas* &c. Pro *cecidit* legerim ex Edit. Col. anni CIↃIↃXXI. *Cæcitas*. Apul. I. Milesf. *Inefficaci celeritate fatigatus*. IX. *Contra inefficaces diligentias*. Et *inefficacem commovet comiserationem*. Ad eundem modum *inefficaciter* pro *inutiliter* dixit Festus Avienus Ora Marit. *Cur inefficaciter Secreta rerum in non tenacem effunderem?*

b *Quæ caret*] Ita A. H. I. L. & MS. Leid. M. *Carent*.

c *Et ubi emolumentum deest negotii, causa*] A. H. I. *Et negotii causa*. M. *deest, negotii causa*. Sed pro Commelinianâ stat L. & MS. Leid. Emolumentum est profectus vel lucrum, ut rectè interpretatur glossa interlinearis codicis Leidensis. Pertinet huc illud Quintil. Declam. modo laudatâ: *Laberi incumbere oportet, ubi effectus promittitur. Stulta cura est, quæ spem non habet*.

d *Hoc videlicet pacto*] Perquam crebro occurrit illa locutio apud Fulg. ut tantum non in eâ facere delicias videatur. Lib. I. cap. 10. *Illâ videlicet ratione*. Cap. 14. *Illa videlicet causâ*. Præfat. Lib. II. *Illo videlicet pacto*. Et locis aliis quam pluribus.

e *Petat*] *Petit* 5. edd. & mox *flet*. Commelinianam lectionem tuetur MS. Leid.

vivendi fleat ergastulum, nec [f] famæ assistendum poeticæ, sed fami sit consulendum domesticæ. [g] Cito itaque nunc aut quod amiseris fleas, aut quod edas inquiras, quam quod dicas invenias. [h] Vacatque hoc tempore potentibus opprimere, [i] prioribus rapere; privatis perdere, miseris flere. Quia soles, [k] Domine, [l] meas cachinnantes sæpius nænias lepore satyrico litas libentius [m] affectare, dum ludicro [n] Thalia [o] ventilans epigrammate comœdica

P so-

f *Famæ assistendum*] Aptius foret, *insistendum*. Eo significatu Solin. cap. 27. *Insistere raptoribus*. Tacitus 2. Hist. *Contra fortunam insistere spei*. Cyprian. Serm. de Orat. Dom. *Insistere precibus*. Lib. IV. ep. 4. *Instare orationi*. Ruspensis Episc. epist. 2. *Instare jejuniis*. Noster cap. 15. Lib. II. *Insistere feritati*. *Insistere inquisitionibus* Apul. VII. Miles.

g *Cito itaque nunc*] M. & L. *Citius nunc*. quemadmodum & in margine Scriverius & Tollius notarant. A. H. I. *Citoque nunc*. Sed MS. Leid. disertim cum Commel. *cito itaque nunc*. Subaudi, *magis*. Virg. Cont. *Non adipata crassedo ingenii, quam temporis formido*. Intelligi *magis* jubet glossa. Sed *quam* potius subaudiendum esse ibi demonstramus. Dein post paulo. *Deos quam sapientiam esse culpabiles*. Lib. III. cap. 3. *Detrimenta suis amatoribus novit parturire quam gaudia*. Vide quæ ibi annotavi, & ad cap. I. Lib. II. Contra *citius* pro *cito* per aliam ellipsin habes cap. 3. & 17. Lib. II.

h *Vacatque*] *Vacat* 5. edd. In MS. Leid. post τὸ *vacat* vocula erat erasa, & in ejus locum *itaque* suppositum. Cæterum *vacare* heic est concedi, licitum esse, ut habent gloss. MSS. Capella Lib. I. *At præscire Deis vacuum est*. Ubi glossa membranarum Leid. Biblioth. *concessum est*. Probè omnino. Sallust. I. Hist. *Postquam, remoto metu Punico, simultates exercere vacuum fuit*.

i *Prioribus*] Si non infimæ ætatis esset scriptor hic Planciades, *primoribus* rescriberem.

k *Domine*] Usitatissimæ erant isto ævo hujuscemodi blanditiæ. Sic præfat. Lib. II. *Studens, mi domine* &c. Et III. *Tuo, domine, purissimo commisi judicio*. Sidon. Lib. IV. ep. 10. *Et ampo in salutationem, licet seram, domine meus*. Etiam illa huc refer, quæ infinitis locis apud eundem occurrunt, *domine major, domine fili, domine frater*. Consulendi de honoris illis & blanditiarum vocabulis Lips. ad II. Ann. Tacit. Scriverius ad Mart. Lib. I. 82. & V. 57. Casaub. ad Theophrast. Charact. cap. 3. Marcilius ad Horat. II. od. 12. Vossius Lib. IV. Orat. p. 219. Unde, quam non Fulgentii demum ætate obtinuerint illa, discere potes.

l *Meas nanias*] Verecundè *nanias*, *nugas*, *ineptias*, *lusus*, versiculos suos appellant poetæ. Exemplis, quæ afferunt, cum hoc Fulgentii addi potest, tum illud Plin. Lib. VII. ep. 2. *Quaeram quid potissimum ex nugis meis tibi exhibeam*. Lib. VII. 9. *Lusus vocantur* &c. Et Capell. Lib. I. *Nugulas ineptas aggarrire non sustinens*. Phædr. Lib. IV. cap. I. *Sed diligenter intuere has nanias*. Horat. I. Sat. 8. *Nescio quid meditans nugarum totus in illis*. Martial. Lib. IV. 10. *Qui meruit nugas primus habere meas*.

m *Affectare*] Gloss. *desiderare*. Festus: *Affectare est animum pronum ad faciendum habere*.

n *Thalia*] *Talia* 5. edd. MS. Leid. *calia musa*. Sed à manu altera correctum erat, *Thalia*. Atque ita procul dubio scripserat Fulgentius. Postea è margine irrepsit τὸ *Musa*. Frequenter admodum aspirationes omittunt librarii. Servius Centimetr. Membran. Leid. *Doctis talia fatibus favebit*. Editus liber habet, *doctis Thalia vatibus favebat*. Apta Thalia lusibus & jocis, unde *lasciva Thalia* apud Martial. VII. 16. & *nostra Thalia* ab eodem audit IV. 18. IX. 27. Confer Lib. X. 19. & quæ ibi notarunt interpres.

o *Ventilans*] H. e. ludens. Metaphora

[p] solita [q] vernulitate mulcere. Additur quia & mihi nuper imperasse [r] dinosceris, ut [s] feriatas adfatim tuarum aurium sedes [t] lepido quolibet susurro permulceam. Parumper ergo ausculta, dum tibi [u] rugosam sulcis anilibus ordior fabulam, quam nuper [x] Attica [y] saporante salsura, [z] nocturna præsule lucerna commentus sum, ita somniali figmento [a] delusam, [b] quo non poetam furentem aspicias, sed [c] oniro-

ra est à prolusionibus athletarum. Prolusores enim *Ventilatores* appellat Quintilianus.

p *Solita*] *Solita est* 5. edd. Micyllus emendabat, *Solitus es*. Perperam, quia legebat *talia* pro *Thalia*. Non multum dissimile est illud infra: *Comœdico phasmate delectabam*.

q *Vernulitate*] Sic & infra, *rimabunda vernulitate*, & *avium quædam vernulitas*. Ubi *vernilitas* correxerat Salmasius. Certè vernilitas, si usquam alibi, in comœdiâ locum habet. *Vernulitas* vox Latina non est. Gloss. Philox. *Vernulis*, πολιτικός. Immo *vernilis* est scurrilis, *vernilitas* scurrilitas, hoc est, improba procacitas vernæ, non homini ingenuo conveniens. Martial. I. 4?. *Urbanus tibi, Cæcili, videris. Non es, crede mihi. quid ergo? Verna es*. Plura dicemus inferius.

r *Dinosceris*] A. M. & L. *dignosceris*. Sed *dinosceris* rectè cum Commel. H. & I. Nec aliter exhibet Leid. codex. Gloss. Philox. *Dinoscimur*, φαινόμεθα. Claud. de Stat. Anim. Lib. II. 5. *Sed ipsum dinoscat, & secundum eundem dijudicet numerum*. Nec usquam aliter id verbi apud eum scriptorem exaratum invenies. Apulejus de Deo Socratis: *Per quæ futura dinoscimus*. In Herm. Asclepio: *Alterum alterius consentaneum esse dinoscitur*. Et sic semper etiam ille. Nec non Tertull. ut de Cult. Fœm. cap. 9. *Dinoscere in facili est*. Observavit eam quoque scripturam in Hist. August. scriptoribus Salmasius.

s *Feriatas aurium sedes*] H. e. vacivas aures. Sic paulo inferius: *Feriatis aurium sedibus percipe*. Et in Continent. Virg. *Vacuas fac sedes aurium tuarum*. Imitatio Plautina est ex Prolog. Casin. vers. 19. *Aures vacivæ si sunt, animum advertite*. Sed apud eundem Plautum legas Pseud. I. 5. vers. 54. *Fac sis vacivas, Pseudole, ædis aurium*. Ut forsan vel scripserit, vel scribere debuerit Planciades, *aurium ædes*.

t *Lepido quolibet susurro*] Apulejus ipso initio I. Miles. *Atque aures tuas lepido susurro benevolas permulceam*. Pro *quolibet* restituit *quamlibet* Barth. Adv. Lib. XXV. cap. 12. De voce *feriatus* consule eundem ad Stat. Tom. I. p. 145.

u *Rugosam fabulam*] Imitatur Capellam Lib. IX. *Habes senilem, Martiane, fabulam*.

x *Attica salsurâ*] Noti sunt sales Attici. Pertinent huc & illa, *Atticus lepos, Attica eloquentia, Atticus nasus*. Ἀττικὸς μυκτήρ, Ἀττικὴ δριμύτης apud Lucian. Dial. 2. Tom. I. Tertull. de Anim. cap. 20. *Thebis hebetes & brutos nasci relatum est: Athenis sapiendi dicendique acutissimos*. Adde his, quæ ad Apul. Apolog. congessit Pricæus p. 76.

y *Saporante*] MS. Leid. A. H. & I. *Soporante*. M. & L. *soporatam*. Sed rectum est *saporante*, quod & in suis MSS. invenit Modius. Dracontius Hexaem. *Autumni qui dulcia poma saporat*. Tertull. de Spect. cap. 27. *Conditis pulmentis & benè saporatis*. Petron. *Mille saporatam medicatis frugibus offam*. Talia *teporare, vaporare, torporare*, & similia.

z *Nocturnâ præsule lucernâ*] Ad lucernæ lumen puta. Capella Lib. I. *Hiemali mecum pervigilio marcescentes lucernas edocuit*. Martialis Lib. VIII. 3. *Scribant ista graves nimium nimiumque severi, Quos mediâ miseros nocte lucerna videt*. Juvenal. Sat. I. vers. 51. *Hæc ego non credam Venusinâ digna lucernâ?* Auson. Præfat. Fast. *Obsequitur studio nostra lucerna tuo*.

a *Delusam*] H. e. descriptam. Ludere enim dicuntur poetæ, cum scribunt carmina.

b *Quo aspicias*] Notandum heic Ini-

 tio,

[c] onirocriten [d] soporis nugas ariolantem advertas. Neque enim illas [e] Heroidarum arbitreris [f] lucernas meis præsules libris, quibus aut [g] Sulpicillæ procacitas, aut Psyches curiositas, [h] declarata est: [i] neque illam, quæ vi maritum Phædriam in tumulum duxit, aut Leandricos natatus

tio, quo melius capias Fulgentii dictionem, *quo* pro *ut* identidem ab eo poni. Invenies inferius in hac ipsâ præfatione: *Quo pene dormientem Scipionem cæli civem effecerit. Quo si Mida rex* &c. *Quo portarum pessulos quispiam non videret.* Et infinita alia. Consule indicem.

c *Onirocriten*] MS. Leid. *Onirocretam.* Leg. *onirocritam.* Ὀνειροκρίτης, *onirocrita*, ut ποιητὴς, poëta, πλανήτης, *planeta*, & similia. Ὀνείρων κριτὴς est Eusebio Præpar. Euang. p. 39. ed. Steph. *Conjectorem* vocat vulgatus interpres Genes. XL. 22. Ὁ συγκρίνων est τῆς ὁ. σύγκρισις *interpretatio.* Κρίνειν ὀνείρους dixit Homerus, & Artemidor. Lib. I. cap. II. quod Latini, *conjicere somnia.* Festus: *Conjector, interpres somniorum.*

d *Soporis nugas ariolantem*] H. e. visa nocturna, somnia interpretantem. Nugas vocat, quia inania plerunque somnia.

e *Heroidarum*] Carrio Lib. II. Emend. cap. 15. corrigit *heroinarum.* Frustra. *Heroida* terminatione latinâ usurpavit pro *Herois.* Sic *Symplegada* pro *Symplegades* apud Isidor. Lib. XII. 7. *Lemniada* pro *Lemniades* in lemmate cap. 15. Hygin. *Mnemonida* pro *Mnemonides* apud Auson. in Gripho. *Titanida* pro *Titanis* apud Capell. Lib. IX. *Itonida* pro *Itonis* apud Festum, aliaque apud alios, de quibus copiosè egimus in dissertatione Hygino præfixâ. Sarisber. Polycrat. Lib. II. cap. 2. *Dicunturque dies Alcyonitæ, quibus vix vel tenuis aura sentitur.* Lego, *Alcyonidæ.* Nam *Halcyonides* appellantur à Plinio. Lactant. Firm. Lib. I. cap. 17. *Tribus virginibus Cecropidis commendavit.* Horat. I. Sat. 2. *Fortissima Tyndaridarum.* Schol. Juv. ad Sat. V. 152. *De Hesperidis dicit.* Idem ad Sat. VIII. 233. *Allobroga Galli sunt.* Gloss. MSS. in I. Georg. Virg. *Antipoda dicti sunt, quod contra nos positi sint vestigiis.* Schol. Stat. ad VII. Thebaid. 267. *Unam Arcadum.* Interpres Byngezlæ, *Hemorroide.* Confer notata ad Hyg. cap. 155. & quæ dicimus infr. ad cap. 2. Lib. III.

f *Lucernas*] Rectè omnino observatum à doctissimo amico nostro Jacobo Perizonio, eas heic tangi fabulas, quarum in circumstantiis magnam partem faciat lucerna.

g *Sulpicillæ*] Illam, puto, Sulpiciam intelligit, cujus adhuc hodie extat Satyra. Procacitatem certè ejus satis indicant versiculi illi apud Juvenalis Scholiasten: *Ne me cadurci destitutam fasciis Nudam Caleno concubantem proferat.* Immo suspicor ad lucernam directa hæc verba, & lego *proferas.* Et videtur hoc velle Martialis Lib. X. 38. *O quæ prælia, quas utrinque pugnas Felix lectulus & lucerna vidit Nimbis ebria Niceroteanis!* Confer ejusdem libri epigr. 35. Quod si mihi dederis, habebimus lucernam, quam quærimus. Gestum existimo, teste lucernâ, nescio quid jocosi, quod postea sparsum in vulgus heic innuat Planciades. Cæterum petulantiam hujus Sulpiciæ pariter tangit Ausonius præfat. Cent. Nupt. *Prurire opusculum Sulpiciæ, frontem caperare.* Et Sidon. carm. IX. 257. *Non quod Sulpicia jocos Thalia Scripsit blandiloquum suo Caleno.*

h *Declarata*] Carrio corr. *declamata.* Sed alterum & MS. & 5. edd. habent.

i *Neque illam, quæ vi maritum Phædriam in tumulum duxit*] Ita cum Commel. MS. Leid. ut & A. H. & I. edd. quæ in margine habent, tanquam diversam lectionem, *Phædram.* M. & L. *Neque illam Phædram, quæ maritum Phædriam.* Perperam omnino. Glossæ codicis Leidensis notant *Phædriam esse nomen mariti, qui vivus sic sepultus.* Et hoc ridiculum sine dubio. Si locum heic

tatus intercepit, sed quæ nostrum [k] Academicum rhetorem ita usque ad [l] vitalem circum tulit, quo pæne dormientem Scipionem cœli civem effecerit. Verum respublica videat, quid Cicero egerit. Me interim discedentem à te, Domine, dum quasi urbanis extorrem negociis ruralis ocii torpor astringeret, evitans ærumnosa calamitatum naufragia, quibus publicæ [m] incessabiliter vexantur actiones, arbitrabar agrestem secure adipisci quietem, ut procellis curarum [n] cessantibus, quo in torporem urbana tem-

heic haberet quæcunque fabula ad lucernam literis commendata, forsan legendum esset, *Neque illam, quæ privignum Phædræ in tumulum duxit.* Suadet illam conjecturam utcunque τὸ *vi*, quod ex voce *privigni* variè corrupta solum remansisse videri potest. Sic Hippolytum designaverit. Priap. c. 18. *Sic ut non modo te, Priape, possit, Privignum quoque sed movere Phædræ.* Fabulam habes apud Hyg. cap. 47. Sed nimium forsan a vulgatâ scriptura discedi causaberis. Quid si ergo legas? *Qua bimaritum Phædræ in tumulum duxit.* Ut duri sunt Afri, ita Theseum appellare potuit, quod exstinctâ Hippolyte, dein Phædram assumserit in matrimonium. Gloss. Isidor. *Bimaritus, iterum maritus.* Narrat Plutarchus in Theseo extremo eum secundum quosdam post cœnam de more ambulantem de summâ rupe per præceps lapsum decidisse. Suspicatur Perizonius vidisse alicubi lumen, ad quod in tenebris improvido perrexerit, atque ita interierit. Sed Heraclides Pontic. περὶ πολ. a Lycomede præcipitatum eum narrat. Quærant alii, qui plura legerunt, quam nostra mediocritas, an lucernam invenire possint, quam huic loco accommodent. Cæterum ut bimaritum Theseum heic Fulgentius vocasse videri potest, ita *biviras* vocat viduas Varro. Vid. Non. cap. 11. 43. Gloss. Isidor. *Bivira, secundo conjux.*

k *Academicum Rhetorem*] Non Macrobium, ut Locherus putat, sed Ciceronem. Gloss. MSS. *Academia fuit villa, in quâ Cicero fuit natus.* Verum est fuisse villam Ciceroni Academiam dictam. Sed ibi natum fuisse eum, vel inde Academicum Rhetorem dici, id vero falsum est. Academicus Rhetor fuit, quod Academicorum more in omnibus adhiberet dubitationem. August. C. D. Lib. VI. cap. 2.

l *Vitalem circum*] Zodiacum, signiferum circulum. Gloss. Philox. *Signifer*, Σημειοφόρος, Ζωδιακός. Capella Lib. II. *Signiferum circulum decussaret.* Ζωοφόρος κύκλος est Aristoteli. *Circumlator* Apuleio. *Circum* pro *Circulo* ponunt etiam Capella & Cicero. Capellæ verba sunt Lib. II. *Hinc est quod quarto jus est decurrere circo.* Et post paullo: *Hunc etiam prætergressa circum* &c.

m *Incessabiliter*] Ἀδιαλείπτως, *indesinenter*, ut loquuntur Augustinus & Cyprianus. *Incessanter* Gildas Epist. p. 99. Flavianus epist. ad Leonem magnum & Pseudocypr. Sermon. de Spir. Sancto. Cassian. de Instit. Monach. Lib. II. cap. 14. *Incessabile manuum opus.* Capella Lib. I. *Incessabilis lator.* Lib. IX. *Superum incessabiliter pectorum arcana tenuerunt.* Oros. Lib. I. cap. 2. *Sicut ab initio incessabiliter exstiterunt.* Ad eundem modum *incessans* pro continuo usurpat Gregor. Dial. Lib. III. cap. 2. *Incessanti corporis totius motu.*

n *Cessantibus*] *Celantibus* 5. edd. MS. Leid. exhibet quidem *cessantibus*, sed Glossator superscripserat *abscondentibus*. quam vides esse interpretationem τοῦ *celantibus*. Sed perperam. Quomodo enim procellæ eum celarent? an quod in causâ fuerint, cur ruri sese abdiderit? Sed horridè hoc dici videtur. Præfero ergo *cessantibus*. Sententia hæc est:

tempestas exciderat, velut [o] altiori nidulo, [p] placidam serenitatem villatica semotione tranquillior [q] agitassem, sopitisque in favilla silentii raucisonis jurgiorum classicis, quibus me [r] Galagetici quassaverant impetus, defæcatam silentio vitam agere creditabam, ni me illuc quoque mœro-

est: *Cessantibus illic procellis, quo urbana tempestas me evocaverat.* Nam pro *exciderat*, quod mox sequitur, lego cum MS. Leid. *excierat.* Quod verbum corruptum etiam apud Juvenal. Scholiasten ad Sat. 1. vers. 71. *Locustam matronam veneficam Nero exhibuit ad se.* Ita Pithœus edidit. Leid. ed. habet, *excivit* μεταπέμψασθαι *ad se.* Dele τὸ μεταπέμψασθαι, & scribe, *excivit ad se.* Voluit glossator aliquis indicare, quid heic esset *excire*, videlicet μεταπέμψασθαι.

o *Altiori nidulo*] *Halcyone niduli.* 5. edd. *Alcyone niduli* MS. Leid. Lege, *Alcyonæ nidulo*, vel *Alcyonio nidulo.*

p *Placidam*] *Placitam* 5. edd. & MS. Leid. quod non spernas, si legas quæ ad xix. Heroid. Nasonis observavit Nob. Heinsius. Seneca tamen Agamem. vers. 60. *Nunquam placidam sceptra quietem* &c. Quint. Declam. x. *Illa totis noctibus funebres exercet ululatus, tu graves somnos & placidam quietem.* Virgil. Æn. 1. *Placidam per membra quietem.* Vier. Valer. *Est ubi placitam legatur, quod non æquè placet. Placida enim proprium quietis epitheton.*

q *Agitassem*] Ἀντὶ τοῦ *agitarem.* Frequentissima Fulgentio loquendi ratio, quâ ὑπερσυντελικὸν pro imperfecto usurpat. Sic cap. 1. Lib. 1. *Ut posteritatis perpetuale suffragium denegasset.* cap. 27. *Ipse illam in conjugio accepisset.* Lib. 11. 14. *Ut Minerva armis virginitatem defendisset.* Æthicus Præf. Cosmogr. *Atque eam ne incognitam posteris reliquissent.* Orosius Lib. 1. cap. 8. *Adeo ut etiam agrorum sterilitatem futuram ante multos annos prospiciens, fruges congregasset.* Festus: *Facem in nuptiis in honorem Cereris præferebant, aquaque spargebatur nova nupta: sive ut pura castaque venisset* &c. Sic Leid. Biblioth. codex, non *veniret*, ut editum est. Apulejus Asclepio Hermetis: *Voluit alium, qui illum, quem ex se fecerat, intueri potuisset.* Cyprian. Laud. Martyr. *Ad hoc reservatus es, ut martyr esse potuisses.* Victor de Persecut. Vandal. Lib. 1. *Magis eum occideret, ne martyrem gloriosum effecisset.* Et post paullo: *Quod ille plenus Deo magis ut velociter provenisset, impios provocabat.* Lib. 11. *Ne forte maritum consiliis acrioribus adversus tyrannum armasset.* Auctor vitæ Virgil. *Ita brevi convaluit tempore, ut multo ante satas populos adæquavisset.* Quem locum frustra tentavit vir eximius. Haimo Homil. p. 42. *Si fieri posset, ut ille mundus perisset.* Gregor. Dial. 11. cap. 16. *Per multa fuerat martyrum loca transmissus, ut sanari potuisset.* Et sic identidem ille. Africanum hoc esse rectè observavit Salmasius ad Pall. Tertull. p. 120. ubi alia tibi exempla dabit. Si vulgatis standum editionibus, etiam Petronium hac loquendi ratione usum dicas, cum ait: *Ad hoc votum ephebus ultro se admovit, &, puto, vereri cœpit, ne ego obdormissem.* Sed corrigendum existimo, *obdormiscerem.* Natum vitium ex compendio scripturæ. Cæterum *agitare tranquillitatem* dictum est, ut *agitare pacem, lætitiam, mœrorem, luctum, gaudia*, aliaque apud Sallustium.

r *Galagetici*] M. & L. *Galogetici.* I. *Galgatici.* Sed *Galagetici* cum commel. A. H. & MS. Leid. Gloss. *Gentilis, vel à Gallis dicti.* Getæ sunt Gothi. Vide Schol. Horat. ad Lib. 1. od. 35. Casaub. in Spart. p. 301. Gloss. Isid. *Geta, Gothus.* Confer Cluver. Germ. Antiq. Lib. 111. cap. 30. Lege heic, ut Salmasius in orâ codicis sui notaverat, *Gallogetici.*

s Ag-

rorum improbior [s] angina ſequeretur, [t] felicitatiſque noverca fortuna, quæ amarum quiddam humanis interſerit ſemper negotiis, me quaſi pediſſequa ſectaretur. Nam tributaria in dies conventio compulſantium pedibus [u] limen proprium triverat, nova indictionum ac momentanea proferens genera, [x] quo ſi Mida rex ex homine verterer, ut [y] locupletes tactus rigens auri materia ſequeretur; credo etiam Pactoli ipſius fluenta [z] condictis frequentibus deſiccaſſem. Nec hoc tantum miſeriarum ergaſtulum ſat erat: addebatur his, quod etiam bellici frequenter incurſus pedum [a] domo radicem infigere juſſerant, quo portarum noſtrarum peſſulos aranearum caſſibus oppletos quiſpiam non videret. Agrorum enim dominium gentes ceperant, nos domorum. Fructus nim noſtros exſpectare licuit, non frui. merces [b] quippe gentilis fuerat, ſi vel ad manendum clauſos relinquerent. Sed quia nunquam eſt malum immortale mortalibus, tandem [c] Domini regis felicitas, adventantis velut [d] ſolis crepuſculum mun-

s *Angina*] Gloſſ. *anguſtia*. *Angina morbus porcorum, qui occupat fauces*. Ita & Servius ad Georg. III. 497. Verum non porcorum tantum, ſed pecorum omnium eſt angina. Feſtus: *Angeronia Dea ſacra à Romanis inſtituta ſunt, cum angina omne genus animalium conſumeretur*. Immo & hominum κυνάγχη. Vide Simeon. Sethi de Alimentis pag. 4. *Angor* appellatur is morbus à Plinio Lib. VIII. 27. Gloſſ. Philox. *Anguina*, ἄγχονη, συνάγχη, κυνάγχος. Gloſſ. eædem: *Angit*, θλίβει, στενοχωρεῖ, ἄγχει, πνίγει. Tertull. de Anim. cap. 48. *Angina mentis*.

t *Felicitatis noverca*] Lib. II. 16. *Honeſtatis noverca*.

u *Limen proprium*] Τὸ *proprium* ſuſpectum mihi. Puto legendum, *propemodum*.

x *Quo ſi*] 5. edd. & Leid. MS. perperam *quaſi*. *Quo* pro *ut* Fulgentiano more identidem ponitur.

y *Locupletes tactus*] Simile illud Lib. II. 18. *Erat ergo huic locuples viſus, & pauper effectus*. Confer ejuſdem libri cap. 13.

z *Condictis*] Scriverius: *Condicta, indictiones, capitationes*. Rectè quidem. Sed tu vide præterea Lindenbrogium ad Ammian. p. 51.

a *Domo*] *Domi* 5. edd. Sed MS. Leid. diſertim *domo*. Et rectè quidem. Gloſſ. Philox. *Domi*, *domo*, κατ' οἶκον, ἐν οἴκῳ. Plura vide ad Hyg. cap. 247.

b *Quippe gentilis*] 5. edd. *quippe nobis gentilis*. Sed illud *nobis* Leid. cod. non agnoſcit. Sed quid eſt *merces gentilis?* Honorifica & ampla, ait Locherus, cum gentile pro nobili & honorato ponatur. Ἐπιχω. Niſi tamen gentilem mercedem rectius heic accipi puto de mercede, quæ datur à gentibus. Ita enim barbaras nationes Romani appellant.

c *Domini regis*] MS. *Domni*. quod non diſplicet. Vide Voſſium alioſque. Gloſſ. *Zenonis*. Baptiſta Pius ridiculè intelligit Athanaſium, qui, Gothis expugnatis, pace feſta tranquillavit orbem. Locherus Hildericum filium Thraſa mundi, qui ab exilio revocavit epiſcopos. Verum utrum Ruſpenſis epiſcopus Fulgentius hic fuerit, an vero alius, cum haud ſatis conſtet, difficile eſt certi aliquid ſtatuere.

d *Solis crepuſculum*] *Cum creperum*

A 4 *lux*

mundo tenebris dehiscentibus pavores [e] extersit. Et post torpentes incessus, [f] qui tum bellicum profligaverant interdictum, licuit tandem arva visere, limites circuire. Egredimur nautarum in morem, quos [g] tempestatum flamento confractos exoptata reduces [h] excepit ripa, & velut parietum indumentis exuti, post domesticas stationes ambulare potius discimus, quam progredimur, & Maroneo versui consimiles: *Tandem liber equus campo [i] potitur aperto.* Intuemur arva, quibus adhuc impressæ bellantium plantæ [k] muricatos, (quod ajunt) [l] sigillaverunt gressus, & [m] formidine mentis nondum extersa, hostes in vestigiis [n] pavebamus. Terrorem enim pro sui memoria miles hostis [o] hæredem reliquerat. Sed [p] Troadum in morem ostentabamus [q] alterutrum loca, quorum recorda-

lux alma micat, ut loquitur Capella Lib. II. p. 28. ed. Grot. qui & Lib. I. *Crepusculum* pro diluculo usurpat. Lucanus: *Longa repercusso nituere crepuscula Phœbo.* Confer. Serv. ad Æn. II. 268. Isidor. de Nat. Rer. cap. 2.

e *Extersit*] 6. edd. & MS. Leid. *absterfit.* quod præferam. Claud. VI. Consul. Honor. *Principis & solis radiis detersa removit Nubila.*

f *Qui tum profligaverant*] MS. Leid. & 5. edd. *qua tum profligaverat* &c. hoc est, *negaverat*, ut glossa exponit. Sed sic rescribendum foret, *quos tum.*

g *Tempestatum flamento*] 5. edd. & MS. Leid. *flagitamento.* Gloss. exponit, *Castigatione.* Assultu & incursu dixisset potius. Præfero tamen cum Cornel. Tollio Modiani codicis lectionem *fatigamento.* In Contin. Virgil. *Tempestivis jactationum cursibus fatigatur.* quanquam & ibi Leid. cod. *flagitatur* exhibet. Pseudocypr. Laud. Martyr. *Tempestatibus diu nanta fatigatus.* Propert. Lib. III. El. ult. *Nunc demum vasto fessi requiescimus æstu.*

h *Excepit*] Mod. Codd. & Leid. Biblioth. ut & 6. edd. *excipit.*

i *Potitur*] Clar. Cornel. Tollius margini illeverat, *potietur.* In Virgil. legitur XI. Æn. 494. *Tandem liber equus campoque potiens aperto.* Existimo versiculum hunc paululum detortum fuisse à Fulgentio. Quod postea vidi censuisse etiam Nob. Heins. qui in margine codicis sui emendabat, *spatiatur.* Leid. cod. *campo aperto potitur.*

k *Muricatos gressus*] Gloss. *murica tectos. genus herbæ.* Stultè. Audi tu potius Vossium. Μελανοσεμικὲ *muricatos gressus* dixit Fulgentius, hoc est, formidolosos, qui quasi per murices serreos fiant. Vide ejus Etymol. in *murex.*

l *Sigillaverunt*] 5. edd. *Sigillaverant.*

m *Formidine mentis nondum extersa*] MS. Leid. & 5. edd. *menti.* Quod præfero.

n *Pavebamus*] Cl. Tollius mallet, *pavemus.* Sed diversa tempora, immo & modos copulari interdum, alibi docemus.

o *Hæredem reliquerat*] Sic & infra: *Famam relinquentes hæredem.*

p *Troadum in morem*] Contumeliosè *Troades* Trojani à Persio appellantur: quâ de re vide Alciat. Parerg. Lib. III. cap. 48. Κακόζηλος ergo heic Fulgentius, aut intellexit mulieres Trojanas.

q *Alterutrum*] Malebam à primo *alternatim*, quod alteri Glossator superscripserat in codice Leid. Conjecerat idem, & in suo libro notaverat Clar. Tollius. Infr. Lib. II. 16. *Alternatim resurgere atque occidere dicunt.* Nunc dubito nonnihil, cum & apud Martial.

dationem aut [r] internitio celebrior faciebat, aut præda. Tandem inter [s] ſentoſa nemorum [t] fructecta, quæ agreſtis olim deſeruerat manus ([u] nam [x] intercapedinante pavoris prolixitate [y] tam largo fumo lurida parietibus aratra pendebant, & laborifera boum colla jugales in [z] vaccinam molliciem deduxerant callos) ſqualebat viduus ſulçis ager, & herbidis ſentibus olivifero vertici minabatur,

pial. in Epiſtol. ad Toloſanos legam: *Amplitudo denique & altitudo caritatis per vos diffundantur, per quas alterutrum invicem diligatis.* Et Nemeſianus aliique reſponſo ad Cyprian. *Simus ergo orationibus noſtris alterutrum adjutores.* Ruffin. Interpr. Euſeb. Lib. I. *Uſque quo procedente immanitate etiam devorarentur alterutrum.* Vulg. interpres Marci cap. IV. 40. *Dicebant ad alterutrum.* Geneſ. cap. XIII. vers. 11. *Diviſique ſunt alterutrum a fratre ſuo.* Actor. VII. 26. *Ut quid nocetis alterutrum?* Cyprian. Lib. III. ad Quirin. ex Galat. cap. VI. *Alterutrum onera ſuſtinete.* Tertull. de Reſurrect. Carnis cap. 44. *Membra alterutrum ſumus.* Miror, ut raram eo ſignificatu, in uno Sangallenſi hanc vocem notaſſe Barthium Adverſ. XLV. 11.

r *Internitio*] Leg. *internecio*, quomodo habent A. I. H. & MS. Leid. Gloſſ. Philox. *Internecio, αἰχίρησις.* Vetus interpres Joſuæ cap. X. vers 20. *Uſque ad internecionem pæne conſumtas.* Iſidor. Orig. IX. *Uſque ad internecionem deleta ſunt.* Quomodo & Florus loquitur Lib. II. cap. 16. & 17. quanquam perperam *internicionem* exhibent editi. Feſtus: *Internectio vitæ privatio appellatur interfectio, à nece denominato vocabulo.* Lege cum Vett. membranis Biblioth. Leid. *Internecio, vitæ privatio, interfectio, à nece* &c. Victor illuſtrium cap. 23. *Gallos improviſos internecione occidit.* Reſcribo, *improviſus.* Juſtinus Lib. VII. 6. *Theſſaliam improviſus expugnat.* Salluſt. Jug. cap. 88. *Quo improviſus gravior accederet.* Curt. VI. 6. *Improviſus hoſti ſupervenit.* Ammianus Lib. XXIII. pag. 433. ed. Boxh. *Improviſus Aſſyrios occuparet.* 462. *Improviſa finitima populantur.* Lib. XVII. p. 184. *Cum ſuis improviſus occurrit.* Eodem ſenſu Florus Lib. III. cap. 3. *Ut hoſti inopinatus occurreret.* Et cap. 5. ejuſdem Libr. *Italiam nec opinatus invadere.* Schol. Stat. ad I. Theb. vers. 644. *Pietatem poſuit, quia cives ſuos internectione monſtri ſervaverat.* Leg. *internecione.*

s *Sentoſa*] H. e. ſpinoſa. *Senticoſa* dixiſſet Afranius. Vide Feſt. in SENTES. Horat. II. od. 9. *Hiſpidos Manant in agros.* Ubi Scholiaſtes: *Senticoſos, herboſos.*

t *Fructecta*] Ita rectè & MS. Leid. *Fruteta* 5. edd. Vide quæ notamus inferius ad illa, *Quicquid per fructecta Tempe.*

u *Nam* &c.] Includenda omnia parentheſi uſque ad illa, *ſqualebat viduus* &c. Ordo eſt, *Tandem ſqualebat ager* &c.

x *Intercapedinante*]. Gloſſ. *intervenïente.* Capell. Lib. IX. p. 3.2. ed. Grot. *Intercapedinatæ prolixitatis oblivia jam ſupero debet vigore diſcutere. Intercapedo* eſt διάστημα χρόνου, διάστασις καιροῦ, ut exponunt Gloſſæ Philoxeni. Feſtus: *Intercapedo, tempus interceptum, cum ſcilicet mora eſt ad capiendum.* Turpilius: *Quando equidem amorem intercapedine ipſe lenivit dies.* Sed *intercapedinare* ignorat politum ſæculum.

y *Tam largo fumo*] Gloſſ. *ut fructecta creſcerent in agris.* In fumo aratra ſuſpendebant, ne ceſſantia ex h[illegible] putredinem conciperent. Vide [illegible]clum ad illa Heſiod. [illegible]

z *Vaccinam molliciem* [illegible] vaccarum [illegible] *ra colit nemo, molleſcunt colla juvencis* [illegible]

tur. Ita etenim [a] nexili de ſyrmate [b] mæandrico graminum labruſca coibat, quo ſepta herboſis radicibus tellus, Triptolemicum contumax abnueret dentem. Ergo dum hujuſcemodi [c] paliuræa prata incedenti premerem planta, & roſcidos florulenti velleris colles ſpacianti [d] meterem paſſu, defectum voluntas peperit, [e] & egredientis ſtudio, ſedulitas ex labore ſucceſſit. Divertor arborei beneficium umbraculi [f] præſumens, quo me erranti foliorum intextu Phœbi à torridis defenſaret obtutibus; & circumfluo ramorum recurrentium nexu umbram, quam propriis radicibus præberet, mihi etiam concederet eſſe communem. Nam me avium quædam [g] vernulitas, quæ [h] tra-

a *Nexili de ſyrmate*] Gloſſ. *de tortuoſà curvatione. Syrma polyſemos eſt ſermo. Eſt enim ſyrma longariæ manus ſcriptura. Dicitur & longa ſententia. Ponitur etiam pro ſinuatione & flexu, ut hoc loco.* Vult ſanè id epitheton *Mæandrico.* Feſtus: *Mæandrum pictura genus, dictum à ſimilitudine flexus amnis, qui appellatur Mæandrus.* Conſule ibi Scaligerum, & Servium ad illud Virgil. Æn. v. 251. *Purpura Mæandro duplici Melibœa cucurrit.* Quod de longariæ manus ſcriptura ait gloſſator, id inveni quoque apud Vet. Horat. Scholiaſt. ad Artem Poët. *Larvas*, inquit, *capiti imponebant, & induebant actores ſyrmata, id eſt, veſtimenta prolixa: unde & longaria ſcriptura ſyrma dicitur ab illius veſtis prolixitate. Longa manus* dicitur in Gloſſ. Labb. Tò *de* redundat, ut ſæpe apud poſterioris ætatis ſcriptores; quanquam interdum nec meliores id refugerint. Vide notas ad Lib. 1. cap. 24.

b *Mæandrico graminum*] MS. Leid. & 5. edd. *gramini.* Quod præfero. Tertull. Pall. cap. 4. *Prorſus ſi quis Mæandrico fluxu delicatam veſtem humi protrahat.* Noſter infra: *Mæandricos limbos.*

c *Paliuræa prata*] Reſpexit Virgil. Ecl. v. 39. *Carduus & ſpinis ſurgit paliurus acutis.*

d *Meterem*] MS. Leid. cum 5. edd. *metirem.* Scriverius in margine ſcripſerat *metirer.* Quod & mihi in mentem venerat ex illo Horatii Epod. 4. *Sacram metiente te viam.* Quid ſi mutaſſe eum formam verbi dicamus? Certè Lib. 11. cap. 6. *Furare* pro furari uſurpavit, & in Continent. Virgil. *reluctare* pro reluctari. Sic *remetio* pro remetior Cyprian. Sermon. de Orat. Dom. *In quâ menſurâ menſi eritis, in eâ remetietur vobis.* Et ſic legitur etiam apud vulgat. Interpretem Matth. VII. vers. 2. Æthicus Præfat. Coſmogr. *Orbis terrarum metiri cœpit.* Hygin. Lib. 1. Aſtron. cap. 6. *Quinque autem, quos ſupra diximus, ſic in ſpharâ metiuntur.*

e *Peperit, & egredientis ſtudio* &c.] 6. edd. & MS. Leid. *Peperit egredientis ſtudio, ſed utilitas* &c.

f *Præſumens*] H. e. occupans locum arborum umbrâ opacum.

g *Vernulitas*] Ita quoque cum MS. Leid. tum 6. edd. Salmaſius in libro ſuo emendaverat, *vernilitas.* Si tam Latina eſſet, quam quidem non malè huic loco conveniret, reſcriberem *vernalitas. Vernare* enim dicuntur aves, quando verno tempore cantillant. Ovid. *Indocili gutture vernat avis.* Certè *vernalis* invenias in notis Tyronis, & apud Auguſtin. C. D. VII. 25. *Vernalem faciem terræ.* Chryſol. Serm. XXV. *Vernalis ceſpitis vilitate.* Formetur ergo non ineptè à τῷ *vernalis vernalitas.* Sed potius eſt, ut reſpexiſſe eum loquacitatem vernarum dicamus. *Vernilitas* eſt dicacitas. *Verniles* aves, argutæ. Rutil. 1. Itin. *Vernula queis vario carmine ludis avis.* Pedo Eleg. de Mæc.

[h] fragili quadam dulcedine [i] crispantes sibilos [k] corneis edunt organulis, ad hoc opus allexerat, & laboris tam subita requies melos quoddam carminis expectabat.

Thespiades, Hippocrene
Quas spumanti gurgite
Inrorat loquacis nimbi,
Tinctas [l] haustu musico,
Ferte gradum properantes
De virectis collium,
Ubi guttas [m] florulentæ
[n] Mane rorant purpuræ,
Humor algens, quem serenis
Astra sudant noctibus,
Verborum canistra [o] plenis

P *Re-*

Mæc. obitu: *Sederat argutas garrulus inter aves.* i.e. ὄρνιθας κωτίλας. Proclus in Hesiod. Ἔργ. α. p. 86. Τὴν χελιδόνα κωτίλλειν λέγει, ὡς ἐστι παρὰ Ἀνακρέοντι κωτίλη χελιδών. Locum frustra quæras in reliquiis Anacreontis. Fors fuat tamen, ut Od. XII. ubi nunc legitur, τίσιν, λάλη χελιδών, rescribendum sit, τί κωτίλη χελιδών. Judicent docti.

h *Fragili dulcedine*] Κλαδαρὰν Græci vocant. Ita infra habes, *Fragilem cachinnum.*

i *Crispantes sibilos*] *Vibrantem modulatum*, ut de lusciniis loquitur Plin. Lib. x. cap. 29.

k *Corneis organulis*] H. e. rostris. *Cornea labra* dicuntur in Vet. epigram. Lib. IV. Catal. Pith. *Nam claudunt rabidam cornea labra gulam.*

l *Haustu musico*] *Pierio latice*, ut loquitur Virgilius in Culice. Haustus pro aqua, quæ hauritur, ut apud Phædrum Lib. 1. *A te decurrit ad meos haustus liquor.*

m *Florulenta*] Simulavit Auctorem Pervig. Veneris: *In pudorem florulentæ prodiderunt purpuræ. Humor ille, quem serenis astra rorant noctibus, Mane virgines papillas solvit humenti peplo.* Isidor. Chron. Goth. *Tu florulenta campis, montibus frondua, piscosa litteribus.* Ambros. Hexaem. Lib. 1. cap. 4. *Horrentibus pruinis florulenta misceri.* Ita à ros *rorulentus* apud Gregor. Turon. Histor. Franc. cap. 15. à gleba *glebulentus*, & à fæx *feculentus* apud Apulej. in de Deo Socratis; & à farina *farinulentus*, à mustum *mustulentus* Milef. Lib. IX. item à rosa *rosulentus* apud Capellam Lib. 1. ab aurum *aurulentus* apud Prudent. περὶ Steph. & apud nostrum à merum *merulentus.* Pertinet huc illud Capellæ Lib. II. *Ac in rosetis purpuraret culmina Aurora primo convenustans habitu.*

n *Mane rorant*] Lege *rorat* cum 6. edd. & MS. Leid. Referri enim debet ad illa *humor algens. Stillare, rorare, manare* & id genos quam plura alia cum quarto nunc, nunc cum sexto casu construuntur. Sententia est, *ubi humor algens* &c. *rorat.* Est ille humor, quem astra noctu sudant, Ἀπόῤῥοια siderum Lib. II. 19. *Nocturni roris humor, quem aporrœa siderum atque ipsius lunæ animandis herbarum succis insudat.* Ita ibi legendum. Q. Cicero apud Ausonium Eclogario: *Quam sequitur nebulas rorans liquor altus Aquari.*

o *Plenis*] Vel *plena* legendum, vel dicendum esse hypallagen, ut apud Petron. *Nec certos fluctus ventus impulerat.* Isidorus Lib. XX. Orig. cap. 6. *Currunt cum siphonis aquis plenis*, pro *siphone aquis pleno.* Nisi rectus ei singularis

[p] Reserate flosculis.
Quicquid per [q] vireta Tempe
Raptat unda [r] proluens,
[s] Hinnientis & [t] recussu
Quam [u] produxit ungula.
Quicquid Ascræus [x] veterna
Rupe pastor [y] cecinit,
Quicquid ex [z] Atlantis gazis
Vestra promunt horrea,
Quod cecinit pastorali
Maro sylva Mantuæ,
Quod [a] Mæonius ranarum

Ca-

laris fuit *siphonta*. Propert. Lib. I. el. 20, *Tandem haurire parat demissis flumina palmis, Innixus dextro plena trahens humero.* Intelligi vult flumine vel aqua plenam urnam, observante summo Gronovio.

p *Reserate*] Barth. Adverſ. Lib. XVII. 7. & LVI. 17. *deserate* propter metrum. Sed R E sæpe produci jam notavit in Lucretiano indice Giphanius, & Mariangelus in notis ad Alvarum de syllabarum dimensione. Quid præterea in hoc carmine mutatum velit, apud ipsum vide. *Verba* heic esse μύθυς sive fabulas, recte observavit.

q *Virecta*] A'ρχαϊκῶς, quomodo & in notis Tyronis legitur pag. 9. & *frutecta* p. 169. Capella Lib. I. p. 18. *Scythidis virecta.* Ita habent Vett. membranæ Biblioth. Leid. non *vireta*, ut ediderunt. Festus: *Dumecta antiqui, quasi dumiceta, appellabant, quæ nos dumeta.* Idem: *Vestices frutecta densa dicta à similitudine vestis.* Lact. Argum. Metam. I. cap. 3. *Frutecta sylvarum.* Marcellin. Lib. XIV. *Frutecta prensando vel dumos.* Virg. Æn. VI. *Amœna virecta.* Vide ibi Valerian. pag. 124. ed. Steph.

r *Proluens*] Lege, *profluens* cum Nob. Heinsio.

s *Hinnientis & recussu*] Adscripserat margini vir doctus, *Hinniente de recussu.* Sed nihil opus est. Hinniens est equus Pegasus. Duplex heic unda notatur, & quæ per Tempe fluit, & Hippocrenes.

t *Recussu*] MS. Leid. & 5. edd. *recursu.* Malè. Rectum est *recussu.* Maro II. Æn. *Uteroque recusso.* Restituimus idem vocabulum Lib. I. cap. 24. *Recutere* dictum, ut *replaudere* apud Apul. VI. Mil. *Quadrupedi cursu solum replaudens.* Et *dextra frontem replaudens.*

u *Produxit ungula*] Vide Sidon. Lib. IX. ep. 9. Antonin. Liberal. cap. 9. Scholiasten Hesiod. p. 234. ed. Heinſ. Festum in *Pegasides.* Theon. in Aratum p. 29. ed. Lond.

x *Veterna*] Gloſſ. *antiqua.* Rectè. Gloſſ. Philox. *Veturnus & vetustus,* παλαιός. Leg. *Veternus.* Cyprian. Sermon. de Circumciſ. *Probatoria hujus sensualitatis colluctatio tam veterna.* Sic *veternus error* apud Ennod. *Veterna offensæ* apud Fulbertum, *veterna silentia* apud Prudent. Hymn. Cath. 9. occurrunt. Priscian. sub finem Lib. II. *Vetus præterea veternus facit. non solum veteranus, sed diversas habent significationes.* Etiam *veternosus* eodem sensu venit Victori in Paſſ. Martyr. Carthag. *Ecce antiquus hostis, veternosus utique anguis, trisulca lingua venena vibrans.*

y *Cecinit*] *Incinit* Barth. Adv. Lib. XXVII. cap. 19.

z *Atlantis*] MS. Leid. *Atlanta.* Forte scripsit *Atlanta*, quemadmodum *Perdica* pro *Perdix* cap. 2. Lib. III. Vide quæ ibi à nobis dicta sunt. De Atlante hoc consulendus Servius Æn. I. vers. 745.

a *Mæonius*] Malim, *Mæonides.* Ferſius

Cachinnavit prælio,
Parrhasia candicanti
Dente lyra concrepet:
Ad meum vetusta carmen
Sæcla nuper confluant.

Hoc itaque sacrificali carmine Gorgonei fontis aspergine [b] madidas & præpetis ungulæ rivo [c] merulentas Pierides abstraxi. Astiterant itaque [d] syrmate nebuloso lucidæ [e] ternæ viragines, hedera largiore circumfluæ, quarum familiaris Calliope ludibundo palmulæ tactu, meum [f] vaporans pectusculum, poeticæ pruriginis [g] dulcedinem sparsit. Erat enim gravido (ut apparebat) pectore, crine neglecto, quem margaritis prænitens diadema constrinxerat,

sius Sat. vi. 11. *Mæonides Quintus pavone ex Pythagoreo.* Martial. Lib. v. 10. *Et sua riserunt sæcula Mæoniden. Mæonium vatem* apud Alcimum, *Mæonium Homerum* apud Nasonem, *Mæonium senem* apud hunc nostrum, & Lucan. Pan. sed nusquam absolutè dici *Mæonium* memini Homerum. Βατραχομυομ. auctorem esse illum voluerunt ex veteribus nonnulli, ut ostensum à nobis ad Hyg. cap. 154.

b *Madidas*] Dictum eleganti μεταφορᾷ, ut apud Mart. ep. 68. Lib. vii. *Cujus Cecropio pectora rore madent.* Lib. i. ep. 4. *Si quis Cecropia madidus Latiaque Camœnæ Artibus.*

c *Merulentas*] Ut à *temetum temulentos*, à *vinum vinolentos*, ita à *merum* finxit *merulentus*. Adhelmus libello de laud. Virgin. *Merulenta defæcati nectaris defruta apothecis recondenda.* Cæterum illa *madidas*, *merulentas* prorsus ἰσοδύναμως dicuntur. Refero huc illud Petronii: *Plenus Pierio diffundes nectare verba.* Sic enim legendum censeo ex Vett. editionibus. Mutarunt, qui non videbant *diffundere* heic esse κατακλύζειν, *inundare*. Cato in Diris: *Diffusos gurgite campos.* Catal. Scalig. Lib. ii. pag. 239. *Pierio liquidam perfundis nectare mentem. Pierium laticem* appellat Virgil. Culice. Cæterum ut *diffundere* heic, ita *infundere* usurpat Chrysologus Homil. 42. *Non sic imber infundit terram, quomodo jejunium lachrymæ rigant pauperum.* Et post paulo: *Cæli pluvia infundit terram.* Etiam Palladius Januar. Tit. iii. *Mediocriter infusus ager, ut nec lutosus nec aridus sit.* Marcellin. Lib. xiv. *Fluminis modo fortunis complurium sese repentinus infudit.*

d *Nebuloso syrmate*] Tenui instar nebulæ: cujusmodi vestes ἀραχνώδεις vocabant Græci. Adi Gonsalium ad illa Publii apud Petronium: *Palam prostare nudam nebula linea.*

e *Ternæ viragines*] Barth. Adv. Lib. xvii. cap. 7. *Ter ternæ.*

f *Vaporans*] Gloss. *incendens.* Rectè. Horat. Epist. 16. Lib. i. *Lævum discedens cursu fugiente vaporet.*

g *Dulcedinem sparsit*] Ita & MS. Leid. Gloss. *spargendo replevit.* quæ est explicatio lectionis 5. edd. *dulcedine.* Lege ergo, *dulcedine sparsit. Spargere* accipe pro *conspergere.* Virgil. Ecl. v. 40. *Spargite humum foliis.* Propert. iv. 6. *Spargite me lymphis.* Ovid. xi. Met. 57. *Sparsos rore capillos.* & vers. 311. *Nox cælum sparserat astris.* Horat. ii. od. 13. *Penetralia sparsisse nocturno cruore.* Ubi perperam Schol. *maduisse:* Senec. Agam. 465. *Nox prima cælum sparserat stellis.* Ita *sternere* pro *consternere.* Horat. iv. od. 14. *Stravit humum sine cæde victor. Serere* pro *conserere.* Boet. *Qui serere ingenuum volet agrum.*

Sic

xerat, [h] talo tenus bis tinctam recolligens vestem. [i] Quod credo & itineris propter, [k] & ne mæandricos tam [l] subtilis elementi aliquatenus limbos aculeati herbarum vertices scinderent. Astiti, propter ergo erectus in cubitum, veneratus sum verbosam viraginem, olim mihi poetico vulgatam evidentius testimonio. Nec immemor cujus verbosas fabulas propter [m] scholaribus rudimentis tumidas [n] ferulis gestaveram palmas: [o] & quia non mihi evidenti ma-

Sic & Græci cum Latinis. Ps. 107. 37. Ἔσπειραν ἀγροὺς ϗ ἐφύτευσαν ἀμπελῶνας.

h *Talo tenus bis tinctam recolligens vestem*] Hoc esset, *dibapham*. Vlitius ad Nemes. pag. 345. *talo tenus discinctam*. Nisi autem, inquit, discincta fuisset vestis, non opus erat recolligi. Responderi posset, cingendo recolligi vestem, & viantes altius cingi solere. Rectius ergo fore, *bis cinctam*. Adjuvat tamen ejus conjecturam *nebulosum syrma*, quod præcessit.

i *Quod credo & itineris propter*] Ita & MS. Leid. Glossator superscripserat, *scil. difficultatem*. quomodo 6. edd. ante Commelinum repræsentant. Vlitius emendat, *& itineri se properaret*. Nam quod in aliis, inquit, libris editum, *itineris propter difficultatem*, ex glossemate mei codicis profectum est, & sensui incongruum. Possedisse opinor codicem illum, quo ego nunc utor. Nam *bistinctam*, quod ex eodem adducit, etiam in Leidensi comparet. Ego conjectaveram, quod necdum displicet: *quod credo, & itiner propter*. Familiares huic scriptori id genus anastrophæ. Velut mox: *verbosas fabulas propter*. Et cap. 5. Lib. I. *Comestiones propter*. Apulej. Lib. V. Met. *Suggestum propter*. Et VIII. *Ignem propter assidens*. *Quod credo* heic est *sicut credo*. Cic. XIII. Famil. epist. 40. *Si ulla unquam apud te mea commendatio valuit, quod scio multas valuisse plurimum, hæc ut valeat rogo*. Seneca Apolocynth. *Quod tibi narro, ad sextum decimum lapidem à Viennâ natus est*. Quem locum frustra tentat vir doctus. Adde quæ habet Sciop. Susp. Lect. Lib. IV. 17. Possis etiam explicare non malè, *quantum credo*. Quintil. declam. IX. *Quod scio, victis etiam gladiatores parcunt*. Ne τὸ *itiner* mireris, notandum archaismos affectare cacoethes esse inferioris ætatis scriptorum, præsertim Afrorum. Certè τὸ *itiner* Lib. IX. & Capella usurpavit. Incertus poeta apud Macrob. Lib. II. Saturn. cap. 2. *Rimata itiner transitus*. Nisi dicamus synalœpham neglectam esse poëtæ, malim ex Gellio rescribere *itineri*. Charis. Lib. I. *Item iter & itiner* &c.

k *Et ne Mæandricos*] Ita scripsi cum MS. Leid. & 6. edd. Perperam τὸ *ne* omiserat Commelinus.

l *Subtilis elementi*] *Filamenti* in margine libri sui emendabat Nob. Heinsius. Quod nullus dubito, quin cuilibet se probaturum sit. Boetius de vestibus Philosophiæ Lib. I. *Vestes erant tenuissimis filis, subtili artificio* &c.

m *Scholaribus*] Scholasticis. Usus eâ voce & Hieronymus ad Damasum. Vide Voss. in de Vit. Sermon. p. 53.

n *Ferulis*] Ferula & scutica sceptra nota pædagogorum, sive medicamina, quibus medentur pigritiæ puerorum. Catal. Pith. Lib. IV. *Et ferulis culpas tollere cessat iners*. Eleganter Capella Lib. III. *Tunc etiam quoddam medicamen acerrimum, quod ex ferulæ flore caprigenique tergoris resectione confecerat, rubri admodum coloris, exprompsit*. Ferulam & scuticam innuit, quarum hæc etiam de anguillarum tergoribus olim factitabantur. Vide Plin. IX. 23. Isidorus Lib. V. 27. *Anguilla est, quâ coercentur pueri in scholis: quæ vulgo scutica dicitur*. De Ferulis Martialis Apophor. 80. *Invisæ nimium pueris grataque magistris, Clara Prometheo munere ligna sumus*. A feriendo dictas perperam censet Isidorus Lib. XVII. 9. *Nonnulli à feriendo ferulam dicunt. hoc enim pueri & puellæ vapulare solent*. Apul. IX. Met. *Ferula nates ejus obverberans*.

o *Et quia non mihi*] Malim, *sed quia*. Syl-

manifestatione quænam esset liquebat, cur venisset, inquiro. Tum illa: Una, inquit, sum è virginali p Heliconiadum curia, Jovis albo conscripta, quam olim q Athenæam civem Romanus ordo colendam exceperat: ubi novellos ita frutices edidi, quo eorum cacumina summis astris insererem. Ita vitæ famam r linquentes hæredem, quo magis celebriorem obitum s protelarent. Ast ubi me Romuleæ arcis conventu bellicus viduavit incursus, Alexandriæ t conciliabula urbis u exulata possederam, variis dogmatum imbutamentis lasciva Græcorum præstruens corda, postque Catonum x rigores, Tullianasque severas invectiones, & Varroniana ingenia, y Pelleæ gentis ener-

Syllaba proximè præcedens τὸ s absorpsit.

p *Heliconiadum curia*] Capella Lib. IV. *Ingressa curiam superum.* Cyprian. Sermon. de Pass. Christ. *Paradisi civis & domesticus curiæ efficitur.* Non dissimile est illud Ausonii, *Collegia Aonidum.* Sed *chorea* emendaverat in ora codicis sui Nob. Heinsius.

q *Athenæam civem*] Migrat Grammaticorum regulam. Moschopulus: Ἀθηναῖος ὁ ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν, γυνὴ δὲ ἀπὸ Ἀθηνῶν Ἀττικὴ, οὐκ Ἀθηναία. Hesychius: Ἀθηναία, ἡ θεὸς, ἡ δὲ γυνή. MSS. habere ajunt, καὶ ἡ γυνή. Non ignoro insuper habuisse heic quosdam Grammaticorum præscripta. non existimo tamen respexisse illuc Hesychium, sed scripsisse potius: Ἀττικὴ δὲ γυνή. Cæterum ut *Atheneus* pro *Atheniensis*, ita *Romanus*, *Carchedonius*, *Chalcedonius*, dixisse nonnullos ostendit Salmas. ad Pall. Tertull. pag. 129. Cur Atticæ autem, non Athenæ dicerentur mulieres, causam legas apud Augustin. C. D. cap. 9. Lib. XVIII. Vide ibi Vivem.

r *Linquentes hæredem*] Clar. Tollius emendaverat in suo libro, *linquens*, & mox, *protelarem.* Ita postularet quidem syntaxis, si ad Pieridem hæc referas. Sed Grammaticos canones non sollicitè observat Fulgentius. Præfat. Lib. de Prisc. Serm. *In quantum memoriæ enthecæ subrogare potuit, contribui, non phaleratis sermonum studentes spumis.* Continent. Virgil. *Ut dicere cœperam, mox ut terram tangit, matrem videt, nec agnoscit, plenam designantes infantiam.* Heic tamen τὸ *linquentes* referendum puto ad *novellos frutices.*

s *Protelarent*] H. e. memoriam ejus per posteros extenderent. Leo in conflict. Virt. & Vit. *Si protelatis vigiliis psalmorum censum persolvis.* Pseudo-Cypr. de Sing. Cleric. *Laborat ad culmen adversarius protelare.* Gloss. Isid. *Propagando, protelando. Protelat, differt.* Quæ interpretatio locum habere heic posset, si pro *celebriorem* rescribamus *celeriorem.* Adde infr. not. ad cap. 6. Lib. I. & Contin. Virgilianam.

t *Conciliabula*] Conventus & Scholas.

u *Exulata*] Quæ huc pertinent, abunde dicta sunt à nobis ad Hyg. Myth. cap. 26. & porro infra dicentur ad Lib. III. cap. 6.

x *Rigores*] *Rugas* in margine vir illustris. Sed opinor in animo habuisse Catonis severitatem. Severitas enim ubi nimia est, in rigorem degenerat.

y *Pelleæ gentis*] 6. edd. & MS. Leid. *Apelleæ.* Gloss. Cod. Leid. *Ægyptia propter nimium ardorem solis.* Sed rectum est *Pelleæ*, hoc est, Alexandrinæ. Notati sunt semper ob morum mollitiem Alexandrini. Pellæi autem Alexandrini à Juvene Pellæo, hoc est, Alexandro cognominati.

z *Phasma-*

enerves sensus aut satyra luseram, aut comœdico [z] phasmate delectabam, aut tragica pietate mulcebam, aut epigrammatum brevitate [a] condibam. [b] Libebat me mea captivitas: & licet [c] nostræ vacassent industriæ, inveniebat tamen animus, quibus inter mala arrideret, nisi me etiam exinde bellis crudelior [d] Galeni curia exclusisset, quæ pæne cunctis Alexandriæ ita est inserta angiportis, quo chirurgicæ carnificinæ [e] laniola pluriora habitaculis numeren-

z *Phasmate*] Scriverius volebat *plasmate*. Sed videtur Planciades noster respexisse Terent. Prolog. Eun. vers. 9. *Menandri phasma nunc nuper dedit.* quanquam glossa, quæ est in codice Leidensi, *figmento*, explicet τὸ *plasma*, non *phasma*.

a *Condibam*] Usitatius hoc poetis, quam historicis vel oratoribus. Virg. Æn. VII. 790. *insignibat.* Ovid. III. Fast. 507. *audibat.* Phædrus IV. 23. *parturibat.* Capella tamen, ut Afrum decebat, cum nostro Lib. I. p. 21. *Levitate pernix desultoriâ gestibat.* Ita habet MS. Leid. non *gestiebat*, ut ediderunt. Apul. IV. Miles. *Bullis ingentibus scaturibat.* Claud. Annal. XV. apud Diomedem Lib. I. *Grundibat pecus suillum.* Archaismum esse idem Grammaticus docet. *Veteres hæc*, inquit, *sine e litera pronunciabant, nutribam dicentes, ut apud Virgil.* Nutribant, Tyrrhusque pater &c.

b *Libebat me*] A'ντὶ τοῦ *mihi*. Dativum ergo pro ablativo posuit. Hyg. Astron. II. 15. *Etsi non pro divinâ fecit cogitatione, nec ut deum licebat.* Sed ibi legendum puto, *decebat.* Habet quidem Festus: *Me pro mihi dicebant antiqui.* Sed exempla, quæ affert, explicari aliter & possunt & debent. Magis huc faceret locus Afranii Fratriis apud Non. cap. IX. num. 5. *Id aurum me condonat.* Et Varron. R. R. Lib. III. cap. 16. *Quarum alteram sine dote dedi Lucullo, à quo hereditate me cessa* &c. Sic *te* pro *tibi* positum dicas in veteri inscriptione, quam Catal. Lib. III. exhibet Pithæus: *Viator audi, si libet, intus veni. Tabula est ænea, quæ te cuncta prædicet.* Sed ipse emendat, *perdocet.* Vide Gruter. magni operis pag. 928.

c *Nostræ vacassent industriæ*] MS. Leid. & 5. edd. *Nostra vacuissent industriæ.* Modius ex suo MS. *Nostra non viguissent industria.* Lege. *nostræ non vacavissent industriæ.* C & G notum est quam crebro inter se commutentur à librariis. Adhoc *vacare alicui* perquam eleganter dicitur. Martial. II. 5. *Vel tantum caussis, vel tibi sæpe vacas.* Phædr. Præf. Lib. III. *Reddas amicis tempora, uxori vaces.* Forte nec τὸ *vacuissent* mutandum. Quintil. Declam. 252. *Tantum illi vacuit? adeone saturitate apud te exundavit?* Tertullianus cum aliis locis, tum libr. de Resurr. carnis cap. 9. *Omnis vis Dei beneficâ vacuisset.*

d *Galeni*] Ita rectè MS. Leid. cum A. B. H. & I. Malè *Galieni* M. & L. Forte decepit eos Glossator, qui super τὸ *Galeni* scripserat *regis.* Misere heic hallucinatur Baptista Pius.

e *Laniola pluriora*] *Laniena plurior* 6. edd. Sed pro Commel. stat MS. Leid. Gloss. *Laniorum domus vel loca.* Lanii contemptim chirurgi dicuntur, quod corpora secare consueverint. Tertull. de Anim. cap. 10. *Hierophilus ille medicus, aut lanius, qui sexcentos exsecuit, ut naturam scrutaretur.* De copiâ medicorum, quibus abundavit olim Alexandria, vide Anonym. Cosmogr. à Godofred. ed. pag. 23. & Ammian. Marcell. Lib. XXII. cujus verba sunt p. 426. ed. Boxh. *Medicinæ autem, cujus in hac vitâ nostra, nec parca nec sobria, desiderantur adminicula crebra, ita studia augentur indies, ut, licet opus ipsum redoleat, pro omni tamen experimento sufficiat medico ad commendandam artis auctoritatem, si Alexandriæ se dixerit eruditum.*

(De-

rentur: [f] denique ita certando remittunt in mortem, quo ferant [g] Caronem [h] citius [i] sopiturum, si [k] collegio non donetur. Hanc orationem risus mollior terminavit. Itaque meis [l] quo diverteret culminibus impetravi. Tum illa: Non paves, inquit, musicum tuis receptare dogma penatibus, cum barbarorum morem auscultaverim ita [m] literarios mercatus [n] penitus abdicare, ut hos, qui primis elementorum figuris vel proprium [o] descripserunt nomen, [p] cassata inquisitione mutum

f *Denique ita*] H. e. ad summam, ut verbo absolvam. Sic cum aliis locis, tum inferius quoque in hac præfat. *Denique turbavit* &c. Usurparunt ad eundem modum hanc particulam præter alios Florus Lib. I. 16. Justin. XIII. 2. Videndi de elegantiâ ejus locutionis Salmasius ad locum illum Flori, Freinshem. in Justin. indic. Schultingius ad Calpurnii Declam. XI.

g *Caroneum*] Ita & MS. Leid. *ἀντὶ τ* *Carontem*, quod 6. præferunt edd. Sic *Corinceum* habes pariter sine aspiratione pro *Chorinceum* in Virgil. Contin. Schol. Juv. ad Sat. III. 266. PORTHMEA. *Carinam.* Lege, *Caronem.* Aspirationes omitti à deterioris ætatis scriptoribus, ut solebant antiquissimi, nemini ignotum paulo humaniori. Hinc ergo ridicula illa etymologia Isidori Lib. II. 21. *Cordas dictas à corde, quia sicut pulsus cordis est in pectore, ita pulsus corda in cithara.* Χορδαὶ, *Corda.* Festus Pauli MS. Bibl. Leid. in SAMBUCA. *Ut in organo corda, sic in machinâ intenduntur funes.* Gloss. Philox. ed. Steph. *Alat*, πνῖξ. Leg. *halat.*

h *Citius*] Ocyus. Juvenal. Sat. IV. 134. *Argillam atque rotam citius properato.* Explet ellipsin Virgil. Æn. I. *Dicto citius tumida æquora placat.* Isidor. Orig. XVI. 4. *Dicto celerius.*

i *Sopiturum*] Pro *sopituros esse*, videl. Chirurgos. Quâ de locutione consule Vossium Anal. Lib. III. cap. 15. *Sopire* pro *enecare* posuit, ut Plautus *sopori dare* & *in soporem collocare* Amphitr. I. sc. I. Seneca Oedip. vers 168. *Vix assiduo Bracchia conto lassata refert, Fessus turbam vectare novam.*

k *Collegio non donetur*] *Adjutorio*, ut rectè exponit Glossa.

l *Quo diverteret*] Ita rectè Commel. Perperam MS. Leid. cum 6. edd. *quod everteret.* *Quo* hic scriptor usurpat identidem pro *ut.* Vide Indic. in *Quo.*

m *Literarios mercatus*] *Conventus* Gloss. Ita *mercatus Olympiacus* apud Justin. Lib. XIII. 5.

n *Penitus abdicare*] H. e. repudiare. Vide quæ congessit ad Lib. I. epist. I. Sidon. Savaro.

o *Descripserunt nomen*] *Descripserint* 6. edd. Melius.

p *Cassata inquisitione mutum*] H. e. ne cognita quidem caussâ, indicta caussâ. Quamobrem addit *mutum*; quod perperam omiserunt 6. edd. Agnoscit sane MS. Leid. Sed malè glossator explicat, *sine aliqua fama.* Cæterum cum *hos* præcesserit, sequi debebat *mutos.* *Cassare* verbum barbarum est, de quo Vossius in de Vit. Sermon. p. 99. Fulgent. Rusp. Episcop. epist. 2. *Ut merces boni operis humana laudis intentione cassetur.* Et epist. 4. *Neque enim Jacobi Apostoli prædicatio potest aliquâ argumentatione cassari.* Gregor. Dialog. Lib. III. cap. 36. *Totumque vas navis cassatum nimiis fluctibus ab omni fuerat compage dissolutum.* Summæ impotentiæ signum est damnare aliquem inauditum, & indicta caussâ. Quamobrem Medea apud Senec. vers. 199. *Qui statuit aliquid parte inauditâ alterâ, Æquum licet statuerit, haud æquus fuit.* Respondet Creo: *Auditus a te Pelia supplicium tulit.* Quem versum frustra tentari putem à viro summo. Εἰρωνικῶς ista proferuntur à Creonte. Merito, inquit, si diis placet, ne te inauditam condemnem postulas, cum tu inauditum sustuleris

tum [q] raptarent in carnificinam. Tum ego: Non ita est, inquam, ut audieras, [r] sed fama fuit. nam —— *carmina tantum*

Nostra valent Musæ tela inter Martia, quantum
[s] *Dulcis aquæ saliente sitim restinguere rivo.*

Et ut suum me amplius familiarem rescisset, illud etiam Terentianum adjeci: *Olim isti fuit generi quondam quæstus apud sæclum prius.* Nunc itaque ita literæ suos, quicquid Helicon [t] verbalibus horreis enthecatum possederat, in ipsis potestatum culminibus hæreditario jure [u] transferret, catos extendunt. Illa exhilarata versiculis, utpote qua-

Pellan. Ἐ᾽ξεργασία etiam apud Quintil. ille Declam. XIII. *Nunc vero differendum mihi est. quam momentosa sit hujus animalis rapina.* H. e. quam gravis, & quanti momenti. Contrarium vult intelligi. Sed forte rectius, *quam non momentosa.*

q *Raptarent*] MS. Leid. *repertarent.* Superscripta altera lectio, *vel reptassent.* Vera lectio est, quam 6. edd. servarunt, *raptassent.* quam non debuit sprevisse Commelinus. Solenne est nostro pro imperfecto ponere ὑπερσυντελικόν.

r *Sed fama fuit*] *Et fama fuit* legitur in Virgilio. Quomodo nec malè heic scribas.

s *Dulcis aquæ*] Ita & MS. Leid. & 5. edd. Apud Virg. tamen Ecl. IX. sequebatur, *Chaonias dicunt aquilâ veniente columbas.* Sed alterum, quod ex Eclog. V. depromsit, sententia postulat.

t *Verbalibus horreis enthecatum*] Mercerus corrigit, *vernalibus horreis.* De quâ correctione valde dubito, cum & superius habeas *verborum canistra. Enthecare* verbum fictum est ab *entheca*, de qua voce idem Mercerus ad libellum de Prisc. Serm. Utitur eâ etiam Cassian. in de Instit. Ren. Lib. IV. 14. & Gelasius Papa apud Gratianum. Grammaticus nescio quis apud Barth. Adverf. Lib. XXXVII. 13. *Enteca, repositio rerum venalium.* Fort. scripserat, *repositorium venalium. Enthecatum* dicendi genus pro polito & phalerato posuit Ambrosius in Lucam. Vide Savaron. in Sidon. Lib. 1. ep. 9.

u *Transferret, catos*] L. M. *transferre cantus.* A. B. H. I. *transferret catus.* Et ita etiam MS. Leid. Scriverius & Tollius correxerant *cados.* Et sanè cadis optimè cum horreis convenit. Horat. IV. od. 2. *Nardi parvus onyx eliciet cadum, Qui nunc Sulpiciis accubat horreis.* Sed adhuc hiulca est oratio, nisi ita scribas: *Nunc itaque ita literæ suos, quo, quicquid Helicon verbalibus horreis enthecatum possederat, in ipsis potestatum culminibus hæreditario jure transferret, cados extendunt.* Τὸ *quo*, quod à me insertum est, ob similitudinem sequentis syllabæ à librario omissum putem. Sed est inter amicos meos quidam, cui *catos* Fulgentius pro doctis posuisse videbatur. Frequens sanè eo significatu ista vox etiam optimis. Nec annotare id neglexerunt veteres Grammatici. Vide Varron. L. L. Lib. VI. Servium ad Æn. I. vers. 427. Legebat ergo is: *Nunc itaque & literæ in suos, quicquid Helicon verbalibus horreis enthecatum possederat, in ipsis potestatum culminibus hereditario jure transferre catos extendunt.* Ut sententia sit, etiam nunc literas omnes Heliconis opes in suos mystas & doctos homines perseverare transferre. Sed sic *pertendunt* esset scribendum. Neque enim extendere est perseverare. *Extendere artem per successionem liberorum* apud Petronium est propagare. Nisi si satisfacit prior conjectura, le-
ge-

quasi Mæonium senem [x] viserit recitantem, [y] laudatorio palmulæ tactu meam mulsit cæsariem: percussaque mollius cervice, quam decuit: [z] Eia, inquit, ô Fabi: Anacreonticis jamdudum novus mystes initiatus es sacris. Ne quid ergo meo tibi desit tirunculo, accipe parem dogmatis gratiam: & quatenus te nostra Satyra lascivienti verborum rore percussit, vadatumque te sui retinet amoris inlecebra, [a] redde quod sepioticon debes: & quicquid libet [b] Niliacis exarare papyris, feriatis aurium sedibus percipe. Nec deerit historiæ quilibet effectus, cujus te visceribus

gere malim: *Quo, quicquid Helicon verbalibus horreis enthecatum possederat, in ipsis potestatum culminibus hereditario jure transferret catus, extendunt.* Sit igitur heic *catus* doctus. To *suos* puta esse *sequaces*, & *extendunt* idem, quod *provehunt*, quomodo utrumque vocabulum explicat glossa codicis Leidensis. *Quo* propter similitudinem, ut dicebam modo, sequentis syllabæ facile oculos librarii fefellit. Ab eadem causa corruptus est locus in Quintil. Declam. VI. *Procedat inauditum antea monstrum, misera, crudelis, si quid irati Dii reliquerunt, si quid infelicitas oblita est, suis manibus perdere cupiat.* Scribe, *quæ, si quid* &c. Et tolle incisum post τὸ *misera*. Idem scriptor Declam. III. *Nam quo ad altiorem quisque honorum gradum extenditur*, h. e. provehitur. Adde Gronov. Observ. III. cap. I. & Barth. Advers. Lib. XVII. cap. 7. ubi longè aliam dat faciem Fulgentiano huic loco.

x *Viserit*] *Viseret* 6. edd. & MS. Leid.

y *Laudatorio tactu* &c.] Significat caput sibi demulsum fuisse. Terent. Heaut. IV. 5. vers. 14. *Non possum pati, Quin tibi demulceam caput.* Ubi Eugraphius: *Quod solet fieri his, qui placent, ut manus per caput tractu ducta quasi quædam esse videatur laudatio.*

z *Eia, inquit, ô Fabi*] MS. Leid. & 6. edd. *Eia, inquit, Fabiana.* Scribe ergo, *Eia, inquit, Fabi.* Duæ reliquæ syllabæ ex sequenti voce *Anacreonticis* adhæserunt.

a *Redde quod sepioticon debes*] MS. Leid. *Redde quod debebas sepiotico.* Gloss. *Colori atramento encaustopo.* Lege, *encausto.* Nimirum ita scribi debet: *Redde quod debebas sepiotico*, hoc est, *solve debitum atramento, scribe tantummodo, me præmonstrante, quod velis*: ut habet glossa marginalis MS. Leid. *Sepioticon* à σηπία vel σηπίαις dictum. Apicius Lib. V. 3. *Accipies sepias minutas, cujusmodi sunt, impurgatas cum atramento suo.* Celsus II. 29. *Omnes teneri pisces, sepiarum atramentum.* Unde *notas furvæ sepiæ* literas vocat Ausonius epist. 4. Afri nimirum atramentum non è fuligine, ut alii, sed è sepiæ succo conficiebant, ut Glossæ Persianæ docent ad Sat. 3. Θόλος is Aristoteli est. Pro sanguine sepiis esse tradit Plin. Lib. IX. 29. *Encaustum* infimæ ætatis scriptores dixere. Macer cap. 3. *Encausto, vino quo sit macerata, soluto, Si scribis chartam, mus non teret amplius illam.* Gloss. Isid. *Sepia; incaustum.* Leg. *encaustum.*

b *Niliacis papyris*] Quia papyrus in Nilo crescit. Mart. Xen. I. *Perdite Niliacas, Musæ, mea damna papyros.* Capella Lib. III. *Niloticæ fruticis collemata notabam.* Ovid. III. Trist. El. X. 27. *Ipse papyrifero qui non angustior amne.* Confer Isidor. Orig. VI. 10. Schol. Juv. ad Sat. IV. 24. Sedulius Paschal. I. *Plurima Niliacis tradant miracula chartis.* Quia papyrifer Nilus, hinc *papyrionem* τὸ ἕλος ejus appellat vulgatus interpres Exod. II. 5. *Carectum ripæ fluminis* dixerat vers. 3. Etiam mystico illi citharœdo Psalm. LXVIII. 30. Θηρία τῶν καλάμων Ægyptii, ut quidam volunt.

ribus [c] interstringi poposceris. Tum ego: Index te libelli fefellit, generosa loquacitas. Mihi noncornutus adulter arripitur, nec imbre mendaci lusa Danae virgo cantatur, dum suo judicio deus sibi [d] pecudem prætulit, & hanc auro decepit, quam potestate nequivit. Non suillo canimas morsu depastum amantis juvenis femur, nec in meis libellulis [e] sub falsa alite puerilis pependit lascivia. Non olorinis reptantem adulterum plumis ova pulligera virginibus inculcantem, [f] quam femina puerigena visceribus infundentem, nec [g] Lychnides puellas inquirimus, & Hero atque Psychen poeticas [h] garrulantes ineptias: dum hæc [i] lumen quærit extinctum, illa deflet incensum, ut Psyche videndo perderet, & Hero non videndo perisset. Nec referam virginali figmento [k] Aricinam lusam viragi-

gi-

c *Interstringi*] Ita MS. Leid. cum B. M. & L. Sed A. H. I. *instringi*. Prius prætuleram. Vide not. ad Continent. Virgil.

d *Pecudem prætulit*] Gloss. *arietem*. Imo *taurum*. Vide Ovid. II. Met. fab. 4. In arietem versus est Neptunus, ut Theophane frueretur. Vide Hyg. Myth. cap. 188.

e *Sub falsâ alite*] Aquilâ, cujus formâ assumtâ Jupiter Ganymeden ex Idâ monte rapuit. Vide Ovid. x. Met. fab. 4.

f *Quam femina*] 5. edd. *vel femina*. Sed alterum MS. Leid. agnoscit. Subaudi in præcedentibus *tam*. quasi scripsisset, *tam ova* &c. Lib. III. cap. 6. *Illam vero, veluti Deam, non quisquam amare ausus, quam venerari* &c. Præfat. Lib. de Prisc. Sermon. *Non phaleratis sermonum studentis spumis, quam rerum manifestationibus dantes operam*. Ita Leid. codex. Contin. Virgil. *Non adipata crassedo ingenii, quam temporis formido*. Tertull. de Anim. cap. 9. *Igitur indissolubilem quam immortalem, & ineffigiatam, quam immortalem*. De Spect. cap. 16. *Et forsitan sine causâ amare liceat, quam sine causâ odisse*. De Resurrect. Carn. cap. 32. *Utique triduo concoquendæ carni viscera ceti sufficeissent, quam capulum* &c. Justin. XII. 8. *Quorum non studiis deficiatur, quam annis*, Græcissat oratio. Gregor. Nazianz. Prolog. Arcan. Οὐδὲ θεὸν γὰρ ἀσέαντλο πολλάκις δύεγν Παρθένιος δινὰ χειρὸς, ὅσον φιλίης τ' ὀλίγησιν. Glossæ heic codicis Leidensis: *Jupiter in cygnum conversus concubuit cum Ledâ, quæ peperit ovum, unde nati sunt Castor & Pollux*. Vide Hygin. Astron. II. 8. & nostrum infr. Lib. II. 16.

g *Lychnides puellas*] Glossæ codicis Leidensis, *Lucernales*. Rectè. Lychni enim lucernæ. Stat. I. Theb. 521. *Tendunt auratis vincula lychnis*. Ubi Scholiastes: *Vitandæ humilitatis gratia lucernas noluit dicere. Sic Maro: dependent lychni laquearibus aureis. Indignum enim hoc heroo carmine fuerat*. Sed *lychnitides* heic correxerat Heinsius. Quod puto rectum esse.

h *Garrulantes*] Vox Barbara, ut *rabulare*. Vide Vossium in de Vit. Sermon. Lib. IV. cap. 9.

i *Lumen quærit*] *Querit* MS. Leid. Forte *queritur* scripserat.

k *Aricinam viraginem*] Callistonem intelligit. Gloss. MSS. ad Virgil. I. Georg. *Claramque Lycaonis* &c. *Elicen dicit, id est, majorem septentrionem. Lycaonis autem subauditur filia. Altera ursarum est, in quantum* (leg. *quam*) *transfigurata est Calisto filia Lycaonis Dianæ in venationibus comes. quam Jupiter adamavit, & in Dianam versus cum eâ concubuit. quæ cum pingus* (leg.

præ-

ginem, dum quæreret Jupiter [l] quid magis esse velit, quam fuerat. Mutatas itaque vanitates manifestare cupimus, non manifesta mutando fuscamus, ut [m] senior deus hinnitus exerceat: & sol, fulgoris igne deposito, malit anilibus exarari rugis, quam radiis. Certos itaque rerum præstolamur effectus, [n] quos repulsos [o] mendacis Græciæ fabuloso commento, quid mysticum in his sapere debeat cerebrum, agnoscamus. Tum illa: [p] Unde hæc tibi, inquit, homuncule, tantam ignorantiæ scientiam? unde tam ratum ordinem ignorandi? Dum enim sæculis intacta exquiris, ostendis te sapienter scire quod nescis. Cui ego, si his, quibus ignorare aliquid contigit, nec ipsum quidem nescire suum scire contingit, [q] quanto satius erat eis etiam non nasci contingere, quam nesciendo inefficaciter vivere?

pregnans) apparuisset, de suo eam (leg. *suo cætu*) *removit. Quæ Arcadem puerum edidit. Sed Juno odio pellicata* (leg. *pellicatus*) *in ursam eam transformavit, & venanti filio obtulit. Cumque ille feram putasset, & insequi cœpisset, Jupiter eos hisdem figurans astris consecravit. Et illa velut ursam* (leg. *Est illa velut ursa*) *fugiens, ille velut impetum faciens in eam. Quod sidus septentrio dicitur* &c. Sed quare *Aricinam* dixit, quæ Arcadica erat? Utrum quia Diana Aricina dicta est à nemore Aricino, ubi colebatur? an potius, quia nemorivaga erat, & sylvas colebat? Sane etiam infra *Aricina* pro sylvaticis posuisse videtur.

l *Quid magis esse velit*] Malim *quod* cum 6. edd. & MS. Leid. Lib. III. cap. 16. *Qualis enim divinitas ejus, qui quærit, quod esse velit, ne, quod fuerat, esset.* Respexit Ovid. x. Met. fab. 4. *Arsit, & inventum est aliquid, quod Jupiter esse, Quam quod erat, mallet.*

m *Senior deus*] Saturnus. Fabula, quam alludit, est apud Hyginum cap. 138. De Saturno Albricus cap. I. *Pingebatur ut homo senex, canus, prolixâ barbâ.*

n *Quos repulses*] Conjeceram, *quo repulso*, cum idem Modio venisse in mentem vidi, cujus MS. habet, *quo sepulto.* quod τὸ *repulso* non deterius est, nisi mavis *expulso*. Nam Leid. Cod. exhibet, *ex epulo.*

o *Mendacis Græciæ*] Vide Plin. Lib. XXVIII. 10. Juvenal. Sat. x. 174. *Quicquid Græcia mendax Audet in historiâ.*

p *Unde hæc* &c.] Totus hic locus ita etiam conceptus est in MS. Leid. Sed 6. edd. *Unde hæc tanta tibi ignorandi scientia? unde etiam ratum ordinem ignorandi?* Posterius membrum ita mutat Modius: *Unde tam gnarum ordo ignorandi?* Ego nihil mutem, nisi τὸ *hæc* in *hanc*, ut subaudiatur, *parasti?* Ovid. XIII. Heroid. 84. *Sed mihi tam faciles unde meosque Deos?* Quintil. Declam. VI. *Unde hunc illi animum?* Horat. I. epist. 4. *Quo mihi fortunas?* II. Sat. 7. vers. 116. *Unde mihi lapidem?* Vetus interpres Esaiæ cap. I. vers. 11. *Quo mihi multitudinem victimarum vestrarum?* Matth. cap. xv. 33. *Unde ergo nobis in deserto panes tantos?* Adde quæ Nob. Heinsius habet ad Ovid. modo adductum versum.

q *Quanto satius erat eis etiam non nasci contingere, quam nascendo inefficaciter vivere*] Τὸ *vivere* non agnoscere MS. suum ait Modius. Exturbat etiam *contingere*, incertum an auctore MS. Leidensis codex habet: *Si his, quibus ignorare aliquid contingit, ne ipsum quidem nescire suum scire contigerit, quanto satius erat, eis etiam non nasci, quam nasci inefficaciter venire?* Quod satis commodum habet sensum, si *venire*

re? Primum itaque ego scientiæ vestibulum puto, [r] Scire quod nescias. Ad hæc illa: Tam secretis mysticisque rebus vivaciter pertractandis ampliora sunt auctoritatum quærenda suffragia. Neque enim quippiam ludicrum quæritur, quo ludibundo pede metrica verborum [s] commoda sarciamus. [t] Sudore hic opus est [u] palæstrantis ingenii, ne tam magnifici assumpta operis moles, ipso fere medio conaminis impetu vivacissimis destituta vanescat tractatibus. Ergo erunt nobis etiam Philosophia atque Urania cœlestis adjutrices operis ascifcendæ. Nec enim deerit tuis lasciviens amica solatiis, ut, dum te mysticæ artes anhelum tractando reddiderint, tum te tua Satyra ludentem excipiat. Quæso, inquam, munifica largitas, ne tu istam tuam Satyram, cujus dudum me vadatum amore prædixeras, temere nostris credas penatibus. Tam etenim libens zelo sortitus sum ex affectu conjugium, ut si hanc [x] oblucentem & pelicem voluptatibus domo repererit, ita sulcatis ungue genis in Heliconem remittat [y] necesse est, quo ejus diluendis vulneribus Gorgonei ipsius fontis nequaquam fluenta sufficiant. Tum illa [z] cachinnum quassans fragile, [a] colliso bis terque pulsu palmulæ femore:

pro *evenire* positum cogites, ut Lib. III. cap. 6. *Denique duabus majoribus, quæ temperata erant specie, connubia venere.* Vide ibi a nobis annotata.

r *Scire quod nescias*] *Quid* correxerat vir illustris. Sed alterum putem à Fulgentio non alienum. Hieron. contra Ruffin. epist. 38. *Ne illud quidem Socraticum nosse debuerat, scio quod nescio.* Lact. Lib. III. cap. 28. *Ex hac desperatione confessio illa Socratis nata est, quâ se nihil scire dixit, nisi hoc unum, quod nihil sciat.* Chrysolog. Sermon. XVI. *Philosophiam fingunt, ut faciant nihil scire homines plus quærendo.* De Socrate est in Apophthegmatis, Ἔλεγε εἰδέναι μὲν μηδὲν, πλὴν αὐτὸ τοῦτο εἰδέναι. Ulterius, quam Socrates, progressus est Metrodorus apud Laertium in Anaxarcho, ὃς ἔλεγε μηδὲ αὐτὸ τοῦτο εἰδέναι, ὅτι οὐδὲν οἶδε.

s *Commoda*] Modius ex 4. MSS. *commenta.* Quod omnino probandum.

t *Sudore hic opus est*] A. H. & I. *Sudor hic, hoc opus est.* B. M. & L. *Sudor hic opus est.* Atque ita etiam MS. Leid.

u *Palæstrantis ingenii*] Prolog. Lib. II. *Ubi tui exerceas palæstram ingenii.*

x *Oblucentem & pellicem*] MS. Leid. & 6. edd. *Ut pelliicem.* Quod præfero. *Pellex* est *αἰσχροεργία*. Παλλακίς, *rivaria*, ut habent Vett. Glossæ. Mirificus heic est Fulgentii Glossator: *Pellex dicitur à pelliciendo, id est, à decipiendo, eo quod pelle suâ suos decipiat amatores. Oblucere* eleganter pro *officere* posuit.

y *Necesse est*] Ita quidem & MS. & 6. edd. Debuisset tamen scribere, ne solœca evaderet oratio, *necesse sit.*

z *Cachinnum quassans fragile*] *Fragilem* malim. Fragilis cachinnus est tremulus, κλαδαρός. Persius Sat. III. 87. *Ingeminat tremulos naso crispante cachinnos.*

a *Colliso femore*] Hoc animadvertas sæpe fieri ab illis, qui risu concutiuntur. Contra *frontem ferire* est impotenter indignantium. Vide Erasmi Chil. V. Cent. I. Apul. I. Milef. *Dextra sa-*

re: Nescis, inquit, Fulgenti, rudis accola Pieridum, quantum satyram matronæ formident. Licet mulierum verbalibus undis & causidici cedant, nec grammatici mutiant, rhetor taceat, & clamorem præco compescat: sola est quæ modum [b] imponit furentibus, [c] licet Petroniana subit Albutia. Hac etenim alludente, & [d] Plautinæ Saureæ dominatus obdormit, & [e] Sulpicillæ Ausonianæ loquacitas deperit; Salustianæque Semproniæ, quamvis præsens sit Catilina, melos cantandi raucescit.

Solverat [f] *ignivomus, mundi regione peracta,*
Quadrupedes, gelidumque rotis tepefecerat orbem

Re-

viente frontem replaudens. De mœrente etiam dixit Ovid. XI. Met. 81. *Et tonata femur mœrenti plangere dextrâ.*

b *Imponit furentibus*] *Imponat* MS. Leid. & 6. edd. Quod Latinè, si non melius, certè æquè bene dicitur.

c *Licet Petroniana subit Albutia*] Glossator: *Petronius poeta fuit, qui scripsit Satyram Albutiam.* Satyram isto nomine non memini usquam invenisse. Opinor Albutiam fuisse unam de fœminis, quas in Satyrâ produxerit Petronius. Hæc scripseram, cum in orâ codicis sui hæc annotasse Nob. Heinsium repperi: *Albucilla Taciti esse videtur, & inter hujus amatores fuisse Petronium quoque.* Vide Gonsalium Prælud. Petron. 11. Non prætereundus heic solœcismus Fulgentii τῶ *licet* cum verbo indicativi modi conjungentis. Incidit in eundem Corippus Lib. 1. *Licet hæc Deus omnia fecit.* Marcellin. Lib. XVI. p. 128. ed. Boxh. *Qua licet afflictabat.* Lib. XXII. p. 38. 2. *Licet à Thessalo mari distinguunt Ægeum.* Macrob. Lib. 1. Sat. cap. 11. *Licet ex libertate in servitutem venum ierat.* Capella Lib. 1. pag. 5. *Licet perhibebant.* Spartianus Adrian. cap. 16. *Omnes professores & honoravit & divites fecit, licet eos quæstionibus se.. per agitavit.* Ita habent edd. Vett. Quam bonæ notæ sint libri, unde *agitaverit* reposuerit Salmasius, nescio. Ambrosius Sermon. 1. *Jacet licet* pro *jaceat.* Pseudo-Musa in Præfat. de Herb. Vetonicâ: *Licet fieri potest.* Isidor. de Nat. Rer. cap. 26. *Licet amplius, quam sex, nullus conspicere potest.*

d *Plautinæ Saureæ*] MS. Leid. & 6. edd. *Plautinæ Satyræ.* Lege, *Plautini Saureæ*, ut in marginibus librorum suorum emendaverant Salmasius & Scriverius. Dictum est venustè, ut *Ulysses Homericus*, *Hector Nævianus*, & *Plautinus miles* ab Apulejo aliisque.

e *Sulpicillæ Ausonianæ*] Emendat Demsterus *Bissulæ Ausonianæ*, locumque totum ita constituit: *Hac enim alludente & Plautini Saureæ dominatus obdormit, & Bissulæ Ausonianæ loquacitas deperit, Sallustianæque Semproniæ, quamvis præsens sit, cantilena raucescit.* Inducit ergo illa *melos cantandi* (pro quibus *melos cantanti* Fulgentio restituit Carrio Emend. Lib. II. 15.) & τὸ *catilina* mutat in *cantilena.* quod & in MS. Leid. comparet. Pro *& Sulpicillæ* Nob. Heinsius mallet, *& sua Bissulæ.* Quæ emendatio & venustior est, & propius ad veterem scripturam accedit.

f *Ignivomus*] Gloss. *Sol ignem vomens.* Scriverius emendabat *ignivomos*, ut referatur ad quadrupedes. Quod vehementer placet. Ovid. 11. Met. 84. *Nec tibi quadrupedes animosos ignibus illis, Quos in pectore habent, quos ore & naribus efflant, In promptu regere est.* Tales erant quoque tauri Æetæ Lib. VII. 104. *Ecce adamanteis Vulcanum naribus efflant.* Nec displicet tamen Nob. Heinsii conjectura, quam margini codicis sui illeverat. *ignicomus.* Ausonius epist. 7. *Aut ter ut Æolidi mensis tenet ignicomus sol.* Avienus descript. Orbis terræ: *Icarus ignicomo soli sacra.* Et post paulo:

 Flam-

Rector, & auratis colla spoliabat habenis.
Jam Phœbus [g] *disjungit equos, jam Cynthia jungit:*
Quasque soror [h] *linquit, frater pede temperat undas.*
Tum nox [i] *stellato mundum* [k] *circumlita peplo,*
[l] *Cærula rorigeris pigrescere jusserat alis,*
[m] *Astrigeroque nitens diademate Luna bicornis,*
[n] *Bullatum* [o] *bijugis conscenderat æthera tauris.*

Jam

Flammicomo devoti pectora soli. Vomanus Catal. Pith. Lib. III. *Sol insigne caput radiorum ardente coronâ Promit* &c. Certè *ignicomus*, vel *ignivomos* legendum absque ulla hæsitatione affirmarem, nisi retardaret me Fortunati carmen de Pascha, in quo legas: *Altius ignivomum solem cæli orbita ducit.* Sed & illi restituam *ignicomum*.

g *Disjungit equos*] *Dejungit* corrigit Barthius. Nihil est necesse. Horat. Lib. 2. epist. 14: *Bovemque disjunctum curas.* Non improbæ tamen nostræ *dejungo*, cum & *abjunctos equos* dicat Propertius II. 14.

h *Linquit*] *Liquit* correctum erat in libro Salmasiano. Atque ita exhibent quoque 6. edd. Sed pro Commel. stat codex Leid.

i *Stellato peplo*] Claud. R. P. II. 363. *Stellantes nox picta sinus.* Stellatum peplum ergo est velamen astrigerum. Hilasius Catal. Lib. III. *Nox abit astrifero velamine cincta micanti.* Videtur imitari Capellam Lib. VI. *Ætheris astrifico lumina multa peplo.* Ibidem habes, *Sphæram solidam gestitantem, amictamque leversum peplo.* Quæ & emendationem meam *circumdata peplo* adstruunt. Actor. cap. XII. vers. 8. Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου. Vet. Interpr. *Circumda tibi vestimentum tuum.*

k *Circumlita peplo*] Prudentius apud Claud. Mamertum Lib. I. cap. 3. *Absentemque diem lux agit æmula, Qua nox cum lacero victa fugit peplo.* Extant autem hi versiculi Hymn. V. Cath. Adde his, quæ congessit Lindenbrogius ad illa Lib. II. Catal. Scalig. *Intorquetque peplum noctis radiatque sororem.* Qui versus desumptus est ex Astronomicis, quæ Fulgentio tribuuntur in Catalectis Pithoei. *Pallia* nocti tribuit Honorius Carm. de Pasch. *Æternæ noctis pallia crassa cadunt.* Imitatio est Græcorum, qui κυανόπεπλον dicunt noctem. Musæus: Ἤδη κυανόπεπλος ἀνέδραμε νυκτὸς ὀμίχλη.

l *Cærula*] Ita, hoc est, nigra nox dicitur, quia εἶδός ἐστιν ἀὴρ, πλέω σκιᾶς γῆς, quæ πλατυνομένη μελαίνει τὸν ἀέρα, ut loquitur Plutarchus apud Euseb. Præp. Euang. p. 52. ed. Steph. Statius: *Et jam cærula nox obibat orbem.* Hinc & *cæruleas bigas* ei assignat Claud. R. P. 276.

m *Astrigeroque nitens* &c.] Adumbratus hic versus ex Ausonii Cupid. Crucif. vers. 42. *Cum face & astrigero diademate Luna bicornis.*

n *Bullatum*] H. e. stellis, tanquam bullis, distinctum. Sanè Plinius Lib. XXXI. cap. 2. *Fontem bullis stellantem* dicit. *Bullare* dictum ut *gemmare* apud Solin. Pontic. *Astrigeram faciem nitide gemmavit Olympo.* Cœlum stellis, bullarum instar, ut cingula & fores, confixum censebant. Lucret. Lib. V. *Stellisque micantibus æthera fixum.* Apul. VI. Milef. 128. *Bullis multis aureis inoculatum, veluti stellis sidereis relucentem.* Sic Pollio in Gallienis auratos constellatosque vocat balteos, qui bullis ut stellis insignes erant. De Bullis vide observata a Taub. ad Plaut. Asin. II. 4. Lips. in Anal. ad Dial. 2. Lib. III. de Milit. Isidor. Orig. XIX. cap. 31. *Bullæ, quod sint similes rotunditate bullis, quæ in aquâ vento inflantur.* Ita ego capiebam hunc locum. Nob. tamen Heins. in libro suo emendasse postea vidi *pullatum*.

o *Bijugis tauris*] *Juvencas* currui Lunæ subjungit Auson. epist. 9. ubi similem temporis descriptionem habes, ut & in Senecæ Apolocynthosi. *Juvencos* Claud. R. P. III. 403. *Boves* German. Scholiastes his verbis: *Quod humilior currat, & terris præsit: unde bigam boum habere dicitur.* Paulo tamen

men

Jam simulachra modis mentes fallentia [p] *plastis,*
Mollia [q] *falsidicis replebant stramina signis.*

Et ut in verba paucissima conferam, nox erat. Cujus noctis nomen jamdudum oblitus, ut insanus vates versibus delirabam, dum subito agrestis illa, quam dudum videram, hospita oborto impetu cubicularias impulsu fores irrupit, inopinanterque me jacentem reperiens marcentia languore somni [r] lepido lumina, [s] rapido atque admodum splendifice intermicanti quodam sui vultus coruscamine pepulit: erat enim ultra solitum eminens mortalitatis aspectum: denique pigræ adhuc quietis indicium [t] rotatis naribus eructuantem: repentina ostii crepitatione turbavit. Hanc præibat florali lasciviens virguncula petulantia, hedera largiori circumflua, improbi vultus & ore [u] contumeliarum sarcinis gravido: cujus [x] ironicum lumen tam rimabunda vernulitate currebat, quo mentes etiam penitus abstrusas temulentis inscriptionibus depinxisset. Musæ autem latera sarciebant altrinsecus duæ: quarum dexterior verenda quadam majestate subnixa, elatæ frontis [y] polimina argenteis astrorum crispaverat margaritis:

men superius cum Tibull. Lib. II. el. 4. & Ovidio cum aliis locis, tum R. A. vers. 258. *equos* ei tribuerat. Fuere etiam, qui à *mulabus* vehi eam fecere, ut docet Proclus in Hesiod. H'μ. p. 174. ed. Heins. A bobus trahi currum Lunæ videas etiam in veteri imagine, quam è MS. publicavit Grotius.

p *Plastis*] Fictis & fallacibus. Plasma est deceptio & figmentum. Videtur alludere illa Lucretii: *Simulacra modis pallentia miris.*

q *Falsidicis signis*] *Falsidici* falsi sunt. Auson. epigr. 118. *Falsidici vates, temerant qui carmine verum.* Contra *veridica* vera sunt. Lucret. apud Lactant. de Vit. Beat. Lib. VII. cap. 27. *Veridicis hominum purgavit pectora dictis.* Intelligi autem vult fallaces somniorum formas. Auson. Ephem. de portâ eburneâ: *Semper fallaces glomerat super aëra formas.*

r *Lepido*] *Tepido* correctum erat in libris Salmasii, Heinsii, & Tollii.

s *Rapido coruscamine*] Imitatur Apulejum in de Deo Socratis: *Rapidissimo coruscamine lumen candidum intermicare.*

t *Rotatis naribus*] *Roratis* sex edd. Quæ lectio alteri superscripta erat etiam in codice Leid. Nec sanè deterior videtur. *Irriguus* enim *somnus*, ut loquitur Persius Sat. V. Persium imitatus est Tertull. in Genes. *Licet irriguo perfundit lumina somno.* Prudent. Hym. Cath. *Rectusque feriatum placat rigante somno.* Calor vapores dum sursum mittit, nares ab iis non raro humectari videas.

u *Contumeliarum sarcinis gravido*] Gloss. *Quia Satyra nulli parcit.*

x *Ironicum lumen*] *Erroneum* emendaverat in suo libro Nob. Heins. & *limabunda* pro *rimabunda.*

y *Polimina*] Gloss. *cacumina, id est,* su-

ritis: cujus phaleratum exoticis diadema carbunculis [z] corniculata lunæ ſinuatio deprimebat, [a] ac cærulanti [b] peplo circumlita [c] hyalinæ cavitatem ſphæræ oſſeo [d] faſtigans tigillo verſabat. Viſus itaque luminis tam elata contemplatione [e] cœlitus erigebatur intuitus, quo pene foribus, ſuperna intuens, pollicem illiſiſſet. [f] Levicomes lateris refugo quodam contemplatu ſecretior humanos intuitus velamine quodam arcano vitabat: hujus [g] ninguida canis albentibus nitebat cæſaries, rugaque criſpato multipli-

ſuperficiem. Sed perperam, me judice. *Polimina* ſunt ornamenta, quibus aliquid expolitur. Apulejus in de Deo Socratis: *Neque enim in emendis equis phaleras conſideramus, & baltei polimina inſpicimus.*

z *Corniculata luna ſinuatio*] MS. *corniculata*. Pro *ſinuatio* malebat *ſimatio* Scriverius. Fruſtra. Ovid. III. Met. 682. *Qualia dividuæ ſinuantur cornua lunæ.* Plin. Lib. 11. cap. 9. *Luna ſinuata in orbem.*

a *Ac carulanti*] *Hac cærulanti* Modius. *A cæruleus cærulare*, ut à *garrulus garrulare*, à *tremulus tremulare* apud Flodoard. III. 3. à *circulus circulare* apud Diomedem Lib. III. elegantiæ illius ſæculi ſunt. Sic, puto, *querulare* finxerunt ex *querulus*, & lego in proœm. Bucol. Virgil. quod Servio tribuunt. *poſtea cum querulantes invenimus*, non *querelantes*. Hæc ſcripſeram, cum vidi à Voſſio Lib. IV. De Vit. Serm. cap. 18. damnari *querulari* pro *querelari*, cujus & ipſe quædam adducit exempla: quibus adjungo illud ex Iſid. Gloſſ. *Querelantem*, *querelas afferentem*. Sed viderint de eo alii. An etiam *cantulare* dixerunt? Servius Centimetro, ut edidit Putſchius: *Thracicum nefas enarrat cantitans hirundo*. Sed MS. Leid. Bibl. habet: *Traceum nefas renarrat cantulans hirundo*. Sed hoc peccatum ſit potius librarii. Lege tamen cum illo codice, *Thracium*, & *renarrat*, ut flagitat metrum. Senec. Thyeſt. vers. 56. *Thracium fiat nefas.*

b *Circumlita peplo*] Sic etiam paulo ſuperius: *Stellato circumlita peplo.* Mallet tamen utrobique aliquis *circumdata*. Certe aptius, me judice, foret. Confirmat emendationem meam, quod ait in Datam. cap. 3. Nepos, *Duplici amiculo circumdatus.*

c *Hyalina ſphæra*] Vitreæ. Retinuit Græcam vocem. Maro Georg. IV. 335. *Hyali ſaturo fucata colore.* Philarg. *Hyali, pro hyalino.* Capella Lib. VIII. *Ala cum pennis hyalinis.*

d *Faſtigans*] *Fatigans* MS. Leid. *Faſtigatus* 6. edd. Sed *faſtigans* rectum eſt. Ut à veſtigium *veſtigare*, à flagitium *flagitare*, à comitium *comitare*, hoc eſt, convicium in comitio facere, ita à faſtigium *faſtigare*. Sidon. carm. 2. *Quanquam diademate crinem Faſtigatus eas.* Capella Lib. III. *Ut faſtigetur, longa breviſque fuat.* Solinus cap. ult. *In qua pauxilla ædes ignobiliter ad culmen faſtigata.*

e *Cælitus erigebatur intuitus*] MS. Leid. *& intuitus*. Sed alterum præferam. Nimis tamen ſolœcum videtur *cælitus erigere*. Forte ſcripſerat, *cælotenus*, ut *talotenus* paulo ſuperius. Juſtin. Lib. XII. 6. *Extollere cælo tenus cœpit.* Talia ſunt *pubetenus*, *facietenus*, *digitotenus*, *humerotenus* apud Apulejum. *Cratetenus* apud Prud. Cath. 3. *Amictutenus* apud Ammianum Lib. XIV. p. 41. ed. Boxh. *Gladiotenus* apud Tertull. ad Scapul. cap. 4.

f *Levicomes lateris*] Scribe diviſim cum codice Leid. *Lævi comes lateris.*

g *Ninguida*] Ut *ningues* & *nives* promiſcuè dicebant veteres, ita & *ninguidus* & *nividus*. Prudent. Hym. Cath. V. *Ninguidus cibus.* Utitur & Auſonius ſæpius ea voce. Adde quæ ad Sidon. Lib. II. ep. 14. congeſſit Savaro. Heinſ. ad Ovid. Metam. pag. 109.

h *Ran-*

tiplici supercilio [h] rancidum se quiddam concipere promittebat. Tardior erat incessus, & ipsa ponderationis gravedine venerandus. Tunc Calliope [i] provinciam loquacitatis ingressa, His te, inquit, Fulgenti, [k] tutricibus spoponderam largiturum. quarum sequax si fueris, celeriter raptum ex mortali cœlestem efficient, astrisque te, non ut Neronem poeticis laudibus, sed ut Platonem mysticis interserent rationibus. Neque enim illos de his expectes affectus, quos aut poema ornat, aut deflet tragœdia, aut [l] spumat oratio, aut [m] cachinnat satyra, aut ludit comœdia: sed in quibus & [n] Carneadis resudat elleborum, & Platonis auratum eloquium, & Aristotelis [o] syllogismaticum breviloquium. Nunc itaque pande mentis cubiculum, & aurium fistulis, audito nuncio, mentibus intromitte quod excipis. [p] sed & enerva totum mortale quod tibi est, ne tam [q] sacrati series dogmatis scrupulosis rite non resideat penetralibus. Ergo nunc de deorum primum natura, unde tanta malæ credulitatis lues stultis mentibus inoleverit, edicamus. Quamvis enim quidam sint, qui spreta capitis generositate, [r] aricinis atque archaicis

h *Rancidum quiddam concipere*] 6. edd. & MS. Leid. *Consopere*. Glossæ: *Id est, consapere, cogitationem invenire*. Modius ex suo codice profert *consipere*. Quod probandum procul dubio. Et ducit eo quoque Glossator. Usitatius *resipere*. Auson. epist. 17. *Absinthium meum resipit*.

i *Provinciam loquacitatis*] *Loquacitatem* pro loquela ponit, ut in Continent. Virgil. *Communis loquacitas*, pro communi loquendi ratione.

k *Tutricibus spoponderam largiturum*] Modius ex suo codice: *Ductricibus spoponderam largituram*. 6. edd. & MS. Leid. *largitum*. Gloss. *Largiendum, tradendum. Largiturum* an *largituram* legas, parum referre puto. Vide quæ notavi ad illa, *Quo ferant Caronem citius sopiturum*. Et Gell. 1. 7.

l *Spumat oratio*] Claud. Mamert. de Stat. Anim. 11. 7. *Imperitas aures verborum puerilium spumis conspuunt*. Noster præfat. Lib. de Prisc. Serm. *Non phaleratis verborum studentes spumis*.

m *Cachinnat satyra*] Supra: *Quod Meonius ranarum Cachinnavit prælio*. Vide Schol. ad Pers. Sat. 1. 26.

n *Carneadis helleborum*] Veratrum Italia vocat. De eo Plinius Lib. xxv. 5. *Quondam terribile, postea tam promiscuum, ut plerique studiorum gratia, ad pervidenda acrius, quæ commentabantur, sæpius sumptitaverint. Carneadem responsurum Zenonis libris* &c.

o *Syllogismaticum breviloquium*] Tertullianus de Anim. cap. 6. *Sed nemo unquam cunctanti de exitu animæ mulsam aquam de eloquio Platonis infudit, aut micas de minutiloquio Aristotelis infersit*.

p *Sed & enerva*] Tò *&* nec 5. edd. nec MS. Leid. agnoscunt.

q *Sacrati series dogmatis*] Ita & 6. edd. Sed MS. Leid. *secreta*.

r *Aricinis atque archaicis*] Ita & MS. Leid. Gloss. *Sylvaticis & stultis*. Forte haud stulte. Quæ enim *Aricina* dicebatur Diana, eadem & *Nemorensis* erat. Vide Scalig. ad Fest. p. 85.

Ne-

chaicis ſenſibus glandium quippiam ſapiant, atque eorum altiori ſtultitiæ nubilo ſoporata caligentur ingenia: tamen nequaquam apud humanos ſenſus niſi fortuitis compulſationibus moti naſcuntur errores, ut etiam Chryſippus de fato ſcribens ait, Compulſationibus lubricis volvuntur incurſus. Itaque primum, omiſſo circuitu, unde idolum tractum ſit, [5] edicamus.

UNDE IDOLUM DICTUM:
vel cur inventum.

CAP. I.

DIOPHANTUS, [a] Lacedæmonum auctor, libros ſcripſit Antiquitatum XIV, in quibus ait, Syrophanem Ægy-

Nemoralis eſt Martiali Lib. III. ep. 19. A. H. & I. exhibent *Eeretinis atque Archadicis*. M. & L. *Aretinis atque Archadicis*. Ego ſcripturam Leid. Cod. non temere ſollicitem, cum *ἀρχαϊκὸν* Græcis dicatur *τὸ εὔηθες, μωρὸν, λῆρῶδες*. Ariſtoph. Nub. *Φρονεῖς ἀρχαϊκά*. Ejuſdem ſignificatus eſt *ἀρχαῖος*. Julianus Prolog. Cæſ. *Εἶτα τίς ἐστι παχὺς οὕτω καὶ ἀρχαῖος, ὦ Καῖσαρ*. Uſus ea voce etiam Horat. Lib. I. epiſt. 5. ubi *archaicos lectos* dicit antiquo more factos. Si quicquam eſſet mutandum, pro *Aricinis* longè *marrucinis* malim, quam *Eretinis*. Eſt enim *marrucinus* inſubidus, indoctus. Vide Scalig. ad Catull. carm. 12. Etiam *Archaicis* levi mutatione verti poſſet in *Arcadicis*, quemadmodum in Virgil. continentiâ habemus *Arcadicas aures*. Quo & hoc accedit, quod frequenter aſpirent, ubi nulla opus aſpiratione, librarii. Sed ſatius omnino puto, ut nihil mutemus. In libello de Priſc. Serm. *Averruncaſſit igitur tam Aricinas hominum mentes*. Quo de loco poſtea viderimus. Interim ſciant lectores emendaſſe Nob. Heinſ. in libro ſuo *vervecinis*. Perquam venuſtè mehercules. *Vervex* enim convicium, quod ſtultis dicitur & fatuis, ut vel ex uno Petron. Fragm. Traguriano liquere cuivis poteſt.

[5] *Edicamus*] Ut hîc, ita & infra ſæpius compoſitio pro ſimplici utitur. Tertull. de Anim. cap. 12. *Et tamen eundem animam alibi edicit*. De Cor. Mil. cap. 10. *Quod ſi tales edicit futuros, qui idola fabricantur*. Capella Lib. II. *Ex eo quod Heram terram veteres edixerunt*. Ita habent membranæ Vett. Leid. Biblioth. non *dixerunt*. Jornandes de Reb. Get. cap. 7. *Parthos primum caſtra poſt Niſatem edicit*. Sic *eloqui* pro *loqui*. Minucius Octavio p. 43. *Non eloquimur magna, ſed vivimus*. Lactant. Argum. Fab. I. Lib. VI. Met. *Inſolentius gloriabunda, quam mortalem decuit, elocuta eſt*. Firmian. Lactant. de Opific. Dei cap. 10. *Cujus (oris) uſus in duobus conſtat officiis, ſumendo victus & eloquendi*. *Edocere* pro *docere*. Tertull. de Monog. cap. I. *Multa habens edocere*. Ruffin. Interpr. Hiſt. Euſeb. Lib. I. *Tempus eſt edocere*.

Ad LIB. I. CAP. I.

[a] *Lacedæmonum auctor*] Salmaſius in ſuo libro correxerat *Lacedæmonius auctor*. Quod rectum videtur. Is enim ipſe eſt Diophantus, cujus in libello de Priſco Sermon. meminit: *Diophantes Lacedæmonius, qui de ſacris deorum ſcripſit*. Niſi *Lacedæmonum* pro *Lacedæmoniorum* poſuit. Schol. Vetus Horat.

Ægyptium, familia [b] ſubſtantiaque locupletem, filium genuiſſe, [c] quem velut [d] enormis ſubſtantiæ [e] ſucceſſorem, ineffabili, ultra quam paternitas exigebat, affectu erga fi-

rat. ad Lib. II. od. 6. *Quos filios tali culpa genitos reverſi à bello Lacedæmones patria ejecerunt.* Lib. III. od. 5. [Lacedæmonium] *A Lacedæmonibus conditum.* Iſidor. Orig. Lib. IX. *Lacedæmones à Lacedæmone Semeles filio dicti.* Et poſt paulo: *Nam ipſos eſſe Spartanos, quos Lacedæmones.* Lib. XVI. 4. *Repertum prius apud Lacedæmones, unde & nomen traxit.* Schol. Stat. IV. Theb. 47. *Thyre civitas, hujus populi duo quondam bello inter ſe diſſentientes. Lacedæmones & Argivi* &c. Tertull. ad Martyr. cap. 4. *Qua hodie apud Lacedæmonas ſolennitas maxima eſt* διαμαστίγωσις, *id eſt, flagellatio non latet.* Hyg. Aſtron. II. 22. *Quo tempore Lacedæmones cum Atheniensibus bellum geſſerunt.* Ita *Sidones* pro *Sidonii* legitur apud Curt. Lib. IV. cap. I. *Quem eo faſtigio Sidones digniſſimum arbitrarentur.* Vix tamen credas ita Curtium ſcripſiſſe, cum Σιδώνιοι vel Σιδόνιοι à Græcis dicantur. Et *Sidonii* à Juſtino XVIII. 3. aliiſque. Sed benè nihilominus habet *Sidones.* Nam ἐθνικὸν Σιδὼν etiam apud Græcos inventum à Stephano. Iſidor. de Vita & Mort. Sanct. cap. 15. *Dominans in cunctis urbibus Sidonum.* Barthii obſervatio eſt ad Stat. Tom. III. 283. *A cultu imaginum talis deſcendit omnis ſuperſtitio. Vide Fulg. Myth. ex Diophante & Syrophane, ſi modo is unquam tales auctores legit, quos Latinos plerumque citat.* Atqui Syrophanes non ſcriptor heic eſt, ſed is, de quo ſermo eſt Diophanto. Verum interim, quod in Octavio ait Minutius: *Dum reges ſuos colunt religioſè, dum defunctos eos deſiderant in imaginibus videre, dum geſtiunt eorum memorias in ſtatuis detinere, ſacra facta ſunt, quæ fuerant adſumpta ſolatia.* Iſidor. Or. Lib. VIII. cap. II. *Simulacrorum uſus exortus, cum ex deſiderio mortuorum conſtituerentur imagines vel effigies, tanquam in cælum recepta; pro quibus ſe dæmones colendi (leg. colendos) ſuppoſuerunt.* Confer Lactant. Lib. I. cap. 15. Apulej. Mileſ. VIII.

b *Subſtantiâ locupletem*] Re familiari, τοῖς ὑπάρχουσι. Geneſ. XIII. 6. Ὅτι ἦν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα πολλά. Vulg. Interpr. *Erat quippe ſubſtantia eorum multa.* Imo & ὑπόστασιν appellant οἱ ὁ. Deut. XI. 6. Βίον vocat Lucas cap. XV. 12. Vet. Interp. *Diviſit illis ſubſtantiam.* Caſſian. Collat. XI. *Qui cum ſubſtantiâ patris etiam filii nomen amiſerat.* Noſter infr. cap. 26. *Cujus capite, id eſt, ſubſtantiâ ablatâ. Subſtantiam familiarem appellat,* Cyprianus Sermon. de Chriſt. Nativit. Feſtus: *Bona, id eſt, ſubſtantia rerum, quia digna ſunt bonis.* Gregor. Dial. III. 21. *Ut eam pater ſua ſubſtantia exhæredem faceret.* Fulgent. Ruſp. Epiſt. 6. *Damnabilis eſt, qui ſubſtantiâ ſæculi malè utitur.* Ita & οὐσία à Græcis uſurpatur. Democrates in Gnomis: Μακάριος ὃς οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει. Πατρῴα οὐσία dicitur à Laertio in Democrito. Ὕπαρξις à 70. Interpr. Pſalm. 78. Chariſ. Lib. I. *Fortunæ, bona,* ὑπάρχοντα, οὐσία. *Bona ſubſtantiæ* ſunt Interp. Vet. Ecleſ. cap. VI. vers. 3. Gloſſ. Nomicæ: Βόνα, ὑπάρχοντα.

c *Quem velut*] Ita & A. B. H. & I. *Velud* MS. Leid. M. & L. *voluit.* Scriverius emendabat *vellet,* quod amplector.

d *Enormis*] Ὑπερμέγεθ. Gloſſ. *magna, quaſi ſine normâ.* Rectè omnino. Sedul. Lib. III. *Et ſeptem panibus agmen Pavit enorme virûm.* Sed ibi *inorme* malim. de quo Salmaſ. ad Ælium Verum Spartiani. Auguſt. C. D. Lib. VI. 7. *Nunquid Priapo mimi, non etiam ſacerdotes enormia pudenda fecerunt?* Noſter Lib. III. cap. 6. *Et enormi verborum circuitu prodidit.* Spartian. Æl. Ver. cap. I. *Nec debet prologus enormior eſſe, quam fabula.* Vide ibi Salmaſ. Ita *enormis facies* apud Apul. III. Mileſ. *enormis inluvies* V. Contra *inenormis proceritas* pro *moderata* apud eund. Lib. II.

e *Succeſſorem*] Dictum hoc, ut *Succeſſio patrimoniorum* apud Quintil. Declam. 249.

f *Elo-*

filium deditum. Isque dum adversis fortunæ incursibus raperetur, patri crudele geminæ orbitatis dereliquit [f]elogium: [g]& ut [h]posteritatis [i]perpetuale suffragium denegasset, & substantiæ propagandæ subitam interceptionem obiceret. Quid igitur faceret, aut fœcunda paternitas [k]in sterilitate damnata, aut felix substantia [l]in successione curtata? Parum erat, non habere quod habuit, nisi etiam nec esset, qui obtineret quod reliquit. Denique doloris angustia, quæ semper inquirit necessitatis solatium, filii sibi simulacrum in ædibus instituit. Dumque tristitiæ remedium quærit, seminarium potius doloris invenit, nesciens quod sola sit medicina miseriarum oblivio. Fecerat enim ille, unde luctus resurrectiones in dies acquireret, non quo luctus solatium inveniret. Denique ido-

f *Elogium*] MS. Leid. perperam *crudelem elogiam*. Gloss. *Eulogium bona locutio. Propriè est nota criminis.* Noster in libello de Prisc. Serm. *Elogium est hæreditas in malo.* Nugæ. Significat interdum exhæredationis causam scripto significatam. Quint. Declam. 2. *Non est, judices, quod putetis, ideo nullum adjectum ad exhæredationem juvenis elogium, quia de scelere constaret.* Sed heic videtur significare inscriptionem monumenti; vel potius flebile monumentum. Scaliger ad Culicem: *Non dubito, quin quod Græci ἐλεγεῖον, id dictum fuerit antea elogium, hoc est, epigraphe distichos.* Forte hoc voluit Paulus in Excerptis Festi MSS. *Elogiis, carminibus.* Etiam elogium *titulus puniendorum*, de quo Casaub. ad Volcat. Gall. Pro *notâ criminis*, quod glossator annotat, accipit Hieronymus Epist. Select. I. 8. *Maledicti hominis distulerat elogium.* Tertull. de Cor. Mil. cap. 5. *Elogium sacrilegii.* Apolog. cap. 24. *Irreligiositatis elogium.* De Anim. cap. 17. *Fallaciæ elogium.* De Monog. cap. 9. *Adulterii elogium.* Glossator nescio quis apud Barth. Adversf. Lib. XXXVII. cap. 12. *Elogium, textus gestorum malorum, vel ignominia* &c. Marcellin. Lib. XIV. *Sub uno elogio jussit occidi.*

g *Et ut*] Ita quidem etiam 5. edd. Sed scribendum *ut &* cum MS. Leid.

h *Posteritatis*] *Posteritati* 5. edd. & MS. Leid. Non accedo. Sententia hujus loci est, perpetuandæ posteritatis eum spem abstulisse. Posteritatem posteros dicit. Spartianus Sever. cap. 20. *Ut melius fuerit de rebus humanis sine posteritate discedere.* Marcellin. Lib. XIV. *Vias propagandæ posteritatis ostendit.*

i *Perpetuale*] Perpetuum. Timidè, ac quidem solum usum eo vocabulo Fabium Lib. 11. cap. 14. observat Vossius. *Perpetuare* legitur apud Chrysologum & Apulejum frequenter.

k *In sterilitate damnata*] 6. edd. *hac sterilitate.* Sed pro Commel. stat Cod. Leidensis.

l *In successione curtata*] In Leid. Cod. superscripta erat altera lectio, *vel successore, id est, herede.* Sed vulgata lectio perelegans est. Justin. Lib. 11. cap. 1. *Si ignis prima possessio rerum fuit*, hoc est, primus possessor. Isidor. de Nat. Rer. cap. 7. *Annuus fœtibus successio propagetur.* Lactant. de Opific. Dei cap. 13. *Admirabile Dei opus ad propagandam successionem inexcogitabili ratione provisum.* Noster Continent. Virg. *Curtata in affectibus.* Locutionem hisce non dissimilem puto immerito è Petronianis exturbatam. Legebam in Vet. edd. cap. 6. *Dum in hoc dictorum æstu motus incedo.* Unde fecerunt *totus*, ut non tantum notior, sed & Latinior esset phrasis. Sed veteri lectioni favet codex Trag. *In hoc dictorum æstu in ortis ince-*

idolum dictum est, [m] ido dinin, quod nos Latine species doloris dicimus. Namque universa familia [n] in domini adulatione, aut coronas plectere, aut flores inferre, aut [o] odoramenta simulacro succendere consueverat. Nonnulli etiam servorum [p] culpabiles, domini [q] furiam evitantes, ad simulacrum profugi, veniam merebantur, & quasi salutis certissimo collatori, florum atque thuris offerebant munuscula, timoris potius [r] effectu, quam amoris affectu. Denique hujus rei non immemor

[s] Pe-

incedo. Quid quod & paulo inferius ad eandem formam dicit? *In cursu fatigatus*. Et Corippus Lib. III. pag. 49. *Validâ commotus in irâ*. Apulej. II. Milef. *Vinum in ætate pretiosum. In rubore suffusus*. IV. *In ætate major*. Adde quæ Scioppius congessit Verisimil. Lib. I. cap. 4. Etiam versiculum illum, qui proximè præcedit, *Pierio defundes pectore verba*, interpolatum existimo. Sanè in variantibus lectionibus notant al. legi *nectare & diffundi*. Quod verbum cum heic accipi pro κατακλύζεσθαι & perfundi non viderent, bonum factum, ut etiam *nectare* mutarent in *pectore*. Cato in Diris: *Diffusos gurgite campos*, h. e. perfusos. Catal. Scalig. Lib. II. *Pierio liquidam perfundes pectore mentem*. *Pierium laticem* appellat in Culice Maro. Sed de eo dictum jam superius.

m *Ido dini*] Lege, εἶδος ὀδύνης, ut margo habet edit. Bas. anni 1577. & à Scriverio emendatum quoque erat in eo libro, quem nunc possidet vir amplissimus Guil. Goesius. Perperam *idos doloy* Leid. Cod. quanquam imperitè quidam idolum ex dolo sumpsisse nomen velint, ut est apud Isidor. Orig. Lib. VIII. II.

n *In adulatione*] Lego *adulationem* cum 6. edd. & MS. Leid. Quanquam illud alterum Fulgentio forte non indignum est. Veteres Glossæ MSS. in I. & II. Georg. Virg. *Non quod Achelous solus vino sit mixtus. Sed ipsum pro qualibet aquâ posuit, sive quoniam ex Oceano & Thetide multis genitis fluviis, hic primus creatus est. in honore ejus omnis aqua Achilouia* (leg. *Acheloia*) *dicta est*. Festus Pauli: *Sororium tigillum appellabatur locus sacer in honore Junonis*. Ita habent membranæ Bibl. Leidensis. Commentator barbari libelli, qui Ovidii Vetula inscribitur: *Subjunxit etiam quinto loco librum Fastorum sive liciterum in honore Cæsaris Germanici, qui erat futurus Pontifex illius anni*. Vetus inscript. apud Ursatum Monum. Patav. p. 12. *Hanc Basilicam in honore Scæ Justinæ martyris è fundamentis cæptam Deo Iuvante perfecit*.

o *Odoramenta*] Ἀρώματα. Utitur eâ voce etiam Cyprianus Sermon. de Rat. Circumcis. & de Magis.

p *Culpabiles*] Qui culpam admiserant. In Regulis Gangrens. Cod. Can. Eccles. p. 60. *Culpabiles æstimat, velut qui in regnum Dei intrare non possunt*. Episcop. Rusp. Epist. I. *Prævaricatricem voluntatem tenet culpabilis nexus*. Horat. III. od. 6. *Immeritus lues*. Scholiast. *Inculpabilis*.

q *Furiam*] Furorem. Ira furor brevis est. Hyg. cap. 107. *Ajax furia accepta per insaniam semet ipsum & pecora occidit*. Noster infr. cap. 6. *Furiam concipere*. Virg. Æn. IV. 474. *Ergo ubi concepit furias*. Vide ibi Servium, & quæ ego notavi ad Hygini locum, unde disces *furiam* pro furore rectè posse dici, contra quam putabat Barthius Advers. VIII. 6.

r *Effectu, affectu*] Affectavit παρονομασίαν. Sidon. Lib. VII. ep. I. *Etsi non effectu pari, affectu certè non impari*. Nihil ista figurâ frequentius apud Tertullianum, Fulgentium Ruspensem, & Afros nonnullos alios. Victor de Persecut. Vandal. *Illa semper est grata collatio, ubi superba non dominatur elatio*. Ambros. de his, qui initiantur cap. I. *Prodidisse potius, quam edidisse æstimaremur*.

s *Pe-*

[s] Petronius ait: *Primus in orbe* [t] *deos fecit timor.* Nam & [u] Mintanor musicus in [x] κρεμαλοποιῶν libro artis musicæ, quem scripsit, ait: Deum doloris, quem prima [y] compunctio humani finxit generis. Exin ergo inveteratus error, humanis pedetentim consertus disciplinis, [z] barathro quodam sævæ crudelitatis prolabitur.

II. *Saturnus.*

SATURNUS [a] Pollucis filius dicitur, Opis maritus, senior, velato capite, falcem gerens: cujus virilia [b] abscissa, & [c] in

s *Petronius ait*] *Et Petronius* Leid. Cod.

t *Deos fecit timor*] Hinc τὸ *Deus* quidam a δέ@ deduxerunt. Vide Fest. in *Deus*. Etym. in Ζεύς. Et Barth. ad Stat. Tom. II. p. 854. Lorinum in Ecclesiast. cap. XII. Ubi hunc Fulgentii nostri locum illustrat. Sed ante omnes consulendus Maimonides de Idol. cap. I. & in eum Vossii Commentarius.

u *Mintanor*] Ita & MS. Leid. Salmas. correxerat *Nitanor*. Sed nihil mutandum est. Schol. Stat. ad Lib. III. Theb. 661. *Primus in orbe deos fecit timor. Negat Deos ulla alia re celebrari, nisi timore mortalium, ut Lucanus: Quæ finxere timent. Et Petronius istum secutus: Primus in orbe Deos fecit timor. Sic & Mintanor Musicus: Deum doloris, quem prima conjunctio humani finxit generis.* Hæc hausit ex Fulgentio.

x Κρεμαλοποιῶν] Κρεμαλοποιὸς est αὐλητὴς Athenæo. Κρῦμα pulsus chordarum. Machon: Ο' κρεμαλοποιος Δωρίων. Baptista edidit *Cromatopion*; atque ita repræsentat etiam codex Leid. quasi ex χρῶμα, & ποιέω vox esset conflata: notum quid χρῶμα sit in musicis. Sed ο μικρὸν crebro in MSS. libris occupavit locum τῆ ε.

y *Compunctio*] Κατάνυξις. Hesych. Κατάνυξις, ἡσυχία, ἢ λύπη. Cum quis pungitur scilicet dolore morderturque. Salvianus Lib. II. p. 53. *Humiliatur, compungitur.* Fulg. Rusp. Epist. 2. *Cordis compunctio.* Cassianus Collat. XI. cap. 5. *Non mediocri confusione compuncti.* Primasius in Apocal. Lib. V. cap. 18. *Multos ex hac tribulatione novimus compunctos.* Cyprian. Sermon. de Pass. *Nec ulla hora sera est, cui compunctio districta occurrit.* Mox pro *exin* Leid. Cod. *exhinc.* qua vocula & Suetonius usus Tiber. cap. 9.

z *Barathro sævæ crudelitatis*] Quid est *sæva crudelitas*? Mallem, *sævæ credulitatis.* Βάραθρον fuit locus in Atticâ, in quo, ut Suidas ait, erant ἄγκιστρα οἱ μὲν ἄνω, οἱ δὲ κάτω, in quem facinorosi præcipitabantur. Latini tralatè pro quavis altâ & tenebrosâ profunditate usurpant. Schol. Stat. ad I. Theb. 85. *Tartarus est profunditas inferorum: barathrum squaloris altitudo.* Isidor. Orig. Lib. XIV. 9. *Barathrum nimiæ altitudinis nomen est. Et dictum baratrum, quasi vorago atra, scil. a profunditate.* Inde *barathrones* dicti, de quibus Horatii Scholiast. ad Lib. I. Sat. I.

Ad CAP. II.

a *Pollucis filius*] Quis hoc præter Fulgentium dixit? Cœlum ejus patrem faciunt alii, alii Acmona. Eustath. in Hom. p. 1105. ed. Bas. Ο'τι ὁ Διὸς πατὴρ Κρόνος πατὴρ Α'κμων ἐκαλεῖτο διὰ τὸ τῆς οὐρανοῦ φασιν ἀκμάτου φύσεως. Habet tamen, qui secum sentiat, Fulgentius auctorem versuum, quos ex scedis Cujacii descripsit Scaliger Auson. Lection. Lib. II. cap. 29. *Pollucis Proles ter denis volvitur annis.*

b *Abscissa*] Lege cum MS. Leid. B. & M. *abscisa.* Sic mox rectè habes, *fructuum vires abscisa.* Et Lib. II. 4. *Abscisa ergo vires temporis.* Gloss. Philox. Διηρημένον, *discissum.* In Not. Tyron. *Abscidit & abscisus.* Canon. Concil.

Nic.

& [c] in mari projecta, Venerem genuere. Itaque quid sibi de hoc philosophia sentiat, audiamus. Tum illa: Saturnus primus in Italia regnum obtinuit; hicque per annonæ [d] prærogationem ad se populos attrahens; [e] à fa-

Nic. Num. I. *Qui hanc rem affectant, vel audent, quâ semet ipsos abscidere datum sit.* Festus Pauli: *Membrum mortuo abscidi dicebatur, cum digitus ejus decidebatur.* Ita habent membranæ Vett. Leid. Biblioth. In SARPTA. *Unde & virgulæ abscisa sarmenta.* Non *abscessa.* Et alio loco: *Dilaniare est discindere, & quasi lanam trahere. Unde lacinia & lanius, qui pecus discidit.* Editi libri habent *discindere* & *discindit.* Lactant. Lib. I. cap. 12. *Cœlum à tempore abscidi.* Apulej. v. Milef. *Nodum cervicis & capitis abscide.* Firmicus Astron. VI. cap. 31. *Steriles facient & effeminatos, abscisos quoque & Gallos, religionum cerimoniis servientes.* Adde his, quæ notavi ad Lib. III. cap. 5. & quæ Gronovius habet ad Liv. Lib. XLIV. cap. 5. Cæterum alii non Saturno, sed per Saturnum Cœlo abscisa genitalia fabulantur. Etiam Albricus κατὰ τὴν ἰδίαν σοφίαν in Saturni imagine: *Qui juxta se habet filios, Jovem scilicet, Neptunum, Plutonem, & Junonem, quorum virilia abscissa projiciebat, de quibus Venus puella pulcherrima nascebatur.* Habet tamen noster auctorem Porphyrium in libello de Antro Nympharum p. 65. & Lycophr. Cassandr. vers. 76. Facit quoque huc, quod Etymologicographus in Τιτανίδας Titanas dici ait παρὰ τιταίνω, οἱονεὶ τείνοντας τὰς χεῖρας εἰς τὸ κόψαι τὰ αἰδοῖα τοῦ πατρὸς Κρόνου, ἤγουν Οὐρανοῦ. In primis ut non adserunt Fulgentii sententiam illa Tzetz. ad Lycophron. p. 123. Ἔστι δὲ ἡ Σικελικὴ χερρόνησος Δρέπανον καλουμένη, διὰ τὸ κεκρύφθαι ἐκεῖ τὸ δρέπανον, μεθ' οὗ ἐξέτεμε τοῦ Οὐρανοῦ τὰ παιδογόνα: ita confirmant illa pag. 141. Κίρκυρα δὲ ἡ Σικελία λέγεται. ἢ μᾶλλον Κέρκυρα, ὅτι ἐκεῖ κεκρυμμένον τὸ δρέπανον, μεθ' οὗ ὁ Ζεὺς τὸν Κρόνον ἐξέτεμε. Quod Siciliam Κίρκυραν appellatam scribit, in eo vereor ne erret Tzetzes. Erroris occasionem præbuit, quod alii in Phæacia, quæ etiam Κέρκυρα & *Drepane* dicta est, absconditam istam falcem tradidere. De istâ Drepane hæc habes apud Schol. Apollon. Lib. IV. 982. Τίμαιος δὲ ἐν τῇ Δρεπάνῃ, ᾧ ἐξέτεμε τὰ τοῦ Οὐρανοῦ αἰδοῖα ὁ Κρόνος, ἢ ὁ Ζεὺς τὰ τοῦ Κρόνου. Τοῦτο γὰρ αὐτοῦ κεκρύφθαι φασι. Atque ita Tzetzes ipse tradidit pag. 122. Τὴν Φαιακίαν νῆσον τὴν Κέρκυραν, ἐν ᾗ ἦν κεκρυμμένον τὸ δρέπανον, ἐν ᾧ Ζεὺς Κρόνον ἐξέτεμε. Confer Eustath. in Dionys. p. 71.

[c] *In mari projecta*] Scio ita potuisse loqui non sine exemplo aliorum Planciaden. Hyg. Astron. II. 17. *Se in mari inscii projecerunt.* Cap. 40. *Cum cratere in mari projici jussit.* Ita habet utrobique ed. Vener. anni 1482. Festus; *Adserere manu est admovere, quod ea quoque, quæ in terrâ dimittuntur, seri dicuntur.* Ita Leid. membranæ, non *in terram.* Adde quæ notavi ad Hygin. Astron. & Myth. cap. 92. Lactant Lib. XIII. Argum. fab. 2. in MS. *Eum in profundo præcipitavit.* MS. tamen Leid. & 5. edd. hoc loco habent *in mare.*

[d] *Prærogationem*] H. e. distributionem. Alciatus Parergon Lib. I. cap. 4. *Prærogare, sicut & erogare, id significare propriè loquendo videtur, quod gratis & quasi roganti, non autem ex debito, distribuere.* Noster infr. Contin. Virgil. *Quæ plus periculi possunt prærogare, quam laudis.* Ruspens. Episcopus Epist. 2. *Nec inter beatos erit aliquis miser, cui misericordia prærogetur.* Ergo *prærogare* distribuere, dare. Gloss. Isid. *Prærogator, dispensator.* Videtur nescio quid Africanum sapere illud *præ.* Corippus Lib. I. *Officio, quodcunque detur, præcommodo linguam.* Et post paulo: *Suscipitur puerum primis prælegit ab annis.* Tertull. Genes. *Ne trepidate simul licitos præcerpere fructus.* Isidor. de Prælat. cap. ult. *Quod non prævalet sacerdos efficere.* Minutius Octavio: *Fulmina præmicare.* Gloss. Vett. ad Pers. Sat. I. 59. *Dispensatores dicti prerogatores.* Correxeram *prærogatores*, cum vidi *prerogatores* etiam apud Caf-

fiu-

[e] à faturando Saturnus dictus est. [f] Opis quoque ejus uxor, eo [g] quod opem esurientibus ferret, [h] dicta est. Pollucis etiam filius, sive à pollendo, sive à pollucibilitate, quam nos humanitatem dicimus. Unde & Plautus in [i] comœdia Epidici ait, *Bibite, pergræcamini* [k] *pollucibiliter*. Velato vero capite ideo fingitur, quod omnes fructus foliorum obnupti tegantur umbraculo. Filios vero suos comedisse fertur, [l] quod omne tempus quodcunque

g gi-

siodorum & Chrysologum inventos à Pignorio in Tract. de Servis p. 15. ed. Patav. Quod ad Chrysologum attinet, etiam ego frequenter *prorogare* illi idem esse, quod erogare & distribuere observavi. Serm. VI. *Divitias proroget, non reponat.* XXIII. *Civibus indigentibus liberaliter prorogare.* XLIII. *Ne servando perdas, collige prorogando.* XLII. *Qui pecuniam nescit prorogare, sed claudere.*

e *A saturando*] Isidor. Orig. VIII. cap. 11. *Hunc Latini à satu appellatum ferunt, quasi ad ipsum satio omnium pertineat rerum, vel à temporis longitudine, quod saturetur annis.* Quorum posterius legas etiam apud Ciceronem Lib. II. de Nat. Deor. p. 38. & Lactant. Lib. 1. cap. 12. At Macrobius Lib. 1. Sat. 8. παρὰ τὴν σάθην, *quasi Sathurnus*. Augustin. C. D. Lib. VI. cap. 8. *Saturnum filios suos devorasse ita nonnulli interpretantur, quod longinquitas temporis, quæ Saturni nomine significatur, quicquid gignit ipsa consumat.*

f *Opis*] Ἀγραϊκῶς, αὐτὶ τῆ *Ops*. Hygin. cap. 139. *Postquam Opis Jovem ex Saturno peperit.* Vide, si tanti putes, quæ ad eum locum dixi. *Quæ Græcis Rhea, Latinis Ops dicitur* Lact. 1. cap. 13. Sacra ejus *Opalia* dicta, de quibus Macrobius 1. Sat. cap. 10.

g *Quod opem esurientibus ferat*] Albricus de Ope: *Quæ aperta manu dextrâ opem omnibus velle dare prætendebat: panem vero sinistrâ pauperibus porrigebat.* Macrob. Sat. 1. 12. *Opem dictam accepimus, quod ipsius auxilio vita constet.*

h *Dicta est*] *Edicta* Leid. Cod. Recte.

i *Comœdia Epidici*] Scriverius annotaverat, *Mostellaria*. Sanè act. 1. sc. 1. ejus fabulæ legas: *Dies noctesque bibite, pergræcamini, Amicas emite, liberate, pascite Parasitos, obsonate pollucibiliter.* Ut ergo sæpe alias, ita & heic memoriola sua imposuit Fulgentio. Vide Not. ad Libell. de Prisco Serm. Juretum decepit Planciades noster ad Symm. Lib. III. epist. 24.

k *Pollucibiliter*] Lautè & sumptuosè, ut in pollucto Jovis vel Herculis. Ita *pollucibilem cœnam* pro lauta dixit Macrob. Lib. 1. cap. 13. Idem est *dapsice*. Festus in DAPS. *Dapsice se acceptos antiqui dicebant, significantes magnifice, & dapticum negotium amplum ac magnificum.* Sed membranæ Leid. Biblioth. *dapatice*, & *dapaticum* ibi repræsentant. Non dissimilis est *Saliaris cœna*. De Saliis locus est apud Macrobium Lib. III. cap. 12 cujus initium mihi de mendâ suspectum. *Optimè mehercules, Prætextate, fecisti Herculis mentionem, in cujus sacra hic vester gemino errore commisit.* Quid illud *in* heic agit? Tolle protinus, ut natum ex similitudine proximè præcedentis syllabæ, & sententia erat venustissima Latinissimaque. *Committere sacra* dixit, ut *committere ludos* Maro, *committere judicium* Tullius, *committere agonem* Cyprianus Lib. II. epist. 6. *committere proscriptionem* Vellejus Lib. II. cap. 64. pro συνάπτειν. *committere cœnam* Varro pag. 245. ed. Popmæ. Facere autem eleganter dicitur poeta, quod facientes alios inducit.

l *Quod omne tempus consumit*] Phornutus: Καὶ ὁ χρόνος τοιοῦτόν ἐστι. δαπανᾶται γάρ τε ὑπ' αὐτοῦ γινόμενα.

[m] gignat, consumit. [n] Falcem etiam fert non immerito, sive quod omne tempus in sese vergat, ut curvamina falcium: sive fructum propter: unde etiam & castratus dicitur, quod omnes fructuum vires abscisæ, atque in humoribus viscerum velut in mare projectæ, sicut illic Venerem, ita & libidinem gignant necesse est. Nam & Apollophanes in epico carmine scribit Saturnum, quasi sacrum νοῦν. νοῦς enim Græce [o] sensus dicitur: aut satorem νοῦν, quasi divinum sensum [p] creantem omnia. cui etiam quatuor [q] filios subjiciunt, id est primum Jovem, secundum Junonem, tertium Neptunum, quartum Plutonem. Pollucis quasi Poli filium dicunt quatuor elementa gignentem, primum Jovem ut ignem: unde & ζεὺς Græce

ra. Etym. in Κρόνος. Καλοῦσιν δὲ λέγεσθαι τὰ τέκνα. ὅτι ἐστὶ διὰ χρόνου γένη, τοῦ χρόνου πάντα συνδιαπράττοντος. Diacon. in Hesiod. Κρόνον μὲν τὸν χρόνον, ὑφ' οὗ πάντα καταβροχθίζεται, τὰ ἐκ τῶν καιρῶν ὄντα αὐτοῦ γεννήματα. Τοσοῦτος γάρ ὁ χρόνος, δαπανητικὸς τῶν αἰσθητῶν. Confer Σχολ. παλ. p. 279. Schol. Stat. ad 1. Achill. *Ut autem fingatur Saturnus filios suos comesse, hæc ratio est, quia deus est æternitatis & seculorum. Secula autem annos ex se natos in se revolvunt.* Confer Salust. de Diis cap. 4. Macrob. Lib. 1. cap. 8. Heraclid. Pont. Allegor. p. 54. ed. Gesn. Eleganter Sophocles: Ἅπανθ' ὁ μακρὸς κἀναρίθμητος χρόνος Φύει τ' ἄδηλα, καὶ φανέντα κρύπτεται.

m *Gignat*] MS. Leid. & 5. edd. *gignit.*

n *Falcem fert*] Isidor. Orig. Lib. VIII. *Falcem tenet, inquiunt, propter agriculturam significandam, vel propter tempora & annos, quod in se redeant, vel propter sapientiam, quod intus acuta sit.* Macrob. 1 Sat. 8. *Falcem ei quidam putant attributam, quod tempus omnia metat.* Cyprianus ad Demetrianum: *Rusticitatis hic cultor fuit, inde falcem ferens senex pingitur.* Immo & ARUALUS DEUS in antiquo lapide dicitur apud Octav. Rossum in Brix. Memoriis. Adde August. C. D. VII. 19. Serv. ad Georg. II. 406. Plin. Lib. II. cap. 6. Arnob. Lib. VI, & quos ad eum laudat Elmenhorstius.

o *Sensus*] Pro intellectu accipe. Flor. Lib. I. cap. 18. *Non sine sensu captivitatis.* Curt. Lib. VII. cap. 8. *Scythis non ut ceteris barbaris inconditus sensus est.* Propert. II. 9. *Hic primum vidit sine sensu vivere amantes.* Sentire est intelligere. Vet. Interp. Luc. IX. 45. *Ut non sentirent illud.* Hinc *vir sensatus* pro prudente & sapiente, *sensate* pro *sapienter*, apud antiquum interpretem Siracid. cap. IV. 29. v. 15. VI. 36. XIII. 37. Cypr. ad Demetrian. *Nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniam.*

p *Creantem omnia*] Unde *deorum rigidissimum creatorem* appellat Capella Lib. II. p. 44. Ab auctore Etymol. κόρος τοῦ νοῦ, vel καθαρὸς νοῦς, καὶ καθαρὸς νοῦς dicitur esse κρόνος. quod ex Platone habet. Nam Platonici Saturnum accipiebant pro mentis puritate atque integritate. Confer Eustath. ad Homer. Iliad. p. 154. ed. Bas. Diaconum in Hesiod. p. 277. & Proclum in eundem pag. 39. ed. Heins. Scholiast. Hom. Iliad. B. 205.

q *Filios*] Denominatio fit à potiori. Servius ad Æn. VIII. 130. *Tradunt Oenomaum & Majam Steropes & Atlantis filios fuisse.* Albricus cap. 1. *Juxta se habebat filios, Jovem scil. Neptunum, Plutonem, & Junonem.* Lactant.

C 2 Fab.

ce dicitur. ζῆν enim Græca significatione, sive [r] vita, sive calor dici potest: sive quod igne vitali animata omnia dicerentur, ut [s] Heraclius vult: sive quod hoc elementum caleat. [t] Secundum Junonem, quasi aerem, unde [u] ἥρα Græce dicitur. Et quamvis aerem masculum ponere debuerint, tamen ideo soror est Jovis, quod hæc duo elementa sibi sunt valde [x] consocia. Ideo [y] Jovis & conjugem, quod marit itus aer igne fervescat. Nam & Theopompus in Cypriaco carmine, & Hellanicus in Dios [z] polytychia, quam descripsit, ait Junonem ab Jove vinctam catenis aureis, & [a] degravatam incudibus ferreis. Illud

Fab. 4. Lib. XIII. Ovid. Met. *Quibus indicat quinque se natorum, hoc est, filii unius, & quatuor filiarum parentem, orbum relictum.* Vetus inscript. apud Aldum Orthogr. p. 12. *Amycus & Chrestina nutritores.* Plura adduxi ad Hyg. Myth. cap. 159.

r *Vita sive calor*] Vide Phornut. cap. 2. Etym. in Z..ς. Plutarchus apud Euseb. Præp. Euang. pag. 53. Ζῆνα, τουτέστιν, ἡ πυρώδης καὶ ἡ θερμὴ δύναμις. Diaconus in Hesiod. p. 274. Ζεὺς δὲ, τουτέστι, τὸ ζωογόνον πῦρ ἐκ τῆς αἰτίας τούτου εἴληχεν &c. Et pag. 278. Ζεὺς τοῦ Διὸς κλίνεται, διὰ τὸ κεκτῆσθαι πάντας ἡμῖν. ὡς αὐτός τε ζωή ἐστι, καὶ δι' αὐτοῦ ζῶσι τὰ ζῶντα, καὶ τὰ ὄντα ἁπλῶς δι' αὐτοῦ τὸ εἶναι εἴληχεν. &c. Confer Heraclid. Pont. Alleg. Hom. p. 31. Lactant. Lib. I. cap. 11.

s *Heraclius*] Ita quidem & B. M. & L. cum Commel. Sed scribe *Heraclitus* cum A. H. & I. *Eraclitus* Leid. Cod. omissa aspiratione. Lactant. Lib. II. 9. *Heraclitus ex igne nata omnia dixit, Thales Milesius ex aquâ.* Adde Servium Æn. XI. 186. Heraclid. Alleg Hom. p. 56. Heraclitum intellexit Quintil. Declam 283. *Quæreres utrumne ignis esset initium rerum; an vero minutis editus & mirabilibus elementis.* Mallem, *innumerabilibus.* Atomos enim designat.

t *Secundum*] Ita & 6. edd. *Secundans* MS. Leid.

u Ἥρα] A. B. H. I. & MS. Leid. Ἥρα, & mox *sororem* pro *soror est.* Nimirum Ἥρα, si transponas literas, est ἀήρ. Athenagor. Legat. pro Christ. pag. 23. Ζεὺς, ὁ ζέουσα οὐσία, κατὰ τοὺς Στωϊκούς. Ἥρα ὁ ἀήρ, καὶ τὸ ὄνομα, εἰ αὐτὸ αὐτῷ ἐπισυνάπτοιτο, σημαίνουσα...

x *Consocia*] *Consortia* H. I. M. & L. cum MS. Leid. Sed *consocia* etiam B. & A. Cassiod. epist. 9. Lib. VIII. *Nobilissima tibi facta consocia.* Ita MS. non *consortia.*

y *Jovis conjugem*] Vide Phornutum cap. 3. Albricum cap. 9. Cicero II. Nat. Deor. *Et soror & conjux Jovis, quod & similitudo est etheris, & cum eo summa conjunctio. Effæminarunt autem eum Junonique tribuerunt, quod nihil eo est mollius.* Idem dicit Heraclides pag. 21. Schol. Hesiod. in Θεογ. p. 261. edit. Heins. Ἥρα) ἤγουν ὁ ἀὴρ ὁ κυδρόεις, ἤτοι ὁ διεξαζόμενος διὰ τῆς βροχῆς. Διὸς δὲ παράκοιτις, ὅτι τῷ αἰθέρι ὑποκάτωθεν ὁ ἀήρ. Servius ad Æn. I. 51. *Physici Jovem etherem, id est, ignem volunt intelligi; Junonem aërem, & quoniam tenuitate paria sunt, dixerunt esse germana. Sed quoniam Juno, hoc est, aer subjectus est igni, id est jure superposito elemento mariti* * *traditum est.* Lege, *igni, id est, Jovi, jure* &c. Deinde tolle asteriscum, & scribe, *mariti nomen traditum est.* Hæc talia ex Zenonis scholâ deprompta sunt. Vide Minut. Felic. Octav. p. 20.

z *Polytychia*] Vossius Histor. Græc. Lib. IV. cap. 5. mallet πολυτοκίᾳ, vel πολυτεκνίᾳ.

a *Degravatam incudibus ferreis*] Meminit antiquæ ejus fabulæ Homerus Iliad. O. 18. Ubi eodem, quo Fulgentius,

Illud nihilominus dicere volentes, quod aer, igni cœlesti conjunctior, [b] duobus deorsum elementis misceatur, id est aquæ & terræ, quæ elementa duobus superioribus graviora sunt.

III. *Neptunus.*

NEPTUNUM vero tertium velut aquarum voluerunt elementum: quem ideo Græce etiam Posidona nuncupant, quasi [a] ποιοῦντα εἴδω, quod nos Latine facientem imaginem dicimus: illa videlicet ratione, quod hoc solum elementum imagines in se formet spectantium, quod nulli [b] alii ex quatuor competat elementis. Tridentem vero ob hanc rem ferre pingitur, quod aquarum natura triplici virtute fungatur, id est liquida, fœcunda, [c] potabilis. Hinc & Neptuno Amphitriten in conjugium deputant. ἀμφὶ enim Græce circumcirca dicimus: eo quod [d] omnibus tribus elementis aqua conclusa sit, id est, sit in cœlo, sit in aere, id est in nubibus, & in terra, ut sunt fontes vel putei.

IV. *Plu-*

tius, modo eam explicat Anonymus, ut & Phornutus cap. 17. Hausisse illos interpretationem istam putem ex Heraclid. Alleg. Hom. pag. 51. ed. Gesn. Baptista Pius *depravatam* edidit. quod explicat *devirginatam*. Ridiculè.

b *Duobus deorsum*] *De deorsum* Leid. cod.

Ad CAP. III.

a Ποιοῦντα εἴδω] Ita & una L. habet. Ceteræ variant. MS. Leid. Ποιοῦσα. Nisi vocabulum Ποσειδῶνα finxit, sequendam censeo Commel. lectionem. Εἴδη pro εἶδος agnoscit etiam Hesychius. Phornutus cap. 3. ἀπὸ τοῦ ποιεῖν derivat Ποσειδῶνα. Quicum facit & Heraclides: Ὁ Ποσειδῶν ὑγρά τις ὢν ὕλη καὶ κατὰ τὴν πόσιν ὀνομασμένος. Alii aliter ἐτυμολογοῦσι.

b *Alii*] Quamvis dissentiant editi, scribe tamen cum MS. Leid. *alio*. Conveniunt. Virgil. *Esto Eurystheus alio fortiori*. Vide ibi notas nostras.

c *Potabilis*] 6. edd. *potabili*. Quod magis est congruum. Vel legendum, *id est, sit liquida* &c. Eustath. ad Iliad. Hom. p. 845. ed. Bas. Τρίαιναν ὁ μῦθος οἰκεῖος ἐπιστηρίζει Ποσειδῶνι, ἢ διότι τρίτον εἴληχε τὸ ὕδωρ μετὰ τὸν αἰθέρα. ἢ διότι τριττὴ ἡ φύσις τῶν ὑδάτων. τὰ ἁλμυρὰ, τὰ γλυκέα, τὰ μικτά &c. Schol. Æschyli ad Prometh. vers. 924. Τρίαιναν δὲ λέγουσι κρατεῖν τὸν Ποσειδῶνα, ἢ διὰ τρίτον εἶναι αὐτὸν στοιχεῖον, ἢ διὰ εἰς τρία διαιρεῖσθαι τὸ ὕδωρ, εἰς ποτάμιον, εἰς θαλάσσιον, καὶ εἰς λιμναῖον. Quod & apud Eustath. in Dionys. p. 68. legas. Aliter rursus Servius ad Æn. 1. vers. 142. aliter etiam Phornutus cap. de Neptuno. Locherus ex Servio ad locum modo laudatum adducit. *Jupiter trifido utitur fulmine; Pluton Cerbero trifauci; Neptunus tridente. Hæc tria sceptra significant etiam ipsa tria elementa physica quadam ratione conjuncta.* Sed ista verba in editis frustra quæras.

d *Omnibus tribus*] Τὸ *tribus* non agnoscit Leid. codex.

IV. Pluton.

QUARTUM etiam Plutonem dicunt [a] terrarum præsulem: [b] πλῦτος enim Græce divitiæ dicuntur, solis terris credentes divitias deputari. Hunc etiam [c] tenebris addictum dixere, quod sola terræ materia sit cunctis elementis obscurior. Sceptrum quoque in manu gestat, quod regna solis competant terris.

V. [a] *Tri-*

Ad CAP. IV.

a *Terrarum præsulem*] Augustin. C. D. Lib. VII. cap. 28. *Dis pater postremo, qui Græcè Πλούτων dicitur, etiam ipse masculus frater amborum, terrenus Deus esse perhibetur, superiorem terram tenens, in inferiore habens Proserpinam conjugem.* Et cap. 16. ejusdem libri: *Vulcanum volunt ignem mundi, Neptunum aquas mundi, Ditem patrem, hoc est, Orcum, terrenam & infimam partem mundi.* Apulejus Dialogo Hermetis: *Terra vero dominatur Jupiter Plutonius. Et hic nutritor est animantium mortalium & fructiferorum.*

b Πλοῦτος *enim*] Imo Plutus & Pluto, etiamsi alterum ab altero distinguant poetæ, idem sunt numen, ut observatum jam ab aliis. Lucianus Timone: Ἀλλ' ὁ Πλούτων ἀποστέλλει με παρ' αὐτοὺς, ἅτε πλουτήσαντες καὶ μεγαλαυχησάμενοι καὶ αὐτοί: οὔ. Ovid. 1. Met. *Itum est in viscera terræ. Quasque recondiderat, Stygiisque admoverat umbris, Effodiuntur opes, irritamenta malorum.* Et merito profecto Dis audit Pluto, *quod recidant omnia in terras, & oriantur è terris*, ut loquitur Cicero II. Nat. Deor. Confer Ovid. X. Met. v. 78.

c *Tenebris addictum*] MS. Leid. *Abdicatum.* Gloss. *adjunctum, traditum.* Sed illa est explicatio τοῦ *addictum*, quanquam Fulgentii mentem haud satis rectè exprimit. *Addictus* heic est συζῶν Græcis. Lucian. περὶ ἐργ. Tom. 1. p. 908. ed. Ben. Αὐχμηρὸν βίον συζῶν, *aspera vita addictus*. In Contin. Virg. legas, *Apollinem Musis additum*. Hesiodi Schol. p. 279. ed. Heins. Τὰ χθόνια καὶ ναίειν φασὶ τὸν Ἀΐδην, διὰ τὸ ἄχαρι εἶναι τὸν θάνατον. Cæterum quod tenebris addictum Plutonem tradit, id in memoriam mihi revocat, quod apud Phornutum cap. 5. legi: Ἅιδης ὁ παχυμερέστατος καὶ προσγειότατος ἀήρ. Pariter Capella Lib. II. *Hæc omnis aeris à lunâ diffusio sub Plutonis potestate consistit.* Heraclides Alleg. Homer. p. 318. Τὸν δ' ὑπένερθεν αἴδην ἀλληγορικῶς ἀέρα προσηγόρευσεν. Confer Athenag. Legat. pro Christ. pag. 22. Facit & huc illa inferorum, vel tartari potius, descriptio apud Apulejum Allocutâ Hermetis: *Sin autem delictorum illitam (animam) maculis vitiisque oblitam viderit, desuper ad ima deturbans procellis turbinibusque aeris, ignis, & aquæ sæpe discordantibus tradit: ut inter cœlum & terram mundanis fluctibus in diversa semper æternis pœnis agitata rapiatur. Ut in hoc obsit animæ æternitas, quod sit immortali sententiâ æterno supplicio subjugata.* Hic ergo Tartarus est. Hesiod. Θεογ. 119. Τάρταρά τ' ἠερόεντα. Schol. λέγει τὸν ἀέρα τὸν τὴν γῆν περιέχοντα, καὶ τὸ περὶ αὐτήν. Stephanus: Τάρταρος, Κράτης: τὸν ὑπὸ τοῖς πόλοις ἀέρα παχυμερῆ καὶ ψυχρόν τινα, καὶ ἀφώτιστον &c. Isidor. Lib. VIII. cap. 11. *Lapsi vero (dæmones) in aeream qualitatem conversi sunt: nec aeris illius puriora spatia, sed ista caliginosa tenere perpessi sunt, qui eis carcer est usque ad tempus judicii.* Aut ego multum fallor, aut hinc ἄρχοντα ἐξουσίας τοῦ ἀέρος diabolum appellat Paulus ad Ephes. cap. II. vers. 2. Fabulam περὶ Πλούτωνος explicat Lact. Lib. I. cap. 11.

Ad

V. [a] *Tricerberus.*

TRICERBERUM verò canem ejus subjiciunt pedibus, quòd mortalium jurgiorum invidiæ ternario consſentur ſtatu, id eſt naturali, cauſali, [b] accidenti. Naturale eſt odium, ut canum & leporum: [c] luporum, & pecudum: hominum, & ſerpentium. Cauſale eſt, ut [d] amoris zelus atque invidiæ. Accidens eſt, quod aut verbis caſualiter oboritur, ut hominibus: aut comeſtiones propter, ut jumentis.

VI. *Furiæ.*

HUIC etiam [a] tres Furias deſervire dicunt, quarum prima Alecto: ἀλληκτώ enim Græce impauſabilis dicitur. Alia Tiſiphone: τισιφόνη autem quaſi τύπων φωνὴ, id eſt iſtarum vox. Tertia Megæra: megæra enim eſt, quaſi μεγάλη ἔρις, id eſt magna contentio. Primum eſt ergo, [b] non pauſando furiam concipere: ſecundum eſt, in vocem

Ad CAP. V.

a *Tricerberus*] Infr. cap. 27. *Dum ad Tricerberum canem abstrahendum deſcendit.* Τρικέρβερον quoque Tzetzes appellat. Vide de cane eo Iſidor. Orig. Lib. xi. cap. 2.

b *Accidenti*] *Accidentali* 6. edd. Sed pro Commel. ſtat MS. Leid. & rectè quidem. Sequitur enim, *accidens* &c. Ambroſ. Hexaëm. Lib. 1. cap. 8. *Cum utique non ſubſtantialis, ſed accidens ſit malitia.*

c *Luporum & pecudum*] Τῶν ϖροβάτων. Horat. Epod. 3. *Lupis & agnis quanta ſortito obtigit, Tecum mihi diſcordia eſt.* Ubi vetus interpres: *Omnes autem inimicitiæ ſunt aut à natura, quales ſunt inter bruta: aut à voluntate per electionem, quales ſunt hominum inter ſe.*

d *Amoris zelus*] Vide quæ notamus ad cap. 12. Lib. 11. & ad Hyg. Mythol. cap. 199.

Ad CAP. VI.

a *Tres Furias deſervire*] Totum hoc caput in ſuum commentarium tranſtulit Lactantius ad Thebaid. 1. vers. 477. Sed quid continet, niſi nugas nugaciſſimas? Melius de his Phornutus cap. 10. & Tzetzes in Lycophron. pag. 72. quos conſule, ſi eſt operæ. Servius ad Æn. iv. 609. *Diræ in cælo : ut, dicuntur geminæ peſtes cognomine diræ. Furiæ in terris. Eumenides apud inferos : ſed hæc nomina confundunt poëtæ.* Ad Æn. autem 111. 209. ita commentatur: *Sanè apud inferos Furiæ dicuntur & canes: apud ſuperos diræ & aves, ut ipſe in xii oſtendit. In medio vero Harpyiæ dicuntur.* Quod de canibus ait: canes illæ Hecates ſunt ſive Triviæ, de quibus Tibullus el. 2. Lib. 1. Horat. Sat. 8. Lib. 1. Virgil. vi. Æneid. Senec. Oedip. 569. Immo omne ϑηριῶδες τῶν δαιμόνων γένος κύνας εἰώϑασι λέγειν, ut ait Tzetzes ad Heſiod. p. 45. ed. Heinſ. *Canes Jovis infernalis* vocat Horat. Comment.

b *Non pauſando*] *Pauſare* verbum antiquum eſt. Gloſſ. Vett. *Pauſat*, αἰχμαλωτὸς, ἀναπαύει. Ita *pauſa* eſt quies. Vetus inſcriptio apud Pith. Catal. Lib. 111. *Jam datus eſt vitæ finis, jam pauſa malorum.*

cem erumpere: tertium jurgium [c] protelare.

VII. [a] *Fata, vel Parcæ.*

TRIA etiam ipsi [b] Plutoni destinant fata, quarum prima Clotho, secunda Lachesis, tertia Atropos. κλώθω enim [c] Græce evocatio dicitur, λάχεσις vero sors nuncupatur, ἄτροπος quoque sine ordine dicitur: hoc videlicet sentire volentes, quod prima sit nativitatis evocatio; secunda, vitæ sors, quemadmodum quis vivere possit: tertia, mortis conditio, quæ sine lege venit.

VIII. *Harpyiæ.*

HARPYIAS etiam tres [a] inferis Virgilius deputat, quarum prima αἴλλω, secunda ὠκυπέτη, tertia κελαινώ. Harpyia enim Græce rapina dicitur. Ideo virgines, quod omnis rapina arida sit & sterilis. Ideo plumis circumdatæ, quia quicquid rapina invaserit, celat. Ideo volatiles, quod omnis rapina ad volandum sit celerrima. αἴλλω enim

c *Protelare*] Hoc est, *amoliri*, ut Baptista censet. Immo *protelare* heic est proferre. Cap. 14. *Protelare dignitatem.* Sed vide not. ad Prologum.

Ad CAP. VII.

a *Fata vel Parcæ*] Rectè ex hoc loco Illustr. Spanhemius in de Numm. Præstant. Fata Parcas dici probat. Doceo idem ex Capell. Lib. I. *Hæc mox ut facta conspexit omnia, quæ gerebantur, in consistorio Jovis subnotari.* Lege ex MS. libro Biblioth. Leid. *Fata*, & *subnotare.* Martial. Lib. VII. 47. *Et ruptas fatis reddidit ipse colos.* Lactant. Lib. I. cap. II. *Illud vero quale est? esse fata, quibus Dii omnes & ipse Jupiter pareat. Si Parcarum tanta vis est, ut plus possint, quam cælites universi* &c. Albricus: *Parcæ seu fata dicta per antiphrasin.* Redeo ad Capellam. Dixerat ille superius Parcas esse librarias superûm: *Clotho vero*, inquit, *Lachesis Atroposque, quoniam sententias Jovis orthographia studio veritatis excipiunt, utpote librariæ superûm, archivique custodes.* Pro *orthographia* rectius Leid. Cod. *orthographo.* Tertull. de Anim. cap. 39. *Fata scribundo advocantur.* Ita enim putem legendum cum Junio, non *scribunda.* Isidor. Orig. VIII. II. *Tria autem fata fingunt in colo & fuso, digitisque fila ex lana torquentibus, propter tria tempora* &c.

b *Plutoni destinant*] Alii Apollinem præficiunt fatis. Schol. Horat. in Carm. Sæcul. *Invocat autem Parcas post Apollinem, quia Apollo fatis præest, unde & sortilegus vocatur.*

c *Græcè evocatio dicitur*] Nugatur solemnia. Alludere videtur τῷ κλαίζω. Quinam veriorem dederint etymologiam, dixi ad Hygin. Genealogiam. Lactant. Lib. II. cap. 10. *Unde etiam tres Parcas voluerunt: unam, quæ vitam hominibus ordiatur: alteram, quæ contexat: tertiam, quæ rumpat ac finiat.*

Ad CAP. VIII.

a *Inferis Virgilius deputat*] Æn. nempe VI. v. 289. Confer Serv. ad Æn. III. vers. 209.

b Qua-

enim Græce [b] quasi ἰλὼν ἄλλο, id est alienum tollens. Ocypete, id est [c] citius auferens. Celænum vero Græce nigrum. unde & Homerus prima Iliados rhapſodia, αἶψά τοι αἷμα κελαινὸν ἐρωήσει περὶ δουρί: id est, statim niger tuus sanguis emanabit per meam hastam. Hoc igitur [d] signare volentes, quod primum sit, alienum concupiſcere: ſecundum, [e] cupita invadere: tertium, celare quod invadit.

IX. *Proſerpina.*

PLUTONI quoque nuptam volunt Proſerpinam, Cereris filiam. [a] Ceres enim Græce gaudium dicitur. & ideo illam frumenti deam eſſe voluerunt, quod ubi plenitudo fructuum ſit, gaudia [b] ſemper abundent neceſſe eſt. Proſerpinam vero quaſi ſegetem voluerunt, id eſt [c] terram radi-

b *Quaſi* ἰλὼν ἄλλο] Heic rurſus nugatur. *Aello* dicta ab ἄελλα, *procella*. Unde ἀελλός, ταχύς.

c *Citius auferens*] *Citius* eſt ocyus, dicto citius. Infr. cap. 17. *Honores citius fugitivos*. Quid autem? Ocypete eſt celeriter auferens? Imo celeriter volans, à πέτεσθαι, *volare*.

d *Signare*] *Significare* Leid. cod.

e *Cupita invadere*] *Concupita* A. B. H. I. M. & MS. Leid. & *concupiſci* pro *concupiſcere*. Mox pro *invadit* mallem, *invaditur*.

Ad CAP. IX.

a *Ceres enim Græcè gaudium dicitur*] Alludit τὸ χαίρω, quod ut χέρω pronunciavit. Sed illud *Græcè* non habet Leid. cod. Retinendum tamen puto. Sic in Contin. Virgil. *Acheron Græcè ſine tempore dicitur*. Cicerone auctore II. Nat. Deorum, *Ceres* quaſi *Geres* dicitur. Apud eundem ejuſdem operis Lib. I. Chryſippus diſſerit, aerem, qui per maria manet, Neptunum eſſe: terramque eam, quæ Ceres dicatur. Julius Firmicus: *Terram ipſam Cererem nominant: nomen hoc à ferendis frugibus mutuatum*. Scriverius in margine libri ſui notaverat, *à gerendis* &c. quod nullus dubito quin rectius habeat. Δημήτηρ quaſi γῆ μήτηρ etiam Græcis dicitur. Vide Euſtath. ad Iliad. ξ. p. 982. ed. Baſ. Orpheus apud Euſebium: Γῆ μήτηρ πάντων, Δημήτηρ πλουτοδότειρα. Artemidorus de Somn. Lib. II. cap. 44. Ἔτι δὲ τὴν Δήμητρα τῇ γῇ τὸν αὐτὸν ἔχειν λόγον φασὶ οἱ φυσικοί.

b *Semper abundent*] 6. edd. *ſemper ſuperabundent*. In cod. Leid. ſuper τὸ *ſemper* ſcripta erat altera lectio, *vel ſuper* Auguſtin. Soliloq. cap. 10. *Laudet te ſupereminens clementia, ſuperabundans miſericordia tua*. Tertullian. de Reſ. Carn. cap. 34. *Illic gratiam ſuperabundaſſe*. Vet. Interp. Epiſt. ad Rom. v. 20. *Ubi abundavit delictum, ſuperabundavit gratia*. ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις.

c *Terram radicibus proſerpentem*] Grotius ad Capell. pag. 21. emendat, *terra radicibus*. Haud opus putem. Proſerpina eadem, quæ Iſis, Iſis autem terra. Vide Firmicum. Segetem autem terram dici quis neſcit? Iſidor. Lib. VIII. cap. 11. *Proſerpinam, quod ex eà proſerpant fruges*. Arnob. Lib. III. *Quod ſata in lucem proferat, appellatam eſſe Proſerpinam*. Auguſt. C. D. VII. 20. *Quod filiam Cereris, id eſt, ipſam fecunditatem, quæ à proſerpendo Proſerpina dicta eſſet, Orcus abſtulerat*. Hinc Proſerpina numinibus agrico-

radicibus proserpentem, [d] quæ & ἑκάτη Græce dicitur: ἑκατὸν enim Græce centum sunt. & ideo hoc illi nomen imponunt, quia [e] centuplicatum seges proferat fructum.

X. *Ceres.*

HANC etiam mater cum lampadibus raptam quærere dicitur, unde & [a] lampadarum dies Cereri dedicatus est: illa videlicet ratione, quod hoc tempore cum lampadibus, id est cum Solis fervore, seges ad metendum cum gaudio requiratur.

XI. *Apol-*

larum accensita. Vide Clariss. Græv. Lection. Hesiod. cap. 11. Varro apud Augustin. modo laudati libri cap. 24. *Tellurem putant esse Opem, quod operâ melior fiat: matrem, quod plurima pariat: Proserpinam, quod ex eâ proserpant fruges: Vestam, quod vestiatur herbis.* Cererem vides cum Proserpinâ confundi, quod & ex Lib. VIII. cap. 27. animadvertas, & Apulej. Miles. XI. Adde not. ad cap. 49. Lib. II. Tzetzes in Lycophron. pag. 116. ed. Steph. Περσεφόνη δὲ καὶ Ἴσις ἡ Γῆ, καὶ Ῥέα, καὶ Ἑστία, καὶ Πανδώρα, καὶ ἕτερα μυρία ὀνομάζεται. Etiam Σελήνη. Vide Euseb. Præpar. Euang. Lib. II. p. 31. ed. Steph. Disjungit tamen Proserpinam à Cerere Theo in Aratum: Αὐτὴν (κόρην) εἶναι καρπὸς, τὴν δὲ μητέρα τὴν γῆν.

d *Quæ & Ἑκάτη*] Ut & *Hecate* A. B. H. & I. *Unde &* &c. MS. Leid. Quam lectionem aliis omnibus præferam. Hecate, Proserpina, Diana idem numen. Vide Etymol. in Ἑκάτη. Servium ad Æn. IV. 609. Schol. Theocrit. ad Eid. II. vers. 12. Albricus: *Diana, quæ & Luna. Proserpina, Hecate nuncupatur.* Artemidorus de Hecate Chthoniâ: Γεωργοῖς δὲ ἐστι ἀγαθή. γῆ γὰρ εἶναι νενόμισται.

e *Centuplicatum seges proferat fructum*] Ita & MS. Leid, non *Ceres* ut 5. edd. Prudent. Lib. II. in Symm. *Talis nostrorum solertia centuplicatos Agrorum reddit fructus.* Καρπὸν ἑκατονταπλασίονα, ut est apud B. Lucam cap. VIII. vers. 8. Isidor. XIV. 5. *Glebis ita prapinguis, ut jacto ibi semine incremento pœne centesimo fruges nascantur.* Capella de Proserpina Lib. I. *Puellam accessibus gratulantem, quæ ita plerunque frugem exposcentibus tribuit, ut magni numinis vota sint ei redhibere centesima.* Lege *centesimam* cum Leid. MS. *Centesima* ἐτικῶς dictum, ut *decima.* Varro Sat. περὶ κεραυνοῦ: *Majores solitos decumam Herculi vovere.* Moses Genes. XXVI. 12. Καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ ἑκατοστεύουσαν κριθήν. Unde *hordeum centenum, eo quod plerisque locis jactus seminis ejus in incrementum centesimum frugis renascatur*, ut loquitur Isidor. Lib. XVII. cap. 3. *Centenarium fructum* appellat Chrysol. Serm. XV. *Centesimum* XIX. Confer Plinium Lib. XVIII. 16.

Ad CAP. X.

a *Lampadarum dies*] Ita & cum Commel. MS. Leid. non *lampadum*, ut 6. edd. Manil. Lib. I. *Cui tertia lampada dispar Conspicitur.* Confer Voss. Vit. Sermon. Lib. I. cap. 33. Cæterum dies hic erat quintus Eleusiniorum, quo matronæ cum facibus incedentes repræsentabant Cererem in quærendâ Proserpinâ errantem. Consule Gronov. ad Senec. Agam. vers. 352. Lactant. Lib. I. cap. 21. *Quam quia facibus ex Ætnæ vertice accensis quæsisse in Sicilia Ceres dicitur, idcirco sacra ejus ardentium tædarum jactatione celebrantur.*

Ad

XI. *Apollo.*

APOLLINEM Solem dici voluerunt: [a] ἀπόλλυν enim Græce perdens dicitur, quod fervore suo omnem succum virentium decoquendo perdat herbarum. Hunc etiam divinationis deum voluerunt, sive quod Sol omnia obscura [b] manifestat in lucem, seu quod in suo processu & occasu ejus orbita [c] multimodos significationum monstret effectus. Sol vero dicitur aut ex eo [d] quod solus sit, aut quod [e] solite per dies surgat & occidat. Huic quoque

[f] qua-

Ad CAP. XI.

a Ἀπόλλυν *enim Græcè perdens dicitur*] Ita & Firmicus in de E.P.R. Apud Macrobium Lib. I. Sat. cap. 17. Cleanthes Lycium Apollinem appellatum notat, quod veluti lupi pecora rapiunt, ita ipse quoque humorem eripit radiis. Varias variorum etymologias, si desideres, ibidem invenies. Etiam Servius ad Ecl. v. vers. 65. aliam, cur ab ἀπόλλυν dicatur, reddit rationem. Eusth. ad Hom. Iliad. p. 24. edit. Bas. Ἀπόλλων δὲ παρὰ παλαιοῖς ὁ ἥλιος, ἐκ δ' ἀπόλλυμι ῥῆμα, ὅμως δὲ φοβερώτερον ὁ ἥλιος, εἰς τὸ αἴτιον λοιμῶν νομίζεται. Quod ex Ægyptiorum disciplinâ habet. Quâ de re dictum ad Hyg. Myth. cap. 121.

b *Manifestat in lucem*] Schol. Germ. qui totum hoc caput transtulit in commentaria sua, *in luce*. Capella Lib. II. *Nam tenebras prohibens, retegis quod cærula lucet; Hinc Phœbum perhibent prodentem occulta futuri.* Pro *lucet* omnino scribendum *luce*. Cærula luce retegere est tenebras luce dispellere.

c *Multimodos*] Non improbo quidem. Avianus Fab. Æsop. *Quod tibi multimodo fulgerent membra colore.* Tertull. Genes. *Crescite multimodo ventura in tempora partu.* Lib. de Anim. cap. 52. *Ut est multimoda conditio causarum.* Prudent. Hym. Cath. v. *Plagis multimodis cedere præsidi.* Apulej. Dogm. Plat. p. 4. *Multimoda cottione.* Prosper. *Omnimodaque Mobilitate ruens in vulnera vulnere surgit.* Apul. Met. v. *Omnimodas voculas edocens retinere.* MS. tamen Leid. heic habet *multimodis.* Quo sensu *multimodè* auctor Ovid. Vetulæ dixit. *Omnimodè* ad eandem formam Rufinus Lib. XI. cap. 1. *Rempublicam post nimias procellas omnimode ratione nititur reparare.* Sed ibi *omnimodâ*, contra quam Gebhardus censet Crepund. Lib. I. cap. 8. existimo scribendum. Ipsum adi & Rhodium ad Scribon. p. 21. *Omnimodis* est in notis Tyronis pag. 4. Cassian. Præfat. in Libr. de Instit. Monach. & Lib. I. cap. 2. nec non apud Lucretium, Victor. Episcop. & Claudianum Mamertum. Videndus ad hunc Barthius p. 558. *Omnimodo* pariter adverbialiter repperi apud Tertull. de Anim. cap. 9. & Gregor. Dial. II. cap. 22. Ulpian in Collat. Leg. Pithoean. Tit. VI. de Incest. Nupt. & VII. de Furibus & Pœn. eorum.

d *Quod solus sit*] Capella Lib. II. *Solem te Latium vocitat, quod solus honore Post patrem sis lucis apex.* Cicero III. Nat. Deor. *Cumque tu solem, quia solus esset, appellatum dicas, soles ipsi quam multi a theologis proferuntur.* Lact. Lib. II. cap. 9. *Unde solem appellatum Cicero vult videri, quod, obscuratis sideribus, solus appareat.* Isidor. de Nat. Rer. cap. 24. *Sol appellatur, eo quod solus appareat, obscuratis cunctis sideribus.* Junil. African. Comment. in Genes. cap. I. *Sed & ortus sol Lunam stellasque majore lumine, ne terram illuminent, impedit. Unde & nomen accepit, quod solus, obtunsis unà stellis cum Lunâ, per diem terras fulgeat.* Leg. terris.

e *Solitè*] *Solito* German. Schol. Utrum præferas parum refert.

f Qua-

[f] quadrigam scribunt, illam ob causam, quod aut quadripartitis temporum varietatibus anni circulum peragat: aut quod quadrifido limite diei metiatur spacium. Unde & [g] ipsius equis condigna [h] sic nomina posuerunt, id est Erythreus, [i] Actæon, Lampos, Philogeus. Erythreus Græce rubeus dicitur, quod à matutino Sol lumine rubicundus exurgat: Actæon splendens dicitur, quod tertiæ horæ [[k] momentis] vehemens insistens lucidior fulgeat: [l] Lampos vero ardens, dum [m] ad umbilicum diei [n] centratum conscenderit circulum. Philogeus Græce terram amans dicitur, quod hora nona proclivior, vergens occasibus pronus incumbat.

XII. *Corvus.*

[a] IN hujus etiam tutelam corvum ponunt, sive quod solus contra rerum naturam in mediis ipsis æstivis fervoribus

f *Quadrigam scribunt*] Ita cum MS. Leid. B. A. H. I. & M. Sed L. *adscribunt.* quod & marginem H. occupat. Sed nihil mutem. Chrysol. Serm. XI. *Sic scribant Diabolo mala, bona Deo.* Non dissimiliter Capella Lib. II. *Commonuenda frugis farrisque fragmenta Pilumno signat Italia.* Sed forsan ibi rectius scripseris *assignat*, quod disertim præferunt membranæ veteres Leid. Bibl.

g *Ipsius equis*] Ita & 6. edd. Sed MS. Leid. & Schol. Germ. *Ipsis equis.*

h *Sic posuerunt*] Tò *sic* non habet Scholiastes. Mox pro *Erythreus* exhibet *Erythræus*, pro *rubeus*, *ruber*. Sed *rubeus* proba vox est, ut ostendi ad Hygin. cap. 136.

i *Actæon splendens*] *Æthon lucidus* Schol. German. ed. Sanctandr. & Morell. Sed *Actæon* cum Fulgentio antiquitus excusi. Codex Leid. heic habet *Acteon*, unde *Æthon* vel *Phaeton* videtur faciendum. Vide notata à nobis ad Hyg. cap. 183. Morellium ad German. pag. 153.

k *(Momentis)*] Agnoscunt cum 6. edd. eam vocem codices Modii. Ignorat tamen Leidensis.

l *Lampos*] Malè *Lampros* Scholiast. Λάμπος est Homero.

m *Ad umbilicum diei*] I. e. ad mediam partem. Umbilicus enim quasi media pars animalis est. Plaut. Menæchm. Act. I. sc. 2. vers. 45. *Dies quidem jam ad umbilicum est dimidiatus mortuus.*

n *Centratum*] Schol. Germ. *Contra arcticum.* Sed *centratum* cum 6. edd. etiam MS. Leid. Gloss. *mediatum.*

Ad CAP XII.

a *In hujus tutelam corvum ponunt*] Vide Albric. cap. 4. Ovid. II. Met. vers. 544. *Sed ales sensit adulterium Phœbeius.* Quidam & cycnos ei sacrarunt. Catal. Pith. Lib. IV. *Jam dimitte tuos, Pæan ô Delphice, cycnos: Dignior hæc vox est, quæ tua templa colat.* Callim. Hymn. Apollin. vers. 5. Ο' δ' κύκνος ἐν ἠέρι καλὸν ἀείδει. Scholiast. Ο'ρνεον ἱερὸν Α'πόλλωνος. Nimirum quia est μαντικώτατον, ut ait Theo in Aratum. Adde quæ Hierogl. Lib. 23. p. 165. congessit Pier. Valer.

b Ovi-

ribus [b] oviparos [c] pullulet fœtus. Unde & Petronius,

Sic contra rerum naturæ [d] *munera notæ,*
Corvus [e] *maturis frugibus ova refert.*

Sive quod in [f] horoscopicis libris, secundum Anaximandrum, sive etiam secundum Pindarum, solus inter omnes aves sexaginta quatuor [g] significationes habet vocum.

XIII. *Laurus.*

In hujus etiam tutelam laurum asscribunt, unde etiam eum amasse Daphnen dicunt, Penei fluminis filiam. Et unde laurus nasci posset, nisi de fluvialibus aquis? Maxime [a] quia ejusdem Penei fluminis ripæ lauro abundare dicuntur. At vero amica Apollinis ob hanc rem vocitata est, quia illi, qui de interpretatione somniorum scripserunt, ut Antiphon, [b] Philocrus, & [c] Ar-

b *Oviparos*] MS. Leid. *Oviparet*. Perperam. Sic *frugipari fœtus* apud Lucret. initio Lib. VI. uti emendat Nob. Heins. ad Lib. II. Met. vers. 275. Activè *ovipara alvus* dicitur Ausonio in Mosellâ. *Floriparum ver* in Technopægnio. Activè etiam Apulejus Apol. *Quibus membris & causis discreverit natura viviparos eorum & oviparos. Ita enim appello, quæ Græci ζωοτόκα καὶ ᾠοτόκα.*

c *Pullulet fœtus*] Esaias apud Lactant. Lib. IV. cap. 12. *Aperiatur terra, & pullulet Servatorem.* Castor Epist. ad Cassian. *Fruges justitiæ valeant pullulare.* Apulej. IV. Met. *Terras Venerem aliam pullulasse.* Ita *germinare* cum accusandi casu Deuter. XXIX. 18. *Radix germinans fel & amaritudinem.* Jobi cap. VIII. 19. *Ut rursum de terrâ alii germinentur.* Et sic sæpe cum alii Ecclesiastici scriptores, tum præsertim Ambrosius in Hexaëm. in quo & Lib. III. cap. 3. habes, *Rediviva castanea, quæ simul ut excisa fuerit, tanquam silvam ex se pullulare consuevit.*

d *Munera notæ*] *Nota* habent Petron. edd. in quibus plenius hæc leguntur. *Tota* edidit Scaliger in Catalectis.

e *Maturis frugibus*] Plin. Lib. X. cap. 12. *Corvi ante solstitium generant, iidem ægrescunt sexagenis diebus, siti maxime, antequam fici coquantur autumno.* Qua de re vide fabulam apud Theonem in Aratum, Hygin. Astron. II. 40. German. Schol. in Hydrâ & Ælian. Animal. Lib. I. cap. 47. Vera ratio est, quam idem Ælianus habet Lib. II. cap. 5. *Æstate, quod alvi fluxu se laborare planè sciat, idcirco ab humidis alimentis se continet.* Aliam causam cur Apollini sacer sit corvus, ex Porphyrio affert Pier. Valer. Hier. Lib. 23.

f *Horoscopicis*] Genethliacis. Est enim ὡροσκόπος idem quod θέμα & γένεσις.

g *Significationes habet vocum*] Plin. Lib. X. cap. 12. *Corvi in auspiciis soli videntur intellectum habere significationum suarum.*

Ad CAP. XIII.

a *Quia ejusdem*] Lege cum 6. edd. & MS. Leid. *quia & ejusdem.*

b *Philocrus*] Scriverius margini illeverat, *forte Philochorus.* Quod rectum esse nemo negaverit. Nam Philochorus, teste Athenæo Lib. XV. librum scri-

& [c] Artemon, & Serapion Aſcalonites, promittant in libris ſuis, laurum ſi dormientibus ad caput poſueris; [d] vera ſomnia eſſe viſuros.

XIV. *De novem Muſis.*

HUIC etiam Apollini novem [a] deputant Muſas, ipſumque decimum Muſis adiciunt: illa videlicet cauſa, quod humanæ vocis decem ſint modulamina. unde & cum decachorda Apollo pingitur cithara. Sed & lex divina [b] decachordon dicit pſalterium. Fit ergo vox quatuor dentibus

ſcripſit *περὶ κυνηγῶν*. Et procul dubio is ipſe eſt, cujus meminit his verbis Scholiaſtes Sophocl. Oedip. Tyrann. vers. 20. Διὰ τ̃ ἐμπύρων ἐμαντεύοντο οἱ ἱερεῖς, ὡς φησι Φιλόχορος. Error inde ortus, quod ſine aſpiratione primitus ſcriptum fuerat à Fulgentio *Philocorus*; ut legitur quoque apud Servium ad Æn. VIII. vers. 600. Cl. Tollius annotaverat: *Philiſtion Locrus, ut apud Gellium Lib. xvij. cap. ij.* Sed alterum præferendum. Audi Tertull. de Anim. cap. 46. ubi de Somniis agit: *Quanti autem commentatores & adfirmatores in hanc rem. Artemon. Antiphon. Strato, Philochorus, Epicharmus, Serapion, Cratippus, & Dionyſius Rhodius, Hermippus, tota ſeculi literatura.*

c *Artemon*] Videtur ille eſſe, de quo Plinius Lib. XXVIII. cap. 1. Hadrianus Junius Lib. I. Animadverſ. cap. 13. *Artemon Mileſius, qui ad XXIV. Onirocriticon libros conſcripſit.* Viginti duo fuerunt, ſi Artemidoro fides Lib. II. 49. Καὶ τοῦ Γεμινοῦ τ̃ Τυρίου, καὶ Δημητρίου τ̃ Φαληρέως, καὶ Ἀρτέμωνος Μιλησίου, τ̃ μὲν ἐν τρισὶ βιβλίοις, τ̃ δὲ ἐν πέντε, τ̃ δὲ ἐν εἰκοσιδύο πολλὰς ὀνείρους ἀναγραψάντων. Alii Artemones ſunt, de quibus Voſſius in de Hiſtor. Græcis p. 236. Malincrot. Paralip. pag. 11.

d *Vera ſomnia eſſe viſuros*] Alias cauſas affert Vulcanius ad Callim. Hymn. Apoll. vers. 1. quibus hæc erat addenda. Servius ad Æn. I. 333. obſervat ideo ei laurum conſecratam, quia hæc arbor ſuffimentis purgationibuſque adhibeatur, ut oſtendatur, nullum templum ejus, niſi purum, ingredi debere. Confer Gyrald. Part. II. Dial. 16. Diacon. in Heſiod. p. 229. ed. Heinſ. Pierium Valer. Hierogl. Lib. L. p. 372. ed. Baſ. Paſch. in de Coron. Lib. VIII. 13. Plin. Lib. XV. 30. Conſtantin. Geopon. Lib. XI. cap. 3.

Ad CAP. XIV.

a *Deputant*] Adſcribunt, adſignant. Familiare huic ſcriptori verbum eſt. Schol. Horat. in Lib. IV. od. I. *Cujus ſacris deputata eſt.* Corippus Lib. IV. *Et loca, quæ populis præfectus deputat urbis.* Chryſol. Homil. pag. 9. *Deputatur porcis.* Fulgent. Reſp. Epiſt. ad Gallam: *Conſortio quinque ſapientum virginum deputata.* Sed aliam cauſam, cur novem Muſæ adſignentur Apollini, innuit Horat. Schol. ad Lib. II. od. 19. *Quidam ipſum Solem, ipſum Apollinem, ipſum Dionyſium eundem eſſe volunt: nam ut Apollini novem Muſæ, ita Soli novem circuli ſunt, & Dionyſio ſimilis Baccharum chorus.*

b *Decachordon pſalterium*] Pſal. XXXII. 2. Ἐν ψαλτηρίῳ δεκαχόρδῳ ψάλατε αὐτῷ. Pſ. XCII. Ἐν δεκαχόρδῳ ψαλτηρίῳ, μετ' ᾠδῆς ἐν κιθάρᾳ. Iſidor. Or. Lib. II. cap. 2. *Pſalterio autem decachordo uſi ſunt propter numerum decalogi legis.* Ibidem explicat qua formâ fuerit, & quid à citharâ differat. Quod autem propter numerum decalogi legis decem inſtructum fuiſſe chordis pſalterium ait, id ſenſit etiam Auguſtinus Confeſſ. Lib. III. cap. 8. *Vivitur*, inquit, *male adverſus tria & ſeptem, pſalterium decem chordarum.*

de-

tibus [c] econtra positis, quos lingua percutit: è quibus si unus minus fuerit, sibilum potius quam vocem reddat necesse est. Duo labia velut cymbala, verborum commoda modulantia: lingua ut plectrum, quæ curvamine quodam vocalem format spiritum: [d] palatum, cujus concavitas profert sonum: gutturis fistulæ, quæ tereti meatum [e] spiritalem præbet excursu: & pulmo, qui velut [f] aerius follis concepta reddit ac revocat. Habes ergo Musarum novem vel Apollinis ipsius [g] redditam rationem, sicut in libris suis Anaximander Lampsacenus, & [h] Zenophanes Heracleopolites exponunt: quod & alii firmant, ut Pisander Physicus, & [i] Euxemenes in libro θεολογουμένων. Nos vero novem Musas doctrinæ atque scientiæ dicimus modos. hoc est, prima Clio, quasi cogitatio primæ discendi: κλέος enim Græce fama dicitur: unde & Homerus: ἡμεῖς δὲ κλέος οἶον ἀκούομεν, id est, Nos vero solam famam audivimus. Et alio loco, τοῦ κλέος εὐρὺ καθ' Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος. Et quoniam nullus scientiam quærit, nisi in qua famæ suæ protelet dignitatem, ob hanc rem

de Regum tuum. Psalmos non invenuste *odas decem chordarum* appellat Sedulius Paschal. Lib. 1. *Cur ego Davidicis adsuetus cantibus odas Chordarum resonare decem.*

c *E contra*] E regione, exadvorsum, ut loquitur Terent. Ad. IV. 1. Noster Libell. de Prisc. Sermon. *Cecatrices habuisse e contra.* H. e. adversas, in pectore. Festus Pauli in *Vesticeps. E contra investis est. qui necdum pubertate vestitus est.* Chrysol. Serm. Hom. IX. *E contra platea trivium est, cum in secreto facit hypocrita nil secretum.* Censet Voss. Comment. de Vit. Serm. Lib. 1. cap. 25. natum ex compendiosâ scriptura *econtra*, pro *è contrario.*

d *Palatum*] Neutro genere effert, ut Isidor. Lib. XI. cap. 1. *Palatum nostrum sicut cœlum, sursum est positum.* Unde & οὐρανίσκος Græcis dicitur.

e *Spiritalem*] Ita quoque semper scribunt Claudianus Mamertus, Cassianus, Tertullianus aliique infimæ ætatis scriptores. Cyprian. Serm. VI. *Spiritaliter adorimus.* Tract. III. *Auditum spiritalis gratia admitterent.* Canon. Eccles. Exigui pag. 40. *Ad lavacrum spiritale adducerent.* Lactant. de Opif. Dei cap. 11. *Duas esse per collum fistulas necesse est, cibalem, ac spiritalem; quarum superior ab ore ad ventrem ferat, inferior à naribus ad pulmonem.* Nec unquam aliter exarari eam vocem deprehendes apud Ruspensem illum Episcopum, cui hanc Mythologiam asserunt nonnulli.

f *Aerius follis*] Usi eadem comparatione Horatius etiam Lib. 1. 4. & Persius Sat. 5. Tertull. de Anim. cap. 10. *Ita & spirari cur non putes sine pulmonum follibus, & sine fistulis arteriarum?*

g *Redditam rationem*] Aliæ rationes, cur Musæ sint novem, ad Hesiod. Ἔργ. vers. 1. afferuntur à Tzetze.

h *Zenophanes*] Ita & MS. Leid. Sed 6. edd. *Leophantes.* Forte verius est *Xenophanes* vel *Xenophantus.*

i *Euxemenes*] Cod. Leid. *Ensintlues.* Vossius Histor. Græc. p. 280. tentat, *Echemenes.*

k Θε-

rem prima κλειὼ appellata est, id est cogitatio quærendæ scientiæ. secunda εὐτέρπη, quod latine bene delectans dicimus: quod primum sit scientiam quærere, secundum sit delectari quod quæras. Tertia μελπομένη, quasi μελέτην ποιουμένη, id est meditationem faciens permanere: ut sit primum velle, secundum desiderare quod velis, tertium instare meditando ad id quod desideras. Quarta θάλεια, id est capacitas, velut si dicatur τιθεὶς θάλεια, id est ponens germina: unde & Epicharmus comicus in Diphilo comœdia ait: [k] θαλὸν ὡς οὐ βλέπει ὁ λιμὸς ἐπίταξεν, id est, germen dum non videt, fames consumit. Quinta πολύμνια, quasi [l] πολυμνήμην, id est multam memoriam faciens dicimus; quia post capacitatem est memoria necessaria. Sexta ἐρατώ, id est, εὗρον ὅμοιον; quod nos latine inveniens simile dicimus: quia post scientiam & memoriam justum est, ut aliquid simile & de suo inveniat. Septima [m] τερψιχόρη, id est, [n] delectans instructione: unde & Hermes [o] in Pimandre libro ait: [p] Ἐκ χόρου τροφῆς ἢ ἐκ κένου σώματος, id est, absque instructione escæ & vacuo corpore. Ergo post inventionem oportet te etiam discernere ac dijudicare quid invenias. Οὐρανία octava, id est, cœlestis: post dijudicationem enim eligis quid dicas, quid de-

k Θαλὸν ὡς οὐ &c.] In codice Leid. legitur: AEIAM CYAMON LIMANTI CAPTINNI. *id est, germina dum viderit, famem consumit.* Quid inde exsculpi possit, alii videtint. Pro vulgato ἐπίταξεν libenter cum Scriverio rescripserim ἐξέτηξεν. Deinde pro θαλὸν suspicor ex vestigiis MS. scripsisse θάλλον.

l Πολυμνήμην] Legendum πολυμνήμων, vel cum M. & L. scribendum, *Quintam πολύμνιαν* &c. Schol. Horat. ad Lib. 1. od. 1. Polymneia. *Hæc etiam una est musarum, dicta quasi multa memoria.* Unde Lucian. Dialog. de Saltat. Μνημοσύνην, & τὴν θυγατέρα αὐτῆς Πολύμνιαν ἵλεων ἔχειν αὐτῇ φησιν.

m Τερψιχόρη] Cum cætera Musarum, tum & hoc Latinè scribere malim, *Terpsicore.* Omittit aspirationem, ut solent infimi ævi scriptores cum vetustissimis. Talia sunt in notis *Tyron.* p. 59. *Clamis, Clamidatus, Conca, Concilium.* Pro *Chlamys*, *Chlamydatus*, *Concha*. *Conchylium*. *Concicla*, pro *Conchicla* sive *Conchicula* apud Apitium Lib. v. cap. 4. Contra aspirationes obtrudunt, ubi nihil illis opus, velut pag. 163. *Archa, archarius, archisellium.*

n *Delectans instructione*] *Instructionem* A. H. & I. cum MS. Leid. Sed alterum præfero.

o *In Pimandre libro*] Perperam *in Opimandre libro* A. B. H. & I. & MS. Leid. Scripserim, *Pœmandre.* Scripsit Hermes Trismegistus librum, cui titulus erat Ποιμάνδρης; exstatque adhuc hodie. Vide Gesner. Bibhoth. in *Mercurius.*

p Ἐκ χόρου τροφῆς &c.] Mirificè heic variant edd. Videtur scribendum, quantum ex collatione eorum colligere po-

despuas: eligere enim utile, caducumque despuere, cœleste ingenium est. Nona καλλιόπη, id est, optimæ vocis: unde & Homerus ait, θεᾶς ὄπα φωνησάσης, id est deæ vocem clamantis. Ergo hic erit ordo: primum est, velle doctrinam. secundum est, delectari quod velis. tertium est, instare ad id, q quo delectatus es. quartum est, r capere ad quod instas. quintum est, memorari quod capis. sextum est, invenire de tuo simile, s ad quod memineris. septimum est, judicare quod invenias. octavum est, eligere de quo judicas. nonum, bene proferre quod elegeris.

XV. *Phaeton.*

Hic etiam cum Clymene nympha coiens, a Phaetonta dicitur genuisse, qui paternos currus affectans, sibi atque mundo concremationis detrimenta conflavit. Semper ergo Sol cum aqua coiens, aliquos fructus gignat necesse est; qui eo quod terris exilientes appareant, phanontes

potui, ἄνευ κόρου προσῆς, ἢ ἐκ κόπου σώματος. Ἄνευ est *absque*. Et id videntur velle B. M. & L. in quibus ἀκεχορηγηκέναι exhibetur. Sed imponit nobis Fulgentius. In Pœmandre Hermæ pag. 1. Ed. Turneb. ita legitur: Ὥσπερ οἱ ἐς ὕπνον βεβαρημένοι ἐκ κόρου προσῆς, ἢ ἐκ κόπου σώματος. Quæ quam longè aliam efficiant sententiam quilibet videt.

q *Quo delectatus es*] MS. Leid. *Quod desideratum est.*

r *Capere ad quod instas*] Perperam 6. edd. *Capere id quod instas.* Dixit enim superius: *Instare meditando ad id, quod desideras.* Τὸ *id* subaudiendum est. Cyprian. Lib. IV. ep. 21. *Secundum quod frequenter desiderastis.* Leo Epist. Decret. p. 16. *Secundum quod sacerdotio competit.* Vetus Interpres Luc. cap. XXII. 2. *Et quidem filius hominis secundum quod definitum est vadit.* Cap. XXI. 4. *Ex quod deest illi omnem victum suum quem habuit misit.* Ambros. Hexaem. 1. cap. 8. *Secundum quod dixit Propheta.*

s *Ad quod memineris*] 5. edd. *Ad id quod* &c. Sed illud *id* subaudiri vult, ut modo *capere ad quod instas*, pro *capere id ad quod instas.* Barthius Advers. Lib. XXXVII. cap. 12. finem hujus capitis de ordine & officiis Musarum, ut observationem hactenus ἀνεκδότων, è vetere membranâ ita profert: *Ordo Musarum hinc intelligitur: Primum est velle doctrinam. Secundum delectari quod velis. Tertium instare in id, quo delectatus es. Quartum capere in id quod instas. Quintum memorari quod ceperis. Sextum invenire de tuo aliquid simile illi, quod memineris. Septimum judicare quod inveneris. Octavum eligere de quo judicas. Nonum bene proferre quod elegeris.*

Ad CAP. XV.

a *Phaetonta*] MS. *Phetonta.* Scriptum puto à Fulgentio fuisse *Phetonta.* Capella Lib. IX. *Phatontos ardens scandet axem Delius.* Familiaris ea scribendi ratio deterioris ætatis scriptoribus. Vide quæ notavi ad Hyg. cap. 86.

tes dicuntur: φαίνων enim Græce apparens dicitur. qui quidem fructus ad maturitatem sui solis ardorem quærant necesse est: quo accepto, omnia fervoris incendio [b]consumantur. Hujus etiam sorores [c]Arethusa, Lampetusa, quæ gemmeis ac tralucentibus fraterna deplorant [d]guttis incendia, succinaque diruptis jaciunt inaurata corticibus. [e]Soror etiam totius germinis arbor est, quæ una eademque fervoris humorisque jugalitate gignuntur. Itaque istæ arbores, quæ [f]succinum sudant, dum maturis frugibus solis fervor torrentibus ipsis Junio Julioque mensibus incendiosior Cancri atque Leonis tetigerit metas, tunc istæ arbores æstu valido fissis corticibus succum sui liquoris, in Eridano flumine aquis [g]durandum, emittunt.

XVI. [a] *De*

b *Consumantur*] Ita quidem editi omnes. Legendum tamen puto cum MS. Leid. *concremantur*.

c *Arethusa*] Lego, *Phaethusa*. Vide quæ notavi ad Hyg. Geneal. Certe nulla Arethusa inter Phaethontidas apud ullum, quod sciam, alium reperitur scriptorem. Servius ad Æn. x. 189. *Hujus interitum flentes sorores Phaetusa & Lampetusa in arbores mutata sunt deorum miseratione, ut hic dicit in populos, ut in Bucolicis, in alnos.*

d *Guttis*] MS. Leid. *guttulis*. Quod ut magis Africanum, cum sit ὑποκοριστικὸν, præfero. Venustè sanè *deplorant guttis* dixit. Nam guttæ istæ à Latinis *lacrymæ*, à Græcis δάκρυα dicuntur. Non minus eleganter ergo Honorius Carm. de Pascha: *Lacrymat sua gaudia palmes.* Hegesipp. de Excid. Hier. Lib. I. *Destillat humor lacrymis pulchrè rorantibus.* Ambros. Hexaem. III. 15. *Quod electrum lacryma virgulti sit.* Servius ad Ecl. VI. 62. *Sorores Phaetontis succina flevisse dicuntur.* Plin. Lib. XXXVII. 2. *Lacrymis electrum omnibus annis fundere.* Unde *electrum lacrymosum* vocatur à Marone in Ciri. Pallad. Februar. Tit. 30. *Vites, quæ lacrymarum nimietate tabescunt, & deplorando vim roboris sui avertunt à fructu.* Ovid. de Myrrhâ Met. X. 501. *Est honor & lacrymis.* Et vers. 514. *Lacrymis unxere parentis.*

e *Soror etiam*] MS. Leid. *Soror enim.* Quod præfero. Contrarium vitium occupavit Hygin. II. Astron. 3. *Nonnulli enim dixerunt hunc draconem à Gigantibus Minervæ objectum esse.* Posuerunt illic asteriscum, quasi nonnulla desiderarentur. At sanatus est locus, si pro *enim* scribas *etiam* ex ed. Venet. anni 1485.

f *Succinum sudant*] Ambros. cap. 15. Lib. III. Hexaëm. *Dispersem quoque balsami guttam odorata orientis ligna sudare produntur.* Ἐτυμολογικῶς, ut *stillare* apud Isidor. Lib. XVII. 7. *Hæc sola arbor gummi glutinosum compactum destillat.* Sic & στάζειν usurpant Græci. Judic. cap. V. vers. 4. Αἱ νεφέλαι ἔσταξαν ὕδωρ. Noster supr. cap. 12. *Pullulat fœtus.* Plura dixi ad Prologum, & infra ad cap. 8. Lib. III.

g *Durandum emittunt*] Hygin. cap. 154. *Harum lacrymæ in electrum sunt duratæ.* Schol. German. *Eridano Sorores quoque Phaetontis in arbores populos versæ sunt, lacrymaque earum in electrum durare (leg. durari) dicuntur.* Quintil. Decl. 2. *En iterum largus ille cruor circa tuos duratur artus.* Lactant. Argum. Lib. I. Met. fab. I. *Duratus est in lapidem.* Et Lib. XIV. fab. 17. *A Venere saxo durata est.* Auctor Moreti: *Du-*

XVI. [a] *De Tripode, Sagittis, & Pythone.*

His Tripum quoque [b] Apollini adjiciunt, [c] quod Sol & præterita noverit, & præsentia cernat, & futura visurus sit. [d] Arcum vero huic sagittasque conscribunt, sive quod de circulo ejus radii in modum sagittarum exiliant, seu quod suorum radiorum manifestatione omnem dubietatis scindat caliginem, unde etiam Pythonem sagittis interemisse fertur: [e] πειθὼ enim Græce credulitas dicitur. Et

Durati sale terga suis. Isidor. xvii. 7. *Cujus lacryma durescit in gemmam.* Et xvi. 2. *Durando in petram aquas marinas.*

Ad CAP. XVI.

a *De Tripode*] A. B. H. I. & MS. Leid. *De Tripho.* M. & L. *typho.* Scribendum *tripo* & infra *tripum.* Norunt qui MSS. libros tractarunt, ut omittantur à librariis aspirationes, ubi desiderentur. & addantur contra, ubi nullus illis locus. Gregor. Dial. Lib. iii. cap. i. *Typo superbia turgidus.* leg. *typho.* Qua voce sæpe usus Augustin. ut Confess. Lib. iv. 14. *Errabam typho.* 16. *Buccis typho crepantibus.* Τρίπος, τρίπου Attica declinatio est, de quâ consule Etym. Auctor. in Α᾽ελλόπος. Ad quam formam τρίπος habes apud Hom. Odyss. Θ. 310. Notat tamen Modius in 4. MSS. *tripodam* à se esse inventum. Quod Fulgentio non esse indignum, disces ex illis, quæ ad cap. 2. Lib. iii. dicemus. Immo & Seneca Herc. Fur. vers. 496. *Et nuptiales impii Oedipodæ faces.* Oedip. vers. 943. *Illa quæ leges ratas Naturæ in uno vertis Oedipodâ.* Glossæ Fulgentianæ heic habent: *Hic quoque tripus circumseptus fuisse pelle Argi dicitur, & in eo divinationem solebant facere sacerdotes.* Vossius in de Vit. Sermon. Lib. i. cap. 21. *tripum* pro *tripodem* carpit in Fulgentio nostro. Sed *Oedipus, Oedipi,* & *polypus, polypi* cum dicamus, analogiâ se defendere possit Fulgentius.

b *Apollini*] *Apollinis* MS. Leid. & 6. edd.

c *Quod Sol & præterita noverit* &c.] Hæc in sua Scholia transtulit Lactant. ad Stat. i. vers. 509. Capella Lib. viii. *Ipse tripus trini cursus præsagia pollicetur, hoc est. exstantis, instantis, & rapti.* Eadem legas apud Scholiast. Aristoph. ad Plut. p. 2. ed. Ald. Ἔστι γὰρ τρίπους μάντεως τὸ ἐπίσταθαι ἀκριβῶς τοὺς τρεῖς χρόνους, ut ait Schol. Hom. Iliad. A. 70. Plura de tripode diximus ad Hygin. cap. 31. Cæterum insignis est de Apollinis insignibus locus apud Sidon. Lib. viii. ep. 9. *Novasque Apollo Cortinam, tripodas, chelyn, pharetras; Arcus, gryphas agam, duplaque frontis Hinc baccas quatiam, vel hinc corymbos.*

d *Arcum sagittasque conscribunt*] Servius ad Ecl. v. vers. 65. *Unde etiam tria insignia circa ejus simulacrum videmus; lyram, quæ nobis cœlestis harmoniæ imaginem monstrat: Griphenæum, quod & terrenum numen ostendit: sagittas, quibus infernus Deus & noxius judicatur.* Lege, *indicatur.* Præterea pro *Gryphenæum* scribendum *gryphem æneum*, ut rectè notabat doctissimus vir Th. Ryckius. quam conjecturam firmant illa *gryphen æneum*, quæ in suis codd. invenisse Gyraldum testatur Vossius Etymol. in SOL. qui tamen præfert *gryphemque, quæ terrenum.* Sed *qui* esset scribendum. Nec τὸ *quod* temere damnem. Vide not. ad cap. 8. Lib. iii. Gryphes sanè Apollini sacri, ut Servius ipse docet ad vers. 27. Ecl. viii. Idem Grammaticus ad Æn. i. vers. 333. *Cui Deo sagittas datas volunt, quia, ut vis morbi, ita & hoc telum sit occultum.*

e Πειθὼ *enim*] Α᾽πορσδιόνυσον hoc. Aliud *Pitho*, aliud *Python*. A πύθω hoc, illud à πείθω manat.

Et quia omnis [falsa] credulitas [[f] sicut serpentes] luce manifestante deprimitur, Pythonem eum interemisse dicunt.

XVII. [a] *Quare sine barba, cum pater dicatur?*

QUIA occidendo & renascendo semper est [b] juvenior, sive quod nunquam in sua virtute deficiat, ut luna, quæ crescit [c] & minuitur.

XVIII. *Mercurius.*

SI furtis præfuere dii, [a] non erat opus criminibus judicem, ex quo culpæ habuere cœlestem autorem. Mercurium dicunt præesse negotiis, virgam ferentem serpentibus nexam, pennatis quoque talaribus præditum. Hunc etiam

f *Sicut serpentes*] Illa non agnoscit MS. Leid.

Ad CAP. XVII.

a *Quare sine barba, cum pater dicatur*] A. B. H. & I. *Quare sine barba diceur, cum* &c. M. & L. *Quare sine barbâ dicatur* &c. Vera, opinor, scriptura est, quam habet Leid. codex: *Quare sine barba pingitur* &c. Bacchus & Apollo quod solem denotant, semper juvenes finguntur. Tibull. Lib. I. El. 4. *Solis æterna est Phœbo Bacchoque juventa: Nam decet intonsus crinis utrumque Deum.* Optimè Scholiast. Stat. I. Thebaid. 694. *Apollinem imberbem philosophi tradunt, eo quod ipse sit sol. Sol autem ignis est, qui nunquam senescit.* Minucius Felix Octavio: *Apollo tot ætatibus levis: Æsculapius benè barbatus, etsi semper adolescentis Apollinis filius.* Ridiculus est Isidorus Lib. XI. cap. I. *Hi sunt ephebi, id est, à Phœbo dicti, necdum viri, sed adolescentulè leves.* Cæterum non omnes imberbem pingebant. Hierapolitani certè barbatum ejus faciebant simulacrum. Vide Macrob. Sat. I. cap. 17.

b *Juvenior*] Ambrosius Serm. II. in Psal. 118. *In quo corrigit juvenior viam suam?* Apul. Met. VIII. *Animo fortior, & ætate juvenior.*

c *Et minuitur*] *Ita & minuitur* 6. edd. *aut minuitur.* MS. Leid. Quod probo eo magis, quod ita & Scholiastes Germanici hæc repræsentet Fulgentii compilator.

Ad CAP. XVIII.

a *Non opus erat criminibus judicem*] M. & L. *Judice.* Sed MS. Leid. cum A. B. H. & I. *judicem.* Gloss. Cod. Leid. *scil. habere.* Facile erat corrigere *judicum.* Sed videtur voluisse imitari Plautum Truc. Act. V. sc. I. vers. 10. *Puero opus est cibum.* De quo tamen loco Vossii est judicium, illud *cibum* ἀρχαϊκῶς dictum pro *cibus.* Vide eum in de Construct. cap. 10. At Salmas. defensum it ad Pallium Tertull. p. 368. dixisse veteres *opus aliquam rem*, & ad eorum imitationem dixisse Afrum illum, *artificem necesse est.* Etiam Donatus ad Ter. Andr. IV. 4. *Et opus est illam rem, non illa re.* Ego putem tamen heic & Donatum, & Tertullianum, & Nonium rationem fugisse. Certè fugit Freinshemium ad Justin. Lib. XI. cap. 7.

etiam internuncium, [b] furatrinumque deum. Quid sibi vero hujus nominis atque imaginis significatio differat, edicamus. Mercurium dici voluere [c] quasi mercium curum. Omnis ergo negotiator dici potest Mercurius.

XIX. *Quare pennas,*

[a] PENNATA vero talaria, quod negotiantium pedes ubique pergendo quasi pennati sunt.

XX. *Quare virgam.*

[a] VIRGAM vero serpentibus nexam ob hoc adjiciunt, [b] quod

b *Furatrinum deum*] Lactant. Lib. I. cap. 10. *Fur ac nebulo Mercurius quid ad famam sui reliquit, nisi memoriam fraudum suarum?* Confer Arnob. Lib. IV. & quæ ad Hyg. cap. 201. congessimus. Quamobrem autem adulteria, furta, genitorum vincula, & alia id genus improba facinora diis suis adscripserint pagani, acutè anquirit Sallust. de diis cap. 3. Cæterum ut *furatrinus* heic à Fulgentio, ita *furatrina* dicitur ab Apulej. VI. & VIII. Milef. Quod si Latinior esset scriptor Planciades noster, *furatrinæ Deum*, vel *furatrinarum* heic reponerem.

c *Quasi mercium curum*] Festus: *Mercurius à mercibus dictus. Hunc enim negotiorum omnium existimant esse Deum.* Isidor. VIII. 11. *Mercurius, quod mercibus præest.* Servius ad Æn. IV. 638. *Jupiter juvans pater: Mercurius, quod mercibus præest: Liber à libertate.* Hinc ergo mercatorum numen Mercurius. Gloss. Vett. in Perf. Sat. V. 12. *Unde & cum facello (leg. saccello) pingitur, & a negotiatoribus plurimum colitur.* Et taberna *officina Mercurialis.* Schol. Horat. in Art. Poët. *Taberna est officina Mercurialis, in quâ res sunt venales.* Nec non cognomenta illa Mercurii ἐμπολαῖος & κερδῷος. Aliam etymologiam excogitavit Augustin. C. D. Lib. VII. 14. *Nam ideo Mercurius, quasi medius currens dicitur appellatus, quod sermo currat inter homines medius.* Lege, *quasi medicurrius.* Servius ad Æn. VIII. 138. *Alii Mercurium quasi medicurrium à Latinis dictum volunt, quod inter cœlum & inferos semper intercurrat.* Sed ad Fulgentium redeamus. Placet heic Barthii emendatio à Clar. Daumio nobis suppeditata. *quasi Mercurium.* Ad quam formam dictum repperi in Gloss. Philox. *Mulicurius, ἡμιονοκουρος.* leg. ἡμιονοκόρος. quanquam nec absurdum *mercium curus*, ut divisim *crurum fragium* pro *crurifragium* dixit Apuleius Milef. IX.

Ad CAP. XIX.

a *Pennata talaria*] Talia & Perseus habuit, quæ *pinnæ talares* appellantur à Schol. Juv. ad Sat. III. 117. *Talaria* sunt πέδιλα in Gloss. Philoxeni, ταρσοὶ Posidippo in Anthol. *Plantares alas* vocat Stat. I. Theb. 304. Sed alas illas non pedibus solum, sed & capiti dabant. Sidon. Carm. VII. *Nunc pedibus, nunc fronte volat.* Isidor. VIII. 11. *Ideo fingitur habere pennas, quia citius verba discurrunt. Unde & velox & errans inducitur: alas enim ejus in capite & in pedibus significare volucrem per aera sermonem.* Quæ transscripsit ex Augustin. C. D. Lib. VII. cap. 14. Legas eadem apud Servium Æn. VIII. 138. Macrob. Sat. I. 19. *Simulacra Mercurii cum pinnatis alis adornantur, quæ res monstrat solis velocitatem.* Hinc ergo *alipes* Mercurius poëtis, ut Ovid. IV. Met. 756. aliisque.

Ad CAP. XX.

a *Virgam serpentibus nexam*] Caduceum, unde *caducifer* Latinis, κη-

b quod mercatoribus det aliquando regnum, ut sceptrum: & vulnus, ut serpentium.

XXI. *Quare galerum, & gallum.*

a GALERO enim cooperto capite pingitur, quod omne negotium sit semper b absconsum. c Gallum quoque in ejus ponunt tutelam, sive quod omnis negotiator semper invigilet, seu quod ab ejus cantu surgant ad peragenda negotia.

XXII. a *Quare Hermes.*

HERMES quoque dicitur Græce, ab eo quod est ἑρμηνεύσαι, quod nos latine disserere dicimus: illa videlicet causa, quod negotiatori linguarum sit dissertio necessaria. b Utraque enim regna permeare dicitur, superna atque

σύῤῥαπτης Græcis dicitur. Vide Schol. Hom. ad Iliad. O. vers. 256. & quæ ad Anton. Liber. cap. 23. dicta sunt. Athenagoras Legat. pro Christ. p. 20. Δρακαίνης δ' αὐτῆς (Ῥέας) γενομένης, αὐτὸς εἰς δράκοντα μεταβαλὼν, συνδήσας αὐτὴν τῷ καλουμένῳ Ἡρακλεωτικῷ ἅμματι, ἐμίγη. Τὸ σχήματος τῆς μίξεως σύμβολον ἡ τοῦ Ἑρμοῦ ῥάβδος.

b *Quod mercatoribus* &c.] Consentiunt heic 6. edd. Sed Modius ex membranis suis restituit: *Quod mercatus det aliquando regnum, ut sceptrum, & vulnus, ut serpentes.* Τὸ *mercatus* comparet quoque in Cod. Leid. Deinde legitur, *& vulnus serpentum.* Gloss. adscripserat, *scil. ut vulnus.* Nimis Planciadæ hæc philosophia frigida est. Eruditius fabulam explicant Macrob. Sat. I. 19. Servius Æn. VIII. 138. & Pierius Hieroglyph. Lib. XV.

Ad CAP. XXI.

a *Galero enim*] Lego cum Leid. Cod. *Galero etiam. Galerum* vocant quoque Claud. R. P. I. 78. Stat. I. Theb. 305. *galerium* Barbari. *Petasum* Arnob. Lib. VI. Plaut. Prolog Amphitr. vers. 145. & Capella Lib. I. *Umbellam* Albricus cap. 6. & rectè quidem. Fuit enim tale capitis tegmen, quali etiam nunc utimur, cum in publicum prodimus, ut Mercurii ex statuis liquet, & nummis antiquis. Adde his Athenæum Lib. XII. p. 537. Vossium Vit. Sermon. Lib. I. cap. 29.

b *Absconsum*] Improbat hanc vocem Servius ad Georg. I. 136. Legitur tamen *absconsè* apud Hyg. cap. 135 in Philoxeni glossis, Gennadii Catalogo, aliisque quampluribus Veterum scriptis, ut ostendi ad Hyg. cap. 184. Diomedes Lib. I. *Abscondor absconsus; sed absconditus melius, quia simplex condor conditus.* Isidor. in de Differ. *Absconsum est cujuslibet arte celatum. absconsum vero naturaliter abditum. Conditum est enim, non consum.* Sed ista nauci haud sunt.

c *Gallum*] Albricus cap. 6. *Coram ipso erat gallus sibi peculiariter consecratus.* Adde Plin. Lib. X. cap. 21.

Ad CAP. XXII.

a *Quare Hermes*] Vide Phornutum cap. 6. Diodor. Lib. I. Hygin. cap. 143. & ibi commentarium nostrum.

b *Utraque enim regna*] Mallem & heic *etiam* pro enim.

Ad

que inferna: quod modo ventis in altum navigans currat, modo demersus inferna tempestatibus appetat.

XXIII. *Quare fur, quare celer dicatur.*

HUNC etiam deum furti ac præsulem volunt, quod nihil intersit inter negotiantis rapinam atque perjurium, furantisque dejerationem ac raptum. Stella vero, [a] quæ στίλβων Græce nuncupatur, quam ei [b] pagani adscribunt, ex quo etiam diei nomen invenere, [c] tantum celerior planetis omnibus currit, ut [d] septima die suos permeet circulos, quod Saturnus [e] viginti octo annis, & Jupiter XII. possunt: unde etiam Lucanus ait, *Motuque celer Cyllenius hæret.*

XXIV. *Quare Argum occidisse dicatur.*

DENIQUE etiam Argum luminum [a] populositate conseptum interemisse fertur, dum oculorum immensam unius segetem corporis ubique viva circumspectione floren-

Ad CAP. XXIII.

a *Qua Stilbon*] A. B. H. I. & MS. Leid. *Stilbos*. Malè. Hygin. Astron. IV. 16. *Secunda stella est Mercurii nomine Stilbon.* Cleomedes Lib. I. Ὑπὸ δὲ τὴν Ἀφροδίτην ἐστὶν ὁ Ἑρμοῦ στίλβων καλούμενος. Adde Capell. Lib. I. pag. 10. Cicer. II. Nat. Deor.

b *Pagani*] Unde hoc nomen acceperint οἱ ἔξωθεν, anquirit Heraldus ad librorum Arnobii adversus gentes inscriptionem; ut & Alciatus Parerg. Lib. I. cap. 13. Confer Oros. Præfat. Lib. I.

c *Tantum celerior*] H. e. in tantum. Flor. II. 18. *Quantum Carthaginis opibus inferior.* Homer. Iliad. A. 186. Ὅσσον φέρτερός εἰμι σέθεν. Cap. 27. *Quantum jure conjunctior.* Mercurium *mundi velociorem sensum esse, motum mentium suscitantem, Theologica prodidere doctrina*, ut ait Marcellin. Lib. XVI. p. 113. ed. Boxh.

d *Septimâ die suos permeet circulos*] Cleomedes Lib. I. & Cicero II. Nat. Deor. *Anno fere vertente signiferum lustrat orbem.* Anonymus laudatus Scalig. Auson. Lect. Lib. II. 29. *Semenstis dii completur circulus anno.* Idem tradit Macrobius Lib. I. cap. 19. & Capella Lib. VIII. Accedit & Plinius Lib. II. cap. 8. *Inferiore circulo fertur novem diebus ocyore ambitu* &c. Excusari utcunque posset Planciades, si scripsisset *septimo mense*. Tzetzes, meliorum plerumque exscriptor, in Hesiod. Ἐργ. β. p. 104. ed. Heins. Ἑρμῆς εἰς αὐτὸν, ἢ μᾶλλον μησὶν ὀκτώ.

e *Viginti octo annis*] Mallem, *vix viginti* &c. Cicero: *Triginta fere annis cursum suum conficit.* Idem dicunt Cleomedes Lib. I. & Plin. Lib. II. cap. 8. Anonymus modo laudatus: *Pollucis proles terdenis volvitur annis.* Capella Lib. VIII. *Modico minus triginta annis circulum per longitudinem circumcurrit.* Adde his Auson. epist. 7.

Ad CAP. XXIV.

a *Populositate*] H. e. multitudine. Sidon.

rentem singularis vulneris [b] recursum falcifero messuisset curvamine. Quid sibi ergo tam [c] fabulosum Græciæ commentum velit? nisi quod etiam centum custodes, totidemque astutos sine negotiatione vagos (unde & ἀργὸς Græce vagus dicitur) & furantis astutia, & negotiantis circumvenit astuta falcataque [d] cautela. [e] Solet igitur allude-

don. Lib. I. ep. 9. *Circumfusa populositas.* Et Lib. VI. ep. I. *Pro scelerum meorum populo.* Vide ibi Savaeon. Cyprianus Lib. IV. ep. 9. *Credentium populus.* Sermon. de Mort. *Martyrum innumerabilis populus.* Capella Lib. II. *Ministrorum populus.* Item *Angelicus* & *Palliatorum populus.* Quintil. Declamat. IV. *Carceris populus.* Decl. XIII. *Apum populus.* Leo Epist. Decret. 4. *Trium millium populum lavacro baptismatis consecravit.* Apul. II. Miles. *Cupidinum populus.* IV. *Gladiatorum populus.*

b *Recursum*] MS. Leid. *recursu.* Lego, *recussu*, ut in sacrificali carmine Lib. I. Præfat. *Hinnientis & recussu Quem produxit ungula.* Vide ibi annotata à nobis. Filium fuisse Jovis & Cyllenes eum Mercurium, qui Argum occiderit, narrat Stat. Schol. ad III. Theb. vers. 483. *Corvilius*, inquit, *quatuor Mercurios esse scribit; unum Jovis & Majæ filium: alterum cœli & diei: tertium Liberi & Proserpinæ: quartum Jovis & Cyllenes, à quo Argus occisus est. Quem ipsum ob hanc causam Græci profugum dicunt, Ægyptiis autem literas demonstrasse. Ergo Liberi & Proserpinæ filium dicunt animas evocare.* Quis est iste *Corvilius*, qui hæc scripsit? Emenda, *Cornificius.* Is enim, teste Macrobio, librum de natura deorum composuit. Non convenit Cornificio cum Cicerone Lib. III. Nat. Deor. *Alter (Mercurius) Valentis & Phoronidis filius, is qui sub terris habetur, idem Trophonius* &c. *Quintus, quem colunt Pheneatæ, qui Argum dicitur interemisse, ob eamque causam in Ægyptum profugisse, atque Ægyptiis leges & literas tradidisse.* Non dicit, cujus filius fuerit Argicida ille. Jove & Cyllene natus fuit, si Lactantiano interpreti credimus. Sed illi Servius adversatur ad Æn. IV. vers. 577. *Nonnulli tamen quatuor Mercurios tradunt, unum cœli & diei filium, amatorem Proserpinæ; alterum Liberi Patris & Proserpinæ filium; tertium Jovis & Majæ; quartum Cyllenii filium, cujus mater non preditura arcu clam occisa est, qui hoc metu in Ægyptum profugit, & ibi invenisse primum disciplinam literarum & numerum dicitur; qui lingua Ægyptiorum appellatur, de cujus nomine mensis dictus est.* Multipliciter depravatus heic Servius. Si quid mihi credis, ita eum restitues: *Quartum Cyllenii filium, cujus mater non proditur; à quo Argus clam occisus est. Qui hoc metu in Ægyptum profugit, & ibi invenisse primum disciplinam literarum & numerum dicitur. qui lingua Ægyptiorum Thoth appellatur, de cujus* &c. Nota quatuor eum tantum numerare Mercurios cum Lactantio, cum Cicero, Arnob. Lib. IV. & Lactant. Firm. Lib. I. cap. 6. quinque recenseant. Consentit tamen de numeeo Servio & Statiano illi Scholiastæ Ampelius cap. 9. *Mercurii IV. Primus Cœli & Diei filius. Secundus Jovis & Croniæ filius, vel Proserpinæ. Tertius Croni filius & Maja, qui est inventor lyræ. Quartus Quilleni filius, qui Ægyptiis literas & numerum dixit.* Pro *Quilleni* scribe *Cyllenii* ex Servio. quanquam K. Ge. interdum per *Qu* expressit posterius ævum.

c *Fabulosum commentum*] Aliter commentum hoc explicant Phornutus cap. 16. Maceob. Satur. I. 19.

d *Cautela*] Corippus Lib. I. *Devotio tanta, Atque hominum cautela facit.* Utitur & Apulejus eâ voce Lib. I. & V. Miles. Flav. Epist. ad Leon. Fulg. Rusp. Epist. 3. Hinc *incautela* fictum Salviano Lib. VI. de Gub. Dei. Ita à *foveo fovela* apud Tertull. de Anim. cap. 7. *Immunis à pœnâ & fovelâ.* Minucius Octavio: *Dant cautelam periculis, morbis medelam.* Ad eandem formam dicta sunt *custodela*, *turbela*, apud Apulejum, *corruptela* apud Prudentium aliosque.

e *Solet igitur* &c.] Modii MSS. *Solet*

igi-

ludere his speciebus & honeste mendax Græcia, & [f] poetica garrulitas, semper [g] de falsitate ornata, [phaleratior] ut & Danae imbre aurato corrupta est, [h] non pluvia, sed pecunia.

XXV. *Ganymedes.*

Et raptum Ganymeden aquila non vere volucris, sed bellica præda. Jupiter enim, ut Anacreon antiquissimus auctor scripsit, dum adversus Titanas, id est [a] Titani filios (qui frater Saturni fuerat) bellum assumeret, & sacrisi-

igitur alludere in his speciebus & honestè mendax Græcia, & poetica garrulitas semper de falsitate ornata. Danae corrupta auri pretio, non auri impluvio: non pluviâ, sed pecuniâ. Ganymedes raptus ab aquilâ non volucri, sed bellicâ prædâ. Tò *phaleratior* abest quoque à Leid. Cod. Cæterum post τὸ *ornata*, novus est titulus DE DANAE. Sequitur dein, *dum & Danae.* Possit exigua mutatione non insulsè legi. *Sic & Danae imbre aurato corrupta est, non pluviâ, sed pecuniâ. Et raptus Ganymedes aquilâ non verè volucri, sed bellicâ prædâ.* Confer Baptistæ Pii Annot. Post. Syllog. III. 97. Scheffer. de Milit. Naval. p. 8. Eustath. ad Hom. Iliad. p. 1280. edit. Bas. ubi varias variorum sententias de raptu Ganymedis collegit. Lactant. Lib. I. cap. 11. *Rapuisse dicitur in aquilâ Catamitum. Poëticus color est. Sed aut per legionem rapuit, cujus insigne aquila; aut navis, in quâ est impositus, tutelam habuit in aquilâ figuratam; sicut taurum, cum rapuit & transvexit Europam.*

f *Poetica garrulitas*] Elegantiam agnosco sæculi illius, ut mox cap. 25. *Ornatrix Græcia.* Lib. II. 4. *Illud nihilominus ostendere volens poetica garrulitas.* Talia sunt & ista Capellæ Lib. II. *Græca discretio*, & *Solertia poeticæ adumbrationis.* Jornand. de Reb. Get. cap. 5. *Quem poetarum fallacia Deum belli pronunciat.* Chrysol. Serm. v. *Paganitatis stultitia.*

g *De falsitate ornata*] Præpositio *de* heic abundat eleganter, nec sine exemplo aliorum. Schol. Juv. ad Sat. VI. vers. 612. *De nimiâ impatientia furens.* Et Sat. VIII. 12. *De resinâ pilos tollunt.* Catal. Pith. Lib. I. *Ambo de comis calorem vite & radio conserunt.* Pervig. Ven. vers. 3. *Et nemus comam solvit de maritis imbribus.* Quintil. Declam. v. *Responsum de lacrymis tantum gemituque reddebat.* Naso VI. Met. 80. *Percussamque suâ simulat de cuspide terram.* III. Fast. 254. *De tenero cingite flore caput.* Sympos. Præfat. Ænigm. *Hæc quoque Symposius de carmine lusit inepto.* In Rescript. Diocletiani apud Ruffin. Collat. Leg. Mos. Tit. XV. *Universum orbem nostrum veluti venenis de suis malevolis inficere.* Nonius cap. XIV. 34. *Tapete pictum unicè de coloribus variis.* Vetus interpres vitæ Aristotelis, *de gente Macedo.* Tertull. de Anim. cap. 13. *De singularitate famosum, de posteritate monstruosum.*

h *Non pluviâ, sed pecuniâ*] Vide Not. ad Hyg. cap. 63.

Ad CAP. XXV.

a *Titani filios*] Quis hoc dixit præter Fulgentium? Titanes Οὐρανοῦ παῖδες Schol. Hom. Iliad. ξ. 274. Ætheris & Terræ Hygino. Terræ Servio ad Æn. VI. 580. Notum tamen antiquis Titani vocabulum. Sed eum non patrem, sed fratrem Titanum faciunt. Varro VI. L. L. *Titanis dicta, quod eam genuit Titani filia Latona, ut scribit Manilius, creta Titano.* Fuisse autem ex Titanibus unum disertim tradit Etym. magni auctor: Τιτανίδες, inquit,

crificium Cœlo fecisset, in victoriæ auspicium, [b] aquilæ sibi adesse prosperum vidit volatum. pro quo tam felici omine, præsertim quia & victoria consecuta est, in signis bellicis sibi aquilam auream fecit, [c] tutelæque suæ virtuti dedicavit. unde & apud Romanos hujuscemodi signa tracta sunt. Ganymedem vero bellando his signis præeuntibus rapuit, sicut Europam in tauro rapuisse fertur; id est, [d] in navem tauri picturam habentem; & Isidem in vacca similiter, in navem hujusce picturæ. Denique ut hoc certius esse cognoscas, navigium Isidis Ægyptus colit.

XXVI. *De*

γῆν οἱ μὲν τὴν πᾶσαν. οἱ δὲ τὴν ἀντολήν, ἀπὸ Τιτᾶνος ἑνὸς τῶν Τιτάνων, ὃς μόνος οὐκ ἐστράτευσεν ἐπὶ τοὺς θεούς. Albricus cap. 10. *Terra contra Deos Titanas dicitur parturisse. Erantque Gigantes pedibus serpentinis: de quibus fuit unus Titan, qui etiam Sol dicitur. Sed quia iste solus contra Deos nihil fecit* &c. Servius ad Æn. VI. 580. *De his autem solus Sol abstinuisse narratur ab injuria numinum.* Res ita habet. Titanus ille frater Saturni fuit, de quo Lactantius ex Ennio Lib. I. cap. 14. *Seducit secum filios suos, qui Titani vocantur* &c. Vide ibi reliqua, quæ Fulgentium mirificè heic illustrant.

b *Aquilæ prosperum volatum*] Rem ita narrat Servius ad Æn. IX. vers. 564. *Jupiter dum cum patre Saturno haberet contentionem de agris, ortum bellum est: ad quod egrediens Jupiter aquilæ vidit augurium: cujus cum vicisset auspicio, fictum est, quod ei pugnanti tela ministraret. Unde etiam à felici augurio natum est, ut aquilæ militaria signa committetur.* Scholiastes Horat. ad illa Lib. IV. od. 4. Ministrum fulminis alitem.) *Aquilam; quæ ideo tutela & ministerio Jovis deputata dicitur, quod prosperum auspicium illius adversus Titanas pugnaturus accepit.* Adde his, quæ Hyginus habet Astron. II. cap. 6. Hom. Schol. ad Iliad. Θ. 247. Lactant. Lib. I. cap. 12. sed desumpta ex Eratosthenis κατας. cap. 30. Aliud agebat vir illustris, cum ad Eleg. de obitu Mæcen. scriberet: *Quod signifer Jovis sit Ganymedes, docet doctissimus Mythologus Fulgentius Lib. I.*

c *Tutelæque suæ virtuti*] Ita quidem & 6. edd. Lego tamen cum MS. Leid. *Virtutis.* Aliam causam cur Jovi sit sacra, habes apud Anton. Liberal. cap. 6. Plin. Lib. X. cap. 3. Homer. Schol. ad Iliad. Θ. 247. Serv. Æn. I. 398. Phornut. cap. 9. Ægyptii soli eam dicarunt, ut docet Horus Lib. I. cap. 8.

d *In navem*] MS. Leid. *In navi talem tauri picturam habente.* Ut & mox, *in navi hujusmodi pictura.* Quæ vulgatæ lectioni præfero. Festus: *Alii eam a prædonibus raptam, & navim, quæ Jovis tutelam, effigiem tauri habuerit, in eam regionem esse delatam.* Isidorus Lib. VIII. cap. 11. *In navi, cujus insigne erat taurus.* Παράσημον ergo. quod *effigiem* Festus, *picturam* Fulgentius, *insigne* appellat Isidorus. Navem taurinâ facie fuisse vult Tzetzes ad Lycophron. p. 191. ut & Pollux. Alii ex tauro belli ducem isto nomine faciunt, ut idem ille Lycophronianus interpres tradit p. 182. & 191. Eustath. ad Dionys. p. 18. regem Cretæ. Ad eundem modum arietem, quo vecta cum Phrixo Helle fuit, navim fuisse ait Eusebius in Chronico, cujus insigne fuerit aries: & Philochorus apud eundem navim longam pennatis illum draconibus junctum currum, quo vectus Triptolemus. Bos facta Io est, ὅτι οἰστρηθεῖσα ὑπ' Ἱέρωτος δίκην βοὸς ἐπλεύσατο, ut est apud Tzetzen jam sæpius laudatum.

Ad

XXVI. *De Perseo & Gorgone.*

PERSEUM ferunt Medusæ [a] Gorgonis interfectorem. Gorgonas volucre dici tres: quarum prima Stheno, secunda Euryale, tertia Medusa: quarum quia fabulam Lucanus & [b] Livius scripserunt poetæ, grammaticorum scholaribus rudimentis [c] admodum celeberrimi, hanc fabulam referre superfluum duximus. [d] Theocritus antiquitatum historiographus refert [e] Phorcum fuisse regem, qui tres filias locupletes dereliquit. Quarum Medusa major, quæ fuerat locuples, regnumque colendo [f] fructificandoque

Ad CAP. XXVI.

a *Gorgonis*] *Gorgones* B. A. H. & I. Sed lege & heic & inferius *Gorgona* cum MS. Leid. ubi titulus hujus capitis ita concipitur: *Fabula Persi & Gorgonarum.* Γοργόνη est & Tzetzæ in Lycophron. p. 135. Adde his, quæ congesta sunt à nobis in dissertatione de Hygino.

b *Livius*] Hunccine dicit, qui Odysseam & tragœdias scripsit, quarum cum apud Gellium, tum Festum aliosque aliquoties fit mentio? *Livius ille vetus Grajo cognomine* dicitur à Terent. Mauro. Sed ille archaicus, cur Lucano jungatur? Non exputo causam. Quamobrem omnino putem cum Nob. Heinsio corrigendum, *Ovidius*.

c *Admodum celeberrimi*] Τὸ *admodum* cum à MS. Leid. non agnoscatur, dicas delendum. Dixit tamen Arnob. Lib. II. adversus Gentes: *Potentia gradibus satis plurimis ab imperatore disjunctum.* Et Curtius Lib. IV. *Perquam maxime exercitu coacto.* Chrysol. Sermon. 64. *Tam trux, tam funera*, (leg. funerea) *tam crudelissima mortis imago.* Anonymus Cosmogr. à Godofredo edit. cap. 54. *Alas ἐνδοξοτάτη.* Cap. 58. *Alas ἐπισημοτάτη.* Pariter Interpres vetus, *valde gloriosissima*, & *valde splendidissima.* Et Apul. de Herbar. Virt. cap. 13. *Valde optimum.* Ammianus Lib. XXI. p. 360. ed. Boxh. *Admodum paucissimis visa.* Vet. Inter. I. Reg. cap. V. 11. *Gravissima valde manus Dei.* Victor de Persecut. Lib. III. p. 663. *Ut acetum asperum nimisque acerrimum quæreretur.* Plura vide apud Vossium in de Construct. cap. 17. Ad eundem modum σφόδρα ἀδιάστατος dixit Tzetzes in Lycophr. p. 20. ed. Steph. & frater ejus Johannes in Hesiod. pag. 41. ed. Heins. λίαν βαρύτατος. *Alias* ἄριστος anonymus in eundem poetam p. 269. Euagrius Presbyter in vitâ S. Antonii: *Rure erant trecenti jugeres & valde optimi, quos vicinis largitus est.* Chrysologus Serm. CXLI. *Certe ad thalamum sponsi nisi satis proximus, nisi satis intimus, nisi bonæ conscientiæ, nisi laudabilis famæ, nisi probabilis vitæ, nullus admittitur. Satis* pro *valde* positum est, ut a Festi mutilatore: *Cingulos*, inquit, *appellabant homines, qui in his locis, ubi cingi solet, satis sunt tenues.* Et in CIMMERII: *In quâ convallis satis eminenti jugo circumdata est.* Cyprian. Lib. III. epist. 66. *Quæ res nos satis movit* &c. Salvianus epist. I. *Quanquam ii, qui satis diligunt, non cito offendantur.* Et Lib. IV. de Gub. Dei: *Non satis à nobis accusandi sunt, qui divino sermone excusantur.* Adde his, quæ congessit Savaro ad Sidon. Lib. IX. ep. 13.

d *Theocritus*] Censet Vossius Lib. IV. Hist. Græc. cap. 8. eum hunc esse Theocritum, qui teste Suida, epistolas admirabiles & historiam Libycam scripserit.

e *Phorcum fuisse regem*] Vide Varron. apud Servium ad Æn. V. vers. 824. & Palæph. cap. 14.

f *Fructificandoque*] H. e. fœcundando.

quae ampliaverat: unde & [g] Gorgon dicta est, quasi georgon: nam γεωργοὶ Graece agricultores dicuntur. [h] Serpentino vero capite ideo dicta est, quod astutior fuerit. Cujus regnum optimum Perseus invadens, [i] ipsam quidem interemit. Ideo [k] volaticus dicitur, quod navibus venerit. cujus capite, id est, substantia ablata, ditior factus, non parva regna obtinuit. [l] Denique & Atlantis regnum invadens, quasi per Gorgonis caput, id est per substantiam ejus, cum in montem fugere compulit. Unde

do. Infr. cap. 8. *In fructificandis enim germinibus dupla aeri, quam igni debetur portio.* Willeramus Paraphr. Cant. Salom. *Cordibus in nostris velut hortis fructificandis Transplantare cupis.* Caeterum à Leid. Cod. abest τὸ *que*. Quod si probas, *fructificare* heic erit fructum edere sive ferre. Et sane eo significatu accepit hoc verbum Vossius IV. de Vit. Serm. cap. 8. Exempla vellem protulisset. Siracides cap. XI. Ἐν ὥρᾳ τελευτῆς αὐτοῦ ἀποκαλύψις ἔργων αὐτοῦ. Interpres vetus: *In honore brevi fructificat processus illius.* Et cap. XXIV. 23. *Fructificavi suavitatem odoris.* Nimirum *fructificare* est καρποφορεῖν Graecorum. Marc. Euang. cap. IV. 28. Αὐτομάτη γὰρ ἡ γῆ καρποφορεῖ πρῶτον χόρτον &c. Interpres Vulg. *Ultro enim terra fructificat* &c. Epist. ad Rom. VII. 4. Ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ Θεῷ, *ut fructificemus Deo.* Chrysologus Serm. VIII. *In caelestem messem totam jejunii facit fructificare virtutem.* Junilius de Part. Leg. Div. *Sed curarum negotiorumque spinae impediunt, ne quid agro dominico fructificemus.* Idem Comment in Genes. cap. I. *Utpote quae sine harum succo non solum fructificare, sed & nec ipsa consistere possit.* Ubi male quidam particulam *non* inserendam censet, cum intelligenda sit. Salvian. epistol. ad Salonium: *Non modo ea, quae admiserunt in exomologesi ac satisfactione, sed ne hoc quidem, quod facillimum est, donis saltem misericordiae redimere dignantur.* Seneca de Provid. cap. 3. *Et revocatus non tantum retro cessit, sed longius fugit.* Heic pariter *non modo* & *non tantum* pro *non modo non* & *non tantum non* usurpari vides. Adde his, quae in Justiniano indice corrasit Freinshemius.

g *Gorgon dicta est, quasi Georgon*] Respexit Fulgentium Bocacius in de Claris Mulieribus cap. 20. *Praeterea nonnulli eam agricolationis fuisse peritissimam asserunt: eamque inde Gorgonis consecutam cognomen.*

h *Serpentino capite*] Quia nempe *anguicoma* fuit, ut est apud Stat. I. Theb. vers. 594. Ovid. in hac fabulâ Lib. IV. Met. vers. 741. *Anguiferumque caput durâ ne laedat arenâ.* Servius Æn. VI. 289. *Medusa erecta favore Neptuni, ausa est crines suos Minervae capillis praeferre: quâ re indignata Dea, crines, quibus amatori maxime placuerat, in serpentes vertit.* In versiculis, quos ibidem ab emendatoribus Virgilio ablatos ait, legendum *mentoque sub uno.* Malè *meritoque* ediderunt.

i *Ipsam quidem interemit*] Nam Medusa ex Gorgonis sola erat mortalis. Vide Apollod. Lib. II. cap. 2.

k *Volaticus*] Talaria enim & κίβισιν à Graecis acceperat. Κίβισιν *peram* interpretatur Apollodorus. Et recte quidem. Puto eandem vocem restituendam Festo. *Cibus*, inquit, *appellatur ex Graeco, quod illi peram, in quâ cibum recondunt, κίβισιν appellant.* MS. Leid. *Cibis appellant.* Lego, κίβισιν. Sententiam Fulgentii sequitur Schol. Stat. ad Theb. I. vers. 544. quem videre erit operae pretium. Hesych. Κίβισις, πήρα. Κύπριοι. Κίβισις, ἡ κίβυσις πήρα. Leg. ἡ κίβισις, πήρα.

l *Denique & Atlantis* &c.] Supplet ex Vet. Cod. Modius: *Denique pugnando cum Medusa & vincendo animosior factus, etiam Atlantis* &c.

m *Mem-*

de in montem conversus dicitur esse. Tamen quid hac sibi tam subtili sub imagine ornatrix Græcia sentire voluerit, edicamus. Gorgonas dici voluerunt tres, id est tria terroris genera. Primus quippe terror est, qui mentem debilitat: secundus, qui profundo quodam terrore mentem spargit: tertius, qui non solum [m] mentis intentum, verum etiam caliginem ingerit visus. unde & nomina tres Gorgones accepere: prima Stheno. σθενὼ enim Græce debilitas dicitur, unde & ἀσθένειαν infirmitatem dicimus. secunda Euryale, id est, lata profunditas, unde & Homerus [n] πόλιν εὐρυάγυιαν, id est, Trojam latas vias habentem. [o] Itaque Medusam, quasi μὴ ἰδοῦσαν, quod videri non possit. Hos ergo terrores Perseus adjuvante Minerva, id est, virtus [p] adjuvante sapientia, interfecit. Ideo [q] aversus volat, quod virtus terrorem nunquam aspicit. [r] Speculum etiam ferre dicitur, quod omnis terror non solum in corde,

m *Mentis intentum*] Quid est *intentus*? Gloss. Cod. Leid. *id est, intentionem*. Intentus autem sive intentio est ἔντασις. cum sententia postulet ἔκτασιν. Præferenda altera lectio, quam in margine exhibet Locherus, *mentis intuitum turbat*. Designat enim Medusam, quam dictam autumat quasi μὴ ἰδοῦσαν.

n Πόλιν εὐρυάγυιαν] Lego, Τροίην εὐρυάγυιαν. Τροίην enim præfert MS. Leid. Dices non hoc, sed alterum dixisse Homerum, ut Iliad. β. 66. ἕλοις πόλιν εὐρυάγυιαν. Memoria imposuit Fulgentio, ut sæpissime in libello de Prisco Sermone. Vertit ipse *Trojam*. ergo Τροίην, non πόλιν scripsit. Talis lapsus est Isidori Lib. XI. *Unde & Horatius ait: Laudatur primo prole puerpera nato.* Atqui non illud Horatius, sed hoc ait: *Laudantur simili prole puerpera.* Verum necesse haud est illuc confugere. Etiam Τροίην εὐρυάγυιαν invenies libri modo laudati vers. 141.

o *Itaque Medusam*] Ita quidem & 6. edd. Sed MS. Leid. *Medusa*. Lego ergo: *Itaque Medusa, quasi μὴ ἰδοῦσα.* Quanquam ut cæteræ, ita & hæc stulta est etymologia. Medusa est μέδουσα, ut Κρείουσα *Creusa*. Pro *videri* malim *videre*. Nec aliter, si quid video, scripserat Fulgentius.

p *Adjuvante sapientia*] Tzetzes in Hesiod. Ἔργ. Τὴν Ἀθηνᾶν σημαίνει γυναῖκα βασιλίδα, τὴν παμμήτορα ἀρετῆς, καὶ τὴν φρόνησιν. Schol. Hom. Iliad. Υ. vers. 74. Ἀθηνᾶ δέ ἐστι φρόνησις, Ἄρης δὲ ἀφροσύνη. Eustath. in Hom. p. 19. edit. Bas. Ἀθηνᾶ ἡ τῶν βασιλέων φρόνησις. Artemidorus de Somn. Lib. II. cap. 34. Περὶ Ἀθηνᾶς. Ἀγαθὴ δὲ καὶ φιλοσοφοῦσι. Φρόνησις γὰρ εἶναι νενόμισται ἡ θεός. Festus: *Minerva dicta, quod benè moneat. Hanc enim Pagani pro sapientiâ ponebant.* Sic & Moschopulus ad Hesiod. pag. 27. & quis non veterum? Hinc ergo Ἀθηνᾶν dictam ajunt magistri παρὰ τὸ τὰ πάντα ἀθρεῖν καὶ βλέπειν, καὶ ἀεὶ πάντων νοεῖν. Vide Heraclid. Pont. Alleg. Hom. pag. 113. ed. Gesn. Apulej. in de Deo Socrat. Schol. Stat. ad II. Theb. vers. 715.

q *Aversus volat*] H. e. facie aversâ, ὀπισθοφανῶς, ut loquuntur οἱ ό Genes. IX. 23. Servius: *Aversus accedens id amputaverit.*

r *Speculum etiam ferre dicitur*] Æreum clypeum innuit, in quo Medusæ imaginem videbat. Vide Apollod. Lib. II. p. 74.

sin

de, sed etiam in figura transeat. De sanguine ejus nasci fertur Pegasus, [s] in figuram famæ constitutus. Virtus enim, dum terrorem amputaverit, famam generat: unde & volare dicitur, quia fama est volucris. unde Tiberianus: *Pegasus hinniens transvolat æthram.* Ideo & Musis fontem ungula sua rupisse fertur, quod Musæ ad describendum famam heroum, aut sequantur priorum, aut indicent antiquorum.

XXVII. [a] *De Admeto & Alceste.*

SICUT nihil benigna superius conjuge, ita nihil infesta crudelius muliere. [b] Quanto enim sapiens pro viri sui salute suam opponit animam [c] pigneri: tanto maligna ad mariti mortem etiam suam vitam reputat nihili. Ergo conjunx, quantum jure conjunctior, tantum est aut morum dulcedine mellea, aut felle malitiæ [d] toxica: est quippe aut perpetuale refugium, aut perenne tormentum. Admetus rex Græciæ Alcesten in conjugio petiit: cujus pater edictum proposuerat, ut si quis duas feras sibi dispares suo currui jungeret, ipse illam in conjugio accepisset.

Is

s *In figuram famæ*] *In figurâ* MS. Leid. & mox, *unde & Tiberianus* cum B. A. H. & I.

Ad CAP. XXVII.

a *De Admeto*] MS. Leid. *Fabula Admeti & Alcestæ.* Rectè. *Alcestam* enim vocat, quæ *Alcestis* est aliis, ut mox: *In conjugio Alcestam desiderat*: *Alceste* est etiam Sidonio Carm. XI. vers. 67.

b *Quanto enim sapiens* &c.] Subaudi *magis.* Isidorus de Præliis: *Tantoque sarcinis peccatorum gravatus, quanto bonis operibus alienus.* Pseudo-Cypr. Expos. Symb. *Tanto nobis occulta videntur, quanto & aspectu corporeo invisibilis.* Tertull. de Testim. Anim. cap. 5. *Quanto vera, tanto simplicia.* De Cult. Fœm. cap. 12. *Quanto blasphemabile est* &c. Isidor. Orig. XIV. 8. *Tanto sublimis* &c. Usitatissimum Græcis hoc loquendi genus. Gregor. Cyprius in Maris Encomio: Ὅσῳ ταῦτα τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἔκπληξις &c. Basilius Seleuc. Homil. I. in Noach. p. 43. Ὅσῳ τὸ πάθος ἰσχυρότερον, τοσούτῳ τοῦ μείζονος δεῖται τὸ φάρμακον. Theoph. in Matth. cap. XIV. Ὅσῳ ἀγλαῶς ἐρχέται, τοσούτῳ χαλεπῶς.

c *Pigneri*] *Pignori* 6. edd. Sed pro Commel. stat MS. Leid. Non satis memores fuere, qui posterioris ætatis scriptores publicavere, archaismos affectare eos, in primis autem Afros. Capella Lib. II. *Pignerisque culmine provecta supervenit.* Ita habet MS. Leid. non *pignoris*, quemadmodum est editum.

d *Toxica*] H. e. Venenata. Sed rectius forsan *toxicata.* Certè *toxicare* verbum esset non indignum Fulgentio. Salutaris in distichis: *Toxicat atque necat.* Lutatius, sive Lactantius est, in argumento Hercul. Oet. Senecæ: *Quem Hercules vulneraverat sagittis toxicatis.* Leg. Sal. 19. *Cum sagitta toxicata eum per-*

Is igitur Admetus [e] Apollinem atque Herculem petiit, qui ei ad currum leonem & aprum junxerunt. Itaque Alcesten in conjugio accepit. Cumque in infirmitatem Admetus decidisset, & mori se comperisset, Apollinem deprecatus est. Ille vero dixit se ei [f] aliquid [g] non posse præstare, nisi si quis se de ejus propinquis ad mortem pro eo voluntarie obtulisset. quod uxor fecit. Itaque Hercules dum ad tricerberum canem abstrahendum descenderet, etiam ipsam de inferis levat. Admetum posuere in modum mentis, ideo Admetus nuncupatus est, quasi quem adire poterit metus. Hic itaque in conjugio Alcestam desiderat: ἀλκὴ enim [h] Græce præsumptio dicitur. unde & Homerus ait, ἀλλ' οὐκ ἔνι βίη φρεσὶν, οὐδέ τις ἀλκὴ, hoc est, non est aliqua virtus in mentibus, neque aliqua præsumptio. Ergo mens præsumptionem sperans [i] sibi conjungi, duas feras suo currui subjungat, id est suæ vitæ duas vir-

percutere voluerit. Victor in de Persec. Vandal. Lib. III. *Veneno toxicato transversa.* Pseudo Cypr. de singularitate Cleric. *Viscus toxicatum.* Fors fuat tamen, ut *noxia* scripserit. Apulej. Lib. V. Miles. *Lucerna illa, sive perfidiâ pessima, sive invidiâ noxia.* Certè *toxica* nusquam nisi substantivè positum legere memini.

e *Apollinem petiit*] Græcissat oratio, ut Lib. II. cap. 13. *Apollinem petiit, ut* &c: Minucius Octavio: *Ut Parthos signa repetamus.* Schol. Stat. ad I. Achill. vers. 65. *Matronas petiit, ut frumenta ferenda corrumperent.* Si audimus veterem interpretem nec Horatius hoc Græcismo abstinuit. Legit enim in Carm. Sæc. vers. 49. *Quæque vos bobus veneratur albis* &c. quæ apud ipsum vide. Apul. Metam. p. 189. ed. Pric. *Eum deprecatur auxilium.* Vetus interpres Deuteron. cap. XV. vers. 3. *A peregrino & advena exiges: civem & propinquum repetendi non habebis potestatem:* Cæcilius: *Exiger portorium.* Chrysol. Sermon. LXVII. *Quid petentibus se non dabit?* Vetus Interp. Luc. XI. 11. *Quis autem ex vobis patrem petet panem, nunquid lapidem dabit illi?* Victor Episcop. Lib. II. *Suggessimus ut à suis rex peteretur* &c. Mox pro *qui ei* habet *& ei* MS. Leid. cum. A. H. & I.

f *Aliquid*] Scriverius & Tollius, *aliud.* Non accedo.

g *Non posse*] Ita & MS. Leid. A. autem B. H. & I. *non nosse.* M. & L. *se ei nolle.* Pro Commel. & Leid. Codice stat Albricus cap. 20. *Apollinis miserationem invocavit. Cui sic respondit, nil in hoc ei posse præstare, nisi aliquis de propinquis ejus* &c.

h *Græcè præsumptio dicitur*] H. e. fiducia. Infr. Lib. II. cap. 5. Ἀλκὴ *enim Græcè præsumptio interpretum.* Cyprianus, sive alius est auctor Expos. Symb. *Obedientiæ magis reverentiâ, quam ingenii præsumptione tentabimus.* Opponitur timori. Tertull. de cultu Fœm. cap. 2. *Timor fundamentum salutis est: præsumptio impedimentum timoris.* Hinc *præsumptores* audaces & confidentes in libello de Singularitate Clericorum, qui Cypriano attribuitur. Sanè *præsumptionem* pro arrogantiâ ponit Claud. Mamertus de Stat. Anim. Lib. I. cap. 9. *Præsumere* est arrogantium. Cassian. Collat. XI. *Quemadmodum docere præsumam.* Augustin. Med. 3. *Reverberant audaciam præsumentium animorum. Præsumptuose.* confidenter, apud Schol. Horat. ad Lib. III. Od. 27.

i *Sibi conjungi*] MS. Leid. *Sibi conjun-*

virtutes ascifcat, animi & corporis. [k] leonem, ut virtutem animi: aprum, ut virtutem corporis. Denique & Apollinem & Herculem sibi propitiet, id est sapientiam & virtutem. Ergo præsumptio semet ipsam ad mortem pro anima objicit, ut Alceste. Quam præsumptionem quamvis in periculo mortis deficientem, virtus de inferis revocat, [l] ut Hercules fecit Alcestam.

jugi. Perperam. Muta distinctionem, & scribe cum B. A. H. & I. *Ergo mens sperans præsumptionem sibi conjungi, duas feras* &c. *Conjungi* positum est pro *conjunctum iri.* Quam locutionem multis illustravimus ad Hyg. cap. 41.

k *Leonem, ut virtutem animi*] Hinc feroces bellatores θυμολέοντας appellant poetæ: quâ de re videndus Pier. Valerian. Hierogl. Lib. 1.

l *Ut Hercules fecit Alcestam*] Postremum vocabulum nec 6. edd. nec MS. Leid. agnoscit. Si retineri tamen placeat, rescripserim *in Alcestâ*, vel *in Alcestam.* Infr. III. 5. *Ut Berecynthia in Attin fecit.* Quintil. Declam. II. *Minus in utroque fecerat, nisi perdidisset oculos.* Et v. *Quicquid inter vos in alterutro fecero.* Apicius Lib. VI. cap. 5. *Idem facies in psittaco.* Et, *similiter in capone facies.* Senec. Thyest. 310. *In patre facient, quicquid in patruo doces.* Matth. cap. XVII. 12. Ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν. *Fecerunt in eo.* Vulg. Interpr. Sirac. cap. XLVII. 3. *Et in ursis similiter fecit sicut in agnis:*

F A-

FABII PLANCIADIS FULGENTII,

Viri Clarissimi,

MYTHOLOGIARUM

Liber Secundus.

STudens, mi Domine, tuo reverendo imperio, meam stultitiam velut [a] navifrago commisi judicio, bifida ambiguitate suspensus, utrumne lector quilibet laudet constructa, an destruat laborata. Sed quia nullatenus hæc nostrum aut nomen extollunt, aut crimen efficiunt, illo videlicet pacto, quod, si ab his lector melius sapit, deum præferat, qui potiora concessit. sin vero ab his minus aliquid desipit, ipsum præferat, qui ista contribuit. Ergo & hæc non nostra sunt, sed ejus donum: & quæ ampliora eveniunt, non hominis, sed divinum est largimentum. Sicut enim livoris nota est, silere quod noveram: ita non crimen est, enarrare quod senseram. Ergo si his amplius sapis, lauda mentem purissimam, quæ quod habuit non negavit: si hæc ante nescieras, habes arenam nostri studii, ubi tui exerceas [b] palæstram ingenii.

I. *De judicio Paridis.*

PHILOSOPHI tripartitam humanitatis voluerunt esse vitam, ex quibus primam theoreticam, secundam practicam, tertiam [a] philargicam volucre: quas nos Latine

Ad Prolog. Lib. II.

a *Navifrago judicio*] H. e. quo naufragium faciat. Gloss. *Periculoso, incerto.* Ita *mare naufragum* dixit Horat. Lib. I. od. 16. *Naufragosum pelagus* Sidon. Lib. IV. ep. 12.

b *Palæstram ingenii*] Prolog. Lib. I. *Tom. II.* *Sudore heic opus est palæstrantis ingenii.*

Ad CAP. I.

a *Philargicam*] *Apolausticam* appellat Plutarchus περὶ παιδ. ἀγ. cap. 8. Τριῶν μὲν ὄντων βίων, ὧν ὁ μὲν ἐστι πρακτικὸς, ὁ δὲ θεωρητικὸς, ὁ δὲ ἀπολαυστικός.

ne contemplativam, activam, voluptariam nuncupamus: ut etiam Propheta ait: [b] Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum, & in via peccatorum non ſtetit, & in cathedra peſtilentiæ non ſedit: id eſt non abiit, non ſtetit, non ſedit. Prima igitur contemplativa eſt, quæ ad ſapientiam & ad veritatis inquiſitionem pertinet, quam apud nos epiſcopi, ſacerdotes, ac monachi; apud illos philoſophi geſſerunt. Quos nulla lucri cupiditas, nulla furoris inſania, nullum livoris toxicum, nullus vapor libidinis: ſed tantum indagandæ veritatis contemplandæque juſtitiæ cura macerat, fama ornat, ſpes paſcit. Secunda activa eſt, quæ tantum vitæ commodis [c] anxia, ornatus petax, [d] habendi inſatiata, rapiendi cauta, ſervandi ſollicita geritur. Plus enim quod habeat cupit, quam quod ſapiat quærit: nec conſiderat [e] quid expediat, ubi intercedit quod rapiat. Denique ideo non perſtat ſtabile, quia non venit honeſte. hanc enim vitam penes antiquos aliqui tyranni, [f] penes nos [g] mundus omnis gerit. Voluptaria vero vita eſt, quæ libidini tantummodo obnoxia, nullum honeſtum reputat bonum: ſed ſolam vitæ

b *Beatus vir* &c.] Ita & vulgata verſio. Expreſſum ad verbum ex Græco: Μακάριος ἀνὴρ, ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν, καὶ ἐν ὁδῷ ἁμαρτωλῶν οὐκ ἔστη, καὶ ἐπὶ καθέδρᾳ λοιμῶν οὐκ ἐκάθισεν. Ἐν ponere pro εἰς ſolenne eſt ſacris ſcriptoribus. Pſ. 109. vers. 8. Εἰσῆλθεν ὡσεὶ ἔλαιον ἐν τοῖς ὀστέοις αὐτοῦ. Joh. v. 4. Κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ. Tertull. de Spect. cap. 3. vertit: *Felix, qui non abiit in concilium impiorum, & in via peccatorum non ſtetit, & in cathedra peſtium non ſedit.*

c *Anxia*] Cur *anxiat* heic ediderit & legi velit Baptiſta Pius Annot. Poſter. Lib. III. 97. non videre me libens profiteor. Moneo tamen ita exhibere quoque Leid. cod. Gloſſ. *inhiat.*

d *Habendi inſatiata*] H. e. ἄπληστος, inſatiabilis. Lupercus Catal. Pith. Lib. I. *Votum inſuperabile habendi.* Ovid. Met. I. *Amor ſceleratus habendi.* III. Art. Am. 541. *Nec amor nos tangit habendi.* Marcellin. Lib. XVI. *Exarſiſſe cupidine plus habendi.* Lucan. Paneg. *Habendi ſæva libido. Curam habendi* vocat Phædrus Lib. I. cap. I. *Ardorem habendi* Chryſol. Serm. VII. Hinc *habentia* pro divitiis [illegible]. Claudius apud Non. cap. II. *Animus eorum habentia inflarat.*

e *Quid expediat*] *Quod* 6. edd. & MS. Leid.

f *Penes nos*] *Penes ſuos* MS. Leid.

g *Mundus omnis*] Homines, qui plus diligunt mundum, quam Deum. Haimo Homil. p. 45. *Sicut enim electi appellantur cælum, juxta quod Pſalm. dicit: Cæli enarrant gloriam. Similiter & reprobi appellantur mundus, hoc eſt appellantur quod & ipſum eſt, in quo habitant.* Theophyl. in Matth. XVIII. cap. Κόσμον δὲ νῦν τοὺς κάτω ἀνθρώπους καὶ ἁμαρτωλούς. Iſidorus de Natura Rer. cap. 9. *Licet & per mundum nonnunquam ſcriptura peccatores inſinuet de quibus dictum eſt, Et mundus eum non cognovit.*

h *Bo-*

tæ appetens corruptelam, aut libidine mollitur, aut homicidiis cruentatur, aut rapina ſuccenditur, aut livoribus rancidatur. Sed hoc penes illos Epicurei ac voluptarii; penes vero nos hujusmodi vita natura, non crimen eſt: & quia [h] bonum nemo gerit, nec naſci bonum licet. Id itaque conſiderantes poetæ, trium dearum ponunt certamina, id eſt, Minervam, Junonem & Venerem, de formæ qualitate certantes. Ideo vero Jovem non poſſe his judicare dixere, ſive quod præfinitum mundi judicium ignorabant, [[i] ſive] quia in libertate arbitrii conſtitutum hominem crederent. [k] Quod itaque ſi velut deus Jupiter judicaſſet, damnando duas, unam tantummodo terris vitam dimitteret. Sed ideo ad hominem judicium transferunt, cui liberum deligendi debetur arbitrium. Sed bene paſtor, quia non ut ſagitta certus, & [l] jaculo bonus, & vultu decorus, & ingenio ſagaciſſimus. Denique brutum quiddam deſipuit, & (ut ferarum ac pecudum mos eſt) ad libidinem [m] limaces viſus intorſit, quam virtutem aut divitias inquiſivit. Sed quid ſibi tres deæ de tribus vitarum ordinibus vindicent, edicamus.

II. *Mi-*

h *Bonum nemo gerit*] H. e. bonus eſt, vel gerit ſe, ut bonum decet. Talia ſunt *gerere ædilem, militem* apud Apulejum. *Gerere procum, civem* apud Claud. Niſi ſi *gerere bonum* pro *facere quod bonum eſt* dixit. Auguſtin. Sermon. de Cyprian. *gerere vitam. Gratias, laudem gerere* apud Cyprian. in oratione, quam inſtante paſſione dixiſſe putatur. Tract. 11. *Si quod creditur & geratur.* Sermon. de Mortal. *Gerere parricidium.* Lib. 11. ep. 2. *Gerere ſcelus.* De Simplic. Cleric. *Ad obſervanda & gerenda Dei præcepta vigilemus.* Petron. Fragm. Trag. *A puero vitam Chiam geſſi.* Vetus interp. Luc. XXIII. 41. *Nihil mali geſſit.* Vindicat eandem phraſin etiam optimis Gronov. Obſerv. Lib. IV. cap. 14. p. 226. Querela vetus eſt Eccleſiaſtæ ſapientiſſimi cap. VII. *Non eſt homo juſtus in terra, qui faciat bonum & non peccet.*

i *Sive quia*] Illud *ſive*, quod incluſit Commelinus, in Leid. codice ſuper verſum ſcriptum erat à librario, tanquam omiſſum. Et revera deſiderabatur, ut ſententia conſtaret. Tollantur ergo unci.

k *Quod itaque*] Multis illuſtravimus eam locutionem ad Hyg. cap. 16.

l *Jaculo bonus*] Peritus. Virgilius Ecl. v. *Boni quoniam* &c. Servius: *Boni autem docti.* Græcatur poëta. Lucianus: Ἀγαθὸς ἱππεύεσθαι. Salluſtio περὶ Θεῶν cap. 4. Paris eſt ἡ κατ' αἴσθησιν ζῶσα ψυχή.

m *Limaces viſus torſit*] B. *Limaces viſus intorſit.* M. & L. *Limaces potius viſus torſit.* Sed illud *potius* à gloſſa eſt, quæ comparet etiam in Leid. Cod. ubi legitur: *Limaces viſus intorſit.* Gloſſator ſuperſcripſerat: *ſcil. magis.* Lib. III. cap. 3. *Detrimenta ſuis amatoribus novit parturire, quam gaudia.* Ad quem locum plura dicemus.

II. *Minerva.*

PRIMAM vitam theoreticam, quam nos in contemplandæ ſapientiæ honore dicimus, ideo de Jovis vertice natam dicunt, quia ingenium in cerebro poſitum ſit: ideo armatam, quod munita ſit. [a] Gorgonam etiam huic addunt in pectore, quaſi terroris imaginem, ut vir ſapiens terrorem contra adverſarios geſtet in pectore. Criſtam cum galea ponunt, ut ſapientis cerebrum & armatum ſit, & decorum. Unde & Plautus in Trinummo ait: [b] *Fungino genere eſt, capite ſe totum tegit.* Triplici etiam veſte ſubnixa eſt, ſeu quod omnis ſapientia ſit multiplex, ſive etiam quod celata. Longam etiam haſtam fert, quod ſapientia longe verbo percutiat. Triplici etiam veſte, quod omnis ſapientia tecta extrinſecus [c] rarius agnoſcatur. In hujus etiam tutela noctuam volunt, quod ſapientia etiam in tenebris proprium fulgorem poſſideat. Inde etiam & conditricem Athenarum eam volunt. Minerva denique & ἀθήνη græce dicitur, quaſi [d] ἀθάνατος παρθένος: id eſt, immortalis virgo, quia ſapientia nec mori poterit, nec corrumpi.

III. *Ju-*

Ad CAP. II.

a *Gorgonam*] Ita rectè & MS. Leid. non *Gorgona*. ut 5. edd. Non paulo melius hanc fabulam evolvit Capella Lib. VI. ubi & hoc habes: *Pectore ſaxificam dicunt horrere Meduſam. Quod pavidum ſtupidet ſapiens ſollertia vulgus.* In præcedentibus poſt *natam* inſerui *dicunt* ex vett. edd.

b *Fungino genere*] Legitur Act. IV. ſc. 2. vers. 9. MS. Leid. heic exhibet. *Fungino certè capite ſe totum tegit.*

c *Rarius agnoſcatur*] *Cognoſcatur* MS. Leid. & mox *in tutelam* cum B. A. H. & I. ut cap. 3. *Hujus quoque in tutelam pavum ponunt.* Ad quem locum plura dicemus. Coronis apud Ovid. II. Met. 565. *Ut dicar tutela pulſa Minervæ, Et ponar poſt noctis avem.* Cur noctua ſit ſacra Minervæ haud paulo elegantius docet Euſtath. ad Hom. Iliad. A. p. 65. ed. Baſ. nimirum, quod noctua non tantum noctu videat, ut prudentia, ſed & Græcum vocabulum γλαὺξ a γλαύσσω *video* derivetur.

d Ἀθάνατος παρθένος] MS. Leid. *Athenate parthene.* Unde ſuſpicor ſcripſiſſe Planciadem ἀθανάτη παρθένη. Barbarum id quidem; ſed multa alia barbara non minus in his libellis. Euſtath. Ἀθήνη dicta eſt quaſi ἀθήλη, quod ſine mammis educata ſit. Athenagoras Legat. pro Chriſt. p. 17. Τὸ τῆς Ἀθηνᾶς, μᾶλλον γε Ἀθηλᾶς. Ἀθηλᾶ γὰρ ὡς οἱ μυστικοί φασι. Heraclid. Alleg. Hom. p. 113. ed. Geſn. quaſi ἀθρηνᾶ, quia πάντα τοῖς λεπτοτάτοις ὄμμασι τῶν λογισμῶν διαθρεῖ. Alii aliam nominis ejus rationem reddunt. Ἀθανάτη legas etiam apud Arat. p. 16. ed. Lond. Ἀλλ' αἰχμὴν ἐκκάθιζε, ἣ ἀθανάτη περ ἐοῦσα.

Ad

III. *Juno.*

JUNONEM vero activæ præposuerunt vitæ, Juno enim quasi à juvando dicta est. Ideo & regnis præesse dicitur, quod hæc vita divitiis tantum studeat: ideo etiam cum sceptro pingitur, quod divitiæ regnis sint proximæ. Velato etiam capite Junonem ponunt, quod omnes divitiæ sint semper absconsæ. [a] Deam etiam partus volunt, quod divitiæ semper [b] prægnaces sint, & nonnunquam abortiant. Hujus quoque in tutelam [c] pavum ponunt, quod omnis vita [d] potentiæ petax in aspectum sui semper quærat ornatus. Sicut enim pavus stellatum caudæ curvamen concavans, [e] anterius faciem ornat, posterioraque turpiter [f] nudat: *unde & Theophrastus in Moralibus ait, τὰ ἄλλα σκέψασθε, id est, Reliqua considera: & Salomon, In obitu hominis nudatio operum ejus. Huic etiam [g] Irim quasi arcum pacis adjungunt, quod sicut etiam ille ornatus varios pingens arcuato curvamine momentaliter

Ad CAP. III.

a *Deam partus*] Juno eadem quæ Luna. Hæc autem meatus corporis quia distendit & laxat, partus dea est appellata. Vide Macrob. Lib. 1. Sat. cap. 15.

b *Prægnaces*] *Prægnantes* emendabat in margine libri sui Tollius. Ego nihil mutaverim. Talia sunt *Petax* hoc ipso capite, *limax* cap. 1. *Vigilax* apud Auson. Ephem. *Olax* apud Capellam Lib. 11. *Emax*, *fugax*, aliaque infinita apud alios. Certè *prægnaces* αὐτὶ τῶ *prægnantes* usurpavit quoque Gloss. cod. Leid. ad cap. 5. cujus ibi verba adduximus.

c *Pavum*] Puto hoc vocabulum restituendum Apicio Lib. 11. cap. 1. *Hysitia de pavo locum primum habent*. Lege, *isicia de pavo*. Auson. epigr. 69. *Pavaque de pavo constitit ante oculos*. Et Epist. 20. *Constitit ante oculos, regie pave, tuos*. Tertull. de Ref. Carnis cap. 1. *Ut Euphorbus in Pythagoram, Homerus in pavum recenseantur*. Et Lib. de Anim. cap. 33. *Pavum se meminit Homerus Ennio somniante*. Ennius ipse apud Charis. Lib. 1. *Memini me fieri pavum*. Reperitur eadem vox in fragmentis Varron. pag. 271. ed. Popm. Ad eundem modum non *capo* tantum, sed & *capus* dixerunt. Vide Charis. Lib. 1.

d *Potentiæ petax*] Quæ potentiam affectat. Leid. cod. heic habet, *omnis vita potentia petax aspectum sui quærat ornatem*.

e *Anterius*] Cod. Leid. *alterius*. perperam. Ab *ante* formatum *anterius*, ut à *retro*, *retrius*. Schol. Juvenal. ad Sat. XI. 138. *Pygargus fera est specie cervi, quæ retriores partes albas habet*.

f *Nudat*] Mod. MS. *denudat*. Deinde lacunam ita supplet: *ita divitiarum gloriæque appetitus momentaliter ornat, postremo tamen nudat*. Idem supplementum visitur quoque in Leid. cod. nisi quod pro *postremo* exhibetur *postrema*.

g *Irim quasi arcum pacis*] Respicit Historiam sacram Gen. cap. IX. Est alioquin Iris dea potius discordiæ nuncia. Servius ad Æn. v. 606. *Ex parte magnâ servatur, ut Mercurius ad concordiam, Iris ad discordiam mittatur. Unde & Iris dicta est, quasi* ἔρις. Alia est Etymologia apud Eustath. ad Hom. Iliad. pag. 296. ed. Bas.

ter refugit: ita etiam fortuna quamvis ad præsens ornata, tamen est [h] citius fugitiva.

IV. *Venus.*

TERTIAM Venerem voluptariæ vitæ in similitudinem posuerunt. Venerem dici voluere, aut secundum Epicureos bonam rem; aut secundum Stoicos vanam rem. Epicurei enim voluptatem laudant, Stoici voluptatem damnant. Isti libidinem colunt, illi libidinem nolunt. Unde & ἀφροδίτη dicta est. [a] ἀφρὸς enim Græce spuma dicitur. sive ergo, quod, sicut spuma, libido momentaliter surgat, & in nihilum veniat: sive quod [b] concitatio ipsa seminis spumosa sit. Denique ferunt poetæ, quod exsectis falce Saturni virilibus, atque in mare projectis, exinde Venus nata sit. Illud nihilominus ostendere [c] volens poetica vanitas, quod Saturnus Græce κρόνος dicitur; χρόνος enim Græce tempus vocatur. Abscisæ ergo vires temporis, id est, fructus falce quam maxime, atque in humoribus viscerum velut [d] in mare projectæ, libidinem gignant necesse est. Saturitatis enim abundantia libidinem creat. Unde & Terentius ait:

Sine Cerere & Libero friget Venus.

Hanc

h *Citius*] Ocyus, dicto citius. Comparativum pro positivo, ut in Continent. Virgil. *Mei tribulos pectoris cantius lege*, pro *cante*. Gregor. Dial. III. cap. 37. *Scis ipse melius, quid convenit*, pro *bene*. Cap. I. *Citius & sub omni celeritate*. Cap. 15. *Citius, à quibus fuerat occisus, invenit*. Vulgatus interpres Joann. cap. XIII. 17. *Quod facis, fac citius*. Lactant. Firm. Lib. III. 19. *Primum bonum esse non nasci, secundum citius mori*. Senec. Agamemn. vers. 965. *Citius interea mihi Edisseres* &c. Atque ita & in Apolocynth. bis terve idem, ubi & plene *dicto citius* habes, ut *dicto celerius* apud Isidorum col. 1211. Edit. Godofr. Eodem sensu *maturius* usurpat Cyprianus, cum scribit Lib. IV. ep. 19. *Rogemus pacem maturius reddi*.

Ad CAP. IV.

a Ἀφρὸς] Pervulgata illa etymologia. Servius Æn. v. 801. *Unde & Ἀφροδίτη dicitur ἀπὸ τοῦ ἀφροῦ, id est, spuma*. Vide seqq. in quibus aliam, sed non paullo meliorem hujus fabulæ dat explicationem. Docuit istam etymologiam cum Servium, tum alios Hesiod. Θεογ. vers. 195.

b *Concitatio seminis spumosa sit*] Vide Phornut. cap. de Venere, & Schol. Hesiodi ad Theog. vers. 191.

c *Volens poetica vanitas*] Ita & 6. edd. & MS. Leid. Modius. *Volente poetica vanitate*. Ut lubens fateor, convenire illa melius cum regulis Prisciani, ita, an scripserit ita Fulgentius, sæpe alias ita σολοικίζων, vehementer dubito.

d *In mare projectæ*] MS. Leid. *in mare*

Hanc etiam [e] nudam pingunt, sive quod [f] nudos sibi affectatores dimittat, sive quod libidinis crimen nunquam celatum sit, sive quod nunquam nisi nudis conveniat. Huic etiam rosas in tutelam [g] adjiciunt. Rosæ enim & rubent & pungunt, [h] ut etiam libido. Rubet verecundiæ opprobrio, pungit etiam peccati aculeo. Et sicut rosa delectat quidem, [i] sed celeri motu temporis tollitur: ita & libido libet momentaliter, & fugit perenniter. In hujus etiam tutelam [k] columbas ponunt. illa videlicet causa, quod hujus generis aves sint in coitu fervidæ. Huic etiam tres

ri, cum edd. vett. Et cap. 2. lib. I. *in mari projecta.* Sic princeps edit. Hyg. Astron. II. 17. *Se in mari inscii projecerunt.* Cap. 40. *In mari projici jussit.*

e *Nudam pingunt*] Catalect. Pith. Lib. I. *Nuda Venus picta est, nudi pinguntur Amores: Nam quos nuda capit, nudos dimittat oportet.* Corruptè admodum editi hi versiculi in Altercatione Epicteti & Hadriani. Artemidorus de Venere Lib. II. p. 78. Edit. Ald. Ἡ δὲ ἐλὴ γυμνὴ, ἑταίραις καὶ μόναις ἀγαθὴ, καὶ ἐργασίας σημαντική.

f *Nudos sibi affectatores dimittat*] Ita & MS. Leid. & 5. edd. Salmasius correxerat, *sui affectatores.* Quod non displicet. Lactant. Arg. III. Met. Ovid. fab. 6. *Imaginem sui conspexisset.* Lib. I. fab. 3. *Quibus pro qualitate sui adscripta sunt nomina.* Augustin. C. D. XVIII. *Magnitudini sui.* Tertull. de Test. Anim. cap. 4. *Sed forsitan de sensu certiores post excessum tui.* Apul. IX. Miles. *Absque noxâ nostri.* Ascon. in Præfat. in Verrin. Cic. *De contentione sui & Cæcilii.* Lact. Argum. Lib. XIV. Metam. fab. 17. *In vestigio sui a Venere saxo durata est.* Quintil. Declam. IV. *Vilitas mei.* Declam. I. *Nihil quod te sollicitet conversatione nostri.* Vir summus emendat, *conversatio nostri* vel *nostra.* Quid si scripsit? *Quod sollicitere conversatione nostri.* Certè τὸ *conversatione* vett. edd. repræsentant omnes. Cæterum infra Lib. III. cap. 4. legitur, *Quod suos affectatores amor & nudare noverit* &c.

g *Adjiciunt*] MS. Leid. *adiciunt.* Atque ita puto relictum fuisse a Fulgentio. Auctor Moreti: *Spargit humi, atque adicit servatum gramine bulbum.* Talia sunt *adicitur* apud Festum in MANTISA. *Disicere* in PROSAPIA. *Subicitur* in SOLEA. *Disicit, obicit* in SUPAT. Ita sanè habet cod. Leid. non *adjicere. disjicere objicit,* ut ediderunt. Referenda & huc. quæ in Virgil. Codicibus invenit Pierius Valer. ut *obicienda* Castig. p. 15. *Reici* p. 16. *Proiciam* p. 107. Confer Voss. in de Arte Gramm. p. 227. & quæ notamus inferius ad cap. 6. Lib. III.

h *Ut etiam libido* &c.] Interpungit & emendat ex MSS. suis Modius, *& pungunt: ut libido rubet verecundiæ opprobrio* &c. Eadem interpunctio in Leid. quoque est codice, qui tamen τὸ *etiam* retinet. Nec puto è priori membro esse exturbandum. Scribo ergo, *ut etiam libido rubet verecundiæ opprobrio, pungit peccati culeo.* Alludit hanc fabulam Hieronymus in epistolis: *Hi sciunt, ut placet delectatio, & pungit delictum. Hi norunt, quod flos Veneris rosa est; quia sub ejus purpurâ multi latent aculei.* Confer Paschal. Coron. Lib. III. pag. 6.

i *Sed celeri motu* &c.] Modius ex suis membranis: *Sed celerrime transit: ita & libido libet momentaliter, dolet perenniter.*

k *Columbas*] Virgil. Æn. VI. *Tum maximus heros Maternas agnoscit aves.* Phornutus: Περιστερὰ δὲ τῶν ὀρνέων χαίρει μάλιστα, τὸ (l. τῷ) καθάρειον εἶναι τὸ ζῶον, καὶ φιλοστοργητικὸν διὰ τῶν ὡσανεὶ φιλημάτων. Hinc ergo *labris columbari* Mæcenas. *Columbatim serere basia* Cn. Martius. Quod imitandum sibi duxit ille Pseudogallus: *Da colum-*

tres [l] Charites adjiciunt, duas ad nos conversas, unam à nobis aversam, quod omnis gratia simplex eat, duplex redeat. [m] Ideo nudæ sunt Charites, quia omnis gratia nescit subtilem ornatum. Hanc etiam in mari natantem pingunt, quod omnis libido rerum patiatur naufragia. Unde & Porphyrius in Epigrammate ait:

Nudus, egens, Veneris naufragus in pelago.

[n] Concha etiam marina pingitur portari, quod hujus generis animal toto corpore simul aperto in coitu misceatur, sicut [o] Juba in Physiologis refert.

V. *De*

batim mitia basia. Martial. XI. 104. *Basia me capiunt blandas imitata columbas.* Quod de libidine dicit, ad id facit vel in primis quod in voce περιστερὰ scripsit Etym. auctor. Περιστερὰ παρὰ τὸ περισσῶς ἐρᾷν. θερμότατα γὰρ κατὰ τὴν συνουσίαν εἰσί. διὸ καὶ τῇ Ἀφροδίτῃ ἀνάκειται. Tzetzes in Lycophron. p. 20. Τρήρωνα δὲ αὐτὴν διὰ τὸ λάγνον καλεῖ. Καὶ γὰρ ἡ περιστερὰ μόνη τῶν πτηνῶν δι' ὅλου ἔτους ὀχεύεται. Nec alia de causa currui triumphali Cupidinis eas adjungit Ovid. I. Am. el. 2. Confer Horum Hieroglyph. Lib. I. Ob eandem salacitatem passeres Veneri alii tribuunt. De passere Horus Lib. II. *Septies in horâ coit abundanter sperma emittens. Hinc mares negantur anno diutius durare*, ut ait Plinius Lib. X. cap. 36. Etiam lepus ei dicatus, sed ob fœcunditatem. Vide Pierii Valer. Hieroglyph. Lib. LIV. p. 395. & Apulej. VI. Miles. pag. 113. ed. Pricæi.

l *Charites adjiciunt*] Catal. Lib. IV. de Charitibus: *Jupiter est genitor, peperit de semine Cœli Hermonia, & Veneris turba ministra fuit.* Legendum esse *Eunomia* vel *Harmonia* ostendi ad Hyg. Geneal. Præter has inter συνέδρους Veneris Suadela, Mercurius, Nymphæ, Juventas, Jocus. Vide præter Phornutum Horat. Lib. I. od. 2. & 30.

m *Ideo nudæ*] Gregorius Cyprius in Parœmiis: Αἱ χάριτες γυμναὶ, ὅτι δεῖ φίλους ἀδιαπλάστειν. Schol. Horat. Lib. I od. 4. *Gratiæ tres sunt, quæ nudæ pinguntur, quia fides aperta & simplex esse debet, & non callidâ simulatione.* Idem ad illa Horat. I. 30. Solutis Gratiæ Zonis.] *Gratiæ nudæ & incinctæ pinguntur, quia amicorum animi soluti inter se & aperti esse debent.*

n *Concha etiam* &c.] MS. Leid. *Concham etiam marinam portare dicitur.* Perperam, ut censebam à primo. Tibull. Lib. III. el. 3. *Et faveas conchâ Cypria vecta tuâ.* Quibus adde, quæ Junius habet Animadv. Lib. V. 7. Sed Albricus, qui Fulgentium nostrum frequenter admodum compilat, facit ut damnare nullus audeam scripti codicis lectionem. *Pingebatur*, inquit ille, *Venus pulcherrima puella, nuda, & in mari natans, & in manu concham marinam tenens atque gestans.* Festivissimus est jocus Plautini Trachalionis Rud. Act. III. sc. 3. 43. *Te ex conchâ natam autumant. Cave tu harum conchas spernas.* Vide ibi Douzam, & Commentatores ad Martial. Lib. II. 47. De conchis, quæ Veneriæ dictæ, Ludovicum Nonn. de Re Cib. Lib. III. cap. 37.

o *Juba*] Hic est ille procul dubio, cujus cum ab aliis, tum a Plinio in primis in Naturali Histor. & Constant. Geopon. Lib. XV. 2. scripta laudantur. Alius est ab hoc Jubæ artigraphus, cujus meminit Servius ad V. Æn. vers. 522. Confer Voss. Histor. Græc. Lib. II. 4. Pertinet huc, quod Hieroglyph. Lib. II. refert Horus: *Hominem junctum mulieri significantes conchas pisces pingunt. Ipsæ enim in conchis genitæ paulo post in ipsis conchis mutuo junguntur.* Nec alio, opinor, respexit Gallienus Imperator in Epithal. *Brachia non ederæ, non vincant oscula conchæ.*

Ad

V. *De Hercule, & Omphale.*

PARCITE quæso, judices, humanis ardoribus. quid enim puerilis aut muliebris sensus in amore efficiat, ex quo in libidinis pugna [a] Herculea desudat virtus? Mulieris enim illecebra major est mundo: quia quem mundi magnitudo vincere non potuit, libido compressit. Invasit ergo virtutem de crimine femina, quam [b] mereri non potuit de natura. Hercules enim amavit Omphalen, quæ eum persuasit & coli [c] delicatos [d] enervare contractus, & lascivienti pollice fusi teretem rotare vertiginem. Hercules enim ἡρακλῆς Græce dicitur: id est, [e] ἡρώων κλέος, quod nos Latine virorum fortium famam dicimus. Unde & Homerus ait, κλέος οἶον ἀκούομεν, id est, famam solam audivimus. Ideo & Alcæi nepos dicitur. ἀλκὴ enim Græce præsumptio interpretatur. Nam & Alcmenam matrem habet, [f] qua-

Ad CAP. V.

a *Herculea virtus*] Græcanica locutio est. Hesiod. Θεογ. 289. *Βίη Ἡρακλείη*. Horat. I. od. 3. *Perrupit Acheronta Herculeus labor*. Sic apud Propert. I. El. 13. *Flagrans amor Herculis*. Eleg. 20. *Error Herculis* pro Hercule errante. Priscian. Perieg. *Domuit quem virtus Herculis ingens*. Virgil. Culice, *Horatia & Telamonia virtus*. Gaudent præcipuè Afri id genus formulis. Tertull. de Anim. cap. 3. *Prout aut Platonis honor, aut Zenonis vigor, aut Aristotelis tenor, aut Epicuri stupor, aut Empedoclis furor persuaserunt.*

b *Mereri*] Ἐπιτυχεῖν, accipere. Infr. cap. 13. *Cumque promeruisset, munus in ulteonem conversum est*. Propert. III. 21. *Ef ectus promeruere bonos*. Plin. I. ep. 7. *Sequi enim gloria, non appeti debet: nec si casu aliquo non sequatur, idcirco, quod gloriam non meruerit, minus pulcrum est.* Vide ibi Casaub. & Daum. ad Caton. Disticha p. 228. Etiam *meritum* hinc pro dono & Charismate usurpant Script. Eccles. Fulgent. Rusp. Epist. 2. *Quò futuræ vitæ meritum comparetur.* Assiduus tamen usus veterum scriptorum me docuit frequentiorem rem hoc nomen deteriori, quam optimo esse ævo.

c *Delicatos contractus*] Gloss. *subtiles collectiones*. *Tracta* lana dicitur cum netur. Unde *tracta*, ἐλκύσματα, μηρύματα. *Tractum*, μήρυμα in vet. Gloss. Vid. Scalig. ad Tib. I. el. 8. Frustra *deligatos* pro *delicatos* malebat Micyllus. Delicatus est mollis. Propertius III. el. 9. *Ut qui pacato statuisset in orbe columnas, Tam dura traheret mollia pensa manu.* Adde Senec. Hippol. vers. 334. Pedo Eleg. in ob. Mæcen. *Torsisti pollice fusos, Levisti morsu mollia fila parum. Percussit crebros te propter Lydia nodos, Te propter dura stamina rupta manu.* Quo loco miror virum illustrem dicere *percutere* esse σπαθᾶν textorum. Immo *percutere* est ibi verberare. Confer Ovid. IX. Met. vers. 74.

d *Enervare*] Gloss. *subtiliter trahere.*

e Ἡρώων κλέος] Albricus: *Hercules enim Herocleos, id est, virorum gloria fortium.* Corrige ex Fulgentio. Aliud nominis hujus etymon dat Macrob. I. Sat. 20. *Hercules enim quid aliud est, nisi Ἥρας, id est, aeris κλέος, id est, gloria?* Et oraculum illud apud Ælian. Ποικ. ἱστ. II. 32. Ἡρακλέα δέ σε Φοῖβος ἐπώνυμον ἐξονομάζει. Ἥρας γὰρ ἀνθρώποισι κλέος ἄφθιτον ἕξεις.

[f] quasi Almera,[g] quod Græce salsum dicitur. Nam [h] ex igne igneus, ut ex Jove: & ex præsumptione, ut ex Alcæo avo: & ex salsedine sapientiæ, ut ex Alcmena: quid nascitur, nisi fortitudinis gloria? & tamen à libidine superatur. ὀμφαλὸς enim Græce dicitur umbilicus. Libido enim [i] in umbilico dominatur mulieribus, sicut [k] lex divina dicit: Non est præcisus umbilicus tuus. quasi diceret, non est peccatum tuum amputatum. Nam & matrix illic catenata constringitur: unde & [l] epomphalia eodem loco firmandis fœtibus opponuntur. Ostenditur ergo, quod libido quamvis etiam invictam possit superare virtutem.

VI. *De Caco & Hercule.*

Si fumum fures eructuant, quis involantem, dum negat, agnoscat? Ergo aut caliginem aut fumum objicit, ne agnosci possit: aut in fumum [a] vanescit substantia, quæ furtive succedit. Cacus enim Herculis boves [b] furasse dicitur,

ἄξεις. Idem legas apud Tzetzen in Lycophron. pag. 109. Οὐκέτι Παλαίμων κληθήσῃ. Ἡρακλῆα δέ σε &c. Hinc ergo intelligis, quid sibi velit Hesychius, Παλαίμων, ὁ Ἡρακλῆς. Cur autem Παλαίμων sit dictus, Tzetzes te docebit. Diodoro Lib. IV. Hercules dicitur, Ὅτι δι᾽ Ἥραν ἔσχε κλέος. elisis scil. serpentibus, quos ei immiserat illa noverca. Eustathio ad Iliad. ξ. p. 982. quasi Ἥρας κλῆσις. Vide ibi fabulam.

f *Quasi Almera*] Scriverius, *Almyra*. Sanè ἁλμυρὸς, non ἁλμερὸς, *salsus* est Græcis. 6. edd. ἀλμεδισέραν. Pessimè. Scripserim, ἁλμυράν. Nugatur suo more Fulgentius. Ἀλκμήνη est *robusta*, non *salsa*. Nec ab ἅλς, sed ἀλκὴ deduci debet.

g *Quod Græcè salsum dicitur*] 6. edd. *quod Græcè salsugo dicitur*. Sed alterum disertim exhibet Leid. codex. Nec audiendus Micyllus, dum corrigit, *quod Latinè* &c. Stant contra illum cum quod mox sequitur, ὀμφαλὸς *enim Græcè umbilicus dicitur*; tum loca complura alia.

h *Ex igne igneus*] Mod. MS. *Ex igne ingenis*. Quod probandum procul dubio.

i *In umbilico dominatur mulieribus*] Isidor. XI. cap. 1. *Lumbi ob libidinis lasciviam dicti, quia in viris causa corporea voluptatis in ipsis est, sicut in umbilico mulieribus.*

k *Lex divina dicit*] Ezech. XV. 4. *Et quando nata es, non est præcisus umbilicus tuus, & aqua non es lota in salutem. nec sale salita, nec involuta pannis.* Cæterum *legem divinam* appellat sacras literas, ut Chrysolog. Serm. XI. *Hoc scire & nescire facile præstitit lex divina.*

l *Epomphalia*] MS. Leid. *epimfalia*. Perperam quidem, sed melius tamen quam *epinephridia*, quod est in 5. edd. Gloss. Cod. Leid. *Epimfalia sunt quædam emplastra, quæ apponuntur umbilico mulierum concipere non valentium, unde prægnantes reddantur.*

Ad CAP. VI.

a *Vanescit*] Pro *evanescit* Ambros. Hexaëm. Lib. III. 13. *Succus vanescit interior.* Victor de Persec. Vandal. Lib. I. *Illa omnia vanescebant.*

b *Furasse*] 6. edd. *furatus esse*, quemadmodum Scriverius quoque vo-

tur, quos cauda [c] in speluncam tractos abscondit, quem Hercules presso gutture interfecit. κακὸν enim Græce [d] malum dicimus. Ergo omnis malitia fumum eructuat, id est, aut quod [e] contraria sit veritati, id est luci: aut quod acerba sit videntibus, ut fumus oculis: aut quod semper occultas obscurasque cavillationes objiciat. Ideo & duplex, quod multiformis malitia, non simplex sit. Triplici etiam modo nocet malitia: aut in evidenti, [f] potentior: aut subtiliter, falsus amicus: aut occulte, ut [g] impossibilis latro. Ideo etiam subtractos boves transversis ducit vestigiis, quod omnis malignus aliena ut invadat, transversa [defensionis] [h] utitur via. Ideo & bona Herculis concupiscit, quia omnis malignitas est virtuti contraria. Denique in spelunca absconditur, quod nunquam malignitas

lebat. Sed pro Commel. stat codex Leid. Nec indignum *furo* pro *furor* Fulgentio arbitror. Licinius Ruffinus Collat. Leg. Tit. x. *Si aliquis dabit proximo suo argentum vel vas servare, & furatum fuerit* &c. Leg. Sal. Tit. xxix. *Si quis mulieri brachile furaverit.* Plura vide ad Hygin. cap. 100.

c *In speluncam*] *In speluncâ* MS. Leid. & mox *abscondidit.*

d *Malum dicimus*] Albricus: *Moraliter autem Cacus malus dicitur.* Augustin. C. D. Lib. xix. cap. 12. *Malus Græce κακὸς dicitur, quod ille vocabatur.* Servius ad Æn. viii. 190. *Novimus autem malum a Græcis κακὸν dici: quem ita illo tempore Arcades appellabant. Postea translato accentu Cacus dictus est, ut Helene Helena.* Lege, *ut* ἑλένη &c. Idem ad Ecl. x. 4. *Sane Arethusa secundum Latinitatem in penultimâ habet accentum: secundum rationem Græcam in tertiâ a fine. Sic ut Creusa, & Creusa.* Leg. & heic, *&* Κρέουσα. Huic Caco etiam soror Caca fuit. Lactant. Firm. Lib. i. cap. 20. *Colitur & Caca, quæ Herculi fecit indicium boum, divinitatem consecuta, quia prodidit fratrem.* Plura de Caco auctor Orig. Gent. Rom. p. 7.

e *Contra sit veritati*] Lege, *contraria sit* cum MS. Leid. & 6. edd. & statim *acerba sit* cum iisdem.

f *Potentior*] Lege, *ut potentior* cum 6. edd. & in seqq. *ut falsus amicus* cum iisdem & MS. Leid.

g *Impossibilis latro*] H. e. ἀδύνατος, impotens. *Impossibilitas* impotentia. Chrysol. Serm. xxxi. *Ut fieret de impossibilitate contemptus.* Ita *possibilitas* pro potentia usurpatur à Capella Lib. ii. p. 40. iv. p. 96. vii. 242. Usos eadem voce etiam Marcellinum, Arnobium, & Palladium observat ad Voss. libros de Vit. Sermon. doctiss. Borrichius. Addo illis Servium ad ii. Georg. 42. *Quare & suam verecunde extenuat possibilitatem.* Augustin. C. D. Lib. xxii. 30. *Non sua possibilitate natura.* Fulg. Ruspens. Epist. 3. *Viribus humanæ possibilitatis assignat.* Cæterum ut *impossibilis*, qui nihil potest, ita *insensibilis* dicitur August. Soliloq. cap. 6. & 19. qui nihil sentit. *Incogitabilis* apud Lactant. Lib. i. cap. 8. ἀνόητος. *Irrationabilis* apud eundem, qui rationis est expers, Lib. ii. cap. 2. Plura vide ad cap. 9. Sed occulta malitia haud satis recte videtur cum latrone impossibili conferri. Quamobrem assentior propemodum Barthio reponenti *improvisibilis latro.*

h *Utitur via*] Modii MS. *nititur.* Nec aliter Leid. cod. Sallust. Catil. cap. 11. *Ille verò nititur viâ.* Jug. cap. 4. *Ad imperia & honores nituntur.*

tas aperta [i]liberior fronte sit: sed virtus & malos interficit, & sua vindicat.

VII. *De Antæo & Hercule.*

ANTÆUS enim [a]in modum libidinis ponitur: unde & ἀντίον Græce contrarium dicimus. Ideo & de terra natus, quod sola libido de carne concipitur. Denique etiam, tacta terra, validior exurgebat. Libido enim [b]quanto carni consenserit, tanto surgit iniquior. Denique à virtute gloriæ, quasi ab Hercule, superatur. Nam denegato sibi terræ tactu [c]commoritur, altiusque elevatus materna non potuit mutuari suffragia, quo evidentem suæ rei fabulam demonstrasset. Omnem enim mentem dum virtus in altum sustulerit, & carnalibus eam denegaverit aspectibus, victrix statim exurgit. Ideo etiam & diu in certamine dicitur desudasse. [d]quia rara est pugna, quæ cum concupiscentia vitiisque congreditur, sicut Plato in Mortalibus ait: Sapientes viri majorem cum vitiis quam cum inimicis pugnam gerunt. Nam & Diogenes [Cynicus] cum [e]dolore ramicum torqueretur, & vidisset homines ad Am-

i *Liberior fronte sit*] 6. edd. *liberiori fronte sit*. Quod non contemnendum. Albricus exscripsit Fulgentium: *Qui latet in spelunca, quia nunquam malitia libera frontis est. Hercules autem, id est, virtus malos interficit, & sua vendicat.*

Ad CAP. VII.

a *In modum libidinis*] Ita & mox cap. 8. *In modum temporis posuerunt*. In Contin. Virg. *Tricerberi autem fabulam jam superius exposuimus in modum jurgii forensis positam.* Albricus diceret *sub forma*. Audi illum: *Ponitur autem Antæus sub forma libidinis. Nam ἀντίον Græcè contrarium sonat. Et nascitur libido de terra, quia de carne concepta.* Hæc quoque ex Fulgentio hausit.

b *Quanto carni* &c.] Subaudi *magis*. Vulgat. Interpres Exod. I. 12. *Quantoque opprimebant eos, tanto magis multiplicabantur.* Fulgent. Rusp. Epist. 6. *Eo magis imagine secularis concupiscentiæ succenduntur, quo sublimes seculi dilectione mundana libenter captivos teneri conspiciunt.* August. C.D. VII. 3. *Tanto illis rebus præstantiora sunt, quanto & ipsæ res ab eis intellectu & ratione vincuntur.* Justin. XXXIX. cap. 3. *Quanto Grypus abnuit, tanto soror muliebri pertinacia accenditur.* Pseudocypr. Laud. Martyrii: *Quanto se in exprimenda martyrii dignitate protulerit, tanto ipso pondere laudis oppressa deficiat.* Ovid. VIII. Met. vers. 751. *Nec non & cetera tanto Sylva sub hac omnis, quanto jacet herba sub omni.* Vet. Interpr. Marc. cap. VII. vers. 36. *Quanto autem eis præcipiebat, tanto magis* &c.

c *Commoritur*] *Moritur* 6. edd. Sed illud cum Commel. habet Leid. cod. Gloss. *Simul & statim moritur.*

d *Quia rara est pugna, quæ cum concupiscentia vitiisque congreditur*] Non agnoscunt illa verba MSS. Modiani. Sed agnoscit Leidensis. Glossator non malè *raram pugnam* pro magna & insigni accipit.

e *Dolore ramicum*] Gloss. Philox. *Ramex*,

Amphitheatrum concurrentes, dicebat: Qualis hominum ſtultitia, currunt ſpectare feris homines repugnantes, & me prætereunt cum naturali dolore certantem.

VIII. *Tereſias.*

TERESIAS duos ſerpentes concumbentes vidit; quos cum virga percuſſiſſet, in feminam converſus eſt. Iterum poſt temporis ſeriem eos [a] concumbentes vidit, ſimiliterque percuſſis, iterum eſt in priſtinam naturam converſus. Ideoque dum de amoris qualitate certamen Juno & Jupiter habuiſſent, eum judicem quæſierunt. Ille dixit, tres uncias habere virum amoris, & novem feminam. Juno irata ei lumen ademit: Jupiter vero ei [b] divinitatem conceſſit. Græcia enim quantum ſtupenda mendacio, tantum eſt admiranda commento. Tereſiam enim in modum temporis poſuerunt, quaſi [c] θέρμε αἰὼν, id eſt æſtiva perennitas: θέρος enim dicitur æſtas. Ergo ex verno tempore, quod maſculinum eſt (quia eodem tempore clauſura ſoliditaſque eſt germinum) dum coeuntia ſibi [d] affectu animalia viderit, eaque virga, id eſt fervoris æſtu percuſſerit, in femineum ſexum convertitur, [e] id eſt æſtatis fervorem. Ideo vero æſtatem in modum poſuerunt feminæ, quod omnia patefacta eodem tempore ſuis emergant folliculis. Et quia concipiendi duo ſunt tempora, veris & autumni, iterum conceptu prohibito, ad priſtinam redit imaginem. Autumnus enim ita omnia maſculino corpore aſtringit, quo conſtrictis arborum venis [f] vitalis

mex, ἐντερογκήλη. Unde *enterocelici* Arnob. Lib. VII. Plin. Lib. XX. 4. Conſule Salmaſ. Lib. I. Epiſt. 56. Taubm. ad Plaut. Mercat. I. 2. Alciat. Parerg. Lib. IV. cap. 27. Not. Tyr. *Ramex*, *Ramicoſus*. Lege, *ramex*.

Ad CAP. VIII.

a *Concumbentes vidit* &c.] Concinnius foret: *concumbentes ut vidit, ſimiliterque percuſſit.*

b *Divinitatem*] Artem vaticinandi. *Divinandi poſſibilitatem* appellat Capella Lib. II. pag. 40.

c Θέρμε αἰὼν] MS. Leid. *Tereſion. Teri enim æſtas dicitur*, Dejerare auſim barbarè ſcripſiſſe Fulgentium, Θέρμε αἰὼν. Θέρη *enim* &c.

d *Affectu*] MS. Mod. *ad fœtum*. MS. Leid. ſtat a Commelino. Gloſſ. *amore*.

e *Id eſt, æſtatis*] *In æſtatis* unâ voculâ auctius MS. Leid. & mox cum 6. edd. *conſtringit* pro *aſtringit*.

f *Vitalis ſucci*] Lactant. de Opif. Dei cap. 7. *Et ſanguis univerſa membra vita-*

talis ſucci [g] commerciales tranſennas [h] uteri ſtringens, foliorum marculentam [i] detundat calvitiem. Denique duobus diis, id eſt duobus elementis, arbiter quæritur, igni atque aeri, de genuina amoris ratione certantibus. Denique juſtum [k] proferat judicium. In fructificandis enim germinibus dupla aeri quam igni materia ſuppetit. Aer enim & [l] maritat in glebis, & producit in foliis, & gravidat in folliculis. Sol vero maturare tantum novit in granis. Nam (ut hoc certum ſit) [m] cæcatur à Junone, illa videlicet cauſa, quod hiemis tempus aeris nubilo caligante nigreſcat: Jupiter vero occultis vaporibus [n] conceptionalem factum ei futuri germinis ſubminiſtrat, id eſt quaſi præſcientiam. Nam ob hanc rem etiam Janus bifrons pingitur, quod & præterita reſpiciat & futura.

IX. *Prometheus.*

NULLA quærantur ultra terris munimina, dum uſque in cœlum pervenerint furta: aut quæ ſecuritas erit [a] auri vel argenti, ubi flamma potuit involari? Prometheum ajunt hominem ex luto finxiſſe, quem quidem inanimatum

talibus ſuccis irrigaret. Et cap. 11. *Vitales ſuccos membris omnibus diſpertiret.* Dicitur ferme *vitalis ſuccus*, ut *ſemen vitale.* Vet. Inſcript. apud Tectoſagas: *Vitale ſemen conſervare.* Σπέρμα ζωῆς Plutarchus vocat libr. de conſ. valet. Non diſſimiliter *vitalia paſcua* Chryſolog. Serm. VI. *Vitalis ſubſtantia* v. *Vitalis eſca* LVI. quæ vitam faciunt & conſervant.

g *Commerciales tranſennas*] Gloſſ. *mutuus tranſitus.*

h *Uteri*] MS. Leid. *iteris.* Gloſſ. pro *itineris.* 6. edd. *interius.* Quod magis arridet, cum quid uterus ſit in arboribus haud videam.

i *Detundat*] Gloſſ. cod. Leid. explicat, *amputet.* Videtur legiſſe *detondeat.* Quod ineptum non eſt. Prop. Lib. III. el. II. *Nunc violas tondere manu.* Retineo tamen *detundat*; tametſi melius dixiſſet, *decutiat.* Horat. Epod. XI. *Silvis honorem decutit.* Ubi Scholiaſtes: *Pridie Idus Junias, aut circiter, incipit ſol à nobis recedere, & ſuus ſuccus arbores deſicere, uſque ad pridie idus Decembrias.*

k *Proferat judicium*] Lege, *profert* tum 6. edd. & MS. Leid.

l *Maritat*] Gloſſ. *fecundat.* Non convenit heic Fulgentio cum Philoſophis. Melius Lactant. Lib. I. cap. 12. *Ut nulli alii elemento magis opus ſit genitalibus, quam calori, cujus fotu concipiuntur, naſcuntur, ſuſtentantur omnia.*

m *Cæcatur à Junone*] *Cæcatur etiam a Junone* MS. Leid.

n *Conceptionalem factum*] B. A. H. & M. *Conceptionem fatim.* L. & H. *Conceptionem ſtatim.* MS. Leid. *Conceptionale fatum.* Optimè τῷ ἐν ἀρχῇ ἀγεντῆ. Sequitur enim, *quaſi præſcientiam.* Fatum enim quandoque idem quod vaticinium, ut cum *fata Sibyllina* dixit I. Cat. Tullius.

Ad CAP. IX.

a *Auri vel argenti*] 6. edd. & MS. Leid. *argenti & auri.*

b *In-*

tum atque [b] insensibilem fecerat. Cujus opus Minerva mirata, spopondit ei, ut si quid vellet de cœlestibus donis, ad suum opus adjuvandum inquireret. Ille nihil se scire ait, quæ bona in cœlestibus haberentur: sed si fieri posset, se usque ad superos elevaret: atque exinde, si quid suæ figulinæ [c] congruum cerneret, melius [d] in re oculatus arbiter præsumpsisset. Illa [e] inter ora septemplicis clypei sublatum [f] cœlo opificem detulit. Dumque videret omnia cœlestia flammatis animata [g] vegetare vaporibus, clam [h] ferulam Phœbiacis applicans rotis, ignem furatus est: quem [i] pectusculo hominis applicans, animatum reddit corpus. Itaque ligatum eum ferunt vulturi

b *Insensibilem*] Ἀναίσθητον, nihil sentientem. Auctor Ovid. Vetulæ: *Sunt insensibiles multum à virtute remotæ.* August. Soliloq. cap. 6. *Ideo cæcus eram, surdus, & insensibilis.* Ambros. de iis, qui initiantur cap. 4. *Quasi insensibilia vel culpam possint recipere vel gratiam.* Ita apud veterem interpretem Siracidæ cap. I. vers. 36. *incredibilis* dicitur ἄπιστος. Et II. 32. *Intelligibilis*, qui intelligit, ut *sensibilis*, qui sentit apud Lactant. II. cap. 2. & VI. cap. 9. Sanè *incredibilis* pro incredulo est etiam apud Eccl. cap. XVI. vers. 37. Epist. ad Tit. cap. I. 10. *Inconcupiscibilis animus* apud Schol. Horat. qui nihil concupiscit. *Irrationabile elementum*, quod ratione non utitur, apud Gregor. Dial. Lib. III. cap. 10. Sed adjectiva illa in BILIS desinentia activè sæpe sumi multi jam multis declararunt, inter quos & Vossius est in de Vit. Serm. p. 150. Adde quæ dixi supr. ad cap. 6.

c *Congruum*] Conveniens. Utitur eâ voce etiam Ruspens. Episcop. Epist. 3. *Utriusque rei congruâ discretione pensantes.*

d *In re*] MS. Leid. *inire.* Micyll. & L. *Si quid suæ figulinæ congruum cerneret, melius iniret, id est, propter septem artes liberales, vel septem planetas, qui in aere currunt, oculatus arbiter præsumsisset.* Eadem habent B. H. I. & A. nisi quod pro *iniret* exhibent *inire.* Sed tu, mihi crede, lector, illa, *id est propter septem artes liberales, vel septem planetas, qui in aere currunt*, glossatoris esse, qui explicare voluerit, quid septemplex clypeus sibi velit. Certe marginem codicis Leidensis inter cæteras glossas occupant. Cæterum pro *in re* omnino reponendum censeo *inire* h. e. invenire. Excerpta Festi: *Iniit ponitur interdum pro concubuit: interdum pro invenit, ut iniit rationem: interdum pro introiit, ut Plautus, iniit te unquam Febris.*

e *Inter ora*] Lege, *inter oras.* cum MS. Leid. & 6. edd.

f *Cœlo detulit*] Οὐρανόθι, οὐρανίοι. Maro: *It clamor cœlo.*

g *Vegetare*] Ita quoque & 6. edd. & MS. Leid. Gloss. explicat *vivere.* Vel *vegetari* est legendum, vel, quod rectius putem, dicendum *vegetare* absolutè positum pro *vegere*, ut *suppeditare* pro *suppetere* interdum. Varro apud Nonium: *Viget, veget, ut pote plurimum.* Isidor. de Nat. Rer. cap. 27. *Quod animal sit & spirat & vegetat* &c.

h *Ferulam Phœbiacis applicans rotis*] Servius ad Ecl. VI. Virg. vers. 42. *Adhibita facula ad rotam solis ignem furatus.* Forte *ferula* quis mallet. Sed facula de ferula facta esse potuit. Fictum hoc inde, quod ignem in ferula adservare docuit. Vide Plin. Lib. VII. 56.

i *Pectusculo hominis applicans* &c.] Schol. Horat. ad Lib. I. od. 3. *Cum ignis è cœlo furtim à Prometheo surreptus esset ad suas è terrâ fictas statuas animandas.*

k *Et*

turi jecur perenne præbentem. [k] Et quamvis Nicagoras in [l] Disthemithea libro, quem scripsit, primum illum formasse idolum referat; [m] & quod vulturi jecur præbeat, [n] livoris quasi pingat imaginem. unde & Petronius Arbiter ait:

> [o] *Cui vultur jecur* [p] *intimum* [q] *pererrat,*
> *Et pectus trahit, intimasque fibras,*
> *Non est quem* [r] *tepidi vocant poetæ,*
> *Sed cordis* [s] *[mala] livor atque luxus.*

Nam

k *Et quamvis*] Τὸ *&*, ut planè heic otiosum, per me licet abeat in malam rem.

l *Disthemithea*] Boschartus emendat *de Prometheo.* Voss. Histor. Græc. pag. 520. Δεσμ. Προμηθέως. hoc est, *vincti Promethei.*

m *Et quod vulturi*] 6. edd. *ex eo quod.* Cod. Leid. *& eo quod.* quod probo.

n *Livoris pingat imaginem*] Euphorbus, sive Vomanus est, epigram. de Livore Catal. Pith. Lib. 1. *Est ales, Tityique vultur intus, Qui semper lacerat comestque mentem.*

o *Cui vultur*] *Qui* legendum censeo, ut editum inter fragmenta Petronii. Προσωπικῶς & καθ' ἱστορίαν interpretatur Schol. Hesiodi pag. 251. ed. Heins.

p *Intimum*] Ita & MS. Leid. Modius & 6. edd. *ultimum.* Quomodo adducunt quoque Boschartus Hierozoic. & Brassicanus ad Petron. Putarem τὸ *intimum* præferendum, nisi mox sequeretur *intimasque fibras.* Ovid. IX. Met. 202. *Pulmonibus errat Ignis edax imis.* Damasus: *Latuitque sub imo Pectore.* Catullus Carm. 36. *Ignes interiorem edunt medullam.* Sed ingrata & invenusta est ejusdem vocis repetitio ista, nec sapit limatum Petronii judicium.

q *Pererrat*] *Penetrat* Barth. Frustra.

r *Tepidi*] Ita cum 6. edd. etiam cod. Leid. Gloss. *falsi.* Dixerim potius *nugaces* Sanè *tepentes nenias* pro frivolis nugis usurpavit Claud. Mamertus de Stat. Anim. Lib. 11. cap. 8. Ad eundem modum existimabam aliquando *tepidas nugas* dixisse versiculos suos Ausonium, & legebam in carmine ad Pacatum: *Inveni, tepidæ silete nugæ.* Scaliger heic in margine libri sui emendaverat *trepidi.* Quod non contemnendum. Potuit enim trepidos vocare poëtas, quod quasi timidi & meticulosi omnia facere soleant φοβερόποιοι. Salmasius volebat *Tityon*, & Boschart. Hieroz. Part. 11. Lib. 11. 27. Atque ita *cui* esset retinendum. Quod non putem, cum sic pendeat sententia. Videtur hoc voluisse: Non est is vultur, quem Prometheo viscera exedere fingunt nobis poëtæ: sed livor & luctus sunt, qui hoc faciunt. Si de Tityo accipere mavis, legendum cum Douzâ not. in Tibull. cap. 2. *Non est, quem Tityi vocant poëtæ.*

s [*Mala*] Non agnoscit vocem illam Leid. codex. Barth. Advers. Lib. XII. cap. 1. emendat *lama.* Sed velim scire, quomodo sic constet versus, cum prior syllaba in *Lama* producatur ab aliis. Vide Horat. Lib. 1. epist. 13. vers. 10. Pro *luxus* malebat *luctus* Scaliger. ut & Douza Spicileg. in Petron. Nec displicet. Lucretium secutus est Petronius. Servius ad Æn. VI. vers. 596. *Sanè de his omnibus rebus mirè reddit rationem Lucretius, & confirmat in nostrâ vitâ esse omnia, quæ finguntur de inferis. Dicit enim Tityon amorem esse, hoc est, libidinem: quæ secundum Physicos & Medicos in jecore est, sicut risus in splene, iracundia in felle. Unde etiam exesum à vulture dicitur in pœnam renasci: etenim libidini non satis fit, re semel peractâ, sed recrudescit semper. Unde ait Horatius,* Incontinentis aut Tityi jecur. Lege, *nec Tityi* &c. Ita enim habetur Lib. III. od. 4.

t *Lu-*

Nam & Aristoxenus in [t] Lindosecemiarum libro, quem scripsit, similia profert. Nos vero Prometheum, quasi [u] Προνοίαν θεοῦ: quod nos Latine [x] Dei prævidentiam dicimus: [y] ex hac prævidentia; & Minerva, quasi cœlesti sapientia, hominem factum. Divinum vero ignem, quem voluerunt, animam monstrant divinitus inspiratam, quæ apud [z] paganos dicitur [a] de cœlis tracta. Jecur vero Prometheum vulturi præbentem, quod nos cor dicimus: quia in corde [b] aliquanti Philosophorum dixerunt sapientiam. Unde & Juvenalis ait:

— Si læva parte papillæ;
Nil salit Arcadico juveni.

De-

t *Lindosecemiarum*] Laudat & Meursius eo nomine hunc librum ad veteres Musicos. Modius & 6. edd. *Epimetheiorum.* quasi inibi actum esset de origine & gestis Epimethei. MS. Leid. *In livido sententiarum libro.* Glossator: *In quo disputat de livore, id est, invidiâ.*

u Προνοίαν θεοῦ] MS. Leid. Προμηθεῖα Teci. Lego, προμήθειαν θεοῦ. Et ita quoque 6. edd. nisi quod illud θεοῦ omittunt. Phornutus cap. 18. Προμηθέα εἰρῆσθαι τὴν προμήθειαν. Servius ad Eclog. VI. *Prometheus dictus est ἀπὸ τῆς προμηθείας, id est, à providentiâ.* Lactant. II. cap. 10. *Non dico esse mentitos, sed primum omnium Prometheum simulacrum hominis formasse de pingui & molli luto.* Quæ ut simplicissima, ita verissima videri possit interpretatio. Nec insulsè Augustin. C. D. Lib. XVIII. cap. 18. *Ferunt de luto formasse homines, quia optimus sapientiæ doctor fuisse perhibetur.* Heraclid. Alleg. Hom. p. 123. Ὁ Προμηθεὺς δι' οὐρανοῦ διακλέψας τὸ πῦρ λέγεται, ἐπειδήπερ τύχης προμήθεια τὸ αἰθέριον ἐπιτόνως τὴν ἐκεῖθεν ἀπέρριπται.

x *Dei prævidentiam*] Modius, *providentiam Dei.* In 6. edd. & MS. Leid. *providentiam dicimus*, omisso τοῦ *Dei.*

y *Ex hac prævidentiâ*] Modius: *Et ex Dei providentiâ & Minervâ quasi cœlesti sapientiâ hominem factum; divinum vero ignem animam divinitus inspiratam, quæ apud Paganos* &c. Leid. Cod. à Commelino nihil abit, nisi quod initio habet, *ex Dei providentiâ.* Si deinde scribas, *divinum vero ignem quod voluerunt, animam* &c. satis & apta & aperta erit sententia. Zeno apud Censorin. cap. 3. genitos homines autumat *ex solo adminiculo divini ignis, id est, Dei providentiâ.*

z *Paganos*] Unde pagani dicti sint anquiritur ab Alciato Parerg. Lib. I. cap. 13. Herald. ad Arnob. pag. 4. Isidor. Lib. VIII. Orig. cap. 10. Passerat. ad Propert. Lib. IV. el. 4.

a *De cœlis tracta*] Vide Virgil. Æn. VI. 710. Juvenal. Sat. XV. 146. Lactant. Lib. III. cap. 6. Servius ad Æn. II. 641. *Anima enim cœli pars est. corpus vero umbra inferorum.* Corpus esse umbra non potest. In Servio Danielis duæ istæ voces *corpus vero* omittuntur. Mihi defectus esse locus videtur. Scribo: *corpus vero terræ, umbra inferorum.* Ex tribus componebant hominem, animâ, corpore, & umbra. Vetus inscriptio apud Gruterum, & in Catal. Pith. Lib. III. *Perpetuas sine fine domos mors incolit atra, Æternosque levis possidet umbra lares. Vita subit cœlum, corpus tellure tenetur: Omnia sit repetunt jura locosque suos.*

b *Aliquanti*] Quidam, aliquot. Victor. Epitom. cap. 62. *Conspiravere aliquanti in ejus necem.* Servius ad Æn. I. 755. *Donec aliquanta ibidem moriantur.*

Denique vulturem in modum mundi posuerunt, quod mundus & celeri quadam volucritate versetur, [c] & cadaverum nascentium, occidentiumque perennitate depascitur. Itaque alitur ac sustentatur divinæ providentiæ sapientia, quæ nec ipsa finiri novit, nec mundus cessare ab ejus alimentis aliquatenus possit. Denique Pandoram dicitur formasse: Pandora enim Græce omnium munus dicitur, quod anima munus sit omnium generale.

X. *Adulterium Veneris.*

JUSTE vel Sol Veneris [a] depalat adulterium, [b] quatenus Luna solet ejus celare secretum. Venus cum Marte concubuit: quam Sol inveniens, Vulcano prodidit. Ille adamante catenas effecit, ambosque religans diis tur-

Et cap. 30. *Ne si plures reperirentur, quantis odio esset, intelligeret.* h. e. quam multis. Propertius Lib. I. el. 5. *At tibi curarum millia quanta dabit.* Vegetius Lib. II. 3. *Necesse est aliquantos debilitari, aliquantos deserere.* Tertull. ad Scap. cap. 5. *Quantis ignibus, quantis gladiis opus erit?* Gregor. Dial. Lib. III. *Pene tanti in eâ testes, quanti & &c.* Auctor. Orig. Gent. Roman. *Appositis custodibus nescio quantis.* Cat. Pith. Lib. III. *Quanta sævirent in sua fata manus?* Terentianus pag. 87. ed. Briss. *Maurus item quantos potui cognoscere Grajos?* Vet. Interpres Joan. cap. XXI. II. *Cum tanti essent.* hoc est, tot essent. Ruffin. Interpr. Euseb. Lib. I. *Post aliquanta iterum dicit.* Victor Episc. Lib. I. *Quod forte voluntariè aliquanti fecerunt.* Plura, sed alia dabunt Scalig. ad Manil. p. 403. Sciopp. Suspect. Lectionum Lib. I. cap. II. Goldastus ad Valerianum de Bon. discipl. p. 87. Infinita præterea invenies exempla apud Vett. Grammaticos, ut & Tertullianum, Hieronymum, Cassianum, Leonem Magnum, aliosque id genus. Frequentior enim ea phrasis deterioribus, quam optimis scriptoribus. Hinc *quantitas universa*, & *ingens populi quantitas* dicitur à Victore Lib. I. pro multitudine.

c *Et depascitur*] Debebat sequi *depascatur*, quia præcessit *versetur*. Sed ad eundem modum mox habes *novit nec possit*. Et apud Censorinum cap. I. *Non quod abjeceris, sed quod comperisti.* Quæ Grammaticorum migrant canonas. Vide quæ dixi ad Hyg. cap. 148.

Ad CAP. X.

a *Depalat*] H. e. *propalat*. Quo verbo cum aliis nonnullis utitur in vitâ Carnuti Ælnothus cap. 9. & Victor Lib. III. De Persec. Vand. Sed neutrum probæ notæ. Certè non hoc sensu *depalare*. *Depalare vineam* est palis ordine fixis eam erigere apud interpretem Pastoris Hermæ: quo significatu *palare* venit Columellæ & Palladio. Usum tamen eadem significatione, quâ heic usurpatur à Fulgentio, etiam Constantinum Presbyterum inveni apud Voss. Vit. Sermon. p. 701. Sed altera usitatior est, & invenitur quoque in Tertull. Apolog. cap. 10. & Vitruv. Lib. IX. 8. Gloss. Philox. *Propalare*, *ἀναχεύειν*. Gloss. Isidor. *Depelata*, *manifestata*. Leg. *depalata*. In Gloss. Philox. scribendum existimo, *prolatare*. Ammian. Lib. VI. p. 109. ed. Boxh. *Nihil prolatandum existimans.*

b *Quatenus*] Quoniam. Flor. II. 2.

Qua-

[e] turpiter jacentes ostendit. Illa dolens quinque filias Solis amore succendit: id est, Pasiphaen, Medeam, Phædram, Circen, Dircen. Quid sibi [d] in hoc poetica alludat garrulitas, inquiramus. Perstant nunc in nostra vita de hac fabula certa admodum testimonia: nam virtus corrupta libidine, sole teste apparet. unde & Ovidius [e] in Metamorphoseon ait:

Videt hic deus omnia primus.

Quæ quidem virtus corrupta libidine, turpiter catenatâ fervoris constrictione tenetur. Hæc itaque quinque Solis filias, id est, quinque humanos sensus luci ac veritati deditos, quasi solis fœtus, hac corruptela fuscat. Ob hanc rem etiam hujuscemodi nomina quinque ipsis Solis filiabus voluerunt. Primam Pasiphaen, ut visum, quasi [f] Pasiphanon, quod nos Latine omnibus apparentem dicimus: Visus enim reliquos [g] quatuor inspicit sensus, quia & eum qui clamat videt, & palpanda [h] notat, & degustata aspicit, & odoranda intendit. Secundam Medeam, quasi auditum, hoc est [i] μηδὲν ἰδέαν, quod nos Latine nullam visionem dicimus. [k] vox enim corpore nuda est. Tertiam Circen, tactui similem, id est, [l] quasi diceret [m] χειρῶν κρίσιν

Quatenus nec mole jungi, nec pontibus posset. Sed hoc tralatitium.

c *Turpiter jacentes*] Respexit illud Ovid. IV. Met. 185. *Admisitque Deos: illi jacuere ligati Turpiter.*

d *In hoc*] Ita & MS. Leid. Sed 6. edd. *de hoc*. Perperam. Saniorem hujus fabulæ dabit tibi Lucianus in Gallo explicationem.

e *In Metamorphoseon*] Subaudi *libris* Sic Lib. III. cap. 7. *Democritus in Physiologumenon.*

f *Pasiphanon*] M. & L. Πασιφάνω. quomodo & Modius hunc locum producit. Detortum hoc ex πασιφανὴς, quod est *omnibus apparens*. MS. Leid. heic habet *Pasinphanon.*

g *Quatuor inspicit sensus*] Isidorus Lib. XI. cap. I. *Vicinior (visus) enim est cerebro, unde omnia manant: ex quo fit, ut ea, quæ ad alios pertinent sensus, videri dicamus, veluti cum dicimus: vide quomodo sonat, vide quomodo sapit. Sic & cætera.*

h *Notat*] Gloss. *dignoscit*. Rectè. Petron. *Notavit me miles, sive ille planus fuit.* h. e. animadvertit. Malè *palpando* & mox *odorando* exhibent 6. edd.

i Μηδὲν ἰδέαν] Βαρβαρικώτατα & hæc, & quæ sequuntur. quo majori cum veniâ omitto differentias lectionum in editis. MS. Leid. junctim exhibet *medenideam.*

k *Vox enim corpore nuda est*] Nec 6. edd. nec Mod. membranæ ista habent. at habet codex Leid. nec, ut sententia sit perfecta, omitti debent.

l *Quasi diceret*] Aptius foret, *quasi diceres*; ut mox, *velut si dicas*. Sed & ibi *dicat* habet Cod. Leid. contra genium linguæ Latialis.

m Χειρῶν κρίσιν] MS. Leid. *Tertiam*

κρίνω Græce, quod nos Latine manuum judicium dicimus. Quarta Phædra, quasi odoratus, velut si dicas, [n] φέρων ἡδυ, quasi afferens suavitatem. [o] Quinta Dirce, saporis index, quasi δριμὺ κρίνω, quos nos Latine acre judicans dicimus.

XI. *De Ulyxi, & Sirenis.*

[a] SIRENES Græce [b] tractatoriæ dicuntur. Tribus enim modis illecebra amoris trahitur, aut cantu, aut visu, aut consuetudine. Amantur enim [c] quædam speciei venustate, quædam etiam lenocinante consuetudine. quas Ulyxis socii obturatis auribus transeunt. ipse vero religatus transit. Ulyxes enim Græce, quasi ὅλων ξένος, id est, omnium peregrinus dicitur. Et quia sapientia ab omnibus mundi rebus peregrina est, ideo astutior Ulyxes dictus est. Denique Sirenas, id est delectationum illecebras & audivit & vidit, id est agnovit, & judicavit, & tamen transit nihilominus. Ideo & quia auditæ sunt, mortuæ sunt. In sensu enim sapientis omnis affectus emoritur. Ideo

Circe tactui similis, id est, quasi diceret, Cyroncre. Forte scripserat Χειροκρίνη. Quod esset idem, quod Χειρῶν κρίσις, sed linguâ Fulgentianâ. Modius adducit Χειρῶν κριτὴν, ut & infra cap. 13. habes. Cæterum vel *id est*, vel illa *quasi diceret* inducenda. Supervacuum certè alterutrum.

n Φέρων ἡδυ &c.] Modius: *Quartam Phædram, quasi odoratum, velut si dicas φέρων ἡδυν, id est, afferentem suavitatem.* Rectè pro *quasi* substituit *id est.* MS. Leid. à Commelino nihil abit, nisi quod junctim præfert *Pheronedon.* Quid putes illud velle, nisi φερωνῆδυν? Debuisset scribere, φέρων ἡδος. ἡδος enim est ἡδονὴ Homer. Iliad. A. 576.

o *Quinta Dirce*] Modius: *Quintam Dircen saporis indicem, quasi δριμυκρίτην.* Sed à Commelino nec heic discedit MS. Leid. nisi quod præfert *Drimoncrine.* Et heic conjunctim scripserim δριμοκρίνη vel certè δριμῶν κρίνη. Pro *index* omnino legendum *judex.* Piget diutius his nugis immorari.

Ad CAP. XI.

a *Sirenes*] Scribe *Sirena* cum Leid. Cod. Sic *dromada* pro *dromades* apud Cyprian. Sermon. de Stella & Magis. Schol. Juven. ad Sat. IX. 149. *Ut Sirenarum periculum posset evadere.* Et ad Sat. XIV. *Dulciorem esse strepitum flagellorum, quam cantum Sirenarum.* Tertull. Apolog. cap. 7. *Sirenarum ora.* Nec aliter Hieronymus in Epistolis & Præfat. in Librum Josuæ, aliique id genus scriptores hanc declinant vocem. Sed de hisce actum copiosè ad Præfat. Lib. I. & in Differt. de Hygino.

b *Tractatoriæ*] Scrib. *tractoriæ* cum Leid. Cod. Errat in Etymologiâ Planciades. Vide Voss. in SIREN.

c *Quædam speciei venustate*] Supplet Modius ex MS. *Amantur enim quædam illiciente cantus dulcedine, quædam speciei venustate* &c.

d Ve-

Ideo [d] volatiles, quia amantum mentes celeriter permeant. Inde [e] gallinaceos pedes, quia libidinis affectus omnia quæ habet, spargit. Nam denique & Sirenes dictæ sunt: σύρειν enim Græce trahere dicitur.

XII. *Scylla.*

SCYLLAM ferunt virginem pulcherrimam, quam Glaucus [a] Antedonis filius amavit, quem Circe Solis filia diligebat: [b] zelataque Scyllam, fontem, in quo lavari solita erat, venenis infecit. [c] Ubi illa descendens, ab inguine lupis canibusque marinis inserta est. Scylla enim Græ-

d *Volatiles*] Isidorus de Sirenis Lib. XI. cap. 2. *Alas autem habuisse & ungulas, quia amor & volat & vulnerat.* Quod meretrices fuisse ait, id voluit etiam Junior Plutarchus. Tzetzes in Lycophron. p. 107. ed. Steph. Αἱ μὲν πορνικώτεραι δὲ σειρῆνές εἰσιν αἱ ἑταῖραι. Ὁ δὲ νεώτερος Πλούταρχος ἑταιρίδας ταύτας φασὶ, χαλιχώσας αἱμυλίαις τοὺς παραπλέοντας. Eleganter Demophilus Pyth. Sim. Δεῖ ὥσπερ Σειρῆνας τὰς ἡδονὰς παρελθεῖν τὸν χαλεπαίνοντα τὴν ἀρετὴν ἰδεῖν εἰς πατρίδα.

e *Gallinaceos pedes*] Vide Hyg. cap. 125. Savaron. ad Sidon. p. 545. Spanhem. in de Numm. pag. 224.

Ad CAP. XII.

a *Antedonis filius*] Cl. Tollius in margine libri sui notaverat, *Copei filius, patriâ autem Antedonius.* Verum est ita quosdam velle. Vide Eustath. ad Hom. p. 205. edit. Bas. Sed aliis est Polybi filius. Vide annot. nostras ad Hyg. cap. 199. Habet tamen, qui secum sentiant, Planciades; inter quos Lactantius est Argum. Lib. XIII. Met. fab. 9. Glossæ MSS. in I. Georg. Virgil. *Glaucus Antedonis filius. Hic piscator fuit de Antedoniâ civitate: qui cum pisces per herbam posuisset in littore, illi recepto spiritu maria rursus petissent, sensit quandam herbam potentiam habere. Glaucus dolens amisisse prædam, id est, pisces, præcipitavit se in mare, & deus maris factus est. Item Glaucus Polipheti vel Polumba & Terræ filius, herbâ quadam gustata, immortalitatem adeptus est: quam piscibus marcescentibus imposuerat, & revixerunt. Hæc autem dicitur in insulis fortunatis nasci.* Pro *Polipheti* legendum *Polybi.*

b *Zelataque Scyllam*] 6. edd. *Iratanque Scylla.* Modius, *Zelataque Scylla.* Sed Leid. cod. disertim *Scyllam*, quod æquè probum. Ζηλοῦν τινὰ pro *invidere* etiam Græci dicunt. Vide τοὺς ό Gen. XXXVII. vers. 11. Psalm. XXXVI. vers. 1. quo loco Vulgata: *Neque zelaveris facientes iniquitatem.* Immo & *Zelor* deponentaliter usurpat eadem Vulgata III. Reg. XIX. 10. & Siracid. cap. II. 24. Quo sensu etiam *æmulari aliquem* dixit Eugesippus in de Distantiis locor. Terræ Sanctæ. *Jesum præcipitare voluerunt, æmulantes prudentiam ejus.* Et post paulo: *Docebat Judæos, licet eum æmulantes.* Ut Vet. Interp. Actor. VII, 9. *Æmulantes Joseph vendiderunt.* Gr. cod. Ζηλώσαντες τὸν Ἰωσήφ.

c *Ubi illa descendens*] Ἀντὶ τοῦ *quo*, vel *in quem.* Sic vulgat. Interpres Genes. XIV. 10. *Terga verterunt, ceciderunt ibi*, hoc est, in eos puteos bituminis. Οἱ ό, ἐνέπεσον ἐκεῖ. Apulej. Milef. IX. *Ubi ducis asinum istum?*

Græce [d] quasi σκυλμὸς dicta est, quod nos Latine [e] confusio dicimus. Et quid confusio nisi libido est? quam libidinem Glaucus amat. γλαυκὸς enim Græce [f] luscitius dicitur, unde & [g] glaucomata dicimus cæcitatem. Ergo omnis qui luxuriam amat, cæcus est. Nam & Antedonis filius dictus est. Antedon enim Græce, quasi antidon, quod Latine contraria videns dicimus. ergo lippitudo ex contraria visione nascitur. Scylla enim in modum ponitur meretricis: quia omnis libidinosa canibus lupisque inguina sua necesse est misceat. Juste ergo lupis & canibus mixta, quia nescit sua [h] alienigenis devorationibus saturare secreta. Sed hanc Circe odisse dicitur. Circe, ut ante dictum est, manus dijudicatio, vel operatio nuncupatur, quasi [i] χειρῶν κρίσις. Laborem enim manuum & operationem libidinosa mulier non diligit, sicut Terentius ait: *A labore [k] proclive ad libidinem, accepit conditionem, dehinc quæstum occipit.* Hanc etiam Ulyxes innocuus transiit, quia libidinem sapientia contemnit. [l] unde & uxorem habere dicitur Penelopam castissimam, quod omnis castitas sapientiæ conjungatur.

XIII. *De Mida rege, & Pactolo fluvio.*

MIDA rex [a] Apollinem petiit, ut quicquid tetigisset,

d *Quasi σκυλμὸς*] MS. Leid. *quasi exquina*. Suspicor suo more, id est, barbarè scripsisse σκύλμα. Sed falsa est illa Etymol. *Scylla* est ex Græco σκύλλω, *vexo*. Marc. Euang. v. 35. Τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον;

e *Confusio dicimus*] Præferam, quod & 6. edd. & MS. Leid. exhibent, *confusionem*.

f *Luscitius*] A. B. H. I. M. *Luscitiosus*. L. *Lusciosus*. Sed *Luscitius* cum Commel. Leid. cod. Glossa: *Lippitudinem patiens, parum videns.* Glossæ Labbæi: *Lusciosus, νυκτάλωψ. Luscitus, μύωψ.* Rursus: *Luscitus, myopicus*. Corrige cum Heins. *Luscitius, myopticus*.

g *Glaucomata*] Glaucoma oculi caligantis vitium. Prudent. Hamart. *Ne mo duos soles, nisi sub glaucomate vidit.* Et post paulo: *Et glaucoma aciem quod tegmine velat aquoso.*

h *Alienigenis*] Ita & 6. edd. Sed MS. Leid. *alienis*.

i *Χειρῶν κρίσις*] Cod. Leid. *Cironere*. quod videtur fuisse χειρονεργία, vel χειρῶν κρίσις, ut supr. cap. 10. habes.

k *Proclive*] MS. Leid B. A. H. & M. *proclivem*. An scripserat, *proclivum*? Boet. Consol. Phil. Lib. 1. *Declivumque gerens pondere vultum*. Ita Vet. ed. a. 1486.

l *Unde & uxorem*] Malè hæc omittunt 6. edd.

Ad CAP. XIII.

a *Apollinem petiit*] A Baccho petiisse

ſet, aurum fieret. Cumque [b] promeruiſſet, munus in ultionem converſum eſt, cœpitque ſui voti effectu torqueri. Nam quicquid tetigerat, aurum ſtatim efficiebatur. Erat ergo neceſſitas aurea, [c] locuplesque penuria. nam & cibus & potus rigens auri materia, [d] marmorabat. Itaque Apollinem petiit, ut [e] male deſiderata converteret. Reſponſoque accepto, [f] tertio caput ſub Pactoli fluminis undas ſubderet. Quo facto, Pactolus deinceps arenas aureas trahere dicitur. Sed evidenter poetæ [g] alluſerunt argutiam, illa videlicet cauſa, quod omnis appetitor avaritiæ, cum [h] omnia pretio deſtinat, fame moritur: quod & Mida rex erat. Sed collecta pecuniarum ſuarum ſumma, ut Soſicrates [i] Cigizenus in libris hiſtoriæ ſcribit, quod omni cenſu ſuo Mida rex Pactolum fluvium (qui in mare decurrere ſolitus erat) per innumerabiles meatus ad irrigandam provinciam derivavit, ſuaque [k] expenſa avari-

ſe hoc narrat Hygin, cap. 191. Servius ad Æn. x. 142. *Silenum Midæ præſtitiſſe, ut quicquid tetigiſſet, in aurum verteretur.*

b *Promeruiſſet*]. Vide ſupr. cap. 5.

c *Locuples penuria*] Elegans ὀξύμωρον, ut apud Tzetzen in Heſiod. p. 21. Οὐδὲν τι τούτων τῶν δυσχερῶν τῶν ἐκ τῆς δυστυχοῦς μακαρίας, καὶ πλουσίας πενίας, καὶ γλυκείας πικρᾶς συμβαίνειν αἱ ἡμῖν βιοτῆς. Et apud Chryſologum Serm. 1. *Libera ſervitus, abſoluta cuſtodia, timor lætus, blanda ultio, paupertas dives.*

d *Marmorabat*] Gloſſ. *in modum marmoris dureſcebat.* Modius ex ſuis membranis: *In auri materiam marmorabat.* Barth. ad Stat. Tom. 1. pag. 375. hunc locum ita producit: *Nam & cibus & potus rigens auri materia marmorabat.* quod explicat, *rigore induebat.* Sanè *marmoratas mamillas* ita dici legas apud Plin. Valer. cap. 3. quæ in duritiem lapidis abierunt. Aliud eſt *marmorata domus* apud Ruſp. Epiſcop. epiſt. vi. Non diſplicet Barthii conjectura, tametſi à Commel. ſtat cod. Leid. Nec abſurda vulgata lectio, ſi *marmorare* accipias pro in modum marmoris reſplendere, quomodo *gemmare* dicitur, quod ut gemma fulget. Eucheria in Catal. Pith. Lib. iv. *Sericeum tegmen, gemmantia texta Laconum, Pellibus hircinis æquiparanda loquar.* Ita lego, non *tecta Laconum*, ut editum. Eſſet ergo *marmorare* heic, quod Græcis μαρμαίρειν. Ovid. xi. Met. 124. *Lamina fulva dapes admoto dente nitebant.*

e *Malè deſiderata*] MS. Leid. & 6. edd. *mala deſiderata.* Quod forſan non deterius. Ita *ſenectus* à Secundo Philoſopho dicitur *malum optatum* apud Vincent. Bellou. Spec. Hiſt. Lib. x. cap. 71.

f *Tertio caput*] Lege cum MS. Leid. & 6. edd. *ut tertio.*

g *Alluſerat argutiam*] Gloſſ. *ſubtilitatem.*

h *Omnia pretio deſtinat*] Gloſſ. *vendit.* Atqui *deſtinare* eſt emere Plauto, ad cujus Epid. act. ii. ſc. 2. verſ. 92. hunc locum adducit Taubmannus. quo ſenſu *præſtinare* cum idem Plautus, tum crebro Apulejus uſurpat. *Deſtinare omnia pretio* heic eſt omnia in pretium redigere, ex omnibus corrogare pecuniam.

i *Cigizenus*] Ita & B. Scribe *Cyzicenus* cum H. I. & A. Vide Voſſ. Hiſtor. Græc. pag. 329.

k *Expenſâ avaritiâ*] H. e. iis, quæ acquiſiverat per avaritiam, ut rectè Gloſſa.

ritia, fluvium fertilem reddidit. Mida enim Græce quasi [l] μηδὲν εἰδὼς, id eſt, nihil ſciens. Avarus enim tantum ſtultus eſt, ut ſibi prodeſſe non norit.

XIV. *De Vulcano, & Minerva.*

VULCANUS cum Jovi fulmen efficeret, ab Jove [a] promiſſum accepit, ut quicquid vellet præſumeret. Ille Minervam in conjugium petivit. Jupiter imperavit, ut Minerva armis virginitatem [b] defendiſſet. Dumque cubiculum introirent, certando Vulcanus ſemen in pavimentum ejecit, unde natus eſt Erichthonius. Ἔρις enim Græce certamen dicitur, [c] χθὼν χθονὸς vero terra nuncupatur: quem Minerva in ciſtam [d] abſcondidit, draconeque cuſtode appoſito, duabus ſororibus Aglauro & [e] Pandoræ commendavit, qui primus currum reperit. Vulcanum dici voluerunt, quaſi furiæ ignem: unde & Vulcanus dicitur, veluti voluntatis calor, [[f] quaſi βουλήκαυτος.] Denique Jovi fulgura facit, id eſt, furorem concitat. Ideo vero cum

l Μηδὲν εἰδὼν] MS. Leid. *Medenidon.* Mallem ergo μηδὲν ἰδὼν: vel junctim μηδενιδὼν ut dedit Baptiſta Pius. Εἴδω enim & *ſcio* notat. Sed ſtultum, ut pleraque alia, etiam hoc etymon. Midas dicitur ab hoc rege quilibet dives: ipſe autem à μίδας, ut ſignificat jactum talorum fortunatiſſimum, ut nonnulli volunt.

Ad CAP. XIV.

a *Promiſſum accepit*] Vide Hygin. cap. 166. & Etymol. in Ἐριχθεὺς. Lactant. Lib. 1. cap. 17. Plura dixi ad Hyginum. Tzetzes in Lycophron. p. 24. ἱστορικῶς fabulam explicat. Ἀθηνᾷ τινι, inquit, τῇ καὶ Βουλευτίδι λεγομένῃ, θυγατρὶ δὲ Βροντίου ὑπερμαχίου, Ἥφαιστος γάμῳ μιγεὶς γεννᾷ Ἐριχθόνιον, ὃς ἐβασίλευσεν Ἀττικῆς.

b *Defendiſſet*] Tollius in margine, *defenderet.* Certe *defenderet* habet etiam Fulgentii compilator Scholiaſtes Germanici. Nihil tamen mutandum. Vide quæ dixi ad Prolog. Lib. 1.

c Χθὼν, χθονὸς] Ita quidem 6. edd. Deleo tamen τὸ χθὼν, quod in Leid. codice non comparet. Depravare ſolet vocabula ad ſuum propoſitum. Scripſit procul dubio χθόνιος.

d *Abſcondidit*] *Abſcondit* cum heic, tum paulo inferius 5. edd. & MS. Leid.

e *Pandora*] Omnes alii *Pandroſon* vocant. etiam Schol. Germ. qui hanc fabulam ex Fulgentio in ſuos commentarios tranſſcripſit pag. 103. ed. Micylli. *Qui Vulcanus cum Jovi fulmen efficeret, ab Jove promiſſum cepit* (leg. *accepit*) *ut quicquid vellet præſumeret. Ille Minervam in conjugem petivit. Jupiter Minervæ imperavit, ut virginitatem defenderet. Dumque cubiculum introirent, certando Vulcanus ſemen in pavimentum jecit* &c. Corrig. *ejecit* ex Fulgentio.

f *Quaſi βουλήκαυτος*] Duas iſtas voces non habet Leid. codex. Sed habent 6. edd. Varro L. L. IV. *Ab ignis valore vique ac violentia Vulcanus dictus.* Iſidor. Lib. VIII. cap. 11. *Dictus Vulcanus, quaſi volans candor, quod per aerem*

cum Minervæ conjungi voluerunt, quod furor etiam sapientibus subrepat. Illa vero armis virginitatem defendit: hoc est, omnis sapientia integritatem suorum morum contra furiam virtute animi vindicat. unde quidem Erichthonius nascitur: ἔρις enim Græce certamen dicitur, [g] χθὼν vero non solum terra, [h] quantum etiam invidia dici potest. unde & [i] Thales Milesius ait: [k] ὁ χθὼν δόξης κοσμικῆς σύρησις. id est, invidia mundanæ gloriæ consumptio. Et quidnam aliud [l] surripiens furor sapientiæ generare poterat, nisi certamen invidiæ? Quod quidem sapientia, id est, Minerva, abscondidit in cista, id est in corde celat. omnis enim sapiens, furorem suum in corde celat. Ergo Minerva draconem custodem apponit, id est perniciem: quem quidem duabus commendat virginibus, id est [m] Aglauro & Pandoræ. Pandora enim universale dicitur munus. Aglauro vero, quasi ἀχέων λήθη, id est tristitiæ oblivio. Sapiens enim dolorem suum aut benignitati commendat, quæ omnium munus est: aut oblivioni, [n] sicut de Cæsare dictum

rem volet. Ignis enim de nubibus nascitur. Ut pleraque alia, ita & hoc ex Homero habent omnis Mythologiæ parente. Vide Schol. Hesiodi pag. 246. ed. Heins.

g Χθὼν *vero*] MS. Leid. *Tonos.* Scrib. χθόνος.

h *Quantum etiam*] Cl. Tollius, *verum etiam.* Nihil mutem, quamvis phrasis illa non tam Latina sit, quam Fulgentiana.

i *Thales Milesius*] Scripsisse nonnulla illum vult etiam Augustinus C. D. Lib. XVIII. cap. 25. *Thales vero physicus fuit, & suorum dogmatum libros reliquit.* Sed Lobon Argivus apud Laertium p. 23. ducentis versibus vult contenta fuisse, quæ scripserit.

k Ὁ χθὼν] MS. Leid. *Octonos.* Scriverius in margine correxerat ὁ φθόνος. Et ita flagitat interpretatio, quam addit. Sed nomen Erichthonii si respicias, & τὸ *Ctonos* MS, putes reliquisse ὁ χθόνος. Æque ridiculus ergo heic Planciades, ac iste, qui, ut jocatur Auson. epigr. 123. *Cusien costenque putat communis odoris, Et nardum & sardas esse sapore pari.* Quid enim? χθόνος idem est, quod φθόνος? Sed in Vaticanæ Bibliothecæ vetere libro legisse se testatur Schottus Observat. Lib. 1. cap. 7. Ὁ φθόνος, δόξης κοσμικῆς φθορά.

l *Surripiens furor*] Ita quidem & 6. edd. & MS. Leid. Puto tamen scribendum *surrepens.* Gloss. cod. Leid. *Subintrans.* quæ certe explicatio est τοῦ *surrepens*, non *surripiens.* Confirmat eam conjecturam, quod præcessit, *Quod furor etiam sapientibus subrepat.* Hinc *surreptio* dolosa circumventio. Chrysol. Serm. XLIV. *Inimici est ista surreptio. Decipere parat* &c.

m *Aglauro*] Debebat scripsisse *Aglauros.* Græcis enim Ἄγλαυρος est.

n *Sicut de Cæsare*] Gloss. *Julio.* recte. Ciceronis enim est dictum de Julio in oratione pro Ligario cap. 12. *Sed parum est me hoc meminisse: spero etiam te, qui oblivisci nihil soles, nisi injurias.* Adde Plin. Lib. VII. cap. 25.

 o Ni-

ctum eſt: *Qui oblivisci nihil amplius soles, quam injurias.* Denique cum Erichthonius adoleſceret, quid inveniſſe dicitur? [o] Nihilominus currum, ubi ſemper certamen eſt. Unde Virgilius:

[p] *Primus Erichthonius currus, & quatuor auſus*
Jungere equos.

Inſpicite, quantum valeat cum ſapientia [q] juncta caſtitas, cui flammarum non prævaluit deus.

XV. *Dionyſius.*

JUPITER cum Semele concubuit, de qua natus eſt Liber pater. ad quam [b] cum fulmine veniens, [c] crepuit. Unde pater puerum tollens, [d] in femore ſuo miſit, [e] Maroni poſtea nutriendum dedit. Hic Indiam debellavit, & inter deos deputatus eſt. Itaque cum Semele quatuor ſorores appellatæ ſunt, Ino, Autonoe, Semele & Agave. Quid ſibi hæc fabula myſtice ſentiat, exquiramus. Quatuor

o *Nihilominus*] Gloſſ. *certè. adverbium affirmandi.* Et hoc rectè. Vide Indicem.

p *Primus Erichthonius*] Georg. III. 113. Vide ibi Servium, & Ælian. Var. Hiſtor. III. 38.

q *Juncta*] Modius ex ſuis, *jugata.* Sed alterum & 6. edd. & MS. Leid. exhibent.

Ad CAP. XV.

a *Dionyſius*] Perperam *Dionyſium* appellat, qui eſt *Dionyſus*, vel Διόνυσος Græcis, quaſi διΐνυσε, παρὰ τὸ διανύειν ἑορτάς, ut ait Artemidorus Lib. II. p. 77. ed. Ald. Eundem errorem errat Capella Lib. II. Schol. Horat. I. od. 19. & II. od. 19. Iſidor. Orig. XV. I. Adde his quæ Voſſius habet in de Vit. Sermon. Lib. I. cap. 9.

b *Cum fulmine veniens*] H. e. cum veniſſet. Solœca eſt oratio, ut Lib. III. cap. 8. *Quam arborem pater gladio percutiens, Adon exinde natus eſt.* Vide ibi notas noſtras.

c *Crepuit*] Scil. Semele. ἐλάκησε, ut loquitur Lucas Actor. cap. I. vers. 18. Vetus interpres: *crepuit medius*, hoc eſt, ruptus eſt. Noſter infra cap. 8. Lib. III. *Solis ardoribus crepans.*

d *In femore ſuo miſit*] Lego, *inſuit.* Unde μηρορραφὴς & εἰραφιώτης Nonno dicitur Dionyſ. Θ. aliiſque, Bacchus. Vide Euſtath. ad Dionyſ. p. 182. & 287. Edit. Bertrand. Schol. Pindar. ad Olymp. 2. Διὰ τὸ ἐῤῥάφθαι τῷ μηρῷ τὸν Διόνυσον. Schol. Hom. Iliad. ξ. 323. Ἐνέῤῥαψε τῷ μηρῷ &c. quæ ex Apollod. Lib. III. deſcripſit. Confer Etym. in Εἰραφιώτης. Lactant. Arg. Lib. III. Met. fab. 3. *Liberumque conceptum utero gravida incendio eripit, ac femori ſuo inſuit.* Ovidius ipſe: *Patrioque tener (ſi credere dignum eſt) Inſuitur femori, maternaque tempora complet.* Plin. Lib. VI. cap. 21. *Nec non & Nyſam urbem plerique Indiæ adſcribunt, montemque Merum, Libero patri ſacratum: unde origo fabulæ Jovis femine editum.* Adde Curt. Lib. VIII. cap. 10.

e *Maroni*] Apud Hyginum cap. 167. Nyſo dat nutriendum. Inter ſocios expeditionum ejus fuit quidam Maro. Euſtath. ad Hom. Odyſſ. I. pag. 347. ed. Baſ. Ἐν δὲ τοῖς τῶν Διονυσιακῶν οἴεται ὅτι Μάρων εἷς τῶν μετὰ Διονύσου στρατευσάντων &c. Is procul dubio fuit Sileni filius. Nonnus enim Dionyſ. Lib. XIV. tres ejus filios fuiſſe ait.

Le-

tuor sunt ebrietatis genera, id est prima vinolentia, secunda rerum oblivio, tertia libido, quarta insania. Unde & hæc quatuor nomina Bacchæ acceperunt. Bacchæ dictæ sunt, quasi [f] vino vacantes. prima Ino, [g] οἶνος Græce vinum dicimus. secunda Autonoe, [h] quasi ΑΝΤΗΝΟΤΝΟΗ, id est seipsam non cognoscens. tertia Semele, quasi [i] σωμάλυον, quod nos Latine corpus solutum dicimus: unde & ipsa genuisse Liberum patrem dicitur, id est de libidine nata ebrietas. quarta Agave, quæ ideo insaniæ comparatur, quod caput filii [k] violenta absciderit. [l] Liber ergo pater dictus est, quod vini passio liberas men-

Lenæum, Astræum & Maronem. Theophilo Lib. II. ad Autolyc. pag. 86. est Ariadnes & Bacchi filius.

f *Vino vacantes*] MS. Leid. *bacchantes.* Quomodo & in margine libri sui emendaverat Scriverius. Sed perperam, me judice. B pro V positum est, & addita aspiratio, ubi non desiderabatur; quod peccatum quam frequenter admittant librarii, nemo ignorat, nisi qui nunquam scriptos libros tractavit.

g *Οἶνος Græce*] MS. Leid. *Inos enim Græcè vinum dicimus.* Sed edd. 6. *Οἶνος Græce, Latinè vinum dicimus.* Scripsisse ita Fulgentium præstare nolim. Sed OI ut I pronuntiatum fuisse ejus ævo nullus dubito.

h *Quasi* ΑΝΤΗΝΟΤΝΟΗ] 6. edd. quasi *αὐτονοή.* Transponendus erat accentus, & scribendum *αὐτονόη.* Schol. Hesiodi in Θεογ. pag. 252. ed. Heins. *αὐτονόη, ὁ αὐτόμαλος νοῦς.* Nihil muta.

i *Σωμάλυον*] Schol. Pind. ad Pyth. od. 3. *Σεμέλη κατὰ τὸ μυθικὸν ὅτι τὰ μέλη τοῦ σώματος ὑπὸ τῶν βροντῶν διαλυθέντα. Κατὰ δὲ τὸ φυσικὸν, ὅτι σὰρξ τὰ μέλη τοῦ οἰνουργέντος αὐτὸν ὁ Διόνυσος.* Pertinet huc illud ex Anthol. *Αὐτομελὴς Βάκχος* &c. & ex Catalect. Pithœi Lib. III. *Balnea, vina, Venus corrumpunt corpora nostra* &c.

k *Violenta absciderit*] Modius ex suis, *vinolenta.* MS. Leid. & 6. edd. *violenter abscidit.* Glossa: *Sperabat se vitulum occidere, & in loco vituli filium suum interfecit.* Fabulam vide apud Ovid. III. Met. Servium ad Æn. IV. 469. Hyg. cap. 184. Persius Sat. I. vers. 100. *Et raptum vitulo caput ablatura superbo Bassaris.*

l *Liber pater dictus est*] Aliud etymon suppeditat August. C. D. Lib. VI. cap. 4. & VII. 2. Isidor. Lib. VIII. II. *Liberum à liberamento appellatum volunt, quod quasi mares in coëundo per ejus beneficium emissis seminibus liberet, quod idem Liber muliebri & delicato corpore pingitur.* Hausit ex Augustino illa Isidorus. Cæterum cum quinque memorentur fuisse Liberi, hic Semelæ filius ordine quartus fuit secundum Ciceronem Lib. II. de Nat. Deor. & Ampel. cap. 9. Ampelium in transitu emendabo. *Liberi*, inquit, *quinque. Primus ex Jove & Proserpinâ. Hic agricola & inventor vini. Secundus Liber ex Merone & Flora.* Suspicor scribendum *Melone.* Ex Nilo enim natus dicitur Ciceroni. Nilus autem Melo olim dictus. Isidorus Lib. XIII. cap. 21. *Nam antea Nilus Latinè Melo dicebatur.* Μέλας est Eustathio in Periegeten pag. 24. & Plutarcho in libello de Flum. p. 51. ed. Mauss. ubi Bacchum Indiæ domitorem Jovis & Arges facit filium. *Tertius* (ita pergit Ampelius) *de Cabiro, qui regnavit in Asiâ.* Cicero, *de Caprio. Quartus ex Saturno & Semelâ.* Cicero matrem ejus Lunam facit. Sed Luna eadem, quæ Semele. Quod autem patrem fuisse Saturnum vult Ampelius, in eo quem sequatur auctorem hauddum comperi. *Quintus Nysi & Hesiona filius.* Lege ex Cicerone *Thyona.*

m *Val-*

mentes faciat. Indos vero vicisse, quod hæc gens [m] valde sit vino dedita, duobus scilicet modis: sive quod fervor solis eos faciat potatores, sive quod ibi sit [n] Seraptenum vinum, vel [o] Meroitanum: cujus vini tanta virtus est, [p] quo vix licet ebriosus sextarium toto mense bibat. Unde & Lucanus ait:

Indomitum Meroe cogens spumare falernum.

Aqua enim [q] omnino domari non potest. Maroni etiam Dionysius nutriendus datur, quasi Meroni. Mero enim omnis nutritur vinolentia. Hic etiam tigribus sedere dicitur, quod omnis vinolentia [r] feritati semper insistat. Sive etiam, quod vino efferatæ mentes mulceantur. unde & [s] Lyæus dicitur, quasi lenitatem præstans. Juvenis vero ideo pingitur Dionysius, quia nunquam ebrietas matura est. Ideo etiam nudus, seu quod omnis ebriosus [t] in-

m *Valde*] *Validè* MS. Leid. Catal. Pith. Lib. I. *Bellus homo, & validè capitalia crimina ludis.* Vet. Interpr. Job. cap. XXX. 22. *Elisisti me validè.*

n *Seraptenum*] MS. Leid. *Falernum.* Perperam omnino. Legere malim, *Sareptenum.* Corippus Lib. III. pag. 43. *Dulcia Bacchi Munera, quæ Sarepta ferax, quæ Gaza crearat.* Sidon. carm. 17. *Quæque Sareptano palmite missa bibas.* Meminit Σαρεφθίνε οἴνε etiam Alexander Trallianus. Luc. cap. IV. vers. 26. Εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδῶνος.

o *Meroitanum*] Corippus de vinis in convivio Imperiali: *Quæ Meroe, quæ Memphis habet, quæ candida Cypros.* Lucan. x. 160. *Gemmæque capaces Excepere merum, sed non Mareotidos uvæ, Nobile sed paucis senium cui contulit annis Indomitum Meroe cogens spumare Falernum.* Imitatur postremo versu Persium Sat. III. vers. 3. Cæterum quod heic notavit, *al. Mareoticum* Locherus, in eo errat. Diversum à Meroitano vinum Mareoticum. Schol. Horat. od. 37. lib. I. *Mareotis in Ægypto palus est, juxta quam vinum optimum nascitur. Unde & nomen accepit. ut, sunt & Mareotides albæ.* Hemistichium Maronis est II. Georg. vers. 91.

p *Quo vix licet ebriosus*] MS. Leid. B. A. L. M. & H. *quo vix quilibet ebriosus.* I. *quod vix* &c. Barthius ad Stat. Tom. II. p. 308. jubet legi: *quod vix licet ebriosus* &c. Rescripserim, *Quo vix quamlibet ebriosus.* H. e. ebriosissimus. Priap. c. 25. *Fures cædere quamlibet valentes*, hoc est, valentissimos. Non attendit Barthius τῷ *quo* pro *ut* usurpari identidem à Fulgentio.

q *Omnino*] MS. Leid. *Omnimodo.* Quod vocabulum & Quintiliano restituit in Crepundiis Gebhardus Lib. I. cap. 7. Confer quæ dixi ad cap. II. Lib. I.

r *Feritati insistat*] Vide notas ad Prolog. Lib. I. Mox pro *quod vino*, *quia vino* MS. Leid.

s *Lyæus*] Isidor. Lib. VIII. cap. II. *Lyæus* ἀπὸ τῆς λύσεως, *quod multo vino membra solvantur.* Lib. XX. cap. 3. *Hunc alii, quod nos cura solvat, Lyæum appellant.*

[t] intervertendo nudus remaneat, aut mentis suæ secreta [u] ebriosus nudet.

XVI. *De Cygno, & Leda.*

QUAMVIS in omnibus libidinis amor sit turpior, nunquam tamen deterior erit, quam cum se honorato miscuerit. Libido enim honestatis noverca, dum quid expediat nescit, semper est majestati contraria. [a] Qualis enim divinitas, [b] qui quærit quod esse velit, ne quod fuerat esset. Jupiter enim in cygnum conversus, cum Leda concubuit, quæ peperit ovum, unde nati sunt tres, Castor, Pollux, & Helena. Sed hæc fabula mystici saporem cerebri consipit. Jupiter enim in modum potentiæ ponitur. Leda vero dicta est, quasi [c] λοιδὴ. quod nos Latine aut injuriam, aut convicium dicimus. ergo omnis potentia injuriæ mixta, speciem suæ generositatis mutat. Ideo vero in cygnum conversus dicitur, quod ferant physiologi, quam maxime [d] Melissus Euboicus, qui omnium physiologorum sententias disputavit, hujus generis avem ita convitiis esse plenam, ut ipsa ave clamante, reliquæ aves taceant, quæ præsto fuerint: unde & olor dictus est, quasi ab ὀλιγωρία tractum, quod nos Latine injuriam dicimus.

t *Intervertendo*] Gloss. *dissipando*. An scripsit, *rem evertendo* ? Virgil. Æn. II. vers. I. *Postquam res Asiæ Priamique evertere gentem* &c. Sed nihil affirmo. Videtur voluisse imitari Tacitum II. Histor. cap. 95. *Novies millies sestertium paucissimis mensibus intervertisse creditur*.

u *Ebriosus nudet*] Mallem *ebriatus*. Laberius: *Homo ebriatus sanari somno solet*. Noster cap. 8. Lib. III. *Cum quo ebriato concubuit*.

Ad CAP. XVI.

a *Qualis enim divinitas, qui*] Modius: *divinitas, quæ*. Ego præferam lect. Leid. cod. & 6. edd. *divinitas ejus, qui*.

b *Qui quærit, quod esse velit*] 6. edd. *Qui sit quod esse velit*. MS. Leid. *Qui quod sit, quod esse velit*. Forte pro cæteta κακοζηλίᾳ suâ *quæsit* scripsit pro *quærit*. quomodo non uno loco hoc verbum exaratum est apud Claud. Mamertum in de Statu Animæ. Supra Prolog. Lib. I. *Dum quæreret Jupiter, quid magis esse velit, quam fuerat*. Vide ibi notas nostras.

c Λοιδὴ] Hortensius ad I. Æn. Virgil. Λοιδὴ ex hoc loco adducit. *Fulgentius*, inquit, *Mythologicôn secundo ita interpretatur allegoriam, ut Jupiter aciem imperii signet, & Leda quasi* Λοιδὴ, τουτέστι λοιδορία, *injuriam*.

d *Melissus Euboicus*] Meminit hujus Suidas in voce Γυνὴ, ut ad Palæph. notavit Cl. Tollius. De conviciis & loquà-

mus. ergo quotienſcunque nobilitas in injuriam vergit, conviciis miſceatur neceſſe eſt. Sed quid ex hac re concipitur, videamus. Nihilominus ovum, quia ſicut in ovo omnis ſordities, quæ purgari poteſt [e] in igne, continetur intrinſecus: ità etiam in effectu injuriæ omnis eſt immunditia. ſed ex hoc ovo generantur tres, Caſtor, Pollux, & Helena. [f] Nihilominus ſeminarium ſcandali & diſcordiæ, ſicut ante diximus:

[g] *Et geminum luctum* [h] *concuſſit adultera mundo.*

Caſtorem vero & Pollucem, [i] quaſi in modum perditionis ponunt, unde & in mari [k] Caſtorum ſigna dixerunt, quæ periculum creant. Nam ob hanc rem etiam ambos al-

quacitate cycnorum Virgil. Æn. xi. vers. 457. *Dant ſonitum rauci per ſtagna loquacia cycni.* Alii tamen ſuavem cantum illis adſcribunt. Horus Apollo Lib. ii. Hierogl. *Muſicum ſenem cum volunt ſignificare, cycnum pingunt. Hic enim ſeneſcens canit quam ſuaviſſime.* Artemidorus Oneir. Lib. ii. cap. 20. Κύκνος ἄνδρα σημαίνει μουσικὸν, καὶ ἐν τῷ μουσικῷ. Adde quæ habet Pierius Lib. xxiii. p. 165. ed. Baſ.

e *In igne*] MS. Leid. *In genere.* Gloſſ. hoc eſt, *in pullis.*

f *Nihilominus*] Modius: *Helena ponitur quaſi ſeminarium.* Sed pro vulgatâ lectione ſtat Leid. codex. *Nihilominus* apud Fulgentium idem eſt quod *puta, videlicet* &c.

g *Et geminum* &c.] Modius: *Quæ geminum luctu concuſſit adultera mundum.* Quod amplector. Geminus mundus eſt Aſia & Europa. De Helena Seneca Agamem. vers. 274. *Quæ Europam & Aſiam paribus afflixit malis.* Corippus Lib. i. *Omnia vectantes gemini commercia mundi.* Propert. Lib. ii. el. 2. *Olim mirabar, quod tanti ad Pergama belli Europæ atque Aſiæ cauſa puella fuit.* Schol. Pind. ad Nem. od. 4. Εἰς δύω διῄρητο τὸ παλαιὸν μέρη ἡ οἰκουμένη, Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν. Adde Æthic. Coſmogr. Præfat. & quæ ibi annotavit Simlerus. Mundus pro parte mundi, ut apud Propert. ii. el. 3. *Externo quærere in orbe fugam.* Ovid. x. Met. 305. *Noſtro gratulor orbi.* Secutus ergo eos poëta ille, unde verſiculum iſtum adducit Fulgentius, qui orbem terrarum in Aſiam & Europam dividebant. *In diviſione orbis terræ,* ait Salluſtius Jugurth. cap. 16. *pleríque in parte tertiâ Africam poſuere: pauci, tantummodo Aſiam & Europam eſſe; ſed Africam in Europâ.*

h *Concuſſit*] Turbavit. Lucanus: *Certatum totis concuſſi viribus orbis In commune nefas.* Pſeudo-Cyprianus in Laude martyrii: *Partimque orbe concuſſo natura deficiens ultimi exitus monimenta teſtatur.* Salluſt. Orat. i. ad Cæſ. de Rep. Ord. *Orbis terrarum bello concuſſus.* Curt. iv. i. *Strepitus armorum, qui totam Aſiam concuſſerat.* Flor. ii. 15. *Quam urbem concuſſerat avus.* Vellej. Lib. ii. cap. 78. *Quas* (provincias) *Labienus magnis momentis concuſſerat.* Similia ſunt, *concutere rempublicam, concutere Romam* apud laudatum modo Lucanum. Merito ergo de Helenâ Maro Æn. ii. 573. *Troja & patriæ communis Erinnys.*

i *Quaſi in modum*] Tò *quaſi* cum non agnoſcat MS. Leid. cancellandum cenſeo. Obtruſum Fulgentio à male feriatâ manu, quæ explicare voluerit, quid eſſet *in modum.*

k *Caſtorum ſigna, quæ periculum creant*] Artemidor. Lib. ii. p. 76. Ed. Ald.

alternatim resurgere atque occidere dicunt, quod superbia nonnunquam vivat, [l] nonnunquam occidat. Unde & ὑπερηφανία Græce superbia dicitur. sed ὑπερηφανία proprie superapparitio nuncupatur, [m] quod in istis duobus signis, quæ eorum fratrum vocabulo nuncupaverunt, unus superappareat, alter vero vergat: sicut lucifer, [n] & antifer. nam Græce Pollux ἀπὸ τ ἀπολλύναι, id est à perdendo; & Castor quasi κακὸν ἔσχατον, id est, malum extremum.

XVII. *Ixion.*

Qui plus quærit esse quam licet, minus erit quàm est. Ixion igitur conjugium Junonis [a] affectans: illa nubem ornavit in speciem suam, cum qua Ixion coiens, centauros genuit. Sicut nihil Latina gratiosius veritate, ita nihil Græca falsitate ornatius. [b] Denique Ixionem dici voluerunt, quasi axionem. ἀξίωμα enim Græce dignitas dicitur. Dea vero regnorum Juno est, ut pridem diximus. ergo dignitas regnum affectans nubem meretur, id est similitudinem regni. Regnum enim illud est, quod perenniter duraturum est. At vero cui temporis fugitiva vis [c] in-

Ald. Δεδοικασι τοῖς πλοϊζομένοις χειμῶνές εἰσι σημαντικοί. Horat. Lib. I. od. 12. contrarium affirmare videtur. Nimirum gemina cum venere, salutaria sunt, & prosperi cursus prænuncia. Solitaria autem gravia, & mergunt navigia. Vide Plin. Lib. II. cap. 37. *Helenæ sidus* appellant, cum est solitarium. Confer Etymol. in Ἀνακοί.

l *Nonnunquam occidat*] MS. Leid. *& nonnunquam* &c.

m *Quod in istis*] *Quod sicut in istis* MS. Leid. & Modius.

n *Et antifer*] Post hæc verba interserit Modius: *Ita duo superbi inter se certantes*. Pro *antifer* Tollius *noctifer*, Scriverius *Argifer* in margine librorum suorum correxerant. Ego quid heic dicam nescio. Hoc scio, fuisse qui Dioscuros retulerint ad duo hemisphæria, & duos circulos tropicos, ut annotavit Eustath. ad Hom. Iliad. p. 311. ed. Bas. Arridet tamen non male Tollii conjectura. Noctifer enim lucifero opponitur. Catull. carm. 63. *Nimirum æthereos ostendit noctifer ignes*. Cæterum quod ex Castore & Polluce stellas fecissent, consequens erat, ut & hoc adderent figmento, ὅτι ὁ Ζεὺς ἀστέρας εἰργάσατο τοὺς μεγάλους Λήδας Κάστορα καὶ Πολυδεύκην γόνους. Vide Tzetzen ad Lycophr. p. 20. ed. Steph. Ubi aliter hanc fabulam interpretatur.

Ad CAP. XVII.

a *Affectans*] Ita & MS. Leid. & 6. edd. Solœca est oratio. Vide not. ad cap. 8. Lib. III.

b *Denique*] Flor. I. 16. *Denique bis floribus vernat*. Vide ibi Freinshem. Salmas. ad Solin. pag. 382. Schultingium ad Declam. Calpurn. XI. Justin. XXV. 2. Curt. Lib. VII. I.

c *In-*

[c] invidit, pinnatiſque celerrima raptibus momentaneæ felicitatis figuras potius quam veritatem oſtendens; ventoſitatis inanem ſpeciem præſumit. Denique [d] Beatinius augur dicere ſolitus erat, diverſarum urbium honores [e] ſomnialiter peragi [f] urbicario mimologo: & quamvis utraque nihil agere dixerit, tamen hoc Romæ præſtare [g] viſus eſt, quod ex parte quidem veros honores, ſed riſorios & citius fugitivos. Credo enim quod [h] Theophili philoſophi ſententiam legerat, dicentis, μῖμος ὁ βίος: id eſt, mimus vita. Nunc ergo fabulam repetamus. [i] Dromocrides in Theogonia [k] ſcribit Ixionem in Græcia primum regni gloriam affectaſſe, qui ſibi centum equites primus omnium conquiſivit. Unde & Centauri dicti ſunt, quaſi centum armati. Denique Centhippi dici debuere, ex quo equis mixti pinguntur; ſed ideo centum armati: qui quidem Ixion parvo tempore celere regnum adeptus, dehinc regno expulſus eſt. Unde & eum ad rotam damnatum dicunt, quod omnis rotæ vertigo, quæ ſuperiora habet, modo dejiciat. Ergo oſtendere hic voluerunt, quod

c *Invidit*] *Invidet* MS. Leid. & 6. edd. Sed hoc leve eſt. Cæterum illud *oſtendens*, quod ſtatim ſequitur, ſolœcam reddit orationem, niſi ad illa *vis fugitiva* referas. Momentaneam illam regni felicitatem efficaciter expreſſit Apuleius in de Deo Socratis: *Uſque ad regni nutabilem ſuggeſtum & pendulum tribunal evectus eſt.*

d *Beatinius*] Scriverius, *Vatinius.* Quomodo & Schottus conjecerat Obſervat. Lib. 1. cap. 7. quod in MS. inveniſſet *Batinius.*

e *Somnialiter*] *Similiter* corrigit in margine Micyllus, quomodo & Schottus conjiciebat Obſerv. loco modo laudato, & Turnebus adducit Lib. III. cap. 17. Adverſ.

f *Urbicario mimologo*] Ita repoſui pro *mimologa.* ex MS. Leid. & 6. edd. Agnoſcunt eandem vocem Notæ Tyronis pag. 172. & Schol. Juvenal. ad Sat. VI. 275. cui & ad VIII. Sat. vers. 191. eam juto reſtituendam, ubi illa *Planipe- des audit Fabios* explicat *nobiles mimiſcologos.* Lego *mimologos. Mimologus*, μιμολόγος, ut ὑμνολόγος dicitur rex David à Theophylacto in Luc. cap. 2. *Mimicum ſcurram* vocat Vopiſc. Aurel. cap. 42. Vide ibi Salmaſ. Eſt autem *urbicarius* idem quod *urbanus* vel *urbicus.* quo ſenſu *urbicarium mare* dixit idem interpres ad Sat. V. vers. 93. & *urbicus poeta* Martial. Lib. 1. epigr. 42.

g *Viſus eſt*] Schottus: *Video aut vocem defeciſſe, aut viſus eſt heic redundare.* Sane latet aliquid, tametſi nihil variat MS. Leid.

h *Theophili*] Ita quidem 6. edd. Sed MS. Leid. *Cleoboli* quod eſſet *Cleobuli.* quomodo in libro ſcripto & a ſe inventum teſtatur Schottus.

i *Dromocrides*] Ita & 6. edd. MS. Leid. *Drimocrides.* Cl. Tollius ad Palæph. p. 142. ex anonymo mythologo Voſſii corrigit *Democritus.*

k *Scribit*] *Scripſit* 6. edd. & MS. Leid. ut & ſtatim *adquiſivit* pro *conquiſivit.* Baptiſta Pius emendat *adſcivit.*

l Eli-

quod omnes qui per arma atque violentiam regnum affectant, subito erectiones, subito [l] elisiones sustineant, sicut rota, quæ stabile non habet aliquando cacumen.

XVIII. *Tantalus.*

TANTALUM dicunt [a] in lacu inferno depositum, cui fallax aqua gulosis labia titillamentis attingit: poma quoque fugitivis [b] cinerescentia tactibus desuper facietenus apparent pendula. [c] Ergo huic locuples visus & pauper effectus: ita se illi unda fallax præbet, ut sitiat: ita se poma ingerunt, ut esuriat. Sed hanc fabulam [d] Petronius breviter exponit, dicens:

Nec bibit inter aquas, nec poma patentia carpit
Tantalus infelix, quem sua vota premunt.
Divitis hac magni facies erit, omnia late
Qui tenet, & sicco concoquit ore famem.

XIX. *De*

l *Elisiones*] Illustravimus eam phrasin ad Hyg. cap. 38. & infr. in not. ad Contin. Virgil.

Ad CAP. XVIII.

a *In lacu inferno*] MS. Leid. *in lacum infernum*. 6. edd. *in lacum inferni*. Nisi bonâ auctoritate eam constructionem ostendimus ad Hyg. cap. 41. Utitur eadem in hac fabulâ Hygin. cap. 82. *Ob id dicitur ad inferos in aquam mediâ sine corporis stare.* Vide quæ ad eum locum annotavi, si operæ est.

b *Cinerescentia tactibus*] Quasi poma Sodomorum fuissent, de quibus Tertull. Sodom. *Nam protinus indice tactum Solvitur in cinerem, fit vana favillaque pomum.*

c *Ergo huic*] Corrigit Barthius in Comment. Statianis: *Ergo hic locupies visu, & pauper effectus est.* Non probo. Prolog. Lib. 1. *Ut locupletes tactus rigens auri materia sequeretur.* Et Lib. 11. cap. 13. *Erat ergo necessitas aurea, & locuples penuria.*

d *Petronius breviter*] Scriverius correxerat in margine, *Petronius Arbiter.* Haut paulo aliter eduntur hi versiculi in Fragmentis Petronianis. In MS. Leid. pro *patentia* legitur *pendentia*. Puto legendum, *Non bibit inter aquas, poma aut fugientia carpit*, vel *nec poma fugacia carpit*. Ovid. II. Amor. Eleg. 2. *Quærit aquas in aquis, & poma fugacia captat.* Epistol. Heroid. XVII. 181. *Velle quid est aliud fugientia prendere poma.* Apuleius in de Deo Socratis: *Tantali vice, in suis divitiis inops, egens, pauper, non quidem fluentem illum fugitivum captat, & fallacis undæ sitim* &c. Confer Horat. Lib. 1. Sat. 1. à quo istam fabulæ hujus accepisse explicationem videri possunt Petronius & Apuleius.

XIX. *De Proserpina & Endymione.*

[a]LUNAM ideo ipsam voluerunt etiam apud inferos Proserpinam, seu quod nocte luceat, [b]seu quod humilior currat, [c]& terris præsit, illo videlicet pacto, quod [d]detrimenta ejus & augmenta non solum terra, sed & lapides, [e]vel cerebra animantium, & (quod magis incredibile fit) etiam [f]lætamina sentiant, quæ in Lunæ

[g]cre-

Ad CAP. XIX.

a *Lunam ideo ipsam voluerunt etiam*] 6. edd. nihil variant. MS. Leid. *ideo voluerunt etiam.* Sed lectionem vulgatam rectè habere existimo. Festus Pauli: *Balænam belluam ipsam dicunt esse pistricem, ipsam esse cetum.* Servius ad Æn. VIII. vers. 4. *Et dicunt Theologi ipsam esse matrem Deum, quæ terra dicitur.* Schol. Stat. Theb. I. 34. *Nam ipsa est Aonia, quæ & Bœotia.* Prudent. Apotheos. vers. 171. *Filius ille hominis, sed filius ipse tonantis.* Ita malim ex Vett. edd. quam *ille tonantis. Ipse* est *idem.* Vetus interpres Luc. cap. II. vers. 38. *Et hæc ipsâ horâ superveniens confitebatur Domino.* Gr. αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. & XII. 12. *Docebit vos in ipsâ horâ.* Victor de Persec. Vand. cap. I. *Quod ipso gestum est tempore.* Locutus sic quoque Sallustius apud Serv. Æn. 373. *Ipsa est enim & major Phrygia.* Ad eundem modum τὸ αὐτός usurpant οἱ ὁ Gen. XXXVI. 8. Ἡσαῦ αὐτός ἐστιν Ἐδώμ. Schol. Horat. Lib. III. od. 22. *Ipsa quoque lucifera, quod partubus lucem ferat, unde Lucina à parturientibus invocatur. quod ideo ei datum est, quod prior à Latonâ matre edita in fratris Apollinis partu eam juverit, & parturienti præstiterit ei obstetricis officium.* Isidor. VIII. cap. II. *Ipsam & Lucinam asseverant, eo quod luceat* &c. Schol. Germanici, qui ut aliis in locis, ita & heic Fulgentium exscripsit: *Lunam*, inquit, *voluerunt etiam apud inferos Proserpinam* &c. quæ te apud ipsum, quam heic legere malim. Totum certè hoc caput in commentaria sua transtulit. Gloss. MS. in I. Georg. Virg. *Stoici autem dicunt non esse, nisi Deum* (leg. *unum Deum*) *& unam potestatem, quæ pro ratione officiorum nostrorum variis nominibus appellatur. Unde eundem Liberum, eundem Apollinem appellant. Item Lunam eandem Proserpinam dicunt. Secundum quos pro Sole Liberum, pro Lunâ Cererem invocabant.* Lunam non aliam esse à Cerere etiam Augustinus tradit C. D. VII. 3. *Confert hoc idem Libera, quæ Ceres seu Venus est feminis.* Conferendi Eustath. ad Iliad. Hom. pag. 439. Ed. Bas. Servius ad Æn. IV. 511. & Senec. Hippol. vers. 406. & seqq. Adde his, quæ dixi ad cap. 9. Lib. I.

b *Sive quod humilior*] *Seu* MS. Leid. & nonnullæ edd.

c *Et terris præsit*] Post hæc verba interserit Schol. German. *Unde & bigam boum habere dicitur.*

d *Detrimenta*] *Decrementa* mallet Locherus. Augustin. C. D. Lib. V. cap. 6. *Et lunaribus incrementis atque decrementis augeri & minui quadam genera rerum, sicut echinos, & conchas* &c. Qua de re videndus Plin. Lib. II. cap. 99. Gellius VII. 20. Sed ante omnes Apuleius initio Miles. XI. Adde his oculos felium & intestina murium, de quibus Proclus ad Hesiodi Ἠμέρας.

e *Vel cerebra*] Nota *vel* pro *&* positum. Vide Barth. in Glossario Mamerti. Noster infra Lib. III. cap. 10. *Per melos & rythmos vel modulos sequeretur.*

f *Lætamina*] Gloss. MSS. in Georg. Virg. *Fimus, qui in agros jactatur. Vulgo lætamen vocant.* Isidor. Lib. XVII. 2. *Est dictus fimus, quod fiat imus, id est, stercus, quod vulgo lætamen vocatur, eo quod suo nutrimento læta faciat germina.* Hinc *lætare* idem quod stercorare. Vide Pallad. Lib. I. Tit. 6.

g *Cre-*

g crementis ejecta vermiculos [h] parturiunt. Hortis ipsam etiam Dianam nemoribusque præesse volunt simili modo, quod arborum & fruticum succo [i] augmenta inculcet. Denique [k] crementis Lunæ abscisa ligna furfuraceis tinearum terebraminibus [l] fistulescunt. Nemoribus quoque adesse dicitur, quod omnis venatio [[m] plus] nocte pascatur, dieque dormiat. Endymionem vero [n] pastorem amasse dicitur, duplo scilicet modo: seu quod primus hominum Endymion [o] cursum Lunæ invenerit, unde & xxx. annos dor-

g *Crementis*] Schol. *Incrementis*. Perperam mutavit heic, quod tamen paulo inferius retinuit: *Crementis Lunæ abscisa.* Infr. Virgil. Contin. *Boni crementa.* Auctor Tract. de Sinâ & Sion, *Quales post crementum ætatis suæ futuri essent.* Gloss. Philox. *Crementa, αὐξήσεις.* Tertull. de Anim. cap. 51. *Crementa unguium.* Cap. 15. *Crementa, decrementa.* Addenda hæc illis, quæ Vossius & Borrichius observarunt.

h *Parturiant Hortis*] 6. edd. *Vermiculos parturiunt. Ortis ipsam etiam Dianam nemoribus.* Schol. German. *Vermiculos parturiant: ipsam Dianam dictam nemoribus volunt.* Sed Sanct. edit. ejusdem, *ortam nemoribus volunt.* Cod. Leid. *Vermiculis parturiunt ortis. Ipsam etiam Dianam nemoribus volunt.* Glossator superscripserat, *scil. praeesse.* Existimo scripsisse Planciad. *Vermiculos parturiunt hortis. Ipsam etiam Dianam in nemoribus volunt. Ortis* pro *hortis* obvium est in MSS. libris. Petron. Fragm. Tragur. *Eodem die incendium factum est in ortis Pompejanis, ortum ex ædibus Nastæ villici.* Pro *Naste* malè ediderunt *nocte.* Lege *Nastæ.* Nomen villici est, ut servi apud Martial. IX. 85. *Et dicis modo liberum esse jussi Nastam; (Servulus est mihi paternus.)* Pro *est mihi* mallet Nob. Heins. *is mihi.* Græcum est nomen Nastes, & sumptum videri possit ex Hom. Iliad. B. ubi Amphimachi frater ita appellatur, cujus & Ausonius meminit Epit. Heroum XVII. Causam, cur crescente lunâ vermiculos parturiant lætamina, existimem esse humiditatem. Protospatharius ἰδίᾳ. in Hesiod. Ἡμερ. Ὑγρότης σελήνης αἰτία σήψεως. Hinc ergo Plinius Lib. XVIII. cap. 32. *Omnia quæ cæduntur, carpuntur, conduntur, innocentius decrescente Lunâ, quam crescente fiunt. Stercus, nisi decrescente Lunâ, ne tangito.* Confer Pallad. Lib. I. Tit. 34. cujus tamen præceptum est Lib. III. Tit. I. *Sparso lætamine saturetur, quod ejiciendum est Lunâ crescente.*

i *Augmenta inculcet*] Ita & MS. Leid. & 6. edd. Schol. Germanici, *inducat.* Nihil mutem. Prolog. Lib. I. *Semina putrigena virginibus inculcantem.* Quænam præterea augeat Luna, leges apud Plin. Lib. II. cap. 41.

k *Crementis Lunæ abscisa*] Proclus in Hesiod. Ἔργ. B. p. 101. Ἔτι ὅπως βλάπτονται, ἐ φθινούσης τέμνειν σελήνης, ἀλλὰ μὴ πανσελήνου, μηδ' αὐξανομένης. ἡ γὰρ τ̃ φωτὸς ἐπίδοσις ὑγρότερα ποιεῖ τὰ δένδρα, ἐ εὐεπίφορα τεμνόμενα πρὸς τὴν σῆψιν.

l *Fistulescunt*] Schol. *fistulascunt.* Sed alterum est in 6. edd. & MS. Leid. Gloss. exponit, *perforantur.*

(m *Plus*) *nocte*] Τὸ *plus*, quod uncis inclusit Commelinus cum 6. edd. etiam MS. Leid. agnoscit. Schol. heic corruptus est: *Quod omnis venatio plus nocte, quam die dormiat.* Corrige ex Fulg. Schol. Theocriti ad Eid. Δ. φασὶ γὰρ ὡς τ̃ Ἐνδυμίωνος ἠράσθη ἡ Σελήνη, ἐ κτ̃ τὸ ὄρος τὸ Λάτμιον τ̃ Καρίας ἐμίγη. Καὶ ἀλληγοροῦσιν ὡς φιλοκύνηγος ὢν τῇ σελήνῃ συνεθήρα, ἡμέρας δὲ ὕπνωττεν.

n *Pastorem amasse*] Schol. Juv. ad Sat. X. vers. 318. *Endymion pastor, quem Luna adamavit.* Fabula est apud Hygin. cap. 271. Serv. Georg. III. 391. Capellam Lib. IX.

o *Cursum Lunæ invenerit*] Plin. Lib. II. cap 9. *In hoc sidere cognoscendo singula deprehendit hominum primus En-*

dormisse dicitur, [p] qui nihil aliud in vita sua, nisi huic repertioni studuit, sicut Mnaseas in primo libro de Europa scribens tradidit. [q] Sive pastorem Endymionem amasse fertur, quod nocturni roris humor, [r] quem aporria siderum atque ipsius Lunæ animandis herbarum succis insudat, pastoralibus prosit successibus.

dymion: & ob id amore ejus captus fama traditur.

p *Qui nihil*] Lege cum Schol. German. & MS. Leid. *Quia nihil.*

q *Sive pastorem* &c.] Verba illa, *pastorem Endymionem amasse fertur*, ut glossema, expungenda censeo.

r *Quem aporria* &c.] Scribe: *quem ἀπόῤῥοια siderum atque ipsius Lunæ animandis herbarum succis insudat, pastoralibus prosit successibus.* Supra Prolog. Lib. 1. *Humor algens, quem serenis Astra sudant noctibus.* Ob hanc ergo aporrœam *rorifluа Luna* dicitur in fragmento Astronomico, quod Fulgentio adscribitur in Pithoei Catalectis.

F A-

FABII FULGENTII PLANCIADIS,

Viri Clarissimi,

MYTHOLOGIARUM

Liber Tertius.

[a] INSCIENTIÆ formidolosa [b] suspectio semper excusandi quærit suffragia: quo quicquid ignorantia [c] incursionum mater peccaverit, id veniæ absolvat petitio, quæ [d] culpas vestire consuevit. Sed quia nunquam [e] de se male æstimat sermo, qui ad amantem judicem mittitur, idcirco meæ simplicitatis negocium tuo Domine purissimo commisi judicio, [f] fretus, quicquid absurde digestum est, [g] non ut invidus detrahis, sed ut doctissimus corrigis.

I. *Bellerophon.*

PROETUS rex uxorem habuit Antiam nomine, quæ ama-

Ad Prolog. Lib. III.

a *Inscientiæ*] Apuleius Dialogo Hermetis: *Perseverante inscitiâ atque inscientiâ.* Leo Epist. Decret. 4. *Licet vix ferenda sit in sacerdotibus excusatio, quæ prætendat inscientiam.* Minucius Fel. Octavio: *Ut me dissimulanter gravius argueret inscientiæ.* Nepos Epaminond. cap. 7. *Propter imprudentiam inscientiamque belli.*

b *Suspectio*] Suspicio. Paulinus ad Ausonium: *Duceret in sanctum suspectio falsa parentem.* Alii tamen ibi *suspicio* legunt. Vide Vinetum in Epist. Auson. 24.

c *Incursionum*] Gloss. *subito adventientium rerum.* Melius dixeris incursiones heic esse παραπτώματα.

d *Culpas vestire*] Gloss. *tegere. Palliare* diceret Apuleius, cujus illud est: *Nec palliari res tam aperta potest.*

e *De se male æstimat*] Ita & B. sed A. H. & I. *existimat* h. e. loquitur, opinatur. Macrob. Saturn. II. 4. *Malè existimare de Catonis pervicaciâ.* Vide ibi Pontanum. Interpres Hermæ cap. 10. *Bene enim hic de te apud me existimavit.* Sed *æstimare* sæpicule poni pro *existimare* ostendimus in dissertatione de Hygino. Chrysologus Serm. XXXIX. *Æstimo hoc dixisse pulsantem.*

f *Fretus, quicquid*] Lego cum B. A. H. I. & MS. Leid. *fretus quia quicquid* &c. Mox cum Scriverio & Tollio rescripserim *detrahes* & *corriges.* Odoraris, nisi obesæ naris es, stylum Veteris Bibliorum interpretis.

g *Non ut invidus*] B. A. H. I. & MS. Leid. *Ut non invidus.* Quod si cui magis adriserit, is τὸ *sed*, quod mox sequitur, in *sic* mutabit.

amavit Bellerophontem. cui dum ob stupri caussam mandasset, ille noluit, quem marito criminata est. Ille cum ad Chimæram interficiendam misit [a] per socerum suum. Quam Bellerophon equo Pegaso residens interfecit, qui de Gorgonæ sanguine natus fuerat. Bellerophonta posuerunt, quasi βουληφόρον, quod nos Latine [b] sapientiæ consiliatorem dicimus. [c] sicut Homerus ait:

Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα.

id est, nec decet tota nocte dormire consiliatorem virum. Nam & Menander similiter in [d] Disexapaton comœdia ita ait, [e] ΒΟΥΛΗΦΟΡΟΣ ΗΜΕΤΕΡΑΝ ΔΗΜΕΑ ΠΡΟΚΑΤΕΛΑΒΕΣ ΟΡΑΣΙΝ: id est, consiliarie nostram Demea præoccupavisti visionem. Nam ut hoc certum sit, Homerus in fabula ejusdem Bellerophontis ita ait, ἀγαθὰ φρονέοντα δαΐφρονα Βελλεροφόντην, id est, bona cogitantem [g] sapientissimum consilium. Spernit libidinem, id est Antiam. ἀντί enim Græce contrarium dicitur: sicut antichristum dicimus, quasi ἀντίον τῷ χριστῷ, id est, contrarium Christo. Vide itaque cujus uxor Antia dicatur, nihilominus Prœti. Prœtos Pamphyla lingua sordidus dicitur, sicut Hesiodus [h] in Bucolico carmine scribit di-

Ad CAP. I.

a *Per socerum suum*] Ita rectè cum Commel. MS. Leid. 6. edd. heic mirificè corruptæ sunt. Iobatem intelligi vult. Vide Hyg. cap. 57.

b *Sapientiæ consiliatorem*] Cur non potius? *Sapientem.*

c *Sicut Homerus ait*] Addunt 5. edd. *In B. Iliades.* Quæ verba procul dubio è glossâ in textum irrepserunt; certè in principe editione, hoc est, Baptistæ Pii, non comparent.

d *Disexapaton*] Ita cum Commel. exhibet etiam MS. Leid. 6. edd. *disexapito.* Turneb. Advers. Lib. IX. cap. 24. *disexapotho.* Quem vide. Scripserim ego. Δὶς ἐξαπατῶντι. eo enim nomine Menandri comœdia laudatur à Suida in Ζάκορος.

e Βουληφόρος] 6. edd. Βουληφόρε ἡμῶν ἐξ μοῦ προέλαβες ὅρασιν, *id est, consiliarie nostram de meâ praeoccupasti visionem.* Sed ut in Commel. heic, ita & in Leid. codice ista leguntur. *Demea* nomen est κύριον, quod cum divisim legerent *de mea*, mutarunt verba Græca.

g *Sapientissimum consilium*] Legitur versiculus iste Græcus Iliad. Z. 162. Deest in capite, τὸν θ', quod addunt 6. edd. & vertunt, *Bona cogitantem sapientissimum consilium.* Illud *cogitantem* conspicias quoque in cod. Leid. perperam omnino. Etiam τὸ *consilium* mutarem in *consiliarium*, nisi mox ad eundem modum Bellerophontem interpretaretur *bonam consultationem.* Schol. Hesiod. in Θ. 127. p. 261. ed. Heins. Βελλεροφόντην δὲ τὸν αἰνοῦντα τὰ θεμίσματα, παρὰ τὸ ἐν τῇ ἔρᾳ βάλλειν. Ἄλλως. Βέλλερος τὰ κακά λέγεται. Βελλεροφόντης οὖν ὁ φονεύσας τὰ κακά.

h *In Bucolico carmine*] Ita & MS. Leid. Edit. Lugd. *in Bucolico*, omissa al-

dicens: [i] PEPRIGROSIS TA FULVE ULACTIS MENES EMORUM, id est, sordidus vuarum bene calcatarum [k] sanguineo rore. & cujus uxor est libido nisi sordis? At vero Bellerophon, id est bona consultatio, qualem [l] equum sedet nisi Pegasum? quasi [m] pegasæon, id est fontem æternum. Sapientia enim bonæ consultationis æternus fons est. Ideo pennatus, quia universam mundi naturam celeri cogitationum theoria collustrat. Ideo & Musarum fontem ungula sua rupisse fertur. Sapientia enim dat Musis fontem. ob hanc rem etiam sanguine Gorgonæ nascitur. Gorgona enim pro terrore ponitur. Ideo & Minervæ pectore fixa est, sicut Homerus [n] in tertio decimo ait:

Τῇ δ' ἐπὶ μὲν Γοργὼ βλοσυρῶπις ἐστεφάνωτο.

Ergo hic duplex assertio est. Aut enim terrore finito sapientia nascitur, sicut de sanguine, id est de morte Gorgonæ Pegasus, quia stultitia semper est timida: aut initium sapientiæ timor est, quia & magistri timore sapientia crescit: & dum quis famam timuerit, sapiens erit. unde & Chimæram occidit. Chimæra enim, quasi κῦμ' ἔρωτος, id est fluctuatio amoris. unde & Homerus ait, κῦμα κελαινὸν κοχλεῖν. Ideo etiam triceps chimæra pingitur, quia amoris tres modi sunt, hoc est incipere, perficere, & finire. Dum enim amor noviter venit, ut leo se-

alterà voce. H. B. M. & I. *Bucolico ludicro.* Scriverius in orâ libri sui: *Citat Fulgentius ex Hesiodi Bucolico, quod nunquam fuit, versum, qui Græcus non est. sed Barbarus, à quodam Afro vel Vandalo pravè imitatus.*

i *Pepigrosis*] Græca verba omissa sunt in 6. edd. MS. Leid. ea ita repræsentat: *Pritos ista fincu tactis mene semorum.* Casaubonus in Suet. Lib. II. Animadv. p. 101. restituit: Πεφυρμένος εὐστεφίαν βοτρύων δρόσῳ αἱματόεντι.

k *Sanguineo rore*] Vinum enim sanguis uvarum. *Bacchum sanguis* Statio. Αἷμα σταφυλῆς Eustath. ad Iliad. Hom. p. 234. ed. Bas. Auctor Ovidii Vetulæ: *Effundere sanguinis uva Mille modos.* Vetus interpres Deuteron. cap. XXXII. 14. *Sanguinem uvæ biberent meracissimum.* Αἷμα σταφυλῆς τοῖς ὁ ibidem. & Sirac. L. 16. Ad eundem modum *olearum cruor* dicitur oleum apud Arnob. Lib. I. pag. 2. ut εἶαρ ἐλαίης oleum Nicandro. Cæterum ut heic *sanguineum rorem* Planciades, ita *sanguinis rorem* Lucanus, *Bacchi rorem* Sammonicus, *Pluviarum rores & vineum rorem* Arnob. p. 12. *aquæ rorem* Apul. Milef. I. & *fluctuum rorem* IV. *Tepidum rorem* pro lacrymis Ovid. X. Met. 360. dixere.

l *Equum sedet*] Vide not. ad Hyg. cap. 61.

m *Pegasæon*] Pegasus ergo Fulgentio significat πηγὰς αἰῶνος, *fontes sæculi.*

n *In tertio decimo ait*] Lapsus est memoriâ Fulgentius. Legitur Iliad. A. 36.

feraliter invadit: unde & Epicharmus comicus ait, [o] ὁ δαμασὶς ἔρως λεοντείᾳ δυνάμει θηλέης. id est, domitor cupido leontea virtute [p] præsumptior. Nam & Virgilius in Georgicis tetigit, dicens:

---- Catulorum oblita leæna
Sævior erravit campis.

At vero capra quæ in medio pingitur, perfectio libidinis est, illa videlicet causa, quod hujus generis animal sit [q] in libidine valde proclivum. Unde & Virgilius in Bucolicis ait,

---- Hædique petulci.

Ideo & satyri cum caprinis cornibus depinguntur, quia nunquam noverunt saturari libidine. At vero quod dicitur, [r] Postremus draco: illa ratione ponitur, [s] quia post perfectionem vulnus det pœnitentiæ, venenumque peccati. erit enim hic ordo dicendi, quod primum sit in amore inchoare, secundum perficere, tertium vero pœnitere de perfecto vulnere.

II. [a] *Per-*

o *Δαμασὶς ἔρως*] Vide Cl. Jac. Tollii ἔρωτ. Κοιμωμ. pag. 44. Sed ante omnia Pighium in Hercul. Prodic. pag. 210. de Cupidine æreo leonis exuvio indormiente, quem visum à se memorat in Ducis Mantuani palatio. Mira horum verborum est versio Hertelii in sententiis Epicharmi: *Amoris mollities, leonis robore domanda est.* Hesych. *Δαμασὶς. ὄνομα ὁ σφοδροκρατής.* Leg. *σφοδροκράτης* cum Salmas. Vulgares Lexicographi non agnoscunt vocem illam *δαμασίς.* Unde volebam à primo *δυνάστης.* Anacreon Od. 62. Ο᾿ δ᾿ ἐ θεῶν δυνάστης, Ο᾿ δ᾿ ἐ βροτῶν δαμάζει.

p *Præsumptior*] Ita quidem & 6. edd. & MS. Leid. Rescribendum tamen existimo *præsumptuosior* vel *præsumptiosior*, ut *affectiose* & *affectiosus* ab *affectio*. De quibus Salmas. ad Pallium Tert. Gloss. Vett. Α᾿θράσεια. *præsumtio, contumacia, temeritas.* Schol. Horat. ad Lib. III. od. 4. *Audax. præsumptuosus.* Adde notas ad caput ult. Lib. 1.

q *In libidine proclivum*] A. H. & I. *in libidinem.* Sed alterum cum B, M. & L. agnoscit MS. Leid. nec Fulgentio indignum est. De libidine caprini generis omnia pervulgata sunt. Vide Serv. ad Ecl. VIII. vers. 8. Horus Lib. 1. *Penem fœcundum significantes hircum pingunt. non autem taurum. Nam hic post annum integrum tantum coire incipit. Hircus vero post septimum diem ab ortu coit.*

r *Postremus draco*] Ita quidem cum Leid. cod. habet quoque MS. Modii. Sed ipse emendat *postrema draco*, ut respiciat illud, *prima leo, postrema draco, media ipsa chimæra.* qui versiculus apud Hyg. quoque legitur cap. 57. & ab Hieronymo Epistol. Sel. 11. 13. ed. Canis. tanquam pervulgatus adducitur. Esse autem Lucretii notavi ad Hyginum.

s *Quia post perfectionem* &c.] Modius ex suis MSS. restituit: *Quia post perfectionem libidinis vulnus det pœnitentia venenum peccati. Erit ergo hic ordo, quod primum* &c. Ut heic libidinis symbolum Chimæram Fulgentius, ita meretricis facit Horat. Lib I. od. 27.

Ubi

II. [a] *Perdica.*

SEMPER delicata consuetudo laborioso fert præjudicium operi, & molliter educata, [b] dum quod non optas evenerit, pœnitentiam creat. Melius est enim [c] labore partiliter securiore doceri, quam ex necessitate veniente repentaliter perterreri. Perdicam ferunt venatorem esse. qui quidem matris amore correptus, dum utrinque & immodesta [d] libido ferveret, & verecundia novi facinoris reluctaretur, consumptus, atque ad extremam [e] tabem deductus esse dicitur. Primus etiam serram invenit, sicut Virgilius ait:

[f] *Nam primi cuneis scindebant fissile lignum.*

Ubi Schol. vetus: *Quemadmodum supra meretricem mari, ita heic Chimæra comparat, quasi multiformi belluæ, quæ leonis, capræ & draconis capitibus emineret; flammis armata, sicut meretrix dolis & incitamentis libidinum.*

Ad CAP. II.

a *Perdica*] MS. Leid. *Fabula Perdicæ.* Scrib. *Perdicæ.* Perperam quoque in Lemmate Epigr. 24. apud Claud. *de Polycaste & Perdicca. Perdica* pro *Perdix*, ut *Arcada* pro *Arcas* apud Hyg. cap. 155. *Atlanta* pro *Atlas.* apud nostr. Prol. Lib. 1. *Tripoda* pro *tripus* Lib. 1. cap. 6. Tzetzes in Hesiod. Ἐτυ. Οἰδιπόδαο. τοῦ Οἰδίποδος. ἀπὸ εὐθείας τῆς Οἰδιπόδης τοῦ Οἰδιπόδου. καὶ Οἰδιπόδαο, διαλύσει Ἰωνικῇ. ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα εὐθεῖα, ὁ Οἴδιπος, καὶ τὸ ὁ Οἰδίπους, καὶ ὁ Οἰδιπόδας. *Antipoda* pro *antipodes* in Scholiis MSS. in 1. Georg. Virg. *Alopidam* in Cœnâ Cypriano adscriptâ: quod frustra in *alopidem* mutat Rigaltius. Rectius *turpitudinem* in *torpedinem*, & *sexatilem* in *saxatilem* mutasset. Probus in Catholicis: *Legi, hic Oedipodes hujus Oedipodæ. Nam si Oedipos declinaverimus, genitivo dis faciet* &c. Pertinet & huc *Pubeda* quod apud Capellam & in Glossis Isidori legitur pro adolescente, quanquam scribendum esset *bupeda* ex Gr. βούπαις. Sanè *bubeda* inveni in Vett. membranis Capellæ. Festus in BULIMAM. *Hinc est, quod grandes pueros bupedas appellant.* Confer not. ad Prol. Lib. 1. & cap. 15. quæque dixi in Dissertatione de Hygino.

b *Dum quod* &c.] Modius: *Dum sicut optas non evenerit, pœnitentiam creat.*

c *Labore partiliter* &c.] Modius: *Laborare particulariter, laboreque securiore doceri.* Commelinianam lectionem, quam Leid. codex firmat, non temere rejecerim. Certè *partiliter* rectum puto. Arnob. Lib. vi. *Partiliter nusquam Deus est, sed ubique totus.* Firm. Astronom. Lib. 11. cap. 18. *Partiliter exposita.* Sic & *partile* pro divisibili posterior ætas posuit. Claud. Lib. 1. de Stat. An. cap. 18. *Tunc localem mihi eandem vel partilem persuadebis.* Confer Glossar. Barthii. Gloss. Isid. *Partiliter, divise, per partes, distributè.*

d *Libido ferveret*] *Libidine ferveret* Modius. MS. Leid. *Dum utrumque, & immodesta libido* &c.

e *Tabem*] 6. edd. & MS. Leid. *labem.* Labes est ruina. Maro Æn. 11. 97. *Hinc mihi prima mali labes.* Præfero tamen *tabem*, quod inferius ad maciem pervenisse dicatur.

f *Nam primi*] Versus hic legitur 1. Georg. In Leid. cod. superscripta erat altera lectio, *vel primum.* quam & à

Sed ut [g] Fenestella in Archaicis scribit, hic primum venator fuit: cui cum ferinæ cædis cruenta vastatio, & solitudinum vagabunda errando cursilitas displiceret, [h] plusquam etiam videns [i] contheroletas suos, id est Actæonem, [k] Adonin, Hippolytum, miserandæ necis functos interitu, artis pristinæ affectui mittens repudium, agriculturam [l] affectatus est. ob quam rem matrem quasi terram omnium genitricem amasse dicitur. Quo labore consumptus etiam ad maciem pervenisse fertur. & quia cunctis venatoribus de pristinæ artis opprobrio detrahebat, serram quasi [m] maleloquium dicitur reperisse. Matrem etiam Polycasten habuit, quasi polycarpen, quod nos Latine multifructam dicimus, id est terram.

III. *Actæon.*

[a] CURIOSITAS semper periculorum germana, detri-

se in Mediceo aliisque antiquis exemplaribus inventam testatur Pierius Valerianus.

g *Fenestella in Archaicis*] 6.edd.& MS. Leid. *Fenestella Martialis.* Savaro censet illum esse Martialem, cujus Lib. IX. ep. 14. mentionem facit Sidonius. Giraldus Part. II. Dial. 18. ex uno nobis duos facit. *Fabulam*, inquit, *hoc loco talem attingit, cujus & Fenestella & Martialis meminit.*

h *Plusquam etiam*] Ita A. H. I. & MS. Leid. in quo glossa: *plusquam una pars, id est magis.* B. M. & L. *Plusque etiam.* Sed ne sic quidem satis congrua oratio. Esset, si ita scripsisset, *insuperque etiam videret.* Nihil tamen mutare ausim. Vide quæ animadvertimus infr. ad cap. 8.

i *Contheroletas*] Vox hybrida est. Græcè dicas, συνθηρολέτης, ut γιγαντολέτης, quo Jovem epitheto ornant Poëtæ. Si addiceret antiquus aliquis codex, mallem *Contheroteras.* Θηρητὴρ enim venator. Θηρολέτης non putem inveniri.

k *Adonin*] MS. Leid. *Adonem* rectè. *Adon* enim Afris illis Capellæ & Arnobio, ne de aliis nunc dicam, idem qui *Adonis.*

l *Affectatus est*] Ita quidem M. L. I. & MS. Leid. Sed B. A. & H. *affectatus* est. Quod esse melius haud asseveraverim. Nam passivam formam habentia sæpe activè poni multi multis exemplis pridem ostenderunt, ut notavi ad Hygin. cap. 273. ubi habes *certati sunt.* & cap. 274. *belligeratus est.* Vetus interpres Exod. cap. 16. *Murmurati estis.*

m *Maleloquium*] Malim *maliloquium* cum 6.edd. quod & firmat Leid. cod. Sic *falsiloquium, multiloquium, turpiloquium, parciloquium* apud Apulej. Lib. V. Milef. *vaniloquium* apud Donat. ad Eun. Act. II. sc. I. vers. 10. & Chrysolog. Serm. XIII. *Spurciloquium* apud Tertull. de Resurrect. Carn. cap. 14. *Ineniloquia* apud Vet. Interpr. poster. Epist. ad Timoth. cap. II. vers. 16. aliaque passim legas. Sed *maleloquium* editum quoque apud Schol. Stat. ad I. Theb. vers. 171. *In dignitate regiâ positos maleloquii veneno perstringere.* Opinor & hoc corruptum. Tertull. de Spectac. *Neque enim oculos ad concupiscentias sumpsimus, neque linguam ad maliloquium, & aures ad receptaculum maliloquii.* Hieron. ad Celantiam: *Credulas animas maliloqua lingua dissociat.*

Ad CAP. III.

a *Curiositas*] Ἡ πολυπραγμοσύνη. Gloss. Labbæi, *Curiosus*, πολυπράγμων.

b Ne-

trimenta suis amatoribus [b] novit parturire quam gaudia. Actæon denique venator Dianam lavantem vidisse dicitur: qui in cervum conversus, à canibus suis non agnitus, eorumque morsibus devoratus est. [c] Anaximenes ([d] qui de picturis antiquis disseruit) libro secundo ait, venationem Actæonem dilexisse: qui cum ad maturam pervenisset ætatem, consideratis venationum periculis, id est quasi nudam artis suæ rationem videns, timidus factus est: [e] inde & cor cervi habens. unde & Homerus ait, οἰνοβαρὲς, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο, id est, ebriose, [f] oculos canis habens, & cor cervi. Sed dum periculum venandi fugeret, affectum tamen canum non dimisit: quos [g] inaniter pascendo pene omnem [h] substantiam perdidit, ob hanc rem à canibus suis devoratus esse dicitur.

IV. [a] *De*

b *Novit parturire quam gaudia*] Subaudi *magis*. Terent. Prol. Eun. *Si quisquam est, qui placere se studeat bonis quam plurimis.* Familiaris Græcis ea ellipsis. Psalm. IV. Ἀγαθὸν πεποιθέναι ἐπὶ κύριον, ἢ πεποιθέναι ἐπ' ἄνθρωπον. Nazianz. Θέλω τύχης σπαλαγμὸν, ἢ φρενῶν πίθον. Notavimus istum Hellenis. in Fulgentio jam superius ad Prol. Lib. I. & cap. I. Lib. II.

c *Anaximenes*] Ita & MS. Leid. Perperam *Anasimenes* exhibent 6. edd. Anaximenis multiplex, nulla Anasimenis fit mentio apud veteres. Alium à philosopho fuisse censet Malincrotius Paralipom. pag. 4. Cæterum Anaximenis ratio, ideo in cervum fingi transfiguratum Actæonem, quod ingravescente ætate timidior factus sit, nimis frigida videtur Pierio Valeriano Hieroglyph. Lib. VII. Petendum potius ex historiâ censet, quâ cornutum esse editum quidam tradiderint Actæonem. Quâ de re consul. Plin. Lib. XI. cap. 37. Varro per canes intellexit adulatores, cum scriberet: *Crede mihi, plures dominos cervi comedere, quam canes. Quod si Actæon occupasset, & prius suos canes comedisset, non nugas saltatoribus in theatro faceret.*

d *Qui de picturis*] Quinam præter hunc Anaximenem de picturis scripserint, docebit te Vossius libro de Graphice pag. 36.

e *Inde & cor* &c.] 6. edd. *Unde & cor cervi habere dicitur.* Leid. cod. qui in cæteris cum Commel. facit, habet etiam *unde*. Quid si ita distinguas? *Factus est inde, & cor cervi habens.*

f *Oculos canis habens*] Horus Lib. II. *Eos qui in oculis sanguinem habent, impudentes vocant: unde Homerus:* Οἰνοβαρὲς &c. Timiditatem lepidè notat Tertull. de coron. Milit. cap. I. *Novi & pastores eorum in pace leones, in prælio cervos.*

g *Inaniter pascendo*] *Immaniter* legere nos jubet Pricæus ad Apul. Apolog. p. 142. Non accedo. Inaniter pascit canes, quicunque eos pascit, cum præ timiditate venari non audet.

h *Substantiam perdidit*] Ita & Palæphatus hanc fabulam interpretatur. Alii canes de adulatoribus accipiunt, ut modo dicebam.

Ad

IV. [a] *De Hero, & Leandro.*

AMOR cum periculo ſæpe concordat: & [b] dum ad illud ſolum natat quod diligit, nunquam videt, quod expedit. ἔρως enim Græce amor dicitur. Leandron vero dici voluerunt, quaſi λύσιν ἀνδρῶν, id eſt ſolutionem virorum. Solutio enim viri amorem parturit. Sed natat nocte, id eſt in obſcuro tentat pericula. Hero quoque [c] in amoris ſimilitudine fingitur. Lucernam fert. [d] Et quid aliud amor, niſi flammam [e] ferat, & deſideranti periculoſam viam oſtendat? cito tamen extinguitur, quia juvenilis amor non diu [f] perdurat. denique nudus natat, illa videlicet cauſa, quod ſuos [g] affectores amor & nudare noverit, & periculis ſicut in mari jactare. Nam extincta lucerna, [h] utriuſque mors eſt procurata maritima: hoc in evidenti ſignificans, quod in utroque ſexu vapore ætatis extincto, libido commoritur. In mari vero mortui feruntur, velut in humore frigidæ ſenectutis. omnis enim [i] caloratæ inventutis igniculus torpidæ veternoſitatis [k] algeſcit in ſenio.

V. [a] *De*

Ad CAP. IV.

a *De Hero*] MS. Leid. *Fabula Ero & Leandri. Herus* debebat ſcripſiſſe. Talia ſunt & *Argo* & *Calliſto* gignendi caſu apud Hyg. cap. 14. & 224. ubi complura diximus, quæ huc faciunt.

b *Dum ad illud ſolum natat*] MS. Mod. *notat.* unde ipſe delet τὸ *ad.* Sed pro lectione Commel. ſtant 6. edd. & MS. Leid.

c *In amoris ſimilitudine*] Ita & Leid. cod. & 6. edd. Sed Modius ex ſuis membranis emendat: *In amoris ſimilitudinem fingitur lucernam ferens.* 6. edd. *ferre.* Sed ut Commelinus edidit, ità hæc & in Leid. cod. cum leguntur, tum diſtinguuntur.

d *Et quid aliud* &c.] Leid. cod. *Quid aliud amor, niſi & flammam* &c.

e *Ferat*] 6. edd. & Modius *fert*, & mox *oſtendit.* Præfero Commel. lectionem, quam & Leid. codex repræſentat.

f *Perdurat*] Mod. *durat.* Et mox, *denique Leander nudus* &c.

g *Affectores*] B. A. H. M. L. *affectatores.* I. *Affectatores.* Præfero *affectatores*, quod & in Leid. codice viſitur. Supr. 11. 4. *Quod nudos ſibi affectatores dimittat.* Quanquam Salmaſ. ad Hiſtor. Auguſt. pag. 11. 109. 110. 111. *affectionem tyrannidis* pro *affectatione* diei obſervat.

h *Utriuſque*] Modius, *utrique.* Lego *utriſque* cum Leid. cod. quod ut ἀρχαϊκώτερον, ita Fulgentii κακοζηλίᾳ convenientius.

i *Calorata juventutis igniculus*] Apul. VI. Met. *Prima juventutis caloratos impetus freno quodam coercendos exiſtimavi.* Vid. ib. Pricæum.

k *Algeſcit in ſenio*] Τὸ *in* non habeat Modii membranæ. At habet Leid. cod. & 6. edd.

Ad

V. [a] *De Berecynthia, & Atti.*

DECEPTA Græcia credulitate dæmonum potius quam deorum, nunquam deterius diis suis [b] reponeret, quam ut eorum matrem veternosam anum, non solum puerilem amatu, [c] quantum etiam [d] fingerent & zelotypam. [e] Tantum enim zeli succensa anus invidiosa flagravit, quæ nec suis utilitatibus furiosa pepercit, ut unde fructum sperabat libidinis, illud [f] veterana succideret meretrix. Et quamvis apud muliebres animos libido obtineat

Ad CAP. V.

a *De Berecynthia & Atti*] MS. Leid. *Fabula Berecynthiæ & Attis.* Secundum Servium ad Æn. IX. 82. *Berecyntia* sine aspiratione esset scribendum.

b *Reponeret*] Gloss. *detraheret.* Explica potius, *gratiam referret.* Juvenal. Sat. I. vers. I. *Nunquamne reponam Vexatus toties rauci Theseide Codri?*

c *Quantum etiam*] Ἀντὶ τοῦ *verum etiam.* Χρῆσις est Fulgentiana. Consule indicem.

d *Fingerent*] Ita cum 6. edd. etiam MS. Leid. Non nescio satis Latinè dici *Græcia fingerent.* Quia tamen præcessit *reponeret*, mallem *fingeret.* Rescribo ergo, *quantum etiam fingeret Zelotypam*, tametsi timidè. Ecce enim & vetus interpres Marc. cap. 9. ita loquitur apud Chrysol. Serm. LI. *Confestim omnis populus videns Jesum stupefactus est & expaverunt.*

e *Tantum enim zeli succensa*] Sic cum Commel. & 6. edd. etiam MS. Leid. Arridet tamen magis *zelo. Tantum* est *tantopere*, *in tantum*, quomodo Cyprianus, Prudentius, Æthicus, Dictys, Schol. Juvenal. Sat. VI. 295. Vetus interpres Genes. cap. XLI. vers. 19. aliique id genus scriptores loquuntur sæpissimè, & Græci εἰς τοσοῦτον usurpant. Nec refugit Plinius eam locutionem, cum scripsit Lib. X. cap. 60. *In tantum emolliuntur.* Et Lib. IX. cap. 22. *In tantum mirabili multitudine.* Euagrius in vitâ S. Antonii: *In tantum patiens erat.* Salvianus de Provid. Lib. IV. *In tantum apud plerosque nomen hoc parvi penditur.* Sic *in quantum*, pro *quantum* Æthicus sub finem Cosmogr. *In quantum vigilantia nostra investigare potuit. In aliquantum* pro *aliquantum* Dictys Cretensis cum aliis locis, tum Lib. III. *Tum rex, ubi in aliquantum revolvit spiritum.* Restituenda eadem Cassiod. Variar. Lib. VIII. epist. 10. ubi nunc editum visitur: *Conflictus virorum fortium mutua tela reppulit, nec semper tutus fuit, qui cum numeroso hoste contendit: unius forsan ictus solerter eliditur: qui multis restitit, à parte, quâ non credidit, vulnus excipit: quæ tantum ei nunc sunt gloriosa, quantum tunc habuere pericula.* Pro *reppulit* legendum ex Vet. Cod. cujus excerpta penes me sunt, *non respuit.* Pro *eliditur* præterea *eluditur.* Adhoc *resistit* pro *restitit*, & *in tantum* pro *tantum.* Sequitur mox, *zelo succensa.* Chrysologus Serm. XII. *Succendit invidia, cupiditas inflammat.*

f *Veterana succideret meretrix*] Augustin. C. D. Lib. VI. cap. 7. *Atys pulcher adolescens ab eâ dilectus & muliebri zelo abscissus.* Lactantius Lib. I. cap. 17. *Eundem cum pellice deprehensum exectis virilibus, semimasculum reddidit.* Minucius Octavio. *Cybelæ Dindyma pudet dicere; quæ adulterum suum infeliciter placitum, quoniam & ipsa deformis & vetula, ut multorum Deorum mater, exsecuit, ut Deum faceret eunuchum.* Alii semet castrasse ipsum Atyn volunt, ut Catullus carm. 64. & Sallust. de diis cap. 4. Gloss. Nom. Βεκκεσέληνος, παλαιόμωρος. Petron. *Veteranus latro.*

g In

neat regnum, tamen etiam [g] in invicta libidine zelus obtinet dominatum. Berecynthia enim mater deorum Attin puerum formosissimum amasse dicitur, quem zelo succensa castrando [h] semimasculum fecit. Quid sibi ergo in his Græcia sentire voluerit, edicamus. Berecynthiam dici voluerunt, [i] quasi montium dominam. Ideo matrem deorum, quod [k] deos nuncupari præ superbia voluerunt. Ideo in Olympo habitantes, quasi excelsos ac superbos. ideo & dæmonas nuncupant secundum Homerum, [l] qui dicit, μετὰ δαίμονας ἄλλους, id est [m] post deos alios. δῆμος enim Græce populus dicitur. is dicitur unus: & quia populos subdere cupiebant, & soli super populos esse, dæmones dicti sunt. Ideo & apud Romanos [n] Indigetes, quasi nihil indigentes. Ergo Berecynthiam montibus præesse dixe-

g *In invicta libidine*] MS. Leid. *etiam victâ libidine.* edd. 6. *etiam invictâ libidine.* Commel. lectio satis mihi proba videtur.

h *Semimasculum*] Semivirum, ut nec converteretur in fœminam, nec vir relinqueretur. Priapum contra pulcrè pensilibus peculiatum venustè *nimis masculum* dixit Augustin. C. D. Lib. VI. cap. 9. Auctor Ovid. Vetulæ: *Eunuchus porro, cum non sit fœmina, non vir, Non animal, non planta, quid est? non est sine vitâ. Ergo quid esse potest? nihil esse potest nisi monstrum.*

i *Quasi montium dominam*] Aliter fabulam interpretatur Sallust. περὶ θεῶν cap. 4.

k *Deos nuncupari præ superbiâ voluerunt*] 6. edd. *per superbiam.* Sed nec sic Latina est oratio. Suspicor scripsisse, *Deos se nuncupari* &c.

l *Qui dicit*] *Dum dicit* MS. Leid.

m *Post Deos alios*] MS. Leid. B. A. II. & I. *cum Deos alios.* At in margine, *cum diis aliis.* Versus Homeri exstat Iliad. A. 222. Δώματ' ἐς αἰγιόχοιο Διὸς μετὰ δαίμονας ἄλλους. h. e. ὅτι τοὺς θεοὺς ἄλλους, ut rectè Scholiastes; *ad Deos alios.* Οὗτος δὲ δαίμονας καλεῖ Παρωνυμικῶς heic Fulgentius. Deinde δαίμων à δαίω dicitur, quasi δαήμων, ut docent Græcorum Magistri. Schol. modo laudatus: τοὺς θεούς, ἤτοι δαήμονας. ἔμπειροι γὰρ καὶ ἴδριες πάντων αὐτοί εἰσι.

n *Indigetes*] Vide Festum in *Indiges.* Serv. ad Æn. XII. 794. Turneb. Lib. XIX. cap. 29. Glossarium editum à Barthio Advers. Lib. XXVIII. 19. *Indigetes dii, quorum nomina non audebant proferre.* Lactantius *genios* interpretatur dæmonas Lib. II. 14. *Omnes*, inquit, *ostiatim domos occupant, ac sibi geniorum nomen assumunt. Sic enim Latino sermone dæmonas interpretantur.* Plura vide apud Tzetz. ad Hesiod. p. 41. ed. Heins. Cyprian. ad Demetr. *Consentit Plato, & unum Deum, ceteros angelos vel dæmonas dicit.* Qua de re videndus Apul. in de Dogm. Plat. pag. 8. ed. Elmenhorst. Confer quæ dixi ad Hyg. cap. 139. Gloss. MSS. In Virgil. I. Georg. *Indigetes qui præsunt singulis civitatibus, ut Minerva Athenis, Juno Carthaginensibus. Indigetes propriè sunt dii ex hominibus facti, quasi diis egentes. abusivè omnes generaliter, quasi nullius rei egentes. Alii indigetes propriè interpretantur, quorum proprium nomen uti indigemus, ut dii penates; item Lares, qui dii contra sonantes, quorum singularia nomina nesciuntur.* Confer omnino Athenag. Legat. pro Christian. pag. 25. Schol. Eurip. pag. 19. ed. Steph.

o *Ver-*

xerunt quasi [o] verni cynthos. Cynthos enim Attica lingua flos nuncupatur: [p] unde hiacynthus dicitur, quasi ἰάκινθος, quod nos Latine solus flos dicimus, quasi omnibus perfectior. Nam & Epicharmus ita ait: [q] Παγχρύσεπτος στέφανος, καὶ παρὰ ἀκτᾶν προβέβηκε ὁ χρύσαλος. id est, florigera corona, atque è litoribus procedit chrysalus. Itaque florem quamvis quilibet amet, tamen [r] abscindit, ut Berecynthia in Attin fecit. [s] athis enim Græce flos dicitur, [t] ut Sosicles Atticus in libro Theologumenon, quem appellavit, scribit: Matrem deûm, in modum potentiæ voluerunt poni: unde Cybele dicitur quasi κῦδος βίβαιον, id est gloriæ firmitas. unde & Homerus ait: ᾧκεν ζεὺς κῦδος [u] ὀπάζει. Cui Jupiter gloriam donaverat. Ergo [x] ideo

o *Verni cynthos*] Conjunctim 6. edd. *Bernicynthos*. MS. Leid. *Vernicantos*. Sed hæc nugacissima sunt.

p *Unde hyacinthus*] MS. Leid. *Unde & hiacynthus dicitur, quasi hios cynthos.* Unde faciendum videtur ἶος κύνθος. Ἶος enim veteribus Græcis erat *unus*. Sed nugatur Fulgentius. neque enim ἰάκυνθος, sed Ὑάκινθος Græcis dicitur. Deinde quis dixit κύνθος idem esse quod ἄνθος? Lexic. Cyrill. Ὑάκινθος ἄνθος, *vaccinium*.

q Παγχρύσεπτος &c.] MS. Leid. *Cintoides iste si fores probe beëris albos, id est. Floriger & coronatus atque ebrius processit Crisaltus.* Græca videntur ita fuisse exarata: Κωωθοίδης ὁ στεφανοφόρος προβέβηκε χρύσαλος. Pro παρὰ ἀκτᾶν, Scriverius substituebat παρ' ἀκτᾶν. Cæterum *Chrysalus, Chryses, Chrysis, Chrysalis* servorum & ancillarum in Comœdiis sunt nomina.

r *Abscindit*] MS. Leid. *abscidit* MS. Leid. Apulej. v. Miles. *Nodum cervicis & capitis abscide.* Augustin. C.D. Lib. VII. cap. 26. *Alienis manibus potius occidi, quam suis abscidi potuerunt. Abscidere* verbum est posterioris ætatis scriptoribus familiarissimum. Vide Heins. ad Prud. Apotheos. vers. 945. & quæ nos notavimus ad cap. 2. Lib. I. Nec tamen vetustissimis ignotum fuit, ut ostendit ad Scribon. Largum pag. 164. Rhodius. Servius in hac fabulâ a rege, qui cum stuprare vellet, amputata puero verenda scribit.

s *Athis Græcis flos dicitur*] Immo ἄνθος non Ἄθις dicitur. Interim verum est Porphyrium voluisse Attin florem denotare ἀλληγορικῶς. Cæterum *Attis* heic habet MS. Leid. & 4. edd. quomodo & apud Servium ad Æn. IX. vers. 116. Catullum, Ovidium hoc vocabulum exaratur. *Atys* est apud Augustinum, *Atis* apud Varronem. Vet. Inscript. apud Ald. Orthogr. pag. 14. *Archigallus matris Deum magnæ Idææ & Attis* &c. Et in ædibus Petri Donati Cardinalis Cæsii, ut testatur Ciofanus ad Ovid. Metam. x. *Qui colitis Cybelen, & qui Phryga plangitis Attin* &c. Capella Lib. II. *Atys pulcher item, curvi & puer almus aratri.* Lege *Attis* ex MS. Leid. Bibl.

t *Ut Sosicles*] MS. Leid. cum 6. edd. *Sosides*. d pro cl posuit, opinor, librarius. Ponenda est ante hæc verba τελεία στιγμή. Non enim Attici hominis est dicere Attin Græcè denotare florem.

u Ὀπάζει] Ὀπάζοι emendaverat in libro suo Scriverius. Non probo. Septem locis legitur apud Homerum κῦδος ὀπάζει. nusquam ὀπάζοι. Sed nec ᾧκεν in hemistichio isto invenitur apud eum. Scripsit forte Fulgentius, τῷ τε, vel τῷ γὰρ Ζεὺς κῦδος ὀπάζει. quorum alterum Odyss. T. 161. alterum Iliad. P. 566. habetur.

x *Ideo*

x ideo turrita pingitur, quod omnis potentiæ elatio sit in capite. Ideo & leonum currui præsidens, quia omnis potentia etiam virtuti dominatur. Ideo & multiplici veste, quod omnis potentia ornata sit. Sceptrum etiam fert, quod omnis potentia vicina regno sit. Ob hanc rem etiam mater deûm dicta est. illud nihilominus ostendere volentes, quod sive Indigetes, sive dii, sive dæmones apud antiquos à divitiis dicti sunt. ergo potentia divitum mater est. unde & Homerus Agamemnonem considerans ait,

Ὦ μάκαρ Ἀτρείδη, μοιρηγενὲς, ὀλβιόδαιμον.

Nec non etiam Euripides y consimilans Tantalum Jovi in tragœdia Electræ ait:

Ὁ γὰρ μακάριος, κοὐκ ὀνειδίζω τύχας,
Διὸς πεφυκὼς, ὡς λέγουσι, Τάνταλος, z κορυφῆς.

id est, Beatus ille, nec a invideo fortunas ejus, b Jovis æqualis, ut dicitur, Tantalus. Ergo potentiæ gloria semper & amore torretur, & livore torquetur: citoque abscidit quod diligit, dum tamen c amputet illud, quod odit. Denique omnis nunc usque potentia nescit circa suos diuturnum servare affectum: & quod amaverit cito, aut

x *Ideo turrita*] MS. Leid. *Ideo & turrita*. Et paulo inferius, *nec non &*. Aliter hæc Cybeles insignia interpretatur Servius ad Æn. III, 113.

y *Consimilans*] Ita & MS. Leid. *Similare*, *similacra*, *assimilare* furcillis è Latio exturbat summus vir Joh. Fred. Gronovius Diatrib. ad Stat. Sylv. Lib. 1. cap. 6. Inveniuntur tamen crebro in deterioris notæ scriptoribus, ut forsan non tam librariis, quam eorum ævo sint imputanda. Willeramus Paraphr. Cantici Salom. *Hac quoque non agnis, sed consimilabitur hædis*. Et post paulo: *Forma tui colli nitet assimilata monili*. Ne de Apuleio nunc dicam, cujus in Indice consulendus Elmenhorstius, etiam in Ausonio epigr. 67. *adsimilas*. 118. *adsimilata* ediderunt nonnulli. Haud tamen scio quam rectè. Priore enim loco *adsimulas*. posteriore *adsimulata* repræsentat Stoeriana editio. *Similare* est similem esse auctori Tractatus de Sinâ & Sion: *Vides ergo in Hebraicâ veritate non sibi similare*.

z Κορυφῆς] Hoc alterius versus principium est, ut rectè observavit in margine libri sui Scriverius. Κορυφῆς ὑπερτέλλοντα δειμαίνων πέτρον habet Euripides. Michael Psellus in Tantali Anagoge: Δειμαίνει οὖν τὸν ὑπερτέλλοντα πέτρον, ὅτις ἀδιαλείπτως αὐτοῦ καθόδικος ἀπηωρημένην, καὶ μικροῦ τι ἐκείνου ὑπερανέχοντα κεφαλῆς, φοβεῖ τὸ μέλλειν κατιέναι, ὃ κάτεισιν δή.

a *Invideo fortunas*] Vide de eâ construct. Sciopp. Paradox Litterar. Epist 4.

b *Jovis æqualis*] Imo *Jovis filius* est Διὸς πεφυκώς. Romanus Tragicus Diomedi laudatus Lib. III. *Jove prognatus est, ut perhibent, Tantalus, Ex Tantalo Pelops, ex Pelope autem satus Atreus, qui nostrum porro propagat genus*.

c *Amputet illud*] *Amputetur* Leid. cod.

aut zelando amputat, aut fastidiendo horrescit. Ideo & Attin dici voluerunt quasi ἔθος. ἔθος enim Græce consuetudo dicitur. Ergo quantumcunque amor sit potentibus, stabilis esse non novit.

VI. *De Psyche, & Cupidine.*

APULEIUS in libris Metamorphoseon hanc fabulam planissime designavit, dicens esse in quadam civitate regem & reginam, habere tres filias, duas natu majores, esse temperata specie: juniorem vero tam magnificæ esse figuræ, [a] quæ crederetur [b] Venus esse terrestris. Denique duabus majoribus, quæ temperata erant specie, [c] connubia venere. illam vero, veluti deam, non quisquam amare ausus, quam venerari pronus, atque hostiis [d] sibimet placare. Contaminata ergo honoris majestate Venus, [e] succensa invidia, Cupidinem petit, ut [f] in contumacem formam severiter vindicaret. Ille ad matris ultionem adven-

Ad CAP. VI.

a *Quæ crederetur*] Ita & MS. Leid. & I. *Qui* A. B. H. *ut* M. L. & Beroaldus in hac fabulâ, quam Apuleio præfixit. Credo scripsisse *quæ crederetur*; non quod sit altero Latinius, sed quia Fulgentio convenientius, qui prope innumeris locis τὸ *quæ* pro *ut* usurpat.

b *Venus terrestris*] Musæus de Herone: Ἄλλη Κύπρις ἀνέτειλε. Et post paulo: νέη ἀνεφαίνετο Κύπρις.

c *Connubia venere*] Ἀντὶ τοῦ *evenere*, quomodo Salmasius scribi heic vult ad Solin. p. 11. Dubito an necessaria sit ista correctio. Phædrus Lib. II. 11. *Majus ne veniat malum.* Ovid. Eleg. de Nuce: *At postquam platanis sterilem prabentibus umbram Uberior quavis arbore venit honor.* Petronius: *Magna loquor, quidvis nummis præsentibus opta, Et veniet, clausum possidet arca Jovem.* Corrigit *eveniet* Scriverius. Non accedo. Sed pro *magna* quin legendum sit *parva* nullus dubito. Sallust. Jug. cap. 8. *Ultro illi & regnum & gloriam venturum.* Cyprian. Lib. IV. epist. 4. *Pressura istius tam turbidam vastitatem secundum peccata nostra venisse.* Et post paulo: *Imo vero nec venissent patribus hæc mala.* Columbanus Monostich. vers. 6. *Impleat ipse Dei, qui vult sua vota venire.* Vide ibi annotata à Cl. Daumio. Gregor. Dial. Lib. II. cap. 5. *Cuncta, quæ illi erant ventura, prænunciavit.* Hyg. Astron. I. cap. 8. *Quod cum veniat in hac definitione* &c. Vetus interpres Josuæ cap. XXIII. vers. 15. *Sicut ergo implevit opere, quod promisit, & prospera cuncta venerunt.* Adde his, quæ congessi ad Prolog. Lib. I. Accedit præterea huc, quod simplex pro composito frequenter usurpet hic scriptor. Sic *vanescere* pro *evanescere* habes Lib. II. cap. 6. *Crementa* pro *incrementa* Lib. I. cap. 19. Nec abhorruerunt alii ab eâ enallage. *Vanescere* pro *evanescere* habes quoque apud Lactant. Lib. III. cap. 1. *Ferre* pro *auferre* apud Virgil. Ecl. IX. Talia sunt & *vertere à Deo* pro avertere, *funus ferre* pro efferre, *radere nomen* pro eradere, *pilare* pro expilare; quæ in veteribus observavit Casaub. ad Spartian. p. 75.

d *Sibimet placare*] 6. edd. *Deprecari.* unde *deplacare* facit Modius. Quod nunc moneo etiam disertim legi in cod. Leidensi.

e *Succensâ invidia*] Cap. 5. *Zelo succensa.* Vide ibi Notas.

f *In contumacem formam vindicaret*]

ventans, viſam puellam adamavit: pœna enim in affectum converſa eſt, [g] & [ut] magnificus jaculator [h] ipſe ſe ſuo telo percuſſit. Itaque Apollinis denunciatione jubetur puella in montis cacumine ſola [i] dimitti, & velut feralibus deducta exequiis, pennato ſerpenti [k] ſponſo deſtinari. Perfecto jamque [l] choragio puella per montis declivia Zephyri flantis leni vectura delapſa, in quandam domum auream rapitur, quæ [m] precioſa ſine precio, ſola conſideratione, laude deficiente, poterat [n] exiſtimari. Ibique vocibus ſibi tantummodo ſervientibus, ignoto atque [o] manſionario utebatur conjugio. Nocte enim adveniens maritus, [p] Veneris præliis obſcure peractis, ut [q] inviſe [r] verſpertinus advenerat, ita in [s] crepuſculo incognitus etiam

Latiniſſimè dictum. Salluſt. Catil. cap. 6. *Sæpius vindicatum eſt in eos.*

g *Et (ut) magnificus jaculator*] Agnoſcunt τὸ *ut* cum 6. edd. tum MS. Leid. Forte tamen mutandum eſt in *ille*. Apulej. Lib. v. *Et præclarus ille ſagittarius ipſe me telo meo percuſſi.*

h *Ipſe ſe*] *Ipſe ſeſe* MS. Leid.

i *Dimitti*] *Deſiſti*, ut habet Apuleius, apud quem hoc Apollinis legas reſponſum Lib. IV. *Montis in excelſi ſcopulo deſiſte puellam, Ornatam mundo funerei thalami. Nec ſperes generum mortali ſtirpe creatum, Sed ſævum atque ferum, vipereumque malum* &c.

k *Sponſo deſtinari*] *Sponſa* lego cum Leid. cod.

l *Choragio*] Gloſſa interlinearis: *puellari vel virginali funere*. Sed in margine: *Choragium dicitur à choro, ubi puella & infantes ludunt & cantant.* Imo choragium à χορηγίᾳ dictum. Propriè ea vox notat apparatum ſcenæ, ut docet Feſtus. Sed quin ad alia etiam rectè transferatur, dubitandum non eſt. Cicero IV. Rhet. ad Herenn. *Choragium gloriæ* pro apparatu. Quod ſi attendiſſet Fulgentius, non ſcripſiſſet in libello de Priſc. Serm. *Choragium dicitur virginale funus.* Sumſit id vocabulum ab Apuleio. Ita enim ille Lib. IV. *Jam feralium nuptiarum miſerrimæ virgini choragium ſtruitur.* Et Lib. II. *In ipſo momento choragii funebris.*

m *Pretioſa ſine pretio*] Gloſſ. *Quam nullus dignè laudare poterat, nec æſtimare quanti eſſet pretii.* Hauſit & hæc ex Apulej. Mileſ. Lib. v. *Jam ceteræ partes longè lateque diſpoſitæ domus ſine pretio pretioſæ.*

n *Exiſtimari*] MS. Leid. *æſtimari*. Quod præfero.

o *Manſionario*] Gloſſ. *hoſpitali, non continuo.*

p *Veneris præliis*] Leid. cod. *Veneriis*, Gloſſ. *libidinoſis*. Alterum eſt in Apuleio: *Primiſque Veneris præliis velitatus* &c.

q *Inviſe*] Scriverius & Tollius, *inviſus*. Ita ſanè in hac fabula Apuleius Mileſ. v. *Quidam introceſſit & cantavit inviſus.* Tertull. Lib. I. adverſ. Marcion. *Miranda virtutis opus inviſaque facta.* Vetus interpres Siracidæ cap. XLI. vers. 18. & XX. 32. *Sapientia abſcondita & theſaurus inviſus, quæ utilitas in utriſque?* Gloſſ. Ἀόρατος, *inviſus.* Chryſologus Homil. XXXVI. *Si ſic rediſſet inviſa.* Apulej. Apolog. *Qui cum adverſum me eas literas promeret, invidit profecto cupidiate lædendi, ſi quid mihi ex illis fieret crimiuoſum, id mihi ſecum eſſe commune.* h. e. non vidit, ut Pricæus vult, quem vide.

r *Veſpertinus*] H. e. veſperi. Proba eſt locutio. Horat. Epod. XVI. *Nec veſpertinus circumgemit urſus ovile.* Epiſt. 6. Lib. I. *Gnavus mane forum, & veſpertinus pete tectum.* Sat. 4. Lib. II. *Si veſpertinus ſubito te oppreſſerit hoſpes.*

s *Crepuſculo*] Pro diluculo poſuit, nec ſine auctoritate meliorum.

t Ve-

tiam discedebat. Habuit ergo [t] vocale servitium, [u] ventosum dominium, nocturnum commercium, ignotum conjugium. Sed ad hujus mortem deflendam sorores adveniunt: montisque conscenso cacumine, [x] germanum lugubri voce flagitabant vocabulum. & quamvis ille conjunx lucifuga sororios ei comminando vetaret aspectus, tamen consanguineæ charitatis invincibilis ardor maritale [y] obumbravit imperium. Zephyri ergo [z] flabrantis auræ anhelante vectura ad semet [a] sororios perducit affectus: earumque venenosis consiliis de mariti forma quærenda consentiens, curiositatem suæ [b] salutis novercam arripuit: & facillimam credulitatem, quæ semper deceptionum mater est, postposito cautelæ suffragio, arripuit, denique credens sororibus, se marito serpenti conjunctam, velut bestiam interfectura, novaculam [c] sub pulvinar abscondit, lucernamque modio contegit. Cumque altum soporem maritus extenderet, illa ferro armata, [d] lucernamque modii custodia eruta, Cupidine cognito, dum immodesto amoris torretur affectu, scintillantis olei desputamento maritum succendit. Fugiensque Cupido, mul-

t *Vocale servitium*] Gloss. *Verba illius audiebat, sed ipsum non videbat.* Apuleius: *Voces ancillas habet, & ventis ipsis imperat.*

u *Ventosum dominium*] Gloss. interlinearis, *instabilem.* In margine autem; *quia vento veniebat.* Unde apparet legisse glossatorem illum, *dominum.* Sed perperam, ut apparet ex verbis Apuleji modo adductis.

x *Germanum vocabulum*] Codex Leid. *Germanam.* Gloss. vult subaudiri *per.* Sed *germanum vocabulum* pro *germanæ vocabulum*, ut *sororios aspectus* pro *sororum* hoc ipso capite habes. rectè habet. *Vocabulum* est nomen, quo quis appellatur. Apulej. Lib. III. Milef. *Eodem mecum vocabulo nuncupatur.* Ovid. III. Fast. 512. *Tu mihi juncta toro, mihi juncta vocabula sumes.* *Vocamen* eodem sensu usurpat Solin. cap. XI. *Quibus à sono clariore vocamen datur.*

y *Obumbravit*] *Contempsit mariti imperium.* Gloss.

z *Flabrantis auræ*] VI. edd. & Beroald. *flagrantis.* Perperam. *Flabrare* pro *flare* posuit, ut rectè interpretatur glossa codicis Leid. *Flabra* venti sunt Apulejo. Inde *flabrare* formatum, & *flabralis* apud Prudent. Apotheos. vers. 845. Ita à *flabellum* finxit *conflabellare* Tertull. in de Spect. cap. 25. Gloss. Vet. *Flabello*, ῥιπίζω.

a *Sororios affectus*] H. e. sorores. *Affectus* eleganter dici illos, quos singulari affectu prosequimur, ostensum jam aliis. Vide Savaron. ad Sidon. Lib. VI. epist. 4. Livineium ad Panegyr. VII. cap. 10. Salmas. ad Volcat. Cassium cap. 7. Vetus tumulus in Catal. Pith. Lib. III. *Affectus omnes possidet iste lapis.*

b *Salutis novercam*] Hostem. Propert. IV. el. 5. *Et volucris nidis esse noverca suis.* Consule Indicem.

c *Sub pulvinar*] Ita & MS. Leid. 6. edd. *sub pulvinari.*

d *Lucernamque modii custodia eruta*] Ita & 5. edd. MS. Leid. *Lucernamque*

multa super curiositate puellæ increpitans, domo extorrem ac profugam dereliquit. Tandem multis [e] jactatam Veneris persecutionibus postea, Jove petente, in conjugium accepit. Poteram quidem totius fabulæ ordinem hoc libello percurrere, [f] qualiter & ad infernum descenderit, & ex Stygiis aquis [g] urnulam delibaverit, & Solis armenta vellere spoliaverit, & seminum germina confusa discreverit, & de Proserpinæ pulchritudine particulam moritura præsumpserit. Sed quia [h] hæc saturantius Apuleius pene duorum continentia librorum tantam falsitatum congeriem [i] enarraverit, & [k] Aristophontes Athenæus in libris, qui Dysarestia nuncupantur, hanc fabulam enormi verborum circuitu discere cupientibus prodidit: ob hanc rem supervacuum duximus ab aliis digesta nostris inserere libris, ne nostra opera aut propriis [l] exularemus officiis, aut alienis [m] addiceremus negociis.

modio custodi cruta. Mod. *Lucernaque.* Quod flagitat sanè syntaxis. Forte scripserat, *Lucernaque modio custodi crepta.* Apulej. Miles. v. *Cæca tenebra custodiâ liberatâ lucernâ.* Baptista edidit: *Lucernaque modio custodita cruta.*

e *Jactatam*] *Jactata* Modius & 6. edd. nec non Beroaldus, qui præterea post τὸ *petente* cum B. interserit *cupidinem.* MS. Leid. stat à Commelino.

f *Qualiter*] Utuntur eâ voce non tantum Augustinus, Cyprianus, Orosius, Chrysologus, Gregorius, & id genus alii scriptores, sed & Martialis Lib. 1. epigr. 104. Imo Ovidius quoque 1. Amor. El. VII. vers. 58. Herod. IX. vers. 128. Celsus Lib. 1. p. 6.

g *Urnulam delibaverit*] *Urnulam libaverit* Mod. Sex edd. *undam delibaverit.* Perperam. Apuleius: *Sic acceptam cum gaudio plenam urnam Psyche Veneri citata retulit.*

h *Hæc saturantius Apuleius*] Pessimè sex edd. *Saturantius & Apuleius.* quasi *Saturantius* scriptoris esset nomen. *Saturantius* est *uberius, plenius,* ut rectè explicat glossa cod. Leid. Ad eundem modum *saturantius satisfacere* dixit in Virgil. Continent. *Satiate dicere* Tertullianus, ut observavit Salmas. ad Solin. p. 416 Inveni & ego apud eundem Libr. de Anim. cap. 46. *Quinione voluminum satiatissimè exhibebit.* Turbare tamen τὸ *hæc* mihi à primo videbatur, & pro *&* non suo loco positum, refingebamque, ne solœca esset oratio, *Quia saturantius Apuleius, & pene* &c. Nunc melius imbutus lectione Fulgentii, observo per appositionem dici *hæc tantam falsitatem.* Geminum prorsus & germanum est illud in Virgil. Continent. *Saturanter hæc,* inquam, *in libro physiologo, quem nuper edidimus de medicinalibus causis, & de septenario & novenario numero, omnem arithmeticæ artis digessimus rationem.* Adde not. ad Prolog. Hygin. Astron.

i *Enarraverit*] Ita & 6. edd. & Beroald. Præfero tamen *enarravit,* quod exhibet cod. Leid. cum sequatur proximo membro *prodidit.* Non ignoro tamen etiam alterum posse exemplis defendi.

k *Aristophontes*] Ita & MS. Leid. Editi partim *Aristophantes,* partim *Aristophanes.* quomodo & Beroaldus habet.

l *Exularemus*] Gloss. *abiceremus.* leg. *abigeremus. Exulare* activè sumsit. Vide not. ad Hyg. cap. 26. Victor Histor. Vandal. Lib. II. *Fratrem vero Theodoricum, post occisionem & filii, uxorem atque destitutum similiter exulavit.*

m *Addiceremus*] Ita & I, sed A *addi-*

ciis. [n]Sed is, qui fabulam legerit, in nostra hæc transeat, sciturus quid sibi illorum falsitas sentire voluerit. Civitatem posuerunt [o][quasi] in modum mundi, in qua regem & reginam velut deum & materiam posuerunt. quibus tres filias addunt, id est carnem, [p]ultronietatem, quam libertatem arbitrii dicimus, & animam: ψυχὴ enim Græce anima dicitur, quam ideo juniorem voluerunt, quod corpori jam facto postea inditam esse animam dicebant. Hanc igitur ideo pulchriorem, [q]quod & à libertate superior, & à carne nobilior. huic invidet Venus, quasi libido. ad quam perdendam [r]Cupidinem mittit. Sed quia cupiditas est boni & mali, cupiditas animam diligit, & [ei] [s]velut in conjunctione miscetur: [t]quam persua-

diceremur. M. L. H. & Beroald. *adjiceremus*. Leid. cod. cum B. *adiceremus*. Quod glossator explicat *adjungeremus*. Rectè ille quidem. Nam *adicere*, *conicere*, *subjicere* semper per i simplex exhibet ille codex. Sic in Vet. inscriptione, quam Pithœus Catal. Lib. IV. pag. 322. & Scottus Itinerar. pag. 277. publicarunt. *Centenas adicit numero crescente coronas*. Corippus Lib. I. *Exequias adicit solito plus dona paternis*. Sen. Hercul. Fur. vers. 434. *Adice* &c. Thyest. 727. *Adicitque fratri*. Plura dixi superius cap. 4. Lib. II. Arridet tamen heic magis *addiceremus*.

n *Sed is, qui fabulam*] MS. Leid. *Sed dum is* &c. Forte scripserat, *sed tamen is*.

o (*Quasi*) *in modum*] Τὸ *quasi* à Commel. cancellatum non habet Leid. cod. Agnoscunt tamen 6. edd. & Modius.

p *Ultronietatem*] Τὸ αὐτεξούσιον. αὐτεξούσιον γνώμην, ut appellat Basil. orat. II. in Adam. Finxit a τῷ *ultroneus*, ut *dubietas* à *dubius* Marcellin. Lib. XXII. & Haimo Homil. in diem Ascens. *Serietas* à *serius* Auson. Parental. 2. *medietas* à *medius* Macrob. II. Somn. Scip. cap. I. & Apulej. pag. 47. *Nimietas* a *nimius* Fulg. Ruspens. Epist. I. Gregor. Dial. II. cap. 25. Apulej. pag. 43. ed. Elmenhorst. Schol. Horat. I. od. 9. Sed alii *ultroneus* scribunt. Pseudo-Cypr. de Sing. Cleric. *Nisi ultroneum se ipsum non videntibus offerat lumen*. In quò libro & *dimidietas* invenias à *dimidius*.

q *Quod & à libertate* &c.] Faciunt heic cum Commel. MS. Leid. B. A. H. & I. M. autem & L. *Quod & libertate superior & carne nobilior*. Modius unâ voculâ auctius: *Quod ea & libertate* &c. Quam lectionem censeo præferendam. *Nam à carne nobilior* dici non potest, nisi qui carnem habet. Sed anima carnem non habet. Cyprianus in de Bon. Pudic. *Generosus de patre, generosior de innocentiâ*.

r *Cupidinem*] *Cupiditatem* Modius. Aliud agebat, cum hoc præferret, nec attendit τὸ *Venus*, quod præcessit.

s *Velut in conjunctione*] Modius & 6. edd. *in conjunctionem*. Sed pro Commel. stat Leid. codex. *Conjunctio* heic est conjugium. Jungi enim dicuntur, qui matrimonio copulantur. In vetere tumulo, cujus inscriptionem exhibet Pithœus Catal. Lib. III. *Me pater ex natâ genuit, mihi jungitur illa*. Ovid. IX. Met. 550. *Sed qua cum tibi sit junctissima, junctior esse Expetit, & vinclo tecum propiore ligari*. Forte melius *conjunctionem* heic accipias pro *concubitu*. Schol. Horat. ad Lib. I. od. 23. *Jam matura & viripotens conjunctionique apta*. Eodem sensu τὸ *conjugium* venire interdum ostendimus ad Hyg. Mythol. cap. 14.

t *Quam persuadet*] Modius, *cui persua-*

ſuadet, ne ſuam faciem videat, id eſt [u] cupiditatis delectamenta diſcat. unde & Adam, quamvis videat, nudum ſe non videt, donec de concupiſcentiæ arbore [x] comedit. [y] Neve ſuis ſororibus, id eſt carni & libertati, de ſuæ formæ curioſitate perdiſcenda conſentiat: ſed illarum compulſamento percita, lucernam [z] de ſub modio ejecit, id eſt deſiderii flammam in pectore abſconſam depalat, viſamque taliter dulcem amat, ac diligit. quam ideo lucernæ ebullitione dicitur incendiſſe, quia omnis cupiditas quantum diligitur, tantum ardeſcit, & peccatricem ſuæ carni configit maculam. Ergo quaſi cupiditate nudata, & [a] potenti fortuna privatur, & periculis jactatur, & regia domo expellitur. Sed nos, quia longum eſt, ut dixi, omnia perſequi, tenorem dedimus ſentiendi. Si quis vero in Apuleio ipſam fabulam legerit, [b] noſtra expoſitionis materia, quæ non diximus, ipſe reliqua cognoſcit.

VII. *De*

ſuadet. Non eſt neceſſe. Vide notas Cl. Schefferi ad Petron. Fragment. Trag. pag. 208. Goldaſt. ad Doſith. pag. 46. Noſter ſupra Lib. II. cap. 5. *Quæ eum perſuaſit.*

u *Delectamenta diſcat*] Lege, *non diſcat* cum Leid. cod.

x *Comedit*] *Comedat* Mod. & MS. Leid.

y *Nevè ſuis ſororibus*] Modius: *Jubet ergo Cupido, ne Pſyche ſuis ſororibus* &c.

z *Deſub modio*] Modius, Leid. cod. & Bernald. diviſim, *De ſub modio*. Sed hoc parum refert. Vet. Interpr. Luc. XVII. 24. *Sicut fulgur coruſcans de ſub cœlo.* Ambroſ. Hexaëm. Lib. I. cap. 3. ex Jerem. cap. II. *Peribunt à terrâ & deſub cœlo iſto.* Cyprianus Sermon. de Chriſti Nativ. *David de poſt fœtantes accipitur.* Quæ verba ſumſit ex Vulgat. vers. Pſal. LXXVII. vers. 76. Interpretes LXX. Ἐξόπισθεν τῶν λοχευομένων ἔλαβεν αὐτόν. Tantum non ad verbum totum pſalterium Latinum ex verſione τῶν ό eſt expreſſum. Inſcript. Vet. apud Gruter. pag. 717. *Ab ante oculis.* Flor. Lib. II. 3. *Deſub Alpibus. id eſt, deſub ipſis Italiæ faucibus.* Gloſſ. Perſ. ad Sat. V. vers. 12. *Deſub dextro veniens ſuper ſiniſtrum ponitur.* Sic *deſuper* apud Cyprian. ex Joan. XIX. *Nullam haberes adverſus me poteſtatem, niſi data tibi eſſet deſuper.* Apuleius Dialogo Hermetis: *Deſuper adveniens.* Vetus interpres Pſalm. XLIX. 5. *Advocavit cœlum deſurſum.* Leg. Salicâ Tit. 58. *De infra illam eccleſiam aliquid tulerit.* Cyprianus orat. quam ſub diem paſſionis ſuæ dixiſſe fertur: *Tege me ab ante metum domini.* Et in libello de Sing. Cleric. *Si de foris expugnans vix muris expellitur.* Pſalm. XLIV. 15. *Omnis gloria filiæ regis ab intus.* Marc. VII. 23. *Omnia hæc mala abintus procedunt.* Lucas Euang. cap. XI. apud Chryſol. Serm. 39. *Et ille deintus reſpondeat.* Noſter libello de Priſc. Serm. *Eo quod de intus promant.* Vide ibi plura, & apud Voſſium de Vit. Serm. p. 801.

a *Potenti fortunâ privatur*] Modius: *potenti virtute privatur.* MS. Leid. *Potenti fortunâ nudata.* Putes ſcripſiſſe, *potenti fortunâ nudatur.* Horat. I. Epiſt. 3. *Furtivis nudata coloribus.*

b *Noſtra expoſitionis materiâ*] Modius: *noſtra expoſitionis materia, quæ non diximus, reliqua conſentire cognoſcet.*

Ad

VII. *De Peleo, & Thetide.*

THETIDEM dici voluerunt aquam; unde & Nympha dicta est. Hanc Jupiter, quasi deus, conjungit Peleo: πηλὸς enim Græce, Latine lutum dicitur. Ergo terram cum aqua commixtam volunt homines genuisse: unde & Jovem cum Thetide voluisse concumbere dicunt, & prohibitum esse, [a] ne majorem se genuisset, qui eum de regno expelleret. Ignis enim, id est Jupiter, si cum aqua coeat, aquæ virtute extinguitur. Ergo in conjunctione aquæ & terræ, id est Thetidis & Pelei, [b] discordia sola non petitur: [c] illa videlicet causa, quod concordia est utrorumque elementorum, ut homo gignatur. Nam & [d] competentia ipsa indicat, quod [e] Peleus ut terra, id est caro; Thetis ut aqua, id est humor; Jupiter, qui utraque conjungit, ignis, id est anima. Ergo in conceptione hominis ex elementorum [f] jugalitate tres deæ ([g] ut supra diximus) tres vitæ certant. Nam & discordia malum aureum jecisse dicitur, id est cupiditatem: illa videlicet causa, quod in malo aureo est quod videas, non est quod comedas: sicut cupiditas novit habere, non novit frui. Omnes etiam deos Jupiter ad nuptias dicitur convocasse, illa de causa, quod putarent pagani singulas partes in homine deos singulos obtinere. ut Jovem caput,

Ad CAP. VII.

a *Ne majorem se genuisset*] Vide Lactant. Placid. Argum. Met. Lib. XI. cap. 7. Hygin. Astron. II. 15. & fab. 54. Lactant. Firm. Lib. I. cap. II. Serv. ad Eccl. VI. 42.

b *Discordia sola non petitur*] Majusculâ litera à capite pingi debebat. Eridem enim intelligit. Hyg. cap. 92. *Jovis, cum Thetis Peleo nuberet, ad epulum dicitur omnes deos convocasse, exceptâ Eride, id est, discordiâ.* Vide ibi annotata à nobis. Eandem intellexit divam epigrammatarius Lib. IV. Catal. Pith. de malis Marianis: *His contempta deûm genuit discordia mensa, Prodidit atque urbem bis Briseida suam.* Pro *mensa* censeo reponendum *mensæ*. *Discordium* idem quod *discordia*. Unde plurale *discordia*. Calpurnius Ecl. I. vers. 57. *Publica diffudit tacito discordia ferro.*

c *Illa videlicet causa*] Modius ex suis libris emendat: *Discordia sola non petitur, quod concordia utrorumque elementorum homo gignatur.* Barth. ad Stat. Tom. III. 1613. cæteris servatis: *Quod concordiâ opus est* &c. Leid. codex nihil mutat.

d *Competentia*] Gloss. *convenientia.*

e *Peleus ut terra*] Modius: *Peleus est ut terra.* Et mox *jacit* pro *jecisse dicitur.*

f *Jugalitate*] Gloss. *conjunctione.* Pseudo-Cypr. de Sing. Cler. *Ut ipsa conjugalitas ignoretur.*

g *Ut supra diximus*] Nempe Lib II. cap. I.

put, Minervam oculos, Junonem brachia, pectus Neptunum, [h] cinctum Martem, renes & inguina Venerem, pedes Mercurium; sicut [i] Democrites [k] in Physiologumenon scripsit. Unde & Homerus ait:

> Ὄμματα ϗ κεφαλὴν ἴκελος Διὶ τερπικεραύνῳ·
> Ἄρεϊ δὲ ζώνην, στέρνον δὲ Ποσειδάωνι.

id est, Caput & oculos similis Jovi fulmine delectanti: Marti cingulum, & pectus Neptuno. Nam & Tiberianus in Prometheo ait, deos singula sua homini tribuisse. Denique natum Achillem, velut hominem perfectum, mater in aquas intinguit Stygias, id est durum contra omnes labores munit. solum ei [l] talum non tinguit, [m] nihilominus illud physicum significare volentes, quod venæ, quæ in talo sunt, ad renum & femorum, atque virilium rationem pertineant. unde & aliquæ venæ usque ad pollicem tendunt. [n] quod tractantes & physici, & mulieres ad

h *Cinctum*] Gloss. *locum vel cingulum esse dicebant.* Vide Isidor. Orig. Lib. XIX. cap. 33. Gloss. Vett. Ζῶμα, *cinctum. Succinctum*, ὑπόζωμα. *Lumbare* appellat Vulg. Interpres Jerem. cap. XIII. & aliis locis. *Cinctorium renum*, & *cingulum lumborum* Esai. cap. XI. Heic pro parte corporis accipitur, ut Ζώνη interdum apud Græcos. Vide Etymol. in eâ voce, & Junium de hac ridiculâ gentium opinione dissertantem Animadvers. Lib. IV. cap. 12. Hinc ergo *cinctus* hominem strenuum notabat Romanis, ut *discinctus* imbellem & ignavum.

i *Democrites*] Lege *Democritus*. quomodo & Junius hoc loco olim legit. Notarant idem in margine librorum suorum Scriverius & Tollius. Solerius in de Pileo Sect. I. *Democridem* perperam nominat. *Democritus Physicus* dicitur à Vitruvio Lib. IX. cap. 7.

k *In Physiologumenon*] Subaudi *libris*. Sic Lib. II. cap. 10. *Unde & Ovidius in Metamorphoseon ait.*

l *Talum non tinguit*] Vide Hygin. cap. 107. & quos ibi laudamus auctores. Tò *tinguere* pro *tingere*, ut *unguere* pro *ungere* archaicum est, ut ex Varrone, Celso, Catone, & aliis ostendit Rhodius ad Scribon. Largum p. 125. Sic *urguet præsentia Turni* ex Virgil. adducit Vetus Comment. Juvenal. ad Sat. XIV. vers. 63. Idem ad vers. 280. ejusdem Satyræ. *Ut si verbum candens in aquâ tinguas.* Schol. Horat. od. 23. Lib. III. *Tinguet cervice secures pontificum.* Chrysologus Sermon. VII. *Ungue caput tuum.* Tertull. de Res. carnis cap. 8. *Caro unguitur, ut anima consecretur.* Et de Monog. cap. 7. *Qui in Christo tinguuntur, Christum induerunt.*

m *Nihilominus illud*] Modius: *Per hoc nihilominus* &c.

n *Quod tractantes & Physici*] Gloss. *quam rem exponentes.* Forsan non malè. *Tractare* est docere. Cyprian. Lib. IV. epist. 21. *Quod collectam fraternitatem non videat, nec tractantes episcopos audiat.* Præfat. exhortat. ad Martyr. *Ut non tam tractatum meum videar tibi misisse, quam materiam tractantibus præbuisse.* Inde *tractatores* dicti expositores & interpretes in Exposit. Symboli, quam eidem adscribunt nonnulli. Chrysol. Serm. XL. *Sermonis nostri & tractatus repleatur & habeatur intentio.* h. e. expositionis. Sed Schottus Observat. Lib. I. cap. 7. legit, *Quod tractantes inde Physici.* Mallem, si quicquam sit mutandum, *Quod tractantes eas physici.* h. e. ob quod tractantes eas ve-

ad obtinendos partus, & [o] ischiadicos eodem [p] phlebotomant loco. Nam & [q] emplastromentaticum, [r] quem stisi-

venas. Ausonius epigr. 72. *Tractavitque manum victuri, ni tetigisset. Tentare venas* Ovid. dicit in Fab. Pygmalionis Met. x. Lib. & Sueton Tib. cap. 72. Esset ergo *tractare* heic ψηλαφᾷν. Gloss. Nomicæ: Τραχηλίζεται, ψηλαφᾶται. Physicos dici medicos nihil mirum. *Nam morborum curatio & rerum naturæ contemplatio sub iisdem auctoribus nata est*, ut loquitur Celsus Præfat. Lib. I. Hinc ergo noster Continentis Virgil. *Physiologum librum* appellat, quem de medicinalibus causis ediderat.

o *Ischiadicos*] Ἰσχιαδικοὺς Græci appellant. Aliter *Ischiaci* dicuntur, quomodo *Ischiacos* heic repræsentant 4. antiquæ edd. Vide Gell. Lib. IV. cap. 17. Sunt autem ἰσχία τὰ ὑπὸ τὴν ἰσφὺν ἐξ ἑκατέρων τῶν μηρῶν ὀστᾶ, ἐν οἷς ἐγκεῖται τὸ ἱερὸν ὀστοῦν, ut ait Schol. Theocrit. ad Eid. VI. Sed MS. Leid. habet *Sciaticos*. Gloss. *Scia enim femur dicitur, unde sciatici, qui ibi infirmantur*. Atque ita omnino credo scripsisse Fulgentium. Nam & Theodorus medicus *sciaticum morbum* dixit pro *Ischiadicum*. *Sciaticam* vocat interpres Byngiæ. *Ischiam* Apulej. cap. 23. Sic *schias* pro *ischias* est apud Capellam, & *χίον* pro ἰσχίον in Vett. Glossis, observante Vossio in Commentariis de vitiis Sermon. & Salmas. ad Pall. Tertull. p. 133. Ad eundem modum *scara* pro ἐσχάρα dicitur à junioribus medicis. *Stris* pro *histris* in Glossis Isidori. *Spania* pro *Hispania* in Chron. Gothorum Isidori, Anonym. Cosmogr. p. 37. ed. Godofr. Plutarch. libell. de Fluv. Stephanum de Iberiâ, & in Epistol. Paul. ad Roman. cap. 15. Tale etiam est *stera* pro *hystera*, de quo Reines. ad Fragm. Petron. Tragur. Cæterum *sciasin* vocat morbum Ischiacorum Macer ille nescio quis Lib. I. cap. 2. *Sic stisin curat, sic sumptum menstrua purgat*. cap. 8. *Sciasin quam Græco nomine dicunt*. Eodem capite & *steram* pro *hysteram* habes: *Dicitur atque stere causas siccando juvare*. Ut & cap. 3. *Conjuncto sibi stera si subditur herba*. Unde *stericus* pro *hystericus* cap. I. *Duritias lenat stericas pellitque tumores*. Quæ loca pessimè corrupit Cornarius. Certè ignorantia istiusmodi antiquæ scripturæ corrupit Petronium in Fragm. Trag. pag. 50. ubi editur: *Cum essem adolescentulus cantando pæne phthisicus factus sum. Quid saltare? quid diverbia? quid tonstrinum? quando parem habui, nisi unum Apelletem?* Lege, & distingue cum Nob. Heinsio: *Quid saltare? quid diverbia? quid toni? histrionum quando parem habui, nisi unum Apelletem?* De tonis Musicis agunt copiosè, qui ex professo veterum hanc artem illustrant. Ad cantum, de quo agitur, non magis facit tonstrinum, quam ad lyram asinus. Cæterum vocabulis illis, quibus licentiosè syllabas detractum ivere nonnulli, accenseri etiam διάσκαλος debet pro διδάσκαλος, de quo Meursius videndus in Glossar. p. 114. *Conia* pro *Ciconia*, quo Prænestinos usos significat Plautus Truc. act. III. sc. 2. *Syria* pro *Assyria*, quod passim obvium. Etiam indifferenter usos veteres observavi ἀσταφὶς & σταφὶς, σταχὺς & ἄσταχυς, ἀσκαλώπαξ & σκαλώπαξ. unde Nemesianus, sive alius auctor est fragmenti de Aucupio: *Præda est facilis & amœna scolopax*. Nisi poëta in syllabæ modulo peccavit, scribendum in Aristotele & Hesychio σκολώπαξ pro σκαλόπαξ. Apud illum Histor. Animal. Lib. IX. cap. 26. invenio etiam ἀσκαλώπας. Corrigit Casaubonus ὁ σκαλώπας vel ὁ σκολόπαξ. Immo scribendum ἀσκολώπαξ.

p *Phlebotomant*] φλεβοτομοῦσι, venam incidunt. Vide Voss. Lib. IV. cap. 16. Vit. Sermon.

q *Emplastromentaticum*] Correxit pridem Junius Animad. Lib. IV. cap. 3. *Emplastron entaticon*. Quam hominis illius doctissimi conjecturam insigniter asserit Leid. codex, in quo disertim legitur *emplastrum entaticum*. *Entaticum* est quod facit arrigere. Ἐντείνεσθαι enim συνουσιάζειν μορίον dicitur. Euseb. Præpar. Euangel. Lib. II. pag. 32. ed. Steph. Ἐντείνας φαλλῶν ἐπιτεταμένας. Tzetzes in Lycophron. pag. 44. Οἶνος ἐντείνει τὰ μόρια παιδογόνα. Paulus Æginet. pag. 290. Lib. VII. Ἐντατικόν. Σαλβεία, ... &c.

r *Quem stisidem*] MS. Leid. *quod sti-*

ſtiſidem Aphricanus [s] iatroſophiſtes vocavit, pollici & talo imponendum præcepit. Nam & Orpheus illum eſſe principalem libidinis indicat locum. Nam denique [t] in enterocelicis in iiſdem locis cauteria ponenda præcipiunt. Ergo monſtrat quod humana virtus, quamvis ad omnia munita, tamen libidinis ictibus ſubjacet patula: unde & ad Lycomedis regiam [u] datur [ut nutriatur.] quaſi ad luxuriæ regnum. Lycomeden enim Græce quaſi [x] γλυκὺ μηδὲν, id eſt dulce nihilum. Omnis enim libido & dulcis eſt & nihil eſt. Denique & amore Polyxenæ perit, & [y] pro libidine per talum occiditur. Polyxene enim Græce multorum peregrina dicitur: ſeu quod amor peregrinari faciat mentes ab ingenio ſuo, ſeu quod apud multos libido ut peregrinabunda vagetur.

VIII. [a] *De Myrrha, & Adoni.*

MYRRHA patrem ſuum amaſſe dicitur, cum quo [b] ebriato concubuit. cumque eam pater utero plenam reſciſſet, crimi-

ſide. Scripſerim, *Quod ſtiſiden*; ut τὸ *emplaſtrum* neutro genere poſuerit, de quo Gellius Lib. XVI. cap. 7. Dictum παρὰ τὸ ςύειν, τοῦτ' ἔςιν ἐπέχειν τὰ αἰδοῖα. Vide Junium. Ego aliquando volebam Iſidem. quo nomine memineram emplaſtri genus quoddam vocari à Scribonio Compoſ. 206. Sed rectè ςυπτιδιν Junius. Heſych. Ἀγκολᾶν, χειρουργεῖν, τὸ αἰδοῖον, οἱ δὲ ςύειν &c. Στυλώσαι eſt Etymol. magno in eodem verbo.

s *Iatroſophiſtes*] Multum variant editi. MS. Leid. *Hiatroſophiſtes*. Unde apparet rectum eſſe *iatroſophiſtes*. Ἰατροσοφιστὴς dictum, ut ἰατρολίχης apud Ariſtophanem.

t *In enterocelicis*] MS. Leid. *& enterocelicis*. Quod præferam. Intelligit ramicoſos. Gloſſ. Vett. ἐντεροκήλη, *ramex*. Martial. X. 56. *Enterocelarum fertur Podalirius Hermes*. Lib. XII. 70. *Atque olei ſtillam daret enterocelicus unctor*. Alia eſt *hydrocela* apud eundem Lib. XII. 84.

u *Datur (ut nutriatur.)*] Duo poſtrema vocabula non agnoſcit cod. Leid. Præterea rectius foret *mandare*. Vide not. ad Hygin. cap. 3. & 72. Sed *dare* pro *ablegare* ei donemus, ut *edere* pro relegare & ejicere uſurpavit Hyginus cap. 192.

x Γλυκὺ μηδὲν] MS. Leid. *Licomedon enim Græcè quaſi Cliconmedon*. Videtur & heic more ſuo depravaſſe Græca vocabula.

y *Pro libidine*] H. e. *propter libidinem*. Schol. Horat. ad Lib. IV. od. 12. *Pro ſtupro Philomelæ ad vindictam*. Et ſic ſæpiſſimè infimæ ætatis ſcriptores. Vide Eugeſippum pag. 110. ed. Allatii. Gregor. Dialog. Lib. II. cap. 19. Iſidor. Orig. XIV. 7. & in libello de Prælat. Lactant. Firm. Lib. III. cap. 19. & 27. alioſque. Notavi eandem locut. ad Lact. Argum. Met. Ovid. Lib. VI. fab. 5. ubi & exempla quam plura adduxi.

Ad CAP. VIII.

a *De Myrrha*] MS. Leid. *Fabula Myrrhæ & Adonis*.

b *Ebriato*] Laberius: *Homo ebriatus ſomno ſanari ſolet*. Leo Papa libell. de conflictu virtut. & vit. *In mente autem ſecuritate torpens, ebriatus cum filiabus peccavit*.

crimine cognito, eam evaginato cœpit persequi gladio. [c] Illa in arborem myrrham conversa est. quam arborem pater [d] gladio percutiens, Adon exinde natus est: Quid vero sibi hæc fabula sentiat, edicamus. Myrrha genus est arboris, de qua succus ipse exudat: hæc patrem amasse dicitur. Istæ enim arbores in India sunt, quæ solis caloribus [e] crementantur. Et quia patrem omnium rerum solem esse dicebant, cujus opitulatu cuncta [f] germinum adolescit maturitas; ideo & patrem amasse dicitur: dumque grandioris jam fuerit roboris, solis ardoribus [g] crepans, [h] rhagades efficit, per quas [i] succum desudat, [k] quod

c *Illa in arborem*] Modius: *At illa in arborem.* Sed pro vulgatâ lectione stat & Leid. cod. & Hygin. cap. 164.

d *Gladio percutiens, Adon exinde &c.*] Modius: *Quam arborem pater gladio percussit, & inde Adonis natus est.* Fateor Latinius fore. Sed Commel. lectionem cum 6. edd. & MS. Leid. tum & Hygin. cap. 164. repræsentant. Hygino persuasissimum habeo hanc laciniam ex Fulgentio adsutam. De emendatione Modii ne de nihilo dubitare videar, ecce & Lib. II. cap. 9. *faciens* dixit pro *cum fecisset.* Cap. 17. *affectans* pro *cum affectasset.* Similiter hujus tertii libri cap. 2. *Videns* pro *cum videret*, oratione non minus solœcâ. Deinde *Adon* usitatissimum est infimi ævi scriptoribus. Fortunatianus de vitæ incertitudine: *Occubat Hippolytus, nec superexstat Adon.* Capella Lib. II. *Biblius Adon. Ado* est Varroni Sat. περὶ διαθηκῶν. *Sic ille puellus Veneris apri dente Ado cecidit cruentus olim.* Ita emendat Carrio Lib. II. Antiq. Lect. cap. 15. De Fabula ita Tzetzes in Lycophron. p. 133. Οὗτος μεταβληθείσης αὐτῆς εἰς μύῤῥαν, ἐπιστῶντος τοῦ χόνιν τονεῦ, διαῤῥαγέντος τοῦ φλοιοῦ, ἀποκύησε τὸν Ἄδωνιν.

e *Crementantur*] Ita & Leid. codex. Sed *cremantur* alii. Lego *crenantur* h. e. inciduntur. *Crena* enim, κρήνα Græcè, est incisura.

f *Germinum adolescit maturitas*] Gloss. *crescit fructus. Adolescens quando scribitur per o participium est. quando per u nomen est.* Nugæ. Pro *maturitas* Baptista Pius, cujus editio præfert *nativitatis*, Annot. Poster. Syllog. III. cap. 145. legit *nativitas.* quomodo & A. H. & I. exhibent.

g *Crepans*] Σχιζομένη. Lucas Act. Apost. I. vers. 18. Ἐλάκησε μέσος. Vulgatus interpres, *crepuit medius.* Vide ibi Pricæum.

h *Rhagades efficit*] Gloss. *fissuras.* Rectè. Quamobrem pro *scissuris biantibus* mox legere malim *fissuris.* Nam ῥήγνυσθαι est *findi.* Ovid. X. Met. 512. *Arbor agit rimas: & fissa cortice vivum Reddit onus.* Isidor. Lib. IV. cap. 7. *Rhagades dicuntur, eo quod fissuræ sint rugis collectæ circa orificium.* Scribon. Largus Compos. 223. *Lipara rubra facit ad fissuras ani diutinas, quas ῥαγάδας dicunt.* Macer Lib. I. cap. 19. *Ani fissuras, quas appellant rhagadias.* Plin. Lib. XXIX. 2. *Medetur & vulvæ inflammationibus & rhagadiis. Rimas & fissa* appellant aliter Celsus & Plinius, ῥήξεις & ῥαγάδας Græci. Vox *scissura* non tamen aliena est à Latio. Reperitur apud Apitium Lib. VI. cap. 5. apud Cyprian. Homil. de Resurrectione Christi. Vet. Interp. Esai. cap. II. vers. 21.

i *Succum desudat*] Apulejus Apolog. p. 313. ed. Elmenh. *Vinolentum sudorem in balneo desudare.* Pallad. Januar. Tit. 15. *Noxium desudet humorem.* Ambros. Hexaëm. Lib. III. 15. *Disparem quoque balsami guttam odorata orientis ligna sudare produntur.* Μελαγχολικῶς Cassian. Præfat. De Instit. Cœnob. *Multa jam opuscula desudarunt.* Justin. Lib. XXXVIII. 3. *Balsamum sudant.* Persius Sat. V. *Sudare deunces.* Isidor. Orig. XVII. 7. *Nos piceam dicimus, eo quod*

[k]quod myrrha dicitur: & redolentibus lacrymosa guttulis, fletus suaves scissuris hiantibus jaculatur. unde & Adonem genuisse fertur. Adon enim Græce suavitas dicitur. Et quia hæc species odore suavis est, Adonem dicitur genuisse. Ideo autem eum Venerem amasse dicunt, quod [l]hoc genus pigmenti sit valde fervidum. Unde & Petronius Arbiter ad libidinis concitamentum myrrhinum poculum se bibisse refert. Nam & [m]Sutrius comœdiarum scriptor introducit Glyconem meretricem dicentem: [n]Myrrhinum mihi

quod piceni desudat. Et post paulo: *Hujus fructus oleum desudat, cortex resinam, quæ mastix appellatur.* Prudent. Hym. Cath. VIII. *Jam stillat ilex arido Sudans amomum stipite.* & v. *Illic & gracili balsama surculo Desudata fluunt.* Columell. Lib. X. *Nec strenua toxica sudat.* Plinius de arboribus myrrhæ Lib. XII. 15. *Sudant autem sponte prius, quam incidantur, stacten dictam, cui nulla præfertur.* Plura dixi ad Prolog. & cap. 15. Lib. I.

k *Quod myrrha dicitur*] Debebat sequi *qui*. An neutro genere repetit, quod masculino erat dictum? Claud. Mam. de Stat. Anim. Lib. I. cap. 26. *Ad istam, quod unus Deus sumus, tu homo factus es, trinitatem.* Et sic sæpissime ille. Noster Contin. Virgil. *Non est aliquid pessimum, nec accidentia extrema, quod non pertulerit.* Lactant. Lib. II. cap. II. *Humore illo terræ, quod alimenti gratia ministrabat.* Chrysologus Homil. XXVI. *Lapidem sine manibus abscissum, quod est Christus.* Festus in ANUS. *Vel quod jam sit sine sensu, quod Græce νοῦς dicitur.* Ita MS. Leid. Vetus interpres Cosmogr. Anonym. à Godofred. ed. pag. 21. *Carta, quod ipsa faciens* &c. Confer Scal. Ind. Inscript. Gruter. *Genus pro Genere.* & Gronov. Observat. Lib. III. cap. 2. ubi multus est in hujus locutionis ratione explicandâ. Loquuntur & Græci ita nonnunquam. Lucianus Somnio: Καὶ τὴν ψυχὴν, ὅπερ σοι κυριώτατόν ἐστι, κοσμήσω. Pallad. Februar. Tit. 29. O'πὸν κυρηναϊκὸν, *quod Græci sic appellant.*

l *Hoc genus pigmenti*] Pigmenta sunt unguenta & odores, recensenturque inter medicamenta, Augustinus, sive Damianus est, Hymn. *Pigmentorum spirat odor, Liquor & aromatum.* Plin. Lib. XXIX. cap. I. *Quod venenum esse decebimus inter pigmenta.* Vetus interpres Siracidæ cap. XXXVIII. 8. *Unguentarius pigmenta faciet suavitatis.* Gloss. Vett. *Pigmentarius*, μυροπώλης, φαρμακοπώλης, ὁ μυρεψός. Siracid. cap. XLIX. vers. I. Ε'σκευασμένον ἔργῳ μυρεψοῦ. Interp. Vet. *Opus pigmentarii.* Firmicus Astron. VIII. cap. 25. *Thurarios faciet, vel pigmentarios seu pharmacopolas.* Schol. Pers. Sat. I. 43. *Per scombros significat salsamentarios, per thus pigmentarios. Drogistam* vulgo appellari rectè notavit Rhodius ad Scribon. p. 62. Gregor. Dialog. *Cum medicens & pigmentarius ad aperiendum eum, atque condiendum esset quæsitus.* Pigmentarius autem idem qui myropola. Noster Expos. Prisc. Serm. *Myropolæ sunt, qui pigmenta vendunt, ut pigmentarii. Pigmenta medicinalia* appellat Tertull. de Idol. cap. II. *Odora pigmenta* Macrob. Præf. Saturnal. *Odorata pigmenta* Chrysolog. Serm. XXXI. Hinc *pigmentatus fumus* dicitur Odor, quem spirant aromata. Willeramus Paraph. Cant. Salom. *Aut pigmentato consurgens virgula fumo.* Vulgat. Interpr. cap. III. 6. *Pulverem pigmentarium* vocat. In Gr. est κονιορτοῦ μυρεψοῦ. Confer Isid. Orig. IV. cap. 2. & XVII. 9. Gloss. Pers. ad Sat. I.

m *Sutrius*] *Furius* in margine Tollins. Sed Sutrii Piscatoriam laudat etiam in libello de Prisc. Serm. voce *Simpolones.* Vide ibi plura.

n *Myrrhinum*] Vide Hadrian. Junium Animadvers. Lib. V. cap. 19. Plin. Lib. XIV. cap. 14. & ibi commentatores.

Ad

mihi adfers, quo virilibus armis occurſem fortiuſcula.

IX. *De Apolline, & Marſya.*

MINERVA ex oſſe tibias invenit; [a] de quibus cum in convivio deorum cecinisset, ejuſque tumentes buccas dii omnes irriſiſſent, illa ad [b] Tritonam paludem pergens, in aqua faciem ſuam ſpeculata, dum turpia adjudicaſſet [c] buccarum inflamina, tibias jecit. quibus Marſyas repertis, doctior factus, Apollinem concertaturus de cantibus provocavit. [d] Sibi Midam regem judicem deligunt: quem Apol-

Ad CAP. IX.

a *De quibus*] Ita & B. A. H. & I. cum MS. Leid. Redundat illud *de* non ſine auctoritate veterum, ut oſtendimus jam ſuperius.

b *Tritonam*] Ita rectè MS. Leid. cum Commel. Perperam *Tritonem* 6. edd. *Tritona* pro *Triton*, ut *Sirena* pro *Siren*, *Gorgona* pro *Gorgon*, & infinita alia. de quibus cum alii, tum & nos abunde in præcedentibus. Sed *Triton* amnis eſt, palus *Tritonis* Melæ cap. 7. Lib. 1. Quod firmat Hieron. Chron. Euſeb. Dionyſius pag. 38. ed. Steph. ubi vide Euſtath. Putes ſcribendum *Tritonidam*. Ad quem modum *Chalcida* pro Chalcis, *Itonida* pro Itonis, *Chlamyda* pro Chalmys, aliaque complura veteres dixerunt.

c *Buccarum inflamina*] Modius: *hiamenta buccarum, in flumen tibias jecit.* Sanè *influmina* exhibet quoque cod. Leid. licet à ſecundâ manu, cum M. & L. Sed B. A. H. & I. faciunt cum Commelino. Demerſtus ad Roſinum p. 54. ex ſuo MS. ita ut Modius, etiam locum reſtituit, niſi quod pro *jecit* repræſentat *abjecit*. *Projecit* conjicit in ſuis ad me literis doctiſſimus ille Senator Guil. Gœſius. Ego lectionem Commelinianam non deteriorem putem quavis aliâ, modo legas *abjecit* vel *projecit* ἀντὶ τοῦ *jecit*. quanquam nec hoc abſurdum. Ita *ſorbere* pro *abſorbere* legas apud Ovid. Lib. IX. Met. 172. *Mandare* pro *amandare* apud Hyg. cap. 184. Confer quæ dicta ſunt nobis ſuperius cap. 6. Adhæc non ſatis rectè *hiare* dicuntur buccæ, quæ inflantur. Hiatus eſt χάσμα. Unde χάσμα ὀδόντων h. e. rictus, leoni tribuit Anacreon. de quo Manilius Lib. IV. *Scandet malis hiſcentibus orbem.* Caſſian. de Inſtit. Monach. Lib. 11. cap. 10. *Non oſcitatio ſomnolenta diſſutis malis & hiantibus trahitur.* *Inflamina buccarum* adſtruunt illa, quæ præceſſerunt, *tumentes buccas*, & quæ habes inferius, *inflatas vero buccas ideo riſiſſe dicuntur*, &, *injuſtè ſufflantem.* nec non apud Hyg. cap. 165. *Quod buccas inflaret.* Quibus & illud accedit, quod minus benè flumen vocet Tritonam, modo à ſe paludem appellatam, quanquam præter Melam & Dionyſium etiam Etymol. in Τριτογένεια fluvium faciat, ut & Feſtus in *Tritonia* vel *Tritogenia*, ut habet cod. Leid. & Solin. cap. 40. aliique. Pauſanias in Corinthiacis poſt caſum Marſyæ in amnem ejuſdem nominis narrat abjectas eas tibias, & ab eodem in Mæandrum devectas, qui deinde detulerit in Aſopum. Unde de tibiâ Propertius Lib. II. el. 23. *Qua non jure vado Mæandri jacta nataſti, Turpia cum faceret Palladis ora tumor.* Vides & heic *jactam* dici pro *abjectam*. Sic & ῥίπτειν pro ἀπορρίπτειν Græci. Tzetzes in Lycophron. Ἐς δὲ ἐκ ὀξυδερκῶν, τούτους ταχὺ ῥίπτουσιν ὡς ἀλλοτρίους.

d *Sibi Midam*] *Utrique ſibi Midam* &c. Modius. Sed Hyginus cap. 165. Muſas ſumtas ab illis judices narrat. Præterea, non in hoc certamine, ſed in altero illo, quod cum Pane habuit Apollo, aſininis auribus depravatus fuit Midas. Vide Hygin. cap. 191. & quæ ibi annotavi.

Cur

Apollo [e] cur non recte judicasset, asininis auribus [f] depravavit. Ille criminis sui notam tonsori tantum ostendit, [g] præcipiens ei, ut si [h] crimen [ejus] celaret, eum participem regni efficeret. Ille in terram fodit, & secretum domini sui [i] in defosso terræ dixit, [k] & operuit. In eodem loco calamus natus est: unde sibi pastor tibiam faciens, quæ cum percutiebatur, dicebat, Mida rex aures asininas habet; nihilominus quod ex terra conceperat. Unde & Petronius Arbiter ait:

Sic commissa [l] *verens avidus reserare minister,*
Fodit humum, regisque latentes prodidit aures.
Concepit nam terra sonum; calamique loquentes,
[m] *Invenere Midam, qualem* [n] *conceperat index.*

Nunc ergo hujus mysticæ fabulæ [o] interius cerebrum inquiramus. A musicis hæc reperta est fabula, ut Orpheus in Theogonia scribit. Musici enim duos artis suæ posuerunt ordines, tertium vero quasi ex necessitate adjicientes,

e *Cur non recte*] Modius. *quod non.* Amplissimus vir Guil. Goesius propius ad veterem scripturam, *cum non.* Atque ita quoque exhibent 6. edd. ante Commel. Sed Commelinianam lectionem adstruit MS. Leid. *Cur* pro *quia* posuit non sine exemplo aliorum. Vide Heraldum ad Arnobium.

f *Depravavit*] Gloss. *dehonestavit.*

g *Præcipiens ei*] Modius, *promittens ei.* Sed mira videtur syntaxis. *promittens, ut efficeret.* Utitur tamen eâdem Hyginus cap. 63. *Huic fuit fatum, ut quod peperisset Acrisium tolleret.* Confer quæ notavi ad cap. 139.

h *Crimen ejus*] Tò *ejus* non agnoscit Leid. cod. & mox habet, *in terrâ fodit.*

i *In defosso*] Gloss. *in concavitate.*

k *Et operuit*] Modius, *& terrâ operuit.* Et in seqq. *fecit* pro *faciens.* Sed vide not. ad cap. 8.

l *Verens*] Lact. Argum. Lib. XI. Met. fab. 5. *Midas quidem deformitatem suam celare volebat: sed eam vidit famulus tonsor; qui eum eam nec eloqui auderet, nec reticere posset, humum effodit* &c. Naso: *Viderat hoc famulus, qui cum nec prodere visum Dedecus auderet, cupiens efferre sub auras* &c. Hinc patere cuivis facile existimo, rectius esse *verens*, quam, quod Modius & alii dederunt, *ferens.* Sarisber. Polycrat. Lib. III. cap. 12. *Si terra secretum suum infodiat, vel arundo succrescens hoc producet in publicum, & levi flatu in auras proferet, quoniam auriculas asini Midas habet.*

m *Invenere*] *Incinuere* Salmasius & Palmerius, in Fulgentii ille, hic in Petronii margine, emendaverant. Et rectè quidem. *Incinere* elegans verbum est. Propert. Lib. II. el. 18. *Seu varios incinit ore modos.* Auson. Epist. 23. *Depressis scrobibus vitium regale minister Credidit, idque diu texit fidissima tellus: Inspirata dehinc vento cantavit arundo.* Fabula unde orta sit narrat Conon apud Phot. cap. 1.

n *Conceperat*] Ita & MS. Leid. In Petronianis fragmentis ediderunt *narraverat.* rectius utique & sententiæ convenientius, nisi scripsit, *conspexerat.*

o *Interim cerebrum*] MS. Leid. *Interiorem cerebrum.* Gloss. *sensum.* Ergo rectus forte ei casus *cerebrus*, ut *cymbus* apud Corippum, *lorus*, *balneus*, *culus*. *candelabrus*, apud Petronium & alios.

tes, ut Hermes [p] Trismegistus ait, id est, ἢ ᾀδῶν, ἢ ψαλλομῴδων, ἢ αὐλῳδῶν. hoc est, aut cantantium, aut [q] citharizantium, aut [r] tibizantium. Prima ergo viva vox est, quæ sibi in omnibus musicis necessitatibus celerrima subvenit. Potest etiam [s] lemmata subrigere, parallelos concordare, & [t] distonias mollire, & phthongos jugare, & ornare chromata. Sequitur secunda cithara. quamvis enim de his rebus, quas musici [u] disafexis dicunt, sicut Mariandes scribit, multa de his faciat, tamen aliqua non implet, quæ viva vox potest. Limmata enim facta non erigit, [x] qui lismata in se catenata non implet. At vero tibia artis musicæ partem extremam poterit adimplere. Cithara enim symphoniarum gradus habet quinque, secundum quod Pythagoras ait, dum numerorum [y] rythmicos modulos ad symphoniarum adduxisset concordiam. Prima enim symphonia diapason, quod est in arithmeticis

alios. Adhæc *sagus*, *pandurius*, *grassus*, *metallus*, quæ Vossius in de Vit. Sermon. observavit pag. 393.

p *Trismegistus*] August. C. D. Lib. VIII. cap. 23. *Hermes Ægyptius, quem Trismegistum vocant.* Ammianus Lib. XXI. p. 360. ed. Boxh. *Hermesque Termaximus, & Tyanaus Apollonius* &c. Cur Trismegistus sit dictus, vide apud Suidam. Isidor. Orig. Lib. VIII. 11. *Hermes Græcè dicitur ἀπὸ τῆς ἑρμηνείας, Latinè interpres, qui ob virtutem multarumque artium scientiam Trismegistus, termaximus, nominatus est.*

q *Citharizantium*] Nepos Epam. cap. 2. *Citharizare & canere ad chordas.*

r *Tibizantium*] Ita quidem etiam Leid. cod. Sed 6. edd. *tibicinantium.* Quod esse putem rectius. Ut *fidicino* à *fidicen*, ita *tibicino* à *tibicen*. Capella Lib. IX. *Megaris ad illum pulsus cujus vis fidicinat.* Gloss. Vett. Αὐλητὴς, *flator*, *tibicinator*. Sic *tubicinare* pro tubâ canere legitur in Gemmæ vocabulario. Alio longè sensu *tibicinari* usurpavit Tertull. de Anima cap. 38. nempe pro fulciri tibicinibus.

s *Lemmata subrigere*] MS. Leid. *limmata*. Gloss. *Limmata & hemitenia idem sunt, hoc est, dimidius sonus.* Gloss. Capellæ: *Limmata, hemitonia.* Macrob. II. Som. Scip. cap. 1. *Plato semitonium limma vocitavit.*

t *Distonias mollire*] Scriverius in margine, *dittonias*. MS. Leid. *diastonias*. Forte *Diatonias*. Diatonicum enim genus aliquanto durius, ut tradit Boet. Lib. 1. Mus. cap. 21. Consulendi de vocabulis his Musicis Capella Lib. IX. Plutarchus in libro de Musica, Macrob. Lib. II. Somn. Scip. quosque edidit scriptores hujus artis Meursius.

u *Disafexis*] Ita & MS. Leid. A. H. & I. *disexaphesis*. B. M. & L. *disexaphexis*. Gloss. Leid. cod. *Integritas tonorum, ubi omnes simul conveniunt.* Forte, *diasaphesis*.

x *Qui lismata*] MS. Leid. *Lismata enim facta non erigit, qui lismata* &c. Et paullo ante, *ornare quilismata* pro *ornare chromata*. Locherus corrigit, *schismata*. alii *diaschismata*. Ego legerim, *qui limmata*. Limmata enim intervalla & διέσεις. Vide Censorin. cap. 10.

y *Rythmicos modulos*] Corrige cum Modio & MS. Leid. *arithmeticos modulos*. Confirmant eam emendationem, quæ sub finem capitis 10. leguntur.

z Unum

cis diplaſion, quod nos in Latinis [z] unum ad duos dicimus. ſecunda ſymphonia diapente, quod eſt in arithmeticis [a] hemiolius, quod nos Latine [b] duos ad tres nuncupamus. tertia ſymphonia diateſſaron, quod eſt in arithmeticis epitritos, id eſt [c] tres ad quatuor. quarta ſymphonia dicitur tonus, quod apud arithmeticos epogdous nuncupatur, apud nos [d] quinque ad quatuor. [e] Et quoniam ultra arithmeticus ordo progredi non patitur, propter novenarium limitem, quia decimus alterius ordinis primus gradus eſt: contigit ergo ut habeat quintam ſymphoniam, quæ harmonia nuncupatur, id eſt octo ad novem. Nullum enim ultra numerum conjunctiorem invenies. Habet igitur muſica partes ſeptem, id eſt genera, diaſtemata, ſyſtemata, phthongos, tonos, metabolas, & melopœias. unde & Virgilius in ſexto ait:

Nec

z *Unum ad duos*] Ita & MS. Leid. Modius, *ad duo.*

a *Hemiolius*] H. e. *Seſquialter.* Gloſſ. Philox. *Seſqualtalia*, ἡμιόλια. Lege, *ſeſqualtera* cum Vulcanio. Vel potius, *ſequialtera.*

b *Duos ad tres*] Ita & Leid. cod. Modius, *duo ad tria.* Sed maſculina terminatione utitur in hac re etiam Capella Lib. 11. pag. 26. Verba ejus adſcribam, ut in tranſitu emendem: *An alind illa ſenis dei ratio, quæ mathen tetraden non tacuit, confitetur, niſi perfectæ rationis numerum? Quippe intra unum, ſecundum, triademque ipſum bis binum tenet.* Lege ex Leid. codice cum editis à me collato. *intra ſe monadem, dyadem, triadem ipſum bis binum tenet.* Pergit Capella: *Quibus collocatiònibus ſymphoniæ peraguntur. Nam tres ad quatuor epitritus vocatur arithmeticà ratione, ac diateſſaron in Muſicis perhibetur. Item intra eum* (enm intra MS.) *jacent tres ad duos* (duo MS.) *quæ hemiolios forma eſt, ſymphoniamque ſecundam, quæ diapente dicitur, reddunt. Tertia ſymphonia diapaſon in melicis perhibetur, diplaſioque conficitur, hoc eſt, uno duobus collato.* Macrob. Lib. 11. Somn. Scip. cap. 1. *Hemiolius eſt, cum de duobus numeris major habet totum minorem, & inſuper ejus medietatem, ut ſunt tria ad duo.* Legendum eſſet ergo in Fulgentio non *duos ad tres*, ſed *tres ad duos.* Nihil tamen mutaverim ob ea, quæ mox ſequuntur, & Cenſorinus habet cap. 10. *Ubi ponderum diſcrimen eſt ſeſquitertia proportione, quam duo faciunt ad tria collata, quod ἡμιόλιον appellant.*

c *Tres ad quatuor*] Utitur ex heic inverſo ordine Macrobius: *Eſt epitritus cum de duobus numeris major habet totum minorem, & inſuper ejus tertiam partem, ut ſunt quatuor ad tria.* Et Schol. in Hephæſtion. p. 12. Ἐπίτριτος ἀριθμὸς λέγεται ὁ ἀριθμὸν ὅλον ἔχων ἐν ἑαυτῷ, καὶ τὸ τρίτον· τούτου, οἷον ὁ τέτταρα πρὸς τὰ τρία. Sed *tria ad quatuor* etiam Cenſorinus, ut & Capella, *tres ad quatuor.* Quamobrem nihil neceſſe arbitror ut cum Modio reſcribamus *tria ad quatuor.*

d *Quinque ad quatuor*] Imo *novem ad octo.* Macrobius: *Epogdous eſt numerus, qui intra ſe habet minorem, & inſuper octavam ejus partem, ut novem ad octo; quia in novem & octo ſunt, & inſuper octava pars eorum, id eſt, unum. Hic numerus ſonum parit, quem tonon Muſici vocaverunt.* Capella: *Novem vero ad octo* ἐπόγδοον *numeri efficiunt junctionem.*

e *Et quoniam ultra* &c.] Modius, *ultra quem numerum arithmeticus ordo* &c. Leid. cod. à Commel. ſtat.

[Ar-

z

[e] *Nec non Threicius longa cum veste sacerdos,*
Obloquitur numeris septem discrimina vocum.

In arithmeticis enim, quibus plenitudo formulæ est, ut etiam in geometricis tonus. Vox vero habet gradus symphoniarum innumeros, quantum natura dotaverit ipsam vocem, ut habeat [f] arsis & thesis, quas nos Latine elationes & dejectiones dicimus. Tibia vero vix unam & dimidiam perficit symphoniam. una enim symphonia [g] quinque symphonias habet. Ergo post artem musicam Minerva reperit tibias, quas omnis doctus in musicis propter sonorum despuit paupertatem. Inflatas vero buccas [h] ideo risisse dicuntur, quod tibia ventose in musicis sonet: & idiomatum proprietate amissa, [i] sibilet potius rem, quam enunciet. Ideo illam [k] injuste sufflantem omnis quicumque est doctior ridet. unde eas & Minerva, id est sapientia, exprobrans projicit: quas Marsyas assumit. Marsyas enim Græce, quasi μωρὸς οἶος, id est [l] stultus solus, qui in arte musica tibiam præponere voluit citharæ: unde & cum porcina pingitur cauda. Sed his duobus certantibus, Mida rex [m] residet. Mida enim Græce, quasi μηδὲν ἰδὼν, dicitur: quod nos Latine nihil sciens dici-

f *Arsis & thesis*] Ἄρχαῖζε. Capella Lib. IX. *Arsis est elevatio, thesis depositio vocis & remissio.* Etiam pes in versu recipit ἄρσιν & θέσιν. quâ de re vide Diomed. Lib. III. & Terent. Maurum pag. 60. ed. Brissæi.

g *Quinque symphonias habet*] Modius, *quinque voces.* Gloss. cod. Leid. *Una symphonia complet quinque tonos.*

h *Ideo risisse dicuntur*] Modius, *dii ideo risisse.* Sed τὸ *dii* inter glossas interlineares repræsentat cod. Leidensis.

i *Sibilet potius*] Hinc *fistulam sibilatricem* appellat Capella. Gloss. Isid. *Fistulor, sibilo.*

k *Injuste sufflantem*] Gloss. *sine lege chordarum.*

l *Stultus solus*] Revera stultus est, qui θεομαχεῖν in animum inducit. Servius Centimetro: *Marsya cede domi tua carmina Phœbi.* Ita edidit Putschius. Sed membranæ Vett. Biblioth. Leid. exhibent, *Marsya cede dĕ tua carmina Phœbi flebis.* Τὸ *Phœbi* delendum est, & legendum: *Marsya cede Deo, tua carmina flebis.* Est metrum *dactylicum Stesichorium constans pentametro catalecto.* Ita enim ex iisdem membranis legendum, non *acatalecto*, ut editum.

m *Residet*] Gloss. *quasi judex.* Forte aliquis mallet *præsidet.* quod judices judicio etiam præsidere dicantur. Sanè apud Tertull. legi de Resurr. carnis cap. 14. *Substantia humana dijudicanda censura divina præsideat.* Sed *residere* idem, quod *sedere* est, verbum in hac re usitatissimum. Phædrus Lib. I. cap. 11. *Tunc judex inter illas sedit simius.* Ovid. XI. Met. 157. *Monte suo senior judex consedit.* XIII. vers. I. *Consedere duces.* At orator stat. Quintil. Declam. 250. *Tu initium putas actionis, cum judices consederunt, cum ad dicendum surrexerit orator?* Immo & *residere* pro *præsidere* dixerunt. Sar-

dicimus. ideo etiam & [n] asininis auribus dicitur, quia omnis discernendi ignarus nihil differt ab asino. ob hanc etiam rem & servum ejus auriculas referunt prodidisse. Ingenium enim nostrum servum habere debemus, ad omnia quæ volumus obsequentem, & nostra secreta celantem. [o] Quod autem per cannam prodidit, fistulam gutturis loquendo significat. Quod vero pastor audit: [p] pastores sunt [illi] qui [q] aliena sulcando subtilius pascunt.

X. *Orpheus*, *& Eurydice.*

[a] ORPHEUS Eurydicen nympham amavit, quam sono citharæ mulcens uxorem duxit. Hanc Aristæus pastor dum amans sequitur, illa fugiens in serpentem incidit, & mortua est. post quam maritus ad inferos descendit, & legem accepit, [b] ne eam conversus aspiceret. Quam con-

tian. Adrian. cap. 12. *Pro agenotheta resedit.* Vide ibi Casaub.

n *Asininis auribus dicitur*] Interserit Modius aliquid, & legit, *depravari dicitur.* Cur autem hoc fictum fuerit, explicat præter Cononem etiam Tzetzes ad Lycophron. p. 204. ed. Steph. Cum Fulgentio Ægyptii faciunt, qui hominem imperitum cum denotare vellent, humano trunco caput imponebant asininum, ut est apud Horum Lib. 11. Lucian. de Calumn. Τὰ ὦτα ἔχων παμμεγέθη, *μικροῦ δεῖν τοῖς τοῦ Μίδου προσεοικότα.* Quam variè jam olim fabula illa de Midæ auribus asininis explicata fuerit, discere licet ex Schol. Aristophanis in Plut. act. 11. sc. 1. Μίδας βασιλεὺς ὢν Φρυγίας πλουσιώτατος, ὦτα ὄνου εἶχε. Τοῦτο οὖν παρῃνιγμένως ἐλέγετο ἐπὶ τούτου, ἤτοι ὅτι πολλοὺς ὠτακουστὰς εἶχεν, ἢ ὅτι κώμην Φρυγίας κατεῖχεν, ἥτις ὦτα ὄνου ἐλέγετο. ἢ ἐπεὶ ὄνος μᾶλλον ἀκούει τῶν ἄλλων ζώων πλὴν μυός. Καὶ Μίδας δὲ πολλοὺς ὠτακουστὰς εἶχεν. Οἱ δέ φασιν, ὅτι ψέξας ποτὲ τὸν Διόνυσον ὁ Μίδας, μετεβλήθη εἰς ὄνον. ἢ ὅτι ὄνους τοῦ Διονύσου παρελθὼν ἠδίκησεν, διὸ ὀργισθεὶς ὁ θεὸς, ὦτα ὄνου αὐτῷ προσέφυσεν. οἱ δὲ, ὅτι ὦτα μεγάλα φύσει εἶχεν &c.

o *Quod autem per cannam* &c.] Supr. Lib. 1. cap. 14. *Gutturis fistula, qua tereti meatum spiritalem præbet excursu.*

p *Pastores sunt (illi) qui* &c.] Τὸ *illi* uncis à Commel. inclusum agnoscit codex Leidensis. nec cancellari necesse est.

q *Aliena sulcando subtilius pascunt*] Gloss. *aliena facta indagando se reficiunt.* Pro *subtilius* Barthius conjicit, *sua utilius.* Subtiliter Hercules & forte vere. Quid tamen si legas? *aliena scrutando subtilius pascuntur*, vel *se pascunt.*

Ad CAP. X.

a *Orpheus Eurydicen*] Principium hujus capitis assutum fab. 164. Hygini. Notat heic glossator: *Eurydicen, quando per m scribitur Latinus accusativus est, cum per n Græcus accusativus est.* Stulta est observatio; sed unde discas barbarum sæculum pravâ pronunciatione seductum illa, quæ in recto casu in *ŋ* apud Græcos desinunt, solitum in Genitivo inflectere per *is*, &, ut ita loquar cum Ulpiano, consequenter in accusativo per *em*.

b *Ne eam conversus* &c.] MS. Leid. *ne sese.* An scripsit ergo, *ne se conversus aspiceret*, ἀντὶ τοῦ *eam*? Hygin. cap. 60. *Rursus deorsum post se revolvitur.*

c Et

conversus aspiciens, iterum perdidit. Hæc igitur fabula artis est musicæ designatio. Orpheus dicitur ὡραία φωνή, id est optima vox. Eurydice vero, profunda dijudicatio. In omnibus igitur artibus sunt primæ artes, [c] & sunt secundæ: ut in [d] puerilibus literis prima [e] abecedaria; secunda [f] nota. In grammaticis prima lectio, secunda [g] articulatio. In rhetoricis prima rhetorica, secunda dialectica. In geometricis prima geometria, secunda arithmetica. In astrologicis prima mathesis, secunda astronomia. In medicinis prima [h] gnostice, [i] secunda [vero] dynamice. In aruspicinis prima aruspicina, secunda paralysis. In musicis prima musica, secunda apotelesmatice. De quibus omnibus breviter rationem perstringam necesse est. Aliud est enim apud grammaticos aliena agnoscere, aliud sua efficere. Apud rhetores vero aliud profusa & libero cursu effrenata loquacitas, aliud constricta veritatisque indagandæ curiosa [k] nexilitas. Apud astrologos aliud est astrorum ac siderum cursus effectusque cognoscere, aliud [l] significata traducere. In medicinis aliud est morborum agnoscere [m] meritum, aliud infirmitatis venientem [n] concursum mederi. In geometricis

c *Et sunt secundæ*] Τὸ *&* non habet cod. Leid. nec 5. edd. Sunt autem secundæ artes ipsa adyta & sanctuaria, ut primæ progymnasmata.

d *Puerilibus literis*] *Literis elementariis*, ut Capitolinus in Pertinace, vel *primis elementis*, ut Horatius eas vocitat.

e *Abecedaria*] Fictum vocabulum, ut *alphabetum* apud Hieron. & Plin. Lib. 1.

f *Nota*] Gloss. *conjunctio literarum*. Lipsius, notante Scriverio, emendat *notaria*.

g *Articulatio*] MS. Leid. *artilatio*. *Articulare* est clarè & distinctè proferre. Paulinus: *Melitaque vocis Articulare sonum*. Sed confundit Fulgentius cum Grammaticâ Grammatisticam. Grammatistæ est non Grammatici docere lectionem & pronunciationem. Vide Wouw. Polymath. cap. 5.

h *Gnostice*] Explorativa. Macrob. 1. Sat. cap. 20. *Sicut ait Hippocrates oportere medicum dicere de ægro*, Τά τε παρεόντα, καὶ τὰ προγεγονότα, καὶ τὰ μέλλοντα, *id est, Quæ sint, quæ fuerint, quæ mox futura sequentur*.

i *Secunda (vero) dynamice*] Illud (*vero*) non agnoscit cod. Leid. Gloss. *virtus curationis*. All. edd. exhibent *mantice*.

k *Nexilitas*] Gloss. *jugalitas*. Intelligit syllogismaticum breviloquium.

l *Significata traducere*] Gloss. *ad significationem trahere*.

m *Meritum*] Gloss. *causas & qualitates*.

n *Concursum mederi*] H. e. *impetum*, ut rectè Gloss. Sed non rectè *mederi* cum accusativo junxisse videtur Fulgentius. Ita tamen etiam Gellius Lib. 1. cap. 3. *Multa cum animo meo ad casum tam ancipitem medendum consultanti visum est* &c. Servius ad Georg. 1. 193. *Sanè medicor accusativum regit*,

cis aliud formulas lineasque depingere, aliud numeros formulis coaptare. In aruspicinis aliud est fibrarum particularumque inspectio, aliud [o] secundum Battiadem [p] eventuum immutatio. In musicis vero aliud est harmonia phthongorum, systematum, & diastematum: aliud effectus tonorum virtusque verborum. Vocis ergo pulchritudo, delectans [q] interna artis secreta, virtutem etiam mysticam verborum attingit. Sed hæc quantum ab optimis amatur, sicut ab Aristæo, (ἄριστον enim Græce optimum dicitur) tantum ipsa ars communionem hominum vitat; quæ quidem serpentis ictu moritur, quasi astutiæ intercepto secretis velut [r] inferis transmigratur. Sed post hanc artem exquirendam atque elevandam vox canora descendit, [s] & quæ apotelesmatica, phantastica omnia præbet, & modulis tantum vi secreta latentibus, voluptatum reddit effectus. Dicere enim possumus, quod [t] Dorius tonus aut Phrygius, Saturno coiens, feras mulceat; [u] si Jovi, aves oblectet. At vero si rei expositio quæritur, cur hoc fiat, vestigandæ rationis captus immoritur. [x] Ideo ergo & ne eam respiciat, prohibetur: & dum videt, amittit. Nam perfectissimus [y] Pythagoras dum modulos numeris coaptaret, symphoniarumque pondera terminis arithmeticis [z] per melos & rhythmos & modulos sequeretur,

ut medicor illam rem: medeor vero illi rei dicimus. Nam medeor illam rem figuratum est. Plura dixi ad Hyg. Astron. II. 4.

o *Secundum Battiadem*] Battiadem in Paredris laudat libro de Virgil. Contin. Unde Bacidem quidam facere voluerunt: de quo consulendus Suidas, & Faber ad Lucian. Peregr. p. 74.

p *Eventuum immutatio*] Gloss. *qualiter res mutantur de prosperitate in adversitatem.*

q *Interna artis secreta*] Modius, *interno artis secreto.*

r *Inferis transmigratur*] Ad inferos traducitur. Vide not. ad Hyg. cap. 259.

s *Et quæ apotelesmatica*] Cod. Leid. *& quia.*

t *Dorius tonus*] Schol. Pind. ad Olymp. 2. Εἰσὶ δὲ ἁρμονίαι τρεῖς, δώριος, φρύγιος, λύδιος. Schol. Horat. ad Lib. IV. od. ult. *Tres modos habebant, Ionicum, Lydium & Phrygium.* Sed idem ad epod. 9. septem numerat. Quindecim Alypius cap. I. & seqq. Confer Apulej. Florid. I.

u *Si Jovi*] Illud *si* exturbat Modius. Sed agnoscit Leid. cod. Nec deleri necesse est, si *coeat* subaudias ex præcedentibus.

x *Ideo ergo*] Leid. cod. *ideo vero.*

y *Pythagoras*] Prolixè hæc narrat Macrobius Lib. II. in Somn. Scip. cap. I. Adde Isidor. Orig. II. cap. 15. Etiam Arithmeticen ejus inventum quidam voluere. Vide Meursium Denar. Pythag. cap. I.

z *Per melos*] MS. Leid. *Per mela & rythmos vel modulos.* Tò *mela* rectè habet. Capella Lib. II. *Tu vatum mela* del-

tur, [a] effectus vero rationem reddere non potuit.

XI. *Phineus.*

PHINEUS enim in modum avaritiæ ponitur: & à fœnerando Phineus dictus est. Ideo cæcus, quod omnis avaritia cæca sit, quæ sua non videt: [a] ideo & Harpyiæ cibos rapiunt; quia rapina ei aliquid de suo comedere non permittit. At vero quod ejus prandia stercoribus fœdant, ostendit fœnerantium vitam rapinæ ingluvie esse sordidam. Sed has à conspectu ejus [b] Zetus & Calais fugant. Græce enim ζητῶν καλὸν inquirens bonum [c] dicitur. Ideo volatici, quia omnis inquisitio boni nunquam terrenis rebus miscetur. Ideo [d] Aquilonis venti filii, quia bona inquisitio spiritalis est, non carnalis: ergo veniente bonitate, omnis rapina fugatur.

XII. *De Alpheo & Arethusa.*

ALPHEUS fluvius Arethusam nympham amavit: quam cum sequeretur, in fontem conversa est. Ille [a] in mediis undis ambulans, non immixtus, in sinum ejus im-

dulcibus Camœnis, Et scis Pindaricam Chelyn referre. Et post paulo: *Vicissimque dulcia mela geminantur.* Lib. IX. *Bis plenum omnisona cui recinunt mela.* Auson. Parent. 27. *Cui brevia mela modifica recino.* Etiam *meli* in genitivo singulari dixit Servius Centimetro. *Anacreonticum constat tetrametro acatalecto, ut est hoc: Hic finis est, Iambe salve vindice doctor meliori.* Ita dedit Putschius. At legendum ex membranis bibliothecæ Leid. *Hic finis est, Iambe salve vindicis doctor meli.* Nihil verius. Iambus est doctor meli vindicis. Sed is casus potest esse à recto *melus*. unde *melum* accus. sing. Pacuvius, & *melos* eodem casu plur. Accius & Varro dixere. *Melorum* gen. plur. est apud Terent. Maur. p. 62. *Auctor & ductor melorum, qui duas breves habet.*

a *Effectus vero*] Tò *vero* non habet codex Leid. Et rectius sanè abest.

Ad CAP. XI.

a *Ideo & Harpyiæ*] Lege, *ideo ei* cum MS. Leid. & 5. edd. Ι στορικῶς fabulam explicat Tzetzes in Lycophron. p. 34.

b *Zetus*] Non probo istam confusionem. Alius enim Ζῆθος, alius Ζήτης. Vide not. ad Hyg. cap. 14.

c *Dicitur*] MS. Leid. *dicimus*. Quod sperni non debebat.

d *Aquilonis venti*] Hygin. cap. 19. *Zetes & Calais aquilonis venti & Orithyia filii.* Vide ibi notas nostras.

Ad CAP. XII.

a *In mediis undis ambulans*] Servius ad Eclog. X. 4. *Alii dicunt ad Arethusam nympham Siciliæ Alpheum de Elide venire per maria: secundum quos alibi dixit, Alpheum fama est huc Elidis amnem Occultas egisse vias subter mare.*

 Alii

immergitur: unde & apud inferos [b] oblivionem animarum trahere dicitur. Alpheus enim Græce quasi ἀληθείας φῶς, id est veritatis lux. Arethusa vero, quasi [c] ἀρετίσα, id est nobilitas æquitatis. Ergo quid amare poterat veritas, nisi æquitatem? quid lux, nisi nobilitatem? Ideo & in mari ambulans non miscetur, quia lucida veritas omni malorum morum salsedine circumdata, pollui aliqua commistione non novit. Sed tamen in sinum æquissimæ potestatis omnis lux veritatis dilabitur. Nam & descendens in infernum, id est in secreta conscientiæ, veritatis lux, malarum rerum semper oblivionem importat.

[a] *Alii dicunt ipsam Arethusam jam in fontem mutatam Alpheum fugere, & de Elide ad Siciliam venire: quod nunc est secutus. Sané dicitur quodam tempore patera aurea in Arethusa inventa, quam Olympionica* (leg. *Olympionices* vel mox *miserant*) *in Alpheum miserat; & cum Olympiæ hostiæ caduntur, cruor earum * in Alpheum infusus, in Arethusam exit.* Tolle asteriscum, & confer quæ dicit ad III. Æn. 694. Plin. Lib. II. cap. 103. Lactant. Argum. Met. Lib. V. fab. 10. Ammian. Marcell. Lib. XV. p. 40. ed. Lindebrog.

b *Oblivionem animarum*] Quam animæ apud inferos potant. Vide Virgil. Æn. VI. 715.

c Ἀ'ρετίσα] MS. Leid. *Aretheisa*. Forte scripserat, ἀρετῆ ἴση.

F A-

Fabi Planciadis FULGENTII V. C. Liber de Expositione Virgilianæ Continentiæ.

Isacius Tzetzes, vir doctissimè eruditus, in Commentario suo Lycophroniano:

Τὰς δὲ ἀλληγορίας εἰ μήπου τινὰς ἀναγκαίας, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἱστοριῶν ἐατέον, ὅτι οὐδὲ πρέπον ἐστὶ ἀλληγορεῖν ἐνταυθοῖ. Οὗτος γὰρ μυθικῶς πάντα γράφει.

Junilius Episcopus Africanus Comment. in caput i. Genes.

Diligenter intuendum, ut ita quisque sensibus allegoricis studium inpendat, quatenus apertam historiæ fidem allegorizando non derelinquat.

FABII PLANCIADIS FULGENTII

[a] De

ALLEGORIA LIBRORUM VIRGILII

Ad

Chalcidium Grammaticum.

Expetebat quidem, [b] Levitarum ſanctiſſime, noſtri temporis qualitas grande ſilentium, ut non ſolum mens [c] expromtare deſiſſet quod didicit, [d] quantum etiam oblivionem ſui efficere debuit quia vivit. Sed quia [e] nova caritas dominatu fulcitur, & in amoris præcepto con-

a *De allegoria* &c.] Veram inſcriptionem eſſe *de expoſitione Virgilianæ continentiæ* rectè in orâ libri ſui notaverat Scriverius. Firmant id cum coronis huic libello affixa, tum etiam illa Mythol. Lib. III. cap. 6. *Pæne duorum librorum continentia:* nec non quæ mox ſub initium hujus ſcripti habes, *Virgilianæ Continentiæ ſecreta phyſica tetigi.* Et. *phyſicè trium vitarum reddidit continentiam.* Immo & iſta, *habes breviter decurſam primi libri continentiam. Continentiam* nempe dixit pro eo, quod continetur. Æthicus Præfat. Coſmogr. *De omni ejus continentiâ perlatum eſt ad ſenatum.* Apulejus Dialogo Hermetis: *De verâ rationis continentia decidiſti.* Anonymus in notulis ad hunc libellum: *Scripti libri hunc habent titulum:* Fabii Planciadis Fulgentii V. C. incipit Virgilianæ Continentiæ ſecundum philoſophos moralis expoſitio. Non longè abit ἐπιγραφὴ illa alterius ex Vaticanis codicibus: *Fabius Placius de Fulgentio Moralis expoſitio Virgilianæ continentia.* Gloſſ. Labb. *Continentia*, ἀσκητὴ, συνοχὴ, ἐγκράτεια. Prima explicatio hujus loci eſt. Retinuit Græcam vocem Auſonius, cum Argumenta Iliados & Odyſſeæ Homeri *Periochas* appellavit.

b *Levitarum ſanctiſſime*] I. e. diaconorum. Iſidor. Orig. Lib. VII. cap. 12. *Levitæ ex nomine auctoris vocati: de Levi enim Levitæ exorti ſunt, à quibus in templo Dei myſtici ſacramenti miniſteria explebantur. Hi Græcè Diaconi, Latinè miniſtri dicuntur.* Confer eund. in de Offic. Lib. II. cap. 8. Salvian. Præfat. ad Salonium pag. 312. ed. Pith. *Ad Levitas etiam atque presbyteros* h. e. diaconos &c.

c *Expromtare deſiſſet*] Gloſſ. *expromere deſineret.* Recte. Ut reliqui Afri pœne omnes, ita & Fulgentius ὑπερσυντέλικὸν pro imperfecto frequenter uſurpat. Vide quæ annotavi ad Prolog. Lib. I.

d *Quantum etiam*] Ἀντὶ τοῦ *verum etiam.* Conſule Indicem.

e *Nova caritas* &c.] Gloſſ. *magna.* Sed pro *fulcitur* Leid. cod. habet *fulciatur.* Veriorem puto alteram lectionem, quæ vulgatæ appicta erat in illo codice, *novo caritatis dominatu.* Atque ita præfert quoque Genev. editio. Re-

contemtus nunquam admittitur; ob hanc rem Virgilianæ continentiæ secreta physica tetigi, vitans illa, quæ plus periculi possent [f] prærogare, quam laudis. Væ inquam nobis, apud quos & nosse aliquid periculum est, & habere. Ob quam rem & [g] bucolicam georgicamque omisimus, in quibus tam mysticæ sunt [h] interstinctæ rationes, quo nullius pene artis in iisdem libris interna Virgilii [i] præterit viscera. Denique in prima Ecloga, secunda, & tertia, physice trium vitarum reddidit continentiam. In quarta vaticinii artem assumsit. In quinta [k] Pontificalia designavit. In sexta artem musicam cum suis perfectissimis posuit numeris. In parte vero ejusdem eclogæ physiologiam secundum Stoicos exposuit. Septima [l] n o t a k i n e n *δίκην* tetigit. Octava apotelesmaticen Musicorum & magicam designavit: in parte vero extrema tetigit [m] e s e-

ser ergo verba ista ad τὸ *meus*, quod præcessit.

f *Prærogare*] Vide, si tanti putes, quæ de hac voce annotavi ad Prolog. Lib. I. Junilius quoque, ut Afrum decebat, in Præfat. ad Primas. *Sufficit hac una temeritas, quod divino gazophylacio ex paupertate confessa duo hac audeo minuta jactare. Sunt qui talentis onerent, unde egentibus prærogentur.* Lege, *prærogetur*. Intelligi autem vult Planciades *rationes deorum vel fabulas*, ut rectè glossator.

g *Bucolicam Georgicamque*] Ita quidem habet etiam Leid. cod. Sed in posteriori voce litera è recentiori manu erat addita. Gloss. Philox. *Pullat* (in Georgiâ arbores dicuntur, quoties ramos ex se generant) βλαστάνει, παραφυάδας βάλλει. Legitur apud Maronem I. Georg. vers. 17. *Pullulat ab radice*, non *pullat*. Vett. membranæ bibliothecæ Leidensis, quæ continent explicationem I. & II. Lib. Georg. Virgil. Malè autem quidam Georgiæ duas tantum libros asserunt, dicentes Georgiam esse γῆς ἔργον, id est, terræ operam, quam primi continent libri. Tertius & quartus licet Georgiam non habent, tamen ad utilitatem rusticam pertinere dicimus. Præfero tamen *Georgicam*, cum ita & in Servii proœmio edito legatur. Diomedes Lib. III. Ἐξηγητικὸν est vel enarrativum, in quo poëta ipse loquitur sine personæ ullius interlocutione, ut se habent tres Georgicæ, & prima pars quarti. Etiam in Glossis *Georgicâ* rescripserim potius, quam *Georgicis* cum Cujacio. Ad eumdem modum ætas illa inflectebat Chronica Chronicæ, Biblia Bibliæ, Pascua Pascuæ. Pseudo-Cyprianus in de Revel. cap. Joannis Baptistæ: *Chronicam Marcelli principis legat.* Vetus interpres Ps. XXII. vers. I. *In loco pascua ibi me collocavit.* Haimo Homil. p. m. 37. *Ob abundantiam & fertilitatem pascua.* Confer Voss. in de Vit. Serm. Lib. I. cap. 12. Drus. ad Inscriptionem Histor. Sacræ Sulpic. Severi.

h *Interstinctæ*] Gloss. *distinctæ*. Talia sunt in Prologo Lib. I. *Mysticis interserent rationibus.* Et, *cujus te visceribus interstringi poposceris*, nisi *interstingi* & ibi legendum est.

i *Præterit*] Lege, *præterierit*, ut est in ed. Genev. *Quo* pro *ut* identidem usurpat hic scriptor.

k *Pontificalia designavit*] *Apotheosin descripsit*. Gloss.

l *Notakinen*] Edit. Genev. ποιητικήν. Scriverius margini illeverat, *Votavicen*. Hoc esset, βιωτικήν. MS. Leid. *Hotakicen*. N. L.

m *Ese-*

[m] e s e n u e s i o n, quam etiam in nona ecloga perſecutus eſt. In octava quidem, ubi dicit,

Adſpice corripuit tremulis altaria flammis
Sponte ſua, dum ferre moror, cinis ipſe: bonum ſit.
Neſcio quid certe eſt, & Hylax in limine latrat.

In nona vero ecloga, ubi dicit,

De cælo tactas memini prædicere quercus. [n]

iterumque — *lupi Mœrin videre priores.*

PRIMUS vero Georgicorum eſt omnis aſtrologus, & in parte extrema [o] ephemericus. Secundus phyſiognomicus & medicinalis. Tertius omnem aruſpicinam continet, quam quidem & in ſexto Æn. tetigit, dum dicit,

Et ſummas carpens media inter cornua ſetas,
Ignibus imponit ſacris libamina prima.

Quartus vero ad pleniſſimam rationem eſt Muſicus cum ſua apoteleſmatice in fine carminis dicta. Ergo doctrinam mediocritatem temporis excedentem omiſimus, ne, dum quis laudem quærit nominis, [p] fragmen reperiat capitis. Eſto igitur contentus, mi Domine, leviori faſciculo, quem tibi Heſperidum florulentis decerpſimus hortulis. Aurea enim mala ſi expetis, eſto Euryſtheus [q] alio fortiori, qui, ut Alcides, ſuam pro nihilo reputet vitam. Poteris enim ex his tacite multa colligere, quæ ad inſtrumen-

m *Eſenueſion*] Ita & Leid. cod. Gloſſ. *id eſt, prognoſticon, ſigna futura rei.* Scriverius conjiciebat, ἐμπεδαςον. Genev. Edit. exhibet, ἀςημιζμόν.

n *De cælo tactas*] Hic verſiculus non in nonâ, ſed primâ legitur eclogâ. In nonâ hunc habes: *Sæpe ſiniſtra cavâ prædixit ab ilice cornix.*

o *Ephemericus*] Ita & Leid. cod. Malè ἀςημικὸς ed. Genev.

p *Fragmen reperiat capitis*] Malè *fragilitatem mentis* interpretatur Gloſſator. Significat ſcire aliquid capital fuiſſe id temporis. Vide quæ præceſſerunt, & Prolog. Lib. I. Cæterum pro *fragmen* exhibent *fragmen* Leid. cod. & editio Genevenſis. Quod non temerè damnaverim. Ita à *tego* non *tegmen* tantum, ſed *tegimen* & *tegumentum* legas apud Apulejum, Ovidium, & Livium. Gloſſ. Labb. *Fragmen*, κλάσμα. Atque ita ea vox uſurpatur à Prudentio, Ovid. XI. Met. 561. Vet. Interpret. Cantic. cap. 4. & aliis. Sed Fulgentius pro fracturâ heic accepit, ut & Auſon. epigram. 35. *Poſt M inciſum eſt: puto ſic ivi non tota videtur: Diſſiluit ſaxi fragmine læſus apex.* Ita ſcribendum ex edit. Stoer. anni 1598. Fractum ſignificat apicem literæ M.

q *Alio fortiori*] Ἀρχαϊσμὸς pro *alii*. Feſtus: *Ali rei dixit* Plautus pro eo, quod eſt *alia rei*. Columbanus in Monoſtichis: *Quod tibi vis fieri, hoc alio præſtare memento.* Vide ibi Cl. Daumium. Sic in Grut. Inſcript. pag. 756. *Mi ipſo.* p. 940. *nullo*, pro *nulli* & *ipſi*. Auſon. Præfat. Centon. *Solo memoriæ opus eſt.* Propert. Lib. I. el. 20. *Nullo debita cura.* Tibull. Lib. IV. el. 6. *Ulla non ille puella Servire, aut cuiquam dignior illa viro.* Servius Centimetro: *Phrynichium conſtat tetrametro catalectico, ut eſt hoc:* Tibi fenus fero donum, ſo-

mentum tui proficiant desiderii. Ego vero, [r] Chrysippi ellebori [s] rancidulo acrore postposito, cum Musis aliquid blandius [t] fabulabor.

Vos Heliconiades, neque enim mihi sola vocanda est
Calliope, conferte gradum, date præmia menti.
Majus opus moveo: nec enim mihi sufficit una:
Currite Pierides, & juncto robore nobis
Parnasias niveo compellite pectine chordas.

Hæc tam parva precatio credo quod Virgilianis satisfecerit Musis. [u] Cede mihi nunc personam Mantuani vatis, quo fugitivos ejus in lucem deducamus amfractus. Nam ecce ad me etiam ipse, Ascræi fontis [x] bractamento saturior, advenit; quales vatum imagines esse solent, dum assumtis ad opus conficiendum tabulis, stupida fronte [y] arcanum quoddam [z] latranti intrinsecus tractú submurmurant.

solæ quod dant Veneri. Lege ex membran. Cod. Leid. *Tibi veris fero* &c. Plura hoc genus invenies in notis nostris ad Hyg. Myth. cap. 5. apud Stewech. in Apulej. p.80. & Vossium Analog. Lib. IV. p. 177.

r *Chrysippi ellebori*] Scriverius & Tollius in suis libris, *Chrysippei ellebori*. Atque ita video etiam voluisse Barthium ad Stat. Tom. III. p. 99.

s *Acrore rancidulo*] Malit forte aliquis *acore*. Quâ voce utitur Tertull. contra Marc. Lib. 1. cap. 2. Plin. Lib. VII. epist. 3. Isidor. Orig. XVII.7. & XX. 3. Sed *acrore* etiam disertim Leid. cod. cum glossâ *acredine*. Verum nec *acror*, nec *acredo* apud antiquos putem inveniri. Invenio tamen in Glossis Labb. *Acredo*, πικρία. *Acritas* & *acritudo* sunt apud Gellium. Est autem *rancidum*, quod ταγγὸν Græci dicunt. Unde ταγγίζοντος, *rancor* in Glossis Labbæi. Utitur eâ voce præter Palladium etiam Augustin. Meditat. 1. & Hieron. Epist. Select. Lib. I. 18. 19. & 39. Verum quia *rancesco* Græcis non est ταγγιάζω, sed ταγγίζω, in Glossis rescripserim ταγγίζοντος.

t *Fabulabor*] *Fabulor* MS. Leid. Benè monet Glossator, quæ mox sequuntur verba, *neque enim mihi sola vocanda est Calliope*, includenda esse parenthesi.

u *Cede nunc mihi*] *Cedo* dixissent alii. Notum est illud Taciti A. I. 23. *Cedo alteram*. Fors sit tamen, ut *cette* ἀρχαϊκῶς scripserit. Nævius: *Patrem Lycurgum cette*.

x *Bractamento*] Malim, *bracteamento*, ut derivetur à verbo *bracteare*, unde *bracteata eloquentia* apud Solinum, *bracteata coma* apud Capellam Lib. I. p. 20. *imbracteari auro* apud Marcellin. Lib. XIV. & XVII. Est autem *bracteamentum* heic *subtile figmentum*, si glossatorem audimus. Adde his, quæ de istâ voce notavit Juretus ad Symmach. Lib. I. epist. 26.

y *Arcanum quoddam*] Malim, *quiddam*. Puto idem vocabulum restituendum Petronio pag. 214. edit. Gabb. *Mirabile quidem paupertatis ingenium, singularumque rerum quasdam artes fames edocuit*. Lego, *mirabile quiddam*. Pariter languet illud *quidem* apud eundem p. 186. *Tandem Crotona intravimus; ubi quidem parvo diversorio refecti, postero die amplioris fortunæ domum quærentes, incidimus in turbam hæredipetarum*. Libenter scripserim, *quodam parvo* &c. Seneca Suas. I. *Sacrum quidem terris natura circumfudit oceanum*. Et istic *sacrum quiddam* reposuerim.

z *Latranti tractu*] *Latranti tractata* habere scriptos duos libros monet anonymus in Genev. Edit. Sed *tractu* disertim

rant. Cui ego, Seponas quæso caperatos obtutus, [a] Ausonidum vatum clarissime, rancidamque altioris [b] salsuram ingenii jocondioris quolibet mellis sapore dulcescas. Nam non illa in tuis operibus quærimus, in quibus aut [c] Pythagoras modulos, aut Heraclitus ignes, aut Plato ideas, aut Hermes astra, aut [d] Chrysippus numeros, aut [e] endelechias Aristoteles [f] inversat: nec illa, quæ aut [g] Dar-da-

tim Leid. cod. quod pro *expositione* esse dictum notat Glossator; perperam, ut discere potes ex Gronov. Observat. Lib. II. cap. I. ubi *latranti tractu* dixisse Fulgentium, pro *latratu* vel *murmure lentato*, rectè docet. Seneca de tonitru Agam. vers. 466. *Tum murmur grave Majora minitans collibus summis cadit, Tractuque longo littus ac petræ gemunt.* *Tractus* instantiæ opponitur. Plin. Lib. v. epist. 8. Hæc vel maximè vi, amaritudine, instantiâ: illa tractu & suavitate, atque etiam dulcedine placet. Epitaph. Lucan. Quæ tractim serpit, plus mihi comma placet.

a *Ausonidum*] Hoc esset, *Ausonidarum*. Ita *poëta Æolida* dixit Priscian. Lib. I. Leid. cod. exhibet *Ausonum*.

b *Salsuram dulcescas*] Gloss. *amaritudinem dulcem reddas*. Dulcescere ergo activè pro edulcare posuit, ut *insuescere* & *assuescerte* Horatius: quorum prius legitur Lib. I. Sat. IV. 105. *Insuevit pater optimus hoc me.* Tò *hoc* auferendi casu positum censeo. Flor. Lib. I. cap. I. *Assueta sanguine & prædâ volucres.* Imitatus Horatium Prudentius Hymn. Cath. IX. *Mortuos olim sepultos ut redire insuesceret.* Cæterum ad eundem modum *innotescere* pro *notum reddere* posuit Augustin. Soliloq. cap. 7. *Quantum debeo placere tibi, innotesce mihi.* Haimo Homil. p. 37. *Qui verum Deum solummodo innotesceret ortum.* Locutus ad eundem modum præter Nittardum, Redemptum in vitâ Isidori, Victorem de Persec. Vand. Lib. III. & veterem Bibliorum interpretem, etiam Gregor. Dialog. Lib. II. cap. 8. III. cap. 33. *Quiescere* pro *quietum reddere* Maro, Seneca, & Sallustius dixere, ut in notis ad Basil. orationes pag. 91. ostendit Dausqueius. Addo illis istud Propert. Lib. II. el. 25. *Quamvis ille suam lassus requiescat avenam.* Hieron. Epist. Select. Lib. I. ep. 4. *Super humilem & trementem verba sua requiescit.* Virgil. in Ciri: *Quo rapidos etiam requiescunt flumina cursus.*

c *Pythagora modulos*] Ille enim musicam invenisse fertur. Vide annot. ad Mythol. Lib. III. cap. 10.

d *Chrysippus numeros*] Videndus Sidonius Lib. IV. epist. 3. & ibi Savaro.

e *Endelechias*] Edit. Genev. ἐντελεχείας. Capella Lib. II. Aristoteles per cœli quoque culmina endelechiam scrupulosius requirebat. Utrum per δ an per τ scribi ea vox debeat, multis disputatum pridem à doctis hominibus. Consule inter alios, immo ante alios omnes, Bud. Lib. I. de Asse pag. 6. & seqq. Tertullian. de Anim. cap. 31. *Et numeros Pythagoræ viderem, & ideas Platonis ostenderem, & entelechias Aristotelis occuparem.* Quid *entelechia* sit, anquiritur à Scalig. adversus Cardan. Exercit. 307. & Nemesio in aureo illo libello de Naturâ hominis cap. 2. pag. 63.

f *Inversat*] Gloss. *exequitur*, *tractat*.

g *Dardanus in Dinameris*] Puto illum intelligi magum, de quo Plin. Lib. XXX. cap. I. Apulej. pag. 371. ed. Elmenhorst. Euseb. Lib. II. Præpar. Euang. Sed quid sibi vult *in Dinameris*? Gloss. explicat, *in naturali potestate*. Putes legisse, in *Dynamicis*, vel *Dynamice*. Malè omnino. Qui *Paredri*, qui *Dynameri*, qui denique *Catabolici* sint dæmones, egregiè explicat Salmasius ad Spartian. Adrian. cap. 14.

h *Bat-*

danus in Dinameris, aut [h] Battiades in [i] Paredris, aut [k] Campester in Catabolicis infernalibusque cecinerunt: sed tantum illa quærimus levia, quæ [l] mensualibus stipendiis Grammatici [m] distrahunt puerilibus auscultatibus. Tum ille, contracto rugis multiplicibus supercilio, Putabam te, inquit, homuncule, [n] creperum aliquid desipere, in cujus cordis vecturam meas onerosiores exposuissem sarcinulas: at tu [o] telluris glabro solidior, [p] adipatum [q] ructuas quippiam. Cui ego, Serva istæc, quæso, tuis Romanis, quibus hæc nosse laudabile competit, & impune succedit. Nobis vero erit maximum, si vel extremas tuas contigerit perstringere fimbrias. Ad hæc ille, [r] Quatinus,

h *Battiades*] Supr. Lib. III. cap. 10. *In aruspicinis aliud est fibrarum particularumque inspectio, aliud secundum Battiadem eventuum immutatio.* Consule ibi annot. nostras.

i *Paredris*] MS. Leid. *Parredis.* Sed perperam. Tertull. de Anim. cap. 28. Scimus etiam magos elicere explorandis occultis per catabolicos, & paredros, & pythonicos spiritus. De Paredris etiam Heinsius videndus Aristarchi sui cap. 7.

k *Campester*] Idem est, ni fallor, cujus de cometis laudat *μεγχμαλειας* Servius ad Æn. x. vers. 272.

l *Mensualibus stipendiis*] E'πιμηνίοις. Vetus Comment. ad Juvenal. Sat. VII. vers. 120. Græcè dicit. Nam Latinè menstrua dicuntur dantium. Lego, *discentium.* Gildas epistol. pag. 21. ed. Lond. Queruntur non affluenter sibi epimenia contribui. Menstrua sanè apud veteres fuere salaria, ut inter alios etiam Eusebius Lib. v. cap. ult. nos docet. Cæterum pro *mensualibus* malim heic *menstrualibus.* Nonius Marcellus cap. XII. 53. *Merces menstrualis.* A *mensis* derivatur *mensurnus*, de quo Priscian. sub finem Lib. II. & *menstruus*; inde jam *menstrualis.*

m *Distrahunt*] Gloss. *vendunt.*

n *Creperum aliquid desipere*] Capella Lib. I. pag. 2. *Ne tu, inquam, desipis? admodumque perspicui operis ὑφήγησιν nesciens creperum sapis?* Quo loco pro *ne tu* Leid. Bibl. membranæ exhibent *non tu.*

o *Telluris glabro solidior*] Ita & Leid. cod. Gloss. *Telluris soliditate durior.* Scriverius emendaverat in libro suo, *telluris globo.* Swartius Analect. Lib. III. cap. 2. *tollutigradario.* Ipsum vide sis.

p *Adipatum*] Gloss. *Tuccetosum; ab adipe dictum.* De *tuccetis* vide nostrum in libello de Prisco Sermone. Gloss. Labb. *Adipatus, στεατώδης.*

q *Ructuas*] *Ructas* mallet aliquis. Tertullianus in de Testim. Anim. cap. I. Academiis & porticibus Atticis partam sapientiam ructas. Idem tamen in de Resurrect. cap. 32. *Eructuabunt ossa.* Permulta sunt vocabula, quibus superfluè illud u inserciunt posterioris ætatis scriptores; cujus generis sunt *monstruosus, montuosus, egestuosus*, aliaque complura, quæ nec enumerare attinet, nec mihi, dum hæc scribo, in mentem veniunt.

r *Quatinus*] Idem quod *quatenus.* pro *quoniam.* Vide Freinshem. ad Flor. Lib. II. cap. 2. & quos in Indice in eâ voce laudat. Usitata sane illa eo significatu etiam optimis, sed non item pro *ut*, quemadmodum crebro à Chrysologo usurpatam eam observavi; tanquam Sermon. LXV. *Præcepit ergo, ut Judæi ex se cor lapideum tollant, evolvant perfidiæ saxum, silicem duræ incredulitatis excludant, quatenus anima per infidelitatem mortua de sepulchro pectoris prosilirent.* Sermon. LIX. *Salutis Symbolum tota simplicitate sensus audite, quatenus illud confessionis tempore & audire possitis &* red-

nus, inquit, [s] tibi discendis [t] non adipata crassedo ingenii, quam temporis formido [u] periculo reluctat, de nostro torrentis ingenii impetu breviorem urnulam prælibabo, quæ tibi crapulæ [x] plenitudine nauseam movere non possit. Ergo vacuas fac sedes tuarum aurium, quo mea commigrare possint eloquia. Itaque compositus in dicendi modum [y] erectis in iotam duobus digitis, tertium pollicem comprimens, ita verbis exorsus est: In omnibus nostris opusculis physici ordinis argumenta induximus, quo per duodena librorum volumina pleniorem humanæ vitæ [z] monstrassem statum. Denique tale dicendi exordium sumsimus:

Arma virumque cano. in armis virtutem, in viro sapientiam demonstrantes. omnis enim perfectio [a] in virtute constat corporis & sapientia ingenii. Ad hæc ego: Si me tuæ orationis asserta non fallunt, vates clarissime, ideo

reddere. Serm. x. *Ut in hoc vigiletis omnes, quatenus his diebus nullus à Dei gratiâ, nullus à generatione divina relinquatur exterris.* Eodem modo usurparunt istam vocem Episcopi Galatiæ in epistol. ad Leonem Augustum: *Ut omnium dominum rogaremus, quatenus vobis tantum studium pro ecclesia ejus habentibus supernam retributionem conferat.* Et Junil. Comment. in Genes. pag. 6. *Diligenter intuendum, ut ita quisque sensibus allegoricis studium impendat, quatenus apertam historiæ fidem allegorizando non derelinquat.* Item pag. 13. *Quatenus intimarentur opera ejus, qui est lux vera* &c. Martial. Epistola ad Tolosan. *Vestra autem oratione tales opus habent, ut oretis pro eis, quatenus diabolus à cordibus eorum auferatur.* Auctor vitæ Clementis: *Preces fundere exhortatur, quatenus viro ejus dominus & auditum reddere dignaretur & visum.*

s *Tibi discendis*] Legendum ex ed. Genev. *In his tibi discendis.*

t *Non adipata crassedo ingenii*] Glossator intelligi jubet *magis*. Ego *tam* intelligendum potius dixerim. Vide not. ad Prolog. Lib. I. Cæterum pingue & crassum appellabant, quicquid insubidum, invenustum & plenum ruris esset. Horat. I. Sat. 3. vers. 58. *Tardo cognomen pinguis damus.* Idem Lib. II. Sat. II. vers. 3. *Rusticus, abnormis sapiens, crassaque Minerva.* Cæterum *crassitudo* & *crassities* lecta mihi non semel apud veteres, sed *crassedo* invenio nusquam.

u *Periculo reluctat*] Gloss. *ex periculo resistit.* Sed Genev. ed. melius, *periculosa reluctat.*

x *Plenitudo nauseam*] Lege *plenitudine* cum MS. Leid. & Genev. ed.

y *Erectis in iotam digitis*] Gloss. in rectitudinem. Apulej. Miles. II. *Instar oratorum conformat articulum, duobusque infimis conclusis digitis, cæteros porrigit, & infesto pollice clementer subrigens, infit.* Confer quæ huc facientia ad Propert. Lib. IV. notavit Scaliger.

z *Monstrassem*] *Monstrassemus* Leid. cod. Suo more ὑπερσυντελικὸν pro imperfecto ponit.

a *In virtute constat corporis* &c.] Respexit Sallust. Catil. cap. I. *Omnis nostra vis in animo & corpore sita est: animi imperio, corporis servitio magis utimur.* Virtutem pro robore corporis usurpat, ut Phædrus Lib. I. cap. 14. *Virtuti semper prævalet sapientia.*

b *De-*

ideo etiam divina lex noſtrum mundi redemtorem Chriſtum virtutem Dei & ſapientiam cecinit: quod perfectum hominis divinitas aſſumſiſſe videretur ſtatum. Ad hæc ille: Videris ipſe quid te vera majeſtas docuerit: nobis interim quid viſum ſit edicamus. Et quamvis oportuerit ſecundum dialecticam diſciplinam primum perſonam edicere: ſicque perſonæ congruentiam enarrare, quo prima poneretur ſubſtantia; deinde accidens ſubſtantiæ, ut primum *virum*, ſic etiam *arma* dicerem. virtus enim in ſubjecto eſt corpore. Sed quia laudis eſt aſſumta materia, ante meritum viri, quam ipſum virum, ediximus: quo ſic ad perſonam veniretur jam recognita meriti qualitate. Solet quippe etiam in epiſtolis hoc ipſum communis obſervare loquacitas, quo primum [b] domino meritum, ſic ponatur nominis vocitatio. Sed quo cognoſcas plenius laudis me aſſumſiſſe materiam, vide quid in ſequentibus dictum ſit: [c] quod fato profugus, & vi ſuperum. [d] Qua vi intenderemus fuiſſe fortunæ culpam, non virtutis debilitatem, ut fugeret: [e] & deos eſſe culpabiles, [f] qui pericula ſuſtentare deberent. Illam nihilominus Platonis antiquam firmantes ſententiam, ubi ait:

Νοῦς ἀνθρώπου θεός. οὗτος ἐὰν ἀγαθὸς, [g] θεὸς euermenos. id eſt, ſenſus hominis deus eſt. is ſi bonus eſt,

b *Domino meritum*] *Domini meritum* Leid. cod. rectius utique. Per *meritum* intelligi titulos vult. Servius ad Æn. 1. vers. 80. REGINA. Inferioris perſonæ reverentia eſt majorem meritis appellare, non nomine. Contra majoris eſt minorem nomine tantum vocare. Donatus ad illa Terent. in Prolog. Andr. Poeta cum primum &c. *Jam meritum poëtæ dedit poëtam cum dicendo.* Quæ verba cum habeant edd. antiqq. malè omiſſa puto à Lindebrogio.

c *Quod fato*] Leid. cod. *Et quo facto.* Lege ex ed. Genev. *Et quod fato.*

d *Quâ vi intenderemus*] Magis arridet heic ed. Genev. *quo intenderemus.*

e *Et deos eſſe culpabiles*] Lege cum MS. Leid. & Genev. ed. *Deos, quam ſapientiam, eſſe culpabiles.* Nota eſt ellipſis τοῦ *magis.*

f *Qui pericula ſuſtentare deberent*] Leid. & Ed. Genev. *Ut pericula ſuſtentaret.*

g *Θεὸς euermenos*] Genev. ed. θεὸς εὐμενής. Atque ita omnino legendum eſt, vel θεός ἐστιν εὐμενής. Explicat enim, *Deus eſt propitius.* Εὐδαίμονες ſcilicet, quorum dæmon bonus, id eſt, animus virtute perfectus eſt. Faciunt huc illa Apuleji in de Deo Socratis: Quodam ſignificatu & animus hominis etiamnum in corpore ſitus *δαίμων* nuncupatur. *Dine hunc ardorem mentibus addunt Euryale? an ſua cuique Deus ſit dira libido?* Igitur & bona cupido animi bonus Deus eſt. Unde nonnulli arbitrantur, ut jam dictum eſt, εὐδαίμονας dici beatos, quorum dæmon bonus, id eſt, animus virtute perfectus eſt. Cicero in Somnio Scipionis: *Nec enim tu is es, quem forma iſta declarat: ſed mens cujuſque is eſt quisque:*

est, Deus est propitius. Nam & Carneades [h] in libro Telesiaco ita ait:

[i] Πᾶσα τύχη αἰσθήσει φρονίμου κατοικεῖ.

Id est: Omnis fortuna in sensu habitat sapientis. Nam identidem ideo virtutem primum dici volumus, & sic sapientiam: quod quamvis sapientia virtutem regat, tamen in virtute animæ sapientia floret. Defectus enim virtutis ægritudo est sapientiæ: hoc videlicet pacto, quod quicquid sapientiæ consultatio agendum invenerit, si [k] ad subrogandum posse virtus deficiat, curtata in suis affectibus sapientiæ plenitudo torpescit. [l] An non ab armis

que: non ea figura, quæ digito demonstrari potest. Deum igitur te scito esse &c. Ex Platonis scholâ hausta ista sunt. Non valdè dissimiliter Macarius Homil. xxx. Τὸν ἔσω ἄνθρωπον interpretatur τὸν ἡγεμόνα νοῦν τὸν ἐγκείμενον θεῖν. Melius Tertull. de Resurrect. Carn. cap. 11. interiorem hominem *non substantiam esse, sed substantiæ saporem* ait. Corpus Platoni habitaculum hominis tantum, non pars. Democrates in Gnomis: Ψυχῆς μὲν τελειότης σκήνεος μοχθηρίαν ὀρθοῖ. *corporis vitium corrigit.* Lactant. de Opific. Dei cap. 1. *Vas est* (corpus) *enim quodammodo fictile, quo animus, id est, homo ipse verus continetur.* Et cap. 19. *Corpusculum hoc, quo induti sumus, hominis receptaculum est.* Pertinet huc & illud Anaxarchi apud Laertium Lib. IX. Πτίσσε τὸν Ἀναξάρχου θύλακον, Ἀνάξαρχον δὲ οὐ πτίσσεις. Conferendus Apulejus in Dialogo Hermetis. Theophilus ad Autolyc. Lib. II. p. m. 82. Θεὸν εἶναι μόνον φασὶ τὴν ἱερὰν συνείδησιν.

h *In libro Telesiaco*] MS. Leid. *In libro telesia cognita.* Ea quid sibi velint, nullus video. Cæterum Laertius in vitâ Carneadis nihil illum reliquisse ait, nisi epistolas ad regem Capadociæ Ariarathem: cætera a discipulis ejus esse composita.

i Πᾶσα τύχη &c.] Sui cuique mores fortunam fingunt. Nonius in de Doctorum Indagine: *Dubio potius quam difficili intellectu vates posuit Mantuanus: Sed misera ante diem, subitoque accensa furore; quum huic sententiæ adversetur ejus cum opinione sentiens plurimorum: Fortuna omnipotens, & ineluctabile fatum. Verum sensibilitatis ejus non levis ratio est, quæ prima sententia philosophica accipit intellectum, quæ ait, Sui cuique mores fortunam fingunt.* Convenit id cum eo, quod est apud Sallust. Orat. I. ad Cæs. *Sed res docuit id verum esse, quod in carminibus Appius ait, Fabrum esse suæ quemque fortunæ.* Unde Juvenalis Sat. x. 365. & XIV. 315. *Nullum numen habes, si sit prudentia: nos te, Nos facimus, Fortuna, Deam.* Αἴσθησις in Carneadis dicto rectius *scientia* vel *prudentia*, quam *sensus* vertitur. Οἱ ὁ Proverb. Salom. cap. 1. vers. 4. Ἵνα δῷ ἀκάκοις πανουργίαν, παιδὶ δὲ νέῳ αἴσθησίν τε καὶ ἔννοιαν. Vulg. vers. *Ut detur parvulis astutia, & adolescenti scientia & intellectus.* Et cap. 2. vers. 10. Ἐὰν ἡ αἴσθησις τῇ σῇ ψυχῇ καλὴ εἶναι δόξῃ. *Si scientia animæ tuæ placuerit.*

k *Ad subrogandum posse*] Gloss. ad subministrandum, ad implendam possibilitatem. Chrysol. Homil. 1. *Licentiam dat sepulcro, corruptioni posse permittit.* Capella Lib. 1. *Sic semper ab omni Velle capis socium.* Et post paullo: *Sed nunquam mage velle disparatimus.* Haimo Homil. in Pentec. *Omnem gloriam & posse suum totum ad laudem Dei patris referebat.* Tertull. de Spect. cap. 14. *Interposito nosse de idololatriâ.* Macrob. Sat. Lib. III. cap. 1. *Contra suum velle.*

l *An non ab armis*] Ed. Genev. *Nam ab armis.* MS. Leid. *Nam ut ab armis:*

mis inciperem? Scivi enim quod viri vocabulum [m] significatio sexus sit, non honoris. Quid igitur primum nisi arma, deinde virum ponerem? Multi enim viri sunt, non tamen omnes laudandi. Ergo virtutem primum posui, [n] pro qua virum laudandum assumsi: Homerum videlicet secutus, qui ait,

Μῆνιν ἄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος.

ante iracundiam viri, quam virum ipsum [o] signans. Nam & ipse [p] sub figura Minervæ virtutem monstrans dicit,

[q] Ξανθῆς δὲ κόμης ἕλε Πηλείωνα,

verticem Achilli detentum. Cui ego: Nec in hoc justa te fefellit oratio. Divina enim sapientia supereminentior sensibus, tale [r] sumsit exordium; *Beatus*, inquit, *qui non abiit in consilio impiorum*. Denique, ut bonæ vitæ perfectissimus institutor, Propheta provocans ad bene vivendi certamen, prius [s] præmium vastitudinis, quam sudorem certaminis posuit. Tum ille, Gaudeo, inquit, homuncule, [t] his subrogatis sententiis; quia etsi non nobis de consultatione bonæ vitæ veritas obtigit, tamen cæca quadam felicitate etiam stultis mentibus suas scintillas spar-

m *Significatio sexus sit*] Non semper. Vide Eustath. ad initium Odysseæ Homericæ, & Tzetzen in Hesiod. pag. 9. ed. Heins. Immo *vir* non sexus, sed excellentiæ heic Virgilio nomen, ut rectè observat Donatus. Cur autem arma prius, quam virum, posuerit, melius te docebit idem ille Donatus, ut & Servius ad vers. 5.

n *Pro quâ*] I. e. propter quam. Junilius Comment. in Genes. pag. 40. ed. Bas. *Cum meminerimus humanam indigentiam pro hoc maxime laboribus quotidianis insistere* &c. Salvian. de Gub. Dei Lib. 1. pag. 8. ed. Pith. *Nequaquam ergo pro his dolendum, quod non sunt divites & beati.* Confer annotat. ad Lactant. Argum. Metam. Ovid. Lib. VI. fab. 5.

o *Signans*] *Significans* MS. Leid. quanquam alterum idem est. Junilius modo laudatus p. 41. *Sanguis dominicæ passionis, qui semel erat pro salute mundi effundendus, signabatur.*

p *Sub figura Minervæ virtutem monstrans*] Immo *prudentiam*. Vide Schol. Hom. ad Iliad. A. vers. 195. & quæ diximus ad Myth. Lib. 1. cap. 26.

q *Ξανθῆς κόμης* &c.] Græca ista verba non habet Leid. cod. Et videntur omninò è margine in contextum irrepsisse. Pendent enim illa, *verticem Achilli detentum*, à verbo *dicit*.

r *Sumsit exordium*] *Principium* Leid. cod.

s *Præmium vastitudinis*] MS. Leid. *Fastitudinis*. Sed altera superscripta erat lectio *beatitudinis*: quæ procul dubio genuina est. Chrysologus de eodem Davidis dicto Serm. XLIV. p. 118. ed. Paris. *Propheta beatitudinem sic præmisit, ut provocaret hominem totum, quam post enumerat, criminum vincere feritatem.*

t *His subrogatis*] Gloss. *subministratis*.

u Sa-

ſparſit. Ergo, ut dicere cœperamus, vir ſubſtantia eſt; ſapientia vero, quæ ſubſtantiam regit. ſicut & Salluſtius ait: *Nam noſtra omnis vis in animo & corpore ſita eſt.* Nam ut tuis [u] ſaturantius aliquid adhuc faciamus ſatis ingeniis, trifariùs in vita humana gradus eſt, Primum habere: deinde regere quod habeas: tertium vero ornare quod regis. Ergo tres gradus iſtos in uno verſu noſtro conſidera poſitos: id eſt, *Arma, virum, primus.* Arma, id eſt virtus, pertinet ad ſubſtantiam corporalem: Virum, id eſt ſapientia, pertinet ad ſubſtantiam ſenſualem: Primus vero, id eſt princeps, pertinet [x] ad ſubſtantiam ornantem. quo ſit hujuſmodi ordo: habere, regere, ornare. Ergo ſub figuralitate hiſtoriæ plenum hominis monſtravimus ſtatum. ut ſit prima natura: ſecunda doctrina: tertia felicitas. Hos ergo gradus vivaciter intuere: quo ſit, ut ſupra diximus, prima virtus animi naturaliter data, quæ proficiat: neque enim eruditur, niſi quod erudibile naſcitur. Secunda doctrina, quæ naturam ornat, cum proficit: ut eſt aurum. Eſt enim natura in auro productionis & decoris: ſed ad perfectionem malleo proficit excudentis. [y] Ita & ingenio natum eſt provectibile: proficit, quia natum fuit: accedit felicitas, ut proſit quod proficit. Ergo & infantibus, quibus hæc noſtra materia traditur, iſti ſunt ordines conſequendi: quia omne honeſtum docibile naſcitur. Eruditur, ne naturæ [z] vacet commoditas: etiam ornatur, ne donum doctrinæ ſit inane. Unde & Plato trifarium vitæ humanæ ordinem inſtruens ait: *Omne bonum aut naſcitur, aut eruditur, aut cogitur. Naſcitur ex natura; eruditur ex doctrina; cogitur*

u *Saturantius aliquid adhuc faciamus ſatis*] Leid. cod. *ſatisfaciamus. Saturantius* autem eſt *abundantius.* Supr. Mythol. Lib. III. cap. 6. *Quia hac ſaturantius Apulejus* &c. Vide ibi annotata à nobis.

x *Ad ſubſtantiam ornantem*] Notat anonymus unum ex ſcriptis habere *ſenſualem.*

y *Ita & ingenio natum eſt*] Ed. Genev. *Ita & in ingenio.* MS. Leid. *Ita in ingenio.* Lego & diſtinguo: *Ita & ingenium: natum eſt* &c. Vel, *ita & in ingenio: natum eſt* &c.

z *Vacet commoditas*] I. e. inutilis fit. Tertull. in de Patientia: *Ergo cum conſtet de reſurrectione, vacat dolor mortis, vacat & impatientia doloris.*

tur ex ſubtilitate. Omiſſo ergo [a] antelogii circuitu, cœpti operis aggrediamur exordium. Sed ut ſciam me non [b] Arcadicis expromtare fabulam auribus, primi noſtri continentiam libri narra. Tunc demum hæc tibi, ſi viſum fuerit, reſerabimus. Cui ego: Si me ſcholarum præteritarum non fallit memoria, primum Juno Æolum petit, quo naufragium Trojanis importet. [c] dehinc cum ſeptem navibus evadit. In Libyco litore accipitur. Matrem videt nec agnoſcit. à qua nube cava cum Achate contegitur. dehinc [d] picturis animum avocat. Poſt hæc, excena exceptus, ſono citharæ mulcetur. Habes breviter decurſum primi libri continentiam. Quid de his ſenſeris, audire deſidero. Tum ille: Naufragium poſuimus in modum periculoſæ nativitatis: in qua & maternum eſt pariendi diſpendium, vel infantum naſcendi periculum. in qua neceſſitate univerſaliter humanum volvitur genus. Nam ut evidentius hæc intelligas, à Junone, quæ dea partus eſt, hoc naufragium generatur. Nam & Æolum immittit. Æolus enim Græce, quaſi Æonolus, id eſt, ſæculi interitus, dicitur. unde & Homerus ait,

Ο᾽υλομένην, ἣ μυρί᾽ Α᾽χαιοῖς [e] ἄλγε᾽ ἔθηκεν.

Nam vide quid etiam ipſi Æolo promittatur, Deiopeiæ conjugium. demos enim [f] Græce publicum dicitur, [g] iopa vero oculi vel viſio. Ergo [h] naſcentibus in mundo ſæcu-

a *Antelogii*] Uſus & Plautus eâ voce, ſed ut Siciciſſaret. *Prologium* dixit Paccuvius. Mox pro *narro* repoſui *narra* ex Ed. Gen.

b *Arcadicis auribus*] MS. Leid. *Arcaicis.* Gloſſ. *aſininis.* Quæ eſt explicatio τ' *Arcadicis.* Juvenal. Sat. VII. 160. *Arcadico juveni.* Schol. *aſino.* Capella Lib. VI. *Nunc Arcadicum ac Medinum ſapis*, hoc eſt, aſini in morem ſtupes. Lactant. Lib. XI. Met. fab. 4. *Aures ejus aſininæ ut eſſent ſempiterno effecit, quibus ejus ſtoliditas appareret, nullumque judicii indicaretur.* Vide & ſupr. Lib. III. Myth. cap. 9.

c *Dehinc cum ſeptem* &c.] Debuerat addere, *dehinc Æneas cum* &c.

d *Picturis animum advocat*] Gloſſ. *recreat.* Quæ eſt explicatio τ' *avocat*: quomodo omnino heic legendum. Reſpexit illa Æn. I. *Animum pictura paſcit inani.* Eadem mendâ inquinatus eſt Lactant. Firm. Lib. II. cap. 3. *Non oportet ſublimes & excelſos animos advocari, atque in terram premi, ſed nihil aliud, quam cœleſtia cogitare.* Lege, *avocari.* Senec. de Provid. cap. 3. *Mero ſe licet ſopiat & aquarum fragoribus avocet.*

e Α᾽λγε᾽ ἔθηκεν] In Homero habetur ἔθηκεν.

f *Græcè publicum dicitur*] Δῆμος eſt *populus*, δήμιος *publicus.*

g *Iopa*] *Cipia* Ed. Genev. Forte *ὦπα.* Ὦπα enim *viſum*, & Ὦπας *oculos* dicunt Græci. Heſych. Ὦπα, ὄψιν, πρόσωψιν, πρόσωπον. Ὦπες, ὀφθαλμοί.

h *Naſcentibus in mundo*] *In mundum* Gen. Ed.

ſæculare eſt periculum. cui quidem perfectioni publica à dea partus promittitur viſio. Nam & cum ſeptem navibus evadit. quo oſtendatur ſecundum arithmeticam numerum ſeptenum armonicum eſſe partui. cujus formulam, ſi videtur, breviter explanato. Cui ego: Saturanter hæc, inquam, in libro [i] Phyſiologo, quem nuper edidimus de medicinalibus cauſis & de ſeptenario ac de novenario numero, omnem Arithmeticæ artis digeſſimus rationem. eritque [k] periſſologiæ nota, ſi, quæ in uno libro deſcripſimus, etiam aliis inſeramus. Ergo qui iſta diſcere cupit, noſtrum phyſiologicum perlegat librum. Nunc vero quæ reſtant à te exſpecto. Tum ille: Ut dicere cœperam, mox ut terram tangit, matrem videt, nec agnoſcit: plenam [l] deſignans infantiam: [m] quia à partu recentibus matrem videre datur, non tamen ſtatim cognoſcere meritum contribuitur. Dehinc nube circumſeptus ſocios cognoſcit, alloqui non poteſt. vide quam evidens crepundiorum mos, dum adeſt inſpiciendi poteſtas, & deeſt loquendi facultas. Huic quoque Achaten ab initio conjungimus, & poſt naufragium armigerum, & in nube æque concluſum. Achates enim Græce quaſi [n] achontos, id eſt, triſtitiæ conſuetudo. Ab infantia enim ærumnis conjuncta eſt humana natura, ſicut Euripides in Tragœdia [o] Ephigeniæ ait:

Οὐκ ἔστιν οὐδὲν δεινὸν ὧδ' εἰπεῖν ἔπος,
Οὐδὲ πάθος, οὐδὲ συμφορὰ θεήλατος,
Ἧς οὐκ ἂν ἄραιτ' ἄχθος ἀνθρώπου φύσις.

id

i *Phyſiologo*] Fort. *Phyſiologico*, quia ſequitur, *noſtrum phyſiologicum perlegat librum.*

k *Periſſologiæ nota*] I. e. vitio, crimine. Chariſ. Lib. IV. Περισσολογία *eſt multorum verborum adjectio ſupervacua.*

l *Deſignans*] Gen. ed. *deſignantes.* Nec aliter ſcripſiſſe Fulgentium crediderim. In Præfat. Libell. de Priſc. Serm. *Abſolutum retribuo, non phaleratis ſermonum ſtudentes ſpumis.* Confer quæ notavi ad Prolog. Lib. I. In codice Leidenſi heic erat hiatus uſque ad illa DREPANOS PORTU.

m *Quia partu recentibus*] Lege ex Genev. ed. *quia à partu.* & mox *contribuitur* pro *contribuitur.*

n *Achontos*] Ed. Gev. ἀχῶν ἔτος. Scribendum eſſet ἔθος.

o *Ephigenia*] *Iphigenia* ſcribere debebat. Sed *Ephigenia* non indignum Fulgentio. Vigilius Lib. V. contr. Eutych. *Sanctus Joannes in Omelia de aſcenſione domini.* Orta vitioſa iſta ſcriptura ex corruptâ pronunciatione, quâ factum ut contra & i ſæpe pro e poſuerint, ut oſtendi ad Hygin. Mythol. cap. 125. Etiam ai ut e pronunciatum fuiſſe ævo Ful-

id est, non est aliquid pessimum nec accidentia extrema, p quod non pertulit humana natura. Arma vero tristitiæ non sunt nisi lacrymæ: quibus seipsa & vindicat & commendat infantia. Denique vix nobis quinto mense ridere permittitur, dum lacrymæ in ipsa vitæ janua profluant. At vero animum pictura inani quod pascit, certum puerile studium refert. infantia enim videre novit: sentire vero quid videat nescit. sicut in picturis est visibilitas, deest sensibilitas. Dehinc ad epulas accipitur, & citharæ sono mulcetur: parvulorum quippe mos nihil aliud quærere, quam delectari sono & saturari cibo. Denique nomen citharizantis considera. q Zopas enim Græce r quasi Siopas dictus est, id est taciturnitas puerilis. Infantia e-

nim

Fulgentii dictum supra ad Myth. Lib. I. cap. 9. Inde corruptus locus elegans Simeonis Sethi in libro de Alimentis pag. 6. edit. Gyrald. Ὡς εἴπε εἶναι τὴν φύσιν τεθεῖσαν ἐν μελιχμίῳ τε τῶν λαχάνων καὶ κρεῶν οὐσίας, οὐ πόῤῥω τῆς ἀληθείας ἐκτετράπηται. Lege, ἐν μεταιχμίῳ. Referendum huc quoque καιρὸς, quod pro καιρὸς Græcobarbari usurparunt. Consule Meursii Glossar. Sed ut sæpe alias, ita & heic memoria ei imposuit. Est enim principium Orestis, ut rectè animadvertit Anonymus in ed. Genevensi.

p *Quod non pertulit*] Syntaxis postularet *qua*, vel *quam* potius. *Accidentia* enim nominativus singularis est Fulgentio. Supr. Lib. III. cap. 8. *Succum desudat, quod myrrha dicitur.* Vide ibi annotata. Tertull. de Anim. cap. 11. *Accidentiam spiritus passus est.* Et cap. 52. *Ex accidentiâ adhæsisse.* Digest. Lib. I. Tit. II. *Et ita ex accidentiâ appellata sunt leges duodecim tabularum.* Quod malè mutat Cujacius, parum memor ejus, quod dixi modo, etiam nominandi casu *accidentia* usurpari. Certè ita & in Gloss. Labb. inveni, *Accidentia, σύμβασις.* Notandum præterea πάθος heic dici *accidentiam*. Ad eundem modum & alii calamitates vocant accidentia. Marcellin. Lib. XV. *Contra accidentia vir magnanimus stabat immobilis.* Quintil. Declam. V. *Non molliri prosperis facile, non accidentibus frangi.* Et sic sæpissimè ille sive Quintilianus, sive Florus, vel alius est auctor istarum declamationum.

q *Zopas*] Atqui *Iopas* dicebatur. Quintil. Orator. Lib. I. cap. 27. *Iopas ille Virgilii nonne canit errantem lunam solisque labores? Io* ut *Zo*, quemadmodum *Dia* ut *Za*, pronunciarunt ergo? Ita videtur. *Zabolus* pro *Diabolus* frequens est apud Cyprian. & Paullinum. Etiam Hilarius Canon. II. in Matth. *Zabolus infidelis, Abraham fidelis.* Et Gildas epist. pag. 60. *Zabolica illusio.* Sic Ζυλάπιον dicitur cum ab aliis deterioris ævi Græcis, tum & à Simeone Sethi in de Facult. Cib. pag. 11. & 20. quod vulgo *julapium* vocamus. Unde Ῥοζυλάπιον apud eundem pag. 26. Brodæus Miscell. Lib. III. cap. 14. *Nec desunt, qui Zetam pro diætam, ut ζαβάλλω pro διαβάλλω, efferri testantur.* Casaub. Animadv. in Suet. Lib. V. p. 172. Æolicum id esse, ex Vett. Grammaticis observat, ut & Vossius Art. Gram. Lib. I. Conferendus idem Vossius in de Vitt. Serm. & Etymol. in ZETA & ZASU. Barth. Advers. Lib. XXIX. cap. I. Pignor. de Serv. p. 238. ed. Patav. Alciat. Parerg. Lib. V. cap. 14.

r *Quasi Siopas*] Quasi σιωπὴ, ed. Gen. Nihil muto. Quia dicit eâ voce *puerilem* taciturnitatem signari, videtur omnino *Siopas* scripsisse, & allusisse simul ad τὸ παῖς, *puer*.

Ad-

nim blandiloquis ſemper nutricum cantibus oblectatur. unde & crinitum eum poſuimus, vertici muliebri ſimillimum. Tunc etiam Cupidinem videt. cupere enim ac deſiderare aliquid ſemper accidit infantiæ. Nam denique ideo & talem verſum in ſecundo libro poſt citharæ ſonum poſuimus: *temperet à lacrymis*.

In ſecundo vero libro & tertio [s] avocatur fabulis, quibus puerilis conſueta eſt avocari garrulitas. Nam in fine tertii libri Cyclopas vidit, Achemenide monſtrante. ἄχος enim Græce triſtitia dicitur. cyclos autem Græce circulus vocatur. Ergo pueritia, quoniam παῖς puer Græce dicitur, jam timore nutritorum feriata, triſtitiam cogitandi neſcit, & [t] vaginem puerilem exercet. Ob hanc rem etiam Cyclops unum oculum in fronte habere dicitur, quia nec plenum nec rationalem viſum puerilis vagina portat, & omnis ætas puerilis in ſuperbiam erigitur, ut Cyclops. Ideo in capite oculum, quod nihil niſi ſuperbum & videat & ſentiat. quem ſapientiſſimus Ulyxes extinguit, id eſt, igne ingenii vana gloria cæcatur. Ideo eum & Polyphemum diximus, quaſi ἀπολλύωντα φήμην, quod nos Latine perdentem famam dicimus. Ergo juventutis elationem & [u] famæ perditionem ætatis cæcitas ſequitur. Nam ut ordo ſe evidenti manifeſtatione dilucidet, tunc patrem ſepelit. Accreſcens enim juvenilis ætas paterni vigoris reſpuit pondera. Denique [x] Drepanos portu ſepelit. Drepanos enim quaſi δριμύπαιδος. δριμὺς enim Græce acer dicitur, παῖς vero puer vocatur; quod puerilis

s *Advocatur fabulis*] Lege, *avocatur*, & ſtatim *avocari* cum ed. Genev. Vetus Interpres Siracidæ cap. XXXII. 26. *Illic avocare, & illic lude*. Lactant. de Opif. Dei cap. 18. *Avocatur ſimulacris, donec membra ſopore irrigata vegetentur*. Cyprian. de Spectac. *Ad advocationem populi facti ſunt ludi ſcenici*. Lege, *avocationem*. Quintil. Declam. p. 112. ed. Hack. *Quos detrahit, quos advocat alia curatio*. Lege, *avocat*, ut rectè exhibent Colon. & Pariſ. edd.

t *Vaginem puerilem*] Anonymus in ed. Genev. monet unum ex MSS. habere *vaginam*: quod præferam, quanquam præter Fulgentium nullus, quod ſciam, veterum *vaginam* dixit *vagitum*. *Vagorem* appellat Cato apud Feſtum.

u *Ætatis famæ perditionem cacitas* &c.] Tranſpone verba ex ed. Genev. *Et famæ perditionem ætatis cæcitas ſequitur*.

x *Drepanos portu ſepelit*] MS. Leid. *ſepelivit*. Anonymus ad Genev. ed. notat unum ex MSS. habere *drepanos portu*.

rilis acerbitas paternam respuat disciplinam. y Feriatus ergo animus à paterno judicio in quarto libro & venatum progreditur, & amore torretur: & tempestate ac nubilo velut in mentis conturbatione coactus, adulterium perficit. In quo diu commoratus, Mercurio instigante, libidinis suæ male præsumtum amorem relinquit. z Mercurius enim Deus ponitur ingenii. Ergo ingenio instigante ætas deserit amoris confinia: qui quidem amor contemtus emoritur, & in cineres exustus emigrat. Dum enim a dedecus puerili auctoritate ingenii excellitur, sepulta in oblivionis cinere favillescit. In quinto vero, paternæ memoriæ contemplatione attractus, ludis juvenalibus exercetur. & quidnam aliud est, nisi ut jam prudentior ætas paternæ memoriæ exempla secuta, liberalibus corpus exerceat causis? Nam b vide quia & pugillationem c exercet, id est virtutis artem Entellus & Dares peragunt. cœlistium enim

tur. Glossa codicis Leidensis vult τὸ *drepanos* esse genitivum Græcum; quo nihil ineptius. *Drepanos* rectus casus est, & falcem significat. Unde *hæc drepana* & *hoc drepanum* urbs dicta, ut rectè Servius ad Æn. III. vers. 707. Τὰ Δρέπανα etiam Tzetzæ est ad Lycophr. p. 123. Non nimis audacter rescriberetur *drepanis portu* Sed sequentia arguunt non tam librariorum negligentiam, quam Fulgentii inscitiam esse accusandam.

y *Feriatus animus*] H. e. liber. ut paullo ante: *Timore nutritorum feriata.* Capella Lib. 1. pag. 7. *Neque ulla prorsus erat, quæ ab omni immunis incursu, cunctoque esset gurgite feriata.*

z *Mercurius Deus ingenii*] Unde *Mercuriales viri* Horatio dicuntur docti Lib. II. od. 17. Ubi Schol. *Mercurius Deus facundiæ dictus est & sermonis.* Sed magis huc pertinet illud Marcellini Lib. XVI. *Occultè Mercurio supplicabat, quem mundi velociorem sensum esse, motum mentium suscitantem, theologicæ prodidere doctrinæ; atque in tanto rerum defectu explorantèr curabat.*

a *Dedecus puerili* &c.] Genev. ed. *Dedecus puerile auctoritate ingenii expelligitur.* Leid. cod. *expellitur.* Notat Anonymus unum ex MSS. habere, *de corde puerili.* Lege itaque, *dum enim de corde puerili auctoritate ingenii expellitur, sepultus in oblivionis cinere favillescit.* i. e. in favillas redigitur.

b *Vide quia* &c] Ἴδε ὅτι. Ad verbum Græcismum expressit, ut & infra: *Vides ergo quia & de secretis naturæ docet.* Augustin. Soliloq. cap. 5. *Nescivi quia tu es veritas.* Interpres Abdiæ Babylon. Lib. 1. *Ut sciant & credant quia unus est dominus, qui fecit cœlum & terram.* Salvianus de Gubern. Dei Lib. II. pag. 45. *Vides absque dubio quia non potes queri, quod non aspiciat etiam injustos Deus.* Euagrius in vitâ S. Antonii: *Considerans quia posset.* Sic Cyprian. de Mortal. *Scitote quoniam in proximo est regnum Dei.* Serm. de Orat. Dom. ex Gal. v. *Sicut prædiximus, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non possidebunt.* Et ex Joann. Epist. I. *Si dixerimus quia peccatum non habemus.* Junilius in Genes. *Unde liquido datur intelligi quia factura utriusque elementi pariter expleta est.* Sed exemplis quid opus est? Indentidem ita non vetus tantum Bibliorum interpres, sed & reliqui scriptores ecclesiastici loquuntur.

c *Exercet*] *Exercent.* Leid. cod. Lege ergo & distingue, *pugillationem exercens,*

enim Græce imperare dicimus: [d] δαίρειν cædere. quod & magistri in disciplina faciunt. Tunc etiam & naves ardescunt, id est instrumenta periculosa, quibus ætas tempestivis jactationum cursibus [e] fatigatur, & velut procellis periculorum quotidie quatitur. Igne ingenii [f] superexcellente, hæc omnia consumuntur, & scientiæ astutia coalescente, in favillam oblivionis sopita [g] commigrant. At vero in sexto ad templum Apollinis adveniens, ad inferos descendit. Apollinem deum studii dicimus: ideo & Musis additum. Ergo postposito lubricæ ætatis naufragio, & Palinuro amisso (Palinurus enim quasi planonorus, id est errabunda visio. unde & in quarto libro de aspectu libidinis ita posuimus -- *totumque pererrat Luminibus tacitis.* nam & in Bucolico: *errabunda bovis vestigia.*) Ergo omissis his rebus, ad templum Apollinis, id est ad doctrinam studii, pervenitur: ibique de futuræ vitæ consultatur ordinibus, & ad inferos descensus inquiritur; id est, dum quis futura considerat, tunc sapientiæ obscura secretaque mysteria penetrat. Sed sepeliat ante Misenum necesse est. [h] Misio enim Græce obruo dicitur; αἶνος vero laus vocatur. Ergo nisi vanæ laudis pompam obrueris, numquam secreta sapientiæ penetrabis. vanæ enim laudis appetitus, numquam veritatem inquirit: sed falsa in se adulanter ingesta, velut propria reputat. Denique etiam cum Tritone buccina atque concha certatur. Vides enim quam fixa proprietas. vanæ enim laudis tumor ventosa voce turgescit: quem quidem Triton interimit: [i] quod quasi τετριμμένον, id est contritum, dicimus. Omnis ergo contri-

ercent, id est, virtutis artem Entellus & Dares peragunt.

d Δαίρειν] Ed. Genev. δείρειν. MS. Leid. *darin*. Fort. δαρεῖν scripserat. Esset aoristus secundus, sive à δέρω, sive à δαίρω.

e *Fatigatur*] *Agitatur* Leid. cod. *flagitatur* MS. Anon. Sed Commel. lectionem satis probam puto.

f *Superexcellente*] *Superexcellere* dictum, ut *supereminere*, quod supra habuimus, & *superabundare*, quod est cap. 9. Lib. 1. Mythol. Salvian. de Guber. Dei Lib. 11. *Prærogativis meritorum antecedentium supereminens.* Ad Eccles. Cathol. Lib. 1. *Supereminens quondam primitivæ plebis tuæ beatitudo.*

g *Commigrant*] Post hanc vocem inferenda sunt illa ex cod. Leid. & Genev. ed. *Sed hoc incendium Beroe efficit, quasi veritatis ordo.*

h *Misio enim &c.*] Ed. Genev. μύω. Scripsit, opinor, μισῶ. Sed μισῶ non *obruo*, sed *odi* significat.

i *Quod quasi* τετριμμένον &c.] MS. Leid. *Quem quidem Triton interimit,*

 qua-

tritio omnem vanam laudem exſtinguit. Ideo Tritonia dea eſt ſapientiæ dicta. Omnis enim contritio ſapientem facit. Cui ego: Certior hanc tuam comprobo doctor ſententiam. Nam & noſtra ſalutaris divinaque præceptio, [k] Cor contritum & humiliatum deum non deſpicere prædicat. quæ vere certa manifeſtaque eſt ſapientia. Ad hæc ille: Ut certius tibi planiuſque liqueſcat quod dictum eſt, [l] Corineum poſuimus ejus corpus igne cremaſſe. χάριν enim Græce gratiam dicimus, αἰὼν vero ſæculum nuncupatum. gratia ergo ſæcularis vanæ gloriæ ſepeliat cineres neceſſe eſt. Sed tamen non ante diſcitur cognitio ſecretorum, niſi quis ramum decerpſerit aureum, id eſt litterarum & doctrinæ [m] diſcat ſtudium. aureum enim ramum pro ſcientia poſuimus, memores quia & mater mea [n] ramum ſe ſomniavit genuiſſe: & [o] Apollo cum ramo depingitur. Nam ideo & [p] Ramus dictus eſt ἀπὸ τῆς ῥαψῳδίας, id eſt à ſcriptura, ſicut Dionyſius in Græcis articulationibus memorat. At vero aureum quod diximus, claritatem facundiæ deſignare voluimus; memores Platonis ſententiæ, cujus hereditatem Diogenes Cynicus invadens, nihil ibi plus aurea lingua invenit; ut Tiberianus in libro de

quaſi τετριμμένον', quod nos Latinè contritum dicimus.

k *Cor contritum*] Pſalm. l. vers. 18. *Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus: cor contritum & humiliatum Deus non deſpicies.*

l *Corineum*] Negligit aſpirationem, ut in Prolog. Lib. I. *Caron* pro *Charon*; ubi vide ſis quæ à nobis annotata ſunt. Virg. Æn. VI. vers. 228. *Oſſaque lecta cado texit Chorineus aheno.* Fuit ille Sacerdos Trojanus, cujus & Lib. XII. facit mentionem. Sed Genev. ed. exhibet *Carineum*. Et videtur ita omnino ſcripſiſſe obliviosus Planciades, cum à τῷ χαίρειν vocabulum hoc deducat.

m *Diſcat ſtudium*] *Diſcatur* Leid. cod.

n *Ramum ſe ſomniavit genuiſſe*] Phocas in Vitâ Virgilii: *Mater Polla fuit, Magii non infima proles, Quem ſocerum pietas fecit jam clara Maroni. Hæc cum maturo premeretur pondere ventris, Ut ſolet in ſomnis animus ventura repingens Anxius, & vigili præſumere gaudia curâ, Phœbei nemoris ramum fudiſſe putavit.* Quarto verſu alii legunt *refingens*. Sed necdum eſt bonus nexus orationis, niſi *repingere* vel *refingere* ſcribatur, deleto inciſo poſt τὸ *ſolet*. Philargyrius ad Ecl. III. *Fertur mater Virgilii Maja, cum eundem paritura gravis eſſet, ſomniaſſe lauri fructum variis floribus genuiſſe.* Lege *lauri frondem* cum Lindenbrogio. Hinc ergo Virgilium quidam à virga vocatum voluere. Calvus: *Et vates, cui virga dedit memorabile nomen Laurea.*

o *Apollo cum ramo*] Albricus cap. 4. *Juxta autem illum erat viridis laurus picta.* Immo & caput ejus redimitum ramo laureo erat. Vide Tibull. Lib. III. 4. Ovid. XI. Met. vers. 166.

p *Ramus dictus eſt ἀπὸ τῆς ῥαψῳδίας*] Immo ῥαψῳδία ſecundum Græculos dicta eſt à ramo ſive ῥάβδῳ. Vide Euſtath.

de Socrate memorat. Nam & nos in Bucolicis ideo decem mala aurea posuimus, scilicet decem eclogarum politam facundiam. Nam & Hercules aurea mala de horto Hesperidum tollit. q Quatuor enim Hesperides [dictæ sunt Ægle, Hesperie, Medusa, Arethusa,] quas nos Latine studium, intellectus, memoria, facundia dicimus: quod primum sit studere; secundum intelligere; tertium memorari quod intelligis; inde ornare dicendo quod terminas. r Hinc ergo ornatum aureum studii virtus rapit. Cui ego: Verum, inquam, dicis Maro doctissime. nuper enim me divinæ historiæ memoria tetigit, quæ ait ex anathemate subreptam esse linguam auream, & s dextralia pura, nihilominus ex gentili facundia fucatum eloquium. t Attamen quæ restant eloquere. Tum ille, Ergo, ut antea diximus, ramum aureum, id est doctrinam adeptus, inferos ingreditur & secreta scientiæ scrutatur. Sed in vestibulo inferorum luctus, morbos, bella, discordiam, senectutem atque egestatem videt. Quando ergo

stath. in Iliad. A. pag. 5. & Apulej. II. Florid. Diomedes Lib. III. Ῥαψῳδία dicitur πεσάσεως aliqua particula discreta atque divulsa, dicta παρὰ τὸ ῥάπτειν. quod versus in unum volumen velut consuantur & comprehendantur; vel quod olim partes Homerici carminis in theatralibus circulis cum baculo, id est, virga pronuntiabant, qui ab eodem Homero dicti sunt Homeristæ. Sed hæc abundantius Eustathius.

q *Quatuor enim Hesperides* &c.] Leid. cod. *Quatuor Hesperides dicta sunt, id est, Eglo. Hesper, Medusa, Eretusa.* Ita habet quoque ed. Genev. Sed corruptissimè. Rectè à Commelino restituta esse vocabula ista animadvertas ex Lactant. ad Stat. II. Theb. vers. 281. *In Æthiopia*, inquit, *speciocissimum pomarium Atlanti fuit, in quo nascebantur mala aurea, quæ Hesperides custodiebant, Ægle, Hesperie, Aretusa.* Plura de illis congessimus ad Hygin. Genealogiam. Cæterum quæ ex Leid. cod. adduxi modo. non ibi continenter præcedentibus subjiciuntur, sed marginem occupant, adeo ut de glossa mihi suspecta sint.

r *Hinc ergo*] *Hic ergo* Leid. cod.

s *Dextralia pura*] Gloss. *armillas*. Vide Isidor. Orig. Lib. XIX. cap. 31. Barthol. de Armillis Vett. cap. I. *Dextrocheria* appellat Schol. Juvenal. ad Sat. IX. vers. 50. de quibus Vossius in de vitiis Serm. Lib. III. cap. 8. Gruter. ad Vopisc. Aurel. cap. 7. Salmas. & Casaub. ad Capitol. Maxim. cap. 7. Tangit heic historiam Achanis Jos. cap. VII. vers. 21. ubi tamen nulla dextralium fit mentio: Εἶδον ἐν προνομῇ ψιλὴν ποικίλην, καὶ διακόσια δίδραχμα ἀργυρίου, καὶ γλῶσσαν μίαν χρυσῆν πεντήκοντα διδράχμων. *Regulam auream* appellat istam γλῶσσαν Vulgatus Interpres. Nazianzenus στίχοις: Χρυσοῦς τι γλώσσης ἐστὶν ἀπηλίστευσεν, Ψιλὰς, διδράχμων τι τῶν αἰχμαλώτων; Siracides cap. XXI. vers. 21. Ὡς κόσμος χρυσοῦς φρονίμῳ παιδεία, καὶ ὡς χλιδὼν ἐπὶ βραχίονι δεξιῷ. Vet. Interpr. *Quasi brachiale in brachio dextro*. Gloss. Isidor. *Dextralia. brachialia*. Confer Alard. Gazæum in Cassian. pag. 13.

t *Attamen quæ restant*] Leid. cod. & Genev. ed. *attamen ergo quæ* &c.

go omnia in animo aut corde viri considerantur, nisi per cepto doctrinæ studio, & altioris scientiæ penetrata caligine? tunc enim agnoscitur & somnii inanis ventosa delusio, & senectutis propinquior ad mortem vicinia, & bellum avaritiæ seminarium, & [u] morbus indigestionis, & fames pigritiæ & torporis vernacula. Ergo descendit ad inferos: atque illic & pœnas malorum, & bonorum retributiones, & amantum considerans tristes errores, oculatus inspicit testis. Denique [x] nauta Charonte deportante transit Acherontem. Ideo & hic fluvius velut æstus habet ebullientes juvenilium actuum. Ideo cænosus, quia non habent juvenes digesta liquidaque consilia. [y] Acheron enim Græce sine tempore dicitur. Caron vero quasi Cronon, id est tempus: unde & Polydegmonis filius dicitur. Polydegmon enim multæ scientiæ dicitur. Ergo dum ad tempus multæ scientiæ quis pervenerit, in temporales gurgitis cænositates morumque [z] fæculentias transit. Deinde Tricerberum mellitis [a] resopit offulis. Tricerberi autem fabulam jam superius exposuimus, [b] in modum jurgii forensisque litigii positam. Unde & Petronius [c] in

u *Morbus indigestionis*] H. e. cruditatis. Theodorus medicus cap. 6. *Dulcia omnia quidem inflationem præstant, & indigestionem procurant.* Isidor. Orig. Lib. xx. cap. 2. *Crapula est immoderata voracitas, quasi cruda epula, cujus cruditate gravatur cor, & stomachus indigestus efficitur.* Cæterum post ista verba ex Cod. Leid. & Genev. edit. interserenda sunt, *& immodestiæ soboles & scandala ebrietatis germina.*

x *Nauta Charonte*] *Charone* ed. Genev. Lege *Carone* cum Leid. cod. Dictum de eo jam supr. ad Prolog. Lib. I.

y *Acheron*] Ita & Leid. cod. Sed Genev. ed. ἄχαιρον, & χρόνος pro *cronon*. Perperam, opinor. Nam χαιρὸς corrupte ut καιρὸς pronuntiavit, & Ch tanquam C; unde Corineus, Caron, & Cronos, pro Chorineus, Charon, Chronos. Servius ad Æn. VI. 106. *Acheron fluvius dicitur inferorum, quasi sine gaudio:* id quod & ad vers. 295. inculcat. Nempe & iste χαίρω ut χέρω pronuntiabat. Planciades supra Lib. I. cap. 9. *Ceres Græcè gaudium dicitur.* Sanius Eustath. ad Hom. p. 157. Ὠ... δέ φασιν, ὅτι τὸ ἄχος ἢ ῥέον πολλαχοῦ ἐν αὐτῷ ἀχεῖν, ἢ κατὰ μετάθεσιν τοῦ ι ἄχαιρον.

z *Fecelentias*] *Fecellentias* Leid. cod. Lege, *faculentias* ex Genev. ed. Gloss. Labb. *Faculentus*, τρυγώδης: inde *faculentia.*

a *Resopit*] I. e. sopit, soporat, ut habet glossa. Compositum pro simplici, ut *recipere* pro *capere* apud Justinum & Florum, *reprobare* pro *probare* apud Salvian. Lib. I. de Provid. *residere* pro *sedere* apud interpretem Abdiæ, nec non *ectrudi* pro *trudi* apud eundem. *redire* pro *venire* apud Spartianum in Hadriano, aliaque apud alios.

b *In modum jurgii forensis*] Barth. ad Stat. Tom. II. p. 263. emendat *in nodum*, hoc est, ænigma, emblema, ut ipse exponit. Non accedo. Recte habet *in modum*, hoc est, in similitudinem

[c] in Eustion ait: Cerberus forensis erat causidicus. Ergo tunc jurgii calumnia discitur, & venalis lingua in alienis exercetur negotiis, dum studii doctrina profecerit, sicut in advocatis nunc usque conspicitur. sed melle sapientiæ scandali dulcoratus [d] resipiscat [e] rancor. Deinde in secretis considerationibus admissus virorum fortium contemplatur imagines, id est virtutis insignia monimentaque considerat. Ibi etiam Deiphobi inspicit pœnam: Deiphobus enim Græce aut quasi Dimophobus, aut velut Demophobus, id est aut [f] terroris timor, aut publicus timor. Ergo qualislibet timor sit, juste amputatis & manibus & oculis & auribus pingitur: illa videlicet ratione, quod omnis timor [g] nec quod videat sentit, nec quod audiat scit, nec quod gerat sine manibus novit. Denique & in somnis à Menelao occiditur. Græce enim Menelaus quasi [h] Menelau, id est virtus populi: quæ quidem virtus omnem timorem semper somno deditum interficit. Illic etiam & Dido videtur, quasi amoris atque antiquæ libidinis umbra jam vacua. Contemplando enim sapientiam libido jam [i] contemtu emortua, [k] lacrimabiliter pœnitendo ad memoriam revocatur. At vero dein ad locum [illum] venitur, ubi dicimus,

Por-

nem, in imaginem. Sic cum alibi sæpe in libris Mythologicis, tum Lib. II. cap. 7. *Antæus in modum libidinis ponitur* Et sub finem hujus libelli, *Rota in modum temporis ponuntur*. Eodem sensu *in similitudinem* dixit Albricus cap. II. *Juno posita in similitudinem aeris*. Et Isidor. Orig. Lib. VIII. cap. II. *Deum rusticorum, quem in natura similitudinem formaverunt*. Vide porro Indic. in MODUS.

c *In Eustion*] Barthius loco modo laudato: *In libro I. vel II.* vel, si hoc minus forte placeret, *in Satyrico*, conjecturis verisimilibus: quarum posteriorem, quam longè præferam, inculcat iterum pag. 1120. *Titulum eum*, inquit, *Petronianum in Fulgentio corruptum arbitror ex abbreviatione, & legendum Stico, hoc est, Satyrico.*

d *Resipiscat*] Cod. Leid. *resipiet*. Superscripta erat altera lectio, *vel resipiat*.

e *Rancor*] Gloss. *acerbitas*. Quid sit *rancor* eleganter, ut omnia, docet Casaub. ad Persium pag. 82. Præter Augustinum, Hieronymum, aliosque, usurpat eam vocem etiam Cassianus p. 199. ed. Gazæi. Plura vide supra ad illa, *acrore rancidulo*.

f *Terroris timor*] Deiphobus ergo quasi δεῖμα φόβος dictus, si Fulgentio credimus.

g *Nec quod videat sentit* &c.] Hunc locum dum expurgare intendit, inquinat Pricœus ad Apulej. Milef. pag. 252.

h *Menelau*] Ita & Leid. cod. Ed. autem Genev. μένος λαοῦ. Sed corrumpere Græcas voces solenne Fulgentio est.

i *Contemta emortua*] Scribe cum Leid. cod. & ed. Genev. *contemtu*.

k *Lacrimabiliter*] *Lacrimaliter* cod. Leid. Quod videtur Fulgentio non indi-

Porta adversa ingens solidoque adamante columnæ:
Vis ut nulla virûm, non ipsi exscindere ferro
Cælicolæ valeant, stat ferrea turris ad auras.

Vide quam evidentem superbiæ atque tumoris imaginem designavimus. Cui etiam turri ideo adamantinas columnas addidimus: quia [l] hoc genus lapidis indomabile est, sicut etiam [m] in Græco absolvitur. Superbiam enim nec divinus timor, nec humana virtus, nec famæ verecundia revocare potest. Ferrea vero turris ad auras elatio erecta & incurvabilis dicitur. Sed elationem quis servat nisi Tisiphone, hoc est furibunda vox? At vero quod diximus,

Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra Sævior:

illud nihilominus designavimus, quod deterior est in superborum corde tumoris inflatio, quam in ore ventosa jactatio. nam illud quod diximus,

—— Tartarus ipse
Bis patet in præceps tantum tenditque sub umbras
Quantus [n] ad ætherium cælum suspectus olympum;

considera plenum superbiæ meritum. Pœna enim superbiæ dejectio est. quanto enim elatus contemnitur, tanto præ vilitatis dejectione torquetur. Ergo exaltatus quis in superbiam duplum [o] eliditur. Unde & Porphyrius in epigrammate ait,

P *Pau-*

dignum. Auctor Ovid. Vetulæ: *Seu lacrimalia, seu cujusque foramina sensus.*

l *Hoc genus lapidis*] Immo *adamantinum*, quando pro re durissimâ ponitur, ἀπὸ τ͂ ἀδάμαντος dicitur, ut ea vox ferrum durissimum vel chalybem denotat, non gemmam. Vide quæ notavimus ad Hygin. cap. 22. Homerus certè, unde istam Tartari descriptionem hausit Maro, σιδηρείας πύλας ei tribuit Iliad. Θ. vers. 15.

m *In Græco absolvitur*] Gloss. *interpretatur*. Ex à enim στερητικοῦ, & δαμάζω, dictus *adamas*.

n *Ad ætherium cælum suspectus olympum*] *Cæli* legitur apud Virgil. Æn. VI. vers. 579. Olympus nempe θεῶν ἕδος est, & altior cœlo. Tibullus in Panegyrico ad Messallam: *Jupiter ipse levi vectus per inania curru Adfuit, & cælo vicinum liquit Olympum.* Hæc docuit nos I. Douza not. in Tibull. Lib. IV. c. 7

o *Eliditur*] H. e. dejicitur. Fulgent. Ruspensis ad Monimum p. 21. ed. Bas. *Prævenit elisum ut surgat, subsequitur elevatum, ne cadat.* Et epist. 3. *Armis, quibus eliditur, surgit.* Vetus Interpr. Psalm. 145. vers. 7. *Dominus erigit elisos.* Marc. cap. IX. 20. *Elisus in terram volutabatur spumans.* Victor Epi-

p Pauxillum Fortuna tibi, res perfida, Quinte,
Extulit in frontem grande supercilium.
q Nam ne aliud credam, puteum puto te quoque, Quinte:
Quanto altus magis es, r tam mage despiceris.

Denique ibi & gigantas videt, & Ixionem, & Salmoneum, s omnis superbiæ pœna damnatos: nec non & Tantalum. Tantalus enim Græce quasi θέαν θέλων, id est visionem volens. Omnis enim avaritia jejuna fruendi usu, t sola visionis imagine pascitur. Sed his locis judex Radamanthus Gnosius ponitur. Radamanthum enim quasi τὸ ῥῆμα δαμῶντα, id est verbum domantem dicimus. γνῶσιν enim sentire dicitur. Ergo qui verborum impetum domare scit, hic superbiæ & damnator & contemtor est. Denique Æneas hoc strepitu terretur. Vir enim pius superbiæ voces & ma-

Episcop. Lib. 1. de Persec. Vand. *Insontem infantiam elidebat ad terram.* Et Lib. 11. *Illam mirabilem arborem elisit ad terram.* Tertull. de Cult. Fœm. cap. 7. *Quid crinibus vestris quiescere non licet, modo substrictis, modo relaxatis, modo suscitatis, modo elisis.* Jornandes Get. cap. 15. *Septem valentissimos milites ad terram elisit.* Chrysol. Serm. XV. *Ut levaret jacentes, elisos erigeret.* Augustin. Confess. Lib. IV. cap. 1. *Salubriter prostrati & elisi.* Plura congessi ad Hyg. Myth. cap. 38.

p *Pauxillum*] Pithœus Catal. Lib. 1. *Pauxillo* edidit. MS. Leid. *auxilium.* Puto scriptum fuisse Porphyrio *pauxillam.* ut oppositio sit inter parvam frontem, & grande supercilium. *Paucus* est parvus. In Prologo, qui Junilio præfixus est: *Proverbium est pauca sententia verborum.* Hinc *pauxillus* parvulus. Symm. Lib. 1. epist. 4. *Pauxillum tempus.* Lucillius: *Plumbi pauxillum rudus, linique metaxam.* Salvianus Lib. 1. de Gubern. Dei p. 13. Non tamen nisi pauxillulum vini sumere ac delibare permisit. Turpilius Lemniis: *Propter peccatum pausillulum indignissime Patriâ protelatum esse sævitia patris.* Ita edidit Mercerus, qui & pausillulum pro pauxillulum annotat positum. Sed mihi illud pausillulum ex pravâ pronuntiatione librariorum ortum, nec Latinum videtur. Ejusdem farinæ censeo *pragnas* & *nugas*, pro prægnax & nugax, quæ à Charisio annotantur Lib. 1. Cæterum in Turpilii illo loco omnino *pauxillum* scribendum, ne lex versus migretur: atque ita video repræsentare etiam Godofredi editionem.

q *Nam ne aliud* &c.] MS. Leid. *Nam ut aliud.* Scriptus liber, quem Anonymus inspexit, *ut non aliud.* Videtur castigandum, *ut ne aliud* &c.

r *Tam mage despiceris*] Lusus est in ambiguitate vocum *altus* & *despicere.* *Despicere* est pro nihilo habere, & desuper aspicere. Vide Nonium cap. IV. Hinc illa sceptuosa dictio apud Macrob. Lib. 1. cap. 6. *Quod dii despicerentur.* Gloss. Steph. *Despexit*, ὑπερεῖδεν, καὶ ὑψόθεν ἀπέβλεψεν, κατεφρόνησεν. Schol. Horat. ad Lib. III. od. 7. *Despicere est deorsum spicere seu videre, quod facimus, quando aliquem contemnimus.* Hinc *despectio* pro contemtu. Vet. Interp. Job. cap. XII. 21. *Effudit despectionem super principes.*

s *Omnis superbia* &c.] Mallem *omnes*, nisi & heic ἀρχαΐζειν voluit Planciades.

t *Sola visionis* &c.] *Sola visionis* Leid. cod. Quod non spreverim. Vide Charis.

& malorum pœnas [u] effugit & pavescit. Deinde ramum aureum [x] postibus devotis infigit, & ita Elysium ingreditur. [y] quod clareat facundia perfectione, omisso jam labore discendi, memoriæ, quæ in cerebro est, sicut in postibus perpetuæ infigenda, Elysium ingreditur campum. Ælysis enim Græce resolutio dicitur. id est, feriatam vitam post [z] magistrianum timorem. Sicut enim inferni Proserpina regina, ita scientiæ regina memoria est, quæ in Elysiis perserpens, dominatur perenniter mentibus. Huic ergo doctrinæ aureus ramulus dedicatur. De qua memoria Cicero dicere solitus erat, [a] Thesaurum scientiæ. Sed in Elysiis campis primum [b] Musenum videt, [c] qui Musarum dono excelsior est omnibus, qui etiam patrem ostendit Anchisen, & Lethæum fluvium. patrem scilicet ad tenendum gravitatis morem: Lethæum vero, ad obliviscendam pueritiæ levitatem. denique ipsum nomen Anchisæ considera. Anchises enim quasi [d] a i n o i s c e n o n, id est pa-

ris. Lib. 11. & quæ notavi supr. ad illa, *Esto Eurystheus alio fortiori.*

u *Effugit & pavescit*] *Ac pavescit* Leid. cod. Etiam *aufugit* commodius foret.

x *Postibus devotis infigit*] *Devovit* Leid. cod. Mallem, *devotus.*

y *Quod clareat facundia* &c.] Leid. cod. *Quo claret dum perfectione.* Scriptus liber ab Anonymo consultus, *dum perfectionem.* Emendem, Quo clareat facundiæ perfectionem, omisso jam labore discendi, memoriæ, quæ in cerebro est, sicut in postibus, infigendam. Quæ deinde sequuntur, *Elysium ingreditur campum*, è margine in textum irrepsisse suspicor, vel locum ita constituendum, positâ τελεία στιγμῇ ante τὸ *Elysium*: *Elysium ingreditur campum. id est, feriatam vitam post magistrianum timorem: Elysis enim Græcè resolutio dicitur.*

z *Magistrianum timorem*] Gloss. Nomicæ, Μαγιστριανὸς, ὁ κυρσίτωρ. Μαγιστριανὸς, μανδάτωρ. Gloss. Philox. *Agens in rebus*, μαγιστριανός. Sed illa heic non quadrant. *Magistrianus timor* est, quem magister incutit. Adde quæ Vossius habet in de Vitt. Serm. p. 505.

a *Thesaurum scientiæ*] An neutro genere usurpavit? Ita videtur, nisi τὸ *esse* subaudiendum est. Petron. Fragm. Tragur. *Litera thesaurum est.* Vide ibi Cl. Schefferum, Barth. Adverſ. Lib. xxx. cap. 6. & quæ nos ad Hyg. Myth. cap. 5. annotavimus. Invenias & in notis Tyronis p. 147. *thesaurum.* De memoria non minus eleganter Plutarchus παιδ. ἀγωγ. Part. 11. cap. 15. Α᾽ντι γὰρ ἀσαυρ τ παιδείας ἐστὶ ταμεῖον. Tertull. de Anim. cap. 4. *Quam (memoriam) & ipse Plato sensuum & intellectuum salutem, & Cicero thesaurum omnium studiorum prædicavit.*

b *Musenum videt*] *Musenm* ed. Genev. Scribendum erat *Musæum.* Virgil. Æn. vi. vers. 666. *Quos circumfusos sic est affata Sibylla: (Musæum ante omnes: medium nam plurima turba Hunc habet, atque humeris exstantem suspicit altis:) Dicite felices animæ; tuque optime vates* &c.

c *Qui Musarum dono* &c.] Leid. cod. *Qui Musarum dono excelsiorem omnibus.* MS. liber Anonymi, *quasi Musarum donum excelsiorem omnibus.* Suspicabar fuisse, *Musarum dominum* &c.

d *Ainoiscenon*] Ed. Gen. *ianoiscenon.* Leid. cod. *amoyscenon.* Et mox, *patrem*

patriam habitans. unus Deus enim pater, rex omnium, ſolus habitans in excelſis, qui quidem ſcientiæ dono monſtrante conſpicitur. [e] Nam & vide quid filium docet:

Principio cœlum ac terram campoſque liquentes,
Lucentemque globum Lunæ Titaniaque aſtra.

Vides ergo quia, ſicut Deum creatorem oportuit, & de ſecretis naturæ myſteriis docet, [f] & reduces animas iterum ad vitam demonſtrat, & futura oſtendit. Ad hæc ego, O vatum [g] Latiaris [h] autenta! itane tuum ingenium clariſſimum tam ſtultæ defenſionis fuſcare debuiſti caligine? qui dudum in Bucolicis myſtice perſecutus dixeras,

Jam redit & virgo, redeunt Saturnia regna;
Jam nova progenies cælo demittitur alto.

Nunc vero dormitanti ingenio [i] Academicum quippiam ſtertens,

Sublimes animas iterumque ad tarda reverti Corpora.

[k] Num-

trem habitans. Facile apparet in *aivoiſcenon* latere σκηνῶν. Joan. 1. vers. 14. Ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν. Vet. Interpr. *habitavit in nobis.* Proverb. cap. 11. vers. 21. Ὅτι εὐθεῖς κατασκηνώσουσι γῆν, *habitabant in terrâ.* De cætero neſcio quid faciam.

e *Nam & vide*] Leid. cod. *Nam inde quod.* Lege, *nam vide quid.*

f *Et reduces animas* &c.] Leid. cod. & Genev. ed. *Et reduces iterum animas, iterum de vitâ demonſtrans.* Forte, *& reduces animas ire iterum ad vitam demonſtrat.* Sed Commel. lectio non incommoda eſt.

g *Latiaris*] Leid. cod. *Latialis.* Non malè. Macrob. p. 282. *Doctrina Latialis haud inſcium.* Capella Lib. IV. *Latiali promere cœpit facultate.* Et iterum, *Varronis mei inter Latiales glorias.* Anonymus in Carmine de Paſſione Domini, *Latialis honos.* Symmachus tamen Lib. 1. ep. 4. *Monetta Latiaris eloquii.* Dupliciter etiam Græci ſcribunt. Quem enim Δία Λατιάριον appellat Porphyrius περὶ ἀποχῆς, is Dioni in C?liculo est Λατιάλιος. Adde quæ Juretus congeſſit ad Symm. Lib. 1. epiſt. 9.

h *Autenta*] Gloſſ. *Italica auctoritas.* Gloſſ. Philox. *Auctoritas*, αὐθεντία. Gr. Αὐθέντης, *auctor.* *Authenta* eſt, cui refragari nemo poteſt. Hinc *authentica ſcriptura* Claud. Mamerto, *authentica rationes* Ulpiano. Αὐθένται τῶν νόμων ſunt juris doctores in Gloſſis Nomicis. Invenitur eadem vox in notis Tyronis. Gloſſ. Philox. modo laudatum, *Perpennius*, αὐθέντης. Quid vocabuli ſit *Perpennius*, fateor me ignorare. Curopalatæ αὐθέντης eſt *dominus.*

i *Academicum quippiam ſtertens*] Gloſſ. *Platonicum.* Videatur Plato in Phædone, Auguſtin. C. D. Lib. XXII. cap. 28. Servius ad Æn. VI. 703. Tertull. de Reſurr. Carn. Chriſt. cap. 1. Platonici immortalem animam è contrario inclamant: immo adhuc proximè etiam in corpora remeabilem affirmant, etſi non in eadem, etſi non in humana tantummodo. ut Euphorbus in Pythagoram, Homerus in pavum recenſeantur.

[k] Numquidnam jam oportuerat inter tanta te dulcia poma, mora etiam ponere, tuæque luculentæ sapientiæ funalia [l] caliginare? Ad hæc ille subridens, Si, inquit, inter tantas Stoicas veritates etiam aliquid Epicureum non desipuissem, paganus non essem. [m] Nulli enim omnia vera nosse contigit nisi vobis, quibus Sol veritatis illuxit. Neque enim hoc pacto in tuis libris conductus narrator accessi, ut id, quod sentire me oportuerat, disputarem, & non ea potius quæ senseram [n] lucidarem. Audi ergo quæ restant. In septimo vero Cajeta sepulta nutrice, id est [o] magistriani timoris projecta gravedine. unde & Caieta dicta est quasi [p] coactrix ætatis. Nam & apud antiquos [q] caiatio dicebatur puerilis cædes: Unde & Plautus [r] in Cistellaria comœdia ait,

Quid

k *Numquidnam*] Præfero lectionem Leid. cod. *nunquid jam.*

l *Caliginare*] Caligine fuscare. Novum verbum hoc, nec usquam alibi mihi lectum. Sed Leid. cod. habet *caligare.* Perperàm dicas, cum *caligare* sit cæcutire. Gloss. Labb. *Caligo, as, ἀμβλυώττω.* Dixit quidem *caligantes fenestras* Juvenalis, Sat. vi. 31. Sed μονοτυμασῶς. Immo *caligare* ferrei ævi scriptoribus est caligine obducere: Chrysol. Sermon. XLII. *Sicut terra nubes caligant cœlum.* Et XLIII. *Visum spectantium caligabant.* LXXIII. *O si tetra nubes lethalis pomi speciem caligasset.* Scribe ergo *caligare* ex codice illo præstantissimo. Videntur pravè imitari Virgil. Æn. vi. 605. *Mortales hebetat visus, & humida circum Caligat.* Sed *caligat* ibi non activè, sed absolutè ponitur. Capella Lib. I. pag. 18. *Nam vestis ejus hyalina, sed peplum fuerat caliginosum.* Leid. cod. *caligosum.* Rarum & hoc, nisi vitiosum est.

m *Nulli*] Ita & MS. Leid. Sed scripti libri ab Anonymo inspecti *nullo:* quod Fulgentianæ κακοζηλίᾳ esse convenientius non pauca alia id genus archaica evincunt.

n *Lucidarem*] Præfat. Lib. de Prisc. Serm. *Rerum manifestationibus dantes operam lucidandis.*

o *Magistram timoris*] Lege cum Leid. cod. & Genev. *magistriani timoris projecta gravedine.*

p *Coactrix ætatis*] *Coartrix* legit Scaliger ad Ausonium. Nugatur solennia Planciades. Cajeta dicta est ἀπὸ τοῦ καίεσθαι. Servius ad Æn. x. vers. 36. *Alii apud Cajetam dicunt exusta navigia: unde & Cajeta dicta est ἀπὸ τοῦ καίεσθαι.*

q *Caiatio*] Forte à *Caia.* Isidor. Orig. XVIII. 6. *Hæc (clava) & cateja, quam Horatius caiam dicit.* Sed Scaliger à τοῦ *cal* deducit. *Cal autem sive kal,* inquit, *cancelli sunt in Vett. Glossis.* Locum Isidori Breulius ita legit: *Quam Lucillius calam dicit.* Cum calæ fustes sint, verisimilis censenda ista conjectura. Nam catejæ linguâ Theotiscâ hastæ dicuntur, ut Servius docet ad Æn. vii. vers. 741.

r *In Cistellaria*] Non comparet iste versiculus in eâ Cistellariâ, quam hodie habemus. *Clitellariâ* legendum esse docet Scaliger, eandemque esse hanc fabulam, quæ aliter *Astraba* dicatur. Atque ita appellat quoque eam Mekerchus in de Pronunt. Ling. Græc. cap. 40. In fragmentis Plautinis scribunt, *Quid tuam amicam times, ne te manuleâ cajet?* Sed Leid. cod. disertim cum Commel. *Quid tu amicam, & manuleo.* Vide porro Voss. Etymol. voce *Manulea.* ubi rectè distinguit, *Quid?*

tuam

Quid tu amicam times ne te manuleo cajet?

Nam evidenter monſtratur quod in modum diſciplinæ poſita eſt, dum diximus,

Æternam moriens famam Cajeta dediſti.

Diſciplina doctrinæ quamvis [s] moriendo deſciſcat, æternum tamen memoriæ ſemen hereditat. Ergo pædagogantis [t] ſuſpectione ſepulta, ad deſideratam olim pervenitur Auſoniam, id eſt ad boni crementa, quo omnis ſapientum voluntas avida alacritate feſtinat. Auſonia enim ἀπὸ τοῦ αὐξάνειν dicitur, id eſt cremento; ſive etiam quod uſque in hanc ætatem crementa ſunt corporum. Denique nunc & uxorem petit Laviniam, id eſt laborum viam. ab hac enim ætate [u] unuſquiſquis utilitatum emolumentis laborum adſciſcit ſuffragia. unde & filia Latini dicta eſt [x] nepotis Fauni. Latinus enim dictus eſt à latitando: quod omnis labor diverſis in locis latitet. Unde & Latona dicta eſt Luna, quod nunc [y] ſuperna cæli, nunc inferiora, nunc uniformis latitet. Faunos vero [z] quaſi c a u n o n u s, id

tuam amicam times. ne te manuleo cajet? Nec aliter ſcribit Scalig. Auſon. Lect. Lib. II. cap. 22.

s *Moriendo deſciſcat*] MS. Anonymi & cod. Leid. *ſtudendo deſciſcat.*

t *Suſpectione*] Gloſſ. *ſollicitudine.* Immo reverentiâ potius & obſervantiâ. Macrob. Lib. VII. Sat. pag. 221. *Quem ſuſpectio minoris extulerit & ſuis antepoſuerit rebus.* Contrarium eſt *deſpectio.* Vetus Interpr. Jobi cap. XII. 21. *Effudit deſpectionem ſuper principes.* Edunt apud Lactant. Firm. Lib. II. cap. 2. *Factorem ipſum nemo ſuſcipit, aut veretur.* Lego. *ſuſpicit.* Cæterum pro *ſuſpicione* ponitur *ſuſpectio* cum ait præfat. Lib. III. *Inſcientia formidoloſa ſuſpectio.* Sic & apud Ennium Phœn. referente Nonio cap. XI. *Severiter ferre ſuſpectionem falſam futilium eſt.*

u *Unuſquiſquis*] Ed. Genev. *Unumquiſque.* Cod. Leid. *Unuſquiſvis.* Scripſerim. *unuſquiſvis.*

x *Nepotis Fauni*] MSS. Anonymi, *Canni*, & poſt paullo *Cannus* pro *Faunus*: unde valde vereor, ne iterum heic ſolitâ illâ licentiâ ſuâ heic uſus ſit Fulgentius in vocabulis detorquendis. Quod Faunum dictum ait quaſi *Cannonum*, id certè non parum favet ſuſpicioni noſtræ. At quid ſimile *Faunus* cum τῷ *Cannonus* habet? Cæterum MSS. Anonymi heic habent *nepos Canni*: unde apparet faciendum *neptis Fauni*: & ad Laviniam referendum. Nam Latinus non nepos, ſed filius erat Fauni. Vide Æn. VII. vers. 45.

y *Superna cæli*] Illud *cæli* non habet editio Genevenſis. Exiſtimem mutandum in *celet.*

z *Quaſi Cannonus*] Leid. cod. *id eſt, quaſi* &c. Et ſic etiam Gen. Ed. in quâ præterea pro *Cannonus* exhibetur κάμνων νοῦς: quomodo & Scriverius in margine libri ſui emendaverat. Forte copulaverat verba & ſcripſerat καμνόνους. Sed quid κάμνων ad *Cannus* vel *Faunus*?

id est laborans sensus. Nam & [a]Maricam ducit nympham, quasi mericam, id est cogitationem. Unde & Homerus ait,

Στήθεσσιν λασίοισι διάνδιχα μερμήριξεν.

[b]In octavo Euandri auxilium petit. Euandros enim Græce bonus vir dicitur. Ergo jam perfectio virilis humanæ societatis bonitatem inquirit. à quo bonitatis virtutes, id est Herculeam gloriam, audit, quemadmodum Cacum occiderit, id est malum. Deinde arma Vulcania, id est igniti sensus munimina, adversus omne malitiæ tentamentum induitur. Vulcanus enim quasi [c]bulencauson, id est ardens consilium dicitur. Ideo etiam ibi omnes Romanorum depictæ sunt virtutes: [d]quod sapientiæ consulto munimine felicitates omnes aut conveniunt aut prævidentur. Bene enim agere futuræ bonitatis seminarium est. Sive etiam qui bene agit, bona sibi fiducialiter repromittit. Ergo sapientia & bona seminat, & bona sperat. In IX. X & XI. ipsis armis adjutus contra Turnum pugnat. Turnus enim Græce dicitur quasi [e]turonnus, id est furibundus sensus. Contra omnem enim furiam sapientiæ atque ingenii arma reluctant. Unde & Homerus ait. [f]Macesex. [g]Exhinc etiam Mezentium contemtorem deorum interficit. Deus enim omnia bona

a *Maricam ducit nympham*] Vide Servium ad Æn. VII. vers. 47. Schol. Horat. ad Lib. III. od. 17. Lactant. Firm. Lib. I. cap. 22. Idem Lactantius ejusdem libri cap. 21. *Solent mortuis consecratis nomina immutari, credo ne quis putet eos homines fuisse. Nam & Romulus post mortem Quirinus dictus est, & Leda Nemesis; & Circe Marica; & Ino, postquam se præcipitavit, Leucothea, materque Matuta; & Melicertes filius ejus Palæmon atque Portumnus.*

b *In octavo*] Leid. cod, & Genev. *Deinde in octavo.*

c *Bulencauson*] Leid. cod. *Bulencalon.* Barbarum vocabulum finxit ex βουλὴ & καίω. Forte tamen scripserat, βουλῆς καῦσος vel καίων: quod esset *consilii ardor.* Cæterum pro *dicitur* habet *dicimus* idem codex. Sed ita pro *Vulcanus* in præcedentibus scribendum esset *Vulcanum.*

d *Quod sapientiæ consulto* &c.] Leid. cod. *Quod in sapientiæ consultus munimine.* Etiam Genev. ed. τὸ *in* agnoscit, tametsi in cæteris nihil variat. Si placere potest Leid. cod. lectio, τὸ *consultus* explicandum *consilii.* ut glossa habet. Sed mallem *sapientis consilii.*

e *Turonnus*] Ex duabus vocibus Græcis Θοῦρος & νοῦς fecit unam barbaram *turonnus:* quanquam melius per simplex n *turonus* Leid. cod.

f *Macesex*] Placet Scriverii μαχη-τής.

g *Exhinc*] *Hinc* cod. Leid. Sed *exhinc*, quo & Sueton. in Tiber. cap. 9. utitur, non displicet. Ita *exinde* pro *inde* dixit Justinus Lib. XI. cap. 9.

h Et

bona fieri [h] & imperat & importat: sed animus, qui est in corpore, deum contemnendo bona non implet, reluctatque in bonis [i] sua inlesione. cujus ausus lædentes, quasi Lausum filium ejus, vir sapiens interimit: dehinc ipsum animum vincit. Nam quis amicus Turni esse dicitur? nihilominus Mezapus, quasi μισῶν ἔπος, quod nos Latine horrens sermonem dicimus. Unde & Euripides in Tragœdia Ephigeniæ ait: [k] Hic est insuperans. Ergo in XII. victor Messapi tunc demum [l] trutina æquilance, id est morum gravitate, ponderatur ac disponitur. Deinde [m] Juturna bello discedere præcipitur; quæ [n] currum etiam regebat. Juturna enim in modum pernicici ponitur, quod diuturne permaneat. Ergo furibundæ mentis [o] pernicies soror ejus est: currum vero ejus [p] quasi regit, & eum [q] de morte protelat. Certe pernicies, quod furorem diu pro-

h *Et imperat & importat*] Leid. cod. & Edit. Genev. *Et præstat & imperat.* Longè melius.

i *Sua inlesione*] *Inlusione* Leid. cod. & alter Anonymi. Quæ procul dubio manus Fulgentii est. Inlusit enim diis Mezentius.

k *Hic est insuperans*] Genev. ed. *Uccstin...* &c. Locus procul dubio mutilus est; sed quem sine ope melioris codicis frustra sanare intendas.

l *Trutinâ æquilance*] Leid. cod. *trutina æquâ lance.* Ita & Genev. ed. nisi quod vitiosè *trutane* pro *trutina* repræsentat. Ambros. Hexaëm: Lib. I. cap. 6. *Æquâ lance suspenditur.* Apulej. Dialogo Hermetis: *Pari lance compenderans.* Hilasius in descript. XII. Signorum Cœlest. *Libraque lance pari.* *Bilanx* enim libra, ut loquitur Capella Lib. II. Verba Capellæ sunt: *Sine bilance libra apparere dignata est.* Leid. membranæ *blance*, quod exponunt glossæ, *blandâ.* Illis suffragari Glossas Stephani annotat Grotius, *Blanx* εὐήθης. Sed falsus in eo est. Legendum, *Blax*, εὐήθης, hoc est, *stultus.* Hesychius: Εὐήθης, βλάξ, χρηστοήθης, αἰδήμων. Conf. Schol. Arist. Plut. II. 2. Fest. in *Blitum*, & Etym. in βλάξ. Æquilancem trutinam perquam eleganter ἰσόῤῥοπον Palladius: *Libra jugo æquali* &c.

m *Juturna præcipitur*] Non vulgaris ea locutio. Sic Victor de Persec. Vandal. Lib. II. *Præcipimur reddere rationem.* Capella Lib. I. pag. 15. ed. Grot. *Mox Jovis scriba præcipitur.* Ita habet MS. Leid. non *scriba*, ut ediderunt. Sulpicius Severus Histor. Sacr. Lib. I. *Aquam producere præceptus est.* Ammianus Marcell. Lib. XXII. p. 377. ed. Boxh. *Tonsor venire præceptus.* Lib. XVI. pag. 109. *Agere præceptus in iisdem locis.* Ad eundem modum *permissus* dicitur, cui aliquid permissum est, apud Cyprian. Tom. II. pag. 232. ed. Gryph. Augustin. C.D. Lib. XVIII. 18. Fulgent. Ruspens. epist. 2. Am. Marcellin. Lib. XXIII. pag. 458. Abdiæ Babyl. Interpret. Lib. III. Salvian. de Gub. Dei Lib. IV. Sext. Ruf. Brev. cap. 12. & 16.

n *Currum etiam regebat*] Leid. cod. & Genev. ed. *currum etiam fratris regebat.*

o *Pernicies soror ejus est*] Leid. cod. *Perniciosior soror est.*

p *Quasi regit*] Leidensis & Anonymi codices: *currum vero ejus quod regit.* Universum locum Leid. cod. ita constituit: *currum vero ejus quod regit, & eum de morte protelat, certe pernicies quod furorem* &c. Quam genuinam esse lectionem persuasissimum habeo.

q *De morte protelat*] Festus: *Protelare, longè propellere, ex Græco videlicet, quod est* τῆλε, *& significat longè.*

producere novit ne finiatur. Nam primum aurigam Methyſcum habuit. ([r] methyſcus enim Græce eſt ebrioſus) ut primum furiam animi ebrietas ducat: dehinc pernicies ad protelandum accedat. Et ideo & ipſa immortalis dicitur: Turnus vero mortalis dicitur. furor enim animi cito finitur: pernicies vero diuturne perſeverat. ideo & currum ejus circumagit, id eſt in longum tempus protelat. Rotæ enim in modum temporis ponuntur. unde & Fortuna rotam ferre dicitur, id eſt temporis volubilitatem. [[s] Vale Domine, & mei tribulos pectoris cautius lege.]

VIRGILIANÆ CONTINENTIÆ SECUNDUM PHILOSOPHOS MORALIS EXPOSITIO, A FABIO PLANCIADE, V. C. EDITA, EXPLICIT.]

Ita *protelare cladem* Mileſ. Lib. VIII. *protelare exitium* Lib. IX. dixit Apulejus. Eſt & idem interdum, quod *differre* & *prolongare*. Auctor Ovid. Vetul. *Cauſam protelat in annos*. Symmach. Lib. I. ep. I. *Protelarem te paululum, ni vererer, ne dilatione exſpectatio nutriatur.* Vetus Interpres Deut. V. 33. *Ut protelentur dies veſtri.* Caſſian. in de Hab. Mon. pag. 18. *Antiphonarum protelatos melodiis.* Junil. Comm. in Geneſ. pag. 13. ed. Baſ. *Decebat namque omnibus modis, ut dies incipiens à luce in mane ſequentis diei eſſet protelatus.* Eodem ſenſu *prolatare* uſurpat Donatus in Terent. Andr. I. 2. Chryſolog. Serm. V. *Callidi debitoris eſt & inverecundi, ſæpe pacta non ſolvere, & patientiſſimum creditorem longâ & artifici cavillatione protelare.* h. e. differre. Confer Donat. in Terent. Phorm. I. 4. Voſſ. Etymol. in *protelum*, & Fr. Jun. not. ad Tertull. de Pœnit. cap. 4.

r *Methyſcus*] *Methyſcos* Leid. cod. Mox lege *furiam animi* cum Genev. ed. Salutaris in Diſtich. Sel. *Ira vel invidia mentes & corpora lædit: Quas animi furias dira venena puto.* *Furia* pro furore non Latinè tantum, ſed & uſitate ſatis dicitur. Vide not. ad Hyg. Myth. cap. 107. Cæterum ex hoc Fulgentii loco apparet in Virgil. eſſe ſcribendum *Methyſcus*, quomodo & MS. Vat. repræſentat, non *Metiſcus*.

s *Vale domine*] Genev. ed. *Vale mi domine.* In Leid. cod. hæc clauſula non comparet. Habet vero ejus loco aliam, ſed multo corruptiſſimam & à recentiori manu, in quâ hoc monumentum Fulgentii eſſe epiſcopi affirmatur.

F A-

[a]FABII PLANCIADIS FULGENTII V. C.

Expoſitio ſermonum antiquorum ad Chalcidium Grammaticum cum teſtimoniis.

NE de tuorum [b]præceptorum ſerie, domine, noſtra [c]quicquam curtaſſe inobedientia putaretur, [d]libellum quem de abſtruſis ſermonibus parari juſſiſti, in quantum memoriæ entheca ſubrogare potuit, abſolutum retribui, [e]non tam phaleratis ſermonum ſtudentes [f]ſpumis, quam rerum manifeſtationibus dantes operam [g]dilucidandis.

[h]SANDAPILAM antiqui dici voluerunt feretrum mortuorum, id eſt loculum, non in quo nobilium corpora, ſed in quo plebeiorum atque damnatorum cada-

a *FABII PLANCIADIS*] Leid. codex: *Incipit expoſitio ſermonum antiquorum à Fulgentio Epiſcopo compoſita ad Grammaticum Calcidium.* Edd. Bapt. Pii & Micyll. *Fabii Fulgentii Planciadis vocum antiquarum interpretatio cum teſtimonio ad Calcidium.* Addit his Godofredus, *Timæi Platonis ecphraſien.* Sed de eo vide præfationem noſtram ad lectorem, ubi de Fulgentii agimus ætate.

b *Præceptorum ſerie*] Tò *ſerie* perperam omiſerat Mercerus. Agnoſcit illud Leid. cod. ut & B. ac M. edd. Nec conſtat ſine eo ſententia.

c *Quicquam curtaſſe*] B. M. G. *Noſtra quicquam evitaſſe.* Scribe cum Leid. cod. *Noſtra quicquam curtaſſe.* Etiam heic malè τὸ *noſtra* omiſſum à Mercero erat. Barthius ex ſuo MS. profert *declinaſſe.* Sed verbum *curtare* amat Fulgentius. Vide Indicem.

d *Libellum quem*] Lege cum B. M. G. & cod. Leid. *Libellum etiam, quem* &c. Et mox cum iiſdem *retribui.*

e *Non tam phaleratis*] Et heic lege cum B. M. G. & cod. Leid. *non phaleratis* &c. ejecto τῷ *tam*; quod intelligendum relinquitur per ellipſin, de quâ diximus nonnulla ad Præfat. Lib. I.

f *Spumis*] Ita Leid. cod. non *ſomniis*, ut volebat Barthius Adverſ. Lib. XXIV. cap. 3. quanquam ita jam olim ediderunt Baptiſta Pius & Micyllus.

g *Dilucidandis*] Lege cum Leid. cod. B. M. & G. *lucidandis.* *Lucidare* pro *dilucidare* aliquoties uſurpaſſe Fulgentium docebit te Index libello huic adjectus.

h *Sandapilam*] Schol. Juvenal. ad Sat. VIII. 175. SANDAPILARUM] *Lectorum, in quibus gladiatores mortui de amphitheatro ejiciuntur.* Verum Sandapilæ lecti non erant, ſed arcæ ligneæ, σοροὶ Græcis dictæ, ut pridem docuit Salmaſius. Forte *locu-*

davera portabantur, ficut Stefimbrotus [i] Thafius de morte Polycratis Samiorum Regis [k] fcribfit, dicens: *Posteaquam de cruce depositus, sandapila etiam deportatus est.*

[l] VISPILLONES dicti funt bajuli; quamvis Antidamas Heracleopolites vifpillones dixerit [m] cadaverum nudatores; ficut in hiftoria Alexandri Macedonis [n] fcribfit: *Plusquam trecentos cadaverum vispillones reperiens* [o] *crucibus affixit.* Mnafeas tamen [p] iij. Europæ libro fcribfit, Apollinem, poftquam ab Jove ictus atque interfectus eft, à vifpillonibus ad fepulturam elatum effe.

POLLINCTORES dicti funt, qui [q] funera morientium accurant. Plautus [r] in Pœnulo: *Quia mihi pollinctor*

lorum fcripferat. Sueton. Domit. cap. 17. *Cadaver ejus populari sandapilâ per vispillones exportatum est.* Vide ibi Comment. & Savar. ad Sidon. Lib. II. epift. 8. Kirchman. Fun. Lib. II. cap. 9. Voff. Etymol. in SANDAPILA. Hinc *Sandapilo*, νεκροθάπται in Gloff. Labbæi.

i *Thasius*] Vett. edd. & cod. Leid. *Stasius*: quomodo & Barthius in Vet. MS. invenit. Sed *Thasius* rectè habet. Vide Voff. Hiftor. Græc. Lib. IV. cap. 7. cujus verba, ut locum eum infpexi, ftatim adverterunt me: *Interpretem Stesimbroti Thasii (ut in Graecis scriptoribus solet) testem laudat Fulgentius Planciades libro de Prisco Sermone voce* SANDAPILA. Ergo Planciades nofter Græcos feriptores ipfos non legit, fed tantum eorum interpretes. Ii tamen fententiæ repugnare videtur, quod infra ait in PROBLEMA. *Sed ne quid Graecum te turbet exemplum, ego pro hoc tibi Latinum faciam.*

k *Scribsit*] Vett. edd. & cod. Leid. *descripsit.*

l *Vispillones dicti sunt bajuli*] Vett. edd. *bajulatores.* Leid. cod. *bajules.* Perperam. Sidon. Lib. III. epift. 11. *Ut locum auderent tanquam vacantem bajuli rastris funebribus impiare.* *Sandapilarios* vocat idem Lib. II. epift. 8. Gloff. Ifidor. *Vespillones, fossarii, qui mortuos sepeliunt, bajuli.* Cæterum *vispillo*, ut *bispillo* in Gloff. Steph. corrupta eft pronunciatio pro *vespillo.* Nam & *Vespae*, à quâ voce *vespillo* derivatur, bajulos eos dixerunt. Vide Feftum in eâ voce, Colvium ad Apulej. p. 199. nec non Voffium in Etymol. voce VESPA. Cum hæc fcripferam, in notis Junii ad Tertull. de Pallio pag. 75. legi *bispelliones* dictos, quod lugubres veftes fuis fuperinduerent. Nifi fallor egometipfe, falfus eft multum, unde haufit illa vir ille doctiffimus. Qui hoc commentus fuit, forte legerat in Gloffis, Νεκροθάπται, *Bispelliones.* Pro *Antidamus* repofui *Antidamas* ex MS. Leid.

m *Cadaverum nudatores*] Hoc convenire dicas cum eo, quod Joannes Genuenfis in Catholico tradit, *vespillonem* dici, quia *mortuos vestibus spoliat.*

n *Scribsit*] Vett. edd. & Leid. cod. *Scripsit, dicens.*

o *Crucibus affixit*] *Crucibus fixit* Leid. cod.

p *III. Europae libro*] Leid.cod. *In Europae libro.* Vett. edd. *In Cecrope libro.* Vide Merceri notas. Fons erroris videtur, quod fine diphthongo *Europe* exararant librarii, quemadmodum in fuo MS. invenit Barthius.

q *Funera morientium accurant*] Ἐνταφιασταὶ nimirum funt. Lexicon Cyrill, Ἐνταφιαστὴς, *pollinctor.* Adde quæ Savaro habet ad Sidon. Lib. III. ep. 13. Kirchm. Fun. Lib. I. cap. 9. Leid. cod. & Vett. edd. heic exhibent, *funera morientia.*

r *In Poenulo*] Leid. cod. *Menecmi comoedia.* quod eft *Menechmis*, ut B. M. & G. habent, nec non Barthius in fuo MS.

ctor dixit, qui eum pollinxerat. Dicti autem pollinctores, quasi pollutorum unctores, id est cadaverum curatores; unde Apulejus in Hermagora ait: [s] *Pollinctores funere domuitionem paramus.*

MANALES LAPIDES. Labeo, qui disciplinas Etruscas [t] Tagetis & [u] Bacidis quindecim voluminibus explanavit, [x] ita scribit: *Fibræ iocinoris sandaracei colo-*

MS. invenit. Error hic Fulgentii, non librarii est. Vide Merceri notas. Vel obliviosum fuisse valde, vel negligenter scripsisse oportet Planciaden, cum toties perversè veterum scripta citasse deprehendatur. Sed eum non unum culpæ ejus reum esse ostendimus alibi non uno loco. Nunc castigandus mihi Horatii Scholiastes. Scribit ille ad verba ista Lib. III. od. 17. PINGUIA GALLICIS.] *Crassa & fecunda. Mart. Te Tyrus, me pinguis Gallia nutrit.* Atqui apud Martialem Lib. VI. epigr. II. legitur, *Te Cadmea Tyros, me pinguis Gallia vestit.*

s *Pollinctores funere* &c.] Godofr. *Pollinctor ejus funeri dum unctionem parat.* Atque ita quoque hunc locum scribit Vossius Etymol. in POLLINCTOR. & Colvius ad Apulej. pag. 199. Malim cum B. M. L. & cod. Leid. *Pollincto ejus funere, domuitionem paramus.* Lexic. Cyrill. Ταριχεύω νέκυν, *pollingo.* Gloss. Labb. *Pollingo*, σκευάζω νεκρόν, ἐνταφιάζω, ταριχεύω. Forte, ταριχεύω. Sed *pollinctor* exponitur etiam νεκροτάφος. Non probo confusionem. Ἐνταφιαστὴς est *pollinctor*, non νεκροφόρος. Οἱ ό Genes. cap. L. vers. 2. Καὶ προσέταξεν Ἰωσὴφ τοῖς παισὶν αὐτοῦ τοῖς ἐνταφιασταῖς, ἐνταφιάσαι τὸν πατέρα. Vet. Interpr. *Præcepit servis suis medicis, ut aromatibus condirent patrem.* Atque hoc pertinet ad pollinctores. Malè ergo Grammaticus nescio quis apud Barth. Advers. Lib. XXXVII. cap. 12. *Pollinctores, qui sepeliunt mortuos.* Sepelire vespillonum est, lavare. ungere. coronare pollinctorum. Barthius cum in Vet. libro invenisset, *Pollinctore sub fine domitionem paramus.* inde exscripsit. *Pollincto rite, sub finem domitionem paramus.* Non premo pollicem. *Funus* heic est cadaver. Maro II. Æn. *Patrios fœdasti funere vultus.* Ibi Servius: FUNERE; *cadavere, ab eo, quod præcedit, id quod sequitur. Funus enim jam ardens cadaver.*

t *Tagetis*] Vide Lactant. Argum. Lib. XV. Met. Ovid. & quæ de eo ad Minuc. Felicem p. 39. Cl. Ouzelius, & Lindenbrog. ad Censor. cap. 4. congessere. Meminit ejus rursus noster in *Præsegmina.* Scripsisse ipsum quædam, etsi dubitent nonnulli, planè persuasus sum. Servius ad Æn. VIII. 398. *Sciendum secundum aruspicinæ libros & sacra Acherontia, quæ Tages composuisse dicitur, fata decem annis quadam ratione differri.* At Cicero II. de Div. *Tum illum* (Tagetem) *plura locutum multis audientibus, qui omnia ejus verba exceperint, literisque mandaverint.* Tagetem inter scriptores numerat tamen etiam Scholiastes Statii ad IV. Theb. vers. 516. *Maximis in hoc auctoribus, Pythagorâ, Platone, & ipso Tagete, convenientibus.* Et Marcellinus Lib. XVII. p. 184. ed Boxh. *Ut in Tagetis Thuscis libris legitur, Vejovis fulmine mox tangendos adeo hebetari, ut nec tonitru, nec majores aliquos possint audire fragores.* Isidor. Orig. Lib. VIII. cap. 9. *Aruspicina autem primus Etruscis tradidisse dicitur quidam Stages.* Scribe, *Aruspicinâ artem*, & *Tages* pro *Stages.*

u *Bacidis*] Leid. cod. *Bacittidis.* Vett. edd. *Bacchetidis.* Sed *Bacidis* benè habere censet Godufredus, qui heic notat: *Fuit autem Bacis Fatidicus, qui oracula & lustratus libros scripsit, quos legisse se testatur Pausanias in Messeniacis.* In Continent. Virg. & III. Myth. *Battiades* est. Vide ibi notas nostras.

x *Ita scribit*] *Ita ait:* Leid. cod. cum edd. Vett.

loris [y] *dum fuerint, manales tunc* [z] *verrere opus est petras*, hoc est, quas antiqui solebant in modum cylindrorum per limites trahere pro pluviæ immutanda inopia.

[a] NEFRENDES SUES. Diophantus Lacedæmonius, qui de sacris Deorum scribsit, ait apud Athenas Marti solere sacrificari sacrum, quod [b] ἑκατομφόνια appellatur: siquis enim centum hostes interfecisset, Marti de homine sacrificabat apud insulam [c] Lemnum: quod [d] sacrificatum est à duobus Aristomene Gortynensi, & Theoclo Elæo, sicut [e] Soſicrates scribit. Sed postquam hoc Atheniensibus displicuit, cœperunt [f] efferre porcum castratum, quem nefrendum vocabant, [g] quasi sine renibus. Et

y *Dum fuerint*] *Dum fuant* Vett. edd. *Si fuant* Turneb. Adverſ. Lib. XIX. cap. 24. Sed *fuerim* disertim præfert Leid. cod. ut & *commutanda* pro *immutanda*. Consulendus præterea de hoc loco Scaliger ad Fest. pag. 84. Ed. Patiss.

z *Verrere*] *Vereri* B. & M. Puto *vertere* esse legendum. Nonius in TRULLEUM. *Unde manalis lapis appellatur in Pontificalibus sacris, qui tunc movetur, cum pluvia exoptantur.* Festus: *Cum propter nimiam siccitatem in urbem protraherent, insequebatur pluvia statim.* Lapis ille, qui movetur & protrahitur, *verti* rectè, non *verri* dici videtur.

a *Nefrendes sues*] B. & M. *Nefrendines vel nefrendes sues*. Leid. cod. *Quod sint nefrendi sues.* Quod puto rectius esse. Sequitur enim mox, *nefrendum vocabant*. Alii tamen *nefrendes* scribunt. Isid. Orig. Lib. XX. cap. 15. *Unde & nefrendes dicti adhuc lactentes porculi, quod nondum aliquid frendant, id est comminuant dentibus.* Specialius Varro R. R. Lib. II. *Amisso nomine lactantis, dicuntur nefrendes, ab eo quod nondum fabam frendere possint, id est, frangere.* Idem est *infrendes*, si rectè scriptura se habet apud Lactant. in Stat. Theb. Lib. V. vers. 663. Sic *inermis* pro *enermis*, *inervis* pro *enervis* dixere posterioris ætatis scriptores; vitiosè procul dubio, cum *innermis* & *innervis* esset scribendum. Cæterum in Fulgentio *nefrundi sues* legit Turnebus, cum scriberet Adverſ. Lib. XXVI. cap. 10. Porcus castratus *nefrundus*, non *nefrens*, dicendus est: nam & prisci illi castique Latini nefrundines vocabant renes.

b Ἑκατομφόνια] Cod. Leid. *Decatonpsonchuma.* Hoc esset, ἑκατὸν προσφώνημα, Sed alterum rectum est. Pausanias: Ἔθυσε δὲ ὁ Ἀριστομένης τῷ Διῒ τῷ Ἰθωμάτᾳ τὴν θυσίαν, ἣν ἑκατομφόνια ὀνομάζουσι.

c *Lemnum*] Cod. Leid. *Blennon.* Hoc esset *Lemnon*, quemadmodum B. & M. præferunt.

d *Sacrificatum est à duobus* &c.] E. M. & B. *Sacrificatum est à duobus Cretensibus. uno Locro, id est, Tumine Cortyniensi, Proculo Locro.* Leid. cod. *à duobus & uno Locro, id est, Timone Cortiniensi: Proculo Locro.* Tolle ista, *& uno Locro*, malè huc ex sequentibus translata, & videbis scripsisse, *à duobus, id est, Aristomene Gortynensi & Theoclo Eleo.*

e *Sosicrates*] Leid. cod. *Solicrates.* Ad eundem modum cum etiam Lib. II. Myth. cap. 13. scribatur idem vocabulum, putes ipsum Fulgentium heic aliquid humani passum.

f *Efferre*] Scribe *offerre* cum Leid. cod.

g *Quasi sine renibus*] Leid. cod. cum edd. Vett. *id est, quasi sine* &c. Godofredus edidit, *quasi sine νεφρῶν, id est, renibus.* Pertinent huc illa Festi: *Sunt qui nefrendes testiculos dici putent, quos Lanuvini appellant nebrundines; Græci νεφροὺς, Prænestini nefrones.* Gloss. Labb.

Et apud Romanos Varro [h] scribit Sitium dentatum centies & vicies pugnasse singulari certamine, cicatrices [i] habuisse è contra quadraginta quinque, post tergum nullam; [k] coronas accepisse xxvj. armillas cxl. & istum [l] primum fecisse Marti.

[m] AMBEGNÆ OVES. Bæbius Macer, qui [n] festalia sacrorum scribsit, ait Junoni eas, quæ geminos parerent, oves sacrificare cum duobus agnis altrinsecus religatis, quas oves ambegnas vocari, quasi ex utraque parte agnos habentes.

[o] SUGGRUNDARIA antiqui dicebant sepulchra infantium, qui necdum xl. dies implessent, [p] quia nec busta dici poterant; quia ossa quæ comburerentur non erant: nec tanta cadaveris immanitas, [q] qua locus tumesceret. [r] Unde Rutilius Geminus Astyanacte ait: *Melius suggrundarium* [s] *misero quæreres quam sepulchrum.*

SILICERNIOS dici voluerunt senes jam incurvos, quasi

Labb. *Nefrendes*, νἱϐρεῖ. Leg. νεφροί.

h *Scribit Sitium dentatum*] Leid. cod. *Scripsit*. Deinde *Scitium* B. & M. *Sicinium* God. Videndi de hoc vocabulo Salmas. ad Solin. Comment. ad Gell. Lib. II. cap. 10. Plin. Lib. VII. cap. 28.

i *Habuisse è contra*] H. e. *adversas*, ut edidit Godofredus. Verum id etsi Latinius est, non tamen ideo magis Fulgentianum. Edd. Vett. *habuisse contra*. Sed *è contra* clarè repræsentat & Leid. cod. Confer not. ad Myth. Lib. I. cap. 14.

k *Coronas* CXL.] Rectè corrigunt CLX. Vide Gellium.

l *Primum sacrum fecisse Marti*] Ita & Leid. cod. & edd. quas quidem viderim, omnes. Malè ergo illud *sacrum* omiserat Mercerus.

m *Ambegnæ oves*] M. & L. *Ambignæ*. *Ambignæ* scribendum fuisset, ut Leid. cod. habet, & editum est à Baptistâ Pio. Scaliger ad Festum p. 48. *Ambegna quoque ovis, confeta dici potest*. Festus: *Ambegni bos & vervex appellabantur, cum ad eorum utraque latera agni in sacrificium ducebantur.* Varro VI. L. L. *Ambiegna bos apud augures, quam circum alia hostia constituuntur.* Turneb. Advers. Lib. XXVI. 10. *Quæ geminos repererant, Junoni Lucinæ oves ambiguas immolabant. agni enim duo geminos referebant, ovis matrem.* Perperam *ambiguas* legit.

n *Festalia sacrorum*] Ita & Leid. cod. Sed B. & M. *fastalia*. God. *fastos dies*. Laudatur is Bæbius Macer etiam à Servio ad Æn. VI. vers. 556.

o *Suggrundaria antiqui dicebant*] Leid. cod. cum B. M. L. *Priori tempore Suggrundaria antiqui dicebant.*

p *Quia nec* &c.] *Qua nec* Barth. Advers. Lib. XI. cap. 21.

q *Qua locus tumesceret*] Leid. cod. *quæ locum tumesceret*. Quod genuinum esse arbitror. Contin. Virgil. *Salsuram dulcescas* &c. Vide ibi annotata à nobis. Cæterum post hæc verba Barthius ex suo MS. hæc interserit, *unde tumulus*.

r *Unde Rutilius*] Leid. cod. *Unde & Rutilius Geminus in Astyanactis tragœdiâ ait.* Atque ita etiam B. M. & L. Sic bis habes in Contin. Virgil. *In Ephigenia Tragœdiâ*. Infr. Voc. LUTEUM. *In tragœdiâ Thyestis*.

s *Misero quæreres*] Leid. cod. *miser quæsieris*. B. M. & L. *miser quæreres*.

t *Cin-*

quasi jam sepulchrorum suorum silices cernentes. Unde [t] Cincius Alimetus [u] Historia de Gorgia Leont. scribit, dicens: *Qui dum jam silicernius finem sui temporis expectaret, & si morti non potuit, tamen infirmitatibus insultavit.*

ARVALES FRATRES. Acca [x] Laurentia Romuli nutrix consueverat pro agris semel in anno sacrificare xij. [y] filiis suis sacrificium præcedentibus: [z] unde quum ex iis unus esset mortuus, propter nutricis gratiam Romulus in vicem defuncti se succedere pollicetur; unde ritus processit cum xij. jam deinceps sacrificare, eosque arvales dici fratres, sicut Rutilius Geminus in libris Pontificalibus memorat.

INJUGES BOVES. Manilius Chrestus libro, quem de Deorum hymnis scribsit, ait Minervæ injuges boves sacrificari, id est, jugum numquam ferentes; illa videlicet caussa, quod & virginitas jugum nesciat maritale, & virtus numquam sit jugo prementi subjecta.

SEMONES dici voluerunt Deos, quos [a] nec cælo adscriberent ob meriti paupertatem, sicut sunt Priapus, [b] Epona, Vertumnus; nec terrenos eos deputare vellent

pro

t *Cincius Alimetus*] *Alimentium* alii vocant, vel *Alimentum*. Vide Voss. Histor. Græc. Lib. IV. cap. 13. Sed in Leid. cod. *Alimetus* est, ut & Scaligero ad Fest. p. 188. cujus hæc est observatio: *Quemadmodum ergastulus dictus est, qui in ergastulo maneret, ita Silicernius, qui dignus erat, ut pro eo Silicernium pararetur.* Cæterum, si Aldo fides in de Orthogr. p. 6. *Alimentus*, non *Alimetus* Cinciæ gentis fuit cognomen; atque ita quoque scribitur apud Liv. Lib. XXX.

u *Historia*] *In historia* cum Vett. edd. Leid. cod. & mox *exultavit*. Sed B. *Si morti non potuit, tamen infirmitatibus exultat.* M. *Si mori non* &c.

x *Laurentia*] *Laurentina* cod. Leid.

y *Filiis suis*] Micyll. in margine *fratribus*.

z *Unde cum unus ex iis* &c.] Duas postremas voces nec Leid. cod. nec Vett. edd. agnoscunt. Et certè melius absunt. Mox lege cum Leid. cod. & Vett. edd. *Unde & ritus* &c.

a *Nec cælo adscriberent*] Leid. cod. *Nec cælo dignos adscriberent*. Edd. Vett. *Cælo nec dignos adscriberent*. Sed illud *dignos* turbat sententiam. Nec scripti illi, quos inspexit Brisson. de Rit. Nupt. p. 67. agnoscunt. Absuit quoque à Vet. cod. à Godofredo in lectionum varietatibus laudato.

b *Epona*] Ita & Leid. cod. Sed *Hippona* in suis MSS. invenit Brisson. Malè *Hippo* repræsentant B. M. & L. *Equona* emendat Barthius Advers. XXXVII. cap. 1. Sed adversâ Criticâ. *Epona* videtur natum ex *Hippona*, omissâ adspiratione, & F. in I converso, quemadmodum *Ephigenia* dicitur in Virgil. Continentiâ pro *Iphigeniâ*. Accedit huc, quod e literam pro i usurpasse veteres cum Quintilianus auctor est Instit. Lib. V. cap. 6. tum & marmora antiqua contestantur. I contra locum crebro

pro gratiæ veneratione, ficut Varro [c] in Myfticorum lib. ait: *Semoneque inferius derelicto, Deum [d] depennato attollam orationis [e] eloquio.*

BLATERARE, quafi verba trepidantia metu balbutire dixerunt. Pacuvius [f] Pfeudone Comœdia inducit Sceparnum fervum ancillæ dicentem: *Ni ego te blaterantem afpicerem, [g] his mencium indicaffem.*

LUSCITIOSOS dici voluerunt [h] interdiu parum videntes, quos Græci μύωπας vocant. [i] Plautus Milite: *Mirum eft lolio victitare te, tam vili tritico. Quid jam? quia lufcitiofus.* Dicunt enim, quod lolium comedentibus oculi obfcurentur.

[k] TUTULI. Varro in Pontificalibus ait tutulos facerdotes

bro τὸ E occupaffe, & Græcorum a ut s pronuntiatum fuiffe, exemplis declaravimus permultis ad Hyg. cap. 31. & 223. Liquet idem ex verbis Hieronymi in epift. ad Paulinum: *In tres partes fcinditur, to dogma, tin methodon, tin empeirian.* Et Interpret. Concil. Ephefin. pag. 5. ed. Contii: *De quibus facratiffimus Yfaias meminit* &c. Certè *Epona* non effe rejiciendum; difces ex iis, quæ ad Apulej. obfervavit Stewechius p. 35. Nob. Heinf. ad Prudent. pag. 67. Elmenhorft. ad Minuc. Fel. p. 72. Turneb. Adverf. Lib. XXVI. cap. 10. Plutarchus in Parallelis: Ἔπωνα κάλεσεν ὠνόμασεν, ἡ δὲ ὀνομαζομένη Ἐπόνα. Ἔστι δὲ θεὸς φροντίζουσα ποταμῶν ἵππων.

c *In Myfticorum lib. ait*] Leid. cod. *In Myftagogorum librorum ait.* B. M. & L. *In Myftagorum libro ait.* God. *Myftagog. ait.* Poftrema fyllaba in *librorum*, quod fcriptus liber repræfentat, mutanda forte in numerum, quo innuatur quotus liber fuerit. Videtur intelligere Varronis libros *Rerum Divinarum*. Τὸ *libro* vel *libris* potuiffe omitti, docent fimilia exempla. Infr. in CHORAGIUM: *Sicut Apulejus in Metamorphofeon ait.* Ἐν τοῖς τῶν Μεταμορφώσεων. Pro *Myftagogorum* nifi reponendum eft *Myftagogicorum*, rectum cenfeo *Myfticorum*. Infinita funt loca Vett. fcriptorum, in quibus g locum τοῦ c occupavit. Ifidor. Orig. Lib. XIX. cap. 31. *Rigula eft mitra virginalis capitis.* Scribendum effe *ricula* ex Fefto, Varrone, & Nonio palam eft. Verum dum hæc fcribo, in mentem venit etiam Mythol. Lib. II. cap. 4. fcripfiffe *Juba in Phyfiologis* pro *Phyfiologicis*, ut forfan nihil fit mutandum.

d *Depennato*] Leid. cod. & Vett. edd. *depinnato.*

e *Eloquio*] *Alloquio* Briffon. Sed alterum eft in Leid. cod. & edd. Vett.

f *Pfeudone*] Leid. cod. *In Seudone com.* B. & M. *In Pfeudo comœdia.* Lege, *In Pfeudone comœdiâ.*

g *His mencium indicaffem*] B. M. L. & God. *his nuncium indicaffem.* Leid. cod. *His mintium judicaffem.* Godofred. inter variantes lectiones, *Hifmuntium.* Non liquet.

h *Interdiu*] *In die* Leid. cod. & pro *lufcitiofos* cum Vett. edd. *lufcitios.* Vide not. ad Myth. Lib. II. cap. 12.

i *Plautus Milite*] Leid. cod. *Unde & Plautus in Mercatoris comœdiâ ait: mirum lolio victitare te tam vili tritico. quia lufcitiofus es.* Atque ita etiam Vett. edd. nifi quod pro *es* exhibent *eft*. *Lufciofi* appellantur à Varrone apud Nonium, qui ad lucernam non vident.

k *Tutuli*] De tutulo vide Soler. in de Pileo cap. 2. & 10. Ruben. Anal. Lib. II. cap. 25. Scalig. adverf. Titium Lib. IV. cap. 12. Salmaf. ad Pall. Tertull. p. 308. Pignor. de Servis p. 201. Feftum in TUTULUM.

l Bre-

dotes dici [l] brevium deorum. Numa vero Pompilius & ipse de Pontificalibus scribens, tutulum dici ait pallium, quo sacerdotes [m] caput tutabant, quum ad sacrificium accessissent; sicut & Virgilius ait: *Et capita ante aras Phrygio* [n] *velamur amictu.*

ORIAM dicunt [o] navicellam modicam piscatoriam. [p] Plautus Cacisto: *Malo hunc alligari ad oriam, Ut semper piscetur, etsi sit tempestas maxima.*

[q] PROBLEMA est propositio in capite libri quæstionaliter posita. [r] Demosthenes ad Philippum: [s] Sed quidem te Græcum turbet exemplum, ego pro eo Latinum tibi feram; ait enim: [t] *Problematis authenticum tradamus adstanti, cui nostra subsequens occurset oratio.* Nam & Tertullianus libro, quem de fato scribsit, ita ait: [u] *Redde huic fati primum problematis mancipatum.*

Pu-

l *Brevium deorum*] Barthius ex suo MS. emendat *brevium pileorum*. *Brevis* est parvus. Ovid. IX. Met. 227. *Scopulus brevis*. Ammian. Marc. Lib. XXII. & XXIII. *Avicula brevis*. Hygin. Astron. II. 42. *Hac* (stella) *est brevis & clara*. Serv. ad Æn. III. vers. 551. *Breve oppidum Calabria*. Nonius: *Celox est navigium breve, dictum à celeritudine*. Serv. ad Æn. II. vers. 180. *Calculus. Lapis brevis terra admixtus*. Excerpta Fest. MSS. *Caupulis navicula brevis*. Hinc *brevitas gurgustioli* pro *parvitate* apud Apul. Met. Lib. 1. & *breviare* pro *imminuere* apud Cyprian. Lib. III. ep. 1. *Breviata non est in episcopo confessionis sua dignitas*. Et βρέβιον, ἐπιτομὴ in Gloss. Nomicis.

m *Caput tutabant*] *Tectabant* B. M. & God. Eadem formâ dicta sunt *lecto* & *scripto* apud Horat. Lib. 1. Sat. 6. *Ad quartam jaceo: post hanc vager, aut egolecto. Aut scripto. Vento* apud Festum. *Ventabant*, inquit, *dicebant antiqui: unde præpositione adjecta fit adventabant*. Item *dicto*, *facto* apud eundem in NARE. *Natare igitur est sapius nare, ut dictare, factare*. Ita habuit Leid. cod. à nobis inspectus & cum editis collatus, non *dictitare*, *factitare*, ut ediderunt. Trimalchio in Fragm. Tragur. *Nihil sine ratione facto*. Unde *facio* temere fecerunt. Verum heic *tutabant* rectius puto. Videtur enim velle tutulum à tutando esse dictum.

n *Velamur*] Ita editum quoque apud Virgil. Æn. III. 545. Leid. tamen cod. *velamus*. B. & M. *vallatus*. De ritu isto consule Soler. in de Pil. cap. XI.

o *Navicellam*] Ita & Vett. edd. & Leid. cod. Perperam *naviculam* Godofr. quanquam in Nonio est: *Horia dicitur navicula piscatoria*.

p *Plautus Cacisto*] B. M. L. & Leid. cod. *Unde & Plautus in Cacisto ait.*

q *Problema* &c.] Leid. cod. *Problema dicta est in capite libri propositio quæstionaliter posita.*

r *Demosthenes*] Leid. cod. cum Vett. edd. *Unde & Demosthenes pro Philippo ait.*

s *Sed quidem* &c.] Lege cum Leid. cod. & Vett. edd. *Sed ne quid.* In seqq. cum iisdem *pro hoc* & *faciam*, αὐτὶ τῷ *pro eo* & *feram*.

t *Problematis authenticum*] B. M. L. & Leid. cod. *Problematis authenticum gradum*. Barth. Adv. Lib. XXIV. 3. ex suo chartaceo libro profert *problematis gravidum*, metaphoramque esse ait à prægnantibus. Id ei ut demus, vicissim peto, ut post τὸ *problematis* interponere *authenticum* liceat.

u *Redde huic fati*] *Fratri* Leid. cod.

x *Apu-*

PUMILIOR, & GLABRIOR. [x] Apulejus Asino aureo inducit sorores Psyches marito detrahentis dicere: *Patre meo seniorem maritum sortita sum, dein quovis puero pumiliorem, & cucurbita glabriorem.* [y] Pumilios dicunt molles atque enerves: glabrum vero, levem & imberbem.

SUTELA. Sutelam dici volunt astutiam, quasi [z] subtilem telam: Unde & Plaut. Casina: [a] *Possisne, necne, clam me sutelis tuis Praripere Casinam uxorem, proinde ut postulas?*

FRIGUTTIRE dicitur subsiliter adgarrire. [b] Plautus Casina: [c] *Nam quid friguttis?* [d] Ennius Celestide comœdia: *Hæc anus admodum Friguttit; nimirum sauciavit se flore Liberi.*

[e] TITIVILLITIUM dici voluerunt fila putrida, quæ de telis cadunt. Plautus Casina: *Non ego istud verbum [f] emsitem titivillitio:* id est, re admodum vilissima. Nam & M. Cornutus in Satyra ait: *Titivilles Flacce do tibi.*

SCUL-

x *Apulejus* &c.] Leid. cod. *Apulejus in asino aureo inducit sorores Psice mariti detrahentis dicit.* Puto unam voculam à librario præteritam, & scribendum: *Apulejus cum in asino aureo inducit sorores Psyches maritis detrahentes dicit.*

y *Pumilios dicunt*] Leid. cod. *Pumilios enim dicunt.* Sed Vett. edd. melius, *Pumilos enim* &c. Mart. Apophoret. Lemmat. 197. *Mula pumila.* Mox pro *enerves* codex idem modo laudatus *innerves.* Ita *infrendes* dixit Statianus Scholiastes, qui *nefrendes* sunt aliis, ut modo observatum à nobis.

z *Subtilem telam*] Leid. cod. *Subtilia tela.* Vett. edd. *Subtilis tela.* Notaverat in margine libr. Heinsiani vir eruditus: Potius à verbo *suo*, & per metaphoram dicta est sutela. *Consuis dolos*, inquit Plautus. Festus, *Sutela, dolosa astutia à similitudine suentium dicta.* Terent. *Insuere capiti meo.* At hoc non legitur apud Terentium, sed *ne quid suo suat capiti* Phorm. Act. III. sc. 2. vers. 6. Vide ibi Muretum.

a *Possisne, nec ne*] Leid. cod. cum Vett. edd. *Possis clam me* &c.

b *Plautus Casina*] Leid. cod. *Unde & Plautus in Casina ait.* Ne idem identidem monere necesse habeam, sciat lector perpetuo istam formulam adhiberi in illo codice, quando testimonium alicujus scriptoris adducitur. Certè τὸ *in* nunquam omittitur.

c *Nam quid*] Leid. cod. cum Vett. edd. *Quidnam.*

d *Ennius Celestide comœdia*] Godofr. *Ennius Alcestide*, omisso τῷ *comœdia.* Vett. edd. *Et Ennius in Alcestide comœdiâ sic ait.* Atque ita & MS. cod. nisi quod *Celestide* exhibet.

e *Titivillitium*] *Textivillitium* videri legisse Planciaden observat Turneb. Advers. XVI. cap. 3.

f *Emsitem*] Ita editum etiam apud Festum in *Titivillitium. Empsitem* Vett. edd. *Emsissem* Godofr. *Emitem* Leid. cod. unde forte *emtitem* faciendum. Adde quæ hac super re in de Vit. Serm. Lib. I. cap. 23. commentatur Vossius.

g *Si-*

SCULPONEAS dici volunt cæstus plumbo ligatos. Unde Nævius Philemporo Comœdia ait: *Sculponeis batuenda sunt huic latera probe.* Et Plautus Casina [g] simili modo: *Qui quæso potius, quam [h] sculponeas, quibus batuatur tibi os, senex nequissime?*

[i] CATILLARE est per alienas domus infrontate gyrare; tractum à catulis; quod per omnes domus circumeant: unde Propertius: *Catillata geris vadimonia publicum prostibulum.* [k] Et Plautus similiter Casina: -- *Operam uxoris polliceor foras, quasi catillatum.*

CAPULAREM [l] nominari volunt senem jam morti con-

g *Simili modo*] Leid. cod. *Simili modo ait: Melius Isculponeas, quibus batuat tibi os.* Atque ita quoque B. M. & L. nisi quod *scalponeis* & *batuetur* repræsentant.

h *Sculponeas*] *Isculponeas* Leid. cod. & mox *Isculponeis*. Corruptam puta esse pronunciationem. Sic infra in membranis Leid. cod. habes *Istega* pro *Stega*. Etiam *Iscurra*, quod ex Isidoro, tanquam aliquid novi adducit Lindenbrogius, eadem ex caussa depravatum, παρ' ἱμάτιο κεραλῇ. Doceo ex ejusdem Isidori Orig. Lib. xvi. cap. 4. *Iscistos invenitur in Hispaniâ.* Lege *Scistos.* Σχιστὸς enim Græcis ille lapis est, quem Psellus in libello de Lapidum virtutibus inter eos numerat, quorum sola tenemus nomina. Traxit vitiosam istam pronunciationem auctor ex dialecto Africanâ. Merentur exscribi, quæ Franc. Junius notavit ad Tertull. in Valent. cap. 8. Σχολὴ *Græcis, Latinis Schola, Syris dicitur Iscola, ut legitur cap. 20. Exodi magna quam vocant.* Et alibi; *Afris Iscla, quemadmodum & Gallis non absimiliter hoc tempore vocatur escole. Sic enim gentes plurimæ caussa euphoniæ vocalem tenuis spiritus solent præponere vocibus, quarum principium asperius videtur ex consonantium concursu: Attici α, ut in ἀσταχυς & ἀσταφις, & consimilibus: Arabes & Afri e vel ι pro commoditate, ut pro στοὰ dicunt estoa in Actis Apostolorum, pro stadio estadium, pro stola istlam, pro Schola Isclam, & sexcenta alia.* Hæc Junius. Referenda huc ex Hyg. Astron. II. 5. *Hypsolipmus* pro *Polyhypnus*, *Igrae* pro *Grea.* Nec non illud ex incomptis illis versiculis Joannis Scoti Glossario Labbæi præfixis, ΦΟΕΒΗ ΚΑΙ ΙΣΤΙΛΒΟΝ. Sculponeas rustici calceamenti esse genus rectè notavit Casaubonus ad Pers. Sat. v. p. 456. Et Gataker. Adversar. Misc. Lib. II. cap. 19. qui hoc amplius sculponeas καπίζια esse Græcorum ostendit, calceos nempe ligneos rusticis & vernis familiares; eosque dictos ita à sculpendo, quod è ligno dolarentur. Errat ergo Fulgentius. Isidor. Orig. Lib. xix. cap. ult. *Perones & Culponeæ* (leg. Sculponeæ) *rustica calceamenta sunt.* Cato R. R. cap. 59. *Sculponeas bonas alternis annis dare oportet.* Peronis mentio est in Prologo Sarisber. *Trita tegant frontem pilea, pero pedem.* Et apud Sidon. *Poplite unde Peronem pauper nodus suspendit equinum.* Immo & Virgil. Æn. VII. 690. *Crudus tegit altera pero.* Ubi Servius: *Pero autem rustici calceamenti fuerat genus.* A sculponeis *sculponeati* dicti rustici. Varro Sat. Serran. *Adspicio Triptolemum sculponeatum bigas sequi cornutas.*

i *Catillare* &c.] Cod. Leid. *Catillare dicuntur per alienas domos infrontatè gyrare.* Pro *dicuntur* leg. *dicitur*, ut B. M. & L. habent. Sed malè in illis *instanter* pro *infrontatè* legitur. Godofredus neutrum habet.

k *Et Plautus* &c.] Leid. cod. cum Vett. edd. *Et Plautus similiter ait: Quin meam uxorem mittam catillatum.*

l *Nominari volunt*] Leid. cum Vett. edd. *dici voluerant.*

m *Quin*

contiguum; [m] quin & reos capulares dicebant, qui capulo digni forent; unde & Lucillius ait: -- *Pergit capulare cadaver.* [n] Flaccus Tibulus Melæne Comœdia: *Tune amare audes, edentule & capularis senex?* Edentulum enim, [o] quasi sine dentibus, dici placuit.

PROMOS & CONDOS appellari voluerunt cellaritas, eo quod [q] deintus promant, & intus condant. [r] Plautus Pseudolo: *Ego sum promus condus, procurator peni.* Penum enim [s] cellariam dicimus.

SUPPETIAS dicimus auxilium. [t] Memos in Tragœdia Herculis: *Ferte suppetias optimi comites.*

[u] AUCTIO dicitur venditio, quasi quod & ementem augeat & vendentem. Plautus Curcul. -- *Auctionem facio parasiticam.*

[x] NASITERNA est aquæ urna, id est urceus; unde Calpurnius Phronesi Comœdia: -- *Ubi tu nasiternatus aquam*

m *Quin &*] Leid. cod. cum Vett. edd. *Sed &.* Et mox *fuerunt* pro *forent.*

n *Flaccus Tibulus* &c.] Leid. cod. *Et Flaccus Tibullus in Melene comœdiâ ait.* Atque ita quoque Barthius in suo invenit MS. M. *Et Flaccus Tibullus in Helena comœdiâ ait.* Atque ita quoque B. nisi quod *Helene* pro *Helena* habet. Godofredus dedit, *Statius Cæcilius Melane* &c.

o *Quasi sine*] Leid. cod. *Quasi jam sine.* Et mox *voluerunt* cum Vett. edd. pro *placuit.*

p *Cellaritas*] *Cellaria* Leid. cod. Unde *cellarios* faciendum videtur, ut habet Godofredus.

q *Deintus*] Vet. Interpr. Luc. cap. XI. vers. 7. *Et ille deintus respondens dicat.* Sic *deforis* apud Hieron. ad Ruffin. Epist. Sel. Lib. II. 13. *Deforis bonum est testimonium.* Usus eadem voce non semel Hermæ interpres, Veget. de Art. Vet. Vulgat. Interpr. Gen. VII. 16. Leo Epist. Decretal. & Ælnothus in Vitâ Canuti cum aliis locis, cum cap. 21. ubi & *deintus* habes, ut *à foris* apud Gregor. Turon. Aggenum Urbicum de agrorum limitibus p. 59. & Vet. Interpret. Matth. cap. XXIII. 27, 28. Auctor vitæ Clementis: *Trahebant nunc quidem deintus foras, nunc vero deforas intus.* Plura notavi ad cap. 6. Lib. III. Myth. quo referendum & *abinde* in Salutaris Distichis: *Stercoribus motis, quod abinde resultat habebis: Balsama si moveas, nectar odoris adest.*

r *Plautus Pseudolo*] Leid. cod. *Unde & Plautus in Asinariâ ait.* Atque ita quoque Vett. edd.

s *Cellariam*] Scribe *cellarium* cum Leid. cod. & Vett. edd. Nec aliter in membranis suis invenit Barthius. Gloss. Labb. *Cellarium & cellaromarium*, ταμεῖον. Rectè corrigunt, *Cellarium, & cellar, omarium.*

t *Memos*] Leid. cod. *Unde & Memmos.* Vett. edd. & Godofred. *Unde & Memor.*

u *Auctio* &c.] Leid. cod. cum Vett. edd. *Auctionem dici voluerunt venditionem.* Et mox: *Unde & Plautus in Curculione comœdiâ ait.*

x *Nasiterna*] Leid. cod. *Mnasiternam dicunt aquæ urnam, id est, urceum. Unde & Calpurnius in frones comœdia ait.* *Nassiterna* in Festo perperam edunt. *Nasiterna* scribendum à nasis ternis, id est, ansis. Vide Voss. Vit. Serm. Lib. I. cap. 8. Gloss. Labb. Υδρία, *cadus, urna, aqualis, nasiterna, creterra, fitella.* Leg. *cratera.*

aquam petas. [y] Plaut. Bacch. — *Effer naſiternam cum aqua foras.*

ANTISTARE dicimus præcellere. Criſpinus Heraclea: *Divinis virtutibus* [z] *antiſtans Alcides.*

STEGA eſt navis proſcenium, ſive tabulatum, ſuper quod nautæ ambulant. [a] Plautus Chryſalo: — *Forte, ut aſſedi in ſtega.*

LEMBUS, genus [b] navicellæ velociſſimæ, [c] quod & dromonis nomine appellamus. [d] Virgilius Georgic. *Non aliter, quam qui adverſo vix flumine lembum Remigiis ſubigit.*

[e] RAMENTUM dici voluere, quaſi projectitium quoddam purgamentum. Quintus Fabius Lucullus Epico carmine: *Viliſſimum ramentum, proluvioſa peſtis.*

DIOBOLARES dicuntur viliſſimæ meretrices, quæ [f] ſe parvo ſtipendio proſtrant. [g] Pammachius: — *Diobolare proſtibulum, quam ego actutum ut Dircen partitam* red-

y *Plautus Bacch*] Leid. cod. *Et Plautus in Vaccide ait.* Hoc eſt *Bacchide*, ut B. M. & L. habent.

z *Antiſtans*] Vett. edd. & Godofr. *antiſtas.* Placidus in Gloſſis: *Antiſtant, meliores ſunt.* Catull. carm. 9. *Antiſtans mihi millibus trecentis.*

a *Plautus Chryſalo*] Leid. cod. *Sicut Plautus ait in Chryſalo. Forte ego ut in Iſtega conſe.* Quod videtur fuiſſe *conſedi* vel *conſederam*, ut eſt in Vett. edd. Sed ea verba Chryſali ſervi ſunt in Bacchidibus. Ut ſæpe alias, ita & heic memoriola vacillavit Fulgentii.

b *Navicellæ*] *Navicula* Vett. edd. & God. Sed alterum adſtruunt cum MS. tum quod ſupra in ORIA dixit. Nonius: *Lembus navicula brevis piſcatoria.* Ejuſdem generis eſt *lenunculus*, de quo idem: *Lenunculus navigium piſcatorium.* Reſtituenda eadem vox Valerio Maximo Lib. 1. cap. 5. ext. 1. ubi dicuntur Samii Prienenſibus auxilium implorantibus pro claſſe & exercitu miſiſſe *cymbulam*, ut quidem Pigius, quique cum ſecuti ſunt, ediderunt; verum ut antiquæ edd. & pleraque habent MSS. *Sibyllam*, vel *Sibyllam lenunculam*, quemadmodum aliquando ad me perſcripſit Doctiſſ. Perizonius. Quod ſi ita eſt, ut eſſe nullus dubito, procul dubio ſcripſerat Valerius, *Sibyllam in lenunculo.* Sibylla exercitui, lenunculus claſſi opponitur.

c *Quod & dromonis* &c.] Leid. cod. *Quos dromones dicimus.* Vett. edd. *Quas dromedas dicimus. Dromadas* eſſet ſcribendum. Sed *quos dromones* rectum videtur. Δρόμων propriè eſt parvus cancer, inſtar ſagittæ per aquarum dorſum decurrens, unde & nomen adeptus eſt.

d *Virgil. Georg.*] A correctoribus iſta ſunt. Cod. Leid. & Vett. edd. *Sicut Vergilius ait.*

e *Ramentum*] Leid. cod. cum Vett. edd. *Ramenta dici voluere.* Et mox, *in Epico carmine ait.*

f *Se parvo ſtipendio proſtrant*] Leid. cod. cum Vett. edd. *Sub parvo ſtipendio proſtant.* Sed *ſe proſtrant* habere veteres libros ſuos ait Mercerus. *Proſternunt* debuiſſet ſcribere auctor. Juſtin. Lib. XII. 7. *Propter proſtratam pudicitiam.* Sueton. Jul. 2. *Non ſine rumore proſtrata regi pudicitiæ.*

g *Pammachius*] Leid. cod. *Sicut Pammatius ait.* Vett. edd. *Sicut Paminatus ait.*

h *Dia-*

reddam. Pacuvius: *Non ego ita fui, ut nunc sunt meretrices*[h] *diobolæ, quæ suam nummi caussa parvi pendunt gratiam.*

VERVINA, jaculi genus longum, quod aliquanti [i] verutum nominant. [k] Gavius Bassus in Satyris: *Vervina confodiende, non te nauci facio.* Nauci enim pro nihilo posuerunt. [l] Plautus Bacchid. *Si tibi machæra est, & nobis vervina est domi, qua quidem te faciam, si me irritaveris, Confossiorem soricina nænia.*

DIVIDIAS dixerunt tristitiam. Propertius: [m] *Dividias mentis conficit omnis amor.*

JUSTITIUM dicitur luctus publicus: Unde Fronto oratione pro Nucerinis ait: *Denique justitium plebi indicitur.*

[n] CHORAGIUM, virginale funus vocatur. [o] Apul. Metamorph. *Choragio itaque perfecto, omnis domuitionem parant.*

DE-

h *Diobolæ*] Ita & Godofred. Sed Vett. edd. *diobolares.* Putes scripsisse *diobolaria.* Vide infr. in *Myropola.*

i *Verutum*] Festus: *Veruta pila dicuntur, quod velut verua habent præfixa.* Gloss. Labb. *Vervina*, ἀκόντιον. Virgil. II. Georg. vers. 168. *Volscosque verutos* h. e. verutis pugnantes, ut interpretatur Philargyrius.

k *Gavius Bassus*] Leid. cod. *Gavius Vassus.* Gell. Lib. III. cap. 9. *Gabius Bassus.* Malè *Galbius* Vett. edd. Mox lege cum Leid. cod. *quasi pro nihilo.*

l *Plautus Bacchid.*] Leid. cod. *Nam & Plautus in Vaccide sic ait: Si macera est fori, at mihi Vervina est domi, quâ te ego & illos Conficiamus soricinâ nenia.* Pro *conficiamus* scribe *conficiam*, ut in MS. suo invenit Barthius, vel *conficiam mox*; deinde *foris* pro *fori.* Etsi ita, ut Mercerus edidit, apud Plautum habetur, non ideo tamen sic scripsit Fulgentius.

m *Dividias mentis*] Hic versus in Propertianis hodie non comparet: unde non omnia ejus poëtæ opera exstare suspicabatur Scaliger. Sed alii Petronio eum tribuunt; etiam ipse postea Scaliger. Gloss. Vett. *Dividia, discordia, bellona.*

n *Choragium*] Turnebus Adversf. Lib. XXVI. 10. & Schottus Nod. Cicer. Lib. IV. cap. 10. *coragium* scripsisse Fulgentium suspicantur, & ἀπὸ κόρης & ἄγω derivasse. Quod non admodum displicet. Et sane ad eundem modum scripta sunt in Mythol. & Virgil. Contin. *Caron, Corineus, Terpsicore, Corda*, & alia, nec non *Crestus* pro *Chrestus* in hoc libello. Immo *coragium* disertim heic repræsentant membranæ Leidenses. Verum dum intentius cogito, videtur inde Fulgentio mihi explicatio sua orta, quod in descriptione apparatus funeris illius imaginarii voce istâ utatur Apulejus. Sic *Marillis* exponitur *Roma* in Glossis Papiæ, quia Vett. Grammatici Eclog. I. Maronis monuerunt per Amaryllida Romam designari. *Orcinus* dicitur *morte manumissus* in Gloss. Isidori; nempe quod servi, qui à moriente domino manumissi essent, dicti olim fuerint *orcini liberti.* Gloss. Nom. Ὀρκῖνος, ἀπελεύθερος τεθνεῶτος, ὃς λέγεται χαρωνίτης ἀπελεύθερος.

o *Apulejus Metam*] Leid. cod. cum Vett. edd. *Sicut Apulejus in Metamorphoseon ait.* Quæ sine dubio genuina est lectio. Vide quæ notavi supr. in Voc. SEMONES.

 p *Diu-*

DESIDUO, pro [p] diuturno. [q] Varro Corollario: *Dividiæ mihi fuerunt tam desiduo afuisse.*

FLOCCI, quasi nihili. Plautus: — *Flocci pendo, quid rerum geras.*

JENTACULUM dicitur gustatio. Callimachus [r] intesia: *Jentaculum* [s] *proferre Jovi.*

[t] EDULIUM, ab edendo dicitur prægustativa comestio. Apulejus Asino aureo: [u] *Edulibus opipare excepta. Opipare, id est lucide, & deliciose.*

[x] TUCETA dicuntur escæ regiæ. Callimorphus Pisæis: — *Ambrosio redolent tuceta sapore.*

FERCULUM, [y] missus carnium. Petronius Arbiter: *Postquam ferculum allatum est.*

[z] MYROPOLÆ sunt qui unguenta vendunt, ut sunt pigmentarii: Unde Nævius Diobolaria: *Myropola affatim mihi unguentum largitus est, quo me venustarem.* Affatim dicitur abundanter: venustare vero, exhilarare.

CELOCEM dicunt genus navicellæ modicissimum, [a] quod lembum dicimus. Apulejus libro de Republ. *Qui celocem regere nequit, onerariam petit.*

COELIBATUM dici voluerunt virginitatis abstinentiam:

p *Diuturno*] *Diuturnè* Leid. cod. Perperam *diurnè* Vett. edd.

q *Varro Corollario*] Leid. cod. *Unde Varro in Corallariâ ait.* Vett. edd. *Correlaria.* Barth. MS. *Corrallaria.* Videtur rectum esse *Corollaria*; quo nomine fabulam etiam Nævius scripsit, non uno loco Sosipatro laudatam. Sed apud Diomed. Lib. 1. p. 68. ed. Sot. legitur, *Nævius in Corollario.* At *Corollaria* rectius Putschius dedit.

r *Intesia*] Leid. cod. *in Zesa ait.* Vett. edd. *in Caciâ.* Forte scripsit barbarè *in atiâ* pro *in atiis.* Godofr. in Αἰτίοις: quod puto corrupisse librarios ex Αἰτίοις.

s *Proferre*] Ita & Vett. edd. Leid. cod. *perferri.* Godofr. *proferto.*

t *Edulium*] Leid. cod. *Edulium dicitur ab edendo dictum, id est quasi prægustativa comestio.*

u *Edulibus*] *Eduliis* Vett. edd. & Godofr. Quæ sequuntur, *opiparè, id est* &c. non agnoscit Leid. cod. Et omnino *lucidè* imperitè pro *splendidè* dixit. Schol. Horat. ad Lib. III. od. 9. *Persarum autem reges deliciose vivebant & splendidè.*

x *Tuceta*] *Tucceta* Leid. cod. Quam scripturam commendat Plotii cognomentum Tucca. Vide Schol. Pers. ad Sat. II. vers. 42. & Casaub. in eundem poëtam Comment. p. 207. Gloss. Labb. *Tucca, κολέχυμα ζωμοῦ. Tuccetum, σωμὸς παχύς.* Emend. *ζωμός.*

y *Missus carnium*] Leid. cod. *Dicitur missum carnium.*

z *Myropolæ sunt*] Leid. cod. *dicuntur.* De Pigmentariis vide quæ congessimus ad Myth. Lib. III. cap. 8.

a *Quod lembum*] Ita & Delrius in notis ad Claudianum scribi jusserat. Verum Vett. edd. habent, *quod blannam.* Leid. cod. *quam bamplum.* Quæ lectio omnino probanda, si verum est, quod Barthius ait Advers. Lib. XIII. cap.

tiam: unde Felix Capella libro de nuptiis Mercurii & Philologiæ. [b] *Placuit Minervæ pellere cælibatum.*

EXERCITUS [c] pro contemto. Plautus Milite Glorioso: [d] *Itaque nos, nostramque familiam habes exercitam.* Et ubi supra ait; [e] *Plus videas sabiis, denique omnes nictant eum.* Nictare enim dicimus [f] cinnum facere. Valgia vero sunt labellorum obtortiones [g] in subatione peractæ. Sic Petronius Arbiter: [h] *Obterto valgiter labello.*

SUMMATES dicuntur viri potentes: SIMPOLONES dicuntur convivæ; nam & amicus sponsi, qui cum eo per convivia ambulat, [i] simpulator dicitur. [k] Sutrius in Comœdia Piscatoria: *Summates viri simpolones facti sunt ganei.* Est autem ganeum taberna.

PRÆ-

cap. 11. in vitiis patrum eam vocem inveniri. Cl. Blancardus ad Arrian. pag. 56. ita profert hunc locum Fulgent. *Celociam genus naviculæ modicissimæ, quod lembum dicimus.* Verum ego nec in Vett. edd. nec in MS. Leid. ita locum hunc conceptum inveni. Confer Voss. Etym. in CELOX.

b *Placuit Minervæ*] Immo Mercurio placuit. Capella Lib. 1. *Rationabili igitur proposito constituit pellere cælibatum.*

c *Pro contempto*] Leid. cod. *dicitur contemtus.* Atque ita etiam Vett. edd.

d *Itaque nos* &c.] Leid. cod. cum Barth. MS. *Itanc nos.* Fallitur Fulgentius. *Exercitus* non *contemtus*, sed *vexatus* est Plauto. Corrigit Barth. Advers. Lib. XIII. cap. 11. *Contentus. Hic est*, inquit, *continenter fatigatus.* Sed ipsum adi.

e *Plus videas fabiis* &c.] Leid. cod. *Plus videas valgiis, quam sabiis. Denique omnes nictant eum.* Barth. ex suo MS. *Plus videas valgis quam labiis.* Edd. heic mirificè variant, Obliviosus Grammaticus respexit locum Milit. Glor. Act. II. sc. I. vers. 15. *Itaque hic meretrices labiis ductant eum, Majorem partem videas valgis saviis.* Hinc ergo in Gemmâ *valgire* & *valgiare* dicitur idem esse ac labia habere extrorsum prominentia. Adi Voss. in de Vit. Serm. Lib. IV. cap. 29.

f *Cinnum facere*] Barth. Advers. Lib. XXXVII. cap. 1. *Simium facere* emendat, idque idem esse ait, quod illudere. At Lib. XIII. cap. 11. *nictum facere* in Fulgentio rescribendum censuerat.

g *In subatione*] Notum quid *subare* sit, ὀργᾶν nempe & κάπριζειν. Sed Leid. cod. *In supinatione pacti.* Sanè *supinatione* etiam M. & L. habent: nec temerè damnaverim, *Resupinare* certè obscœnum verbum. Juvenal. Sat. III. 112. *Aviam resupinat amici.* Ita legit Vet. Schol. non *aulam.*

h *Obterto*] *Abroso* Vett. edd.

i *Simpulator*] Gloss. Isid. *Simpulator, amicus sponsi, assiduus cum eo in convivio. Simpulator, conviva.* Nomen habet à *Simpulum.* Vide Festum, & Scalig. ad eundem. Hottom. de Rit. Nupt. cap. 30. Voss. Etymol. in voce SIMPULUM. Sed Barthius Advers. Lib. XIII. cap. 11. *Symbolator* & *Symbolones* finxit nobis a Symbolis. Scio b. & p. confundi interdum; tanquam *βουπαῖς* qui Græcis est, *pubeda* a Capella & Isidoro in Gloss. dicitur, cum *bupæda* esset dicendum. Festus in BULIMAM. *Hinc est quod grandes pueros bupædas appellant, & mariscam ficum busycon.* Errare tamen heic Barthium disces ex Vossio.

k *Sutrius*] *Succius* Scaligero ad Festum, & Vossio in Etymol. laudatur: atque ita etiam heic Vett. edd. habent. Sed *Sutrius* disertim exhibet cod. Leid. quem alium a Succio esse rectè censere videtur Rutgers. Var. Lect. Lib. IV. cap. 19. *Sutrium* laudavit quoque Mych. Lib. III. cap. 8. Planciades noster.

PRÆSEGMINA sunt partes corporis incisæ, ut Tages in [l] haruspicina ait: *Præsegminibus amputatis.*

[m] CONGERRONES, qui aliena ad se congregant: unde apud Romanos Gerones [n] Brutiani dicti sunt.

CISTELLA dicitur capsella. Plautus: -- *Cistellam* [o] *effer cum crepundiis:* id est, cum puerilibus ornamentis.

FABRE perfecte dicitur. Antidamas in Moralibus libris: *Fabre compactum animal hominem quis ferat sic ire pecuatum? & averruncassit igitur tam* [p] *Aricinas hominum mentes.* Porro averruncare dixit pro eradicare: Aricinas vero testeas, vel argillaceas; & pecuatum, stultum.

[q] ALUCINARI dicitur vana somniare; tractum ab alucitis, quos nos κώνωπας dicimus; sicut Petronius Arbiter: *Nam* [r] *centum vernalis me alucitæ molestabant.*

[s] CULLEUS dicitur saccus, [t] in quo rei conclusi in mare mittuntur. Plautus Vidularia: -- *Jube hunc insui in culleo, Atque in altum deportari, si vis annonam bonam.*

ELO-

l *Haruspicina*] Leid. cod. cum Vett. edd. *haruspicinis.*

m *Congerrones*] *Congerones* Vett. edd.

n *Brutiani*] Consulendus Scaliger ad Festum voc. BRUTIANI. Gellius Lib. x. cap. 3. & ibi Interpretes. Gloss. Steph. *Brutiani*, οἱ δημόσιοι ὑπηρέται ἄρχουσι. In Festo hac voce pro *perseveraverunt* Leid. cod. exhibet *perseverarant.*

o *Effer*] Leid. cod. *mihi offers.*

p *Aricinas*] Ita & Leid. cod. *Eretinas* Vett. edd. Puto *Aretinas* scribendum, quia mox *testeas* interpretatur. Atque ita video etiam Godofredum edidisse. Virgil. Catal. *Aretinæ calix, manibus decorate paternis, Ante manus medici quam bene sanus eras.* Turneb. Advers. Lib. XXVI. 10. *Eretinæ mentes in Fulgentio sunt testeæ argillaceæ, fatuæ. Adfert ex antiquo scriptore, Averruncassit diva tam eretinas hominum mentes.* Unde illud *diva* pro *igitur*, quod Mercerus exhibet, hauserit, nescio. Vetustæ editiones neutrum habent.

q *Alucinari*] Videndus de hoc verbo Gellius Lib. XIII. cap. 12. & Vossius in Etymol.

r *Centum vernalis*] An legendum *centumvirales*? Ut intelligat muscas, quibus frequenter infestantur, qui in centumvirali judicio adsunt tempore æstivo. Sambucus legit *centum venales.* Sed *vernales* sic mallem, hoc est, vernæ. Locum hunc in Petronii fragmentis ita adduci video: *Nam conceptum vernali allucita molestabant.* Barth. Membranæ: *Conceptam me vernali alucita molestabat.* Cod. Leid. *Centum vernali me alucitæ molestabat.* Verbo *molestare* usus etiam est in Fragm. Trag. *Ergo aut tace, aut meliorem noli molestare.*

s *Culleus*] Leid. cod. *Culleum dicitur saccum.* Et in lemmate, QUID SIT CULLEUM. Lex. Cyril. Ἀσκὸς τεκμηρῶν, *culleum.* Etiam Varro R. R. Lib. 1. cap. 11. neutro genere utitur.

t *In quo rei conclusi*] Non omnes profecto, sed parricidii rei. Unde *culleus*

par-

ELOGIUM est hereditas in malo. [u] Cornelius Tacitus lib. facetiarum: *Casi itaque morum elogio in filiis derelicto.*

LIXA, mercenarius. Lucanus: *Stat, dum* [x] *lixa juvat.*

SUDUM dicitur serenum. Tiberianus: *Aureos subducit ignes sudus ora Lucifer.*

[y] LUTEUM dicitur splendidum. [z] Pacuvius Thyeste: *Non illic luteis aurora bigis.*

ABSTEMIUS, [a] observans. Rabirius in Satyra: *Abstemium merulenta fugit Methenia nomen.*

VADATUS, obstrictus, vel sub fidejussione ambulans; sicut Fenestella ait: *Apud quem vadatus amicitiæ nodulo tenebatur.*

MANUBIÆ sunt ornamenta regum. Petronius Arbiter: *Tot regum manubiæ penes fugitivum repertæ.*

AUMARIUM dicitur locus secretus publicus, sicut in theatris, aut circo. Petronius Arbiter: *In* [b] *aumatium memetipsum conjeci.*

DE-

parricidii dictus. Interpres suppositicii illius Abdiæ Lib. III. *In culleum parricidii jussit recludi.*

u *Cornelius Tacitus*] Barth. Adversf. Lib. XIII. cap. II. ex Tacito facit nobis *Catium.* Vide ipsum.

x *Lixa juvat*] Leid. cod. *vivat.* Unde *bibat* faciendum, ut Vett. edd. repræsentant. Atque ita habetur apud Lucan. Lib. IX. vers. 593.

y *Luteum*] Rectius explicaret *croceum.* Nonius: *Luteus color propriè est croceus.* Virg. Æn. VII. *Aurora in roseis fulgebat lutea bigis.* Schol. Horat. ad Epod. 10. LUTEUS. *Croceus: sic dicimus auroram luteam.* Gloss. Cyrill. κροκοειδὴς, *lutea.* Palladius Catal. Pith. Lib. IV. *Lutea fulgebat roseis aurora capillis.* Isidor. Orig. Lib. XIX. cap. 28. *Luteus color rubicundus, quod est croceus. Nam crocus lutei coloris est, ut: Croceo mutataque vellera luto.* Corrige: *Jam croceo mutabit vellera luto.* Locus est Virgil. Ecl. IV. vers. 44. Quia lutea aurora est crocea, hinc Aemenus: *Aurora oceanum croceo velamine fulgens Liquerat, & bijugis vecta rubebat equis.*

z *Pacuvius Thyeste*] Cod. Leid. *Unde & Pacuvius in Tragediâ Thyestis ait.* Nec aliter, puto, scripserat Planciades.

a *Observans*] Isidorus in Glossis MSS. laudante Savarone ad Lib. VI. epist. 12. Sidon. *Abstinet, observat. Abstemius, sobrius.*

b *Aumatium*] Ita cum Mercero habet etiam Leid. cod. Sed Vett. edd. *aumarium.* Atque ita legit etiam Vulcanius ad Philoxenum, corruptamque eam vocem autumat ex *armarium.* Grammaticus nescio quis Barthio laudatus Adversar. Col. 1603. *Armarium locus, ubi quarumque artium instrumenta ponuntur. Armentarium, ubi tantum tela armorum.* Scribe, *armamentarium*, ita enim ὁπλοθήκη Latinis appellatur. Laurenbergius in suo Antiquario *aumarium* dicit esse *latrinam publicam.* Mirum ni hoc inde suspicatus est, quod *locus secretus* dicatur à Fulgentio. Gloss. Labb. Ἄβαξ, *aba-*

DELENIFICUS, blandiloquus. Lucillius Comicus in Immolaria: *Nescio quorsum mihi eveniant tua verba, tam delenifica.*

F I N I S.

ens, armarium. Turneb. Adversf. Lib. xxvi. cap. 10. *Suspicor*, inquit, *automatium scribendum, ut locus significetur theatri vel circi, ubi erant machinæ, quæ automata à Græcis vocantur, quæ sponte moveri videntur, & miraculo sunt*. Non persuadet. Hieronymus epist. ad Paulin. *Cur dicitur Paulus vas electionis? Nempe quia legis & scripturarum sanctarum erat armarium.* Scrinium intelligi vult. Σκεῦος ἐκλογῆς dicitur Paulus; sed ea verba cur *vas electionis* potius, quam *electum instrumentum*, vertant, videre nunquam potui.

c *Lucilius Comicus* &c.] Leid. cod. *Unde & Lucretius Comicus in numelarià ait.* Ita & Vett. edd. Sed Lucretius transformandus in Lucilium videtur, cum *Lucilii comœdia* etiam ab Horatii Scholiaste laudetur. Contrarium vitium oblatum esse Arnobio Lib. v. persuasit mihi nuper vir egregiè doctus: nam ubi nunc legatur *vim vomuisse Lucili*, ibi *vim vomuisse Lucreti* esse rescribendum. Barth. Adversf. Lib. xxxvii. cap. 1. *Licinius* heic emendat, verum nec MSS. nec Vett. edd. adsentientibus; quanquam non displicet, si probari non potest à celebri illo Auruncæ alumno alium fuisse Lucilium, qui comœdias scriptitaverit. Confer, quæ ad Lucilium pag. 99. commentatus est Franciscus Douza.

F A-

LACTANTII PLACIDI

ARGUMENTA METAMORPHOSEON OVIDII.

Lucianus:

Ο'υδὲν ἐν ἀνθρώποισι διακριδόν ἐςι νόημα·
Α'λλ' ὃ σὺ θαυμάζῃς, τῦθ' ἑτέροισι γέλως.

Amplissimis & Emendatissimis Viris,

CORNELIO 'sGRAVESANDE,

Reip. Delphiex Senatori, ac Judici incorruptissimo;

HENRICO d'AQUET,

Ejusdem Reip. Senatori, nuperrimeque item judiciario honore insigni;

Medicis multo usu expertissimis,

THOMAS MUNCKERUS

S. P. D.

Quod religiose, si unquam mecum in gratiam Salus rediisset, voveram tunc vobis, cum supremum denuntiare mihi diem omnia viderentur, id solutum cum fide nunc eo, uti fideliter & vos, Viri Amplissimi, id temporis mihi succurristis, ne cui aut vanus forte, aut parum beneficii memor, videri possim. Joco quod non inficeto τριπρόσωπος *esse medicus, hoc est, triplex habere os vulgo fertur; boni genii, ubi primum ad ægrum accedat; hominis, ubi pharmacorum ope tantum non ex Orci eum faucibus eripuerit, at plane* κακοῦ δαίμονος*, ubi* σῶστρα *sint persolvenda: eo perquam graphicè mores exprimuntur infimæ plebis, cujus cum malignitate nihil mihi esse commune volo, nec natus ita, nec eductus vel institutus. Honorandum esse medicum propter necessitatem vixdum infantiæ me limina egressum Siracides docuerat, vir sapientia haud vulgaris: at ego non propter necessitatem tantum eum, sed vel in primis eo nomine, quod scientia ejus prorsus admirabilis sit, suspiciendum existimo. Fatuatur, fateor, egregiè, multasque ac magnas nugas blatit Petronianus Trimalchio; attamen non nihil vidit baro ille, cum secundum literarum disciplinam diffi-*

cil-

cillimum esse artificium medici ac nummularii censeret: & nummularii quidem, quod per argentum is æs videat; medici autem, quod adeo accurate intestina nostra noverit, ut tantum non ab aciâ & açu, quid intra præcordia habeamus homunciones, exponere nobis sciat. Et quam, oro, putemus ob caussam deorum adscriptum ordinibus olim à paganis vetustissimum illum medicinæ auctorem Æsculapium, nisi quod præclare admodum de genere humano artem eam mereri, & inesse illi divinitatis nonnihil existimarent? Antiquitus certè salutaris ista professio sapientiæ habita pars fuit, ita ut & morborum curatio & rerum naturæ contemplatio eosdem numeret auctores; his scilicet maximè, ut apud Celsum est, huic studentibus, qui corporum suorum vires assiduo mentis intentu multaque lucubratione maximè attriverant. Sed laudes medicinæ scribere non propositum heic mihi est: eo tantum hæc dico, ut, cum ab humanioribus hisce & antiquitatis studiis non valdè esse alienam artem vestram appareat, tanto majore cum veniâ quicquid hoc lucubrationis, qualecunque est, inscripsisse vobis videri queam. Vos pro ceterâ facilitate vestrâ æqui id rogo bonique faciatis, quod sanè, si pretium ejus æstimare instituatis, levidense omnino, sin autem devotum vobis animum offerentis, auro contra non carum ducatis. Legisse aliquando memini, dum venerandam antiquitatem ruspor, moris fuisse olim apud Græcos, ut gallum gallinaceum, ubi qui ægri ad sanitatem perducti essent, sacrificarent Æsculapio suo: at ego, qui grato me animo à quoquam superari dolenter fero, nullum quidem vobis meis Æsculapiis pullum cortis avium, sed quod ex memet ipso natum est, ingenioli videlicet mei qualemcunque oblatum eo fœtum. Vivitur ingenio, *ait ille,* cætera mortis erunt. *At mortem non effugient, quæ à me scribuntur: non effugient fortasse; ego tamen his ita nomen vestrum præscripsi, ut si æterna futura essent. Hoc vobis si persuaseritis, non poterit non id, quod re vera per se perquam exiguum est, maximum videri. Valete multum, ut cum alii multi, tum & ego valeam. Scripsi Delphis Batav. a. d.* III. *Cal. Novembres A. C.* CIↃ IↃC LXXX.

L A-

LACTANTII PLACIDI

NARRATIONES FABULARUM,

Quæ in

P. Ovidii Nasonis Libris XV. Metamorphoseôn occurrunt.

Fabulæ Lib. I.

I. Chaos in species.
II. Terra in varias personas.
III. Mundus in sæcula quatuor, aureum, argenteum, æreum, & ferreum.
IV. Item annus in tempora quatuor.
V. Gigantum sanguis in homines.
VI. Lycaon Pelasgi filius in lupum.
VII. A Deucalione jactati lapides in viros, & à Pyrrha in mulieres.
VIII. Python Serpens in figuras. *
IX. Daphne Penei filia in laurum.
X. Io Inachi filia in vaccam.
XI. Mercurius in pastorem.
XII. Syringa Nympha in fistulam.
XIII. Argus Arestoris filius in pavonem.
XIV. Io supradicta in Isidem.

* *Ita cum MS. & Veneta in capitum lemmatis. Sed perperam utique. Non enim Python à Nasone, sed terra narratur versa in varias animalium figuras, in quibus & Python erat.*

Fab. I.

Chaos, ut Hesiodus [a] indicat volumine, quod deorum originem continet, fuit initio quædam rerum confusio, quæ

Ad Lib. I. Fab. I.

a *Indicat volumine*] *In volumine* edd. omnes. Sed antiquus ille codex à Nob. Heinsio cum editis collatus non heic tantum, sed & crebro admodum aliis in locis præpositionem istam omittit. Cæterum in eodem codice annexa huic narrationi ista visebantur: *Ex terra cum omnia generata sint, variarumque re-*

quæ postea in suas species distributa est, ita ut levissima corporum, æther igneus, & hunc infra aer frigidus, cæteraque sidera sublimem partem peterent universa; per quæ solis splendor ac Lunæ vagaretur; gravissima autem, humus, liquorque, in ima parte subsiderent.

Fab. II.

Separata erat terra [a] à cæteris elementis, sed homo nondum natus, ipsius terræ futurus ultor ac dominus. Itaque Prometheus Iapeti filius terram imbre mollivit, & ex hac hominem ad Dei similitudinem ac imaginem finxit, cui facies non prona, [b] ut cætera animalia, esset in terram, sed cœlum spectaret erecta.

Fab. III.

Ex quo Chaos injecta luce discussum est, & discretis ele-

rerum mater reperiatur, tum humanum genus, quod cuncta vinceret, Prometheus Iapeti filius, ut idem Hesiodus ostendit, ex humo finxit, cui Minerva spiritum infudit. Secula etiam dicata Varronis auctoritate vertuntur: quoniam aureum in deterius argenteum, & post in aeneum, ac postea, quod Orpheum antedictis est, in ferreum cessit. Sed illa glossatoris alicujus proculdubio sunt, non Lactantii. Certè in Veneta separata à reliquis visuntur. Non tam stultus est hic scriptor, ut videri possit bis idem narrasse. Quæ ista lacinia continet, invenies in sequentibus multo politius relata.

Ad FAB. II.

a *A cæteris*] MS. *à cunctis*. Verum alterum est in omnibus editis.

b *Ut cætera animalia*] Ita & MS. & Veneta. Rænerius & Micyllus, *ut cæterorum animalium*. Giselinus, *ut cæteris animalibus*. Frustra, opinor. Non enim facies tantum cæterorum animalium, sed & ipsa prona dicuntur. Notum est illud Sallust. Catil. cap. 1. *Ne vitam silentio transeant, veluti pecora, quæ natura prona, atque ventri obedientia finxit*, Lactant. Libr. de Opific. Dei cap. 8. *Ut quia nulla his immortalitatis exspectatio est, toto corpore in humum projecta, ventri pabuloque servirent.* Schol. Horat. in Lib. 1. Epist. 4. PORCUM. *In ventrem pronum, corpori inservientem.* Anthropomorphitæ sunt pagani. Diis suis, ut hominibus, rationem & figuram corporis erectam tribuunt. Lactant. modo laudatus de Vero Cultu Lib. VI. cap. 2. *Diis suis non cœlestem sensum, sed humanum potius attribuunt: ideoque illis necessaria & grata esse credunt, quæ nobis* &c. Artemidorus de Somniis Lib. II. cap. 48. Φαίνονται δὲ οἱ θεοὶ ἐν ἀνθρώπων εἴδεά τε καὶ μορφῇ, ἐπειδὴ νενομίκαμεν αὐτῶν τὰ εἴδη ἡμῖν ἐοικέναι. Rectè Junilius Episc. Afric. Comment. in Genes. pag. 32. Ed. Bas. *Non ergo secundum corpus, sed secundum intellectum mentis, ad imaginem Dei creatus est homo: quanquam & in ipso corpore quandam proprietatem habeat, quæ hoc indicet, quod erecta statura factus est: ut hoc ipso admoneretur, non esse sibi terrena sectanda, velut pecora, quorum voluptas omnis ex terrâ est: unde in alvum cuncta prona atque prostrata sunt.*

Ad

clementis, [a] faciem hanc tam claram mundus accepit; deinceps, quasi in ætates quasdam, in sæcula quatuor distributus est, hoc est, aureum, argenteum, æreum, & ferreum. quibus pro qualitate sui adscripta sunt nomina. Nam aureum sæculum dictum est, quod Saturno regnante omnium rerum erat plena tranquillitas: non furor sæviebat armorum, non avaritia fluctibus commiserat vitam, & cessantibus rastris, inarata gravidas fruges terra præbebat. Otiosa erat ac secura vita mortalibus; ac sine vicissitudine temporum continuâ veris gratiâ fruebantur. Deinde secundum sæculum in argenteum ab aureo colore migravit. Tunc primum & æstus ardentior cœli, & graviora frigora incubuere mortalibus. tunc meditata domorum tutiora secreta. Antea enim aut in antris habitabant, aut incolebant [b] frutecta sylvarum. Semina etiam tum primum sulcis cœpere committere: cum jam terra solita hominibus negaret alimenta. Tertium sæculum successit æreum, [c] argento jam durius. Cœpere homines inverecundius vivere. Nam cupiditate habendi avaritia cum perfidia exorta est. Inde mare pervium factum, dum divitiæ requiruntur. Terra quoque cunctis antea communis, limitibus, terminisque discreta est: & [d] in venis ejus non solum frumenta quæsita sunt, sed metalla inventa crepuerunt. Quartum sæculum [e] ferreum à rigore duratum est: quod in tantam rabiem furoris erupit, ut omnia [f] scelera cupiditatis excelleret. Nam ab odiosa vita, & insanientis avaritiæ grassationibus ad parricidia usque perventum est.

Fab. IV.

Ad FAB. III.

a *Faciem hanc tam claram*] Tò *hanc* ignorat MS.

b *Frutecta sylvarum*] Ita & MS. & Veneta. Perperam *tecta* Giselinus. Perperam etiam *fruteta* Micyllus & Rænerius. Vide, si tanti est, quæ notavimus ad illa Fulgentii Prolog. Lib. 1. *Quicquid per virecta Tempe* &c.

c *Argento jam durius*] Sic cum MS. Veneta & Micylliana. Sed Rænerius & Giselinus, *argenteo* &c.

d *In venis ejus*] *In venis quidem* MS.

e *Ferreum à rigore*] Sic cum Venet. & Micyll. disertim MS. Giselinus dedit, *ferri nimio rigore*. Rænerius, *ferreum à rigore dictum est*.

f *Scelera cupiditatis excelleret*] Hæc est MS. lectio, quam adstruit Veneta. Giselinus, *excederet*. Ræner. *exerceret*. Micyllus, *scelere cupiditatis excelleret*.

Ad

Fab. IV.

Cum, Saturno aurei sæculi rectore cœli arce dejecto, teneret Jupiter mundum, [a] sic ipse mundus quatuor ac diversa tempora coarctavit, ut ver, quod fuerat ante unum semper [b] ad serenam tranquillitatem continuum, [c] in partem anni quartam & angustissimum coierit tempus: ut huic succederet ardor æstatis, & tertio sequeretur autumni infida temperies, & post hæc totus annus rigidâ hieme clauderetur: quæ quatuor tempora veris exordio qualitatem imitarentur & ordinem sæculorum.

Fab. V.

[a] Gigantas nomine immensæ molis, & similes matri filios parens Terra progenuit: quorum magnitudini par exarsit audacia. Nam exstructis in excelsum aggerem montibus sacrilegas manus injecere cœlestibus. Sed fulminum igne dejecti, impium genus [b] pœnæ suæ cruore generarunt: nam sanguis eorum permistus terræ, homines procreavit haud longe ab origine discrepantes.

Fab. VI.

De Gigantum sanguine nati quam sacrilegâ mente versati sint, Lycaonis testatur exemplum: qui tyrannus Ar-

Ad FAB. IV.

a *Sic ipse mundus quatuor* &c.] Ita & cum MS. Veneta. Editi reliqui variant. Rænerius dedit, *Sic cum in quatuor* &c. Giselin. *Sicut ipse Saturnus; mundum in quatuor* &c. Videtur scribendum, *Sic ipse mundum in* &c.

b *Ad serenam tranquillitatem continuum*] Ita quoque cum MS. exhibent Veneta & Ræneriana. Nec differt Giselin. nisi quod *continuam* præfert. At Micyllus, *& serenâ tranquillitate continuum.*

c *In partem anni quartam ac angustissimum coierit tempus*] Ita cum MS. etiam Venet. Ræn. & Micyll. nisi quod pro *coierit* repræsentant *cogerit*. Giselinus dedit, *in parte anni quartâ angustissimum cogeret tempus.*

Ad FAB. V.

a *Gigantas nomine immensæ molis, & similes* &c.] Hæc est lectio MS. & Venetæ, pro quâ Gisel. & Ræner. *Gigantes immensæ molis homines. & similes* &c. Micyllus, *Gigantes immensæ molis, & similes* &c.

b *Pœna suæ cruore*] Ita & cum MS. Veneta ac Micylliana. Giselin. *Pœnâ suâ & cruore.* Ræner. omissis temerè duobus vocabulis, *impium genus suo cruore* &c.

Ad

Arcadiæ, cum advenas & hospites trucidaret, etiam Jovem [a] in se accendit iratum. Nam Jupiter humani sceleris impatiens, in deos querimonia delata, simulata hominis specie, ad Lycaonis regiam venit: cui Lycaon tanquam mortali præparans mortem, prius humana membra devoranda velut hospitali humanitate apposuit: quæ postquam Jupiter sensit, non eum penitus interemit, ne supplicii amitteret sensum; sed in lupi sævi eum formam convertit; qui & mores [b] in rabie, & nomen Lycaonis in appellatione servaret. Non contentus fuit Jupiter cæteros homines unius Lycaonis terrere supplicio, nisi in genus omne sæviret. Inde denique tantam jussit aquarum copiam redundare, ut opertis diluvio montibus cuncti homines interirent.

Fab. VII.

Jupiter propter audaciam Lycaonis cæterorumque mortalium, qui sceleribus suis etiam deorum potentiam tentabant, [a] orbem terrarum profusis imbribus inundavit. Et cum duo pietate cæteros mortales antecessissent, Deucalion Promethei filius, ac Pyrrha, eadem soror atque conjux; [b] & Parnasso monte proluviem imbrium effugissent; sorte moniti Themidis, eo tempore quæ [c] antistes terræ fuisse traditur, à deis per preces generandæ prolis ve-

Ad FAB. VI.

a *In se accendit iratum*] *In se accepit* Rænerius.

b *In rabie*] Sic Giselinus quoque & Micyllus cum MS. Sed Rænerius *in rabiem*, & mox *in appellationem*.

Ad FAB. VII.

a *Orbem terrarum*] Ita Giselinus & Micyllus ediderunt. Sed Veneta & MS. unâ voculâ auctius, *itaque orbem terrarum*. Quod non ausim damnare, cum frequenter ita πλεοναστικῶς particulam istam *itaque* repræsentet idem ille codex; tanquam infr. fab. 10. *Jupiter vero... ne, si negasset, proderet puellam*, *itaque tribuit confestim*. Confer Lib. II. fab. 7. Lib. IV. fab. 4. & 19. VI. 7. VIII. 4. XIV. II. Non dissimiliter Hyginus Myth. cap. 43. *Thesem in insula Dia tempestate retentus, cogitans, si Ariadnen in patriam portasset, sibi opprobrium futurum, itaque in insulâ Diâ dormientem reliquit*. Rænerius pro lubitu totum principium hujus fabulæ refinxit.

b *Et Parnasso monte*] Ræner. *Et è Parnasso*. Giselin. *& in Parnasso*. Micyll. *eque Parnasso*. Frustra omnes. Amat noster præpositionis istius ellipsin.

c *Antistes terra*] Ita habent editi omnes; quanquam Giselinus notat τὸ *terra* abesse à codicibus nonnullis. Infr. Lib. IV. fab. 17. *antistes Deorum* dicitur. Forte *antistes oracli* scripserat au-

veniam acceperunt: ita ut lapides post tergum jacerent, ex quibus homines nascebantur: & à Deucalione missi in viros vertebantur; à Pyrrha autem, in fæminas.

Fab. VIII.

Post cataclysmum factum edidit terra Pythonem serpentem [a] speciem ignotam mortalibus. Hunc Apollo sagittis interemit. & ne ejus aboleret nomen, instituit ludos, [b] & certamina quædam in his ludis ostendit. Unde etiam Apollo Pythius est appellatus, ludique Pythii.

Fab. IX.

Daphne Penei fluminis filia, cum omnium virginum, quæ in Thessaliâ essent, speciosissima haberetur, adeo quidem, ut deos pulchritudine sua caperet; [a] Apollo cum eam conspexisset, formâ ejus expalluit. Quam cum neque pollicitis, neque precibus adire potuisset, [b] vim ut adferret instituit. [c] Et illa cursu conspectum ejus effugere cupiens, patrem invocavit, ut virginitati suæ, [d] quam sibi

ctor. Nam primo Terra, deinde Themis, tertio Python, quarto Phœbus oraculum tenuit. Vide quæ diximus ad Hyg. Myth. cap. 140.

Ad FAB. VIII.

a *Speciem ignotam*] *Specie ignota* in margine Rænerius. Atque ita edidit Micyllus.

b *Et certamina quædam in his ludis ostendit*] Rænerius, audaci mehercules exemplo, præter τὸ *certamina*, verba ista omnia omisit. At Giselinus, *& certamina quædam in his ostendit.* Venet. & Micyll. *Ludos & certamina: quæ jam in his ludis ostendit.* Etiam MS. cod. pro alterâ lectione, *quæ jam* &c. Cæterum caussam aliam, cur Pythius Apollo dictus sit, legas apud Aristoph. Schol. in Plutum pag. 6. ed. Cald. Δαίμων τις ἦν οὕτω καλούμενος Πύθων. ἀφ' οὗ ἡ Πυθία παρωνομάζετο. ἢ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀπόλλων Πύθιος ὀνομαζόμενος, διὰ τὸ τοῖς πυνθανομένοις χρησμοὺς διδόναι &c. Sed veram Etymol. disces ex Heinsii Aristarch. Sacr. p. 18.

Ad FAB. IX.

a *Apollo cum eam*] Ita edd. omnes. Sed MSS. 2. *Apollo enim cum illam.* Forte. *Apollo etiam cum* &c.

b *Vim ut afferret*] Sic legitur in MSS. 2. Vindicavimus eandem locutionem huic scriptori etiam Lib. II. 8. IX. 10. X. 3. Hygin. Astron. II. 20. *Vim sibi pene allatam.* Cap. 18. *Eum vim sibi afferre voluisse.* Nepos Dion. cap. 10. *Dioni vim allatam.*

c *Et illa*] *At illa* Micyll. Quod præfero.

d *Quam sibi permiserat*] Sic rectè cum MS. Venet. & Micylliana. Perperam *promiserat* Rænerius & Giselinus. *Permittere* est concedere, committere &c. Horat. Lib. IV. od. 4. *Cui rex Deorum regnum in aves vagas Permisit.* Et Lib. I. Sat. 3. *Si tibi regnum Permittant homines.* Terent. A. Act. I. sc. 5.

Be-

sibi permiserat, ferret auxilium: [e] cujus ille auditis precibus, filiam deorum auxilio, ut vim effugeret, in laurum convertit.

Fab. X. & XIII.

Io Inachi amnis filia, cum æquales suas specie præcederet, ab Jove adamata est, qui ammotis precibus, desiderium explevit: & ne puella [a] Junonis iram incideret, à compressore in vaccam est transfigurata, cujus fallaciam Juno cum intellexisset, [b] petit eam à Jove velut munus sibi dari, [c] quia speciosior erat cæteris armentis, quæ [d] in Peloponneso essent. Jupiter vero, ne, si negasset, proderet puellam, tribuit confestim. Juno autem, ne amplius ejus pellex cum Jove concumberet, Argum Arestoris filium centum oculos habentem ei præposuit. quem Mercurius pa-

Bona nostra hæc tibi permitto, & tuæ mando fidei. Justin. Lib. II. cap. 7. *Administratio reipublicæ annuis magistratibus permissa.* Nepos Hamilcar. cap. I. *Eam rem arbitrio permiserunt Hamilcaris.* Sallust. Jug. cap. 103. *Belli componendi licentiam ipsis permittit.* Senec. de Provid. cap. 6: *Permisi vobis, metuenda contemnere, cupienda fastidire.*

e *Cujus ille auditis precibus, filiam* &c.] Ita locum hunc constituit Giselinus. Veneta & Micylliana habent, *Quam ille, auditis precibus filiæ, deorum ut vim effugeret, in laurum convertit.* Atque ita quoque Rænerius, nisi quod τὸ *filiæ* omittit. Quam vocem agnoscit tamen MS. liber, qui cæteroqui cum Giselino facit. Infr. Lib. VI. fab. 4. *Auditis itaque precibus ejus, Jupiter agricolas in speciem ranarum transformavit.* Lib. XII. fab. 6. *At ille auditis precibus ejus* &c.

Ad FAB. X. & XIII.

a *Junonis iram incideret*] Ita cum Giselino & Venet. & MS. Rænerius & Micyllus. *in Junonis iram* &c. Existimo nihil opus esse ista præpositione. Chrysol. Serm. LVIII. *Ne incurrant de tali præsumptione sententiam.* P. Syrus: *Heu quam pœnitenda incurrunt homines vivendo diu!* Victor in de Persec. Vand. Lib. III. *Quisquis enim aliquid pravitatis invenerit, sibi imputat quod incurrit.* Sallust. Jug. cap. 101. *Redient ab latere Mauros incurrit.* Vet. Interpr. Job. cap. V. 14. *Per diem incurrent tenebras.* Interp. Abdiæ Babylon. Lib. I. *Cæcitatem continuo malè sanæ mentis incurrit.* Familiaris præ cæteris Tacito illa constructio; qua usum deprehendo etiam Ambros. de Tob. cap. 2. *Cadenti de passerum nido albugine cæcitatem incidit:* Noster infr. fab. I. Lib. XIV. *Amorem incidit.* Ubi plura annotamus.

b *Petit eam à Jove velut munus sibi dari*] Sic Rænerius & Giselinus ediderunt. Veneta, *Petit eam à Jove velut munus sibi daret vaccam.* MS. *Petit eam à Jove velut munus sibi daret, vacca quia* &c. Putes scripsisse, *Petit ea à Jove, velut munus sibi daret vaccam; quia* &c. Atque ita planè Micyllus, nisi quod auctius una voculâ, *ut velut munus* &c.

c *Quia speciosior erat*] MS. & Veneta; *quia speciosissima erat cæteris armentis.* Excidit forte particula *in* vel *præ*.

d *In Peloponneso*] MS. *In Peloponensi regno.* Lege, *Peloponnensi regno.* Infr. Lib. IV. fab. 13. *Per Tænarum promontorium Peloponnense.*

patris jussu interemit; & à casu ejus Argiphontes est cognominatus. Juno Argum, [e] quem ob custodiam ille occiderat, in volucrem pavonem transformavit, & receptum in suam tutelam pennis insignibus, quibus amissa lumina indicaret, ornavit.

Fab. XI.

Jupiter mittit Mercurium in habitu pastoris ad Argum supradictum interficiendum.

Fab. XII.

[a] Syringa Nympharum Naiadum, quæ [b] circa Nonacrinum montem Arcadiæ vagabantur, speciosissima proditur fuisse. quam cum Pan Mercurii filius adamasset; [c] & eam persequens ad amnem [d] Ladonem Arcadiæ compulisset, ne vi castitatem deponere cogeretur, sororum auxilio [e] in arundines conversa est. ex quibus fistula composita est, quæ nomine ejus apud Græcos Syringa nuncu-

e *Quem ob custodiam ille occiderat*] Hæc lectio est Venet. Ræner. & Micyll. quam & MS. adstruit, nisi quod τὸ *ille* omittit. Giselinus dedit, *Quia ob custodiam ejus occiderat.*

Ad FAB: XII.

a *Syringa*] Ita non dubitavi rescribere ex MS. quanquam *Syrinx* repræsentant edd. omnes. Rationem ultra non quæret, si quis legerit, quæ ad Hyginum & Fulgentium non uno loco à nobis annotata sunt. Confer etiam, quæ infra ad Lib. II. 7. IV. 18. VI. 1. dicentur. Servius ad Ecl. II. 31. *Ergo Pan, secundum fabulas, amasse Syringam nympham dicitur.*

b *Circa Nonacrinum montem Arcadiæ*] MS. *Circa Nonacrum.* Unde putes faciendum *Nonacrim.* Sed infra invenies rursus Lib. II. fab. 5. *Circa Nonacrinum montem.* Lib. IV. II. *Circa montem Nonacrinum moratus.* *Vertex Nonacrinus* est Hygino Myth. cap. 177. Ita *jugum Maleum* ait τ̃ *jugum Malea* apud Flor. Lib. II. cap. 9. *Vertex Cyllenæus* apud Ovid. Lib. XI. Met. vers. 304. *Peliacus vertex* apud Catull. Carm. LXV. vers. 1.

c *Et eam persequens* &c.] Sic edidit Giselinus. MS. *persequeretur.* Venet. & Ræner. hoc amplius, *& eam persequeretur, cum ad amnem* &c. Lege, *& eam persequens, cum ad* &c. Repetitum est otiosè illud *cum*, ut Lib. II. fab. 4. *Cum Liguriam incoleret, & in ripâ Eridani amnis, quem quidam Padum vocant, cum vidisset.* Confer ejusdem libri fab. 5. & Lib. XI. fab. 1. Reperire est illius locutionis exempla complura apud Hyginum: tanquam Mythol. cap. 28. *Hi cum Dianam comprimere voluissent, quæ cum non posset viribus eorum resistere* &c. Vide quæ ad eum locum annoto.

d *Ladonem*] *Ladona* Veneta &Ræneriana. *Ladonam* MS. Quod vereor ne frustra spreverint scioli.

e *In arundines conversa est; ex quibus* &c.] Venet. & Ræner. *In arundinem conversa est, ex quâ* &c. Sanè *arundinem* exhibet etiam MS.

Ad

cupatur: cujus cantu Argus in somnos compulsus est, quo facilius eum Mercurius interficere posset.

Fab. XIV.

Io supradicta cum furiis exagitata orbem terrarum percucurrisset, novissimè in Ægyptum delata, ac placata Junone à Jove, [a] in pristinam figuram reversa, Isidis Deæ nomen accepit, [b] Linigeraque est appellata.

Fabulæ Lib. II.

I.	Phaethon Solis & Clymenæ filius fulmine ictus.
II.	Sorores Phaethontis in arbores populos.
III.	Lacrymæ earum in electrum.
IV.	Cycnus Sthenelei filius in avem sui nominis.
V.	Callisto Lycaonis filia in ursam.
VI.	Eadem cum filio Arcade in sidera.
VII.	Corvus candidus in nigrum.
VIII.	Coronis in cornicem.
IX.	Nyctimene in noctuam.
X.	Ocyroe in equam.
XI.	Battus in saxum.
XII.	Aglaurus in lapidem.
XIII.	Jupiter in taurum.

Fab. I.

Clymene Oceani & [a] Tethyos filia, cum Phaethontem ex

Ad FAB. XIV.

a *In pristinam figuram reversa, Isidis*] Ita ediderunt Micyll. & Rænerius. Giselinus, *regressa, Isidis* &c. Veneta, *reversa est*. MS. *regressa est, Isidis* &c. Videtur reponendum. *reversa est, & Isidis* &c. nisi tamen *regredi* pro *reverti* usurpavit, ut interpres suppositicii Abdiæ Lib. I. *Qui à Simone regressus est*. Lib. III. *Execrantes adolescentem, domum regressi sunt*. Et Auctor vitæ Apollinaris: *Post multum tempus regressus ab Æmilia*. Justin. Lib. I. cap. 6. *Assumtoque comite, Persepolim regreditur*. Sex. Rufus Breviar. cap. 19. *Regressus in Syriam obiit*.

b *Linigeraque est appelláta*] Ita reposui ex MS. Perperam Venet. & Ræner. *Vigilansque est appellata*. Perperam etiam *Niligenaque* vel *Linigeraque dea est appellata* Giselinus, aliique.

Ad LIB. II. FAB. I.

a *Tethyos*] Rectè ita edd. omnes. MS. tamen *Thetidis*. Forsan Lactantii ipsius heic aliqua culpa. Thetin enim in-

ex Sole conceptum genuisset, & in adultam perduxisset ætatem, monuit ut patrem cognosceret. Qui infeliciter progressus ad orientem Solem pervenit, agnitusque est ab eo per connubii indicia: accensusque agitandi currus amore, quem quatuor equi, Pyrois, Eous, Æthon, ac Phlegon per orbem assueverant trahere, [b] diu expetitum currum accepit; & [c] à præministris Horis junctum conscendit. Monitis itaque instructus patris, cùm per iter ignotum equis obniti nequisset, equi ignoto agitatore conterriti mundi pronam partem petierunt. Quamobrem cum cuncta mortalium ardore subito [d] proflagrantium incenderentur, [e] à Joveque opem implorantes peterent, ne orbis terrarum conflagraret; Phaethon fulmine ictus est, & è curru præcipitatus: atque ita liberati equi vinculis, agnito itinere, ad suam stationem reversi sunt.

Fab. II. & III.

Sorores Phaethontis Phaethusa, Lampetie, Phœbe, casum fratris dum deflent, deorum misericordia in [a] arbores populos mutatæ sunt. Lacrymæ earum, ut Hesiodus & Euripides indicant, in electrum [b] sunt conversæ.

Fab. IV.

interdum cum Tethye confundi ab inferioris ævi scriptoribus alibi observavimus.

b *Diu expetitum currum*] Hæc lectio est MS. quam & Micyllus repræsentavit. Renærius, *currum diu petitum*. Sanè τὸ *currum* habet etiam Veneta. Frustra ergo Giselinus, *diu expetitam veniam*.

c *A præministris*] Sic & Veneta cum Giselino. Infr. Lib. IX. fab. 5. *Galanthis præministra conspexit eam*. Servius ad Æn. XI. 543. *Camillos & Camillas appellabant Flaminicarum & Flaminum præministros*.

d *Proflagrantium*] Ita & MS. cum Ræn. & Gis. Sed Micyll. & Venet. *proflagrantia*.

e *A Joveque*] Haud vulgariter dictum, pro *&* *a Jove*. Sic hac ipsâ fabulâ *in terramque*. & Lib. XII. fab. 2. *in finesque* exhibet Rænerii editio. Sed istorum neutrum in MS. invenit illustr. Heinsius. Naso ipse XI. Met. 227. *In suaque Æaciden succedere vota nepotem Jussit*. Nepos Datam. cap. 7. *Scismas maximus natu filius descivit, adque regem transiit*. Et in Hamilc. cap. 4. *Mare transiit, in Hispaniamque venit*. Hygin. Astron. IV. cap. 3. *In eoque Aries ut affixus videatur*.

Ad FAB. II. & III.

a *Arbores populos*] *Arbores populeas* Venet. Micyll. & Ræner. Sed alterum rectum puto. Vibius Sequester: *Eridanus Galliæ Cisalpinæ, qui & Padus, ubi Heliades mutantur in populos arbores*. Adde quæ notavi ad Hygin. Mythol. cap. 140.

b *Sunt conversæ*] Addit Veneta, *ac fluisse dicunt*. Rænerius, *quod ex illis arboribus, in quas mutatæ feruntur, fluere dicitur*. Sed ista sapiunt ejus interpolationem. Micyllus, *ac fluisse dicuntur*.

Fab. IV.

Cycnus [a] Stheneli filius, materno genere Phaethonti proximus, cum Liguriam incoleret, & in ripâ Eridani amnis, quem quidam Padum vocant, [b] cum vidisset corpus Phaethontis à sororibus ejus ablui, pari calamitate est concussus. Plus enim justo deflendo propinqui interitum, deorum voluntate in volucrem cycnum abiit, qui perosus cœlestem ignem, paludes ac flumina, quibus insenesceret, est secutus. [c] Phanocles in Cupidinibus auctor.

Fab. V. & VI.

Jupiter cum reliquias torrentis ignis persequeretur, ut laborantibus opem ferret mortalibus, [a] cum circa Nonacrinum montem Arcadiæ, in quo genitus existimatur, vagaretur, in Callistus Lycaonis filiæ incidit amorem: cui cum preces de explemento desiderii sui admovisset, frustratasque voces suas intellexisset, astu eam subiit. [b] In Dianæ namque sexum [c] se rejecit, ac fatigatæ ornatus pharetra sagittisque, velut Diana, occurrit; ac veste pariter posita, Jovem virgo experta est. [d] Neque ideo immerenti delictum remissum est. Nam confestim pellicatu ejus accen-

tur. MS. *ac fluxisse dicunt.* Sed verba ista collocat post τὰ *mutata sunt.* Et rectè quidem. Nam quæ sequuntur, *Lacrymæ earum* &c. novum faciunt argumentum. Lego ergo, *mutata succina flevisse dicuntur. Lacrymæ earum* &c. Quibus verbis novum, ut dicebam modo, inchoatur argumentum, quod in MS. collocatum erat ante versum illum poëtæ. *Inde fluunt lacrymæ* &c. Emendationem meam adstruunt non parum illa Servii ad Ecl. vi. 62. *Sorores Phaëthontis succina flevisse dicuntur.* Adde not. ad Fulg. Lib. i. cap. 15.

Ad FAB. IV.

a *Stheneli*] Veneta, Micyll. & Ræner. *Stheneli.* Quod idem est. Vide summi viri I. F. Gronovii Observat. Lib. iv. cap. 15.

b *Cum vidisset*] Non rectè τὸ *cum* expulerunt Micyllus & Giselinus. Vide, quæ dixi ad Lib. i. fab. 12.

c *Phanocles in Cupidinibus*] Phanocles ἐν Ἔρωσι laudatur etiam à Clemente in Protreptico.

Ad FAB. V. & VI.

a *Cum circa Nonacrinum* &c.] Scripserat, puto, *& cum circa* &c.

b *In Dianæ namque sexum*] *Speciem* Valteriani codices, ut notat Giselinus. Quod aptius videtur, & magis convenit cum verbis Nasonis: *Protinus induitur faciem vultumque Dianæ.* Infr. de Minervâ Lib. vi. fab. 1. *Reversa in speciem suam* &c.

c *Se rejecit*] Ita cum MS. etiam Veneta &Ræneriana. Sed Giselinus & Micyllus, *trajecit.*

d *Neque ideo*] Ita edd. omnes. MS. tamen, *neque adeo.* Sed alterum re-

censa, ne amplius pulcritudine conjugem caperet, in ursam eam transfiguravit. Quæ à Jove cum Arcade filio, quem erat enixa, inter sidera collocatur. A Græcis autem Helice, à nostris septentrio nuncupatur; & à Tethy & Oceano ob Junonis iram inter cætera sidera [e] liquore non tingitur, ut auctor Hesiodus indicat. [f] Hinc illud: Sed lucet in astris Callisto, renovatque suos sine fluctibus ignes. Ipse autem Arcas in cœlum translatus, Arctophylax dicitur.

Fab. VII.

Corvus volucris initio naturæ candidis pennis plumatus fuit. Sed quia [a] Coronida [b] Coronei filiam indicaverat Apollini in adulterio morari, [c] illa propter acerbissimum indicium flagrantis dei sagittis confixa, niger ex candido factus est. Ex hac & Apolline nascitur Asclepius; quem pater [d] excisum utero matris, cum ea rogo esset imposita, abstulit. Is ad Chironem à patre in Pelium perlatus montem est, ut ab eo incrementum, simulque scientiam acciperet medendi.

Fab. VIII.

Coronis Coronei filia refert corvo, ne indicium Apol-

ctum putem. Phædrus Lib. II. cap. 9. *Frondem bubulcus adfert, nec ideo videt.*

e *Liquore non tingitur*] *Æquore* emendaverat in MS. manus secunda.

f *Hinc illud*] Ita Giselinus cum Rænerio. Sed MS. & Veneta, *vel alii.* Micyllus neutrum habet. Et forsan lacinia glossatoris est.

Ad FAB. VII.

a *Coronida*] *Coronidam* Veneta. Nec spreverim. Vide supr. Lib. I. fab 12. Etiam infr. fab. I. Lib. VI. *Asopida*, *Deoida*, aliaque id genus, nominandi casu dicta invenies.

b *Coronei filiam*] Falsum hoc. Coronis illa, quæ ab Apolline adamata est, non Coronei, sed Phlegyæ erat filia, ut præter alios referunt etiam Hyginus Myth. cap. 202. & Antoninus Liberalis cap. 20. Coroneo nata fuit altera illa, *qua in cornicem cessit.*

c *Illa propter* &c.] Hæc lectio est à Giselino: quam sanam esse præstare non ausim. MS. & Veneta, *Itaque propter acerbissimum indicium flagrantis Dei sagittis confixa est. Ergo ille niger ex candido factus.* Quo prope accedit Micylliana, *Illaque propter acerbissimum indicium flagrantis Dei sagittis confixa fuit, ex eo ille niger ex candido factus.* Sensum ista sane commodum, nec orationem hiulcam efficiunt. Sed τὸ *itaque* non vulgariter heic denuo positum cur mutare non sustineam, disces ex illis, quæ dixi ad Lib. I. fab. 7. Rænerius intolerabili audacia omnem hanc fabulam ita interpolavit, ut non Lactantii, sed ipsius videatur.

d *Excisum utero*] Sic Giselinus. Sed editiones reliquæ cum MS. *exciso utero.*

Ad

pollini faceret. [a] Cum enim Minerva Erichthonium Vulcani filium, qui de complexu sui in terram ceciderat, sustulisset, & comitibus suis Pandroso, & Hersæ, Aglauroque, Cecropis filiabus cistula inclusum custodiendum tradidisset, monuissetque, [b] ne quis omnino id conspiceret; Coronis supradicta, nobilissima virginum, [c] custodiens laxatam cistulam & inspectam, cum draconem reperissent, divulgavit; quamobrem dea eam à se alienavit. Quæ cum solitudine in littore oblectaretur, Neptunus [d] procul conspecta, venere ejus incaluit. cui cum [e] vim afferret, ab eadem dea propter virginitatem tenaciter custoditam in avem cornicem conversa est; [f] ita ut templo deæ submoveretur.

Fab. IX.

Nyctimene Nyctei filia, virgo Lesbia, nimia libidine effrenata, in patris cubile se implicuit, ideoque adversantibus deis ob admissum, cessit in noctuam. quod scelus ipsa nocturno tempore occultat, & in luce visa, ab omnibus volucribus petitur [a] obnoxia.

Fab. X.

Ad FAB. VIII.

a *Cum enim*] Ita Giselinus & Micyllus. Veneta autem & MS. *Cum igitur.* Rænerius, *cum*, *inquit*, *Minerva* &c. Pessimè. & contra orationis nexum, nisi quis cum ipso non Lactantium, sed Coronida hæc inducat narrantem.

b *Ne quis omnino id conspiceret*] Ita cum MS. Veneta & Ræneriana. Sed Gisel. *omnino id ne inspicerent.* Micyll. *Ne quis omnino id, quod tutus esset, inspiceret.*

c *Custodiens laxatam* &c.] Ita Giselinus dedit. Micyllus, *cum à custodibus laxatam cistulam, & inspectum ibi draconem reperisset.* Veneta & MS. *Custodibus laxatam cistulam & inspectam, cum draconem reperissit.* Unicâ literâ mutatâ sensum inde exsculpes commodissimum, *custodibus laxatam cistulam, & inspectum cum draconem reperisset, divulgavit.*

d *Procul conspecta, venere ejus incaluit*] Ita & Veneta cum Giselino, Debebat scripsisse, *ejus procul conspecta venere* &c. Vel, ut Micyllus edidit, *procul eâ conspectâ, venere ejus* &c.

e *Vim afferret*] *Inferret* Giselinus. Nulla causa erat, cum alterum illud & MS. & reliquæ omnes editiones agnoscant. Vide supr. Lib. I. fab. 9.

f *Ita ut templo Deæ submoveretur*] Sic habuit MS. Veneta *admoveretur.* Perperam. Rectius *amoveretur* Micyllus. Rænerius & Giselinus verba ista omiserunt.

Ad FAB. IX.

a *Obnoxia*] Micyllus, *ut noxia.* Sed cum Giselino alterum Veneta & Ræneriana tuentur. Sallust. Cat. cap. 20. *His obnoxii, quibus, si respublica valeret, formidini essemus.* Festus: *Obnoxius pœnæ obligatus ob delictum.* Sed ut sæpe alias, ita & heic injuriæ expositum significat. Flor. IV. 4. *Obnoxium & opportunum injuria juvenem.* Confer quæ de hac voce scripsit Gellius Lib. VII. 17.

Fab. X.

Ocyroe Chironis & [a] Chariclus filia, contemptis patris artibus, vesania futura præcinuit: infanti Asclepio prædixit, quod medicina mortuos ad superos [b] reducturus esset, [c] quodque esset ab avo fulminis ictum experturus. Patrem quoque Chirona [d] serpentibus cruciandum, cupidumque mortis ex deo in mortalium numerum venturum. Quæ cum esset elocuta, [e] in equæ cessit figuram, ne adversantibus fatis plura ederet, quam prædicta Apollinis sinerent.

Fab. XI.

Apollo Jovis & Latonæ filius cum pecus Admeti Pheretis filii pasceret, fistulæ cantu solitudinem protegens, boves ejus in agros Pyliæ regionis progressæ sunt: quas Mercurius avertit, & in sylva occuluit. Quod cum Battus Nelei filius equas pascens vidisset, Mercurius vero ut indicium premeret, ex armentis formosissimam vaccam ei concessit. At ille discedenti affirmavit lapidem proximum quem vidisset, celerius, quam se, quicquam indicaturum. Deus vero ut mortalis fidem experiretur, paulo post mutata figura ad eundem reversus est, simulavitque se amissas bovés quærere, & [a] præmium promisit, si de-

Ad FAB. X.

a *Chariclus*] Ita reposui pro *Charicla*, quod Veneta, Ræneriana, & MS. exhibebant. *Carista* Giselini mirificissimum est. Propius accedit *Charicles* Micylli. Pariter peccatum apud Isidor. Orig. Lib. IX. cap. 2. *Ab Arcade Jovis & Calystæ filio dicti*, pro *Callisto*. Plura hoc genus invenies in notis ad Hyg. Mythol. cap. 224.

b *Reducturus*] Hoc à Giselino est. MS. & edd. reliquæ, *educturus*.

c *Quodque esset ab avo* &c.] Hæc Giselini & Rænerii est lectio. MSS & Veneta, *educturus esset, ab avo fulminis ictum experturum*. Scripserim, ut Micyllus edidit, *& ab avo fulminis ictum experturus*.

d *Serpentibus cruciandum*] *Sagittis* Veneta, Micyll. & Ræner. Sed perperam. Vaticinantis est vera obscuris involvere. Serpentibus tortus fuit Chiron, quia Hydræ Lernææ sanguine tinctæ erant sagittæ, quarum una pedem ejus vulneravit.

e *In equa*] *Equi* MS. Hygin. Astron. II. 18. *Nonnulli eam vatem dixerunt esse: sed quod deorum consilia hominibus sit enunciare solita, in equam esse conversam.*

Ad FAB. XI.

a *Præmium promisit*] Dedisse ait Antoninus Liberalis cap. 23. *μισθὸν χλαῖναν*, quam paullo post *χλαμύδα* appellat. Sed *χλαῖναν* pro eo substituit

Vir

demonstrasset. At ille, cum sub quo monte pascerentur ostendisset, Mercurius perfidia ejus offensus, in lapidem eum mutavit; qui ab eventu index circa [b] Pylum vocatur.

Fab. XII.

Athenis virgines per solemne sacrificium canistris Minervæ ferunt [a] pigmenta: inter quas à Mercurio eminens specie conspecta est Herse Cecropis filia. Itaque aggressus est sororem ejus Aglauron, precatusque, ut se Hersæ sorori suæ jungeret. At illa cum pro ministerio aurum eum poposcisset, Minerva graviter offensa est avaritia ejus, [b] ob quam cistulam etiam traditam sororibus ejus custodiendam adversus suum prædictum aperuisset: Invidiæ novissi-

Vir Clarissimus. Atqui propius accedebat χλανίδα, quod ego volui. Nunc valde dubito, an quicquam sit mutandum. Χλαίνας enim χλαμύδας interpretatur Hom. Schol. ad Odyss. ξ. 513. cui accedit Apollonianus, χλαμύδα appellans id indumentum ad Lib. 1. vers. 763. quod ad vers. 721. dixerat χλανίδα. Nec refragatur Hesychius: Χλαῖνα, inquit, χλαμύς, ἢ ἱμάτιον χειμερινὸν &c. Χλαμύς, χλαῖνα. Ita enim rectè emendant docti homines. Restituenda eadem vox in fragmento pereleganti Hipponactis apud Tzetzen in Lycophronem: Ἐμοὶ γὰρ, inquit, οὐκ ἔδωκας χλαῖναν δασεῖαν ἐν χειμῶνι φάρμακον ῥίγους, οὔτ' ἀσκέρῃσι τοὺς πόδας δασείῃσιν ἔκρυψας, ὥς μοι μὴ χίμετλα γίγνηται. Multipliciter corruptum hoc λείψανον. Corrige, & distingue, ut Iambos esse Scazontes appareat: Ἐμοὶ γὰρ οὐκ ἔδωκας οὐδέπω χλαῖναν Δασεῖαν ἐν χειμῶνι φάρμακον ῥίγους, Οὔτ' ἀσκέρῃσι τοὺς πόδας δασείῃσιν Ἔκρυψας, ὥς μοι μὴ χίμετλα γίγνηται. Cæterum in hac Batti fabula apud Antoninum dicitur Mercurius egisse furtivum armentum διά τε Πελασγῶν, καὶ δι' Ἀχαΐας τῆς Φθιώτιδος, καὶ διὰ Λοκρίδος, καὶ Βοιωτίας, καὶ Μεγαρίδος. Vertit Xylander: *Per Pelasgos, Achaiam, Phthiotidem* &c. Quærit heic vir doctissimus, quem sensum conficere ista possint, καὶ δι' Ἀχαΐας τῆς Φθιώτιδος. *An Achaia fuerit urbs vel locus Phthiotidis? Malle se conjunctionem* καὶ *inserere*. ut sit καὶ δι' Ἀχαΐας, καὶ τῆς Φθιώτιδος. At locus non emendatione indiget, sed explanatione. Ut duplices fuere Achæi, Phthiotici & Peloponnenses, ita duplex etiam Achaia, Phthiotidis alia, alia Peloponnesi. Achæos fuisse in Thessalia, cujus Phthiotis pars, operosè ostendit Salmas. in de linguâ Hellenisticâ pag. 288. & seqq. Achaia Phthiotidis est illa, de quâ Apollon. Scholiastes ad Argon. Lib. 1. vers. 178. Ἀχαΐς δὲ μέρος τῆς Θεσσαλίας, ὡς ἡ Πελλήνη.

b *Pylum*] Sic reposui, cum *Pylium* in MS. Venetâ. & Micyllianâ invenirem. Perperam etiam *Pylion* Giselinus. Terminatione Latina usus est, ut fab. 7. Lib. 1. ubi *Pelium montem* habes, qui Πήλιον Græcis est. Hesych. Πύλιον ὄρος, ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Πύλιον. Distinguo & rescribo: Πήλιον, ὄρος ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ πόλις. Vide Stephanum.

Ad FAB. XII.

a *Pigmenta*] Vide quæ de hac voce congessi ad Fulgent. Lib. III. cap. 8.

b *Ob quam cistulam etiam* &c.] Sic cum Giselino & Veneta. Nec variat MS. Micyllus tamen, *&* *quod cistula* &c. Rænerius heic solitâ suâ usus audaciâ est.

vissimè imperavit [c] eam sororis Herses exacerbare fortunio: diuque excruciatam saxo mutavit.

Fab. XIII.

Cum Mercurius jussu patris in Phœnicen transgressus esset, ut armenta illius regionis ad littus compelleret, Jupiter in taurum conversus, cum se juvencis Agenoris regis immiscuisset, & in amorem sui spatiantes in arenâ virgines consistere coegisset, paulatim [a] singulas alludens, novissimè Europam Agenoris filiam, cujus amore compulsus averterat figuram, insidentem suo tergo per mare in insulam Cretam detulit, ibique concubitu ejus fruitus est.

Fabulæ Lib. III.

I. Dentes draconis in homines.
II. Actæon in cervum.
III. Juno in anum.
IV. Teresias in fœminam.
V. Echo *in liquorem.* *
VI. Narcissus in florem sui nominis.
VII. Liber pater Semelæ & Jovis filius in Acœtem.
VIII. Idem Liber pater in puerum.
IX. Tyrrheni nautæ *in naves* & Delphines. **
X. Pentheus Echionis filius dilaceratur.

* In vocem *Veneta. Fort.* in lapidem. *Pro lectione Ed. Ven. stat ipsum Echus vocabulum. Auson. epigr.* XI. Auribus in vestris habito penetrabilis Echo. Et si vis similem pingere, pinge sonum. *Lege*, At si *ex Aldina anni* 1517.

** In naves. *Ita cum MS. & Veneta. Sed legendum*, in aves. *Vide annotata à nobis ad fabulam istam.*

Fab. I.

c *Eam sororis Herses &c.*] Hæc Giselini est lectio. Micyllus dedit, *& eam sororis Hersa successibus exacerbavit.* Venet. *& eam sorori Herse exacerbavit.* MS. *eam sorori Hersa exacerbavit*, Putes scripsisse, *imperavit, eam sorori Hersa exacerbaret.* Sulpicius Severus Hist. Sacr. Lib. I. *Imperavit uxorem quæreret.* Lactantius ipse infra Lib. VII. fab. 4. *Impulit eas parentem interficerent.* Verum sententia flagitat, *Imperavit eam sororis Hersa successibus exacerbaret.*

Ad FAB. XIII.

a *Singulas alludens*] Ita cum MS. Veneta quoque & Micylliana. Giselinus prætulit *singulis.* Rænerius *ad singulas.* Sed *alludere aliquem* cum sermonis

Fab. I.

Agenor, rapta Europa, fratres ejus ad requirendam ſororem dimiſit, ita ut, niſi eam reperiſſent, ad ſe ne reverterentur,[a] imperaret. Cilix diverſas petit terras, [b] noviſſimeque conſtituit Ciliciam; nec minus Phœnix à ſuo nomine Phœnicen. Cadmus vero, [c] deſperata ſpe viſendi parentis, Apollinis [d] oraculum ingreditur, ſciſcitans, in quibus partibus orbis conſiſteret. Accepta itaque ſorte, ut vaccam à grege ſecretam, quæ lunæ ſignum in latere haberet, ageret; & ubi feſſa procubuiſſet, ibi ſtatueret urbem; parens præcepto, in eam terram devenit, quæ poſtea à bove Bœotia eſt dicta. Hic cum ad fontem Martis ſocios aquatum miſiſſet, [e] atque ille illuc veniſſet, ut vidit à dracone ſocios conſumptos, ſerpentem interfecit,

nis caſtitas non reſpuat, cauſa non erat, cur vetus lectio ſperneretur. Fulgent. Myth. Lib. II. cap. 13. *Poëtæ alluſerunt argutiam.* Regitur accuſativus vi præpoſitionis, quæ eſt in verbo, ut fab. 1. Lib. XIV. *Amorem incidit* pro *in amorem.* Tralatè Seneca Oedipode: *Per te pater Neptune; qui fluctu brevi Utrinque noſtro geminum alludis ſolo.* Huic ſimile eſſe volunt illud Minucii in Octavio: *Cum in ipſo æquoris limine plantas tingueremus, quod viciſſim nunc adpulſum noſtris pedibus adluderet fluctus, nunc relabens ac veſtigia retrahens in ſeſe reſorbet.* Proba lectio ajunt interpretes, Wouwerius, Elmenhorſtius, Heraldus. At à fluctu æquor non alluditur, ſed alliditur pedibus noſtris. Omnino reponendum ex MS. *allideret* vel ex Vett. edd. *illideret.*

Ad LIB. III. FAB. I.

a *Imperaret*] Ita Giſelinus. Sed Veneta, Ræneriana, & MS. *imperat.* Quod ſi cui magis arriſerit, neceſſe eſt ut pro *ita ut* in præcedentibus ſcribat, *ac ut.* Micyllus verbum illud omiſit.

b *Noviſſimeque conſtituit Ciliciam*] Tò *que* à Venet. Ræn. Micyll. & MS. abeſt. Cæterum *conſtituere Phœnicen & Ciliciam* dixit, ut *condere Phœnicen*, *condere Achaiam* Hieronymus in Chronico Euſebiano; *condere Gades* Paterculus Lib. I. Vide Salmaſ. ad Tertull. Pall. p. 170. Ad eundem modum *ædificare ſolitudines* dixit Vetus Interpres Job. cap. III. verſ. 14. Immo & κτίζειν uſurpant Græci. Lycophr. pag. 186. ed. Steph. Κτίσει δὲ χώραν ἐν πάτραις Βορειγόνων. Quod tamen Tzetzæ placere non potuit. Κτίσει δὲ, inquit, εἰς τὴν χώραν. οὐ γὰρ ἡ χώρα κτίζεται, ἀλλ' ἡ πόλις. Sed ego pluris facio unum Lycophronem, quam trecentos Tzetzas. Joſephi Antiq. Jud. Lib. I. cap. 7. Ἔκτισε δὲ Φούτης τὴν Λιβύην. Euſtath. in Dionyſ. p. 109. Ὃν δὲ Εὐριπίδης κτίστορα ἱστορεῖ Ἀσπένδου χθονός. Hinc κτίσεις dicta ſcripta illa, in quibus de originibus & primis civitatum conditoribus agebatur. Vide Mauſſac. ad Plutarch. de Fluminibus pag. 249.

c *Deſperatâ ſpe*] Hygin. Aſtron. II. 4. *Deſperatâ ſpe, ſolitudine ac paupertie oppreſſa* &c. Contra apud Plaut. Merc. III. 4. 13. *Spem ſperatam cum obtuliſti hanc mihi.*

d *Oraculum*] H. e. templum. Hyg. II. Aſtron. 23. *Jovis Dodonæi oraculum* Vide ibi annotata à nobis.

e *Atque ille illuc veniſſet*] Sic edidit Giſelinus. Veneta, *Et cum etiam ipſe illuc viſiſſet.* Micyll. *& poſtea etiam ipſe illuc iviſſet.* Ræner. *Cum ipſe quoque*

cit, dentesque ejus, Minervæ monitu, humo sparsit. Ex quibus armatorum multitudo progignitur, quæ inter se domestico bello confligit: ita ut ex eâ quinque relinquerentur, qui Minervæ voluntate creandi populi, qui Thebis considerent, [f] principes essent; quorum nomina hæc produntur fuisse, Echion, [g] Udæus, Chthonius, Pelorus, Hyperenor. Hi Cadmo socii condendæ urbis additi sunt.

Fab. II.

Diana cum in valle Gargaphiæ æstivo tempore, [a] fatigata ex assidua venatione, se ad fontem perlueret, Actæon Aristæi & Autonoes filius eundem locum petens ad refrigerandum se & canes, quos exercuerat, [b] cervos persequens, in conspectum Deæ incidit. [c] qui ne eloqui posset,

que illuc ivisset. MS. *& ille ibi ivisset.* Quam lectionem videntur mutasse, qui nimium tribuunt regulis grammaticorum. Infr. Lib. XIV. fab. 5. *Ac novissime Ulysses remedio Mercurii ibi venit.* Auctor vitæ Apollinaris: *Ibi currebant ad eum omnes Christiani.* Gaius Digest. Lib. I. Tit. II. *Cum ibi venerimus.* Cyprian. de Revel. capit. Joannis Baptist. *Pergens illico, ubi jussus fuerat.* Gregor. Dialog. Lib. I. *Ubi vis ire?* Vulcatius Avid. Cass. cap. 9. *Liberam evagandi, ubi vellent, potestatem dedit.* Haimo Homil. pag. 37. *Cum ibi Jacob venisset.* Victor Episcop. Lib. II. de Persec. Vand. *Si animali sedere non potest, jungantur boves indomiti, qui eum colligatis funibus trahendo perducant ubi ego præcepi.* Pro *animali* legere possis *animal.* Vide annot. ad Hyg. Mythol. cap. 61. Sed alterum benè habet. Naso Met. Lib. XI. 237. *Frenato delphine sedens.* Haimo Histor. Eccles. cap. 20. *Asino sedens ad tribunal ducitur.*

f *Principes essent*] Ita Giselinus & Veneta. Etiam Ræn. & Micyllus, nisi quod pro *considerent* exhibent *considerет.* MS. *principesque essent*; quasi τὸ *populi* nominativus esset pluralis. Sed rectius dicas genitivum esse singularem, tametsi *considerent* sequitur. Nota est synesis. Vetus interpres Siracidæ cap. LI. 19. *Omnis populus properaverunt.* Luc. cap. XXIII. vers. I. *Et surgens omnis multitudo eorum duxerunt illum ad Pilatum.* Marc. IX. 15. *Populus stupefactus est. & expaverunt.* Psalm. LXXXV. vers. 13. *Synagoga potentium quæsierunt animam meam.*

g *Udæus*] Ita rectè Rænerius. Perperam *Udeus* Micylliana. Perperam etiam *Idæus* Giselinus & Veneta; in quâ, ut & in MS. malè pro *Chthonius* legitur *Chromius.* Vide notas ad Hyg. Mythol. cap. 178.

Ad FAB. II.

a *Fatigata ex assiduâ venatione*] Usitatius abesset illud *ex.* Pariter τὸ ἐκ περισσοῦ Florus Lib. I. 9. *Ex summo studio annixus est.* Sed non carere veterum exemplo eam phrasin disces ex Animadv. Herald. in Lib. I. Arnob. Confer quæ infra annoto ad illa fab. 6. *Ex assiduâ venatione fatigatus.*

b *Cervos persequens*] *Feras* Veneta, Micyll. & Ræneriana. Atque ita quoque Hyginus Myth. cap. 181. quem velim conferas. Commendat τὸ *feras* etiam Naso ipse: *Lina madent, comites, ferrumque cruore ferarum* &c.

c *Qui ne eloqui posset*] Pro *qui* mallet *quod* Giselinus. Veneta legit & distinguit,

ſet, habitus ejus in cervum converſus eſt, ita ut pro [d] fera à ſuis canibus laceratus ſit.

Fab. III.

Juno ſuſpectam Semelen Cadmi & [a] Harmoniæ filiam cum haberet, quod cum Jove concubuiſſet, in anum converſa, ut ſe fallacia ſine invidia cujuſquam ulciſceretur, ad eam venit, perſuadetque ei, ne alio Jovem apparatu recipiat ad cubile, [b] quam quo ſolitus ſit apparere Junoni; quo ut illius auctoritas gravis, proinde ipſius concubitus inſignis eſſet. Quod cum impetraſſet à cupiente, deus inſtructus tonitribus ac fulminibus, domum Semeles ingreſſus eſt: tecta ejus deceptæ optatis flammis adurit, Liberumque conceptum utero gravidæ incendio eripit, ac [c] femore inſuit ſuo. Poſtea completis menſibus, Nymphis, quæ Nyſam montem Indiæ [d] perfrequentarent, clam tradidit nutriendum.

Fab. IV.

Jupiter cum Junone [a] jocoſius, omiſſis omnibus jurgiis, referens in conjunctione majorem capere fæminas, quam viros, voluptatem, Tireſiam judicem adeundum cenſuit, qui utramque naturam maris ac fæminæ fuerat expertus. Nam quodam tempore cum ſerpentes concubitu

gulr, *Qui ne eloqui poſſet habitus ejus, in cervum ab eâ converſus eſt.* Micyll. *Qui ne eam rem eloqui poſſet, habitus ejus in cervum ab eâ converſus eſt.* Sed iſta ſapiunt manum interpolatricem. Ræner. *Qui ne eloqui poſſet, in cervum converſus eſt.* Quo prope accedit Hyginus: *Qui ne loqui poſſet, in cervum converſus eſt.* Fort. *Qua ne eloqui* &c.

d *Pro ferâ*] *Pro cervo* Hyginus.

Ad FAB. III.

a *Harmonia*] Ita reſcripſi, cum *Armonia* haberet MS. Vide Hyg. Mythol. cap. 5. Perperam *Hermiona* vel *Hermiones* editi.

b *Quam quo ſolitus ſit*] Tò *quo* abeſt à Venetâ, Micyll. & MS.

c *Femore inſuit ſuo*] Ita & Veneta ac Micyll. Rænerius *femori*. Naſo ipſe: *Inſuitur femori, maternaque tempora complet.* Fulgent. Myth. 11. 15. *In femore ſuo inſuit.* Vide ibi notas noſtras.

d *Perfrequentarent*] Ita cum MS. etiam Veneta ac Micylliana. *Frequentabant* Rænerius, *perfrequentabant* Giſelinus. Ita *permittere* pro *mittere* Senec. de Conſtant. cap. 3. *Eo loco ponere, quo nulla permittitur injuria.* Ad quem locum videndus Lipſius.

Ad FAB. IV.

a *Jocoſius*] *Jocando* Micyllus.

b *Ver-*

bitu hærentes baculo percussisset, in mulierem [b] versus fuerat, ac rursus [c] proximo vere eadem usus ratione [d] ac tactu, in virum cesserat. Qui cum Jovis sententiam tutatus esset, damnata Juno lusum in iracundiam vertit, ac Tiresiam luminibus orbavit. Pro qua injuria, quod majus esset, Jupiter futurorum ei scientiam tribuit.

Fab. V.

Liriope Nympha ex amne Cephiso procreavit Narcissum, cui Tiresias Eueri filius omnia prospera [a] responso pollicitus est, si pulcritudinis suæ nullam habuisset notitiam. Hunc igitur Echo cum diligeret, neque ullam viam potiendi inveniret, curâ & sollicitudine juvenis, quem extremis vocibus persequebatur fugientem, extabuit, ejusque reliquiæ corporis in lapidem conversæ sunt: quod ei incidit Junonis irâ, quia garrulitate suâ eam sæpe esset morata, ne Jupiter in montibus persequens Nymphas manifesto deprehendi posset. Fertur Echo filia Junonis ob deformitatem montibus recondita, ne quid ejus præter vocem inspici posset; quæ tamen post obitum auditur.

Fab. VI.

Narcissum autem supradictum ob nimiam crudelitatem, quam in Echo [a] exhibuerat, Nemesis ultrix fastidientium in

b *Versus*] *Cum versus* MS. Lege, *conversus*.

c *Proximo vere*] Ita cum MS. Veneta quoque ac Micylliana. Sed Giselinus *post septem annos*. Quod convenit cum narratione poetæ.

d *Ac tactu*] *Attactu* Valteriani codices, ut notat Giselinus.

Ad FAB. V.

a *Responso pollicitus est*] Ita cum MS. Venet. Micyll. & Ræner. Malè τὸ *responso* omiserat Giselinus. Infr. VI. 3. *Manto Tiresiæ filia responso monuisset Thebanos*. Naso ipse in hac fabulâ; *Irreprehensa dabat populo responsa petenti*. *Respondere*, *responsum* propria in hac re vocabula sunt. Lactant. de Opif. Dei cap. 18. *Responsa vatum nostrorum ex parte somniis constiterunt*. Justin. Lib. I. cap. 4. *Hoc responso exterritus*. Et cap. 5. *In memoriam somnii responsique revocatur*. Schol. Horat. III. od. 19. *Oraculo responsum fuit*. Nepos Pausan. cap. 5. *Inde posterius dei Delphici responso erutus*. Victor Illustr. cap. 22. *Romani ob pestilentiam responso monente, ad Æsculapium Epidauro arcessendum* &c.

Ad FAB. VI.

a *Exhibuerat*] *Exercuerat* in margine Gi-

in amorem sui impulit, ut b non minore flamma, atque illa, ureretur. Qui cum c ex assidua venatione fatigatus d secundum fontem in opaco procubuisset, & hauriens aquam imaginem sui conspexisset, & diutius ibi remoraretur, novissimè extabuit, ita ut vitâ privaretur. Ex cujus reliquiis flos exstitit, quem Naiades Nymphæ, flentes casum fratris Narcissi, nomine ejus adnotarunt.

Fab. VII.

Pentheus Echionis & Agaves filius in contemptum trahens a prædicata Tiresiæ auguris, ut in adventu Liberi Thebani hederâ redimiti procederent, ac sacra susciperent, b prohibet suos parere monitis; quod negaret ex Semele deum proditum. Confestim itaque famulis imperat, ut in conspectum suum Liberum vinctum attraherent. At ille ut vesanientem eluderet, versus in Acœten, ducitur vinctus, & custodiâ clauditur.

Fab. VIII. IX. X.

Acœtes supradictus Liberi comes, cujus sub imagine deus

Giselinus. Nihil muto. Infr. Lib. IV. fab. 5. *Admissi misericordiam exhibens.* *Exhibere* est ostendere & præstare. Tertull. de Patient. cap. 1. *Uti pudor non exhibendi, quod aliis suggestum imus, exhibendi fiat magisterium.* Senec. de Provid. cap. 3. *Magnus es vir: sed unde scio, si tibi fortuna non dat facultatem exhibendæ virtutis?* Plin. Lib. V. epist. 19. *Cui tanto major humanitas exhibenda est.* Sed Interpres Abdiæ Babyl. Lib. II. *Qui nos suscipiens triduo benignè exhibuit*, pro *tractavit*.

b *Non minore flamma, atque illa, ureretur*] Giselino ista lectio debetur. MS. cum Venet. Ræn. & Micyll. *Non minore flamma ille exureretur.*

c *Ex assiduâ venatione fatigatus*] Sic & MS. & editi, quos quidem viderim, omnes, non heic tantum, sed & supr. fab. 2. *Fatigata ex assiduâ venatione.* Et lib. IV. fab. 18. *Fatigato ex assiduo cursu.* Quamobrem miror, quem codicem consuluerit Cl. Schefferus, cum in Dissertatione de stylo & ævo Hygini inde adduceret, *in assiduo venationis labore defatigata.* quanquam non ignoro potuisse ita scribere non vitiose Lactantium. Petronius: *Donec in cursu fatigatus, & sudore jam madens, accedo aniculam* &c. Adde quæ Scioppius congessit Veris. Lib. 1. cap. 4. Sed in Petronii illo loco rectius putem legi *&* *cursu fatigatus*, ex Fragm. Tragur.

d *Secundum fontem*] Vibius Sequester cap. de Fontibus: *Lyeope, ubi Narcissus se conspexit.* *Liriope* corrigit Simlerus.

Ad FAB. VII.

a *Prædicata Tiresiæ*] Vener. Micyll. & Ræner. *Prædicta Tiresiæ auguris, cum in* &c.

b *Prohibet suos*] Auctius cum MS. Veneta & Micyll. *Prohibet suos Pentheus* &c.

deus latuerat, eludens Penthea, indicat regi, quia ita exigeret, nomen genusque artis suæ; & quanta vis apparuerit in Libero, quo tempore petens Naxum in Tyrrhenos [a] inciderat. Ab his enim propter eximiam pulchritudinem captus pro præda [b] impositus navigio. qui ut vidit in aliam se duci regionem, armamenta navis in feras ac serpentes convertit. Quo prodigio exterriti Tyrrheni in pelagus se præcipitavere, ac in delphinos [c] & aves se mutavere. Post hæc iterum custodia clauditur: quæ cum [d] sponte dei patuisset, ac vincla manibus defluxissent, in montem Cithærona digreditur, ibique Agaven matrem ejus alienatam furore, adjuvantibus sororibus Ino & Autonoe, impellit, ut sacra proterentem sua interimat manu.

Fabulæ Lib. IV.

I. Dercetis Nini regis filia in piscem.
II. Semiramis Dercetis filia in columbam.
III. Nais in piscem.
IV. Pyrami & Thisbes cruor in arborem morum.
V. Leucothoe in virgam thuream.
VI. Clytie Nympha conjux in herbam heliotropium.

VII. *Da-*

Ad FAB. VIII. IX. X.

a *Inciderat*] Ita cum Giselino etiam Micyllus. Sed MS. & Veneta, *incideret*.

b *Impositus navigio. qui ut* &c.] Hæc est lectio MS. Veneta & Ræneriana: *Impositus navigio est. qui ut* &c. Micyll. *Impositusque navigio, ut vidit* &c. Quod præ cæteris arridet.

c *Et aves*] Quis veterum, præter hunc scriptorem, hoc dixit? Nemo, opinor. Mirum ni huic commento ansam præbuere illa Nasonis verba: *In spatium resilire manus breve vidit; & illas Jam non esse manus; jam pinnas posse vocari.* Immemor pinnas etiam esse piscibus, alas esse istic pinnas putavit. Gloss. Cyrill. Πτερὸν, *pinna, pluma, ala.* Philox. *Pinna*, πτέρυξ, πτερόν. *Pinna*, ἔπαλξεις, πτερά. Sane *pinna* semper non *penna* est apud Donatum. Vide Serv. ad Æn, XII. 598. Gloss. Isid. *Pinda pinnæ dicta sunt à pendendo: sed usus obtinuit, ut pinnæ dicantur.* Nugæ grammaticorum, ut & ista, quæ leguntur in fragmento veteri, quod Barthius publicavit Advers. Lib. XXXVII. 3. *Pina murorum, pinna avium.* Immo *pinnæ* sunt πτερύγια Græcorum, quæ tam muris, quam avibus etiam in ipsorum lingua tribuuntur. Plin. Lib. X. cap. 61. *Volucrum animal parit vespertilio tantum, cui & membranacea pinna uni.*

d *Sponte dei*] Ita cum MS. Veneta & Micyll. Al. *deo.* Lucan. IX. 574. *Nil facimus non sponte dei.* Hoc est, voluntate. Sex. Rufus. Brev. cap. 20. *Sponte propria deductis exercitibus.*

Ad

VII. *Daphnis Idæi filius* in ſaxum. *
VIII. Scython ex viro in fœminam.
IX. Ex imbribus procreati Celmus & Adamas.
X. Crocus & Milax famuli in florem.
XI. Salmacis & Hermaphroditus in unum corpus.
XII. Minyëides Thebanæ in veſpertiliones.
XIII. Ino & Melicertes dii maris, Leucothea ac Palæmon.
XIV. Spuma maris in Venerem.
XV. Sidoniæ comites Inus in ſaxa & aves.
XVI. Cadmus & Harmonia in dracones.
XVII. Guttæ Meduſæ in ſerpentes.
XVIII. Atlas Iapeti filius in montem ſui nominis.
XIX. Virgæ ſubjectæ Gorgonis capiti in curalium.
XX. Meduſæ crines in ſerpentes.

* Daphnis Idæi filius. *Immo Mercurii erat filius. Vide Serv. ad Ecl. V. 20. Philargyrius amatum dicit à Nymphâ* Lyca. *Scribe*, Sicula. *Nam Diodorus Lib. V. Daphnin facit Siculum. Confer Theocrit. Eid. 1. vers. 66. & ibi Scholia. Nec non Parthen. Erotic. cap. 29.*

Fab. I. II. III.

Thebis cum Tireſias Eueri filius diem feſtum ſacrorum Liberi [a] edixiſſet, Alcithoe [b] Minei filia ejuſdem civitatis in eodem permanſit judicio, quo Pentheus, cum ſororibus: quæ [c] lanæ potius operandæ ſtudio, quam ſacro-

Ad LIB. IV. FAB. I. II. III.

a *Edixiſſet*] Ita cum MS. etiam Veneta. *Edidiſſet* Ræn. & Micyllus. Sed perperam, quanquam explicare nititur Barthius Adverſ. Lib. XXIII. cap. II.

b *Minei filia*] MS. *Minala*. Veneta *Mina*. Unde *Minyæ* procul dubio faciendum. Vide Heinſ. ad Ovid. Metam. p. 77. Eſt hæc fabula apud Antoninum quoque cap. 10. & Ælian. ποικ. ἱστορ. Lib. III. pag. 42. ubi miror acutiſſimum Fabrum non vidiſſe perperam legi, ὅτι ταῖς ἐξ ἀρχῆς ἦξαν Μινυάδας. Scribendum enim μαινάδας h. e. *Bacchas*.

c *Lanæ operandæ*] Ita *operari linum* dixit Vet. Interpr. Eſai. cap. XIX. vers. 9. *operari terram* Geneſ. cap. III. 23. & IV. 12. Siracid. cap. XX. 28. Uſitatius eſt *lanam facere*. In tumulo antiquo Catal. Pith. Lib. III. *Domum ſervavit. lanam fecit. dixi, abei.* Et Naſo VI. Met. vers. 30. *Tibi fama petatur Inter mortales facienda maxima lana.* Cæterum ut *operari terram* Latini, ita γῆν ἐργάζεσθαι οἱ ὁ apud Moſen. Schol. Heſiod. p. 309. ed. Heinſ. Macar. Homil. 28. & Anton. Liberal. cap. 15. Nec diſſimiliter ἐργάζεσθαι θάλασσαν Artemidor. Lib. II. 42. Sed an etiam Δήμητρα ἐργάζεσθαι Græci dixere? Hoc mihi negatum affirmare non dubitat

crorum, adesse volunt. Itaque rogata, ut inter opus lanificii referret fabulas, quibus oblectarent assuetum laborem, dubitat an [d] de Babylonia Derceti dicat, quæ in piscem conversa sit; an de ejus filia, quæ cessit in columbam; an de Naide Nympha, quæ similiter cessit in piscem: an etiam de eâ arbore, cujus poma albi coloris in sanguineum cesserunt: de qua, quoniam trita non erat, his incipit.

Fab. IV.

Pyramus & Thisbe urbis Babyloniæ, quam Semiramis regina muro cinxerat, & ætate & formâ pares, cum in propinquo habitarent, rimâ parietis & colloquii & amoris initia [a] inter se pignerati sunt. Constituerunt itaque [b] ut matutino ad monumentum Nini regis sub arborem morum convenirent ad amorem. Et cum celerius sub lucem Thisbe, nacta occasionem, ad destinatum locum venisset, conspectu leænæ exterrita, abjecto amictu, in sylvam refugit. At fera à recenti præda, cum ad fontem vicinum tumulo sitiens decurreret, relictam vestem cruento ore laceravit. Post cujus discessum Pyramus cum ad eundem locum venisset, & amictum sanguine aspersum invenisset, existimans à ferâ consumptam, ferro se sub arbore interfecit. Deinde Thisbe deposito metu, cum ad eundem fuisset reversa locum, & comperisset se causam mortis adolescentis extitisse, [c] ne diutius dolori su-

Vir Cl. ad Antoninum. Sed attende quomodo hoc probet. Strabo, inquit, Lib. VII. in Excerptis, ὅτι τὸ παλαιὸν οἱ μάντεις ἐμαντικὴν εἰργάζοντο. Egregia, si diis placet, consequentia.

d *De Babyloniâ Derceti*] Tò *Derceti* addidi ex Micyllianâ, quanquam à MS. ut & Venetâ ignoratur. Sed tam stultus scriptor hic non erat, ut Babyloniam κύριον esse nomen fœminæ putaret.

Ad FAB. IV.

a *Inter se pignerati sunt*] Sic & Veneta cum MS. Micyll. *pignerati, pacti sunt*. Sed posterius à glossâ est. Rænerius, ut solet, sua pro Lactantianis obtrudit lectori, cum scribit, *fundamenta jecerunt*. Naso VIII. Met. *Quod das mihi pigneror omen*. Vide ibi Heinsium.

b *Ut matutino*] *A matutino* MS. & Veneta. *Matutino tempore* Micyll. Quod glossam resipit. Sanè *matutino* pro *mane* inter adverbia numeratur à Diomede Lib. I. ut *quòtidiano*, *hesterno*, *sempiterno* Lib. II. Legas & *à mane* apud eundem, ut ἀπὸ πρωῒ apud Græcos.

c *Ne diutius*] *Itaque ne diutius* MS. Vide Lib. I. fab. 7.

d *Fe-*

ſupereſſet, eodem ferro ſe trajecit: quorum cruore morus arbor, quæ [d] fœdiſſima ſpectaculi fuerat inſpectrix, poma quæ gerebat alba [e] in conſcium vertit colorem.

Fab. V.

Sol prælatam Leucothoen ex Eurynome & Orchamo [a] Achæmeniæ principe, origine Beli genitam, [b] Clymenæ ac Rhodo, Circes matri & Clytiæ, quarum pulchritudine [c] ante ſollicitum animum egerat, dilexit. Et cupiens, ut in antedictis, [d] cupiditatem ſedare, in ſpeciem matris puellæ Eurynomes converſus, virginem deceptam dolo vitiavit. Cujus adulterio Clytie incenſa, qua nondum ſatiatus erat Sol, parenti puellæ indicavit. Quam ille [e] cum terræ defodiſſet, vitiator admiſſi miſericordiam exhibens, diducto ſolo, cui ſubjecta fuerat, pro ea virgam tinctam nectare, quæ gratiſſima diis hominibuſque eſſet, extulit: quæ thurea appellatur. Hoc Heſiodus indicat.

Fab. VI.

Clytie Nympha ſupradicta, ob injuriam ab amatore deſerta, ita tenuata viſceribus eſt, ut in herbam converteretur, quæ primum conſervans amorem dei, heliotropium diceretur, curſumque ſervaret ejuſdem dei.

Fab. VII.

d *Fædiſſima ſpectaculi*] Ita MS. Sed legendum utique *fædiſſimi*.

e *In conſcium vertit colorem*] Sic cum MS. & Veneta. Ræn. *in ſanguineum* &c. Micyll. *in conſcium ſanguineum* &c. Sed poſterius procul dubio gloſſatoris eſt. Exiſtimo ſcripſiſſe Lactantium, *in puniceum vertit colorem*. Naſo vers. 127. in hac fabula: *Puniceo tingit pendentia mora cruore*. Vide ibi Nob. Heinſii notas. Supr. fab. 3. *in ſanguineum ceſſerunt* repoſui, pro *in ſanguinem*.

Ad FAB. V.

a *Achæmeniæ principe*] MS. *Achæmenide*. Unde levi mutatione fieri poſſet *Achæmenida*, vel *Achæmenide*, ut Veneta exhibet. Sed præferam vulgatum.

b *Clymenæ ac Rhodo*] Ita non dubitavi reſcribere, cum *Archodo* exhiberet MS. Certè rectius eſt, quam *Arcadi*, quod Rænerius; vel *Archadi*, quod Veneta repræſentat, Micyllus dedit. *Clymenæ Rhodoque, item Circes matri ac Clytiæ*.

c *Ante ſollicitum animum*] Sic cum MS. Veneta quoque & Micylliana. Non potuit hoc concoquere Rænerius. Itaque refinxit, *ejus ſollicitus antea animus fuerat*. At homini pudenti ſuffeciſſet. Tò *egerat* mutare in *geſſerat*.

d *Cupiditatem ſedare*] H. e. amorem. Infr. lib. v. fab. 4. *Ne cupiditatem ejus experirentur*.

e *Cum terræ defodiſſet*] Vide not. ad Hyg. Myth. cap. 15. Ruffin. Præfat. ad Chromat. *Protulit panes Apoſtolica reconditos pera*.

Fab. VII. VIII. IX. X. XI.

Postquam Leuconoe narrare desiit, poscitur Alcithoe; quæ narrationem incipiens, [a] ait se non dicturam de Daphnide Idæo pastore, qui, quod fidem conjugii non præstiterit, in saxum abiit. Nec de Scythone, qui ex viro in fœminam cesserat. Neque etiam casus relaturam [b] Celmi aut Adamantis, Curetumque, qui ex imbribus sint procreati; [c] vel aut de Croco aut [d] Milace, qui in florem versi sunt. [e] Refert quoque Salmacidem Cariæ fontem, cujus liquore contacti in mollitiem versi defigurentur. Mercurius cum ex Venere, qui duplici figura Hermaphroditus vocatur, genuisset, eumque Naiades Nymphæ in Idâ monte educavissent, relictis sedibus, in Cariam venit. Hic conspicato fonte [f] opacissimi soli ac perlucentis aquæ, cursum continuit. Quo diutius eo loco morante, [g] Salmacis Naiadum dum flores legit, [h] conspicatis vestigiis, diligere eum cœpit. Qui paullatim [i] circa montem No-

Ad FAB. VII. VIII. &c.

a *Ait se non dicturam*] Quæ ante hæc verba habentur, cum à MS. abessent, ex Micyllianâ addidi. Sed pro *Leucothoe* scribendum *Leuconoe*. Vide Heins. ad vers. 168. *Leucippen* appellat Ant. Liberalis cap. 10.

b *Celmi*] Sic & Venet. & Micyll. cum MS. Ergo rectus ei casus *Celmus* fuit. Vide quæ dicta sunt nobis ad Hyg. Mythol. cap. 139.

c *Vel aut de Croco*] Ita rescripsi ex Venet. cum *sed aut de* &c. præfertet MS.

d *Milace*] Sic in duobus codicibus antiquis, Florentino nempe & Neapolitano, invenit Nob. Heins. Sanè μίλαξ pro σμίλαξ usitatum etiam Græcis. Anton. Liber. cap. 10. Ἐνίμαντο κρόκον καὶ μίλακα. Ad eundem planè modum μίλον vocat arborem tibiam Theophrastus, quæ σμίλος est Nicandro. Et μαρὶς dicitur Athenæo piscis ille marinus, qui aliis σμαρὶς vocatur, præmisso Σ, quomodo dicitur μικρὸς & σμικρὸς, μαραγδος & σμάραγδος, μάραγδος & σμάραγδος.

e *Refert quoque*] Hæc est lectio MS. & Venetæ. Sed pro *quoque* putes scribendum *denique*. Micyllus dedit, *sed de Salmacide Cariæ fonte velle referre* &c.

f *Opacissimi soli*] Sic cum MS. & Veneta. Micyll. *solis*.

g *Salmacis Naiadum*] Ita cum MS. etiam Venet. & Micyll. Sic infr. Lib. XIV. fab. 16. *Pomona Hamadryadum*. Græcismus est elegans, de quo diximus nonnihil ad Hyg. Myth. cap. 255. Non ceperunt elegantiam locutionis, qui suppleverunt. *Salmacis una Naiadum*. Horat. Lib. III. od. 3. *Fies nobilium tu quoque fontium*. Intellige *unus*. Ælian. Var. Hist. Lib. VI. 7. Ὁ ἐκείνου ἴσων τῶν εἰκοσιν. Aristoph. Plut. Act. II. sc. 3. vers. 11. Εἷς γὰρ τῶν φίλων. sc. εἷς.

h *Conspicatis vestigiis diligere eum cœpit*] Ita Gisel. Sed à MS. Ræn. & Venet. abest τὸ *eum*. Micyllus edidit, *conspectum illico diligere cœpit*. Barth. Advers. Lib. XXII. cap. 11. emendat, *conspicata in vestigiis*, hoc est, inquit, illo ipso momento. Non accedo.

i *Circa montem Nonacrinum moratus*] Hoc vero falsum est. Micyll. *Qui circa*

Nonacrinum moratus, dum blanditiâ liquoris precibusque tenetur Nymphæ, in fonte se mersit, ac confestim [k] complexu Naiadis inhæsit; nec ante ab ea dimissus est, quam à diis impetrasset, in unam ut [l] cederet speciem. [m] Data itaque venia, Hermaphroditus postquam se animadvertit nec virum nec fœminam factum, à parentibus impetravit, ne infamis solus esset, ut, quicunque ejus fontis aqua contactus esset, perinde, [n] ut ipse, mollesceret.

Fab. XII.

[a] Minyeides Thebanæ sorores fuisse produntur, quarum solertissimæ Alcithoe & Leuconoe, [b] quod Liberi sacra in contemptum devocaverint, Minervæ lanificio addictæ, ex improviso die numinis vocibus tibiarum & tympanorum sono exterritæ sunt, quæ tamen in conspectu non viderent. Et ut animadvertere telas instrumentaque sua [c] in hederam ac vites repente mutata, [d] & locum assuetum feris completum, noctemque offusam timentibus, in volucres conversæ sunt, [e] quæ vespertiliones vocantur.

Fab. XIII.

ca fontem paululum moratus. Vowt, *circa fontem cum Caricum* &c.

k *Complexu Naiadis inhæsit*] Sic quidem cum Ræuerio etiam Veneta. Præfero tamen Micyllianum, *complexibus Nais inhæsit.*

l *Cederet*] *Cederent* Micyll. Quod magis arridet.

m *Data itaque venia*] Cum impetrasset, quod petierat. Nepos Themist. cap. 10. *Cupiensque talem virum sibi conciliari, veniam dedit.* Pausan. cap. ult. *Si hanc veniam sibi dedisset.* Eumen. cap. 6. *Quam veniam si sibi daret.* Plaut. Rud. II. 2. *Veniam jam dare gestio.* Hyg. Myth. cap. 45. *Pandion ei veniam dedit.* Ad quem locum plura invenies huc pertinentia, in quibus venia χάρις est, non συγγνώμη. Adde, quæ Pricæus scripsit ad Apul. Apolog. p. 212.

n *Ut ipse mollesceret*] Vibius Sequester: *Salmacis Caria, ex quo qui bibit mollescit, idem & obscœnus fit.*

Ad FAB. XII.

a *Minyeides*] Ita scribendum esse pridem docuit Nob. Heinsius. Venet. *Minides.* MS. *Minitdes.* Micyll. & Ræn. *Mineides.* Perperam omnes. *Minyadas* appellant Anton. Liberal. cap. 10. & Ælian. Var. Histor. Lib. III. cap. 42.

b *Quod Liberi sacra*] Ita reposui ex Venet. & Micyll. cum propius accedat ad lectionem MS. *qua*, quam *quoniam*, quod Giselinus dedit.

c *In hederam ac vites repente mutata*] Anton. Liberalis: Καὶ ἐκ τῶν καλάθων ἐρρύη νέκταρ αὐτοῖς καὶ γάλα. Quo de loco consulendus Maussacus in Harpocrat. p. 288. Is enim primus, quomodo explicandus esset, ostendit.

d *Et locum assuetum feris repletum*] Barth. Adv. Lib. XXIII. cap. 11. *locum assuetum nemini feris* &c. Ipsum adi, si tanti putes.

e *Quæ vespertiliones vocantur*] Antoninus: Αἱ μὲν αὐτῶν ἐγένοντο νυ-

κτε-

Fab. XIII.

Juno graviter ferens, quod Ino Liberi altrix, sororibus punitis, cum duobus maneret liberis in vitâ contemptrix numinis sui, per Tænarum [a] promontorium Peloponnense inferorum sequens iter, ad Erinnyas ultrices impiorum descendit, petiitque ab eis, ut Athamanta cum conjuge Ino, adversarios numinis sui, ulciscerentur. Quarum una imperio parens deæ, relicta regia Ditis, ad superos [b] egressa est. Ut Athamantis regiam contigit, in sinum ejus ac conjugis angues & virus, quibus sensus eorum alienarentur, injecit. Quam ob insaniam ille Learchum filium in venatione pro fera interfecit. Ino autem Melicerten ex scopulo secum in profundum præcipitavit. Qui Veneris precibus [c] pro nepote habitis, à Neptuno pelagi rectore in deorum cessere numerum, ita ut Melicertes [d] Palæmon, ipsa Ino Leucothee, inter marinos Deos nuncupentur.

Fab. XIV.

[a] Refert quoque Venerem petiisse à Neptuno de Ino & Melicerte, ut in numerum deorum referat. Significat enim Venus se in undis esse creatam, quo facilius moveret Neptunum.

Fab. XV.

κεῖρις, ὁ δὲ γλαῦξ, ὁ δὲ βύζα. Ignotum postremum mihi vocabulum, ut & βύσσα cap. 15. Βύας inde faciendum esse, quod Vir Cl. vult, non dixerim, cum vox βύας ἀρσενικοῦ γένους sit. At fœminæ apud illum scriptorem mutantur in aves, quarum vocabula itidem sint fœminini generis.

Ad FAB. XIII.

a *Promontorium Peloponnense*] Sic rescripsi, quod MS. haberet *Pelopenense*. Vide & quæ supr. ad Lib. 1. fab. 10. annotata sunt.

b *Egressa est. Ut* &c.] Sic quidem cum Rænerio etiam Veneta. Sed concinnius Micylliana, *egressa. ut* &c.

c *Pro nepote*] Ita cum MS. omnes, quos quidem viderim, editi ante Rænerium. Malim tamen *pro nepotibus*. Ait enim Venus, *Sed tu miserere meorum* &c.

d *Palæmon*] Qui & *Portunus* vel *Portumnus* Latinis. Ædes ejus est apud Victorem in regione XI. *Matutæ*, quo modo Latinis *Leucothee* dicitur, in VIII. Sed vide, quæ de his numinibus dicta sunt ad Hyg. Mythol. cap. 2.

Ad FAB. XIV.

a *Refert*] Ita & MS. & Veneta. Micyll. *refert tum*. Rænerius non tam omisit hoc argumentum, quam præcedenti inseruit. Ita enim ille: *Qui Veneris precibus, significantis se in undis esse creatam, quo facilius moveret Neptunum pelagi rectorem, in deorum maris cesse-*

re

Fab. XV.

Comites Inus, quod desiderio reginæ affectæ casum ejus mœrentes defleverant, ob eandem iram Junonis cum præcipitare se destinassent, ne pari honore à Neptuno excipi possent, in saxa & aves effecit ut transfigurarentur.

Fab. XVI.

Cadmus Agenoris filius, postquam inspector fuerat suarum calamitatum [a] in exitu neptium, perosus Thebarum sedes, cum [b] Harmonia Martis & Veneris filia, conjuge suâ, [c] in Illyricos profugit. Ibi petita venia à deis, in speciem draconis convertitur, qui initio causa malorum suorum fuisset. [d] Vota ejus expleta sunt: in dracones versi sunt.

Fab. XVII.

Perseus Jovis & Danaes filius, missus à Polydecte ad Medusæ caput perferendum, quæ aspectu suo [a] obvios in silicem convertere solebat, Minervâ adjutrice, [b] evicit propositum laborem. Intercepto Phorcydum [c] Græarum lumine, quæ invicem custodias Gorgonum agebant, [d] aspectum caput Medusæ retulit. E sanguine autem, qui Per-

re &c. Verum hoc non est emendare Lactantium, sed interpolare.

Ad FAB. XVI.

a *In exitu neptium*] Ita cum MS. Veneta quoque & Micyll. Fort. *nepotum*; quanquam historia postulat, *filiarum ac nepotum.*

b *Harmonia*] Ita reposui ex Venet. & Micyllianâ cum heic, tum in lemmatis fabularum. Perperam *Armione* MS. & *Hermione* Rænerius. Vide Hyg. Mythol. cap. 5.

c *In Illyricos*] Ita habuit MS. cum Veneta. Sed rectius Micyllus *Illyrios*. Vide Steph. in Ἰλλυρία.

d *Vota ejus expleta* &c.] Aut inducenda hæc, aut refingenda præcedentia: *Ibi petitâ veniâ à deis, ut in draconis speciem converteretur* &c. *vota ejus expleta sunt, & in dracones versi.* Vidit & Rænerius δεῖν τὸ αὐτὸ dici; quocirca nec heic dubitavit illâ solitâ sibi grassari licentiâ. Mihi satis fuit repræsentare lectionem MS. quam exhibent Veneta quoque & Micylliana.

Ad FAB. XVII.

a *Obvios*] Ita reposui ex Micyll. Insr. fab. 20. *Deformitate obvios in fugam verteret.* Perperam MS. & Venet. *oculos.*

b *Evicit propositum laborem*] Pro *vicit*. Horat. II. od. 15. *Platanusque cælebs evincet ulmos.* Non dissimiliter *victor propositi* dicitur eidem Lib. 1. epist. 13. qui compos voti factus est.

c *Græarum*] Nec MS. nec Venet. vel Micyll. illam vocem agnoscunt. Verum interim Græas fuisse illas Phorcydas. Hesiodum vide Θεογ. vers. 270.

d *Aspectum caput*] Sic MS. habuit. ut

Perſeo per Africam iter faciente ſtillaverat, genus eſt ſerpentum procreatum. [c] Utero autem Meduſæ hujus equus Pegaſus cum pennis exiit.

Fab. XVIII.

Atlas Iapeti & [a] Pleionæ filius à Themide, quæ initio antiſtes deorum erat, reſponſum accepit, ne quem hoſpitio ex progenie Jovis reciperet, ſi vellet hortum, [b] quo poma aurea erant, cuſtoditum habere. Quam ob cauſam cum Perſeo fatigato ex aſſiduo curſu requieſcendi hoſpitium negaviſſet, eumque viribus propelleret, ille elatum caput [c] Gorgonæ ei objecit. Quo viſo, in montem pari nomine eſt verſus: cui ultimis Africæ locis mundus injectus eſt.

Fab. XIX.

Perſeus per Æthiopiam iter faciens, poſtquam [a] Andromedam propter ſuperbiam matris, quæ ſe [b] Nympharum pulchritudini prætulerat, ſaxo alligatam, ac marinæ

ut & Veneta. Ræner. *abſciſſum.* Micyll. *abſectum.* Sed perperam, ut opinor.

c *Utero*] Hæc eſt lectio MS. & Venetæ. Micyllus *ab utero.* Sed Nonn. Dionyſ. Lib. XXXI. pag. 515. Ἵππειλω ἐλόχευσε· γονῆ διδυμαλόκ@ ἀυχλυ. Quæ adſtruunt conjecturam Barthii *trunco.* Alii aliter de illo equo fabulantur. Vide Feſt. in HIPPIUS. Hygin. Myth. cap. 151. Apollodorus Lib. II. Ἀποτμηθείσης δὲ τῆς κεφαλῆς, ἐκ τῆς Γοργόνος ἐξέθορε Πήγασος πτηνὸς ἵππος, καὶ Χρυσάωρ ὁ Γηρυόνου πατήρ. Τούτους δὲ ἐγέννησεν ἐκ Ποσειδῶνος. Quod ſi menſes ei exacti fuere, cum capite truncaretur, forte ergo ex utero tunc exilierunt.

Ad FAB. XVIII.

a *Pleionæ*] Ita habebat MS. Veneta & Micyll. *Pleiones.* Quod idem eſt. Sed hoc legere alibi cum non meminiſſet Rænerius, pro eo ſubſtituit, *Clymenes, aut, ut quidam volunt, Aſiæ Nymphæ filius.*

b *Quo poma aurea erant*] Micyllus & Rænerius, *in quo* &c. Sed MS. & Veneta præpoſitionem ignorant cum heic, tum & infr. *cui ultimis* &c. Amare iſtam ellipſin Lactantium hunc diximus ad Lib. I. fab. I.

c *Gorgona*] Edd. *Gorgonis.* Sed alterum non dubitavi reponere, cum MS. exhiberet *Gorgone.* E ponere pro Æ ſolenne erratum eſt librariorum. Gloſſ. Labb. *Voce*, βῶκες, ἰχθύες. Scripſerim *voca.* *Box* piſcis is dicitur à Plinio Lib. XXXII. cap. II. Sed veterem codicem habere *Boca* notavit Dalechamp. Ergo *Voca* ſcriptum pro *Boca.* Feſtus Pauli. *Bocas genus piſcis, à boando, id eſt, vocem emittendo appellatur.* Mallem, *Boca.* Aliud eſt φῶκη, ζῶον θαλάσσιον, *pecus Protei*, ut venuſtè dicitur Horatio Lib. I. od. 2.

Ad FAB. XIX.

a *Andromedam*] *Andromedan* MS. cum heic, tum & fab. I. Lib. V.

b *Nympharum*] Sic & Venet. & Micyll.

næ belluæ objectam vidit, captus specie ejus exarsit. Pactusque à Cepheo & Cassiopia parentibus virginis, ut sibi matrimonio eam cederent, si belluam interemisset, [c] voti compos factus est. Interfecto igitur monstro, cupiens requiescere, ne caput Gorgonis læderet, virgulas lectas in littore subjecit. [d] Et hæ subter induruerunt, ita ut adeptis radicibus, sanguinei coloris in mari ut arbusculæ nascerentur, quæ nomen haberent curalium.

Fab. XX.

Medusa [a] Gorgo cum propter pulchritudinem à pluribus peteretur, [b] conjugium Neptuni effugere non potuit. Quæ quod in templo Minervæ cum eo concubuit, propter religionem loci, quam obtriverat, crines ejus in serpentes ab eadem dea sunt mutati, ut quæ petita initio à plurimis procis esset, objecta deformitate obvios in fugam verteret. Quos serpentes in ægide portat Pallas, ut hostes terreat.

Fabulæ Lib. V.

I. Phineus & socii ejus in saxum.
II. Prœtus in lapidem.
III. Polydectes in lapidem.
IV. Musæ in aves.
V. Pierides in picas.
VI. Cyane in fontem.
VII. Stel-

cyll. Addit Ræn. *Nereidum* Hyg. Astron. II. 10. *Ut gloriata sit se formâ Nereidas præstare.*

c *Voti compos*] Hæc à Rænerio est lectio. Micyll. & Venet. *Votique compos.* MS. *voti itaque.* Vide quæ dicta sunt ad fab. 7. Lib. 1.

d *Et hæ subter induruerunt*] Sic rectè Micyllus. Perperam MS. & Venet. *& hæ superinduruerunt.* Mallem præterea, *at hæ* &c.

Ad FAB. XX.

a *Gorgo*] Ita MS. & Venet. non *Gorgon.* Et rectè quidem. Tam enim Γοργὼ Græcis, quam Γοργὼν dicitur.

b *Conjugium Neptuni*] H. e. concubitum. Vide quæ annotavi ad Hyg. cap. 14. ubi & *connubium* eodem sensu usurpari observavi. *Concubium* vocat Juvenal. Schol. ad Sat. III. vers. 17. Et Ennius apud Nonium cap. IV. *Quæ tibi in concubio verecundè & modicè morem gerit.* *Conjunctionem* Schol. Horat. ad Lib. 1. od. 23. Tempestiva virgo.] *jam matura & viripotens conjunctionique apta.* Fulg. Lib. III. cap. 6. *Et ei velut in conjunctione miscetur.*

Ad

VII. Stelles puer in lacertam.
VIII. Ascalaphus in bubonem.
IX. Sirenes in aves ex parte.
X. Arethusa in fontem.
XI. Lynceus rex in lyncem.

Fab. I.

Andromedam Cephei & Cassiopes filiam, in Æthiopia propositam belluæ marinæ, Perseus Jovis & Danaes filius Medusæ Gorgonis caput ferens, paciscitur conjugem, si eam periculo liberasset. Causa autem prostituendæ exstiterat ob Nereidum iram, quarum pulchritudini mater se prætulerat. Perfecto igitur à Perseo pollicito, cum fides à Cepheo promissa esset præstita, & nuptiarum conjugalium epulis regalibus principes interessent, [a] Phineus frater, cui Andromeda ante desponsata fuerat, contumeliam sibi existimans gravissimam [b] injunctam, quod advenæ consanguineus postpositus esset, vescentium animos pugna confudit. Et cum res miserabilis [c] dimicantium ageretur in regia, ac multi ex utraque parte armis, quæ casus obtulisset, cecidissent, novissimè Perseus, adversariorum multitudinem [d] pertimens, imperavit ut è conspectu sui discederent, caputque Gorgonis extulit: quo viso, Phineus cum auxiliantibus diriguit in saxum. Nomina autem eorum sunt Rhœtus, Atys, Lycabas, Phorbas, Amphimedon, [e] Erithus, Polydæmon, Abaris, Lycetus, Elyces, Phlegyas, Clytus, Idas, Clyme-

Ad LIB. V. FAB. I.

a *Phineus frater*] Sic MS. Addunt Micyll. & Venet. *Cephei.* Stultè & contra historiam Rænerius, *Andromeda frater.* Cephei frater fuit, quem *Agenorem* vocat Hyg. Myth. cap. 64. Sed vide quæ ibi annotavi.

b *Injunctam*] Hæc est MS. lectio, quam & Veneta, & Micylliana repræsentant. Non placuit ista Rænerio; nec sanè mihi placet. Tu vide, lector, utrum *fieri*, quod pro eo substituit Rænerius, an *innstam*, quod mihi venit in mentem, tibi magis placeat.

c *Dimicantium*] *Vt dimicantium* legit Barth. Advers. Lib. x. cap. 8.

d *Pertimens*] Hoc dedit Micyllus. *Pratimens* MS. & Venet. *Timens* Rænerius.

e *Erithus*] Sic rectè Micyllus. Stultè *Actorides*, *Eritus* Rænerius, quasi diversorum essent vocabula. Atqui Erithum vocat Actoriden poëta à patre Actore. Vide vers. 79.

Ad

menus, Protenor, Hypſeus, Lyncides, Emathion, Chromis, Broteas, Ammon, Ampycus, Iapetides, Pettalus, Lycormas, Pelates, Corythus, Abas, Menaleus, Dorylas, Halcyoneus, Clytius, Clanis, Celadon, Aſtreus, Æthion, Thoaćtes, Agyrtes, Molpeus, Ethemon. In lapides autem verſi ſunt Theſcelus, Ampyx, Nileus, Eryx, & Aſtyages. Aconteus autem Perſei miles, dum per imprudentiam dimicans proſpicit Gorgonis ſpeciem, proinde in lapidem ceſſit. Noviſſimè Phineus cum ducentis aliis ſociis diriguit in ſaxum.

Fab. II.

[a] Perſeus Atlantis pronepos, votorum compos, cum conjuge Andromeda Argos patriam ſuam adiit, Prœtumque, pulſo Acriſio fratre, ipſius Perſei avo, regnantem, oſtenſo Meduſæ capite, in lapidem vertit, avoque licet immerito (ipſum cum Danae matre arcæ impoſitum in mare projeccrat) regnum reſtituit.

Fab. III.

Polydećtes rex inſulæ Seriphi, ad quam Perſeus cum Danae matre incluſus arca pervenerat, cupiens ablegare [a] arbitrum, ut matre illius liberè potiretur, ad Gorgonis Meduſæ reſecandum caput eum miſit; quod ille, Minerva volente, ad Polydećten pertulit, [b] inficiantique labo-

Ad FAB. II.

a *Perſeus* &c.] Hoc argumentum nec MS. nec Veneta vel Micylliana agnoſcunt. Nec miror. Eſt enim ad verbum deſcriptum ex Regianis commentariis, & pro Lactantiano à Rænerio nobis obtrūſum. Sed illud miror à nemine animadverſum id hactenus. Barthii vero etiam miſereri ſubit, ut qui verba Regii, tanquam ſi indubitatè Lactantiana eſſent, ex Hygino illuſtrare inſtituat Adverſ. Lib. x. cap. v.

Ad FAB. III.

a *Arbitrum*] Non vidit elegantiam locutionis Rænerius, cum pro arbitro nobis *Perſeum* iret ſuppoſitum. Arbiter eſt teſtis & inſpector. Horat. Epod. 5. *O rebus meis Non infideles arbitræ.* Schol. *Teſtes, conſcia, aut præſentes*, *ut Salluſt. arbitris procul amotis.* Locus Salluſt. habetur Cat. cap. 20. Vulgatior ſignificatio eſt, quâ arbiter ponitur pro judice. Unde *arbitrium* pro judicio & ſententiâ. Sext. Rufus Breviar. cap. 13. *Lyciam ſupremi regis Apionis arbitrio ſumus aſſequuti.* Lego, *ſupremo*, Teſtamentum intelligit, quod ſupremum arbitrium.

b *Inficiantique* &c.] Revocavi & heic genuinam lectionem ex MS. & Venetâ, rejectis commentis Rænerii.

borem operis ostendit: ac prius ille eo diriguit, quam se ulcisceretur.

Fab. IV.

Musæ cum Parnassum montem petissent adversis tempestatibus, invitatæ à Pyreneo, qui Daulida Phocidis urbem incolebat, tecta subierunt: qui pulchritudine captus virginum, cum regiam claudi imperasset ad vim inferendam, ne cupiditatem ejus experirentur, in volucres conversæ sunt: a quas ille dum per ardua montium persequitur, prolapsus altitudine scopulorum præcipitatus est, ita ut toto corpore eliderctur, vitamque finiret.

Fab. V.

Pieri, qui Macedoniam possedit, & Euippes novem filiæ insolentius dum gloriantur, Musas in certamina provocarunt cantusque: quarum una carmen exorsa est, quod gigantes adversus deos contenderint. Ex quibus Typhœus terrigena deformitate terruisset deos compulsos in Ægyptum: ubi Jupiter ob metum in arietem versus est, Apollo in corvum, a Liber in caprum, Diana in felem, Juno in vaccam, Venus in piscem. Invicem autem Musæ, cum Cereris laudem cecinissent, & qualiter Typhœus Ætnæ

Ad FAB. IV.

a *Quas ille dum* &c.] Hæc est lectio MS. quam & Veneta & Micyllus adstruunt, ne quid te moveat audacia Ræneri.

Ad FAB. V.

a *In caprum*] Sic Venet. & MS. non *capram*, ut dederat Rænerius. Antoninus Liberalis in hac fabula cap. 28. Τράγῳ δ᾽ εἰκάζεται Διόνυσος: pro quo Ovidius v. Met. vers. 329. *Proles Semeleia capro.* Certè τράγος Græcorum à Latinis *caper* modo, modo *hircus* vertitur. Notum est fœtorem alarum τράγον dici à Græcis. At illum ut *hircum* Horat. epod. 12. aliique appellant, ita *caprum* Catull. carm. 70. & Ovid. III. Art. immo *capram* etiam Horat. Lib. I. epist. 5. vers. 29. *Sed nimis arcta premunt olidæ convivia capræ.* Τράγος erat, qui vitem rodendo putationem hominibus monstravit, ac *hircus* dicitur à Martial. Lib. III. 24. & ab Hygin. Astron. II. 4. Verum Mythol. cap. 274. *Caper*, ut & apud Ovid. Lib. XV. Metam. fab. 2. Lactant. ad V. Theb. Stat. vers. 159. Certè caper est hircus Virgil. Eclog. VII. cum virum eum gregis facit, & Ovidio, cum ait X. Metam. 327. *Quasque creavit init pecudes caper.* Hæc expendant, qui caussam nullam vident, cur τράγον transtulerit *caprum* Xylander. apud Antoninum: certè hinc discent non solum ἔριφον dici caprum. Quid autem propriè ἔριφος sit, expressit his verbis in libro de cibor. Facult. pag. 17. Simeon Se-

Ætnæ monti Siciliæ subjectus esset; Pirides victæ, [b] in picas sunt transfiguratæ.

Fab. VI.

Venus indignata, quod & Diana & Proserpina Cereris filia numen suum conjugiaque aspernarentur, Ditem, qui territus viribus Typhonis, moventis Ætnam, cui subjectus à diis erat, cum ab inferis emersisset, impulit in amorem, ut Proserpinam, [a] circa Percum lacum Hennæ flores legentem cum Minerva atque Dianâ, raperet. Qua capta, cum properanter curru fugeret, à Cyane Nympha, quem dilexerat Anapis amnis, intercedente, retardatus est. At ille incensus ira propter moram intercedentis, relicto sceptro inter stagna, discussit undam, præcepsque mari mersus, [b] Cyanen currui obsistentem in liquorem sui nominis vertit, cujus lacus contiguus Arethusæ videtur.

Fab. VII.

Ceres cum orbem terrarum peragrasset, requirens filiam Proserpinam, æstu torrida ad casam cujusdam anus [a] nomine Mismes devenit; petitque ab ea, ut sibi aquam [b] ad

Sethi. Οἱ γὰρ τοὺς ἐξ μῆνας ὑπερβαίνοντες, οὐδὲ κυρίως ἔρχονται εἰς κλωθεῖν, ἀλλ' ἄγει. Putavit forte Vir Cl. ignorasse Xylandrum versiculum illum Martial. Lib. III. ep. 24. *Dum jugulas hircum, factus es ipse caper.*

b *In picas sunt transfiguratæ*] Apud Antoninum dicuntur factæ κολυμβὰς, ἴυγξ, κιγχρὶς, κίσσα, χλωρὶς, ἀκαλανθὶς, νῆσσα, πιπὼ, δρακοντὶς. De Iynge dignissimus lectu est locus apud Tzetzen in Lycophr. pag. 59. ed. Steph. apud quem & pag. 83. legas, Πιπὼ ὄρνεόν ἐστι θαλάσσιον διαφέρον, ἢ ἀστερίας. At talis non est ardea stellaris. Verum ergo, quod ad cap. 14. ejusdem libelli dixi, piponem aliam esse ab asteriâ. Confer Breulium in Isidor. p. 842. Cap. 7. omnino legendum, εἶδ' ὁ ἄνθος τῷ ἵππῳ. Vide locum Plinii à me laudatum, & Aristotel. Histor. Animal. Lib. IX. cap. I. Ἄνθος δ' ἵππῳ πολέμιος. ἐξελαύνει γὰρ τὸν ἵππον ἐκ τῆς νομῆς. πόαν γὰρ ἐπινέμεται ὁ ἄνθος.

Ad FAB. VI.

a *Circa Percam lacum Henna*] Vide not. Heins. ad vers. Nason. 385. Lib. V.

b *Cyanen currui obsistentem*] Ita reposui, cum MS. exhiberet, *Cyanenque currui obsistentem*. Nisi mavis cum Venetâ *Cyanen, quæ currui obstiterat*. Micyll. *Cyanenque, quæ currui obstiterat*.

Ad FAB. VII.

a *Nomine Mismes*] *Misme* Rænerius, qui & illud glossema heic infercit, *aut, ut alii volunt, Meganira*. Sed *Metanira* scribendum esset. Vide Heins. ad IV. Fast.

[b] ad colluendum jejunium porrigeret. Quæ cum [c] polentatam ei potionem dedisset, & illa [d] avidius biberet, puer quidam ejusdem casæ Stelles eam procacius est prosequutus, prædicans aviditatem ejus in bibendo: cujus dea audacia pueri offensâ, in malis partem potionis in eum effudit, fecitque ut in stellionem converteretur, qui potionem sparsam polentâ tergo ostenderet.

Fab. VIII.

Cum Arethusa Nympha Siciliæ fontis, qui humo pressus ab Elide fluit, indicavisset Cereri à Dite raptam Proserpinam, & illa ab Jove impetrasset, si fratris nuptiis contenta non esset, eâ lege ab inferis [a] reduceret eam, si nihil ibi gustasset. Quam ob causam cum judicium fieret, [b] Ascalaphus Orphnes & Acherontis filius [c] ad indicium primus descendit, docuitque eam mali punici granum gustasse:

Fast. vers. 537. *Baubo* est Clementi Paræneſ. pag. 13.

b *Ad colluendum jejunium*] Ita & Veneta cum MS. Forte, *ad solvendum jejunium*. Ovid. v. Met. vers. 534. *Quoniam jejunia virgo Solverat.* Rænerius dedit nobis *ad os colluendum*. Hoc habet ex Regianis commentariis. Invenitur & infr. Lib. XIII. fab. 9. *Jejunium polluit.* Sed etiam ibi *solvit* rescripserim.

c *Polentatam potionem*] Cyceona. Arnob. Lib. v. *Perducit totum cyceonis lata liquorem.* Ἄλφιτων κυκεῶνα appellat Euripidis Scholiastes ad Orest. pag. 209. ed. Steph. ut & Nicandri ad Alexipharm. p. 73. ed. Soter. Hom. Interpres ad Iliad. Λ. 623. Ἔστι δὲ δίψυς ἴαμα ὁ κυκεών, ἐκ διαφόρων εἰδῶν συνθλαζόμενος. Eadem verba legas apud Etymol. magni auctorem in κυκεών. Adde Hesych. in κυκειῷ.

d *Avidius biberet*] Nam ἐξέπιε ὑπὸ δίψους τὸ πλεῖον ἀθρῶν, ut est apud Antoninum. Quod esset *totum Cyceonis liquorem*. Mallem tamen ἀθρόως, hoc est, οὐ διαιροῦσα εἰς μικρότερα τὴν ἐκπομένην, ut ait Theocriti Scholiastes ad Eid. Z. vers. 69. Schol. Homer. ad Iliad. X. vers. 29. Οἱ δὲ ἀθρόως ἐμπονούμενοι &c. Sed ἀθρῶν adverbialiter accipi potest. Gregor. Nazianz. στιχ. Χόλος φερεσπόνδος, ἢ μὴ ἑλκύειν ἀθρόως. Sed in excerpt. Vet. cod. quæ penes me sunt, ἀθρόον. Est autem ἀθρόως πιεῖν, idem quod ἀμυστὶ πιεῖν. Vide Fabrum ad Anacreontem p. 154. Etymol. magni auctorem in ἈΜΥΣΤΙ'. Ἀμυστὶ, ἀπνευστὶ πίνειν. οἱ δὲ, ἀθρόως.

Ad FAB. VIII.

a *Reduceret eam*] MS. cum Venetâ & Micyll. *Duceret eam, si nihil gustasset.*

b *Ascalaphus Orphnes & Acherontis* &c.] Ita reposui ex conjecturâ Nob. Heinsii, quam margini ille libri sui illeverat. Habent alioqui MS. Venet. & Micyll. *Ascalaphus hospes Acherontis* &c. Sed τὸ *hospes* cum vitiosum esse facile vidisset Rænerius, satis putavit, si deleto eo scriberet, *Ascalaphus Acherontis filius.* Sed conjecturam illustris viri cum Naso firmat vers. 539. tum & Apollodorus Lib. I. pag. 13. aliique.

c *Ad indicium*] Sic rectè MS. Perperam *judicium* edd.

d *Abi-*

ſtaſſe: quamobrem in avem bubonem [d] abominandi ominis converſus eſt. Jupiter autem ex æquo fratri Cererique tribuit, ut partem anni Proſerpina apud virum, partem apud matrem ageret.

Fab. IX.

Sirenes Acheloi & Melpomenes Muſæ filiæ, cum Proſerpinam raptam requirerent, neque eam ullo modo poſſent invenire, à diis noviſſimè [a] impetraverunt, ut verſæ in volucres non tantum in terrâ, ſed etiam in mari requiſitam conſequi poſſent. Noviſſimè devenerunt [b] ad petram Martis, quæ imminebat proxima pelago. Harum ita fuit fatum, quamdiu earum vox audita non eſſet mortalibus, manerent incolumes. Forte Ulyſſes monitu Circes [c] obturatis auribus prætervectus eſt. tum ſe præcipitaverunt.

Fab. X.

Jupiter ut Cererem placaret, ita diviſit annum, ut Proſerpina partim ad virum, partim ad matrem moraretur. Ergo Ceres ab Arethuſa exigit, ut ſibi originem ſuam exponat. Arethuſa Achaidum Nympharum formoſiſſima cum ab Alpheo amne [a] diligeretur, cuperetque perſequentis impetum effugere, invocavit Dianam, cujus comes & ſtudii æmula fuerat, laboranti ut ferret auxilium.

b Obje-

d *Abominandi ominis*] Vide Iſidor. Lib. XII. cap. 7. Serv. ad Æn. IV. 462. Senec. Hercul. Fur. vers. 687. Ovid. Lib. V. Met. vers. 550. Plin. Lib. X. cap. 12. *Bubo funebris & maximè abominatus, publicis præcipuè auſpiciis, deſerta incolit, nec tantum deſolata, ſed dira etiam & inacceſſa, noctis monſtrum, nec cantu aliquo vocalis, ſed gemitu.*

Ad FAB. IX.

a *Impetraverunt*] Veneta *impetraviſſent*. Sed ita ſcribendum eſſet cum Micyll. *& à diis noviſſimè impetraviſſent* &c.

b *Ad petram Martis*] Sic MS. non *maris*, ut editi hactenus. Barth. Adverſ. Lib. X. cap. 8. emendatum it, *noviſſimè Siculi devenerunt ad petram maris*. Adi ipſum.

c *Obturatis auribus*] Ita & Hyg. Myth. cap. 125. & 141. Sed nec MS. nec editi ante Rænerium verba iſta agnoſcunt.

Ad FAB. X.

a *Diligeretur*] *Perſequeretur* Micyll. & Veneta. Sed alterum eſt in MS. Rænerii nulla heic ratio habenda, ut qui ex ingenio ſuo longè aliam huic fabulæ faciem dederit.

[b] Objecta itaque ea nube, ne [c] in cupientis conspectum posset venire, tellure rupta, [d] in insulam Ætnæ misit per obscurum iter, & [e] in fontem cognominis sui Ortygium versam ad superos evocavit. [f] cujus liquori Alpheus amnis infunditur.

Fab. XI.

Triptolemus à Cerere fruges dividendas accepit per terras, currumque draconibus junctum cum fecisset, novissimè delatus est in Scythiam, & à Lynco rege exceptus hospitio. Cui cum exposuisset qualiter à deâ esset honoratus, invidia honoris [a] instinctus, dormientem ut interficeret aggressus est. Dea nuncii sui memor, ut, quem divini honoris dignum habuerat, conservaret, antequam occideretur, hospitem [b] in lyncem feram convertit.

Fabulæ Lib. VI.

I. Minerva in anum.
II. Arachne in araneam.
III. Niobe in lapidem.
IV. Agrestes Lyciæ in ranas.
V. Marsyas in flumen.
VI. Pelopis humerus in eburneum.
VII. Procne & Philomela in aves.
VIII. Tereus in volucrem epopem.
IX. Zetes & Calais ex parte in aves.

Fab. I.

b *Objecta itaque ea nube*] Veneta, *objectaque ea numini.* Micyll. *objectaque ea nube.* MS. *objecta itaque ea numini.*

c *In conspectum*] Ita & Micyllus. Sed Venet. & MS. *in conspectu.* Id quod facile auctoritate meliorum tueri se potest. Phædrus Lib. v. cap. 2. *Quidnam cinædus ille in conspectu meo Audet venire?* Ad quem locum Rittershusium vide & alios.

d *In insulam Ætnæ misit*] Ita MS. Veneta, *in insulam Ætnam admisit.* Sed Micyllus, *in insulam Ortygiam.* Scripserim. *in insulam Ortygiæ.* Naso; *Advehor Ortygiam: quæ me cognomine divæ Grata mea superas eduxit prima sub auras.*

e *In fontem cognominis sui Ortygium*] Sic MS. & Veneta. Sed perperam proculdubio. Lege cum Micyll. *in fontem cognominem sibi Arethusam.*

f *Cujus liquori Alpheus &c.*] Marcellinus Lib. xv. *Alpheus oriens in Arcadiâ, cupidine fontis Arethusæ captus, scindens Ionium mare. ut fabulæ ferunt, adusque amatæ confinia progreditur.*

Ad FAB. XI.

a *Instinctus*] *Instinctus ille* Micyllus. haud paullo concinnius.

b *In lyncem feram*] Θὼς Græcis ea fera est. Schol. Hom. ad Iliad. N. 103.

O'

Fab. I.

Arachne Lydia, Idmonis filia, cujus mater genita Hypæpis studio lanificii famam quæsierat, cum materna industria cunctas præcessisset in opere faciendo, [a] festis diebus insolentius gloriabunda, quam mortalem decuit, [b] elocuta est. Nam Minervam, à qua docta fuerat, in certamen provocavit. Quæ in anum versa, in hoc ad eam venerat, ut ejus audaciæ impetum [c] odio futurum compesceret. Quam cum [d] in certaminis proposito vidisset permanentem, reversa in suam speciem, opere proposito, in certamen descendit; & singula, quæ sequuntur, inseruerunt telæ: prior Minerva, dehinc Arachne.

Quæ in Minervæ telâ picta.

Minerva incipit. Itaque telæ suæ intexuit [e] contentionem Athenarum inter se Neptunumque habitam; qui lacu salso in arce edito suam possessionem vindicabat: ipsa oliva arbore à se inventa. Item Rhodopen Threiciam & Æmum, qui pari insania [f] amore conjugii Jovis ac Junonis abusi erant nominibus, in montes transfiguratos. [g] Item Pygantem casu ab Junone in gruem versam. Item Antigo-

O' θεὸς ζῶον ἄλκιμον ἢ δύνατον. ἔνεστι δὲ παραπλήσιον τῇ ὄψει.

Ad LIB. VI. FAB. I.

a *Festis diebus*] Sic & Veneta & MS. Perperam Micyll. *istis diebus*. Rænerius utramque vocem omisit.

b *Elocuta est*] Horat. Lib. III. od. 3. *Gratum elocuta consiliantibus Junone divis.* Minucius Felix Octavio: *Non eloquimur magna, sed vivimus.* Ad eundem modum *edicere* pro *dicere* frequenter usurparunt deterioris ætatis scriptores. Vide annotata à nobis ad ista Fulgentii, *unde idolum tractum sit, edicamus*: quibus addas licet & illa. Episcop. Galat. Epistol. ad Leonem: *Episcopi, qui suâ dignitate depositi videbantur, sic edocuerunt.* Junilius in Præfat. ad Primas. *Quantum nostra pusillanimitas edisseere potuit.* Sex. Rufus Præfat. *Res gestas signabo, non eloquar.* Schol. Horat. Lib. III. od. 19. *Quod Romanis Græcas historias, nec ad propositum pertinentes, potius eloquatur* &c.

c *Odio futurum*] Hæc est lectio Micyllianæ editionis. Venet. & MS. *otio futurum*. Legerim, *exitio futurum*. Rænerius duas istas voces omittit. Sed omittere ille frequenter solet, vel pro lubitu refingere, quicquid non capit, vel ad stomachum ejus non facit.

d *In certaminis proposito*] Veneta & Micylliana, *in certamine*, inductâ voce posteriori. MS. *in certamine propositum.*

e *Contentionem Athenarum*] Micyllius, *contentionem de urbe Athenarum.*

f *Amore conjugii*] *Et amore* Veneta & Rænerius. Sed nec Veneta, nec MSS. 2. copulam istam agnoscunt.

g *Item Pygantem casu* &c.] Sic MSS. 2. Veneta: *Pygantes casu ab Junone in gruem versa est.* Micyll. *Pygmæa quoque* ca-

gonen Laomedontis filiam, [h] quæ cum Jove coiſſet, [i] ob admiſſum Juno eam transfiguravit in ciconiam. Item Cinyræ regis Aſſyriorum præterea filias ob inſolentiam ab eadem dea in graduum templi ſui lapidem mutatas; per quæ exempla [k] frangi poſſet de Minervæ numine; [l] finemque operis ſui explicuit. Is modus eſt, & facit arbore finem ſua.

Quæ in Arachnes telâ picta.

Arachne autem, ut videretur per opera reſpondiſſe [m] contentioni, telæ ſuæ intexuit Jovem in taurum verſum ob Europæ amorem. Eundem fecit in aquilam converſum, ut comprimeret Aſterien. Eundem in olorem, ut Ledam Theſtii filiam comprimeret. Eundem in Satyrum, ut [n] Nyčteida Nyčtei filiam comprimeret. Eundem in Amphi-

trvo-

caſum addit, quæ ab Junone in gruem verſa eſt. Rænerius cum MSS. facit, niſi quod τὸ *caſu* omittit. Scilicet minus id ei quadrare heic eſſe viſum. Forte *pari caſu* ſcripſerat auctor. Etiam pro *Pygantem* reſcripſerim *Pygmæam* vel *Pygmæam matrem*. Certè non *Pygas* Pygmæa illa mater, ſed *Oenoë* fuit dicta, auctore Anton. Liberal. cap. 16. vel *Gerana*, ut vult Ælianus in de Animal. Lib. xv. cap. 29. Legas eandem fabulam apud Athenæum Lib. ix. cap. 11.

h *Quæ cum Jove coiſſet* &c.] Hæc lectio eſt è codice Florentino, ſed ἀκατάλληλον facit orationem, niſi ſcribas; *quæ quum cum Jove*. Neapolitanus codex habuit, *quia cum* &c. Forte, *quam quia cum Jove* &c. Sed τὸ *cum* proximè ſequens induxerim cum Micyllo.

i *Ob admiſſum*] Latiniſſimè dictum eſt. Sext. Rufus Brev. cap. 19. *Ad ſatisfactionem tam audacis admiſſi.* Ovid. 11. μαλακολεγίας vers. 381. *Conjugis admiſſum violataque jura mariti.* Heroid. Epiſt. xi. 381. *Admiſſi memores ſed tamen eſſe mei.* Et vers. 110. *Ah miſer admiſſo plectitur ille meo.* Epiſt. xvi. 45. *Matris in admiſſo falſâ ſub imagine luſæ.* Metam. xi. vers. 380. *Sed memor admiſſi Nereida colligit orbam* &c. Reſcript. Diocler. in Collat. Leg. Moſ. *Quod ex admiſſi diſcrimine ſuſtinet.* Reſcript. Divi Pii: *Sciet me admiſſum ſeverius exſecuturum.* Paullus Recept. Sent. Lib. 1. Tit. 5. *Pro qualitate admiſſi plectuntur.* Rænerio tamen probare ſe iſta Latinitas non potuit, qui inde fecit *admiſſum ſcelus*. Oblitus ergo erat etiam Lib. viii. fab. 6. legi, *Ob admiſſum præcipitavit in pelagus.* Et Lib. xi. fab. 9. *Ne ultra perſequeretur admiſſum.* Intelligi *crimen* debet, quod addit Ovid. Am. 11. 7. *Me non admiſſi criminis eſſe reum.* Vel *facinus*. Salvian. de Provid. Lib. 1. *Poſt facinus admiſſum Dei ſermone conventus.*

k *Frangi poſſet de Minervæ numine*] Ita & Veneta ac Rænerius. Nec aliter MSS. 2. Micyllus dedit, *frangi poſſet, deque Minervæ numine certior fieri.* Quæ ſapiunt interpolationem.

l *Finemque operis ſui* &c.] Hæc eſt lectio MSS. 2. & Venetæ. nec placet tamen admodum. Concinnius Micylliana, *finemque operi ſuo arborem ſuam olivam impoſuit.* Forte ſcripſerat, *finemque operis ſui explicuit arbore ſuâ.* Reliqua certè à gloſſatore aliquo videntur addita eſſe ex illo Naſoniano verſu: *Is modus eſt: operiſque ſuâ facit arbore finem.*

m *Contentioni*] Ita repoſui ex Micyllianâ. MS. & Veneta præferunt *contentionem*. Rænerius pro iſtâ voce dedit nobis *ſequentia*.

n *Nyčteida Nyčtei filiam*] Ita quidem cum MS. etiam Veneta & Micylliana.

Sed

tryona, ut Alcmenam Electryonis filiam comprimeret. Eundem in aurum, ut Danaen Acrisii filiam comprimeret: in ignem, ut Asopidam. Duo sensus isti [o] in uno versu continentur. Eundem in pastorem, ut Mnemosynen comprimeret: in serpentem, ut Deoidam. Et hi duo sensus in unum versum veniunt. Neptuni etiam cupiditatem [p] inserit, ita ut doceret eum in juvencum esse mutatum, ut Æoli filiam stupraret: in amnem Enipeum, ut [q] Æoli uxorem; in arietem, ut Bisaltidam comprimeret. Hi tres sensus in tribus versibus aliter cadere non possunt. Eundem in equum, ut Cererem; [r] in volucrem, ut Gorgonam Medusam, ex qua equus Pegasus [s] proditur fuisse; in Delphinum, ut Melantho. Hi sensus continentur in tribus versibus. Apollinis præterea [t] in eadem contentione amoris furta [u] intexuit, indicans eum in accipitrem, interdum in leonem fuisse conversum; alias in pastorem, ut Issen Macarei filiam comprimeret. Liberum patrem quoque in uvam versum, ut Erigonen comprimeret. Saturnum præterea in equum versum, ut Phillyram Oceani filiam, ex quâ Chironem Centaurum dicitur procreasse.

Fab. II.

Postquam Arachne, ordinata tela, contumeliosè à dea

Sed perperam. Antiope fuit dicta Nyctei filia: quam *Nycteida* appellat Naso, ut ab Antiope Asopi filia distinguat. Vide notas nostras ad Hyg. Mythol. cap. 7. Propert. Lib. I. Eleg. IV. *Tu licet Antiopæ formam Nycteidos* &c.

o *In uno versu continentur*] *In unum versum* MS. & Veneta. Verum quæ de sensibus inculcantur identidem, qui quot versibus contineantur, ea existimo omnia à glossatore aliquo orta. Certè in Micyllianâ non comparent. Confer quæ dicemus ad fab. 26. Lib. VII.

p *Inserit*] Ita Veneta & Micylliana. MS. *infert*.

q *Æoli uxorem*] Ita Micyllus. Sed MS. & Venet. *Æoliam*. Rænerius, *Iphimediam, ex quâ nati Aloidæ*. Non amo tam liberales correctores. Suffecisset *Iphimediam*. Vide Hygin. Myth. cap. 28.

r *In volucrem*] *In equum volucrem* Rænerius. Perperam. Vid. Heins. notas ad Metam. Ovid. pag. 132. Addo ejus observatis Tzetzæ locum in Lycophr. p. 30. ubi inter alias causas, cur Erinnys dicatur Ceres, hanc affert, ὅτι Ἐρινύϊ ὁμοιωθεῖσα μίγνυται Ποσειδῶνι, ἐξ ἧς γεννᾷ τὸν Ἀρείονα ἵππον.

s *Proditur fuisse*] *Proditur natus* Rænerius. Sed alterum cum MS. Venet. ac Micyll. adstruunt.

t *In eadem contentione*] Etiam heic cum MS. faciunt Veneta & Micylliana. Sed Rænerius, *in eadem tela*.

u *Intexuit*] *Intexuit reddita* codex Neapolitanus & Veneta. Etiam mox cum Venetâ *indicat* pro *indicans* cod. Florentinus.

dea [a] percussa esset, suspendio se affecit. Sed in ultimo casu, propter studium, quod à deâ acceperat, in araneam versa est, ut opere inutili nullum [b] sui effectum capere posset. Plura vero opera Arachnes poëta retulit fuisse, quam Minervæ; ut hanc scientia artis, quæ [c] potior est, illam labore contendisse demonstraret.

Fab. III.

[a] Niobe Tantali Sipylo Lydiæ orta, [b] ob insolentiam Apollinis ac Dianæ numen experta est. Nam ex Amphione septem filiis totidemque virginibus editis dum comitata gauderet, & quodam tempore Manto Tiresiæ filia [c] responso monuisset Thebanos, ut Latonæ [d] & liberis ejus per preces thura redderent, sola exstitit, quæ sacrificio interesse noluerit, prædicans potiorem se numine deæ ac liberis ejus esse. [e] Itaque oratione instincta Latona, questa cum filiis, quod suarum injuriarum ultores non exi-

Ad FAB. II.

a *Percussa esset*] Codex. Neap. *compulsa esset*, & *postque*, pro *postquam*. Videtur velle, *postque Arachne, ordinatâ telâ, contumeliose à deâ cum pulsa esset*. Veneta, *cum contumeliose à deâ pulsa esset*.

b *Sui effectum*] Hoc est, *utilitatem*. Marcellin. Lib. XIV. *Absque ullo egressus effectu, deinde tabescebat immobilis*.

c *Potior est*] *Potentior est* Flor. codex. *Potentiorem* Neapolitanus.

Ad FAB. III.

a *Niobe Tantali*] Non dubitavi hoc reponere ex MS. & Venetâ. Elegans Græcismus est, quem fœdis glossematis deformarat Rænerius. Etiam infr. Lib. VII. fab. 27. *Cephalus Deionis* & Lib. X. 5. *Hyacinthus Amyclæ* restituimus huic scriptori. Servius ad Æn. X. vers. 167. *Clusini Tyrrheni, sive Telemachus Ulyxis*. Confer quæ scripsi ad Hyg. Mythol. cap. 14. & 81. Non dissimilis & ille Hellenismus Anacreontis od. 20. Ἡ Ταντάλου ποτ' ἔστη. & Antonini Liberal. cap. 22. Ἡ δ' ἑνια τ Σπερχίου, *Quædam ex Sperchii filiabus*. Ita enim explicari omnino locus ille debet.

b *Ob insolentiam Apollinis* &c.] Cod. Neap. *Ob insolentiam par Apollinis* &c. Γοως, *Ob insolentiam parem*. Supr. fab. I. *Qui pari insaniâ* &c.

c *Responso monuisset*] Propriè de vatibus dicitur *respondere*. Vide supr. fab. 5. Lib. III. Julius Obsequens cap. 87. *Vates protenderunt Græciæ fore exitium*. Legerim, *responderunt*. In eodem capite corrupta & ista, *Romæ in agro Certasi lacte pluit*. Rescribo, *in Græcostasi*. Græcostasis locus Romæ fuit, cujus idem scriptor facit cap. 83. & 31. mentionem. Quamobrem mendam tam obviam miror non vidisse Cl. Schefferum. Depravata & illa: *Terracinæ sereno navis velum fulmine exanimatum, in aquas dejectum*. Lege, *navalem fulmen exanimavit in aquas dejectum*. Sic habes cap. 89. *Navales plerosque exanimavit*.

d *Et liberis*] *Filiis* MS. Denominatio facta ergo à potiori.

e *Itaque oratione*] Vel *quâ oratione* scribendum, vel legendum cum Micyllo, *itaque oratione hac*.

f *Ismе-*

existerent. Confestim itaque Apollo & Diana, tecti nubibus, ut præceperat genitrix, Thebas venerunt, ac Niobes filios, cum in campo equis exercerentur, sagittis necaverunt. Quorum nomina hæc sunt, f Ismenus, Sipylus, Phædimus, Tantalus, g Alphenor, Damasichton, Ilioneus. Pater Amphion post necem filiorum ferro se interfecit. Nec minor violentia desiit esse Niobes: quod Diana indignè tulit. Nam virgines pari calamitate affecit. Vita novissimè Niobe flens h decessit, turbineque ventorum in patriam Sipylum delata est, cessitque in silicem voluntate Apollinis & Dianæ.

Fab. IV.

Latona Coei filia, cum Junonis ira ob adulterium ex Jove conceptos Apollinem & Dianam parere non posset, & nulla eam errantem regio reciperet, novissimè venit a in Lyciam, & cum ex ardore æstus ac longitudine viæ sitim sedare vellet, ab iis, qui ulvam & juncum secundum lacum legerent, prohibita est propius accedere. Quamobrem ira incensa, digrediens petiit à deis, ut nunquam accolæ b stagno carerent. Auditis itaque precibus ejus, Ju-

f *Ismenus*] *Ismenos* MSS. 2. & mox *Tantalos* alter.

g *Alphenor*] *Archenor* Flor. codex. & Veneta, Vide annotata à nobis ad Hygin. Myth. cap. XI.

h *Decessit*] *Diriguit* MS. cum Venetâ ac Micyllianâ. Sed quid τῷ *vita*, quod post *affecit* exhibet cum MS. Venet. tum faciendum? Omittit illud Micyllus. Forte, *Victa novissimè Niobe flens diriguit.*

Ad FAB. IV.

a *In Lyciam venit*] Antoninus Liberalis, qui paullo aliter hanc fabulam narrat cap. 35. Αὐτὴ ἐπεὶ ἔτικτεν Ἀπόλλωνα καὶ Ἄρτεμιν ἐν Ἀστερίᾳ τῇ νήσῳ, ἀφίκετο εἰς Λυκίαν &c. Lyciam tum appellatam vult eam regionem à lupis, qui deæ se viæ duces præbuissent. Λύκοι δὲ, inquit, συναντησάμενοι καὶ σαίνοντες ὑφηγήσαντο τὴν ὁδόν. Iterum monendum mihi τὸ σαίνειν latius patere, quam quidam rentur. Leonibus etiam illud tribuit Tzetzes ad Lycophr. pag. 131. ed. Steph. Εἶδον ἔξωθεν τῆς αὐλῆς τῆς Κίρκης λύκους καὶ λέοντας ἡμέρους, σαίνοντας αὐτὰς τῇ οὐρᾷ. Hieronymus in vitâ Paulli Eremitæ: *Et illi* (leones) *directo cursu ad cadaver beati senis substiterunt, adulantibusque caudis circa ejus pedes accubuere.* Nimirum σαίνειν proprie est cauda adulari: quæcunque ergo animalia facere hoc consuevere, σαίνειν dicuntur. Apollon. 1. Argon. vers. 1144. Θῆρες δ' εἰλυόντο κατὰ ξυλόχους λιπόντες, Οὐρῇσιν σαίνοντες ἐπήλυθον. Cæterum quod Lyciam Τερμιλίδα dictam ibidem affirmat Liberalis, id contactum vitio est. Legendum omnino Τρεμιλίδα. Incolas Τριμιλεῖς & Τρεμίλας appellatos dicit Stephanus. Perperam ergo Τερμίλας vocatos ait Eustathius ad Dionys. pag. 113. ed. Steph. Corrige ex Stephano.

b *Stagno carerent*] Vide Barth. Adv. Lib. x. cap. 8.

Jupiter agricolas in speciem ranarum transformavit.

Fab. V.

Satyrus nomine Marsyas, dum cum Apolline tibiis contendit (quas Minerva invenisse proditur) [a] pro audacia, quod deo cedendum non putaret, suspensus [b] ac cute nudatus est. Quem Nymphæ ac Satyri, cæterique ruris incolæ fletu prosecuti sunt, quod ejus cantu carituri essent, ita ut ex lacrymis eorum flumen increverit, quod ejus nomine [c] in Phrygia Marsyas à [d] prioribus nostris nuncupari videtur.

Fab. VI.

Tantalus epulis Jovis cum interesset, & cum vellet experiri an futura prospiceret, invitato ad epulas, Pelopem [a] nothum ex filiis interemit, visceraque ejus reliquis dapibus immiscuit. Quo pro merito punito, misericordia deorum, qui convivii participes fuerant, partes viscerum Pelopis composuerunt, & humerus, qui defuerat, [b] de ebore effectus est.

Fab. VII.

Ad FAB. V.

a *Pro audaciâ*] Sic MS, Editi, quos videre mihi contigit, *per audaciam*. Sed *pro audacia* idem est, quod *propter audaciam*. Epiphanius Histor. Tripart. Lib. IX. pag. 522. ed. Rhen. *Alios, qui pro pane veniebant, alios, qui illuc pro libidinis turpitudine veniebant.* Schol. Horat. ad Lib. IV. od. 12. *Pro stupro sororis ad vindictam.* Vet. Interpr. 1. Reg. cap. XV. 23. *Pro eo ergo, quod abjecisti sermonem domini* &c. Eccles. XII. 14. *Pro omni errato adducet Deus in judicium.* Licinius Ruffinus Collat. Leg. Tit. VI. *Pro ignorantiâ juris videntur admissa.* Salvian. de Provid. Lib. 1. *Nec pro præsentibus supplicamus.* Sex. Rufus Brev. cap. 4. *In Africam pro defensione Siculorum Romana transmissa* &c. Cap. 24. *Pro quâ admiratione Persæ superiores esse Romanos confessi sunt.* Immo nec classici scriptores loqui ita dubitarunt. Consule illos, qui Particulis linguæ Latinæ scripserunt.

b *Ac cute nudatus est*] MS. Venet. ac Micyll. *A cute nudatus est tergore*] Lege. *à Scythe*, vel, *ac à Scythe nudatus est tergore*. Vide quæ annotata sunt nobis ad Hyg. Myth. cap. 165.

c *In Phrygia Marsyas*] Vibius Sequester: *Marsias Phrygiæ urbis Celene.* Leg. *Celænarum*, & confer quæ scripsi ad Hyg. Myth. cap. 165.

d *Prioribus nostris*] H. e. majoribus. Consule Barth. Advers. Lib. x. cap. 8.

Ad FAB. VI.

a *Nothum*] Ita rescripsi ex Venetâ & Micyllianâ, cum *notum* præferret MS. Consule Hyg. Mythol. cap. 83. & quæ ibi annotamus. Rænerius flagitiosè hæc pervertit.

b *De ebore effectus est*] *Suffectus est* Barth. Advers. Lib. x. cap. 8.

Ad

Fab. VII.

Tereus Martis filius, cum auxilia multis regibus ferret, Pandioni quoque Atheuis regnanti, cum à proximis civitatibus oppugnaretur, non defuit. Quamobrem filiam suam Procnen illi [a] in matrimonium dedit. Quæ deportata in mariti regnum, cum ex intercapedine sororem Philomelam desideraret, petiit à Tereo, ut proficisceretur Athenas, sororem sibi ad solenne sacrificium ut adduceret. Qui ut Athenas pervenit, soceri usus hospitio in Philomelæ incidit amorem. quam secum digressus mandato conjugis duxit in Thraciam, [b] & stabulis clausit, ut sine cujusquam suspicione ad eam sæpius commearet. Ac ne eloqui commissa posset, [c] linguam truncavit, & conjugi ementitus est: dixit enim sororem ejus interiisse. At Philomela ea, quæ lingua prodere non poterat, [d] vesti intexuit notis literarum, quam uni dedit perferendam sorori. Qua inspecta illa, cum conjugis libidinem, casumque germanæ comperisset, [e] constituit sacra celebrare Libero patri, & more bacchantis ad stabula venit, sororemque raptam in regiam duxit. Filium Ityn interemit, ac dapibus immiscuit. Quibus expletus Tereus, filium cum desideraret Ityn, caput novissime in ejus sinum abjecerunt Itys, dicentes, Intus habes, quem desideras. Tereus cum intellexisset scelus scelere ultum esse, conjugem & sororem conjugis dum persequitur, deorum volun-

Ad FAB. VII.

a *In matrimonium dedit*] *In matrimonio* cod. Neap. ut & mox *regno*, pro *regnum*.

b *Et stabulis clausit*] Ita MS. cum Venetà. Micyllus una voce auctius, *& corruptam stabulis clausit*. Ræneriüs multo liberalius, ut solet, *stabulis autem suis violatam clausit*.

c *Linguam truncavit*] Ita cum MS. Veneta quoque ac Micyll. Rænerius, *Linguam, ne commissa eloqui posset, ei truncavit*. Si quid mutandum sit, legerim, *linguâ eam truncavit*.

d *Vesti intexuit*] *Veste* MS. ut & fab. 10. Lib. v. *Cujus liquore Alpheus amnis infunditur*. E & I perquam facile inter se a librariis permutantur. Factum id etiam Catull. carm. 30. *Ut ista vestra diffututa mentula Ducenties comisset aut trecenties?* Lege *comesset* h. e. comederet. Ita flagitant cum antiquitus editi, tum & ratio ipsa Latinitatis. Neque enim *comissare*, sed *comedere* trecenties rectè dixeris. Martial. Lib. v. 70. *O quanta est gula centies comesse!*

e *Constituit sacra celebrare*] MS. *Constituit itaque sacra* &c. Vide supr. ad Lib. 1. fab. 7.

luntate versi sunt in aves; Procne in hirundinem, Philomela in lusciniam, Tereus in epopem, Itys in Phasianum. Pandion dolore natarum [f] tactus, [g] caruit vita, regnumque ejus filius Erechtheus possedit.

Fab. VIII.

Aquilo cum Orithyiam Erechthei filiam diligeret, neque ullis precibus à parentibus puellæ impetrare potuisset, ut se in affinitatem reciperent, viribus usus suis, Athenas advenit, & puellam raptam in Thraciam pertulit, ibique gravidam fecit: ex qua geminos Zeten & Calain procreavit: quorum humeris alæ volucrum increverunt, per quas parentis imaginem referrent.

Fa-

f [*Tactus*] Sic habuit codex Flor. Sed Rxn. *actus*. Micyll. *fractus*. id quod magis arridet. Cæterum fabulam hanc aliter narrant Anton. Liberal. cap. XI. Hom. Schol. ad Odyss. T. 518. & Eustath. p. 710. ed. Bas. Pandarei filiam faciunt Aëdona. Erat autem is Pandareus Meropis filius, Μιλήσιος τὸ γένος, ut ad vers. 66. Od. Y. notat interpres. In Antonino corrupta hactenus partim, partim malè intellecta illa: Καὶ Πολύτεχνος μὲν ὀλίγον ἦν ὅτι δίφρον ἁρμάτειον ἐκποιῆσαι, Ἀηδόνι δὲ τὸν ἱστὸν ἐξυφῆναι, καὶ συνέθεντο εἰς ἀλλήλους, ὅπως ἂν τάχιον ἀνύσῃ τὸ ἔργον, τούτῳ θεράπαιναν παρὰ τοῦ ἑτέρου δοῦναι]. Δίφρον ἁρμάτειον *sellam curulem* transferunt interpretes. Perperam omnino. Δίφρος ἁρμάτειος est idem, qui δίφρος absolutè dicitur sæpenumero. Is autem simpliciter pro curru sive ἅρματι ponitur interdum, interdum ἅρματι opponitur, denotatque *bigam*, ut ita loquar cum Statio. Doceo ex Scholiaste Aristophanis ad Nub. Act. I. sc. I. pag. 123. Συνωρὶς δὲ τὸ μὴ πλῆρες ἅρμα, ἀλλ' ἐκ δυοῖν ἵππων συνεστὸς, ὃ νῦν δίφρον καλοῦμεν. Schol. Pind. Hippoch. Nem. Ἦν δὲ, inquit, γυναικεῖον καὶ ἅρμα. οὐχὶ δίφρος, οὐδὲ κέλης. Hinc ergo, ut diversa, ξεστοὶ δίφροι καὶ ἅρματα πεποικίλμενα memorantur a Pindaro Pyth. od. 2. Charisius apud Schott. Observ. Lib. I. cap. 14. *Biga*, δίφρος. Hæc addenda erant illis, quæ pridem ad illum locum observavi. Deinde pro ὅπως legendum esse ὅτῳ cum τὸ τούτῳ, quod sequitur, evincit, cum sententia ipsa postulat: pacti sunt, ut ei, qui prius suum opus absolvisset, alter famulam daret. Sed istam conjecturam ut probabiliorem redderem, τὸ ἂν sustuli. Falsum hoc. Nec in mentem fuit, nec verbum eâ de re feci. Et cur tollerem, cum planè venustè heic ponatur? Schol. Hom. ad Iliad. B. 106. Ἠύξατό ποτε, ὅ, τι ἂν κάλλιστον ἐν τοῖς ποιμνίοις αὐτοῦ γένηται. Ὅτῳ pro ᾧτινι dixit Antoninus. Basil. Seleuc. pag. 10. ed. Dausq. Οὐκ εἶχεν, ὅτῳ τὴν βιορεστώνην ἀνάθῃ. Plato Phædon. cap. 5. Πᾶς ὅτῳ ἀξίως τούτου τοῦ πράγματος μέτεστι. Aristophan. Plut. Act. II. sc. I. vers. 8. Ὅτῳ χαίρει pro ᾧτινι. Sic εἴτῳ pro εἴτινι habes cap. 21. Καὶ εἴτῳ ξένων ἐντύχοιεν. Ita enim scribendum esse monui antehac. Quod cum vidisset vir doctus: *Quis adeo*, inquit, *imperitus, qui nesciat articulos præpositivos pro interrogativis & infinitis sumi?* Quærere ergo de illo libet, cur ipse tam peritus correctum iverit εἴ τῳ ξένων. Glossæ Maximi in Dionysium Areopagitam, εἴτῳ, εἴτινι. Maximus Tyrius Dissert. I. pag. 2. ed. Heins. Καὶ εἴτῳ σαφῶς τὸ φῶς ἐμπαθεῖν δοκεῖ.

g [*Caruit vitâ*] H. e. mortuus est. In tumulo apud Pithœum Catal. Lib. III. *Dulcem nam carui lucem, cum amisi te ego*

Fabulæ Lib. VII.

I.	Dentes draconis in homines.
II.	Æson ex ſene in juvenem.
III.	Liberi nutrices in juventam.
IV.	Aries in ſpeciem agni.
V.	Cerambus in avem.
VI.	Draco in ſaxum.
VII.	Juvencus in cervi figuram.
VIII.	Corythus in ſpeciem monumenti.
IX.	Mæra in canis figuram.
X.	Coæ matronæ in boves.
XI.	Telchines in ſcopulos.
XII.	Alcidamantis filia in columbam.
XIII.	Cycnus in olorem.
XIV.	Hyrie in ſtagnum.
XV.	Combe in avem.
XVI.	Calaureæ rex cum conjuge in volucres.
XVII.	Menephron in feram.
XVIII.	Cephiſi nepos in phocam.
XIX.	Eumeli filia in volucrem.
XX.	Ephyre in ſerpentem.
XXI.	Phineus & Periphas in aves.
XXII.	Polypemonis neptis in volucrem.
XXIII.	Spuma Cerberi in venenum.
XXIV.	Sciron in petram.
XXV.	Arne in avem monedulam.
XXVI.	Formicæ in homines.
XXVII.	Cephalus ab aurora immutatur.
XXVIII.	Canis & vulpes in ſaxum.
XXIX.	Procris pro fera occiſa.

Fab. I.

Iaſon Æſonis filius, miſſus à Pelia Neptuni filio cum proceribus Grajorum Colchos ad pellem auream apportan-

ego conjux. In alio apud Gruterum pag. 770. *Quæ fuerat felix ſat, ſi non plena doloris: Quæ filios duos earnit &c.*

Ad

tandam, adjutricibus Junone ac Minerva, ut Æetæ Solis filii contigit regiam, [a] pulchritudine suâ perculit Medeam adversus parentem, ut sibi potius, quam patri consuleret. Ergo obligatum Iasonem coegit, ut fidem præstaret conjugii erga se. Nam tauros spirantes ignem, & draconem custodientem templum, & tergus auratum, venenis atque carminibus coegit parere Iasoni; ut proscisso solo dentes obsereret serpentis, ex quibus seges armatorum procresceret. Inter quos, ut ei præceptum erat à Medea, jactato silice, coegit eos inter se dimicare. Qui mutuo bello conciderunt. His gestis, Iason cum Medea [b] Iolcon abiit.

Fab. II.

Iason postquam Medeam abductam à parentibus in Græciam duxit, & promisso sibi conjugio copulavit; multis rebus expertus ingenium ejus, petiit ut parentem suum Æsonem [a] senectute elisum in adolescentiam [b] reduceret. At illa nondum amore deposito, quem ex ejus juventute ceperat, nihil denegando ei, ahenum constituit, herbarumque genera, quarum scientiam habebat, variis regio-

Ad Lib. VII. Fab. I.

a *Pulcritudine sua perculit Medeam*] Eâ de re fabula est non protrita apud Tzetzen in Lycophron. p. 59. Ταύτην ὕστερον τὴν ἴυγγα προσῆκεν Ἀφροδίτη Ἰάσονι δοῦσα ἐδίδαξε ταῦτα, ὅπως Μήδειαν θέλξῃ, λέγουσα ὅτι αὕτη ἡ ἴυγξ γυνὴ ἦν πρότερον, θυγάτηρ Πειθοῦς, ἢ Ἠχοῦς καὶ Πανός, φαρμακεύσασα τὸν Δία εἰς τὸν Ἰοῦς πόθον, ὑφ' Ἥρας ἀπορνιώθη. Dixerat in præcedentibus, Ἴυγξ δὲ κυρίως ὄρνεον ἐστὶν ἀεὶ σεῖον τὴν οὐράν, ἀγγελὸν ἐρώτων. Ἀγγελὸν ἐρώτων esse constanter tradunt veteres omnes. Sed qui eam avem movere semper caudam ajunt, contradicunt Aristoteli, Plinio, & Scholiastæ Pindari, ut ostendi ad Antoninum Liberalem. Retro tantum cervicem torquet, reliquo corpore quiescente: unde & *torticollo* ab Italis vulgo appellari ait Victorius Var. Lect. Lib. XXIV. cap. 3. Ab eadem persuasione ortum, quod Chil. XI. 380. scribit Tzetzes: Ἴυγξ ἡ ὄρνις, ἡ κικλὶς, ἡ σείς τὸ οὐραῖον, Ἤτοι ἡ σεισοπύγιον καλουμένη φερωνύμως. Scrib. σεισοπύγιον & κιγκλὶς pro κικλίς. Verum avis ista, quam innuit, ab aliis κίγκλος, κιγκλὶς, vel κίγκαλος vocatur, non κιγκλίς. quod longè aliud est. Falsum tamen & hoc, κίγκλον esse σεισοπυγίδα.

b *Iolcon abiit*] Perperam MS. cum Venetâ & Micyll. *Corinthum abiit*. Ait enim Naso: *Victor Iolciacos tetigit cum conjuge portus*. Non ignoro tamen quomodo & alterum possit defendi. Consule Micylli commentarium in hanc fabulam.

Ad Fab. II.

a *Senectute elisum*] H. e. confectum, fractum. Tertull. ad Scap. cap. 4. *Si autem contenditis ad elidendos nos, jam ergo innocentiam expugnatis*.

b *Reduceret*] *Perduceret* MS. Micyll. & Ve-

gionibus quæsita, incoquens, postquam animadvertit stipitem, quo versabat herbas, in arborem oleam [c] oneratam baccis esse conversum, quæ despumata aheno in terram deciderant, in herbam lætissimam esse conversa, [d] maturatum tempus existimans, Æsonem interemptum madentibus herbis immiscuit: & ut promiserat conjugi, ex senectute in pristinum vigorem videtur perduxisse.

Fab. III.

Liber pater ut animadvertit Æsonem senectutem remediis Medeæ expulisse, petit [a] ut proinde suis nutricibus ferret auxilium, easque in adolescentiæ vigorem reduceret. Cujus auctoritate illa compulsa, eisdem, remediis, quibus Æsonem, [b] in primitias reduxit, Liberoque æternum beneficium dedit.

Fab. IV.

Peliades Peliæ filiæ, [a] herbis impulsæ, postquam viderunt arietem gravatum ætate in agni speciem transfiguratum, ambitiosius à Medeâ petere cœperunt, ut Peliæ paren-

& Veneta, quemadmodum in fine, *perduxisse videtur.* Fab. tamen III. habet, *Easque in adolescentia vigorem reduceret.*

c *Oneratam baccis*] Ita malo cum Venet. & Micyll. quam *ornatam*, quod Rænerius dedit.

d *Maturatum tempus*] Sic & Veneta cum MS. Sed Mic. & Veneta *maturum.* Forte, *maturum jam* &c.

Ad FAB. III.

a *Ut proinde suis* &c.] Hæc lectio est MS. & Venetæ. Non placuit tamen Rænerio, ut qui pro eâ rescripserit, *ut suis quoque.* Offendit, puto, eum τὸ *proinde*, quod idem heic est, quod *perinde*, quomodo Micyll. habet. Frustra. Sallust. Jug. cap. 4. *Proinde quasi prætura & consulatus, atque alia omnia hujuscemodi per se ipsa clara & magnifica sint.* Columell. Lib. II. cap. 5. *Nunc autem proinde ac si temperatæ regioni præcepta dabimus.* Adde quæ Stewechius habet in de Partic. Ling. Lat. Lib. I. p. 255. Cæterum deceptum heic esse Lactantium depravatâ Lectione Ovidiani loci, *capit hoc a Colchide munus*, luculenter demonstrat Heinsius p. 171. Not. in Met. Ovid.

b *In primitias*] H. e. in principium juventutis. Gloss. Philox. *Primitium*, τὸ πρῶτον. Contra *initia* pro *primitiis* poni interdum deprehendi. Vetus Interp. I. Reg. cap. xv. 13. *Et Saul offerebat holocaustum Domino de initiis prædarum.* Οἱ ό. Τὰ πρῶτα τῶν σκύλων &c.

Ad FAB. IV.

a *Herbis impulsæ*] Sic MS. & Veneta quoque cum Micyllo. Vitii nonnihil hæc contraxisse videtur & Rænerius vidisse, cum omiserit. Sic enim solet, cum vel non intelligit aliquid, vel quomodo emendandum sit, non videt. Existimo scripsisse auctorem, *verbis*, vel *his rebus impulsæ.*

b *Im-*

renti earum restitueret, quam temporis processione amisisset, juventutem, cupiens inimicum Iasonis data occasione punire, [b] impulit eas parentem interficerent, & laceratum in ahenum fervens dimitterent. Quod ut factum est, currum draconibus junctum conscendit, & per aera elata, [c] conspectum inimicorum profugit.

Fab. V. VI. VII. VIII, *&* IX.

Medeam fugientem docet Othryn montem Thessaliæ petiisse, in quem diluvio Deucalionis [a] Cerambus Nympharum auxilio pennis delatus sit, & in montem Parnassum, qui est altissimus. Hinc Pitanen Æoliæ urbem relinquentem, vidisse draconem in saxum esse transfiguratum. Deinde Idæum nemus adisse, [b] in quo Liber pater juvencum transfiguratum in cervi figuram subtraxit. Nec

b *Impulit eas parentem interficerent*] Ita MS. Sed Veneta & Micyll. unâ voculâ auctius, *impulit eas ut parentem* &c. Vide supr. ad Lib. II. fab. 12.

c *Conspectum inimicorum profugit*] Sic Lib. IX. fab. 9. *Patriam profugit.* Lib. VIII. 3. *Minoem profugere vellet.* Et, *profugerent regis imperium.* Confer quæ annotavi ad Hyg. Myth. cap. 177.

Ad FAB. V. VI. &c.

a *Cerambus*] Existimo hunc esse Cerambum illum, de quo Anton. Liberal. cap. 22. Nam conjecturæ ejus, qui *Terambum* transformat in *Cerambum*, favere mirificè hunc Ovidii locum alias dixi. Ἐγένετο inquit Antoninus ὑλοφάγος κεράμβυξ. φαίνεται δὲ ἐπὶ τῶν ξύλων, καὶ ἔστιν ἀγκύλος ἐκ τῶν ὀδόντων, καὶ συνεχῶς τὰ γένεια κινεῖ &c. Quæ verba ita verterim: *Factus est cerambyx, quod est insectum frondivorum, conspiciturque in arboribus, curvis dentibus, maxillas semper movens* &c. Ξύλα sunt arbores. Ut Genes. cap. III. Ὅτι καλὸν τὸ ξύλον εἰς βρῶσιν &c. Psalm. I. vers. 3. Καὶ ἔσται ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων. Ecclesiast. cap. II. vers. 5. Ἐφύτευσα ἐν αὐτοῖς ξύλον πᾶν καρποῦ. Et sic sæpe alibi illi interpretes. Etiam Græcorum more Ambrosius Hexaëm. Lib. I. cap. 4. *ligna fructifera* appellat arbores fructum edentes. *Lignum pomiferum* est apud Vet. Interpr. Genes. cap. I. vers. 11. Ubi Junilius Episcop. Afric. *Patet ex his verbis Dei, quia verno tempore mundi perfectus est ornatus. In hoc enim solent herba virentes apparere in terrâ, & ligna pomis onustari.* Ὑλοφάγοι verto *frondivorum*, ut apud Diodorum Sicul. Lib. III. pag. 159. Οἱ δὲ ὑλοφάγοι μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν ἐπὶ τὰς νομὰς ἐξιόντες, ἀναβαίνουσιν ἐπὶ τὰ δένδρα, καὶ τοὺς ἁπαλοὺς τῶν ἀκρεμόνων ἀποσιτίζονται. Pro κινεῖν legendum κινεῖ. Sed hoc jam antehac monui, ut & γένεια ibi esse γένυας: adeo ut frustra apud Apollod. pag. 19. Καθειμένους βαθεῖαν κόμην ἐκ κεφαλῆς καὶ γενύων, pro γενείων rescribat Clariss. Tanaq. Faber. Hesiod. Asp. vers. 167. Μελαίνεσθησαν δὲ γένεια. *denigrataque illis erant maxillæ.* Diaconus: Τὰ δὲ γένεια τῶν δρακόντων, ἤγουν ὁ περὶ τὸ στόμα καὶ τὰς σιαγόνας τόπος μέλας ἦν.

b *In quo Liber pater juvencum*] Ita reposui ex Venetâ, quâ cum & MS. facit, nisi quod perperam *Liberi patris* exhibet. Rænerium hæc ex Regianis Commentariis interpolasse deprehendet, si quis conferre voluerit.

Ad

Nec minus, qua Corythi pater parvo conditus est sepu lchro: & qua Mæra in canis figuram est conversa.

Fab. X. XI. & XII.

Ab his regionibus digressam Eurypyli urbem contig isse, in qua Coæ matronæ [a] in cornutas boves transfigu ratæ sunt [b] propter effectum, quod Veneri formam su am antepofuerunt. Dehinc [c] Telchinas Ialysios transgressa n, quos Jupiter propter odium conjugis suæ Junonis subjecit mari. quorum regione relicta, ad Cæam urbem pervenisse: in qua Alcidamantem scribit ex filia vidisse columbam procreatam esse.

Fab. XIII. & XIV.

Post hæc lacum Hyries & Cycni Tempe; in quibus locis cum Phyllius quidam gravi amore pueri teneretur, & imperio ejus volucres indomitas, ac leonem manum pati coegisset, taurumque vicisset, neque ideo labor [a] ejus potiendi merces extitisset, indignatus, cum se ex præcipiti loco odio laboris jaceret, in volucrem oloren conversus est. Hyrie autem mater ejus flendo assidue ca sum filii sui in stagnum deorum misericordiâ delicui t, quod sui nominis esset.

Fab. X V.

Ad FAB. X. XI. &c.

a *In cornutas boves*] Ita & Veneta & Micyll. MS. non agnoscit τὸ *boves*. Nec sanè boum disertim meminit poeta. Rursus dicendum etiam huic fabulæ assutas esse lacinias ex Regianis à Rænerio: immo talia, quæ pugnent planè cum Lactantianis. Illustrare tamen ista instituit Barthius Advers. Lib. VIII. cap. 17. ut si à Lactantio essent profecta.

b *Propter effectum*] Sic & MS. cum Venet. Micyllus, *propter affectum*. Forte, *propterea id factum*.

c *Telchinas*] Qui fascinatores insignes erant. Unde Ba filius in Ex ercit. Grammat. Τελχὶν, ὁ βάσκανος. Et Hesych. Τελχῖνες, βάσκανοι, γόητες, φθονεροὶ, ἢ παρὰ τὸ τήκειν, ἢ παρὰ τὸ θέλγειν.

Ad FAB. XIII. &c.

a *Ejus potiendi merces extitisse*] Justin. Lib. 1. cap. 7. *Brevi post tempore talis Candauli nuptiarum pretium fuit.* Ita omnino legendum cum summo viro I. Fred. Gronovio. Non me ebatur elegans ista loquendi ratio, ut . à Rænerio obliteraretur. Fabulam ha nc luculenter narrat Anton. Liberal. cap. 12.

Ad

Fab. XV. XVI. XVII. XVIII. & XIX.

Ab his locis digressam Pleurona pervenisse, in quâ urbe Combe, cum [a] Phasnei filii occiderentur, deorum misericordiâ effectum est, ut in avem transformaretur. [b] Ab his Calauream Latoniam, ubi regem cum conjuge in volucrem versum. Deinde Cyllenen adiisse, ubi [c] Menephron, ne cum matre concumberet, à Jove in feræ speciem transfiguratus est. Post eorum casum profectam vidisse Cephisum nepotis sui exitium deflentem, qui ab Apolline in phocam transfiguratus fuerat. Item domum [d] Eumeli adisse, lugentis filiam in volucrem cessisse.

Fab. XX. XXI. & XXII.

[a] Aliquando etiam Ephyren contigisse versam pennis viperinis, in quâ urbe primum ex fungis edita existimantur

Ad FAB. XV. &c.

a *Cum Phasnei filii occiderentur*] Sic Veneta & Micylliana. MS. *fasnei*. Corruptè omnino. Sed cum fabula ista mihi alibi lecta non sit, quid exsculpi inde debeat non video. Nisi cui placeat, *in quâ urbe Combe Ophias, cum à filiis occideretur* &c. Rænerius ex Regianis commentariis, *Ne à filiis (centum enim peperisse fertur) occideretur*. Hesych. Κόμβη, κορώνη, μήτηρ. Vide ibi Palmerium.

b *Ab his Calauream Latoniam* &c.] Hæc desumsi ex Micylli editione. Veneta, *Ab his Galaaream Latheum regem cum conjuge in volucrem*. Nihilo melius MS. *Ab his Calaurean Letoi regem cum conjuge in volucres*. Rænerius, quemadmodum solet, ad Regianos commentarios etiam heic confugit.

c *Menephron*] Vide Hyg. Mythol. cap. 253. Non valde dissimilem huic fabulam habes apud Antoni. Liberal. cap. 5. ubi *Neophron* vocatur, cujus sceleftis artibus accidit, ut Ægypius cum matre concumberet.

d *Eumeli*] Admeti regis filii. Apud Antoninum Liberal. cap. 15. Eumelus est Meropis filius, cujus duæ filiæ Byssa & Meropis, & filius Agron, in aves transformantur. Habitabat autem Eumelus ille κατὰ τὴν Μεροπίδα νῆσον, ut ait Antoninus. Verum id non probatur τῷ δεῖνα, qui emendatum it, τὴν Μεροπίδων νῆσον. Frustra, ut ostendi in notis meis ad eundem scriptorem; quibus addas licet illud Callimach. Hymn. in Delum vers. 160. Ὠγυγίην δ' ἤπειτα κάτω Μεροπηίδα νῆσον Ἵκετο. Schol. Homer ad Iliad. ξ. vers. 255. Καλασυρθεὶς τε εἰς Κῶν τὴν Μεροπίδα, ἐκωλύθη ἐπιβῆναι τῆς νήσου. Eustath. in Homer. Iliad. pag. 73. ed. Bas. Εὐρύπυλος δὲ ὁ Κῶος, τεκὼν ἐν τῇ Κῷ τῇ νήσῳ ἐβασίλευσε, μέροπας ἰδίως καλουμένους, ὀνόματι ἰθαγενεῖ, καὶ ἡ νῆσος αὐτῶν Κῶς Μεροπίς. Apud anonymum modo laudatum invenio etiam ad Iliad. A. vers. 590. Περὶ τῆς Κῶ τῆς Μεροπίδος. Posset ergo refingi, Κῶν τὴν Μεροπίδος νῆσον. Sed non placet.

Ad FAB. XX. &c.

a *Aliquando etiam Ephyren contigisse versam* &c.] Ita cum MS. habuit, tum & Veneta habet. Adstruit præterea etiam lemma ipsum *Ephyre in serpentem* eam lectionem. Insulsissima tamen est, & arguit supinitatem insignem auctoris:

tur corpora. Ibi cum parente Creuſam conſumptam venenis, nec minus natos ab ipsâ interemtos, Iaſone relicto. Inſpectis itaque caſibus miſerorum, veniſſe etiam Athenas, ubi Phineum & [b] Peripham in aves converſos. Item neptem Polypemonis volucrum expleſſe numerum.

Fab. XXIII.

ris: immo apertè oſtendit non intellexiſſe eum verſum illum Naſonis, *Tandem vipereis Ephyren Pirenida pennis Contigit.* Geminum huic prorſus & germanum, quod Lib. III. fab. 10. narrat, ex Tyrrhenis nonnullos in aves eſſe mutatos, quod Naſo dicat, *In ſpatium reſilire manus breve vidit, & illas Jam non eſſe manus; jam pennas poſſe vocari.*

b *Peripham*] *Periphantem* fuiſſet ſcribendum. Fabulam hanc, id quod interpretes fugit, narrat Antoninus Liberalis cap. 6. Ζεὺς δὲ ἐλθὼν εἰς τὰ οἰκία τοῦ Περίφαντος, καὶ καταλαβὼν ὁμιλοῦντα τῇ γυναικὶ, πιέσας ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν, ἐποίησεν ὄρνιθα αἰετόν. Τὴν δὲ γυναῖκα αὐτοῦ δεηθεῖσαν καὶ αὐτὴν ὄρνιθα ποιῆσαι σύννομον τῷ Περίφαντι, ἐποίησε φήνην. hoc eſt, *oſſifragam*; quam & *barbatam* dictam Plinius refert Lib. x. cap. 3. *Oſſifragus* eſt Iſidoro Lib. XII. 7. Orig. Inter accipitres numerat Ælian. Animal. Hiſt. Lib. XII. cap. 4. Ariſtoteles περὶ Θαυμασ. Ἀκουσμ. p. 97. ed. Sylb. Ἐκ τῶν ζεύγες δὲ τῶν αἰετῶν θάτερον τῶν ἐγγόνων (ἐκγόνων Geſn.) ἁλιαίετος γίνεται παραλλάξ, ἕως ἂν σύζυγα γένηται. ἐκ δὲ τῶν ἁλιαιέτων φήνη γίνεται &c. Φήνη dicitur à Dioſcoride Lib. II. cap. 58. Φήνη τὸ ὄρνεον, inquit, ὃ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν ὀσσίφραγον. Sed hanc non meam eſſe, ſed Boſcharti obſervationem ait Vir Clariſſimus, ſiquidem in ſuo Hierozoico ex Dioſcoride hunc locum adducit alicubi Boſchartus. Fateor bilem movere mihi tam jejunam malignitatem. Nemo, opinor, ferat me ita ſcribentem: Φήνη eſſe Romanorum oſſifragam docet ex Dioſcoride in Lexico ſuo Criſpinus; ergo non Boſcharti hæc, ſed Criſpini obſervatio eſt, & hic ab illo compilatus. Quaſi vero τῶν ἀδυνάτων ἦν eſſet, ut duo idem legerint. Atqui ille tam rigidus aliorum cenſor ipſe duorum locorum emendationes in annotationibus prioribus ad Anton. cap. XXVI. ſibi confidenter vindicat, quas in ſecundis curis, neſcio quâ motus cauſſâ, ſimpliciter vero auctori, hoc eſt, Cluverio acceptas refert. Aut fateatur heic neceſſe eſt, idem ſibi, quod Cluverio, veniſſe in mentem, aut eas à ſe Cluverio ſublectas. In Antonini loco modo adducto ſuſpectum mihi eſſe ſcripſeram nuper τὰ οἰκία, & rectius videri οἰκεῖα, quo utitur eodem ſenſu idem ſcriptor cap. 5. 10. 12. & 30. Sed omnia illa loca corrupta eſſe affirmare non dubitat Vir Cl. & in illis οἰκία reſcribendum: non pati enim naturam vocis & genium linguæ Græcæ, ut οἰκεῖα dicamus ædes noſtras. At quid linguæ Græcæ genius patiatur, non aliunde nobis, quam ex veterum monumentis diſcendum, in quibus ſi οἰκεῖα ſæpiculè pro domo & ſede domeſticâ poni invenerimus, nemo genio id linguæ illius repugnare dixerit. Præter Theophraſt. cujus eſt illud in de Cauſ. Plant. Lib. IV. cap. 15. ὅταν σῖτος εἰς τὰ οἰκεῖα τεθῇ, addo nunc ita loqui etiam Parthenium Erot. cap. 27. Καὶ ὀργισθεὶς ἑαυτὸν ὕστερον ἐκ τῶν οἰκείων ἐλάσαι, *ædibus expuliſſe.* Ælian. Var. Hiſt. Lib. III. cap. 17. Ἀπάγειν τὴν ὀπίσω εἰς τὰ οἰκεῖα, *domum reducere.* Lucian. in Aſino: Περὶ τὸ ἑσπέρας ἤλθομεν εἰς τὰ οἰκεῖα, *domum venimus.* Tzetz. in Lycophron. p. 150. ed. Baſ. Αἴαντος τοῦ Λοκροῦ περὶ τὰς Γυραίας πέτρας ναυαγήσαντος, οἱ Λοκροὶ μόλις σωθέντες ἦλθον εἰς τὰ οἰκεῖα, *domum venerunt.* Adhæc quemadmodum apud Latinos *domus* pro patriâ; ita & apud Græcos τὰ οἰκεῖα ponuntur interdum. Parthenius Erot. cap. 4. Πόλεμον ἐπάξεται τοῖς οἰκείοις, *bellum patriæ inferet.* Et quid mirum οἰκεῖα pro domo accipi, cum συνώνυμον ejus ἴδια eo ſenſu accipi nonnunquam deprehendatur? I. Eſdr. cap. VI. verſ. 32. Ἀνεθῆναι ξύλον ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ, *ut ſumatur lignum de do-*

Fab. XXIII.

Ab his noviſſimè excipitur ab Ægeo, a nec minus jungit fœdus. Inter hæc Theſeus Ægei filius, errore & laboribus plenus, excipitur à patre; cui protinus Medea parat venenum, quod aconiton appellatur. Hercules enim cum ad inferos deſcendiſſet, miſſus ab Euryſtheo, ut canem tricipitem ad ſuperos perduceret, poſtquam eum in regionem Ponticam perduxit, territum animadvertit ex novitate aeris vomitum profudiſſe. Notato itaque loco, ſpumam ejus in venenum eſſe converſam b repertum eſt: quod Græci aconiton nominant, c quia naſcitur in cautibus.

Fab. XXIV.

Poſt hæc referunt feſtos dies agentes laudes Theſei, quemadmodum taurum Marathonium interemiſſet; ut etiam

me ejus. Sanè in Eſdr. Canon. cap. vi. vers. 11. pro ἐν τῷ ἰδίῳ habetur ἐν τῇ οἰκίᾳ. Vulgata tranſlulit, *ut ſumatur lignum de ſuis propriis.* Nimirum *ſua* vel *propria* vocant etiam Latini ſedes ſuas domeſticas. Amm. Marcell. Lib. xvi. p. 136. ed. Boxh. *Raptâ ſarcinarum & jumentorum cum calonibus parte maximâ, redit ad ſua.* Lib. xvii. p. 158. *Ut ponte compacto transgreſſus in ſuis requireret barbaros, cum nullum reliquiſſet in noſtris.* Et pag. 163. *Repedavit ad ſua.* Interpres Abdiæ Babyl. Lib. iii. p. 20. *Abiit unuſquisque ad propria.* Pag. 34. *Cum reverti ſſem ad propria.* Euagrius in vitâ Antonii, *Abibat ad ſua.* Petron. Fragm. Trag. p. 50. ed. Blav. *Oſculatique menſam, rogamus nocturnas, ut ſuis ſe teneant, dum redimus à cœnâ.* h. e. ἐν τοῖς οἰκείοις. Etiam Plin. Lib. i. epiſt. 4. *Si quando in noſtra diverteris.* Οἰκία non eſſe uſitatum πεζογράφοις, vel inde liquet, quod tanquam rarum quid in Arriano id annotet Euſtathius. At frequenter apud Herodotum occurrit. Non nego; ſed inde fieri id ajo, quod ſcriptor ille Ionicus ſit. Nam Ionum eſt ex maſculinis vel fœmininis facere neutra. Colligo ex Schol. Apollon. ad Lib. iii. vers. 137. & Schol. Homer. ad Iliad. E. vers. 722. Illius verba ſunt: Κύκλα λέγει τοὺς ῥύμβους, κυκλώματα. Ἰωνικῶς δὲ τὰ κύκλα ἀντὶ τοὺς κύκλους, ὡς λύχνα καὶ δίφρα. Confer Etymol. magni auctorem p. 585. Ed. Sylburg.

Ad FAB. XXIII.

a *Nec minus &c.*] Ita & Veneta & Micylliana. Ræneri nulla heic habenda ratio, cum nova ille cudat, non vetera revocet. MS. *nec mora jungit fœdus.*

b *Repertum eſt*] Veneta non agnoſcit iſta verba. Agnoſcit tamen Micyllus.

c *Quia naſcitur in cautibus*] *Cotibus.* Micyll. MS. *Quia à caute nomen accepit.* Naſo: *Quæ quia naſcuntur durâ vivacia caute, Agreſtes aconita vocant.* Nimirum ἀκόναι cautes ſive cotes Græcis ſunt. Scholiaſtes Nicandri in Alexipharmacis: Ἱστορεῖται γὰρ τὸν Κέρβερον ἐξ ᾅδου ἀνενεχθέντα, μὴ δυνάμενον ὑπομεῖναι τὰς αὐγὰς τοῦ ἡλίου, καὶ ἐμέσαι, καὶ ἐκ τοῦ ἐμέτου τούτου φυῆναι τὴν βοτάνην. ἀκόνιτον δὲ ἔσχεν. Ἀχέρων δὲ ποταμὸς ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ Ποντικῇ, ἔνθα τὸν ᾅδου κύνα ὁ Ἡρακλῆς ἐξήγαγε. καὶ ὁ λόφος Ἀκόνιτος λέγεται.

tiam Procrusten, [a] Cercionisque necem peregerit, [b] qui trabes opponebat hostibus, ita ut victi exanimarentur ab eis: Scironem quoque Neptuni, solitum iter facientibus tendere insidias: qui postquam à Theseo est interfectus, [c] ejus ossa fluctibus agitata scopulis inhæserunt: unde Scironides petræ sunt appellatæ ab ejus nomine.

Fab. XXV.

Arne cum [a] insulam Sithona, in quâ genita esset, hosti Athenas oppugnanti, capta pulchritudine auri, vendidisset, ne pro meritis supplicia penderet, in volucrem monedulam est transfigurata, quæ adhuc amore splendoris ejus tenetur.

Fab. XXVI.

Æacus Jovis & Æginæ filius cum [a] Asopidem insulam conjugis nomine incoleret, & gravi pestilentiâ Junonis irâ populum amisisset, precibus & misericordiâ à Jove impetravit, ut, vastatâ insulâ, quot formicæ in eâ apparuissent, tot versæ in hominum facies desideratam multitudinem explerent. Neque immerito, [b] siquidem ex hujusmodi animalibus creverant, Myrmidones sunt appellati. Formicæ enim Græcè myrmices appellantur. Porro autem sensus hos Cephalo sciscitanti [c] narrat Æacus.

Fab. XXVII.

Ad FAB. XXIV.

a *Cercionis necem peregerit*] Τὸ *peregerit* non habet Veneta. At habet Micylliana. Sed τὸ *procrusten* tum mutare malim in *procrusta*.

b *Qui trabes opponebat hostibus*] Atqui hoc non Cercioni; sed Sinidi tribuitur cum ab aliis, tum à Nasone ipso. Confer Hyg. Myth. cap. 38.

c *Ejus ossa*] Ita Micyllus. Veneta, *ejus fluctibus agitatum scopulis inhæsit.* Videtur voluisse *corpus fluctibus* &c.

Ad FAB. XXV.

a *Insulam Sithona*] Ita Rænerius edidit. Micyll. *Sithon.* Venet. *Scython.* Legendum esse *Siphnon* vult Nob. Heinsius. Vide quæ dixi in Præfatione ad Lectorem.

Ad FAB. XXVI.

a *Asopidem insulam conjugis nomine*] Falsum hoc, tametsi & MS. & antiquitus excusi omnes ita præferant. Vidit & Rænerius hoc. Itaque substituit; *Oenopiam, quam postea de matris nomine Æginam appellavit.* Illa Ægina erat *Asopis*, hoc est, Asopi filia. Hinc Æacus vers. 616. Lib. VII. Met. *Jupiter ô, dixi, si te non falsa loquuntur Isse sub amplexus Asopidos Æginæ.*

b *Siquidem ex* &c.] Ita & Veneta cum Micyll. Sed MS. *qui ex* &c. Quod præfero.

c *Narrat Æacus*] Sic Rænerius. Sed

Fab. XXVII.

[a] Cephalus de donis refert invicem Æaco de Procride conjuge, & cur, aut unde telum gereret. Cum in monte Hymetto Atticæ regionis venaretur, ab Aurorâ ob speciem raptus est: quem ut comperit Procridis prioris conjugis amore implicatum à se velle diverti, fecit ut mutata specie remissus Cephalus Athenas contenderet, & eam pollicitis muneribusque tentaret, an pudicitiam puram posset servare. Pluribus itaque rebus ad usum fœminarum comparatis, quibus capi posset, fallacia mentem elicuit. Quod ut illa comperit, à marito se esse deceptam, pudore exterrita, ut conspectum ejus evitare poslet, altis se recondidit saltibus. [b] *Cephalus autem amoris impatientiâ, cum ejus absentiam ferre non posset, precibus impetravit, ut ad se rediret: reversaque canem ei dedit velocissimum, & jaculum inevitabile, quod nunquam frustra jaceretur.*

Fab. XXVIII.

[a] *Thebani, Naiadibus, Nymphisque futura prædicentibus, Themidis deæ obscura dantis responsa templum everterunt. Indignata dea feram immisit, quæ pecora & agrestes vexabat. Ad quam opprimendam cum reliqua Græciæ juventute convenit Cephalus cum jaculo & Lalape cane à Procride accepto. Qui cum missus vulpem persequeretur, esset-*

Venet. Mic. & MS. *edocet Æacus.* Quod solœcam reddit orationem. Notat Barthius Adversf. Lib. VIII. 17. *Sensus* esse historias & narrationes. Mihi hæc postrema periodus de glossa suspecta est. Confer quæ dixi ad Fab. 1. Lib. VI.

Ad FAB. XXVII.

a *Cephalus de donis*] Hæc est lectio MS. ut & Venetæ ac Micyllianæ. Sed eam cum non intelligeret Rænerius, satius duxit ita rescribere: *Cephalus refert invicem Æaco de donis a Procride conjuge acceptis.* Lege tu, *Cephalus Deionis.* Scil. filius. Est elegans hellenismus, quem per imperitiam auctori huic ereptam aliquoties restituere necesse habuimus. Vide quæ annotavi ad fab. 3. Lib. VI.

b *Cephalus autem*] Hæc de suo addidit Rænerius. Certè nec in MS. nec in antiquitus excusis comparent.

Ad FAB. XXVIII.

a *Thebani Naiadibus*] Nec hoc argumentum in MS. vel Vett. Edd. invenitur. Immo κατ' πόδα à Rænerio descriptum est è Regianis commentariis.

Ad

essetque Cephalus telum conjecturus, utrumque aspexit in saxum commutatum.

Fab. XXIX.

[a]Hic cum assiduè Dianæ studio feras persequeretur, & ambigua vox [b]refrigerantis Cephali ad eam esset perlata, qui ex nimio æstu auram sæpius invocaret, non immemor pristini amoris, dum virgultis se recondit, ut specularetur, an esset aliqua aura nomine, cujus ille cupiditaimpulsus à se alienaretur, Cephalus procul speculatus vehementius moveri virgulta, dum latere feram existimat eo loco reconditam, jaculo emisso, conjugem imprudens interfecit. [c]Fertur autem id telum cum cane ab eadem conjuge Procride Cephalo tributum, cujus vim ob iram Auroræ, similiter ut feræ ab eo percussæ, maximo cum luctu viri experta est.

Fabu-

Ad FAB. XXIX.

a *Hic cum assiduè*] Ita MSS. & Vett. Edd. quæ hoc argumentum annectunt fab. XXVI.

b *Refrigerantis Cephali*] Ι'σως, *refrigerari cupientis Cephali.*

c *Fertur autem id telum cum cane &c.*] Sic malui cum Micyll. quam *&* *telum* cum Venetâ. Cæterum telum illud ut & canem lælapem acceperat à Minoe Procris, quod sanasset eum morbo laborantem sanequam monstroso. Nam, ut cap. 41. narrat Antoninus Liberalis, *ὁ Μίνως ὄφεις καὶ σκορπίους καὶ σκολοπένδρας οὔρεσκεν, καὶ ἀπέθνησκον αἱ γυναῖκες, ὅσαις ἐμίγνυτο.* Sic rectè eum locum ordinabat Salmasius. Sed τὸ οὔρεσκεν cum non valde placere mihi, quod nimis Ionicum videretur, nuper scripsissem, regessit Vir Cl. neminem debere offendi eâ voce, cum ipse complura Ionismi vestigia in hoc deprehenderit scriptore. In hunc ei censum venit cap. 32. Πολυδώρης pro Πολυδώρας. Sed quis dixit ei Πολυδώρη esse Ionicum? Ionissat ergo etiam Apollodorus Lib. III. cap. 12. Καὶ γίνεται θυγάτηρ αὐτῷ Πολυδώρη. Ego Atticum potius dixerim. Etym. magni auctor Col. 32. ed. Sylburg. Αἴθρα τὸ κοινόν. καὶ Ἀττικὸν, αἴθρη. Remanserint ista & id genus alia ex Ionismo in Atticâ linguâ. Una enim Attica olim & Ionica dialectus, ut inter alios notavit & Eustathius ad Dionys. p. 109. ed. Steph. Pro ἔρασαν, quod etiam cap. 32. legitur, & Doricum facit Vir Cl. omnino legendum ἔρασκε. Parthen. Erot. cap. 4. Ἡ δὲ συνεῖναι μὲν ἔρασκεν εἰς τὸ παρόν. Ælian. Multifar. Histor. Lib. VI. cap. 4. Οὐ δὲ ἔρασκεν ἀξιοῦν. Laertius in Aristotel. pag. 311. ed. Casaub. Τὰς Ἀθηναίας ἔρασκεν διαμένειν πυροὺς καὶ νόμους. Schol. Hom. in Odyss. M. vers. 70. Ὁ δὲ ἔρασκεν χεῖναι αὐτόν. Adde his, quæ adduxi ad Anton. pag. 256. Tamen δωρίζει interdum Antoninus. Quomodo hoc probas, vir doctissime? quia ἔρασαν dicit. Nempe hanc ab ἔρασε vis esse tertiam personam pluralem. Ergo ego, quem tum contemptim prætextatorum magistrum appellas, conjugare te magnum doctorem docebo? S. Ἐρῶ, ἔρας, ἔρα. D. Ἔρατον, ἐράτην. P. Ἐρῶμεν, ἔρατε, ἔρασαν. Sed in Ionismo Liberali asserendo felicius rem geris. Cap. 39. γηθέων legitur pro γηθεῶν. Falsum hoc. Γονέων scribere voluisti. Habetur enim ibi, γονέων ἐκ ἀφανῶν, *parentibus obscuris natum.* Jam declinare nescis,

ſcis, ut qoi ignores, quod vel prætextati mei norunt, tertiam contractorum in genitivo plurali non pati contractionem. At cap. 41. γονέας pro γονεῖς. Falſum; nec vola, nec veſtigium comparet. Κυρὰν, quod Ionice pro κουρὰν eſſe dictum vis, utique ibi reperitur, ἐξαλλάξασα τὴν ἐσθῆτα, καὶ τὴν κουρὰν τῆς κεφαλῆς εἰς ἄνδρα. *Mutato habitu, & tonſo capillo, ut vir videretur.* Sed κυρὰν qui Ionicum vult eſſe, pro κουρὰν, ille profecto cor non habet, & explodi æquè dignus, ac ille, quem Var. Lect. Lib. XII. cap. 17. exagitat Muretus, quod Ariſtophanis iſtum verſiculum, Πώγωνα τίλλειν κυρίων ὑπ' ὠλέναις, verterit *Barbam velle à puerorum ulnis.* Reſtant ex Ioniſmo tuo cap. 17. παῖς κῦρος. & cap. 32. Τιτῆνας. Quod ad poſterius attinet, quin pro eo Τιτᾶνας ſit reponendum nemo ambiget. Dein κόρος pro κῦρος flagitare ipſum Liberalem ſibi reſtitui oſtendi in notis ad eum ſcriptorem p. 146. Ab Ionicâ & Doricâ dialecto venis tandem ad Æolicam, & eam etiam vindicas Antonino, quia dixit cap. 41. εἴγε ἐθελήσειεν &c. Ergo cenſendum Æolicè quoque loqui Platonem, Lucianum, Ælianum, Parthenium, aliosque complures, apud quos paſſim reperire eſt optativi aoriſtos primos iſtâ formâ. Audi non me, ſed Etymol. magni auctorem: Τίσειαν, ἀόριστος πρῶτος. διαλεκτὸν Αἰολικὸν τρίτου προσώπου τῶν πληθυντικῶν. Ἐκεῖνοι γὰρ τὸ τύψαιμι τύψεια λέγουσι. Τὸ δεύτερον, τύψειας. Τὸ τρίτον, τύψειε. Καὶ τῷ μὲν πρώτῳ χρῶνται οἱ Αἰολεῖς. τοῖς δὲ λοιποῖς προσώποις ἡ κοινὴ συνήθεια καὶ διάλεκτος. Ejuſdem farinæ eſt, quod ad cap. 1. notas Æoles dicere θῆρες, pro φῆρες, cum contrarium verum eſſe liqueat ex Euſtath. ad Hom. Iliad. p.76. & Odyſſ. 627. ed. Baſ. Quod ſi ego tantum flagitiorum in meis Antoninianis animadverſionibus admiſiſſem, nemo, opinor, ferre te potuiſſet, ut qui quacunque occaſione, & ſæpenumero injuſtiſſimâ de cauſa adeo inſolenter mihi inſultes, ut ſi præ te non infimi ſubſellii magiſtellus, ſed omnino puer eſſem. Certè in omnibus oſtendis, quam vehementer tibi placeas tuâ Græci ſermonis notitiâ, immemor prorſus οἰκεῖον eſſe τῆς προσκοπῆς ἐγκωμίων. Ignoſce vera dicenti, Vir Clariſſime. Soleſt[?] ſum non literas tantum, ſed & mores docere pueros. Eſſe adhuc, quæ diſcas, cum hæc oſtendunt, quæ propemodum omnia in unâ pagellâ peccaſti, tum & complura alia, quæ vel alibi jam dicta ſunt, vel porro, ubi occaſio ſe obtulerit, dicentur. Unum heic aut alterum adhuc ſubjungam. Legitur cap. 4. Ἠπείγετο τὰς ὑπ' αὐτοῦ κρατηθῆναι, ὅτι τὰς Γηρυόνου βοῦς συνελθόντες ἀφελέσθαι. Pro συνελθόντες in priori editione reſtitui jubebas συνῆλθον τὸ ἀφελέσθαι. Id quod ridiculum eſt, & digniſſimum, quod exagitaretur. Sed id alieniſſimum à moribus meis eſt, nec unquam à me factum. Diſſimulato errore illo tuo puerili, dixi legendum videri, συνῆλθον τοῦ ἀφελέσθαι. Οἱ ό. Zachar. cap. VII. vers. 11. Καὶ τὰ ὦτα ἐβάρυναν τοῦ μὴ εἰσακούειν. Jobi cap. 1. vers. 16. & aliquot ſeqq. Σωθεὶς ἐγὼ μόνος ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι. Subauditur ἕνεκα. quod addit Palæphatus in Præfat. Τοῦ θαυμάζειν ἕνεκα τοὺς ἀνθρώπους. Quod etſi tu vidiſſes, mutato tantum τῷ συνῆλθον in συνῆλθον, legi nihilominus voluiſti, συνῆλθον τὸ ἀφελέσθαι. Sed quæſo te, quis Græcorum ad eum modum loqueretur? συνέρχεται ὁ λαὸς τὸ ἀκούειν. Scuticam, mehercules, meretur, ut & illud, quod eod. cap. in iſta oratione (ἔλεγον) αὐτοὺς ἐν τῇ πόλει παῦσαι πλειστάκις ἐμφύλιον πόλεμον, pro αὐτοὺς affirmas ſenſum flagitare αὐτόν. Vin' tertium proferam? Immo flagitat id feſtivitas ejus. Cum legiſſes cap. 13. Ἡ τὸ σῶμα καθαιρήσοι τὸ τοῦ ἀδελφοῦ. Quaſi καθαίρω *purgo* & καθαιρῶ *depono* idem eſſent, annotandum duxiſti ad iſta verba, *Solebant veteres defunctorum cadavera lavare & à ſordibus purgare.* Annotaſſes potius καθαιρεῖσθαι propriè dici de illis, qui ſuſpenſi ſunt. Joſuæ cap. x. vers. 27. Καθεῖλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ξύλων. Et cap. VIII. 29. Καθείλοσαν τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου. Luc. cap. XXII. 53. Καθελὼν αὐτὸ, ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι. Actor. cap. XIII. 29. Καθελόντες ἀπὸ ξύλου. Ubique verbo Latino *depono* Gr. καθαιρῶ expreſſit Vetus Interpres. Ut & Abdiæ Babylon. metaphraſtes Lib. 1. *Propriis manibus de cruce depoſuit.* Sed tædet iſtis quiſquiliis diutius immorari. Unum hoc addam tantum, locum priorem ex cap. 4. re accuratius penſitata, non tam emendatio-

Fabulæ Lib. VIII.

Fab. I.

Minos Jovis & Europæ filius, cum propter filium Androgeum interemptum ab Atheniensibus pœnas repeteret, [a] Megara, in qua urbe regnabat Minos, [b] continuo cum Atheniensibus accessit. Quâ expugnatâ, animo conceperat, occisis hostium præsidiis, [c] victoriam faciliter consecuturum. Inter quæ Scylla Nisi filia murum [d] ascen-

tionem, quam explicationem flagitare mihi visum. Dicere enim possumus συνελθόντες positum esse pro συνελθόντες ἦσαν, vel συνῆλθον. Vide Tzetz. ad Hesiod. pag. 20. ed. Heins. & Schol. Hom. ad Iliad. Θ. vers. 307. quorum hic Æolicum, ille Atticum id schema facit. Sic οἱ ό. Neem. cap. VI. vers. 2. Καὶ αὐτοὶ λογιζόμενοι ποιῆσαί μοι πονηρίαν. hoc est λογιζόμενοι ἦσαν. Esdr. cap. IX. vers. 4. Καγὼ καθήμενος ἠρεμάζων ἕως τῆς θυσίας τῆς ἑσπερινῆς. h. e. καθήμενος ἦν. 1. Petr. cap. 3. vers. 1. Ὁμοίως αἱ γυναῖκες ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν. hoc est, ὑποτασσόμεναι ἔστωσαν. Possis etiam dicere ὅτι ἀπειλῶσαι dictum esse pro ὅτι ἀφείλοντο, quemadmodum ὅτι ἀλῶναι αὐτόν, *cum ipse erraret*, in Pericle dixit Plutarchus. Quod Atticum esse dixi supra τὸ Πολυδεύκης, in eo me confirmant etiam ista verba Schol. Aristoph. in Plut. Act. III. sc. 2. Ἀθάρα, μόνη ἡ σεμίδαλις. Ἀττικοὶ δὲ διὰ τοῦ η ἀθάρης, Ἀττικῶς ἀθάρας. ἡ δὲ κοινὴ διάλεκτος διὰ τοῦ α. ἀθάρας.

Ad LIB. VIII. FAB. I.

a *Megara*] Ita MS. & Veneta. Sed Mic. & Ræn. *Megaram*. Et sanè ita declinavit etiam Livius hoc vocabulum Lib. XXXI. cap. 22. & 25. ubi tamen *Megara* reponendum censet summus vir I. Fred. Gronovius. Vide ejus notas.

b *Continuo cum Atheniensibus*] Venet. & cod. Neap. *continua*. Micyll. *continuè*. Sed *continuo* benè habet: verum pro *Atheniensibus* historia poscit *Cretensibus*.

c *Victoriam faciliter consecuturum*] Ita MS. Sed edd. τὸ *faciliter* ignorant, vel *se*, pro eo exhibent, ut forsan scripserit auctor, *facile se consecuturum*; nisi mavis, *faciliter consecuturam*.

[d] ascendit [e] delectandi gratia, propter lapidem vocalem, [f] qui Apollinis citharæ positus sonitum adjecerat. Ut animadvertit Minoem urbi assidentem cultu regali, bellicisque rebus interesse, pulchritudine ejus exarsit. Et cum potiendi nullam viam inveniret, ut victorem hostem faceret gloriosiorem, crinem purpureum patri dormienti abscidit, quo fata patriæ continebantur. Quem cum, reseratis portis accepto hoste, ad Minoem pertulisset, ille impium facinus aversatus, novissimè eam navigio recipere noluit. Patre jam [g] in avem piscatoriam transfigurato, quam Græci haliæeton dicunt, ac persequente filiam, illa quoque in volucrem cirin transfigurata est.

Fab. II.

Minos victor, cum stipendium Atheniensibus imposuisset, & nobilium liberi [a] quotannis ad labyrinthum à Dædalo factum mitterentur, qui Minotauro objicerentur, quem Pasiphae Solis filia, Minois uxor, ejusdem Dædali fabri ope juncta tauro, enixa fuerat; tertio stipendio Theseus Ægei & Æthræ filius, in insulam Cretam devectus, Ariadnæ Minois & Pasiphaes filiæ, quæ pulchritudine ejus exarserat, amore periculum capitis effugit. Digrediens itaque Athenas cum virgine abducta, ut Diam insulam contigit, [b] Liberum patrem habuit in malis: desertam enim à The-

d *Ascendit*] *Ascendens* Micylliana.

e *Delectandi gratia*] Παθητικῶς accipe. Justin. Lib. XVII. *Athenas quoque erudiendi gratiâ missus, quanto doctior majoribus, tanto & gratior populo fuit.* Nepos Attic. cap. 9. *Hostis Antonius judicatus Italiâ cesserat, spes restituendi nulla erat.* Infr. Lib. XII. fab. 1. *Inter sacrificandum obductis nubibus, à Dianâ rapta est.*

f *Qui Apollinis*] Lege, *cui.* Interpres Abdiæ Babyl. Lib. 1. *Qui cum promisissem, exegit à me sacramentum perseverantiæ.* Etiam istic *cui* reponendum. Sed vide tamen. quæ annotavi ad Hyg. Mythol. cap. 220.

g *In avem piscatoriam*] Ita reposui ex MS. Aquilam *piscarien* appellat Serv. ad Eclog. VI. Fort. *piscatoriam*, ut heic. Sed & hæc & plura huc facientia dicta jam à nobis sunt ad Hygini Mythol. cap. 198. ubi hanc fabulam habes.

Ad FAB. II.

a *Quotannis*] Ita quidem & Hyginus Myth. cap. 41. & alii nonnulli voluere. At Naso vers. 171. VII. Met. nono quoque anno solutum vult id tributum ab Atheniensibus. Quam sententiam & Plutarchus amplectitur in Theseo, & à plurimis veterum asseri ait.

b *Liberum patrem* &c.] Sic quidem & MS. cum Venetâ. Plenius Micylliana: *Ut Diam insulam contigit, eam de-*

se-

à Theseo sibi copulavit deus. Utque sui in eam amoris memoria existeret, coronam nomine ejus in cœlum transtulit.

Fab. III.

Dædalus Eupalami filius supradictus, cum propter commissa Minoem, à quo clausus tenebatur, profugere vellet, pennas sibi & filio Icaro aptavit, quibus, ut volucres, profugerent regis imperium. Quorum Icarus, quia præceptis parentis obtemperare nequiverat, in insulam maris decidit, quæ ab ejus nomine [a] Icaria dicta est. Dædalus autem in Siciliam ad Cocalum regem, sepulto filio, profugit. Cujus casum [b] Perdix Calai filius Atheniensis pro gaudio tulit. Nam cum is à matre propter cognationem fratri datus esset in disciplinam, quia primus serræ inventor fuerat, ob invidiam ingenii à Dædalo præcipitatus est. Cui in malis Minerva decidenti opem tulit. Ante enim, quam terram contingeret, ab eâ in volucrem est versus, quæ à nomine ejus perdix vocatur.

Fab. IV.

Oeneus Parthaonis filius quia in sacrificio cogendorum fructuum consulto prætererat Dianam, [a] aper ab eâ missus est, qui Calydoniæ agros vastaret. Perseverante Oeneo in despectu deæ, Meleager jussu parentis convocatis prin-

servit. Quæ post multas lacrymas Liberum patrem habuit in malis adjutorem.

Ad FAB. III.

a *Icaria dicta est*] *Icaros* est aliis. Vide not. ad Hyg. Myth. cap. 40.

b *Perdix Calai filius*] Ita & MS. & Veneta. *Cali* Micyllus. Rectius omnino. Sed discedit heic ab aliis Lactantius, qui puerum, non patrem, appellatum volunt *Talum* vel *Calum*, Vide not. ad Hyg. Myth. cap. 39.

Ad FAB. IV.

a *Aper ab eâ missus est*] *Itaque aper* &c. MS. Vide not. ad fab. 7. Lib. 1. & de apro illo Anton. Liberal. cap. 1. Ubi inter alia, Ἄρτεμις δὲ, inquit, ἐπεὶ τὸν ἱερὸν σῦν ἔκτεινεν, ἔτι μᾶλλον ἐχολώθη. *Sacrum aprum* appellat. Nam *famulus & vindex* erat Dianæ, ut Naso in hac fabula canit, & Stat. 11. Theb. vers. 469. Famuli deorum sacri sunt. Hinc ergo dentes ejus & tergus in templo Apollinis dedicata à Tegeatis. Vide Lucian. in Dialog. adversus Indoctum. Sed in apro omnia vastante quæ sanctitas sit quærit Vir Cl. Respondeat aper ille, quem Teuthras interfecit; θρέμμα θεᾶς se esse dicit apud Plutarchum in libello de Fluviis. Cur sacer fuit serpens ille, qui in Thessalia non morsu tantum, sed tactu omnia leto dabat? Aristotelis verba de

principibus Græciæ,[b] aprum venari ingressus est. Cum quibus [c] Atalante Schoenei filia ex Arcadiâ digressa, quæ prima aprum vulneravit. Cujus virtutem & speciem miratus Meleager, interempto apro, exuvias ei concessit, quas Plexippus, Toxeus, Agenor, Thestii filii, virgini ereptas cum interitu rependerunt. At Althæa mater Meleagri, ut fratrum cædem accepit, stipitem fatalem conditum à Parcis, in quo vita Meleagri continebatur, flamma perussit. Quo consumpto, Meleager extinctus est: cujus interitu sorores, inter fletum conversæ in volucres, è fratris nomine [d] Meleagrides cognominantur.

Fab. V.

Theseus, apro Calydonio interfecto, cum se reciperet Athenas, & torrentibus aquis impediretur ab Acheloo amne, qui imbribus intumuerat, invitatus est ut suis tectis succederet, dum fluminis unda subsideret. Cujus ille hospitio cum resedisset, inter epulationem procul insulas visas ab hospite accepit Nymphas fuisse [a] Naiades: quæ cum deis sacra redderent, [b] ille ab his præteritus esset, motus offensâ, in insulas Echinadas eas convertit.

Fab. VI.

Perimele Hippodamantis filia cum ab Acheloo amne per vim esset [a] compressa, pater eam [b] ob admissum præcipi-

eo sunt in libro de Mirab. Auscult. p. 119. Ed. Sylb. Ἐν Θετταλίᾳ φασὶ τὸν ἱερὸν καλούμενον ὄφιν πάντας ἀπολλύειν, οὐ μόνον ἐὰν δάκῃ, ἀλλὰ ϗ ἐὰν θίγῃ. Ex rapto vivit accipiter, at *sacer ales* nihilominus à Virgilio dicitur Lib. XI. vers. 721.

b *Aprum venari ingressus est*] Ita & Veneta. *Aggressus* Micyllus. Sed *ingredi* pro *aggredi* etiam alibi usurpavit hic scriptor. Contra *aggredi viam* pro *ingredi* inveni apud Just. Lib. V. cap. 10. & Arnob. p. 197. ed. Leid.

c *Atalante Schoenei filia*] Sic reposui ex MS. & edd. vetustis. Quod etsi pugnat cum Nasonis verbis, suos tamen habet auctores. Vide quæ noto ad Hyg. Myth. cap. 173. Canem fuisse Atalantæ huic *Auram*, quam aper iste Calydonius dilaceraverit, narrat Pollux Lib. V. cap. 5.

d *Meleagrides*] Plin. Lib. X. cap. 26. Antonin. Liberal. cap. 2. Ælian. Anim. Lib. IV. cap. 42.

Ad FAB. V.

a *Naiades*] MS. *Naides*. Quod præferam. *Naias* poeticum est. Probus in Catholicis: *Virgilius poëticè Naias Naiadis posuit, Ægle Naiadum pulcherrima.*

b *Ille ab his præteritus esset*] Ita MS.

Ad FAB. VI.

a *Compressa*] Ita reposui ex. MS. Editi perperam *oppressa*.

b *Ob admissum*] Latinissima locutio, quam

cipitavit in pelagus. Stuprator [c] expetiit ita ut beneficio Neptuni mare eam ſemotam ab Echinadibus efficeret inſulam.

Fab. VII. VIII. *&* IX.

Jupiter & Mercurius, in hominum figuras verſi, in regione Phrygiæ cum animos incolarum experti à nullo exciperentur hoſpitio, à Philemone & Baucide hoſpitaliſſimè ſunt excepti, & cum [a] maximâ voluptate rebus humilibuſque ad victum & neceſſariis ſimpliciſſimos animos pauperum experti ſunt. Ergo, ut numen ac vim oſtenderent ſuam, ſevocatis ſenibus in excelſiorem collem, caſam eorum in templum converterunt, eoſque ipſos optatos antiſtites ſacrati loci præſtiterunt, ita ut, cum ſenectute ſoluti eſſent, in arbores converterentur; ut cederet [b] in fruticem Philemon, Baucis in tiliam. Oppidum autem eorum, quod cæteros cives inhoſpitales habuerat, aquarum magnitudine obrutum ſtagnum factum eſt.

Fab. X.

Achelous inter epulas Theſeo, quem receperat hoſpitio, enarrans hos, qui ſe in alienam figuram vertiſſent, [a] emiranti caſus mortalium, etiam qui [b] in plures figuras abierunt refert, [c] ut Protea Neptuni filium, ſolitum mo-

quam jam alibi huic ſcriptori vindicavimus. Plenè loquitur Ammianus Lib. xxii. pag. 406. Ed. Boxh. *Scelus admiſſum deteſtabatur.*

c *Expetiit ita ut* &c.] Sic quidem cum MS. tum & Vett. Edd. Non placet tamen. Rænerius dedit, *impetravitq; beneficio Neptuni, ut mare* &c.

Ad FAB. VII. &c.

a *Maximâ voluptate*] *Voluntate* MS. ut & Venet. ac Micylliana.

b *In fruticem*] Ita & MS. & Veneta. Sed perperam. Rænerius dedit, *in quercum.* Forte quia apud Ovidium in hac fabulâ legerat: *Tilia contermina quercus Collibus eſt Phrygiis.* Propius ad MS. lectionem accedit Micyll. *in ilicem.* Atque id rectum putem.

Ad FAB. X.

a *Emiranti*] Ita MS. & Veneta; non *miranti*, ut Ræn. & alii ediderunt. Horat. Lib. 1. od. 5. *Nigris æquora ventis Emirabitur inſolens.* Ita *emori* pro *mori.* Phædr. Lib. 1. cap. 7. *Cogitque miſeras aridâ ſede emori.* Salluſt. Cat. 20. *Nonne emori per virtutem præſtat?* Catull. carm. 53. *Quid eſt, Catulle, quid moraris emori?* Ergo nihil neceſſe, ut *mori* in Phædro pro *emori* reſcribatur.

b *In plures figuras*] Poſtremam vocem nec MS. nec Veneta agnoſcunt. Et ſanè ſalvo ſenſu abeſſe poteſt, nec ineleganter.

c *Ut Protea*] *Et Protea* MS. cum Venet. & Micyll.

Ad

modo in juvenem, modo in leonem, interdum in aprum, alias in anguem, & cætera animalia, converti, quibus insidias posset eludere.

Fab. XI.

[a]Mestra Erisichthonis filia, Autolyci uxor, cum parentem animadvertisset, quod in Thessalia lucum Cereris devastasset, [b]gravissimam expertum famis pœnam, omnibus rebus ab eo consumptis, novissimè se quoque pro ancilla vendidisset, à Neptuno, qui ejus virginitatem ademerat, petiit ut eis ferret opem. At ille, memor ejus concubitus, cum speciosissima domino tradita esset, ut effugeret ejus servitutem, in piscatorem eam [c]processioris ætatis convertit. Quo eventu in reliquas quoque figuras solita est mutari, ut pretio sui parentem pœnas pendentem alere posset. Cujus exitus fuit talis, [d]ut varios in fame cibos novissimè visceribus suis epulari cogeretur.

Fabulæ Lib. IX.

I. Achelous in varias figuras.
II. Nessi cruor in venenum.
III. Lichas in scopulum.
IV. Hercules in deum.
V. Galanthis in mustelam.

VI. Dryo-

Ad FAB. XI.

a *Mestra*] Ita malui, quam *Mestre*, quod Veneta & MS. præferebant. *Μήστραν* enim appellat Tzetzes in Lycophronem, & Palæphatus cap. 24. in codicibus nonnullis MSS. *Hypermestram* Anton. Liberalis cap. 17. qui & patrem ejus Æthonem facit.

b *Gravissimam expertum famis pœnam*] Ita MS. Sed Veneta, *gravissimam experiri fame pœnam*.

c *Processioris ætatis*] Hanc lectionem cum MS. & Veneta repræsentat. Sed mallem *provectioris*. vel *progressioris*. Vulg. Interpr. Josuæ cap. XXII. vers. 2. *Ego senui, & progressioris ætatis sum.* Etiam Græcis *πρέσβυς ὁ γεραιός*. Τὸ δὲ ἐκ τῷ προβεβηκέναι τῷ ἄλλων τοῖς χρόνοις, ut est apud Basilium in de Exercitatione Grammat. Lucas cap. II. vers. 36. Αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς

d *Ut varios in fame cibos* &c.] Hanc cum MS. & Venet. lectionem exhibet, sed corruptam procul dubio. Vidit id quoque Ræverius: verum quomodo emendanda esset cum non item videret, istam ex Regianis commentariis assuit huic argumento clausulam: *Sed cum sæpius pretio emptores* &c. Adi ipsum, & Regium ad illa Nasonis, *Erisichthone nata*. Cæterum *epulari* cum ablativo construit etiam Firmicus in de F. P. G. p. 13. ed. Leid. *Quis divisit? quis membris ejus epulatus est?*

Ad

V I. Dryope in arborem loton.
V I I. Iolaus in adolescentem.
V I I I. Callirhoes filii in juvenes.
I X. Byblidis lacrymæ in fontem.
X. Iphis ex virgine in puerum.

Fab. I.

Deianira Oenei filia, Ætolarum virgo speciosissima, cum à multis peteretur, pater constituit ei conjugio daturum, qui luctandi causâ veniret, [a] vinceretque. Manentibus itaque è numero petentum duobus, Acheloo flumine & Hercule, quia reliqui ob metum cesserant, in certamen processum est. Cum ergo Achelous naturalibus modis Herculem elderet, modo in liquorem, modo in speciem draconis, novissimè in tauri figuram conversus, astitit. Quem Hercules ut amplexus est reluctantem; alterum cornu, quod implicuerat brachiis, [b] rapuit extortum. Quo dolore ille ac deformitate adversarii viribus cessit. At Nymphæ Naiades, fluminis filiæ, effecerunt ut id, quod ereptum capiti erat, omnibus copiis autumnalibus [c] replerent, ut apud posteros maximum haberet fructum, & mirationem. Itaque [d] Cornucopia effectum est ut diceretur omnibus temporibus.

Fab. II.

Post hæc victor Hercules cum Deianiram Nesso Centauro commisisset, ut eam Euenum amnem, qui initio Lycormas erat nominatus, transveheret; & ille specie captus puellæ, flexibus errans quæreret locum comprimendi;

Ad LIB. IX. FAB. I.

a *Vinceretque*] A Rænerio hæ duæ voces sunt. Certè nec à MS. nec à Vett. Edd. agnoscuntur.

b *Rapuit extortum*] Malim, *rupit extortum*.

c *Replerent, ut*] Pro his duabus vocibus mallem unam istam *repletum*.

d *Cornucopia*] Ita & Veneta cum MS. Micyll. *Cornucopia*. Gloss. Steph. *Cornucupia*, *κέρας Ἀμαλθίας*. Lege, *Cornucopia*. *κέρας Ἀμαλθείας*. Volui etiam antehac *Cornucopia*. Sed alterum defendit non hic tantum scriptor. sed & Ammianus Lib. XXII. p. 396. ed. Boxh. *Velut mundanam cornucopiam fortuna gestans propitia, cuncta gloriosa deferebat & prospera.*

di, illâ fidem mariti implorante, [a] sagittis eum confixit. Qui cum expiraret, vestem Deianiræ cruentavit; indicavitque remedium fore erga conjugem deserti amoris. qui tamen cruor in veneni cessit partem.

Fab. III.

Eodem tempore Hercules cum [a] in insulam Thessaliæ regnum Euryti trajecisset, & Iolen filiam ejus dilectam traheret in patriam, prior conjux Deianira, ut audit, animum viri esse à se mutatum, tunicam sacrificaturo Jovi Lichæ famulo dedit ei perferendam; quâ ille honoratus vota religionemque piaret. Eam indutus Hercules, cum ad aram accessisset, prosecans exta; flamma vestis incaluit, & Lernæo veneno contacta hæsit visceribus. In maximo itaque cruciatu cum à corpore ejus avelli nequiret; Lichan acerbissimi muneris reum, projectum à se, Euboico mari mersit: quem innoxium culpæ Tethys vertit in scopulum conchis muricibusque vestitum.

Fab. IV.

Hercules in Oeta Thessaliæ monte, præstructo rogo, ac sagittis traditis Philoctetæ Pæantis filio, qui ejus pyram struxerat, flammis exustus est: ita ut [a] immortalium deorum jus à Jove in cœlo reciperet, & aliquando placatâ Ju-

Ad FAB. II.

a *Sagittis eum*] MS. *tum sagittis.* Venet. *cum sagittis.* Scribe, *eum sagittis.*

Ad FAB. III.

a *In insulam Thessalia regnum* &c.] Ita MS. Venet. *Cum in insulam Eubœam Thessalia regnum* &c. Micyll. *Cum in insulam Eubœam per Oechalia regnum* &c. Nulla ex illis sana lectio est. Oechalia non insula fuit, sed urbs in insulâ Eubœa. Vide Servium ad Æn. VIII. 291. Steph. in Οἰχαλία. Forte scripserat, *Cum in insula Eubœa Oechaliam regnum Euryti* &c. *Oechalia Eubœa* eleganter per Hellenismum dicitur scriptori huic non insolitum, ut ostendi ad fab. 3. Lib. VI. Talia sunt *Damascus Syriæ* apud Curt. Lib. III. cap. 8. *Ecbatana Mediæ* apud eundem Lib. X. cap. 4. *Ægypti Alexandria* apud Victor. Cæsar. cap. 39. *Gergovia Arvernorum* apud Flor. Lib. III. cap. 10. Σάρεπτα τῆς Σιδῶνος apud Luc. Euang. cap. IV. vers. 26.

Ad FAB. IV.

a *Immortalium deorum jus*] Sic edidit Rænerius. Sed MS. cum Venet. & Micyll. *immortale jus.* Forte, *immortalitatis jus.*

Ad

Junone, filiæ ejuſdem nomine Hebæ jungeretur. Deianira autem, re audita, ipſa ſe interfecit.

Fab. V.

Alcmene cum ex Jove conceptum Herculem propter Junonem parere non poſſet, implorata ab eâ partubus præſidens Lucina, quam quidam [a] Ilithyiam interpretantur, ad fores reginæ venit. Et cum in terrâ reſidens nexis manibus partum retardaret, Galanthis [b] præminiſtra conſpexit eam, ſuſpicataque eſt eo geſtu impedimento eſſe dominæ ſuæ, quo minus pareret, & providentia dolum ridens, ementita eſt Alcmenam partu ſolutam. At illa imprudens reſolutis manibus, Alcmenam cruciatu liberavit. Cujus aſtutiam graviſſima pœna eſt proſecuta: namque eam in muſtelæ figuram convertit, ita ut ore, quo mentita eſt, pareret.

Fab. VI. & VII.

Dryope Euryti filia, ſoror Ioles, Andræmonis conjux, quam antea dilexerat Apollo, cum ad lacum ſacratum Nymphis dona ferens veniſſet, & ex arbore loto ramum decerpſiſſet, quo parvum filium nomine [a] Amphiſon, quem ſecum tulerat, oblectaret, in quam Lotos fugiens Priapum, erat transfigurata; quia ſacræ arboris extiterat violatrix, trunco ejus hæſit infixa. Inter quæ dum caſum ſororis Iole refert Alcmenæ, Iolaus [b] Herculis & He-

Ad FAB. V.

a *Ilithyiam interpretantur*] *Elithyiam* MS. Horat. Carm. Sæc. *Lenis Ilithyia.* Schol. *Diana à nobis quidem Lucina Dea, à Græcis autem Ilithyia dicitur: ſic & Homerus eam nominavit, quia parientibus favere putabatur.* Anton. Liberal. in hac fabulâ cap. 29. Μοῖραι ἐ Ἐιλείθυια ϖρὸς χάριν τ̃ Ἥρας κατεῖχον ἐν τ̃ ὠδῖσι τὴν Ἀλκμήνην.

b *Præminiſtra*] Ancilla. Reſtituimus idem vocabulum huic ſcriptori Lib. 11. cap. 1. ubi vide quæ annotavimus, ſi tanti putes.

Ad FAB. VI. & VII.

a *Amphiſon*] Repone *Amphiſſon* ex Anton. Liberal. cap. 32. Monuit id jam pridem Nob. Heinſius. Aliter fabulam narrat Tzetz. ad Lycophron. pag. 83. ed. Steph.

b *Herculis & Hebes filius*] Sic cum Venet. & Micyll. etiam MS. Falſum tamen Iolaum fuiſſe Herculis filium. Ἀδελφιδοῦς Herculis fuit, fratris nempe ejus Iphicli filius. Vide Palæphatum, Solinum, alios.

Ad

Hebes filius in antiquam pueritiam transfusus videtur. Sic enim Junonis filia roganti conjugi promiserat.

Fab. VIII.

Callirhoe Acheloi amnis filia Alcmæonis, qui materno sanguine aspersus in Acarnaniam se contulerat, ut expiaretur, conjugium iniit. [a] Ex duabus Alcmæon filios edidit: qui cum per fallaciam [b] à Phegeo, cujus ante filiam habuerat, esset occisus; [c] petit Callirhoe à Jove liberis suis, ut ultores patris essent, annos adjiceret. Ergo ut id consequi possent, dei voluntate ex pueritiâ in adolescentes factum est ut cederent.

Fab. IX.

[a] Miletus ex insula Cretâ in Asiam profectus, ibi urbem sui nominis constituit. Huic ex Mæandri filia Byblis & Caunus nati sunt. Byblis cum fratrem corporali amore potius, quam pio patrioque more diligeret, nec [b] vesaniam cupiditatis compesceret, atque per literas detestandum amorem indicavisset, furiali vesaniâ ipse instinctus, patriam profugit. Quem illa dum vestigiis persequitur, multas permensa gentes, novissimè in Cariam venit, ibique assiduo mœrore, & fletu fatigata cum concidisset, Nym-

Ad FAB. VIII.

a *Ex duabus Alcmaon filios*] Hæc lectio est à Ræncrio. MS. & Venet. non agnoscunt τὸ *Alcmaon*. Nec Micyll. quæ præfert, *ex eoque duos filios edidit*. Id quod satis commodè dictum est.

b *A Phegeo*] A filiis Phegei Temeno & Axione, quorum sororem Alphesibœam repudiarat, occisum narrat Pausanias in Arcadicis. Aliter hæc ab Apollodoro referuntur Lib. III. Confer Hygin. Myth. cap. 245. & Passerat. ad illa Propert. Lib. I. el. 15. *Alphesibæa suos ulta est pro conjuge fratres*. Errat tamen vir doctissimus, cum ab Hygino scribi annotat Alcmæonem à genero Phegeo esse interfectum.

c *Petit Callirhoe*] Posterior vox nec in Venet. nec in MS. comparet. Micyll. dedit, *petit illa* &c.

Ad FAB. IX.

a *Miletus*] Apollinis ex Acacallide filius. Vide Anton. Liberal. cap. 30. & quos Meursius laudat Cretæ cap. VIII. *Ariam* matrem ejus vocat Etymol. auctor in Μίλητος. Μίλητος, inquit, πόλις, ὅθεν οἱ Μιλήσιοι, ἀπὸ Μιλήτου υἱοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀρείας. Aut hoc falsum, aut errat Schol. Theocriti in Eidyll. VII. vers. 115. *Μιλήτου γὰρ φασὶ καὶ Ἀρείας ἐγένοντο παῖδες Δαῦνος* (leg. Καῦνος) καὶ *Βυβλίς* &c. Confer Parthen. Eroticôn cap. XI.

b *Vesaniam cupiditatis*] MS. *Vesania cupiditatem*.

c *In*

Nympharum Lelegeidum misericordiâ expirantis lacrymæ [c] in fontem conversæ sunt, qui dominæ nomine est insignis.

Fab. X.

Phæstos est oppidum in insula Cretâ. Hic Ligdus generosæ stirpis, ac præstantis fidei, cum petiisset à Telethusa conjuge, ut, si puellam pareret, necaret; si puerum autem, sobolem patriæ servaret; & uterque pro casu futuro lacrymas dedissent, mater nequiens [a] afferre manus filiæ, Isidem in malis habuit auxilio: cujus pollicitis illa infantem pro puero, decepto patre filii opinione, nutrivit. Namque cùm ætas matura nuptiis increvisset, nihil suspicans pater, obstrictus fide conjugis, Ianthen ex Theleste genitam despondit. Qui inter se cum gravi amore premerentur, maximè Iphis (hoc enim pater nomine avi eum vocari voluerat) [b] trepidante ergo matre, ne Iphis [c] puella cum infamiâ reperiretur, eadem dea fuit auxilio. Nam ut totis nuptiis jugari possent, Iphin in puerum transfiguravit.

c *In fontem conversa sunt, qui dominæ nomine est insignis*] Byblis nempe dictus fons ille, & à multis veterum laudatus. Sed urbis Byblidos in Cariâ qui mentionem faciat, non facile invenias præter unum Antoninum Liberalem, qui id facere videtur cap. 30. Καὶ ἐγένοντο δίδυμοι παῖδες αὐτῷ Καῦνος καὶ Βίβλις, ἀφ' ὧν αἱ πόλεις ἐισὶν ἔτι νῦν ἐν Καρίᾳ. Καῦνος καὶ Βίβλις. Vertit Xylander: *Natique ei sunt gemini liberi, Caunus & Biblis, unde etiamnum sunt Caunus & Biblis Cariæ urbes.* Verum hoc si voluisset Liberalis, ita potius scripsisset, ἀφ' ὧν πόλεις εἰσὶν ἔτι νῦν ἐν Καρίᾳ &c. Crede mihi male transposita esse verba Antonini. Ordinem illis suum restitues, si ita scripseris: Καὶ ἐγένοντο δίδυμοι παῖδες αὐτῷ, Καῦνος, ἀφ' ἧ πόλις ἐστὶν ἔτι νῦν ἐν Καρίᾳ, καὶ Βίβλις. Sic nullam tibi amplius molestiam exhibebit urbs Biblis, quæ nulla est. Byblos notissima & antiquissima Phœniciæ urbs. Stephanus: Βύβλος πόλις φοινίκης ἀρχαιοτάτη πασῶν; κρόνε κτίσμα, ἀπὸ Βύβλης τῆς Μιλήτου θυγατρός. Nota Byblen dici, quæ Byblis est aliis. Etymol. auctor. Βύβλος πόλις φοινίκων ἀρχαιοτάτη &c. Ἡσίοδος: Βύβλον τ' ἀγχίαλον καὶ Σιδῶν' ἀνθεμόεσσαν. Atqui ille versus 912. est in Dionysio, nisi quod ibi exhibetur Σιδόνα. quomodo & pag. 21. in commentario suo adducit Eustathius. Puto ergo pro Ἡσίοδος in Etymol. reponendum esse Διονύσιος.

Ad FAB. X.

a *Afferre manus*] Ita MS. Edd. *inferre.* Petron. *Attulissem mihi damnatus manus.* Nepos Timol. cap. 1. *Ipse non modo manus non attulit, sed ne aspicere quidem fraternum sanguinem voluit.* Etiam *afferre vim* pro *inferre* restituimus huic scriptori Lib. 1. 9. & 11. 8.

b *Trepidante ergo* &c.] Sic reposui ex MS. Edd. exhibent, *& trepidante etiam matre.*

c *Puella cum infamia*] Hæc à Rænerio sunt. Venet. & Micyll. *Ne Iphis dia adversus virum cum infamia reperiretur.* Et sic etiam MS. nisi quod *dum* pro *dia* præfert.

Fabulæ Lib. X.

Fab. I.

Orpheus, Eurydice interempta, ad inferos descendit, & à Dite impetravit, ut eam reduceret ad superos, lege propositâ, si sequentem non respexisset. quod ille præstare non potuit. Revocatâ ergo ad inferos, [a] Orpheus ut lucem contigit, sic dementiâ stupuisse dicitur, ut qui canem Cerberum videns præ timore in saxum versus est. Item ut Olenus & Lethæa, qui in Ida monte in lapidem transfigurati sunt. Postea dolore & fletu finito, ne rursus conjugale desiderium experiretur, puerilem venerem instituit.

Fab. II.

Ad cantus Orphei desiderantis consuetudinem conjugis, cum plurima animalia capta vocis dulcedine convenissent, & in his etiam arbores elicitæ: inter eas stupens can-

Ad LIB. X. FAB. I.

a *Orpheus ut lucem* &c.] MS. *Orphea* & mox, *stupuisse dicunt*. Nec mirum si stupuit ille, qui videbat Cerberum. Φοβερὸς enim fuit. Plutarch. in libello de Fluv. p. 53. Ed. Maussac. Κέρβερος, ὃν ἰδόντες χειλῶσι φοβεροῖς, ὑλάκτουν.

cantibus fuit pinus Cybeles, montis, qui in Phrygia est, in quam Attis matris deûm antistes [a] mutatus est.

Fab. III.

[a] Cyparissus Amyclei filius ex insula Cea. Hunc Apollo dilexit, & propter cervum patientem manus, quem per imprudentiam sagitta transfixum interemerat, manus suas afferentem sibi periculo eripuit; & protinus in [b] arborem sui nominis vertit.

Fab. IV.

Ganymedes Trois filius [a] primâ formâ, cum cæteris Iliensibus Phrygiæ præferretur, & assiduis venationibus interesset, ne infamiam virentis ætatis subiret, Jupiter versus in aquilam ex Idâ monte eum rapuit in cœlum, ministrumque fecit.

Fab. V.

[a] Hyacinthus Amyclæ, dilectus ab Apolline, cum per jocum in certamen disci venisset, altius jactum pondus non prius [b] despicere potuit, quam capiti sensit injectum.

Ad FAB. II.

a *Mutatus est*] Addunt Venet. & Micyll. *Alii ferunt fuisse eum filium. alii pastorem.* Aliam longè de pinu historiam narrat Constantin. Geopon. Lib. XI. cap. 11.

Ad FAB. III.

a *Cyparissus Amyclei filius*] Vitiosum hoc putem. Telephi filium facit Servius ad Æn. III. 680. Etiam de cupressu quæ narrat Constant. Geopon. Lib. XI. cap. 5. multo remotiora sunt.

b *Arborem sui nominis*] Frequens ea phrasis Lactantio, quâ & Servius usus ad Æn. III. 694. *In fontem sui nominis versa.* Habet tamen MS. cum Venet. & Micylliana, *genitivi nominis.* Naso alicubi: *Genitivaque nomina Cottæ.*

Ad FAB. IV.

a *Primâ formâ*] H. e. principe pulcritudine, ut rectè Barthius. Sed quod ex Euripide laudat, πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος, & πρῶτον εἶδος interpretatur *palmarem speciem*; in eo memoria illi imposuit. Stobæus in Sermone de Pulcritudine, Athenæus Deipnos. Lib. XIII. ut & Porphyrius, versiculum illum Euripidis ita proferunt: Πρῶτον μὲν, εἶδος ἄξιος τυραννίδος, hoc est, *Primo quidem, specie dignus est imperio.*

Ad FAB. V.

a *Hyacinthus Amyclæ*] Ita ex MS. reposui pro *Amyclides*, quod editi repræsentant. Est Græcismus elegans, quem & superius non uno loco huic scriptori restitui. Vide not. ad fab. 3. Lib. VI.

b *Despicere potuit*] Malim, *dispicere.*

jectum. Quo eliso, post obitum ejus cruor in florem ejus nomine inscriptum cessit.

Fab. VI.

Amathus oppidum in insulâ Cypro, cujus incolæ, obtritâ consuetudine humani generis, soliti in arâ Jovis, quæ proxima erat deæ, advenas immolare. Quorum crudelitate Venus offensa, ne relinquere sedes suas cogeretur, in boves eos vertit, qui à magnitudine cornuum Cerastæ apud Salaminios sunt nominati.

Fab. VII.

Propœtides [a] filiæ Amathunteæ, aspernatæ Venerem, primæ in trivio vulgavere corpora. Ob ejusdem deæ iram, quia [b] pudore induruerant, in lapidem novissimè sunt transfiguratæ.

Fab. VIII.

Pygmalion offensus impudentiâ vulgari Propœtidum, statuit cœlebs permanere: qui cum signum virginale ex ebore fecisset; captus specie ejus, in vecordem incidit amorem, [a] & totâ mente quæsivit à deâ, ut ei signo, cujus amore exarsisset, anima infunderetur. Qui ut egressus templo domum pervenit, comperit [b] voto se esse donatum conjugii. Itaque [c] lætatus arte suâ, [d] Paphum filium

Ad FAB. VII.

a *Filiæ Amathunteæ*] MS. & Venet. *Amathuntæ.* Cæteri editi, *Amathunte* vel *Amathuntes. Amathuntis* esset scribendum. Sed poëta non dicit Amathuntis fuisse filias. Legerim *fœminæ Amathunteæ.*

b *Pudore induruerant*] Ita Venet. & Micyll. Rænerius, *quia vero ad pudorem* &c. MS. *quia pudorem duruerant.* Fort. *quia pudorem exuerant.*

Ad FAB. VIII.

a *Et tota mente*] *Et cum tota mente* Vett. edd. cum MS.

b *Voto se esse donatum*] Elegantius foret, *damnatum.* Hygin. Astron. Lib. II. cap. 24. *Quo voto damnatam crinem in Veneris* &c. Nepos Timol. 5. *Dixit nunc demum se voti damnatum esse.* Liv. v. 15. *Haud mirum esse furere civitatem, quæ damnata voti, omnium rerum priorem curam, quam religione se exsolvendi, habeat.* Virg. Eclog. v. 80. *Damnabis tu quoque votis.* Confer quæ habet Brisson. in de Formul. Lib. I.

c *Lætatus arte sua*] *Artis suæ* MS. Est notus hellenismus. Ita *lætari malorum* dixit Maro Æn. XI. vers. 280. nec non *læta malorum* vers. 73.

d *Paphum filium genuit*] Quid ergo sibi

lium genuit, qui in insulâ Cypro oppidum sui nominis constituit.

Fab. IX.

Myrrha Cinyræ & Cenchreidis filia, iracundiâ Veneris, [a] quod sibi mater ejus præferretur, patrem impio amore dilexit: nec viam potiendi inveniens, cogitur suspendium experiri. Cujus nutrix intra cubile gementis excepit vocem; & signis cognitis nefariæ mortis, dum diligentius scrutatur, caussam poscit. [b] Consolata ergo puellam, ei pollicetur, se effecturam, ut parenti sine ullâ infamiâ jungatur. [c] Cujus illa orationem in promissum tempus differt. At anus die solenni Cereris, quo mater ejus operata à viro secubabat, alumnam noctu deducit ad Cinyram, prædicans formâ ejus impulsam sibi [d] se credidisse: qui [e] datâ cupiditate lumen inferri jussit, ut speciem ejus notam haberet. Cognitusque filiæ pater stuprator, coactus est pudore ferro stricto eam insequi. Quæ duplici metu territa in sylvam profugit: ibique misericordiâ ejusdem deæ in arborem, quæ ejus nomen indicaret, mutata est.

Fab. X.

sibi vult Schol. Pind. ad Pyth. od. 11? Οὗτος δὲ (Κινύρας) ἦν Ἀπόλλωνος υἱὸς καὶ Πάφου. Καὶ ἐκεῖνος δὲ Εὐρυμέδοντος, καὶ Παφίας νύμφης. Aut fœmina fuit Paphus, aut scribendum, ἢ Πάφου.

Ad FAB. IX.

a *Quod sibi mater* &c.] Ita Rænerius. MS. τὸ *sibi* non habet. Venet. & Micyll. *Quod mater ejus præferretur deæ.*

b *Consolata ergo puellam*] Hæc à Rænerio lectio est. Venet. Micyll. & MS. *Consulta ergo puella.* Forte, *consolata puella.* Notum est præterita participia deponentium sæpissimè passivè sumi. Ne dicam jam etiam *consolo* dixisse veteres. Unde Vetus Interpr. Matth. cap. 11. *Rachel plorans filios suos noluit consolari.* Leo Papa Libr. de Confl. Virt. & Vit. cap. xx. ex Matth. cap. 5. *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.*

c *Cujus illa orationem*] Ita cum MS. etiam Venet. & Micyll. Puto tamen scribendum, *cujus illa orationem.*

d *Se credidisse*] *Se concredidisse* MS.

e *Datâ cupiditate*] Notat Barthius *dare cupiditatem* esse huic scriptori satiare, & phrasin eam esse percussam non triviali monetâ. Immo, me judice, nec Latinâ. Scripserim *sedata cupiditate.* Supr. Lib. IV. cap. 5. *Cupiens, ut in antedictis, cupiditatem sedare.* Festus Avienus Descript. Orbis Terr. *Myrrha furor quondam Memyreus.* Rescribe *Cinyreius.* Ad eundem modum *Heros Cinyreius*, & *Juvenis Cinyreius* dicitur Adonis à Nasone Lib. X. Met. vers 712. & 730. Auson. Epitaph. Her. 33. *Verum aut Persephonæ Cinyreius ibit Adonis* &c.

Fab. X.

Ex Myrrhæ & Cinyræ incesto concubitu ob iram Veneris conceptus est infans. [a] Versâ enim Myrrhâ [b] in arborem sui nominis nascitur, quem Adonem cognominant: quem Venus non minus dilexit, quam puella patrem Cinyram dilexerat, beneficio Cupidinis.

Fab. XI.

Atalante Schoenei filia, cum de conjugio sciscitata esset, & monita, ut nulli jungeretur, quia omnium virgi-

Ad FAB. X.

a *Versa enim Myrrha*] Ita vult sanè Naso. Aliter Anton. Liberal. cap. 34. Περιενεχθέντος ἐξαπίνης τοῦ πυρός. Καὶ τὸ βρέφος μὲν ἐξέβαλεν ἐκ τῆς γαστρός. Quæ verba ita verterim, *subito lumine illato, agnita est, & partum alvo ejecit.* Festus: *Exteraneus quoque dicitur, qui ante tempus natus, vel potius ejectus est. Dictus autem exterraneus, quod eum mater exterrita alvo ejecit.* Idem in *Egeria. Egeriæ Nymphæ sacrificabant prægnantes, quod eam putabant facile conceptam alvum egerere.* MS. Leid. *alvo.* Lege, *conceptum alvo*, nisi *conceptam alvum* vocavit, quæ concepit, ut *ova concepta*, quæ pullum conceperunt, sive in pullum coierunt, apud Petronium; quemadmodum contra *abortivum ovum* dixit Martialis Lib. VI. 93. quod gallinæ suppositum non concepit. Certè activè τὸ *concepta* accipit Scaliger in illis apud Virgil. in Culice: *Femineum concepta decus.* Cæterum ut ἐκβάλλειν apud Antoninum, & in Scholiis Callim. in Hymn. Dian. vers. 232. ita & ἀποβάλλειν de partu dicitur apud Schol. Homer. ad Iliad. T. 109. Ἐκβάλλειν *ejicere* Latinorum est, ut *abjicere* ἀποβάλλειν, Valer. Max. Lib. IV. cap. 6. ex. 4. *Partu, quem utero conceptum habebat, ejicere coacta est.* Scheckius Pexmess. cap. 4. *abigere* legit, quod in MS. invenerit *abjicere*. Sed *abjicere* idem esse quod *abigere* interdum dixerim. Marcell. Lib. XVI. p. 131. ed. Boxh. *Ut quotiescunque concepisset, immaturum abjiceret partum.* At tu *abigeret* reponendum ibi forte censebis. Scio usitatius esse. Servius ad Georg. III. 139. *Tunc enim diligentius tractandæ sunt, ne abigant.* Verum *abjicere* pro *abigere* invenias apud Marcellin. etiam Lib. XV. p. 86. *Hunc per subscriptionem abjicere sede episcopali.* Et apud Hyginum Myth. cap. 120. *Abjectis ministeriis, ipsa cæpit* &c. Etiam *projicere* de pariente dixit Lib. III. Interpres Abdiæ Babyl. *Crede nunc Jesum Christum filium Dei, & projice puerperium: Veruntamen mortuus* (leg. mortuum) *egredietur, quod indignè concepisti. Hæc ut mulier credidit, mox egredientibus cunctis de cubiculo, projecit partum mortuum* &c. Nota & *puerperium* dici *fœtum*, ut in Vet. epigram. Catal. Pith. Lib. II. *Canta quidem genitrix, noceant ne vulnera nato, Confirmat Stygio fonte puerperium.* Laertius in Aristippo p. 155. ed. Steph. Ἡ δὲ τῶν Ἀθηναίων πόλις οὐ δύναταί με φέρειν, ὥσπερ ἡ Σεμέλη τὸν Διόνυσον, ἐξέβαλε. Interpr. *Non secus ac Semele Dionysium, expulit.* Rectius foret, *ejecit.* Dein malè *Dionysium* vocat Bacchum pro *Dionyso:* in quo errore & Fulgentius deprehenditur Lib. II. Myth. cap. 15. Ubi videndæ annotationes nostræ.

b *In arborem sui nominis*] Tzetzes in Lycophronem: Ὅθεν εἰς δένδρον αὐτὴν μετέβαλον, τὸ ἀπ' αὐτῆς λεγόμενον μύῤῥαν, ἥτοι σμύρναν Ἀττικῶς. Ita legendus ille locus, quem malè cum interpolat, tum describit homo meus.

Ad

ginum perniciſſima erat, petentibus procis legem propoſuit, ejus conjugem futuram, qui ſe curſu pedum anteceſſiſſet, victo autem necem ſtatuit. Quam cum Hippomenes Megarei filius ex progenie Neptuni intenſo amore diligeret, nec [a] morem certaminis expaveſceret, Venerem in malis habuit auxilio. Nam [b] ex Amaſeno agro, qui eſt in inſulâ Cypro, ei tria mala aurea donavit, ut in curſu projiceret virgini: futurum enim ut cupiditate ejus [c] tardaretur impetus, ea dum peteret. Cujus monitis Hippomenes conſecutus victoriam, poſtea ingratus adverſus deam cognitus eſt. Itaque impulſu ejuſdem deæ, matris deûm lucum dum transgrediuntur, quem Echion terræ filius ſacraverat, non tenuerunt cupiditatem, quin adverſus religionem in ſacrato concubuere ſolo. Quam ob cauſſam à deâ in leones ſunt converſi: unde [d] deûm matri ex illo leones ſunt ſubjecti.

Fab. XII.

Adonis ſupradictus, monitus à Venere quam vim feræ haberent, [a] non obtemperavit. Igitur is in venatione ab apro interimitur: cujus cruor ejuſdem deæ numine in florem purpurei coloris converſus eſt.

Fab. XIII.

[a] Minthe Nympha in herbam mutata mentham, odio Pro-

Ad FAB. XI.

a *Morem certaminis*] H. e. conditionem. Terentianus: *Mos certaminis & modus.* Barthius.

b *Ex Amaſeno agro*] Scribe, *Tamaſeo* cum Heinſ. ad Metam. Ovid. p. 278.

c *Tardaretur impetus, ea dum*] MS. & Vett. edd. *Ut cupiditate ejus tardaretur, dum peteret.* Scribendum eſſet, *cupiditate earum.* Catal. Pith. Lib. IV. *Hac poterant celeres pretio tardare puellas.* Sed alteram lectionem adſtruit Hygin. Myth. cap. 185. *Puellæ impetum alligavit.*

d *Deum matri*] MS. *Dea matri.* Forte, *Idea matri.* Vid. not. ad Myth. Hyg. cap. 191. & idem tibi, quod mihi, videbitur.

Ad FAB. XII.

a *Non obtemperavit*] MS. & Venet. non agnoſcunt verba illa. Immo nec Micyllus, cujus editio exhibet, *Quam vim feræ haberent, igitur is (dum negligit hæc) ab* &c. Sed verba incluſa parentheſi procul dubio ab emendatore aliquo ſunt.

Ad FAB. XIII.

a *Minthe Nympha*] Cocyti filia. Plinius Lib. XIX. cap. 8. *Mentha nomen ſua-*

Proserpinæ Cereris filiæ, quod cum patre conjuge suo concubuisset.

Fabulæ Lib. XI.

Fab. I.

Orpheus, [a] Oeagri fluminis & Calliopes Musæ filius, cum habuisset conjugem nomine Eurydicen, & eam amisisset, & cum sine eâ ab inferis redisset, lege accepta à Plutone, ne talem dolorem [b] in alterâ experiretur, [c] puerilem amorem primus instituit. Quam ob caussam Thressæ mulieres [d] instinctæ, in abditis locis solitudinem agentem, propter desiderium conjugis, interfecerunt; [e] separatumque caput ejus à reliquo corpore cum lyrâ in amnem

vitas odoris apud Græcos mutavit, cum aliquoi Mintha vocaretur, unde nostri nomen declaraverunt. Lege, *declinaverunt*, ut habent edd. Vett. Nam à μίνθη vel μίνθα Græcorum declinatum Latinum *mentha*. Dicitur & μίνθος. Schol. Aristoph. ad Act. II. sc. I. Μίνθον οἱ μὲν τὸ ἡδύοσμον. οἱ δὲ τὴν ἴυγγα &c. Confer Strabon. Lib. VIII.

Ad LIB. XI. FAB. I.

a *Oeagri fluminis*] Rex Thraciæ fuit. Vide Philargyr. ad Virg. Georg. IV. 523.

b *In alterâ*] *In aliâ* MS.

c *Puerilem amorem*] Vide Hyg. Astron. Lib. II. cap. 7. Sed Conon: Ὀρφεὺς οὐ μεταδιδοὺς αὐτοῖς τῶν ὀργίων, τάχα μὲν καὶ κατ' ἄλλας προφάσεις. In sacris sanè Bacchicis dilaceratus & carptus est, ut inter alios etiam Lactantius Firm. Lib. I. cap. 22. nobis narrat. Accedit huc, quod sacrorum initia docuisse Græcos Orpheus referatur. Tatianus Assyrius Orat. contra Græc. Ποίησιν μὲν γὰρ ὑμεῖν ἢ ᾄδειν Ὀρφεὺς ὑμᾶς ἐδίδαξεν, ὁ δὲ αὐτὸς καὶ μυεῖσθαι.

d *Instinctæ*] H. e. furore percitæ. *Instinctus* est afflatus.

e *Separatumque ejus caput*] Servium vide ad laudatum modo Maronis locum. Conon. Narrat. 41. & Hygin. Astron. II. 7. Plutarch. libr. de Fluv. in Hebro longè aliter hæc narrat.

f *Vol-*

mnem Hebrum præcipitaverunt: per quem in mare delatum, & hinc in insulam Lesbum, cum hic hæsisset in littore, serpensque morsu sanguinem lamberet, priusquam [f] vultus ejus appeteret, ab Apolline Jovis & Latonæ filio duratus in lapidem est.

Fab. II.

[a] Thraciæ matronæ, quæ cædi interfuerant Orphei, à Libero ulciscente æmulum scientiæ suæ, [b] in arbores varias abierunt.

Fab. III.

Liber Thracia digressus cum Tmolum [a] montem Lydiæ comitatus Bacchis peteret, Silenus ei aufugit: quem Phryges captum ad Midam regem adduxerunt. Agnitus ab eo, exceptus est, & Libero advenienti redditus. [b] Quod ob beneficium [c] optandi deus veniam ei dedit; si quid vellet, à se peteret. [d] Ille ut quæque contigisset, aurum fierent: quod ei inutile fuit. Cui deus petenti ut restitueretur sibi fecit. Jussit enim ad flumen Pactolum per-

f *Vultus*] Ita MS. non *vultum*, ut edd. Emendatio, inquies, unius literæ. Ita est, sed ideo non contemnenda. Litera una omissa corrupit etiam versum Aristoph. Plut. act. 1. sc. 1. vers. 11. Ι'ατρὸς ὢν ἐ μάντις, ὥς φασι σοφος. Leg. φασιν. Notum est ν addi interdum etiam sequente consonâ. Aristoph. ipse act. 11. sc. 5. Παρὰ τῆς Εὐχέτης ἔξεστιν αὐτῷ πυθέσθ.

Ad FAB. II.

a *Thraciæ matronæ*] *Ceæ* MS. & Venet.

b *In arbores varias*] *In varias species* MS. cum edd. Vett. Hyg. Myth. cap. 138. *Ut se in aliam speciem commutaret.*

Ad FAB. III.

a *Montem Lydiæ*] Ita reposui ex MS. pro *Ciliciæ*, quod perperam edd. repræsentant. Vibius sequester: *Tmolus Lydiæ, vino insignis.* Idem cap. de Flum. *Hermus Lyciæ.* Leg. *Lydiæ.*

b *Quod ob beneficium*] MS. cum Vett. edd. *Et ob beneficium.* Forte, *id ob* &c.

c *Optandi deus veniam illi dedit*] Potestatem vel χάριν. Prudentius Hymm. ad Cereum: *Fit ligni veniâ mel velut Atticum.* Infr. Lib. XIV. fab. 4. *Optandi veniam tribuit.* Hyginus in hac Fabula Mythol. cap. 191. *Deoptandi dedit potestatem.* Sallust. Jug. cap. 79. *Optionem Carthaginensium fecerunt.* Victor Illustr. cap. 2. *Et T. Tatius optionem muneris dedit.*

d *Ille ut quæque* &c.] Sic & Veneta cum MS. Micyllus dedit, *Ille ut quæque contigisset aurum fierent, petiit.* Forte, *Ille petiit, quæcunque contigisset, aurum fierent.* Non ignoro tamen *quæque* posse accipi pro *quæcunque.* Auson. Ludo: *Pareto legi, quisque legem sanxeris.*

pervenirent, ibique [e] se lavaret, & sic rediret in pristinum statum: unde aqua aurei coloris [f] esse cœpit.

Fab. IV.

Pan cum Tmolum montem Lydiæ frequentans fistulâ se oblectaret, elatus gloriâ agrestium Nympharum, Apollinem in certamen devocavit. Judice ergo Tmolo, cujus mons erat, cum victoria Apollini esset adjudicata, Midæ regi [a] supradicto adsidenti soli displicuit. Quam ob caussam Apollo ob eandem stultitiam, quam & supra gesserat in Liberi patris voluntate, [b] iratus, aures ejus asininæ ut essent [c] sempiterno effecit, cujus judicium [d] nulli rei facerent. Qui tamen fertur Midas esse matris magnæ filius. Sic enim cum Hesiodo consentit Ovidius.

Fab. V.

[a] Refert quoque deformitatem illius: quam cum veste celaret, ut famulus vidit, neque eloqui posset, [b] quod ejusdem dei mentem in aures haberet. [c] Qui rursus obruta

e *Se lavaret*] Hæc lectio est à Rænerio. Venet. & Micyll. cum MS. *se supponeret*. Sed depravatum istud indubie. Sensus flagitat, *ejusque fonti se supponeret*, vel simile quid. Ita enim est apud Nasonem: *Spumigeroque tuum fonti, qua plurimus exit, Subde caput.*

f *Esse cœpit*] *Esset* MS. cum Venet. Forte, *exstitit*.

Ad FAB. IV.

a *Supradicto*] Cujus supra mentio facta. Lactant. Firm. Instit. Lib. VI. cap. 5. *In tertio supradicti operis libro ostendit*. Salvian. de Provid. Lib. 3. *Errorem supradictorum statim in ipso opere punivit*. Euagrius in vitâ Antonii: *Cum in unâ memoriâ supradictus frater eum clausisset*, Anton. August. Itiner. *Provincia suprascripta stadia D.* Divisim Plin. Histor. Natur. Lib. VII. cap. 25. *Præter supra dicta*.

b *Iratus*] *Deus iratus* MS. & Veneta.

c *Sempiterno*] Solinus cap. 48. *Tenacibus foliis sempiterno umbrantur*. Petron. Fragm. Trag. *Sempiterno nominabitur*. Cato apud Charis. Lib. II. *Ego mihi monumenta sempiterno posui, quæ cepi*.

d *Nulli rei facerent*] Hæc est lectio Venet. ac Micyll. quibus & MS. consentit, nisi quod *faceret* præfert. Rænerius, ut solet, etiam heic sua scripsit.

Ad FAB. V.

a *Refert quoque* &c.] Repræsentavi hoc argumentum, ut in MS. invenit Nob. Heinsius, una cum nævis suis. Rænerius maluit novum cudere.

b *Quod ejusdem dei*] Ita cum Veneta etiam Micylliana. MS. liber pro *dei* exhibet *di*, superpositâ virgulâ, ut non *dei*, sed *domini* scripsisse videatur Lactantius.

c *Qui rursus*] *Cui rursus* Micyll. Latet aliquid, quod dies aliquando deteget.

ta arena arundines enatæ, agitatæque vento deformitatem Midæ indicarent.

Fab. VI.

a Inter Sigeum Rhoeteumque promontoria, quo loco ara Jovis Panomphæi Phrygibus est consecrata, Laomedon Capys filius cum Ilium poneret, Apollo ac Neptunus in homines versi, operas suas b æstimati ad exstruendum murum addixerunt. Quibus perfectis, pactum aurum Laomedon negavit; ita tamen ut Neptunus perfidiâ regis offensus in agros ejus mare mitteret, omnesque fructus obrueret. Supra quam pœnam coegit eum Hesionen filiam marinæ prostituere belluæ. Quâ liberatâ ab Hercule, rursus in fraude cognitus: equos enim, quos ob salutem virginis pactus erat, ei abnegavit: ideoque ille expugnato Ilio, Hesionen abreptam Telamoni, qui socius militiæ fuerat, copulavit.

Fab. VII.

a Proteus cum Thetidi prædixisset, si vellet jugalis fieri, quod filium parente suo fortiorem procrearet, Jupiter incensus pulchritudine est Nymphæ. Qui id sibi ne accideret, concubitum ejus refugit, & in successorem conjugii Peleum nepotem dedit: quem illa refugiens, modo in volucrem, modo in arborem, interdum

Ad FAB. VI.

a *Inter Sigeum Rhœteumque*] Serv. ad Æn. II. 312. *Duo sunt Trojæ promontoria, Rhœteum & Sigeum: quod dictum est propter Herculis taciturnitatem, qui prohibitus hospitio Laomedontis simulavit abscessum, & inde contra Trojam per silentium venit, quod est σιγή.* Inter quatuor Idæ promontoria numerat Nicandri Scholiastes pag. 67. Ed. Soter. Κοτυλαί, inquit. ἔγγυω ἐξοχαὶ τῆς Ἴδης τέσσαρες, Φαλάκρα, Λεκτὸν. Γάργαρον, Σίγειον. Tria tantum facit Scholiast. Hom. ad Iliad. Θ. vers. 48. Τρία δὲ εἰσιν ἀκρωτήρια τῆς Ἴδης, Λεκτὸν, Γάργαρον, Φαλάκρα. Lucem hæc afferunt verbis Hesychii: Λεκτὸν, ὡς σημεῖον, ἢ ἀκρωτήριον.

b *Æstimati*] Ita & Venet. Sed Micyll. *æstimato.* Latet & heic aliquid. Forte *æstimanti*, quod suscepta crevisse labore difficili dicat Naso.

Ad FAB. VII.

a *Proteus cum* &c.] Ita & Venet. cum Micyll. Sed MS. principium hoc paullo aliter exhibet. *Proteus cum Thetidi præcepisset, si voluisset jugalis fore, ut filium parente fortiorem procrearet.* Putes scripsisse, *prædixisset, si voluisset jugalis fieri, fore, ut filium parente* &c.

b Pe-

dum in tigrim conversa, cum eluderet, [b] Peleus Neptunum oravit, ut opem sibi ferret: qui cum Proteo preces ejus commendaret, ille emergens è mari Peleo mandavit, ut quiescenti Thetidi meridiano calore insidiaretur, eamque vinculis illigatam aggravaret; & quamvis in mille figuras converteretur, ne dimitteret, donec in pristinam rediisset formam. Sicque [c] illa potitus, Achillesque Græcorum fortissimus procreatus est.

Fab. VIII.

Peleus, fratre Phoco interempto, profugus Trachina [a] ad Ceyca Luciferi filium in hospitium venit. Hic accepit Dædalionis filiam Chionen speciosissimam fuisse: hanc à Mercurio per quietem [b] oppressam: item ab Apolline in anum converso. Horum altero Autolycum furacissimum, qui ex albis nigra, & ex nigris alba faciebat, procreatum: [c] ex Apolline item Philammona studiosissimum citharæ. Hanc etiam gloriantem, quod cum talibus concubuisset deis, Dianæ pulchritudini se prætulisse. Confestim itaque illam, ut debuit, procacem ejus linguam sagittâ incidisse, atque ex eo vulnere confestim in-

b *Peleus Neptunum*] Sic & Venet. cum Micyll. Sed MS. *Peleus adorato Neptuno, ut opem in amorem sibi ferret, Proteo mandavit preces ejus, qui se mari emerserat, ac Peleo mandavit* &c. Quam lectionem minus improbabis, si ante inspexeris, quæ ad Hyg. Myth. cap. 8. annotavi.

c *Illâ potitus* &c.] Tzetzes in Lycophron. p. 37. Καλῶς δὲ Εὐριπίδην ὅτι βιαζομένη ἡ Θέτις ὑπὸ Πηλέως μετήλλαττεν ἑαυτὴν, ὡς ὁ Πρωτεὺς, εἰς διαφόρους εἰδέας. Εἶτα δὲ κατέσχεν αὐτὴν ἐν σηπίας μορφῇ, καὶ ἐμίγη αὐτῇ, ὅθεν καὶ σηπίας χωρίον Μαγνησίας ἐπεκλήθη. Cæterum quæri heic non injuriâ possit, si dea Thetis, cur insidias sibi strui divinare nequiverit. Quid respondere debeas, docebit te Homeri Scholiastes ad Iliad. N. vers. 521. Ζήτηται δὲ, πῶς θεὸς ὢν Ἄρης οὐκ οἶδε περὶ τοῦ υἱοῦ; Ῥητέον οὖν, ὅτι παρὰ τῷ ποιητῇ οἱ θεοὶ, σωματικὰς λαμβανόμενοι, ἀνθρωποπαθῶς ὑφίστανται, καὶ ἀθανασίᾳ μόνον διαφέροντες ἀνθρώπων, τοῖς αὐτοῖς ἐνέχονται πάθεσιν.

Ad FAB. VIII.

a *Ad Ceyca*] Antoninus cap. 38. ad Eurytionem Iri filium pervenisse narrat. Facere cum Antonino Lycophronis Scholiasten quod annotat Vir Cl. frustra quæsivi. Pag. 37. ed. Steph. legas: Ὁ δὲ Πηλεὺς κατὰ Φερεκύδην καθαίρεται ὑπ' Εὐρύτου τοῦ Ἄκτορος, οὗ θυγατέρα Ἀντιγόνην λαμβάνει. Ridiculum est, quod ex eodem descripsit idem, Psamathen fuisse μίαν Ἐριννύων. Legendum enim utique ἐκ Ψαμάθης μιᾶς τῶν Νηρηΐδων. Locus exstat paginâ modo adductâ. Apollonius Lib. 1. vers. 71. Antonino consentit; ubi consulendus scholiastes, ut & ad vers. 224. Schol. Pind. ad Nem. od. 4.

b *Oppressam*] Lego *compressam*.

c *Ex Apolline item*] Malim, *autem*.

interemptam. Quâ calamitate Dædalion cum se eodem rogo vellet consumi, neque eum proximi paterentur, ut furiis instinctus montem Parnassum petiisset, & se præcipitasset, antequam radicem montis contingeret, ab Apolline in accipitrem esse conversum.

Fab. IX.

Anetor pastor armentorum, [a] quæ Peleus ad Ceyca perduxerat, indicat à lupo, cui obsisti nequiret, custodes interimi. Qui ut intellexit Nereidis irâ id sibi accidere, quod Phocus eâ ætate Æaco genitus à se interiisset, & id [b] precibus potius, quam ultione, esse sedandum, suppliciter ab eâ petit, ne ultra [c] persequeretur admissum. Quæ aliquando [d] Thetidis sororis mota precibus, ne amplius fera armenta petens sæviret, in saxi eam figuram convertit.

Fab. X.

Ceyx Luciferi filius, prodigiis agitatus, Miletum ad oraculum Apollinis, quoniam Delphos Phorbas cum Phlegyis infestabat, contendit, conjugique Halcyonæ Æoli filiæ tardanti profectionem ob desiderium affirmat, intra alterum mensem se reversurum: quod ut non posset præstare, naufragio vitam amisit. Cujus adventum cum illa desideraret, non respondentem tempori destinato, & in dies gravissimo luctu afficeretur, misericordiâ Junonis, quam [a] assiduis precibus fatigabat, per quietem somnus ad indicium faciendum filium ipsius Morphea imitatorem figurarum mittere jussus, cujus frater à diis

Ad FAB. IX.

a *Quæ Peleus*] Ita rectè Rænerius. Perperam *quem Peleus* Venet. & Micyll. Vide Anton. Liberal. cap. 38.

b *Precibus potius*] *Precibus magis* Micyll. Sed MS. cum Venet. *Id precibus quam ultione.* Nota est ellipsis Græcissans. Homerus: *Βȣλομ' ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι, ἢ ἀπολέσθαι.* Sed hæc talia cum obvia cuivis sunt, tum congesta à plurimis, etiam à nobis non uno loco ad Fulgentium.

c *Persequeretur admissum*] Ita reposui ex MS. Perperam editi *prosequeretur.* Vide not. ad Mythol. cap. 58.

d *Thetidis*] MS. & Veneta *Thetis.* Quod quomodo defendi possit, disces ex iis, quæ dixi ad Hyg. Myth. cap. 10.

Ad FAB. X.

a *Assiduis precibus*] Ita reposui ex MS. Perperam *suis* vel *ipsius* Edd.

diis Icelus, ab hominibus Phobetor appellatur, & alter, qui in varias figuras abire solitus est, Phantasus. Ille igitur Trachinem ad Halcyonen missus est, quæ ex eo conjugem comperit interiisse. [b] Excusso ergo sopore, lumen inferri jussit. Novissimè ad littus decurrit, [c] ubi illum dimiserat. Et ut naufragi examine corpus [d] fluctuare proximo littore perspexit, in figuram volucris Æolis cessit, quæ ab ejus nomine vocatur. In eandem speciem corpus Ceycis est versum. Hæ volucres hyberno tempore per septem dies [e] in mare nidum ponunt, pullosque, qui casus [f] suorum majorum deplorent, in littore exponunt.

Fab. XI.

Æsacus natus Priami, ex [a] Alyxothoe [b] Cebreni amnis filia

b *Excusso ergo sopore*] Leg. *excussa* cum Nob. Heins. Ovid. Fast. *Excutitur somno stultè pia mater.* O locum quem a occupavit etiam apud Isidor. Orig. Lib. xx. cap. 16. *Character est ferrum caloratum, quo notæ pecudibus inuruntur.* Leg. *caloratum* h. e. calefactum, ignitum. *Calorare* dictum est ut *vaporare, saporare, soporare* & sexcenta alia. Fulgent. Lib. III. cap. 4. *Calorata juventutis igniculus.*

c *Ubi illum*] *Unde illum* MS.

d *Fluctuare*] *Fluctuari* MS. cum Edd. Vett.

e *In mare*] Ita & Venet. ac Micyll. cum MS. αἰγιαλῷ. Catull. carm. 4. *Quum veniret à mare.* Ovid. Ib. *Et summam Libyco de mare carpat aquam.* Horat. Lib. 1. epist. 16. vers. 30. *Quum pateris sapiens emendatusque vocari. Respondesne tuo, dic sodes, nomine?* Malè interpretantur versum posteriorem. Sententia est: *Dic sodes, esne revera is, qui diceris? esne par nomini illi, quo pateris te vocari?* Tò *nomine* dandi casu accipiendum. Propert. Lib. 1. el. 8. *Nam me non ullæ poterunt corrumpere, de te Quin ego, vita, tuo lumine acerba querar.* Vide ibi Scaligerum. Admonuit me locus Horat. alterius, qui legitur in Collat. Leg. Ruffin. Tit. II. de Atroci Injuriâ: *Ut necesse habeat aut unum nomine suo rem destinare* &c. Volebat Pithœus, *nomine suo rem designare.* Frustra. Non venit ei in mentem etiam *destinare* eodem significatu interdum usurpari. Curt. Lib. IV. cap. 8. *Quum rex urbis futuræ muros polenta, ut Macedonum mos est, destinasset.* Vide ibi Freinshemium.

f *Suorum majorum*] *Suorum malorum* MS.

Ad FAB. XI.

a *Alyxothoe*] MS. *Alyxtroe.* Unde *Alexirhoe* facit Nob. Heinsius. Adi ejus animadversiones in Ovid. Met. pag. 306. Aliter Apollodorus Lib. III. cap. XI. *Podarces cognomento Priamus regnum tenuit, ac primum conjugem Meropis filiam nomine Arisbam sibi conjugavit, ex quâ Æsacum filium creat: cui Asterope Cebrenis filia nupsit, quam cum mortuam nimio luctu defleret, in mergum avem mutatus est.* Corrigendus ergo Servius ad Æn. IX. vers. 262. *Dicta est Arisba à Meropes vel Macarei filia, quam primum Paris in conjugio habuit.* An scribendum *Priamus*? Certè corruptè ad Æn. IV. vers. 254. *Isacus* editum pro *Æsacus.* Verum priorem locum Servii sanum esse discas ex Stephano in Ἀρίσβη. Ἔστι, inquit, ἑτέρα ἐν Λέσβῳ ἀπὸ Ἀρίσβας τῆς Μέροπος θυγατρός. Ἔφορος δὲ Μάκαρος αὐτὴν θυγατέρα λέγει, ἣ πρώτην Ἀλέξανδρον τοῦ Πριάμου γαμηθῆναι. Ἡρόδοτος δὲ ἢ Ἴαζον Ἀρίσβην καλεῖ. Vertit interpres, *Herodotus & Iazon Arisben vocat.* Perperam. Ἰάζων est *Ionicè loquens.*

b *Cebreni amnis*] Ita & Veneta, *Cebre-*

filia sub monte Idâ furtim editus, urbanum apparatum [c]cultumque cum sylvis & labori postposuisset, incidit in conspectum Hesperies Nymphæ: cujus captus pulchritudine, dum fugientem persequitur, caussa interemptus exstitit. Confusa enim timore per ignorantiam serpentem calce pressit, cujus morsu stricta concidit. Ejus desiderio Æsacus, ne diutius dolorem sentiret, è monte in subjectum pelagus se præcipitavit: qui priusquam mergeretur, in avem cessit. [d] *Hæc æquora amat, nomenque mergi tenet, quia amne mergitur illo.*

Fabulæ Lib. XII.

I. Serpens in lapidem.
II. Iphigenia in cervam.
III. Cycnus in avem.
IV. Cænis in virum invulnerabilem.
V. Periclymenus in varias figuras.
VI. Apollo in Alexandrum.

Fab. I. & II.

Agamemnon Atrei & [a] Æropes filius, dux Achivorum, cum in Aulide [b] Jovi sacra ministraret, conspexit draconem in arbore, quæ impendebat aræ, lapsum ad nidum volucris: cujus octo pullis consumptis ab eodem serpente, novissimè etiam circumvolante matre aquilâ, ipse

brenidis Micyll. Scribe. *Cebrenis* ex Apollodoro, in quo Κεβρῆνος. Contrario vitio infectus est Sext. Rufus Brev. cap. 28. *Ut hostis sollicitudinem demeret.* Leg. *hosti.* Etiam Nepos, ut videtur in Hannib. cap. 6. *In propinquis urbis montibus moratus est.* An non *propinquis urbi?* Sed retrahit nos Sallust. Jug. cap. 48. *Præter fluminis propinqua loca.*

c *Cultumque*] Ita rectè MS. cum Micyll. Malè Veneta & Ræner. *consultumque.*

d *Hæc æquora* &c.] Ita cum Ræner. etiam Micyll. ac Veneta. Sed non agnoscit ista MS. Facile alioqui corrigendum quisque videat, *Hæc æquor amat, nomenque mergi tenet, quia mergitur illo.* Versus ultimus hujus libri undecimi Metam. est: *Æquor amat, nomenque manet, quia mergitur illo.* Vel, ut Nob. Heins. editio exhibet, *quia mergitur, illi.*

Ad LIB. XII. FAB. I. II.

a *Æropes*] Ita rectè Micyll. Malè *Europes* Venet. & Ræner. *Æropes* MS. Vide not. ad Hyg. Myth. cap. 86.

b *Jovi sacra*] Jovis MS. Vide not. ad Myth. Hyg. cap. 86. ubi habes, *Sacra deæ Veneris per aliquot annos non fecerat.*

c In

ipse conversus in saxum est. Quorum prodigio Calchas Thestoris filius respondit, per novem annos [c] in Troadem dimicaturos; decimo autem Ilio potituros. Fertur autem portus Bœotiæ hic esse, ubi mille naves adversis tempestatibus stetissent. Morantibus enim Achivis, respondetur à Calchante, non ante classes posse moveri, quam Iphigeniam pater immolasset. Quæ cum pro re communi ad aram esset applicata, inter sacrificandum obductis nubibus à Dianâ rapta est, & pro eâ supposita cerva.

Fab. III.

Fama cum per orbem Grajorum adventus ad expugnandum Ilium venisset, & in Troade classes apparuissent, primus in congressu bellantium Protesilaus Iphicli filius ab Hectore est interemptus. Dein novissime Cycnum Neptuni filium; qui nullo telo interimi poterat, Achilles, cum diu in certamine victoriæ contentio esset, & frustra in eum tela eminus jaceret, Menete Lycio prius interempto, stricto ense persequens, præcipitatum supra saxum eliso gutture pressit. Qui priusquam spoliaretur armis ab eo, Neptunus eum parens in volucrem ejusdem nominis contulit, ne nominis aboleretur perpetuitas.

Fab. IV.

Superato Cycno, inter epulas Achilles cæterique Achivûm admirantur corporis duritiam, quod toties hasta à corpore ejus esset repulsa: quæ admiratio à Nestore sene doctissimo speciosiore exemplo infirmatur. Retulit enim suâ ætate Cænim Elati filiam fuisse, quæ propter pulchritudinem à Neptuno compressa sit, datâ veniâ ob injuriam, ut in virum mutata nullo telo interfici posset. [a] Hic

c *In Troadem*] Ita rectè cum MS. Venet. & Micyll. Perperam *in Troade* Rænerius. Justin. Lib. XLIII. 5. *In Hispaniam tunc temporis bellum gerentem.* Et Lib. III. cap. 1. *Bello in Græciam infeliciter gesto.*

Ad

[a] Hic cum Pirithoi Ixionis filii nuptiis intereſſet, ductâ Hippodamiâ, & Eurytus inter Centauros, vino incitatus, in nuptam novam impetum feciſſet, cæteri proſiluere Lapithæ atque Centauri, nuptias frequentantes; ideoque cum cædes maxima eſſet exorta, plurimique ex utraque parte ob raptum matronarum concidiſſent, eo quod inviolabilis iſte reſtaret, ab univerſis, qui ex cæde reliqui fuerunt, noviſſimè impetu facto, congeſtiſque in eum arborum truncis, ſpiritum reddere [b] coactus eſt. Tamen non immemor Deus Neptunus, à quo ſpecioſum munus acceperat, [c] ſupradictum in volucrem ſui nominis transfiguravit.

Fab. V.

Periclymenus à Neptuno acceptâ poteſtate, ut ſe in varias figuras transverteret, cum adverſus Herculem dimicaſſet, & cum varietate formarum vellet eludere, in aquilam transfiguratus eſt: quam ille advolantem ſibi, & in altitudinem ſe aeris efferentem, noviſſimè ſagittâ trajectam interemit.

Fab. VI.

Neptunus graviter ferens Cycnum filium ſuum ab Achille occidiſſe, & Hectorem defenſorem operum, quæ ipſe poſuiſſet; ab Apolline ſocio laboris petit, quoniam ſibi non daretur, ut cominus cum eo congredi poſſet, ut ultor exiſteret. At ille auditis precibus ejus, [a] immiſtus

Ad FAB. IV.

a *Hic cum Pirithoi Ixionis*] MS. *Huic cum Pirithous Ixionis filius nuptui* &c.

b *Coactus eſt*] *Coactum* MS.

c *Supradictum*] Forte *Cycnum ſupradictum*. Nam de Cycno, non de Cæneo hæc dicuntur. Perperam ergo in lemmatis fabularum Micyllus. *Caeneus in avem*; vel *Cenis in avem*, ut eſt in Veneta. *Supradictum* ſic ſatis Latine dici, de quo jam facta ſit mentio, oſtendi ad fab. 4. Lib. XI. At non tam bonæ notæ *prædictus*, quo cum barbaris etiam utitur Primaſius in Prolog. Comment. in Apocalypſ. *Ejus conſilium ſequens utilitatem mox prædictam invenit*. Quod apud Vellejum cum aliis locis compluribus, tum & Lib. 1. cap. 4. legitur, *ut prædiximus*. id ei obtruſum procul dubio à malâ manu.

Ad FAB. VI.

a *Immiſtus acie*] Pro *aciei* ἀρχαϊκῶς. Salluſt. apud Probum in Catholicis: *Dubitavit acie pars*. Idem Jugurth. cap. 16. *Uti famæ, fide, poſtremo omnibus* re-

ſtus acie, nullique conſpicuus, arcum Alexandri in Achillem convertit, ut ſagittas in eum dirigere poſſet; talumque ([b] quod fuit in corpore ejus mortale) percuſſit, & interemit.

Fabulæ Lib. XIII.

Fab. I.

Achille ab Alexandro occiſo, arma cum peterentur ab Ajace, quia frater patruelis eſſet, & Ulyſſe, qui ſe conſilio potiorem ac virtute [a] judicaret: placuit principibus, ut utriuſque geſta erga rempublicam in bello perpenderentur, & digniori propoſitum præmium cum cauſâ ab univerſo exercitu tribueretur. Cum itaque in conſpectu omnium Ajax virtutes ſuas, quibus Græcos juviſſet, retuliſſet, & Ulyſſes conſilia ſua, quibus [b] commu-

rebus ſuis commodum regis anteferret. Ita legere malim, quam *fama, fide*, vel *fama, fides*, ut edd. hactenus prætulerunt. Horat. Lib. I. Sat. 3. 95. *Prodiderit commiſſa fide.* Plaut. Aulul. IV. 6. *Fide cenſebam maximam multo fidem eſſe.* Ovid. III. Metam. fab 5. *Prima fide vociſque ratæ tentamina ſumſit.* Et VI. Faſt. *Utque fide pignus dextras utriuſque popoſci.*

b *Quod fuit in corpore ejus mortale*] Ita rectè Venet. & Micyll. Confirmatque eam lectionem MS. Confer quæ ſcripſi ad Fulg. Mythol. cap. 8. Lib. II.

Ad LIB. XIII. FAB. I.

a *Judicaret*] *Indicaret* MS. & Veneta.

b *Communem rempublicam*] Inanis tautologia hæc eſt. Libenter deletum vellem τὸ *publicam*. Supr. Lib. XII. fab. I. *Quæ cum pro re communi ad aram eſſet applicata.* *Commune* appellat Horat. Lib. II. od. 15. *Privatus illis cenſus erat brevis, Commune magnum.* Cicero Verr. III. *Commune Milyadum.* Ubi Aſconius, *Moré, commune, rempublicam.* Etiam Græci τὸ κοινὸν vocant, vel τὰ κοινά. Ariſtoph. Plut. Act. II. ſc. 5. Πλουτοῦντες ἀπὸ τῶ κοινῶ &c.

c *Ad-*

munem rempublicam juvisset, duces quoque [c] adduxisset; novissimè signum Minervæ fatale, quod ille sustulisset, ostendit. Quo Graji moti, cum ante [d] orationem ejusdem perculsi stuperent, ab Ajace arma abjudicata sunt & Ulyssi data. Quâ ille contumeliâ accensus, incubuit ensi; ex cujus cruore flos purpureus, similis hyacinthi natus est.

Fab. II.

Ulysses postquam Philoctetæ sagittas, ipso comitante, in castra Grajorum pertulit, quibus Ilium captum est, præda dives Hecuba Priami conjux Ulyssi [a] sorte cessit; quæ novissimè acerbitatibus interitum Astyanactis & Polyxenæ, quæ in bustis Achillis fuerat interempta, mœrens, [b] classe in Thraciam cum esset appulsa, ex reliquis liberis, [c] qui restabant orbæ, Polydorum, apud Polymestora qui quondam fuerat educatus, putabat incolumem manere: quæ dum spatiatur in littore, animadvertit eum exanguem è fluctibus [d] in aridam ejectum. Polymestor autem

c *Adduxisset*] *Adauxisset* MS.

d *Orationem ejusdem*] Edd. *oratione.* Sed alterum non dubitavi reponere ex MS. Virgil. Æn. II. vers. 31. *Pars stupet innuptæ donum exitiale Minervæ.*

Ad FAB. II.

a *Sorte cessit*] Ita rectè cum MS. Micylliana. Malè *forte* Ræn. & Veneta. Virgil. Æn. I. vers. 142. *Non illi imperium pelagi, sævumque tridentem, Sed mihi sorte datum.* Vellej. Lib. II. 18. *Sorte obvenit Sullæ Asia provincia.* Albricus cap. 2. *Cui cælum & cæli regnum in sortem cessit.* Cedere autem eleganter dicitur quod nobis obtingit. Horat. III. Od. 20. *Grande certamen, tibi præda cedat Major, an illi.* Justin. XIII. 4. *Summus castrorum tribunatus Seleuco Antiochi filio cessit.* Lib. XXXVIII. 3. *Homines & quæcunque auferri possent, Tigrani cederent.*

b *Classe in Thraciam*] *Classe Thracia* MS. cum Venet. & Micylliana. Et vereor ne frustra illam lectionem mutaverit. Primasius in cap. I. Apocal. Joan. *A Domitiano Cæsare exilio missus, & metallo damnatus.* Adde annotata à nobis ad Hygini Mythol. cap. 15. & 108.

c *Qui restabant*] *Restabant orbæ.* Micyll. & Veneta. Optimè proculdubio.

d *In aridam ejectum*] Ita reposui ex MS. pro *dejectum.* Ter. Andr. I. 3. *Ibi tum hanc ejectam Chrysidis Patrem recepisse orbam* &c. Curt. IX. 10. *Belluarum, quas fluctus ejicit, carne vescuntur.* Quod autem *arida* pro littore vel terrâ ponitur, id sapit phrasin sacræ scripturæ. Genes. cap. I. vers. 9. *Congregentur aquæ, quæ sunt sub cælo, in locum unum, & appareat arida.* Et vers. 10. *Et vocavit Deus aridam terram.* Exod. cap. IV. vers. 9. *Sume aquam fluminis, & effunde eam super aridam.* Absolutè τὴν ξηρὰν vocant etiam οἱ ό. Cæterum periodus sequens in MS. ita concepta erat: *Is autem propter aurum, quod cum infante Polydoro traditum fuerat, itaque avaritiâ ductus eum interfecit Polymestor.*

tem propter aurum, quod cum infante Polydoro ei traditum fuerat, avaritiâ ductus, eum interfecit. Et ut indicia quoque facinoris celari possent, eum [e] in profundum præcipitavit. Quod cum Hecuba supradicta Cissei filia comperit, per pollicitationem curavit ut perveniret ad Polymestorem, dicens se velle adjicere super quod ante dederat, aurum, quo facilius nati celarentur indicia. Et tyrannus verum esse existimans, petenti secretum colloquium dedit. Hecuba nacta locum, lumina ei abstulit: quam Thraces dum persequuntur saxis, [f] versa est in canis figuram.

Fab. III.

Memnon, Tithoni & Auroræ filius, Priamo ferens auxilium, ab Achille occiditur. Mater ergo precibus pro assiduo officio inducendæ lucis ab Jove impetrat, ut, [a] in cineres ejus adusto rogo, sorores in volucres convertantur, Memnonides nomine. Quæ memores belli, [b] quotannis ad sepulcrum ejus conveniunt, & inter se dimicantes sanguine suo manibus ejus frequentes parentant. Et ipsa mater ejus matutinis temporibus lacrymas desiderio filii sui Memnonis [c] transmutat in rorem: [d] quod

e *In profundum*] *In profundo* MS. Consule not. ad Fulgent. Lib. 1. cap. 2. Hyg. Myth. cap. 92. Astron. II. 40.

f *Versa est in canis figuram*] Vide Hyg. Mythol. cap. III. & quæ ibi annoto. De Cynossemate porro Polluc. Lib. v. cap. 5. Paullo superius *id tyrannus* aptius fore videtur, quam *& tyrannus*.

Ad FAB. III.

a *In cineres* &c.] Ita MS. Sed falsum hoc. Memnonis socios in has aves versos tradit quidem Q. Smyrnæus Lib. II. Sed qui de sororibus ejus hoc tradat, frustra quæras. Veneta & Micyll. heic exhibent, *ut favillæ ejus adusto rogo pariterque sorores in volucres* &c. Quæ nata sunt ex malè intellectis verbis poëtæ: *Mox vera volucris Insonuit pennis, pariter sonuere sorores.*

b *Quotannis*] Ita & Plinius Lib. x. cap. 26. Ælian. v. I. Isidorus autem Lib. XII. 7. *quinto quoque anno.* Sed ille confundit historias, & ex Æthiopiâ præterea Ægyptum facit. Vide tu Plinium.

c *Transmutat in rorem*] Servius ad Æn. I. 493. *Quia Tithonus frater Laomedontis raptus ab Aurora filium suum Memnonem ex ipsâ progenitum, illectum dono vitis aureæ, Priamo ad Trojæ misit auxilium, qui congressus cum Achille, ab eo est interemptus, cujus mortem mater Aurora hodieque matutino rore flere dicitur.* Pro *votis aurea* lege *vitis aurea*. Meminit ejus vitis etiam Scholiastes Juvenalis ad Sat. VI. vers. 652. Hem tibi hominis verba: *Eriphyle uxor Eurypili, filii Telephi: qui Telephus cum venisset ad auxilium Priamo, plagatus est ab Achille, & cum non posset curari, sortitus est ab Achille se solo posse curari. Venit supplex, petit se curari, promisso hoc, ut nunquam jam auxilium ferat Trojanis, nec ipse, nec de suis aliquis. Curatus est, recessit. Post mortem*

[d] quod tamen monumentum in Phrygiâ constituit patruus ejus, ut Hesiodus vult.

Fab. IV.

Æneas cum patre Anchise & filio Ascanio profugus, Delphos venit. Hic ab Anio sacerdote Apollinis recipitur hospitio, quibus indicat [a] quinque se filiorum parentem orbum relictum. Andrum enim filium, à quo Andros insula, reliquisse patriam narrat. Huic ut Apollo dederit augurium, sic Liberum dedisse virginibus, ut contacta manibus earum in segetem, vinum, oleumque verterentur. Eas Agamemnon, ut cœlesti munere [b] exercitum aleret, cum vellet abducere, in insulam eandem Andron profugisse. Hinc rursus ne vinculis illigatæ raperentur potentiâ regis Agamemnonis, Liberi numen effecit ob misericordiam & muneris sui caussam, ut in columbarum speciem transferrentur.

Fab. V.

tem hujus filius Euryphilus vir fortis fuit. Hunc sæpe ad auxilium petit Priamus. ille negavit, monitus scilicet à patre suo. Ergo cum non posset aliter Priamus eum sollicitare, fecit vitem ex auro, & misit ad uxorem ejus Eriphylen. Hæc accepto munere tanto, marito persuasit. Venit in Trojam auxilium ferens. Hunc occidit Pyrrhus filius Achillis. Eurypylum (ita enim scribendum) Telephi filium fuisse etiam alii tradidere: sed Eriphylen illam, cujus tam frequens apud poetas & mythographos mentio fit, ejus fuisse conjugem, id vero falsum est. *Plagari* ab hoc homine pro *vulnerari* vides usurpari. Mira barbarorum licentia est in verbis istiusmodi fingendis. Ejusdem farinæ est *humanari*, quod apud interpretem Concilii Ephesini inveni nuper & miratus sum. *Et humanatus, inquit, est & passus* &c. Unde *inhumanatio* dicitur ἐνσαρκώσεως Episcopis Galatiæ in Epist. ad Leonem Augustum. Non minus audax est *auguriare* pro οἰωνοσκοπεῖν. Auctor Vit. Apollin. *Numquid iste est, in quo auguriatis?* Cæterum quod sequitur *sortitus est*, pro *sortem accepit*, suam habet venerem. *Sortem tollere* eo sensu dixit Hyginus Mythol. cap. 88. de eo, qui oraculum consulit, aut sortem petit. Usus eadem phrasi Licinius Ruffin. Collat. Leg. Tit. xv. *Non inveniatur in te, qui lustret filium tuum aut filiam tuam, nec divinitus apud quem sortes tollat.* Vulg. Interp. *qui ariolos sciscitetur* Deut. XVIII.

d *Quod tamen*] Ita quidem edd. omnes. Legendum tamen putem *tui tamen* &c.

Ad FAB. IV.

a *Quinque se filiorum*] Ita rescribere non sum veritus, quanquam *filiarum* habuit MS. ut & Micyll. cum Veneta. Denominatio fit à potiori. Illustravimus abunde eam loquendi rationem ad Hyg. Myth. cap. 159. & Fulg. Lib. 1. cap. 2. Rænerius cum eam non caperet, ridiculè interpolavit. Firmat nostram emendationem Naso ipse vers. 645. *Natorum vidisti quinque parentem.*

b *Exercitum aleret*] *Alerent* MS. Rectè. Vide Nason. vers. 659. in hac fabulâ. Corruptus in eâdem Servius ad Æn. III. vers. 80. *Anius autem rex Deli, Apollinis filius, cum trium filiarum esset parens, ne unius tantum Dei esset totas * auxilio filia numini Liberi pa-*

Fab. V.

Discedentes ab Anio Anchises & Æneas, invicem munera dant & accipiunt. In quibus crater fuit Æneæ datus ab [a] Alcone Lydio cœlatus. Anius autem à Therse Bœotio acceperat: in quo [b] sculptæ erant Thebæ & Orionis filiæ, quæ pro populo Thebano passæ erant immolari. [c] Et harum proci cum cineribus adusti essent, duo adolescentes inde increverunt; qui & [d] virginum nomine coronæ sunt nominati.

Fab. VI.

**ris devovit, qui parem ei gratiam reddens, effecit, ut quidquid una attigisset verteretur in fruges, altera in vinum, tertia in oleum* &c. Tolle asteriscum & rescribe, *esset tutus auxilio, filias numini* &c. Non parum lucis historiæ huic adferunt, quæ Tzetzes scribit ad Lycophron. pag. 96. Ed. Steph. Σταφύλου τοῦ υἱοῦ Διονύσου θυγάτηρ γίνεται Ῥοιώ, ᾗ ἐμίγη Ἀπόλλων. γνοὺς δὲ τοῦτο ὁ Στάφυλος, βαλὼν εἰς λάρνακα, πρὸς τὴν θάλασσαν ἀφῆκεν. ἡ δὲ προσεπελάσθη τῇ Εὐβοίᾳ, καὶ ἐξελθοῦσα τῆς λάρνακος παρά τι ἄντρον γεννᾷ παῖδα, καὶ Ἄνιον καλεῖ, διὰ τὸ ἀνιαθῆναι δι' αὐτόν. Τοῦτον Ἀπόλλων ἤνεγκεν εἰς Δῆλον. ὃς Δωρίππην γήμας, γεννᾷ τὰς Οἰνοτρόπους, Οἰνώ, Σπερμώ, Ἐλαΐδα, αἷς ὁ Διόνυσος ἐχαρίσατο ὁπότε βούλοιντο, οἶνον, σπέρματα, καὶ ἔλαιον λαμβάνειν &c. Οἰνοτρόποι dicuntur illæ filiæ Hesychio. Meminit & Stephanus earum: Ἄνδρος, inquit, νῆσος μία τῶν Κυκλάδων, ἐκλήθη ἀπὸ Ἄνδρου τοῦ Εὐρυμάχου, ἢ τοῦ Ἀνίου ἀδελφοῦ, τοῦ πατρὸς τῶν Οἰνοτρόπων. Vertit interpres: *Sic vero vocata fuit ab Andro Eurymachi vel Ananii fratre Oenotreporum patre.* Sed Οἰνοτρόπας cum nusquam inveniret, mutat τὸ Οἰνοτρόπων in Οἰνοτρόφων. Perperam omnino. Lego, ὁ τοῦ Ἀνίου ἀδελφοῦ &c. Verti autem ista ita debent: *Sic vero vocata fuit ab Andro fratre Eurymachi vel Anii, patris Oenotreparum.* Andron fratrem Anii facit, cum ab Ovidio & Servio filius fuisse dicatur: quibuscum & Conon facit Narrat. XLI. Ἀπόλλωνος καὶ Κρεούσης Ἄνιος γίνεται, περὶ οὗ Ἄνδρος, ὃς μίαν ᾤκησας τῶν νήσων, τὸ ὄνομα λείπει τῇ νήσῳ. Confer Etymol. in Ἄνιος.

Ad FAB. V.

a *Alcone Lydio*] *Lindio* MS.

b *Sculpta*] *Exculta* MS. Leg. *exsculpta*.

c *Et harum proci*] Ita MS. etiam Venet. cum Micyll. nisi quod hæ pro *cineribus* exhibent *muneribus*. Verum hæc nata sunt ex malè intellectis verbis poëtæ: *Tum de virgineâ geminos exire favillâ, Ne genus intereat, juvenes* &c.

d *Virginum nomine Coronæ*] MS. *Coronidæ*. Nisi Naso haberet, *quos fama Coronas Nominat*, probarem protinus, & dicerem Latinâ usum terminatione hunc scriptorem. Antonin. Liberal. cap. 25. Περιαγορεύουσι δ' αὐτὰς ἄχρι νῦν Αἰολεῖς Κορωνίδας παρθένους. Atqui in Aoniâ natas virgines istas, & ab Aonibus templo honoratas dixit in præcedentibus. An ergo Ἄονες pro Αἰολεῖς reponendum? Ita Viro Cl. visum, qui nuperrimè in Antoninum notas suas recoxit. Non accedo. Quæ consecratæ primitus fuerint ab Aonibus sive Bœotis, illas etiamnum ab Æolensibus Coronidas appellari, nihil habet absurdi. Æolensium enim nonnulli sedem ceperunt postmodo in Bœotiâ. Homer. Schol. ad Iliad. Π. vers. 233. Ἐπεὶ Πελασγοὶ κατῴκησαν τὴν Δωδώνην, ἐκβληθέντες ἀπὸ Βοιωτίας παρὰ Αἰολέων ἐξ Ἄρνης τῆς Φθιώτιδος. Ne dicam jam plurimos Æolensium fuisse Bœotios. Etymol. in Αἰολεῖς Ὀρίσης κατὰ χρησμὸν συμβέβη-

τα

Fab. VI. & VII.

Petentes insulam Cretam, & hinc Italiam supradicti, ut aliquando errorem positis ædibus finire possent, multis regionibus transitis, Ambraciam adeunt, à diis per certamen petitam: in quam [a] Ambracii imaginem in saxum conspiciunt figuratam. Hinc in Chaoniam, in quâ oraculum Jovis, delati aspiciunt Molossi regis filios: qui ne flammâ consumerentur, immortalium numine factum est, ut in avium figuras transmutarentur.

Fab. VIII.

σι πολλὰς τῶν ὀνομαζομένων Αἰολέων, ὡς μὲν τινές, ὅτι πλεῖστοι ἦσαν Βοιωτοὶ ἦσαν. ὡς δὲ Μενεκλῆς, διὰ τὸ ἐκ πολλῶν ἐθνῶν συνηθροῖσθαι. Sanè ex variis gentibus conflatos esse Æolenses, & inde nomen sortitos affirmat etiam Tzetzes in Lycophron. pag. 200. Cæterum post τὸ πλεῖστοι interserit Δωριεῖς Sylburgius; quam ejus conjecturam cum alia adstruunt, tum & illud, quod ait Eustath. ad Dionys. p. 109. ed. Steph. Ἡ Δωρὶς ἡ αὐτὴ τῇ Αἰολίδι ἐστί. Ubi autem Doris, & quæ ejus urbes fuerint, inter alios breviter refert Aristoph. Schol. ad Plut. Act. II. sc. 3. Cognationem Æolensium & Bœotiorum hoc quoque vel in primis arguit, quod à Varrone Lib. III. de L. L. *Æoles Bœotii* appellantur, & Strabo Lib. VIII. docet non aliam esse Doricam dialectum quàm Æolicam antiquam, & non extra Isthmum solum, sed in Isthmo etiam positas gentes Æolicas fuisse, quemadmodum pridem in de Numm. Præst. pag. 62. observavit illustr. Spanhemius.

Ad FAB. VI. & VII.

a *Ambracii*] Addidit Rænerius *judicis*. Judex ille Cragaleus fuit, de quo Anton. Liberal. cap. 4. ubi hanc fabulam habes. Dictam Ambraciam scriptor ille tradit ab Ambracia Melanei filia. Sed Stephanus, ἀπὸ Ἀμβρακίου τοῦ παιδὸς Θεσπρωτοῦ τοῦ Λυκάονος. ἢ ἀπὸ Ἀμβρακίας τῆς Αὐγέου θυγατρός. Antonini verba sunt: Γεννήσας δὲ παῖδας Εὔρυλον καὶ Ἀμβρακίαν, ἀφ' ἧς ἡ πόλις Ἀμβρακία καλεῖται: *A quâ urbi Ambraciæ nomen sit factum.* Sed ἀφ' ἧς malle me ibi cum scripsissem nuper, regestum mihi fuit a Viro Cl. qui veteres Græcos evolvere solitus sit, eum non muraturum illud ἀφ' ἧς in ἐφ' ἧς. Ergo τὸ ἐπὶ pro ἀπὸ positum docere me intendit hisce exemplis. Dionys. Halicarnass. Lib. I. Ἰταλία δὲ αὐτὴ χρόνον ὠνομάσθη ἐπ' ἀνδρὸς δυνάστου, ὄνομα Ἰταλοῦ. Et versibus paucis interjectis: ὡς δὲ πρῶτον κληθῆναι Ἰταλίαν ἐπὶ τοῦ Ἰταλοῦ. Sed ego respondere illi possim, ἐπὶ in illis locis notare tempus, ut cum apud alios omnes frequenter, tum & Stephanum in Πελοπόννησος. Ἐπὶ μὲν γὰρ Ἄπιος τοῦ Φορωνέως ἐκαλεῖτο Ἀπία. Ἐπὶ δὲ τοῦ Πελασγοῦ Πελασγία. Ἐπὶ δὲ Ἄργου ὁμωνύμως Ἄργος ἐκαλεῖτο. Ἐπὶ δὲ τοῦ Πέλοπος Πελοπόννησος. Quod ad sententiam attinet, rectè interpres nuperus: *Imperante enim Apeo Phoronei filio, vocabatur Apia. Sub Pelasgo vero Pelasgia. Sub Argo autem* &c. Sed pro *Apeo* scribendum *Apide.* Apollod. Lib. II. cap. I. Ἆπις δὲ εἰς τυραννίδα τὴν ἑαυτοῦ μεταστήσας δύναμιν, καὶ βίαιος ὢν τύραννος, ὀνομάσας ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν Πελοπόννησον Ἀπίαν &c. In errorem induxisse virum videtur genitivus Ἄπιος non ita valde usitatus. Eustath. ad Dionys. p. 59. Τὰς δὲ Ἀρκάδας ὁ Διονύσιος μὲν Ἀπιδανῆας καλεῖ, οἱ δὲ νεώτεροι Ἀπιδόνας κατὰ τὸ παραγωγὸν, ἀπὸ τινος Ἀπιδος, ὃ ἡ ἀρχαία ἡ Ἄπιος, ὡς Θέτις Θέτιος, Ἄνοστις Ἀμάστρεως, Ζάμολξις Ζαμόλξιος. Et pag. 124. Οὕτω δὲ καὶ τὸ Ἄπις τὸ κύριον ἐν τοῖς ἀεὶ Ἀργείων λέγεις οἱ μὲν διὰ τ

Fab. VIII.

Acis Fauni & Symæthidis Nymphæ filius Galateam Nerei & Doridis filiam cum diligeret, nec minus ipse ab eâ peteretur; Cyclops, quod copia ejusdem Nereidis nulla fieret, quia feritas ejus ei invisa esset, incensus furore, speluncâ [a] relictâ, palam prosiluit, vagatusque per sylvas conspexit Galateam gremio Acidis residentem, [b] avulsumque scopulum Ætnæ in eos [c] ejecit: cujus vi exterrita Galatea, subjecto mari mersa est. Acis autem, qui effugere impetum ejus non potuit, obrutus saxo est. Cujus cruor numine ejusdem Galateæ [d] in flumen ejusdem no-

τῆς δ' ἐκάλεσαν, Ἄπιδος ὡς Πάριδος. οἱ δὲ κατὰ πλεῖον τῆς ὁρμῆς κοινὸν αὐτὸ μετεχειρίσαντο, καλοῦντες Ἄπιας. Etiam Latini in genitivo non *Apidis* tantum, sed & *Apis* dicunt. Justin. Lib. 1, cap. 9. *Apis cæterorumque deorum ædes dirui jubet.* Operæ pretium fecisset, si adduxisset illud ejusdem scriptoris ex Lib. IX. pag. 573. Καὶ ἀνῳκοδομήθη τὸ φρούριον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ κρημνοῦ. Heic certè ἐπὶ de tempore explicare nequeo. Et annotat ibi Sylburgius: Ἐπὶ *pro* ἀπὸ *plus tricies habuimus in similibus loquendi generibus.* Hunc locum debeo, ne quid dissimulem, indicio doctissimi Perizonii nostri, ut & alterum illum ex Appiani Syriacis, non adeo longe à fine; ex quo insuper apparet præpositionem ἐπὶ in hac significatione etiam cum dativo conjungi. Loquitur de Seleuco Nicatore Antiochi filio· Πόλεις δὲ ᾤκισεν ἑκκαίδεκα μὲν Ἀντιοχείας ἐπὶ τῷ πατρί, καὶ πέντε ἐπὶ τῇ μητρὶ Λαοδικείας, ἐννέα δὲ ἐπωνύμους ἑαυτοῦ, τέσσαρας δ' ἐπὶ ταῖς γυναιξί, τρεῖς Ἀπαμείας καὶ Στρατονίκειαν μίαν. Mox iterum: Τὰς δὲ ἄλλας (πόλεις) ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἢ Μακεδονίας ὠνόμαζεν ἢ ἐπὶ ἔργοις ἑαυτοῦ τισίν. Ergo nihil mutare debueram. Feci id tamen, quia eam phrasin alibi ab Antonino nusquam memineram freqnentari. Certè tantâ confidentiâ eam conjecturam non obtrusi lectori, quantâ ipse suam cap. VIII. Ἐκ δὲ ταύτης καὶ Λοκροὶ πόλιν ἐν Ἰταλίᾳ Σύβαριν ἘΚΑΛΗΣΑΝ pro ἔκτισαν. *Tota*, inquit, *antiquorum turba non habet exemplum, quo probes, τὸ κτίζειν hoc in loco satis sanum & integrum esse.* Ne quis dicat nimis hoc φορτικὸν esse, credere omnes debent illum legisse Græcos veteres omnes. Sed falsum hoc esse convincam illico. Hesychius in Βουκέφαλος. Ἀφ' οὗ πόλιν ἐν Ἰνδοῖς κτίσαι λέγεται Βουκεφάλειαν. In ea phrasi subaudiendum esse ὀνομαζομένην, vel simile quid, palam est ex Appiani verbis. Ad eundem planè modum Latinè Festus in ROMA. *A qua, ut Italia sit potitus, urbem condiderit* &c. Plura vide in notis ad Hyg. Myth. cap. 8.

Ad FAB. VIII.

a *Relicta, palam*] *Relicto patre* MS.

b *Avulsumque*] Τὸ *que* nec MS. nec Edd. Vett. agnoscunt.

c *Ejecit*] Mallet quis *conjecit*. Sed probum alterum. Front. Lib. II. Strat. cap. IX. ex. 2. *Caput Hasdrubalis in castra Hannibalis ejecit.* Nepos Hannib. cap. 10. *Quod in præsentiâ vestimentorum fuit, arripuit: his inignem ejectis, flamma vim transiit.*

d *In flumen ejusdem nominis*] Hoc vero fabulosum est, ut debuit. Eustath. in Dionys. pag. 124. Μῦθος γὰρ Τίχειν κελεύει τὸ τόξευμα. Οὕτω δὲ καὶ Ἄκις ποταμὸς Σικελικὸς παρὰ Θεοκρίτῳ, ὅτι, φασὶν, αἷμα τὸ τεῖχος τοῦ ῥεύματος ἐκεῖνο ἐστί. De illo Vibius Sequester: *Acis ex monte Ætna* in-

nominis sui, quod est in Sicilia, versus est; [e] cujus liquori se junxit voluntate.

Fab. IX.

Glaucus Anthedonis filius piscator, cum speciosos pisces cepisset, & eos vellet recentissimos in urbem ferre, in opaco loco proximo mari eos, dum requiesceret, ac retia siccarentur, sub recentissimam herbam exposuit. At illi vigore ejus succoque contacti, recuperato spiritu, quem amiserant, merserunt se in profundum. At Glaucus experrectus, existimans vim quandam divinitatis esse in herbâ, ipse quoque [a] jejunium polluit, alienatusque mente, ex alto se præcipitavit [b] in pelagus, sed inter deos marinos receptus: qui ut Scyllam Cratæidis filiam eodem mari versantem conspexit, pulchritudine ejus accensus est: quam ne alloqui posset, mari recondita est.

Fabulæ Lib. XIV.

in mare decurrit: ex cujus ripis Polyphemus saxa in Ulissem egisse dicitur. Leg. *jecisse.*

e *Cujus liquori*] Ita Veneta cum MS. nisi quod in hoc, *cujus liquor.* Rænerius hæc omisit, quod, ut suspicor, non videret, quid sibi vellent. Proverbium est apud Apostol. Cent. 11. 25. *Α'νὴς πόλεμος. Ἐπὶ τῶν ἀγαν ψυχρῶν.*

Ad FAB. IX.

a *Jejunium polluit*] Supr. Lib. v. fab. 7. *Ad colluendum jejunium.* Sed ibi *solvendum* rescribi debere ostendi. Atque etiam heic *jejunium solvit* reposuerim. Nasonis phrasis est Lib. v vers. 534. *Quoniam jejunia virgo Solverat.* Hoc est, comederat aliquid. Etiam heic Glaucus mandere cœperat herbas, in quibus pisces illi *δᾳλιεῦσι τολμεῖ* jacuerant.

b *In pelagus*] *In pelago* MS. Et mox *mari mersus est*, pro *recondita est.* Leg. *mersa est.*

X. Diomedis ſocii in aves.
XI. Appulus paſtor in oleaſtrum.
XII. Naves Æneæ in Nymphas.
XIII. Alcinoi navis in ſaxum.
XIV. Ardea Turni in avem.
XV. Æneas in deum.
XVI. Vertumnus in anum.
XVII. Anaxarete in lapidem.
XVIII. Romulus in Quirinum.
XIX. Herſilia in Horam.

Fab. I.

Glaucus Anthedonius ſupradictus Scyllam circa Siciliam conſpicatus dum adamaſſet, [a] & quia nollet ſequi appetentem, venit ad Circen, obſecrans remedia, ut amanti ſuccurreret: quem illa, ipſius non levi cupiditate capta, nequiens à propoſito retardare, [b] amorem incidit, dicens quæ eſſet, quæ ſibi præferretur. Inſtructa enim Hecates carminibus venit in locum, in quo Scylla ablui conſueverat, veneniſque imbuit, quibus tenus pube canibus eſt efferata, ut amantibus odio ac timori eſſet. Quod ob factum illa poſtea in Ulyſſem amatum ab eâ exercuit ſævitiam. Quod Glaucus factum hoc à Circe dolenter tulit.

Fab. II.

Docet eandem Scyllam transformatam eſſe in ſaxum, ne Æneæ naviganti in Italiam nocere poſſet.

Fab. III.

Ad LIB. XIV. FAB. I.

a *Et quia nollet*] Deleam τὸ *&*, tanquam ex ultimâ proximè præcedentis vocis ſyllabâ ortum.

b *Amorem incidit*] Ita MS. Venet. *Amorem inducit*. Micyll. *Amore inducit*. Rectius foret, *amorem indicat*. Sed MS. lectionem damnare non audeo. Supr. Lib. 1. fab. 10. *Ne puella Junonis iram incideret*. Vide ibi notas noſtras. Hyg. Aſtron. II. 16. *Pulchritudine Veneris inductum in amorem incidiſſe*. Cap. 20. *Pinyxt Athamantis filii corpore inductam in amorem incidiſſe*. Peccatum idem admiſſum à librariis Collat. Leg. Ruffin. Tit. IV. de Adult. *Si maritus uxorem ſuam in adulterio deprehenſam occidit, an in legem de Sicariis incidit, quæro*. Leg. *incidit*.

Ad

Fab. III.

Cercopes propter fraudem ſceluſque, quia boni ſemper inſidiatores fuerunt, peroſi ab Jove, ut, qualem animum habuiſſent, talem & ſpeciem poſt obitum indicarent, in ſimias converſi ſunt. Itaque Inarimen Prochytenque inſulas proximas, quas hi incoluerant, [a] nomine ſuo Pithecuſas vocavit.

Fab. IV.

Apollo Jovis & Latonæ filius Sibyllam Glauci filiam cum diligeret, pro concubitu optandi veniam tribuit. At illa in longum victura tempus, ſpatians in littore, hauſto [a] pugno arenæ, petit tot annorum ſpatium, quot partes ejus dinumerare poſſet. Igitur præſtatâ fide [b] ad tempus, ſenectute dilapſo corpore, relicta eſt vox, quæ Sibyllam indicaret. Deus vero voluiſſet morari eam in eo munere; ſed illa neglexit dei voluntatem.

Fab. V.

Ad FAB. III.

a *Nomine ſuo Pithecuſas vocavit*] Vel *ſuo* pro *eorum* poſuit, vel *vocarunt* legendum. Veneta exhibet, *Pithecuſa nomine ſuo Pithecuſas vocavit*. Pithecuſam eandem eſſe atque Inarimen, ſive Enariam, volunt Servius ad Æn. IX. 715. & Salmaſ. ad Solin. pag. 97. Diverſas faciunt cum heic Ovidius, quem non rectè cepit Lactantius, tum & Mela Lib. II. cap. 7. nec non Plin. Lib. III. cap. 6. Perperam Πιθηκούσας νήσους vocat Apoſtolius Cent. XI. 24. ubi explicat quid ſit *κερκωπίζειν*. Simile adagium, *ἀγορὰ κερκώπων*, de quo Zenob. Cent. I. 5. & Diog. I. 3.

Ad FAB. IV.

a *Pugno arenæ*] Seneca de Irâ Lib. III. cap. 33. *Quid ſi ne propter fiſcum quidem, ſed pugnum æris, aut imputatum à ſervo denarium* &c. Inde *Pugillus*. Vet. Interpr. Eccleſiaſt. cap. IV. 6. *Melior eſt pugillus cum requie, quam plena utraque manus cum labore* &c.

b *Ad tempus*] Forte, *Quod ad tempus*. Hoc eſt, quod ad tempus attinet. Addidi ex MS. & vett. edd. duas iſtas voces perperam à Rænerio omiſſas. De Sibyllâ jucunda ſunt quæ narrat Trimalchio in Petron. Fragmento Traguriano: *Sibyllam quidem Cumis ego ipſe oculis meis vidi in ampolla pendere: & cum illi pueri dicerent, Sibylla τί θέλεις; Reſpondebat illa, ἀποθανεῖν θέλω*. Fugit interpretes ſimile quid de Sibylla narrari ab Ampelio cap. VIII. *Argyro eſt fanum Veneris ſuper mare: ibi eſt lucerna ſuper candelabrum poſita, lucens ad mare ſub divo cælo, quam neque ventus aſpergit* (leg. diſpergit) *nec pluvia extinguit. Sed & Herculis ædes antiqua; ibi columna pendet cavea ferrea rotunda, in quâ concluſa Sibylla dicitur*. De lucerna illâ in fano Veneris quod ait, ejus & Iſidorus meminit Orig. Lib. XVI. cap. 4. *Denique in templo quodam fuiſſe Veneris fanum dicunt, ibique candelabrum, & in eo lucernam ſub divo ſic ardentem* &c. Quod *ſub divo* dicat, inde ſuſpicor τὸ *cælo* in Ampelio, ut gloſſema, eſſe cancellan-

Fab. V. & VI.

Æneas [a] iter in Italiam tendens ad Læstrigonas venit, ubi Macareus Neritius comes Ulyssis apparuit, [b] congressusque eos est comitatus. Itaque cum exposuisset Achæmenides apud Cyclopem quæ essent passi socii, similiter & ille, quæ à Circe cum comite Eurylocho, qui potione acceptâ in varias figuras commutati sunt; [c] ac novissime Ulysses remedio Mercurii ibi venit, & socios recuperavit. Ex eo Circe junxit se ei in matrimonium; monuitque Æneam, ne littoribus Circes accederet.

Fab. VII.

[a] Picus ex progenie Saturni, rex Tyrrheniæ, quæ postea Italia dicta est, cum in agro Laurenti venaretur, visus à Circe, propter eximiam pulchritudinem est adamatus. Sed cum amore conjugis suæ devinctus appetitum deæ rejiceret, ab eadem ob contemptum in avem picum mutatus est.

Fab. VIII.

Socii quoque Pici, requirentes ducem, ne viribus in noxiam sævirent, contacti venenis, in varias species abiere.

Fab. IX.

landum. Certè Latinitas non patitur, ut *dvuum cælum* dicatur. Pro *ibi columna* reposuerim, *ibi in columna*, nisi quis satius putet confugere ad ellipsin.

Ad FAB. V. & VI.

a *Iter in Italiam tendens*] Virgil. Æn. VI. 240. *Tendere iter pennis.*

b *Congressusque eos est comitatus*] MS. *Congressusque est comitatum.*

c *Ac novissime*] Ita codex MS. Venet. τὸ *ac* non habet. Micyll. *Quodque novissimè* &c. Sed nobis satius visum est repræsentare lectionem scripti libri, in quo & mox *ibi venit* offendi, non *eo venit*, ut Rænerius dedit. Vide not. ad Lib. III. fab. I.

d *Remedio Mercurii*] Illud remedium μῶλυ vocabatur, de quo vide quæ annotavi ad Hyg. Mythol. cap. 125. Homer. Odyss. K. vers. 304. Ῥίζῃ μὲν μέλαν ἔσκε, γάλακτι δὲ εἴκελον ἄνθος. Μῶλυ δέ μιν καλέουσι θεοί. Schol. Βοτάνης εἶδος παρὰ τὸ μωλύειν, ὅ ἐστιν ἀφανίζειν τὰ φάρμακα. Φασὶ δὲ τὸ ἑλκόμενον τῆς ῥίζης τὴν τινὰ θάνατον ἐπιφέρειν τῷ ἀποσπῶντι.

Ad FAB. VII.

a *Picus* &c.] Transcripsi ex Micyllianâ editione. Veneta & MS. non habent hoc argumentum. Quod Rænerius dedit, desumptum est ex Regianis commentariis, immo κατὰ πόδα descriptum. Nonius capite de Doctorum Indagine: *Picumnus & avis est Marti dicata, quam picum vel picam vocant, & deus, qui sacris Romanis adhibetur.*

Æmi-

Fab. IX.

Uxor quoque Pici [a] canens secundum Tiberim deflens desiderio viri amissi extabuit; ita tamen, ut locus memoriam nominis posteris præberet. Canens enim nominatus est.

Fab. X.

Nec minus Macareus refert insolentiam sociorum erga Venerem, cum Æneas adversus Rutulos pro Latino dimicantes ab Euandro auxilium petisset: & quemadmodum Turnus Venulo legato à Diomede item auxilium postulasset, qui sub Dauno Iapygiæ rege domicilium possisset, negante eo, eo quod pro Æneâ adversus Venerem stetisset, vulneratamque à se inimicam haberet. Et ut comites ejus contemptu deæ cupientes proficisci in bellum, in mari [a] volucrum figurâ decepti, substiterint. Eorum nomina hæc sunt, [b] Agmon, Lycus, Idas, Rhetenor, Nycteus; quæ volucres albi coloris ut cycni sunt.

Fab. XI.

Æmilius Macer in Theogonia libro primo: Et nunc agrestis inter Picumnus habetur. Scribe *Ornithogonia.* Diomedes Lib. I. *Macer Æmilius Ornithogoniæ secundo.* Adde Plinii Elenchon auctorum Lib. x. Non ignoro, ita in Nonio legendum esse pridem monuisse Godofredum; verum cum emendationis suæ nullam ille reddat rationem, mihi, cui eadem in mentem venerat, faciendum id putavi.

Ad FAB. IX.

a *Canens secundum* &c.] Ita Ræneriu edidit. Sed Veneta. *Canens desiderio viri secundum Tiberim deflens casum amissi extabuit.* Etiam Micylli: *Casum amissi deflens* &c.

Ad FAB. X.

a *Volucrum figura decepti*] Malè hæc narrat Lactantius. Historiam vide apud Plin. Lib. x. 44. Ælian. Lib. I. cap. I. Tzetz. in Lycophron. p. 100. Servium ad Æn. XI. vers. 271. August. C. D. Lib. XVIII. cap. 16. Schol. Hom. ad Iliad. E. 412. Anton. Liberal. cap. 37. Aristotel. Admirand. Auscult. pag. 878. Ed. Casaub. Isidor. Orig. XII. 7. Quæ autem aves istæ sint, dubitatur. Ἐρῳδιοὶ Æliano sunt. Ἐρῳδιοὶ ἢ λάροι Tzetzæ. Isidoro formâ fulicæ similes, magnitudine cycnorum. Unde & ὄρνεα ὅμοια κύκνοις appellat Tzetzes p. 101. Ὀρνίθας μεγάλας τοῖς μεγέθεσι dicit Aristoteles, καὶ ῥύγχη ἔχοντας μεγάλα καὶ σκληρά. Videtur sentire Isidorus cum Charisio, cui λάρος est *fulica* Lib. I.

b *Agmon*] *Acmon* & mox *Rhexenor* MS. codex. Quæ, ut magis Græca, probanda omnino existimo; nec dubito, quin ea nomina in Nasone ipso ita etiam scribenda sint. Notum est C & G quam inter se & facile & crebro permutentur. Ῥηξήνωρ est ἀνδρεῖος, παρὰ τὸ ῥήσσειν, ut docet Schol. Homer. ad Iliad. N. vers. 324. Cæterum ut G lo-

Fab. XI.

[a] Dauniæ regionis [b] locum arboribus obumbratum [c] Pan Mercurii filius tenuit: quem poſtea Nymphæ [d] coluerunt. Has paſtor Appulus cum procacibus maledictis terruiſſet, [e] ne amplius linguam in propatulo haberet, numine earum in arborem oleaſtrum extabuit, [f] cujus fructus ſuo amarore linguæ paſtoris aſperitatem refert.

Fab. XII.

Turnus adverſus Æneam pro Laviniâ ſponſâ dimicans, cum immittere ignem claſſibus conaretur, mater deûm, quia ex Idâ monte Phrygiæ ſacrato eſſent factæ, [a] impetratis precibus ab Jove, in Nympharum ſpeciem illas convertit, [b] utque dearum marinarum numerum augere poſſent, effecit.

Fab. XIII.

locum τ̃ C, ita B ſæpe locum τ̃ V, & viciſſim, occupavit. Hinc corruptus Aſconius in Argumento Procemii Actionis in Verrem: *Quia pedeſtre iter ex Sicilia & propter fugitivos, & propter Verris inſidias dubitabat.* Lego, *devitabat.* Certè non Ἄγμων, ſed Ἄκμων nomen Græcum eſt. Acmonem patrem Cœli quidam fecere; unde Ἀκμονίδας ὁ ὠρανὸς in Alis Simmiæ. Ubi Scholia videnda.

Ad FAB. XI.

a *Daunia*] Ita non ſum veritus reſcribere, cum *Daunæ* exhiberet MS. Perperam *Lavinia* Edd. quas videre licuit.

b *Locum*] Forte *lucum.* Curt. Lib. IX. I. *Nemus opacum arboribus.* Et, *ſylva arboribus umbroſa.*

c *Pan Mercurii filius*] Ex Penelope puta. Herodotus Euterpe: *Pani vero Penelopes: ex hac enim & Mercurio natus Pan eſſe dicitur à Græcis.* Quia Mercurii filius Pan, κλοποπάτωρ à Theocrito audit in Syringe: ſed alii ex Penelope & mneſteribus natum dixere. unde & ἀπάτωρ ἤγουν πολυπάτωρ ibidem vocatur. Pediaſimus in illud poëmatium: Πηνελόπης ᾗ τῶν μνηστήρων ὁ Πὰν, ἐξ ὑβρίων εἴτουν ἀθεμιτίων γάμων κατὰ μυθώδη τερατείαν ἀναφανείς. Sed copioſè de genere Panos Natalis Lib. V. cap. 6. ut nihil neceſſe ſit multa à me heic corradi. Corrigam potius Natalem. Ait ille inter alia: *Alii Penelopes & Ulyſſis filium putarunt: alii ex Æthere ſive Nereide natum inquiunt.* *Æther* non eſt Nereis. Scribendum ex *Æthre* vel *Æthrâ.* *Æthra* autem Oceanitidum in numero cenſetur. Vide quæ annotavi ad Hygin. noſtri Aſtron. Lib. II. cap. 21.

d *Coluerunt*] MS. & Vett. edd. *occuluerunt.* Sed perperam.

e *Ne amplius*] *Itaque ne amplius* MS. & Veneta. Nec putandum aliter ſcriptum fuiſſe à Lactantio. Vide quæ dixi ad fab. 7. Lib. I.

f *Cujus fructus* &c.] Pro his MS. & Vett. edd. *Et ita factus eſt.*

Ad FAB. XII.

a *Impetratis precibus*] Hæc eſt Lectio MS. & Vett. Edd. niſi quod τὸ *illas* nec MS. nec Venet. agnoſcunt. Rænerius dedit, *impetravit precibus ab Jove, ut in Nympharum ſpeciem converſa, dearum marinarum* &c.

b *Utque*] Ita Micyll. Sed Veneta & MS. non habent τὸ *que.*

Ad

Fab. XIII.

Naves Æneæ docet, in ſpeciem Nympharum verſas deorum voluntate, [a] ex recordatione ſuorum Neritiam navem vidiſſe lætas pereuntem naufragio. Item Alcinoi navem Pelaſgos portantem ſaxo dureſcere.

Fab. XIV.

Turno ab Æneâ interempto, Ardea urbs regnum Turni incendio in cinerem redacta: ex quo volucris emerſa eſt, quæ patriæ nomine vocaretur à poſteris Ardea.

Fab. XV.

Venus ut animadvertit filium Æneam [a] laboribus exhauſtis ad finem veniſſe ævi, petiit ab Jóve patre, ut promiſſis fidem faceret. Cujus ille precibus auditis, efficit ut in agro Laurenti flumine Numicio ablueret mortalitatem, [b] interque indigetes deos referretur: ita ut à poſteris, ſicut cæteris deis, ſacra ei adminiſtrarentur.

Fab. XVI.

Tiberinus Albanorum rex Tuſco amni Albula merſus interiit, ac nomen fluvio reliquit. Item Aventinus, [a] à quo mons, urbis Albæ accepit imperium. [b] Sub hoc Pomona Hamadryadum Nympharum, hortorum cultrix feliciumque arborum, [c] cujus nomen pomaria obtinent.

Hanc

Ad FAB. XIII.

a *Ex recordatione ſuorum*] Micyll. *cotum.* Rænerius mirificè hoc argumentum interpolávit. Videtur legendum *laborum ſuorum.* MS. codex certè pro *deorum* in præcedentibus habuit *laborum ſuorum.*

Ad FAB. XV.

a *Laboribus exhauſtis*] Mallem, *exhauſtum.* Virgil. Æn. I. *Omnibus exhauſtos jam caſibus, omnium egenos.*

b *Interque indigetes deos*] De illis diis vide quæ annotavi ad Fulgent. Lib. III. cap. 5. Virgil. Æn. XII. vers. 794. *Indigetem Æneam ſcis ipſa, & ſcire fateris Deberi cælo.* Vide ibi Servium.

Ad FAB. XVI.

a *A quo mons*] Ita cum MS. Venetæ. Addunt *dictus* Rænerius & Micyllus.

b *Sub hoc Pomona Hamadryadum* &c.] Intellige *una.* Græca eſt ſyntaxis, ut ſupr. fab. II. Lib. IV. *Salmacis Naiadum.* Vide quæ ibi annoto.

c *Cujus nomen* &c.] Sic MS. & Vett. Edd. Rænerius, *unde nomen è pomis obtinent.*

Hanc cum Vertumnus diligeret, solitus in varias figuras mutari, & eâ refugiente concubitum, sollicitudine assiduâ ureretur, novissimè in anum versus est; eique multa retulit, quibus fœminæ flecti solent, ut sibi jungeretur. Ipsa autem perseverante in proposito, novissimè refert quoque fuisse in Cypro Anaxareten virginem, quæ propter superbiam punita fuisset à Venere. Versusque in suam formam, concubuit cum eâ Vertumnus.

Fab. XVII.

In insulâ Cypro Anaxarete fuit ex progenie Teucri Salaminii, quæ formâ cæteras gentes ejusdem civitatis supergressa est. Sed ut pulchritudo eminens fuit, ita propter aspernationem virorum abominanda omnibus. Quam cum Iphis ejusdem civitatis amore diligeret, neque aditum ad eam haberet, dolens, quod in tam gravem sortem incidisset; ad extremum ne diutius doleret, noctu clam ante fores puellæ [a] suspendio se liberavit. Cui cum funus pro dignitate fortunæ per publicum maximâ frequentiâ duceretur, & illa patientissimè ex superiori parte domus prospiceret, ob nimiam crudelitatem animique duritiam in vestigio sui à Venere saxo durata est, ita ut apud Salaminios species ejus Prospicientis Veneris nomen acceperit. Deinde Vertumnus rediens in suam speciem Pomona potitus est.

Fab. XVIII.

Post Amulii ac Numitoris Albanorum regum interitum Romulus urbis à se conditæ cepit imperium. Qui cum adversus Titum Tatium pro raptu virginum dimicaret, hostis appropinquavit patriæ. Quod ut Venus præsen-

tinet. Id etsi negari non potest, non tamen ideo verum est ita scripsisse Lactantium. Varro L. L. Lib. VI. *Pomona pomorum patrona.*

Ad FAB. XVII.

a *Suspendio se liberavit*] Ita cum MS. vett. edd. Rænerius, *Suspendio ejus amore se liberavit.* Antoninus cap. 39. inediâ vitam finiisse juvenem narrat. Ἀρκεοφῶν μὲν οὖν κατ' ὑπερβολὴν πάθους ἐν ἀποψίᾳ τὴν ψυχὴν τοῦ γάμου ἐκεῖν ἀποθνήσκει ὑπὸ πρόσθε ἐνδείας. Pro ἀποψίας lege ἀποκαρτερίας. In præcedentibus pro *cæteras gentes*, multo mallem *cæteras virgines.*

Ad

ſenſit, portis obſeratis, una patefacta eſt, Tarpeiâ Virgine prodente patriam. Venus pro filii incolumitate à Nymphis, [a] quæ proximæ Iano erant, geminum petiit auxilium. Datâ ergo veniâ, ſecundum portam, quâ Sabini irrupturi erant, recluſo fonte, ſcaturientes aquæ; quæ antea latuerant, erumpebant: quæ cum frigidæ hoſtium introitum non prohiberent, ex frigidis in calidas verſæ hoſtem averterunt. Victoriaque potitus Romulus, rebus urbis compoſitis, jura reddens populo, ſicut petierat mater, raptus in cœlum eſt; ita ut [b] Quirinus novo nomine vocaretur.

Fab. XIX.

Herſilia conjux Romuli, cum fleret amiſſum conjugem, [a] poſt datam ei à Junone immortalitatem, Ora Quirini nuncupata eſt: quorum templa à populo Romano in Colle Quirinali conſtituta ſunt.

Fa-

Ad FAB. XVIII.

a *Quæ proxima* &c.] Venet. *Quæ proximè Iano* &c. Lege, *Quæ proximè Ianum erant geminum.* Flor. 1. cap. 2. *Ianumque geminum fidem pacis ac belli.* Proximè dativum caſum regere non poteſt. Julius obſequens cap. 119. *Cui proximè Pompeio in caſtris ſedenti accipiter ſuper caput acceſſerat.* Lege, *proximè Pompeium.* Fruſtra eſt Schefferus ſubaudiri jubens præpoſitionem à. Verum ut illic aliena ellipſis illa, ita eadem non obſervata corrupit locum elegantiſſimum Plinii Hiſtor. Natur. Lib. 11. cap. 7. *Quiſquis eſt deus (ſi modo eſt alius) & quacunque in parte, totus eſt ſenſus, totus viſus* &c. Notat Dalechampius MSS. habere *ſi mundo eſt alius aliquis.* Unde ipſe conjectat, *ſi a mundo* &c. At nihil opus erat iſtâ præpoſitione. Vera & Latiniſſima lectio eſt, *ſi mundo eſt alius aliquis* &c. Horat. Lib. 1. epiſt. 16. *Neve putes alium ſapiente bonoque beatum.* Quod ſi quis ſtatuere velit *proximè* etiam cum dativo rectè jungi, adducere poſſit illud Veteris Interpr. Concil. Epheſin. pag. 124. ed. Cont. *Proximè nobis participatum eſt carne & ſanguine Deus exiſtens verbum.* Scio ſatis barbarum eſſe illum interpretem. At Latinus egregiè Nepos Hannib. cap. 8. *Propius Tiberi, quam Thermopylis.* Verum ibi ex vett. edd. repoſuerim *Tiberim* & *Thermopylas.* Præpoſit. addit Frontin. Strat. Lib. iv. 7. ex. 40. *Cum propè à virgultis ſylvaque poſita eſſent.*

b *Quirinus novo nomine vocaretur*] Lactant. Firm. Lib. 1. cap. 21. *Solent enim mortuis conſecratis nomina immutari; credo ne quis putet eos homines fuiſſe. Nam & Romulus poſt mortem Quirinus dictus eſt; & Leda Nemeſis; & Circe Marica; & Ino, poſtquam ſe præcipitavit, Leucothea, materque Matuta, & Melicertes filius ejus Palæmon atque Portumnus.* Signat eandem rem, non eloquitur Florus Lib. 1. cap. 1. *Quirinum in cælo vocari placitum diis.*

Ad FAB. XIX.

a *Poſt datam ei* &c.] MS. *Poſt data ei à Junone immortalitate.* Et mox *Colle Quirini* pro *Quirinali.* Quod non ſpernendum, cum Naſo ipſe habeat, *Duce me lucum pete, colle Quirini Qui viret.* Hiſtorici tamen malunt *Collem Quirinalem* dicere. Nepos Attic. cap. 13.

De-

Domum habuit in Colle Quirinali. Schol. Horat. in Carm. Sæc. Diis quibus septem colles] *Id est. Roma. Sic Virgil. Scilicet & rerum facta est pulcherrima Roma, Septemque una sibi muro circumdedit arces. Hi autem colles sunt Aventinus, Palatinus, Esquilinus, Capitolinus, Viminalis, Cælius.* Locus Virgilii est Lib. VI. Æn. vers. 781. Sed ibi ita legitur: *En hujus, nate, auspiciis illa inclyta Roma Imperium terris, animos æquabit Olympo, Septemque una sibi muro circumdedit arces.* Ubi Servius: *Benè urbem Romam dicit septem inclusisse montes, & medium tenuit. Nam grandis est inde dubitatio: & alii dicunt breves septem colliculos à Romulo inclusos, qui tamen aliis nominibus appellabantur. Alii volunt hos ipsos, qui nunc sunt, à Romulo inclusos, id est Palatinum, Quirinalem, Aventinum, Cælium, Viminalem, Æsquilinum, & Janicularem.* Collis Quirinalis unde dictus sit his verbis in de L. L. Lib. IV. Varro docet: *Collis Quirinalis*, inquit, *ubi Quirini fanum, est à Curetibus, qui cum Tatio Curibus venerunt Romam, quod ibi castra habuerunt.* De fano Quirini etiam Victor Illustr. cap. 2. *Ædes in Colle Quirinali Romulo constituta.* Urbi additum à Servio Tullio collem istum idem narrat cap. 7.

Fabulæ Lib. XV.

I.	Calculi nigri in candidum colorem.
II.	Animæ in varias species.
III.	Euphorbus in Pythagoram.
IV.	Elementa in varias species.
V.	Amnis Lycus in regionem mutatus.
VI.	Erasinus amnis in regionem similiter aliam.
VII.	Caycus fluvius in regionem aliam similiter.
VIII.	Amasenus fluvius in terræ speciem.
IX.	Anigrus flumen dulce in aquæ amaritudinem.
X.	Hypanis amnis in aquæ amaritudinem similiter.
XI.	Antissa, Pharos, & Tyros insulæ in scopulos mutatæ.
XII.	Leucades insulæ tres in montium species; & Zancle insula in scopulum.
XIII.	Helice & Buris oppida in scopulos similiter.
XIV.	Area in tumulum mutata.
XV.	Fons in Africâ Hammonis in glaciem convertitur.
XVI.	Fons Athamanis lignum accendit.
XVII.	Flumen Ciconum bibentes in lapidem mutantur.
XVIII.	Crathis & Sybaris amnes capillis aureum colorem dant.

XIX. Sal-

XIX.	Salmacis fontem qui contingit, in mollitiem vertitur.
XX.	Lacum Æthiopiæ qui bibit, in inſaniam; aut in ſoporem vertitur.
XXI.	Clitorium fontem qui bibit, odium vini capit.
XXII.	Lynceſtium amnem qui bibit, in ebrietatem convertitur.
XXIII.	Aqua lacus Phenei nocte fit noxia.
XXIV.	Symplegades cautes in petras redactæ.
XXV.	Ætna mons Siciliæ in ignem.
XXVI.	In Pallene urbe Tritoniacæ paludis attactu vertuntur homines in volucres.
XXVII.	Scythides fæminæ attactu veneni in aves mutantur.
XXVIII.	Ex vitulis apes naſcuntur.
XXIX.	Ex equo crabrones.
XXX.	Ex Cancro Scorpius.
XXXI.	Bombyces in papiliones.
XXXII.	Ranæ ex limo.
XXXIII.	Urſa lambendo fingitur ex fruſto carnis.
XXXIV.	Apes initio vermes, poſtea ſpeciem ſuam accipiunt.
XXXV.	Aves ex ovi medio.
XXXVI.	Ex medullâ humanâ angues naſcuntur.
XXXVII.	Phœnix avis ex ſanie ſuâ renaſcitur.
XXXVIII.	Hyæna modo mas, modo fæmina.
XXXIX.	Chamæleon in varios colores vertitur.
XL.	Lynces Liberi urinam vertunt in lapidem.
XLI.	Coralium ex molli durum.
XLII.	Gentes variantur in ſpecies.
XLIII.	Omnia quæ naſcuntur, transmutantur in diſſimiles ſpecies.
XLIV.	Egeria in vallem Aricinam ſe contulit.
XLV.	Hippolytus in deum Virbium.
XLVI.	Egeria in fontem.
XLVII.	Gleba in pueri figuram mutata.

XLVIII. Jaculum Romuli in arborem.
XLIX. Cippus factus cornutus.
L. Æsculapius in draconem.
LI. Julius Cæsar in cometen.

Fab. I.

Mycilus Alemonis filius procreatus Argis, cum quieti se dedisset, Hercules visus est, qui eum moneret, ut patriam relinqueret, & secundum Æsarem amnem consideret. Qui cum facere extimesceret, quia lex vetaret deserere patriam, & in aliam civitatem transire, rursus admonitus est. Metuens itaque, penates suos destituit, ideoque in judicium publicum est devocatus. Et cum omnem populum adversus se haberet, judicaturis calculi albi, ac nigri dati sunt; ut atri damnarent, candidi absolverent. Mycilus itaque pertimescens periculum capitis, Herculem invocavit, ut laboranti sibi, quia ejus jussis obtemperasset, ferret auxilium: cujus preces non incassum abierunt. Nam cum calculi more patriæ in urna effusi deducti essent, omnes apparuerunt in colorem album conversi. Quamobrem ille metu liberatus, per Ionium pelagus navigans, cum in Italiam venisset, & Æsarem amnem attigisset, sicut præceptum erat, urbem constituit, camque à proximo tumulo, cui Tares Neptuni filius subjectus erat, Tarentum nominavit.

Fab. II.

Pythagoras Samius tyrannidem fugiens, cum patriam reliquisset, in Italiam venit, & quæ didicerat de rerum natura mundique, aperit, ad modumque seculi aurei docet, ad usus quoque necessarios cuncta præbente terra, nefas esse animalibus vesci: quod essent in eis forte consanguineorum animæ mortalium: & quod è corporibus in corpora animæ transfunderentur. Postea docet unde occidendorum animalium usus primum inoleverit. Nam paulatim concessum est, ut maleficæ feræ dolis interceptæ occiderentur; & mansuetarum fœtus sues, quod fru-

fruges satas eruerent; item capri, quod vitem maturam præcerpere assuevissent, nec deinde fructus cresceret.

Fab. III.

Pythagoram eundem inducit referentem cuncta rerum temporibus mutari: siquidem ipse annus vertitur in quatuor species, veris, æstatis, autumni, & hiemis: & quæ nascuntur, quoniam in initio prodita teneras imminutasque species habeant; deinde crescendo robustæ ætatis, novissimè senescentis fieri. Se quoque memoria tenere bello Trojano Euphorbum Panthoidem fuisse: & postea quam à Menelao sit occisus in bello, animam ejus in se esse transfusam; clypeumque ejus, dum in ætates ductus sit, quo usus esset in bello, in templo Junonis Argivæ cognovisse.

Fab. IV.

Ipsa quoque initia quatuor, ex quibus generantur omnia, transfigurari motibus suis: resolutam enim tellurem in aquas abire, attenuatam aquam efficere; & aëra rursus per eundem ordinem retexi: spissatum ignem enim in aëra verti, hunc in aquam, hanc in terram abire: cæteraque rerum perinde variari; quæ tempus, aut natura acceptas ab initio facies cogit amittere. eadem fluminibus etiam, fontibus ac terrenis locis accidere.

Fab. V.

Amnem Lyciæ consumptum ostendit alias apparuisse, alias non.

Fab. VI.

Erasinus in Arcadia fluere visus, modo latens, terræ voragine absumptus, postea Argis est redditus voluntate Junonis.

Fab. VII.

Caycum flumen Mysiæ aliis nunc ripis, aliis in initio fluxisse fertur.

Fab. VIII.

Amasenum flumen Siciliæ intumescere, refluere, interdum siccari.

Fab. IX.

Anigrum flumen jucundissimam aquam sitientibus præstitisse: posteaquam Centauri ab Herculeis sagittis confecti cruorem in eo abluerint, aspero advenientes fugasse odore.

Fab. X.

Hippanim Scythiæ amnem marini factum liquoris ait, cum fuerit in initio dulcissimi, ob fontem regionis ejusdem in eum influentem.

Fab. XI.

Antissa & Pharos, item Tyros in Phœnicia, insulæ fuerunt, nunc vero continenti conjunctæ.

Fab. XII.

Item Leucades insulæ tres in salo sunt nunc, à fluctibus olim relictæ: item Zancle olim conjuncta Italiæ, nunc freto discriminatur; propterea id contigit, quod Latonæ sedes est ibi negata.

Fab. XIII.

Helice, & Bura Achaiæ urbes ponto voratæ sunt.

Fab. XIV.

Tumulum secundum Trœzenam urbem ex area factum ait eruptione spiritus, qui terræ increverat.

Fab. XV.

Fons in Africa Hammonis solis ortu obituque calescit, postmodum in glaciem vertitur.

Fab. XVI.

Fab. XVI.

Athamanis Thessaliæ regionis fonti lignum tenuata luna admotum accenditur.

Fab. XVII.

Flumen quoque apud Ciconas est, ex quo qui bibit, in lapidem convertitur.

Fab. XVIII.

Crathis amnis, & ei confinis Sybaris, capillos aurei coloris efficiunt.

Fab. XIX.

Salmacis fons in Caria contactu sui liquoris cogit in mollitiem corporis obscœni verti: quod beneficio Mercurii & Veneris dicitur esse factum.

Fab. XX.

Lacus est in Æthiopia, qui hausto liquore ad sitim sedandam, aut in insaniam aut in soporem vertit.

Fab. XXI.

Clitorius fons in Arcadia vinum in odium adducit, quod Melampus Amithaonis filius Prœtidas cum ab insania liberasset, novissimè remedia in eum projecisse fertur.

Fab. XXII.

Lyncestius amnis Thraciæ hanc vim obtinet, potestate mutata, ut aquam ejus bibentes ebrii fiant.

Fab. XXIII.

In Arcadia secundum Phenon urbem aquæ feruntur, quæ potæ nocte nocent, luce autem innocuæ cognoscuntur.

Fab. XXIV.

Ortygia insula olim mobilis erat. Symplegades quoque cautes in Ponto concurrentes, flatibus solitæ moveri, nunc fixæ fundamentis tenentur loco.

Fab. XXV.

Ætna mons Siciliæ in ignem verti cœpit, cum initio riguerit.

Fab. XXVI.

In Pallene, quæ sub Aquilone jacet, homines dicuntur in volucres verti, novies cum in Tritoniacam paludem mersi sint.

Fab. XXVII.

Scythides, in Scythia fæminæ, venenis sparsæ, corpora immutant se in aves transfigurantes.

Fab. XXVIII.

Ex vitulis apes nascuntur: quas Aristæus fertur invenisse.

Fab. XXIX.

Ex equo putrefacto crabrones nasci potuisse primum proditur.

Fab. XXX.

Cancrum demptis brachiis si terræ subjicias, scorpius nascitur.

Fab. XXXI.

Bombyces, quæ folia filis intexunt, in papiliones vertuntur.

Fab. XXXII.

Fab. XXXII.

Ranæ naſcuntur ex limo ſine pedibus: mox natando pedes increſcunt.

Fab. XXXIII.

Urſæ carnem pariunt, eamque lambendo in figuram ſui convertunt.

Fab. XXXIV.

Apes initio truncæ, ut vermes, naſcuntur: poſtea corporis partes, ac pennas accipere produntur.

Fab. XXXV.

Pavones, qui in tutela Junonis habentur: item aquilæ Jovis, columbæque Veneris, & cæteræ volucres, ex media parte ovi, qui vitellus vocatur, videntur naſci.

Fab. XXXVI.

Ex medulla humana in ſepulcris angues proſeminantur.

Fab. XXXVII.

Phœnix in Aſſyriæ finibus nido ex odoribus facto, cum eſt ſenectute preſſa, ſupra recumbit, ex cujus ſanie alia renaſcitur: & viribus roborata, nidum in urbem effert Solis: ibique in templo ejus monumentum patris reponit. Fertur enim quinque ætatis ſæcula replere.

Fab. XXXVIII.

Hyæna fera ex fæmina in marem vertitur.

Fab. XXXIX.

Chamæleon ventis & aura nutritus, quodcunque contigerit, coloris ejuſdem efficitur.

Fab. XL.

Lynces, qui ſunt in Liberi tutela, urinam vertunt in lapidem.

Fab. XLI.

Coralium lapis ſub aqua mollis eſt, extra dureſcit.

Fab. XLII.

Significat gentes variari in ſpecies deorum voluntate.

Fab. XLIII.

Numa Pompilius propter ſcientiam rerum à populo Romano in regnum eſt receptus: cujus præcepta cum ante dictis hæc ſunt. Quæcunque naſcuntur, hæc creſcendo & ſeneſcendo transmutari in diſſimiles ſpecies: & poſt obitum ſic conſumi, ut aut in terram abeant, quæ corpora ſunt; aut in aëra, quæ ſpiritu contineri videntur. Porro Helenus Priami filius refert ab Ænea urbis conditæ poſitionem.

Fab. XLIV.

Egeria poſt mortem mariti Numæ in vallem Aricinam ſe contulit lugens.

Fab. XLV.

Hippolytus cum propter novercale odium propulſus eſſet patria, & Trœzena proficiſceretur, ex improviſo mari elatus taurus, ſicut parens optaverat, graviſſimum ei objecit timorem: exaſperatis equis tractus interiit. Quem Æſculapius Dianæ voluntate, cujus initio comes fuerat, reduxit ad ſuperos. Hinc ab eadem dea evocatus in nemus Aricinum, mortalitatem exuit. A converſo itaque nomine deus Virbius eſt appellatus.

Fab. XLVI.

Fab. XLVI.

Egeria Nympha Numæ Pompilii conjux, post viri interitum cum se in nemus Aricinum contulisset, ibi questu assiduo deflevit casum viri, fatigans Dianam ejus regionis incolam assiduo fletu. Novissimè lacrimæ ejus ab eadem dea transmutatæ sunt in fontem; qui ex ejus nomine nuncupatur Egeria.

Fab. XLVII.

Cum in Tyrrhenia, quæ etiam Thuscia est, quidam arator justum opus in dies redderet, presso vomere glebam opinione sua ponderosiorem excitavit; cujus dum miratione premeretur, animadvertit eam in figuram pueri esse transmutatam, qui Etruscorum lingua Tages postea nomine, futurorum scientiam invenit.

Fab. XLVIII.

Romulus Martis & Iliæ filius, cum venaretur, ex monte Aventino persequens aprum fugientem, jaculum jecit; quod cum protinus in colle Palatino hæserit, loco ejus montis scala facta; cujus ima pars adeo depressa terræ est, ut sit comprensa radicibus; effectum est novissimè, ut in arborem cornum conversum sit.

Fab. XLIX.

Cippus Genutius ab hoste victor revertens, priusquam triumphans portam intraret, animadvertit cornua sibi temporibus enata. quo prodigio exterritus, haruspices cum consuluisset; responsum est, eum, si in urbem intraret, regnaturum: quod ille aversatus, patribus convocatis indicavit, ac cum perstitisset nunquam se tyrannum futurum, decretum est ei universorum consilio tantum agri, quantum uno die aratro posset circumdare: portaque, qua intraturus fuisset, in signi gratiam factum, ut

æneis cardinibus aptaretur, in qua ad memoriam posterorum cornutum caput ejus exsculperetur.

Fab. L.

Gravis pestilentia Romanis cum incidisset, & maxima trepidatio urbem teneret, per legatos oraculum Apollinis consultum est. ex quo responsum, ut Æsculapium Epidauro accerserent: nobilissimique legati cum simulacrum dei petitum ad Epidaurios ivissent, stupentibus admiratione deus in draconem versus, per medium Epidaurum lapsus, navem legatorum conscendit: cum quibus vectus, Romam ut delatus est, insulam Tiberis ingressus est, ibique se virgultis occuluit. qui locus Draconis vocatur.

Fab. LI.

Ovidius opere peracto, docet se à Chao principium cepisse, & ad Cæsarem deduxisse: quem, gentibus orbis devictis, Venus post suorum insidias in cometen vertit.

FINIS.

ALBRICI PHILOSOPHI DE DEORUM IMAGINIBUS LIBELLUS.

I. *Saturno.*

SAturnus primus deorum ſupponebatur: & pingebatur, ut [a] homo ſenex, canus, prolixa barba, curvus, triſtis, [b] & pallidus, tecto capite, colore glauco; qui una manu, [c] ſed dextra, falcem tenebat, & in eadem [d] ſerpentis portabat imaginem, qui caudam propriam dentibus commordebat. Altera verò, ſcilicet ſiniſtra, filium parvulum ad os applicabat, & eum devorare videbatur. Qui juxta ſe [e] habebat filios, Jovem ſcilicet, Neptunum, Plutonem, & Junonem. quorum virilia abſciſſa projiciebat, de quibus Venus puella pulcherrima naſcebatur. Juxta autem ipſum Saturnum erat imago Opis uxoris ſuæ, in cujuſdam ſimilitudinem matronæ depicta: quæ aperta manu dextra opem omnibus velle dare prætendebat: panem vero manu ſiniſtra pauperibus porrigebat.

Ad CAP. I.

a *Homo ſenex*] Unde Artemidorus Onirocrit. Lib. II. cap. 49. Μετέχουσιν συνεχῶς τ' Ερμῶν. νεανίσκ☉ ἢ τ' Ηρακλέα ἀνὴρ ἢ τ' Διΐ. πρεσβύτης ἢ τ' Κρόνον.

b *Et pallidus*] Barthius in Commentariis ſuis Statianis *expallidus* emendatum it. Mirabar à primo vocis inſolentiam. Sed comperi poſtea etiam Tertullianum in de Reſurrectione Carnis cap. 57. *expallidum* dicere eum, qui valdè ſit pallidus. *Quod corpus*, inquit, *inlæſum quam interemptum, quam frigidum, quam expallidum, quam edurum, quam cadaver? Vepallidus* dicitur talis Horatio Lib. I. Sat. 2. vers. 129. *Vepallida lecto Deſiliat mulier.* Ubi Schol. *Vepallida, una pars eſt orationis, ſicut veſana, & ſignificat valde pallida, ſicut apud Perſium. Ut ramale vetus vegrandi ſubere collum.* Sanè *vegrandi* etiam vett. edd. repræſentant: quamobrem abeat licet in malam rem τὸ *prægrandi*, quod pro eo ſuppoſitum ivere nobis ſcioli.

c *Sed dextrâ*] Repone, *Scil. dextrâ.* Cap. 2. *Ex alterâ vero, ſcil. dextrâ* &c. Cap. 19. *Ipſe verò unâ manu tenebat poculum, ſcil. ſiniſtrâ: alterâ vero ſcil. dextrâ* &c.

d *Serpentis portabat imaginem* &c.] Videatur Horus Apollo cap. 2. & Pierii Hieroglyph. Lib. XIV.

e *Habebat filios*] Vide quæ annotavi ad Fulgent. Myth. Lib. II. cap. I. Lactant. Lib. XIII. fab. 4. Hyg. Myth. cap. 159. Quod virilia abſciſſa illis addit, miror unde hauſerit. Quod ſi abſciſſa illis virilia fuere, unde Neptuno ergo numeroſa illa ſoboles? Cur Proſerpi-

II. *De Jove.*

Jupiter Saturni filius, cui cœlum & cœli regnum in sortem cessit, pingebatur in throno eburneo, in sua majestatis sede sedens: [a] sceptrum regium in manu tenens, scilicet sinistra: ex altera vero, scilicet dextra, fulmina ad inferos mittens, & Gigantes repressos fulmine tenens sub pedibus, & conculcans. Juxta eum vero quædam aquila, quæ volans inter pedes suos quendam pulcherrimum juvenem, scilicet Ganymedem, raptum portabat; habentem in manu craterem, ut Jovi poculum propinaret.

III. *De Marte.*

Mars tertius deorum dictus est: qui & tertius in ordine planetarum, atque stella ejus; taliterque in sua imagine pingebatur. Erat enim ejus figura tanquam [a] unius hominis furibundi, in curru sedens, [b] armatus lorica, &

cæ-

nam Pluto rapuit? Jupiter non muliearius tantum, sed & puerarius fuit? Commentum planè hoc novum, ut & illud Fulgentii Lib. II. cap. 4. ex semine Saturni ortam Venerem.

Ad CAP. II.

a *Sceptrum*] Illud sceptrum è cyparisso factum fuisse observat Junius Animadv. Lib. I. cap. 2. Notandum heic interdum etiam aliud à fulmine sceptrum Jovi adscribi, cum alias pro sceptro fulmen ei tribuatur, tanquam apud Phædrum Lib. IV. cap. 17. *Consedit genitor tum deorum maximus Quassatque fulmen.* Immo fulmen videtur sceptrum appellari ab Anton. Liberal. cap. 6. *Καὶ δίδωσι φυλάσσειν τὸ ἱερὸν σκῆπτρον.* Sed rectè correctum puto a Xylandro *τὸν ἱερὸν σκηπτὸν*, cum nusquam sceptri custos, sed fulminis, nec sceptrigera, sed armigera introducatur aquila, quemadmodum scripsi antehac in Animadversionibus meis in eum scriptorem. Ad ea cum respondere aliquid deberet Vir Cl. rem vertere in jocum bellissimum maluit, quo humilitati sortis nostræ illuderet: *Per sceptrum*, inquit, *heic non intelligendam esse ferulam ad imperium in pueros pertinentem, sed fulmen, etiam illi norunt, qui nondum ære lavantur.* Sed benè habet, quod magnus ille doctor bonâ quadam fortunâ tandem aliquando nactus & ipse est istiusmodi sceptrum. diu profecto illud multumque desideratum. Cæterum ad imaginem Jovis depingendam non parum & illud facit, quod apud Arnobium est Lib. VI. pag. 209. Ed. Leid. *Riciniatus Jupiter atque barbatus, dextra fomitem sustinens perdolatum in fulminis morem.*

Ad CAP. III.

a *Unius hominis*] Ἀντὶ τοῦ *cujusdam.* Sic cap. 8. *Pingebatur à poëtis in similitudinem unius domina.* Petron. Fragm. Tragur. *Unus servus Agamemnonis interpellavit trepidantes.* Vide ibi Clar. Scheffer. Not. & Sciopp. Animad. L. I. in Vossium.

b *Armatus loricâ, & cæteris* &c.] Supplet ex MS. Lipsiensi ad Stat. Tom. III. 641. Barth. *Loricâ, igni, facibus, & cæteris* &c.

c Et

cæteris armis offensivis [c] & defensivis: qui & galeam habebat in capite, & flagellum in manu portans, accinctusque mucrone. Currus vero ejus [d] ab equis rabidis trahi videbatur. Ante illum vero [e] lupus ovem portans pingebatur, quia illud scilicet animal ab antiquis gentilibus ipsi Marti specialiter consecratum erat. Iste enim Mavors est, [f] id est mares vorans, eo quod bellorum deus à gentibus dictus est: & quia Romani fratres geminos, primos urbis fundatores, scilicet Romulum & Remum, Martis filios esse finxerunt, quorum Romulus Remum interfecit: ideo sub ejus curru idem Romulus depictus est, qui fratrem Remum occidebat.

IV. *De Apolline, sive Sole.*

Apollo quartus deorum est, quia Sol, qui dicitur Apollo, inter planetas quartum orbem tenet in cœlo. Iste pingebatur in specie impuberis juvenis, nunc facie puerili, nunc juvenili, [a] semper imberbis, nunc autem in cana

c *Et defensivis*] Barth. ex eodem libro, *defensivis, hoc est, tam in corpore, quam in manibus. Habebat & galeam in capite, & flagellum in manu, & accinctum mucronem.*

d *Ab equis rabidis*] Quorum nomina Dimus & Phobus. Homer. Iliad. Δ. vers.440. Δεῖμός τ' ἠδὲ Φόβος. Schol. Α'ρεος & Α'φροδίτης παῖδες. Καλὰ δέ τινας, οὐχ ἵππους, ἀλλ' ἵππους. Sed Homer. Iliad. N. vers. 299. Τῷ δὲ Φόβος φίλος υἱὸς ἅμα κρατερὸς καὶ ἀταρβὴς Ε'σπετο &c. *Terror & Metus* sunt Apulejo Lib. x. Met. *Præliaris dea*, inquit, *comites armigeri Terror & Metus.* Adde quæ notavi ad illa Hygini in Geneal. *Ex Venere & Marte, Harmonia & Formido.*

e *Lupus ovem portans*] Rapax & sævum animal lupus: inde & in Martis tutelâ, & bellatores cum lupis comparantur. Homer. Iliad. Δ. vers. 274. Λύκοι ὥς Α'λλήλοις ἐνόρουσαν. Virgil. Æn. II. 355. *Lupi ceu Raptores atra in nebulâ.* Horat. Lib. II. ep. 2. vers. 28. *Post hoc vehemens lupus, & sibi & hosti Iratus pariter.* Etiam mensis Martius pingebatur pelle cinctus lupinâ. Catal. Pith. Lib. IV. *Cinctum pelle lupæ promptum est cognoscere mensem; Mars olli nomen, Mars dedit exuvias.*

f *Id est mares vorans*] Ergo Βροτολοιγὸς Græcorum. Vocem *maris* etiam alii allusere. Isidor. Orig. Lib. VIII. cap. II. *Martem deum belli esse dicunt, & Martem appellatum, quia per viros pugnatur, ut sit Mars quasi mas.* Varro L. L. IV. *Mars ab eo, quod maribus in bello præest: aut quod à Sabineis acceptus, ibi Mamers.* Mallem, *ubi Mamers.* Sed pro eo etiam *Mavers* dixere; unde e in o converso, *Mavors.* At Firmicus in de F. P. R. pag. 22. ed. Leid. *Ex bellorum casibus Mavors nomen accepit, quasi magna vertat.*

Ad CAP. IV.

a *Semper imberbis*] Unde ridiculè Isidorus Lib. VIII. II. *Apollinem dictum puta Phœbum, quasi ephebum, hoc est, adolescentem: inde & Sol puer pingitur, eo quod quotidie oriatur, & novâ luce nascatur.* Horat. IV. od. 6. *Levis Agyeu.* Schol. *imberbis.* Confer Fulgent. Lib. I. cap. 17. Hieropolitani tamen Apol-

cana diverſitate apparentis; licet raro tali facie eſſet formatus. Iſte ſuper caput portabat tripodem aureum. In dextra vero manu habebat ſagittas, arcum & pharetram. In ſiniſtra autem citharam tenebat. Sub pedibus ejus depictum erat monſtrum terrificum, cujus corpus erat ſerpentinum, [b] triaque habebat capita, ſcilicet caninum, lupinum, & leoninum. Quanquam inter ſe forent diverſa, in unum tamen corpus coibant, unam ſolam caudam ſerpentinam habentia. [c] Coronam vero capite geſtabat Apollo duodecim lapidum precioſorum. Juxta autem illum erat viridis laurus picta, & corvus niger deſuper volitans pingebatur, avis ſcilicet ipſi deo conſecrata. Sub lauro vero novem Muſæ choream faciunt: & circa Apollinem cantus melodiam promunt. [d] A longe vero Python ſerpens maximus erat, quem ſagitta una Apollinis per medium [e] tranſigebat; & erat Apollo inter duo juga montis Parnaſſi ſedens, de quo & fons Caſtalius ſcaturiebat.

V. *De Venere.*

Venus quintum tenet inter planetas locum: propter quod quinto loco figurabatur. Pingebatur Venus pulcherrima puella, nuda, & [a] in mari natans: & in manu ſua

Apollinem barbatum colebant, ut narrat Macrob. Saturn. Lib. I. cap. 17.

b *Triaque habebat capita* &c.] Quod prudentia non præſentia tantum examinet, verum & lapſa ac futura meditetur, & tanquam è ſpeculâ proſpectet, ut cenſet Pier. Valer. Hierogl. Lib. XVI. Confer Macrob. Saturn. Lib. I. cap. 20. & Ampliſſ. Cuper. Harpocrat. pag. 22. & ſeqq.

c *Coronam capite geſtabat duodecim lapidum* &c.] Nugatur Albricus ex coronâ radiatâ, ſive radiis diſtinctâ, ut loquitur Flor. Lib. IV. cap. 2. faciens duodecim lapides precioſos. Frequentius ſerto laureo caput ejus redimiebant. Tibullus de Apolline Lib. III. el. 4. *Hic juvenis caſtâ redimitus tempora lauro.* Et de eodem Ovid. Lib. XI. Met. vers. 165. *Ille caput flavum lauro Parnaſſide vinctus.*

d *A longè vero* &c.] Metaphraſtes Abdiæ Babyl. ſi diis placet, Lib. I. *Aſtitit Petrus à longè.* Lib. III. *Occurrit eis multitudo hominum à longe.* Vet. Interpr. I. Samuel. cap. XXV. vers. 13. *Cum ſtetiſſet in vertice montis de longe.* Pſalm. XXXVII. 12. *Et qui juxta me erant, ſteterunt de longè.* Exod. cap. XX. 21. *Stetitque populus de longe.* Hygin. Mythol. cap. 257. *Conſequitur carnificem, exclamatque à longè.* Ad quem locum plura hujus locutionis exempla congeſſimus.

e *Tranſigebat*] Αντὶ τοῦ *tranſibat.* Hygin. Lib. IV. cap. 17. *Duodecim ſigna annis totidem tranſigere exiſtimatur.* Conſule ibi not. noſtras.

Ad CAP. V.

a *In mari natans*] Nempe quia è mari orta eſt: unde *marina* dicitur Hora-

tio

sua dextra [b] concham marinam tenens atque gestans; rosisque candidis & rubris sertum gerebat in capite ornatum, & columbis circa se volando, comitabatur. Vulcano deo ignis, [c] rustico turpissimo, in conjugium erat consignata, qui stabat ad ejus dextram. Et coram ipsa tres astabant juvenculæ nudæ, quæ tres Gratiæ dicebantur, ex quibus duarum facies versus nos adversæ erant, [d] tertia vero dorsum in contrarium vertebat. [e] Hinc & Cupido filius suus alatus & cæcus assistebat, qui sagitta & arcu, quos tenebat, [f] Apollinem sagittabat: propter quod

tio Lib. IV. od. II. & III. od. 26. ubi Schollastes: MARINÆ. *mari ortæ.* Fas omne est Cytherea meis te fidere regnis, Unde genus ducis. (*Verba Neptuni ad Venerem.*) *Atque ideo Aphrodite dicta est* ἀπὸ τοῦ ἀφροῦ, *id est, spuma.* Tolle ista, quæ parenthesi inclusi, cum ab antiquis edd. absint. Viderit Cruquius, unde ea irrepserint. Locus, quem addducit commentator, est Virgilii Æn. V. vers. 800. ubi Servius consulendus.

b *Concham marinam tenens*] Simulacrum Veneris concham portantis ex veteri marmore in de Imaginibus Deorum repræsentat Cartharius. Alii conchâ vectam dicunt, & eâ ad insulam Cyprum appulisse primitus. De illâ Cypriâ Venere Jul. Firmicus in de E. P. R. p. 15. Ed. Leid. *Audio Cinyram Cyprium templum amicæ meretrici donasse, ei erat Venus nomen. Initiasse etiam Cypriæ Veneri plurimos* &c. Pro *ei erat* leg. *cui erat*, vel verba illa, *cui erat Venus nomen*, includenda parenthesi. Præterea τὸ *meretrici* glossam ejus esse suspicor, qui docere nos voluerit amicam denotare meretricem. Paginam certe 35. glossa manifesta insedit, ubi dicitur. *De Ægypto recedentem populum dei plebem lignea virga protexit.* Tolle τὸ *populum.* Plebs populum designat Ecclesiasticis scriptoribus. Firmicus ipse pag. 36. *Liberaturus deus summus ex Ægyptiorum tyrannide plebem suam, arietem nocte jussit occidi* &c. Et pag. 38. *Hieremias etiam cum præcepta deo jubente plebi daret.* Cyprian. Lib. I. epist. 4. *Audiri in precibus possint, quas faciunt pro plebis dominicæ incolumitate.* Concha autem cur Veneri adscribatur, dictum ad Fulgent. Mythol. Lib. II. cap. 4. Ibidem & de rosis annotata nonnulla, quibus addi hoc potest, quod Multifariæ Historiæ Lib. XII. cap. 1. Ælianus innuit, moorem olim fuisse, ut simulacra Veneris sertis roseis coronarentur: Σὺ δὲ, inquit, τῆς Ἀφροδίτης στέφανον τῶν ῥόδων. ὅσοι αὖ ἄπο ὕδη αὐτοῖς, προβῶσι ἐπιπάσθαι τῷ φύματι. Virgil. Æn. II. 593. *Roseoque hæc insuper addidit ore.* Ubi Servius: *Roseo. pulchro. Quidam reprehendunt non convenisse in ruinâ & exitio civitatis Venerem roseo ore loqui cum filio, ignorantes hoc epitheton Veneris esse perpetuum.* Verè ergo Maximinianus de rosis: *Hunc Venus ante alios sibi vindicat ipsa colorem, Diligit & florem Cypris ubique suum.*

c *Rustico turpissimo*] Rustici dicuntur. qui imperiti vivendi, inconditisque & impolitis moribus sunt. Ovid. I. Rem. Amor. vers. 350. *Et poterit dici petulans, quæ rustica non est. Et poterit dici rustica, si qua proba.*

d *Tertia vero* &c.] Illa tertia Thalia erat. Vet. Epigr. Catal. Pith. Lib. IV. *Grata Thalia tamen geminâ conversa sorori, Implicat alternè brachia blanda soror.*

e *Hinc & Cupido*] Corrige, *huic & Cupido* &c.

f *Apollinem sagittabat*] Quinam scriptores verbo *sagittare* usi fuerint, docebunt te Vossius & Borrichius; ille in de Vitt. Serm. Lib. IV. cap. 23. hic in defensione Vossii adversus Sciopp. pag. 283. Addo illorum observatis repertum id etiam apud Curt. Lib. VII. cap. 5. *Etsi*, inquit, *forsitan sagittandi tam celebri usu minus admirabilis videri hæc*

quod deos g contra se turbatos timens, ad Martis gremium fugiebat. cui & illa adulterii crimine familiaris reperta est.

VI. *De Mercurio.*

Mercurius sextus in ordine planetarum, sicut & alias ab antiquis gentilibus sextus deus esse dicebatur, cujus imaginem in hunc modum pingere voluerunt. Erat ipsius signum [a] homo unus, qui in capite &, in talis alas habebat: in manu autem sua læva [b] virgam tenebat, quæ virtutem habebat soporiferam, & quæ erat serpentibus circumsepta. Et gladium curvum, [c] quem Harpen homo

ars possit. Et Dict. Cretens. de Bell. Troj. Lib. I. *Atque ita sagittatis jam prælio hostibus, evadunt.* Quod si *sagittari aliquis* rectè dici potest, non mirum si *sagittare aliquem* non refugit Vetus interpres Bibliorum Psalm. x. vers. 2. *Ut sagittent in obscuro rectos corde.* Ita à *lancea* finxerunt verbum *lanceare* lutei ævi scriptores; unde *lanceatus*: de quo Vossius in de Vitt. Serm. Lib. IV. cap. 12.

g *Contra se turbatos*] Hoc est, concitatos & iratos. Virgil. Æn. VIII. vers. 435. *Ægidaque horrificam, turbatæ Palladis arma.* Vide ibi Servium, & Turneb. Advers. Lib. XXVI. 29.

Ad CAP. VI.

a *Homo unus*] *Homo juvenis* correctum erat à Vossio in libro Heinsiano; nec sanè improbabiliter, cum facie semper juvenili pingatur & fingatur Mercurius. Verum alterum asserit illud cap. 3. *Erat enim ejus figura tanquam unius hominis furibundi.* Ubi annotata à nobis consulenda. Catull. c. 22. *Unus caprimulgus aut fossor.* Loquuntur & Græci ita. Οἱ ό Genes. cap. XXI. vers. 15. Καὶ ἔῤῥιψε τὸ παιδίον ὑποκάτω μιᾶς ἐλάτης.

b *Virgam tenebat*] Caduceum puta. Sed caduceum à virgâ distinguere videtur Apulejus Metam. Lib. X. *Adest luculentus puer nudus, nisi quod ephebicâ chlamyda sinistrum tegebat humerum: flavis crinibus usquequaque conspicuus: & inter comas ejus aurea pinnula cognatione simili sociata prominebant, quem Caduceum & Virgula Mercurium indicabant.* Heic pausant interpretes, ubi maximè erat exultandum. Virga Mercurii caduceum est aliis, non virga alia à caduceo. Isidor. Orig. Lib. VIII. 11. *Virgam tenet, quâ serpentes dividit, id est venena. Nam bellantes interpretum oratione sedantur: unde & secundum Livium legati pacis caduceatores dicuntur.* Nonius Marcellus cap. XII. *Caduceus, pacis signum Varro pronunciat De vitâ Pop. Rom. libro secundo. Verbenarius ferebat verbenam, id erat Caduceus pacis signum. Nam Mercurii virgam possumus existimare.* Unde virgam illam acceperit narrat Schol. Hom. ad Iliad. O, vers. 256. Ἑρμῆς ὁ Διὸς καὶ Μαίας τῆς Ἄτλαντος εὗρε λύραν. Καὶ τὰς Ἀπόλλωνος βοῦς κλέψας, ὤφθη ὑπὸ τοῦ θεοῦ διὰ τῆς μαντικῆς. Ἀπειλουμένου δὲ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἔκλεψεν αὐτοῦ καὶ τὰ ἐπὶ τῶν ὤμων τόξα. Μειδιάσας δὲ ὁ θεὸς ἔδωκεν αὐτῷ τὴν μαντικὴν ῥάβδον, ἀφ᾽ οὗ καὶ χρυσόῤῥαπις ὁ Ἑρμῆς προσηγορεύθη.

c *Quem harpen homo vocabat*] Corrigit *Homerus vocabat* Rutgersius Var. Lect. Lib. III. 3. Probo protenus: dein pro *vocabat* reposuerim insuper *vocavit.* B. & V. notum est, quam crebro inter se commutentur. Sed ubi gladius iste incurvus harpe ab Homero dicitur? Ἅρπης semel tantum mentio apud eum fit, Iliad. videlicet T. vers. 350. verum ibi non gladii, sed avis est vocabulum. Schol. ΑΡΠΗ] εἶδος ὀρνέου. Τινὲς ἴκτινον καλοῦσιν, ἕτεροι δὲ φήνην. λέγεται δὲ καὶ τὸ δρέπανον.

d De

mo vocabat: fistulamque [d] de calamo factam Syringe ad os suum ponebat, dextra sonans. [e] galerum quoque seu umbellam capite portabat. Coram ipso autem erat [f] gallus, sibi peculiariter consecratus. Ab altera vero parte erat Argus, cujus caput & facies plena erat oculis, qui coram eo jacebat decollatus. Iste ergo dictus est deus mercatorum, & deus furtorum: & ideo ab alio ejus latere depicti erant mercatores cum aliquibus mercibus: & latro qui ipsi mercatori [g] peram abscindebat. [h] Eloquentia autem

d *De calamo factam Syringe*] Syrinx arundo fistularia est Gazæ in de Plant. Lib. IV. cap. 12. Sed aliis Syrinx est fistula ipsa. Pollux Lib. IV. cap. 10. Ἡ δὲ ἐκ καλάμων σύριγξ καὶ τοῖς ποιμενική. Videtur scripsisse, *de calamo factam scil. Syringem*, vel *de calamo factam Syringa*. *Calamus Syringæ* dictum puta, ut *arbor fici*, *flumen Rheni*, & infinita alia id genus. *Syringa* autem rectè dici pro *Syrinx* ostendi cum alibi sæpe, tum & ad Lactant. Argum. Lib. I. fab. 12.

e *Galerum quoque seu umbellam*] *Petasum* nempe, qui latos habebat margines ad umbram faciendam, eoque peregrinantibus in usu erat. Nec alia causa est, cur tribuerint Mercurio deorum nuncio, qui inde *petasatus* dicitur in veteri inscriptione apud Pith. Catalect. Lib. III. *Abite hinc pessimi fures. Quid vestris voltis cum oculis emissitiis? Abite hinc vestro cum Mercurio Petasato caduceatoque. Donum hoc Maximus Olibrius Plutoni sacrum facit.* Arnobius Lib. VI. pag. 197. *Itaque Hammon cum cornibus jam formatur & fingitur arietinis: Saturnus cum obuncâ falce, custos ruris ut aliquis, ramorum luxuriantium tonsor: cum petaso gnatus Maia, tanquam vias aggredi praparet, & solem pulveremque declinet* &c.

f *Gallus*] Cur Mercurio ea avis, cur item Apollini sit dicata, invenies apud Lucian. Tom. II. pag. 264. ed. Bened. Pierium Valerian. Hieroglyph. Lib. XXIV. & Cuperi. Harpocrat. pag. 21. Sacratam etiam Cybelæ eandem avem fuisse refert inter alios, & procul dubio ex aliis quoque Isidor. Orig. Lib. VIII. cap. II.

g *Peram abscindebat*] H. e. sacculum, follem. Gloss. Labb. Πήρα, *mantica*, *follis*. Etiam ipse Mercurius cum sacculo pingebatur. Schol. Pers. ad Sat. V. vers. 112. *Mercurialem*] *Ideo dixit, quia ipsum deum lucri dicunt. Unde & cum sacello* (leg. *saccello* vel *saculo*) *pingitur, & à negotiatoribus plurimum colitur.* Vulg. Interpr. Proverb. cap. VII. vers. 29. *Sacculum pecuniæ secum tulit.* Catull. carm. XIII. *Nam tui Catulli Plenus sacculus est aranearum.* Chrysol. Homil. XXV. *Quam cupit pecuniam perdurare, perpetuare sacculos divitiarum.* Salvianus ad Eccles. Cathol. Lib. I. *Graves metallo aureo saccos.* Horat. Lib. II. Sat. 3. *Mensam poni jubet, atque Effundi saccos nummorum.* Suidas: Σακκίππιον, βαλάντιον, μαρσύπιον, ἐξ οὗ ὁ σακκελλάριος. *Crumina* est in Gloss. Labb. Θύλακος, *follis*, *crumina*. Θυλάκιον, *culliculum*, *follis*, *follem*. *Culliculum* est ὑποκοριστικὸν à *culleum*, quod neutro genere usurparunt antiqui. Culleum ergo dicit esse θυλάκιον, quia δέρματος σακκίον est, ut ait Aristophanis Schol. in Plut. Act. III. sc. 2. Plautus Asinar. Act. III. sc. 3. *Quid nunc? quid est? quin tradis huc cruminam pressatum herum?* h. e. ad pressatum, sive ut presset. Pers. Act. II. sc. 5. *Vomica est, pressare parce.* Frustra in priore loco hærent Plautini interpretes, cum ostensum pridem à doctis sit, H facere interdum positionem. Schol. Horat. Lib. I. epist. 4. Crumena] Sacculo numario.

h *Eloquentia in fistula designatur*] Fistulâ puta eâ, quâ ille canens in soporem collocavit Argum. Eloquentiæ nempe habitus deus Mercurius; unde & *facundum* appellitat Horatius Lib. I. od. 10. *Mercuri facunde, nepos*

tem in fiſtula deſignatur, [i] qui de viro in fœminam, & de fœmina in maſculum ſe mutabat, cum volebat: & ideo pingebatur cum utroque ſexu. [k] De albis vero nigra, & de nigris alba faciebat, quod oſtenditur per ejus pileum ſemialbum & ſeminigrum. Aliqui vero eum [l] capite canino pingebant: [m] ideoque & lanceam pro virili, & colum pro muliebri ſexu tribuerunt.

VII. *De Diana.*

Diana, [a] quæ & Luna, Proſerpina, Hecate nuncupatur, ultima inter planetas eſt, propter quod ultima ponitur in numero fictorum deorum. Ipſa ergo pingebatur in ſpecie unius dominæ, coma diſſoluta, quæ arcum tenebat & ſagittam. Cervos quoque cornutos in venatione inſequi videbatur, circa quam, ſive ad ejus latera, erant chori Dryadum, Hamadryadum, Naiadum, & Ne-

pos Atlantis. Qui feros cultus hominum recentum Voce formaſti catus, & decora More palaſtra. Ubi Scholiaſtes: *Notum eſt Mercurium haberi inventorem ſermonis, palaſtra, lyra & furtorum.* Eloquentia autem quia linguâ exercetur, hinc & linguas ſacrificatas ei olim nos docuit Ariſtoph. Scholiaſtes ad Plut. Act. v. ſc. 1. Περὶ δὲ inquit, τὸ λεγόμενον ἔπαιζον, ἡ γλῶττα τῷ κήρυκι. Ὅτι τὰς γλώττας τῷ Ἑρμῇ ἔθυον ὡς τῷ λέγειν ἐφόρῳ.

i *Qui de viro* &c.] Heic eſt hiatus; vel cancellandum τὸ *qui*.

k *De albis vero nigra* &c.] De Autolyco Mercurii filio Ovid. XI. Met. vers. 314. *Qui facere aſſuerat, patriæ non degener artis, Candida de nigris, & de candentibus atra.* Confer Natal. Lib. v. cap. 5.

l *Capite canino*] Conſtat quidem ſimulacris Mercurii adjici ſolitam canis imaginem: ſed de capite canino quod ait, id non ita pervulgatum eſt. Iſidor. Orig. Lib. VIII. cap. 11. *Cur autem cum capite canino fingunt, hac ratio dicitur, quod inter omnia animalia canis ſagaciſſimum genus & perſpicax habeatur.* Tria aliquando ei data capita innuit Lycophron, cum ait pag. 811. ed. Steph. de Mercurio, Νωνακριάτης τρικέφαλος φαιδρὸς θεός. Etymol. Auctor: Τρικέφαλος ὁ Ἑρμῆς λέγεται, ὥσπερ διδάσκων τὰς ὁδούς, ἢ ἔχων ὑπογραφὴν, ποῦ μὲν αὕτη φέρει ὁδός, ποῦ δὲ αὕτη. Γονεὺς δὲ πρὸς ἑκάστην ὁδὸν κεφαλὰς εἶχεν. ἦν δὲ ὁ ἀναθεὶς τὸ τρικέφαλον Ἑρμῆν Πατροκλείδης.

m *Ideoque & lanceam* &c.] Hoc membrum videtur collocandum poſt iſta verba, *Et ideo pingebatur cum utroque ſexu.*

Ad CAP. VII.

a *Quæ & Luna* &c.] Vide Fulgent. Mythol. Lib. I. cap. 9. & Lib. II. cap. 19. Quia tam multiplex Dianæ numen, hinc τρικέφαλος Orpheo dicitur, & ſimulacrum ejus tribus inſigne capitibus celebratur, quorum unum equinum, caninum alterum, tertium ſuis agreſtis, vel, ut alii, humanum, ſed facie fuerit admodum ruſticanâ. Certè Maro inde *Tergeminamque Hecaten, tria virginis ora Dianæ* dixit Æn. IV. vers. 511. Ubi Servius: *Nonnulli eandem Lucinam, Dianam, Hecaten appellant, ideo quia uni deæ tres adſignant poteſtates, naſcendi, valendi, moriendi; & quidem naſcendi Lucinam deam eſſe dicunt, valendi Dianam, moriendi He-*

Hecaten; ob quam triplicem potestatem triformem eam triplicemque finxerunt, cujus in triviis templa ideo struxerunt. Idem Grammaticus ad illa Eclog. IV. vers. 10. *Casta fave Lucina. Modo Lucinam Dianam accipimus. Sic Horatius:* Sive te Lucinam probas vocari, Seu te penitus Junonem. Dele τὸ *Junonem.* Cætera sic lege: *Sive tu Lucina probas vocari, Seu Genitalis.* Ita enim habetur apud Horatium in Carmine Sæculari. Isidor. Orig. Lib. VIII. cap. II. *Dianam quoque sororem ejus similiter Lunam & viarum præsidem ajunt. Unde & virginem volunt, quod via nihil pariat: & ideo ambo sagittas habere finguntur, quod ipsa duo sidera de cœlo radios usque ad terras emittunt: Dianam autem vocatam quasi Duanam, quod Luna die ac nocte appareat. Ipsam & Lucinam asseverant, eo quod luceat. Eandem & Triviam, quod tribus fingatur figuris: de quâ Virgilius:* Tria virginis ora Dianæ: *quia eadem Luna, eadem Diana, & eadem Proserpina vocatur. Sed cum luna fingitur;* Sublustri splendet amictu, Cum succincta jacit calamos, Latonia Virgo est: Cum subnixa sedet solio, . Plutonia conjux. *Latonia autem Diana, eo quod Latonia* (leg. Latonæ) *fuerit filia: Cererem, id est terram, à creandis frugibus asserunt dictam, appellantes eam nominibus pluribus. Dicunt etiam eam & Opem, quod opere melior fiat terra: Proserpinam, quod ex eâ proserpant fruges. Vestam, quod herbis vel variis vestita sit rebus, vel à vi suâ stando.* Versus illos, *sublustri splendet* &c. ex Prudentii Lib. I. contra Symmach. esse depromptos, ostendi in dissertatione de Hygino. Quod ait Cererem à creandis frugibus esse dictam, id puto à librariis esse inquinatum. Emendo, *à gerendis frugibus.* Julius Firmicus: *Terram ipsam Cererem nominant, nomen hoc a ferendis frugibus mutuatum.* Correxerat in libro Gœsiano *gerendis* Scriverius: quod rectum videtur, cum *Ceres* dicatur quasi *Geres*, ut est apud Ciceronem. Sed pro *mutuatum* reponendum etiam *mutuatam* puto. Verum hæc dum scribo, video ad illa Virgil. I. Georg. vers. 7. *Liber & alma Ceres* &c. annotatum esse à Probo: *Hoc loco vult intelligi Lunam Cererem à creando dictam, quia maturet fruges;* ut forsan ex Isidoro Firmicus sit emendandus, & ei restituendum, *nomen hoc à creandis frugibus mutuatam.* Videtur sua partim hausisse Isidorus ex Scholiaste Germani, apud quem ista invenio pag. 186. Edit. Micyll. *Lunam gentiles Dianam, germanam Solis, quem Apollinem nuncupabant, fuisse dixerunt, & sicut à sole spiritum, ita se à lunâ corpus accipere arbitrabantur. Dicebant enim* (leg. etiam) *eam viarum præsidem & virginem, eo quod in viâ nihil pariat. Idcirco igitur ambo sagittas habere dicuntur, quod ipsa duo sidera de cœlo radios usque ad terram emittant: ideo faces, quia luna illuminat, sol & illuminat & exurit. Ideo bigam luna dicitur habere, sive propter velocitatem, sive pro eo, quod nocte & die appareat. Ideo unum equum album & alium nigrum dicitur habere, eo quod hieme & æstate plus luceat, quam vere & autumno. Diana autem Luna dicta est, quasi Diane* (leg. Duana) *eo quod die ac nocte apparet. Ipsa & Luna eo quod luceat, & Trivia eo quod tribus fungatur figuris* (leg. fingatur figuris) *de quâ Virgilius ait:* Tria Virginis ora Dianæ. *Nam eadem Luna, eadem Diana, eadem Proserpina vocatur, id est, cœlestis, terrestris, & infernalis. De qua quidam:* Denique cum luna est sublustri splendet amictu: Cum succincta jacet calamis &c. Leg. *succincta jacit calamos.* In præcedentibus repone, *quod via nihil parit*, ex Isidoro, immo Augustino C. D. Lib. VII. cap. 16. *Apollinem*, inquit, *quamvis divinatorem & medicum velint, tamen ut in aliquâ parte mundi statuerent, ipsum etiam solem esse dixerunt: Dianamque germanam ejus similiter lunam & viarum præsidem. Unde virginem volunt, quod via nihil pariat* &c. Schol. Theocrit. ad Eidyll. II. vers. 12. Τᾷ δ' Ἄρτεμι χθονίᾳ, ἃ Ζήτ, ταύτῃ Ἑκάτην διαφέρουσαν ἰσχύι ϗ μεγέθει. ἣν ὑπὸ γῆν τιμωρεῖται ὑπὸ τ πατρὸς φασὶ Περσεφόνην αὐαζήτησιν. Καὶ νῦν Ἄρτεμις καλεῖται, ϗ φύλαξ, ϗ δᾳδοῦχ☉, ϗ φωσφόρ☉, ϗ χθονία. In triviis cultam eam ait Schol. Aristoph. ad Plut. Act. II. sc. 5. διὰ τὸ τὴν αὐτὴν Σελήνην ϗ Ἄρτεμιδα ϗ Ἑκάτην καλεῖσθαι. Schol. Horat. Lib. III. od. 28. LATONAM. *Dianam: est enim trinominis, Luna, Diana, Proserpina.* Sed falsum Latonam esse Dianam.

Nereidum: b & chori nympharum, ſylvarum, montium, fontium & marium, cum choris & Satyrorum cornutorum, qui dii dicebantur agrorum. Et navicula poſt cervos cum homine navigante & velificante in mari erat figurata.

VIII. *De*

b *Et chori Nympharum*] Niſi ſcripſit, *id eſt chori* &c. Deleri iſta debent, ut gloſſemata, quibus explicare ſciolus aliquis voluerit, quæ eſſent *Dryades*, *Hamadryades* &c. Sed pro *Dryades* reponendum forſan *Oreades*, quia Nympharum montium meminit gloſſator ille; quæ Oreades ſunt: niſi dicendum eſt ex imperitiâ ſcriptoris ortum, ut Dryades dicantur Nymphæ montium. Iſidorus certè errat, cum ſcribit Orig. Lib. VIII. cap. II. *Nympharum apud Gentiles varia ſunt vocabula. Nymphas quippe montium Oreades dicunt: ſylvarum, Dryades: fontium, Hamadryades: camporum, Naiades: maris, Nereides.* Rectius Servius ad Eclog. Virg X. vers. 62. *Jam neque Hamadryades*] *Nymphæ, quæ cum arboribus & naſcuntur & pereunt,* ἀπὸ τοῦ ἅμα καὶ τοῦ δρυὸς, *qualis fuit illa, quam Eriſichthon occidit: qui cum arborem incideret, & vox inde erupit & ſanguis, ſicut docet Ovidius. Dryades vero ſunt, quæ inter arbores habitant. Oreades, quæ in montibus. Sanè ab ovibus Nymphæ Peribelides* (leg. perimelides;) *à fluminibus Naiades; à pratis Limoniades; ab alimoniâ infantium Curotrofæ nominantur.* Cæterum, ut à δρῦς Nymphæ dictæ ſunt Dryades & Hamadryades, ita à μῆλον *pomus*, *Epimelidas & Hamamelidas* dictas voluere nonnulli. Verum Scholiaſtes Homeri à μῆλον *ovis* cum Servio dictas eas cenſet, cum ait ad Iliad. Υ. vers. 8. Αἱ τὰ ἄλση κατοικοῦσαι Νύμφαι ἀλσηΐδες καλοῦνται. αἱ δὲ ἐπὶ τῶν δένδρων ἁμαδρυάδες. αἱ δὲ τὰ νάματα τῶν ὑδάτων, ναΐδες καὶ ὑδριάδες. Καὶ τούτων αἱ μὲν κρηνίδες, αἱ δὲ ἐπιποταμίδες. αἱ δὲ ἐπὶ τῶν βοσκημάτων, ἐπιμηλίδες. αἱ δὲ ἐπὶ τῶν ὀρῶν, ὀρεστιάδες, καὶ ὅσαι τοιαῦται ὀνομάζονται. ὁμοίως δὲ ἐπὶ τῶν ἑλῶν, ἑλεονόμοι. Leg. ἑλειονόμοι. Advertit me, quod fluentorum Nymphas *Hydriades* vocat; atque adeo ſuſpicor in loco Iſidori modo laudato pro *fontium*, *Hamadryades*, reponendum eſſe, *fontium*, *Hydriades*. Certè aptius, immo verius foret. De Epimelidibus locus eſt conſpectus apud Antonin. Liberal. cap. 31. Ὡς κῦρος τὸ τέμενος ὑπάρχειν φησὶ Ἐπιμηλίδας Νύμφας, εἶπεν. οἱ δ' ἄφρονες, νικώσαμεν δώσοντο δίκην. Καὶ οἱ παῖδες ἵσταντο ἑστήκεσαν παρὰ τὸ ἱερὸν τῶν νυμφῶν, ἐφύοντο δένδρα. Καὶ ἔτι νῦν ἀκούεται φωνὴ νύκτωρ ἐκ τῶν ὕλων, οἷα θρηνούντων. ὁ δὲ τόπος ὀνομάζεται νυμφῶν τε καὶ παίδων. Defecta eſſe poſtrema verba, & excidiſſe particulam ἀπὸ vel ἐπὶ cenſet Vir Cl. legitque, ὀνομάζεται ἀπὸ νυμφῶν &c. At nihil opus eſſe iſtâ præpoſitione ut ſcripſi antehac, ita adhuc pertendo. Senſus eſt, ὁ δὲ τόπος ὀνομάζεται νυμφῶν τε καὶ παίδων τόπος. planè ut paullo ante, τὸ σύμπαν ἔθνος ὀνόμασαν Ἰαπύγων ſc. ἔθνος. Geminus in Phænom. pag. 45. Οἱ δὲ ἐν οἴκῳ τῷ ἀστρῷ χειρὶ τοῦ Περσέως κείμενοι ἀστέρες γοργόνης καλοῦνται. Scil. ἀστέρες. Schol. Theocrit. Eidyll. A. verſ. 123. Λυκαίης] ἀπὸ τοῦ Λυκαίου φησὶ χωρίου, πολυμερῶς καλλιστεῦς, εἰς ὃ ἐλθοῦσαν τὴν Λυκάονος θυγατέρα Καλλιστὼ ἄρκτον νόσον, ὑπὸ Ἑρμοῦ τραφῆναι &c. Loquuntur ita & Latini interdum. Nepos Ageſil. cap. 8. *Cum veniſſet in portum, qui Menelai vocatur.* Auctor vitæ Apollinaris pag. 134. Ed. Laz. *Ad urbem quæ vocatur Ravennatum.* Curt. Lib. III. 3. *Equus eximiæ magnitudinis, quem Solis appellabant.* Lactant. ad Stat pag. 121. Ed. Tiliobr. *Fontem efficit, qui Hippocrenes dicitur.* Sed ibi *Hippocrene* repoſuerim. Lactant. Argum. Ovid. Met. fab. 50. *Inſulam Tiberis ingreſſus eſt, ibique ſe occuluit: qui locus draconis vocatur.* Vet. Interpr. Cant. Salom. *Oculi tui columbarum.* Sc. oculi. Victor. Illuſtr. cap. 7. *Unde illæ foſſæ Quiritium ſunt dictæ.*

Ad

VIII. *De Minerva.*

Minerva dea ſapientiæ ex cerebro Jovis nata; quæ alio nomine Pallas dicta eſt. Hæc enim pingebatur à poetis in ſimilitudinem unius dominæ armatæ lorica, & gladio accinctæ; [a] cujus caput viri decinctum circum erat, ipſamque caſſis cum criſta deſuper detegebat. ipſa autem lanceam tenebat in dextra: in ſiniſtra vero [b] ſcutum cryſtallinum habebat, quod caput Gorgonis à cervice ſerpentibus monſtroſe continebat. Hæc igitur oculos habebat [c] ſplendidos: triplici colore pallium induebat, diſtinctum aureo, purpureo & cœleſti. Juxta ſe habebat olivam viridem pictam: deſuper avem, quæ dicitur noctua, volitantem.

IX. *De*

Ad CAP. VIII.

a *Cujus caput vi decinctum erat*] Barthio, poſtquam varias tentavit emendationes, maximè tandem hæc veriſimilis videtur ad Stat. Tom. II. pag. 403. *Cujus caput Gryphis & Sphinge cinctum erat.* Quam firmari conjecturam à Pauſaniâ in Atticis cenſet, cum ait: *In galeæ cono eminet Sphinx; utramque galeæ partem gryphes tenent.* Ego ἐπέχω. Sed *tegebat* omnino legendum pro *detegebat.*

b *Scutum cryſtallinum*] Atqui ægis erat, hoc eſt, ſcutum confectum è pelle capræ Amalıheæ ut eſt apud Schol. Homer. ad Iliad. O. vers. 318. Id geſtatum prius à Jove in bello adverſus Titanes; deinde ab eo Minervæ donatum, ſi fabulis credimus. Verum ægis lorica potius, quam ſcutum fuit. Servius ad illa Virgil. Æn. VIII. 435. *Ægidaque horrificam*] *Ægis propriè munimentum pectoris æreum, habens in medio Gorgonis caput: quod munimentum ſi in pectore numinis fuerit, ægis vocatur: Si in pectore hominis, ſicut in antiquis imperatorum ſtatuis videmus, lorica dicitur.* Iſidor. Orig. Lib. VIII. II. *Eam* (Minervam) *artem & rationem interpretantur, quia ſine ratione nihil poteſt contineri. Quæ ratio quia ex ſolo animo naſcitur, animumque putant eſſe in capite & cerebro; ideo eam dicunt de capite Jovis eſſe natam, quia ſenſus ſapientis, qui invenit omnia, in capite eſt. In cujus pectore ideo caput Gorgonis fingitur, quod illic eſt omnis prudentia, quæ confundit alios & imperitos ac ſaxeos comprobat: quod & in antiquis imperatorum ſtatuis cernimus in medio pectore lorica,* (fort. loricam) *propter inſinuandam ſapientiam & virtutem.* Cryſtallinum ſcutum infra cap. 20. etiam Perſeo tribuit: ſed id Minerva Perſeo commodaverat. Videtur Albricus in Minervæ imagine formandâ ſecutus Capellam Præfat. Lib. VI. *Hinc nam tergemina rutilant de vertice criſtæ, Quod dux ſanguineo præſulque coruſca duello: Vel tibi quod fulget rapiturque triangulus ignis. Hinc tibi dant clypeum, ſapientia quod regat orbem: Vel rationis opem, quod ſpumea prælia poſcant. Haſta etiam vibrans penetrabile monſtrat acumen: Lymphaſcum magis eſt, & ſcutum circulus ambit. Hinc jam vernicomæ frondent tibi munera olivæ: Artes cura vigil per te quod diſcat olivo. Glaucam dant volucrem, quod lumine concolor igni es. Tuque ignis flos es, cluis & γλαυκῶπις Ἀθήνη. An mage noctivida tibi traditur alitis uſus: Quod vigil inſomnes ducat ſollertia curas? Pectore ſaxificam dicunt horrere Meduſam, Quod pavidum ſtupidet ſapiens ſollertia vulgus.* Vides etiam in hac deſcriptione ſcutum ab ægide diſtingui.

c *Splendidos triplici colore*] Mutanda

IX. *De Pane.*

[a]Pan ab antiquis diebus fuit deus naturæ, & in similitudinem naturæ universalis fuit ab eis taliter figuratus. Pingebatur homo cornutus cum facie rubicunda: in cujus pectore stellarum plurium erat forma. Pellis ejus in parte pingebatur stellata: femora autem habebat [b]denudata cum herbis & arboribus prodeuntibus ex ea: & in ore ejus fistulam septem calamorum tenebat, quam digitis pulsare videbatur. Pedes quoque & crura caprina habebat. Cum Amore vero pingebatur luctam habuisse, qui ab ipso Pane victus erat; ideoque idem Amor juxta eum, quasi ad terram prostratus, jacebat.

X. *De*

est distinctio: *oculos habebat splendidos. Triplici colore* &c. Vidit & Barthius id Comment. in Stat. pag. 654. Tom. II. Cæterum cum quinque apud Veteres celebrentur Minervæ, quænam ex illis bellatrix ista fuerit, non convenit inter eos. Saturno editam fuisse ait Firmicus in de E. P. R. pag. 20. Ed. Leid. At Jovis filiam facit Ampelius cap. 9. ubi non unâ mendâ inquinatus est. *Tertia* (Minerva) inquit, *Jovis filia, quæ fecillis rebus se exercuit.* Leg. *bellicis rebus. Quarta, Solis filia, quadrigas junxit.* Repone, *quæ quadrigas. Quinta Pallantis & Titanides filia.* Firmicus habet: *Quinta Pallante patre & Tritonide matre orta est.* Ita edidit Wouwerius: sed antiquitus cusi *Titanide*; quod haut scio an rectè ille mutaverit. Schol. Stat. p. 22. ed. Tiliobr. *Sic a Titan Titanis dicitur, quemadmodum Phœbus & Phœbe.*

Ad CAP. IX.

a *Pan ab antiquis diebus* &c.] Fort. *Pan ab antiquis gentibus fuit* &c. Sequitur enim *ab eis* &c.

b *Denudata cum herbis* &c.] Emaculari jubet Barthius ad Stat. Tom. I. p. 220. *Denudatâ cute, herbis & arboribus pro eâ enatis. Extra & in ore fistulam septem calamorum* &c. Existimem hæc de Pane ex Servio hausisse Albricum certe gemina his prorsus sunt, quæ ille scribit in Eclog. II. Virgil. vers. 31. *Pan deus est rusticus, in naturæ similitudinem formatus. Unde & Pan dictus est, id est omne: habet enim cornua in radiorum solis & cornuum Lunæ similitudinem: rubet ejus facies, ad ætheris imitationem: in pectore nebridem habet stellatam. ad stellarum imaginem. Pars ejus inferior hispida est propter arbores, virgulta, feras. Caprinos pedes habet, ut ostendat terræ soliditatem. Fistulam septem calamorum habet, propter harmoniam cœli, in quâ septem soni sunt, ut diximus in Æneide, septem discrimina vocum.* Καλαύροπα *habet, id est pedum, hoc est baculum recurvum, propter annum, qui in se recurrit, quia hic totius naturæ deus est. Poetis fingitur cum Amore luctatus, & ab eo victus; quia, ut legimus,* Omnia vincit amor. Idem ad Æn. VI. vers. 775. *Castrum Inui, id est Panos, qui illic colitur. Inus* (leg. *Innus*) *autem Latinè appellatur, Græcè Pan. Item* ἐφιάλτης *Græcè, Latinè incubo. Idem Faunus, idem Fatuus, Fatuellus. Dicitur Inus ab incundo passim cum omnibus animalibus: unde & incubo dicitur.* Servium exscripsit Isidor. Orig. Lib. VIII. cap. II. *Pan dicunt Græci, Latini Sylvanum, deum rusticorum, quem in naturæ similitudinem formaverunt; unde Pan dictus est, id est omne* &c. quæ apud ipsum videsis. Corruptus est idem Isidorus cum sub finem capitis ejusdem ait: *Pilosi, qui Græcè panica, Latinè incubi appellantur, sive inivi ab incun-*

X. De Plutone.

Pluto Saturni filius, dictus est ab antiquis [a] deus inferorum & regnorum, terrarum, & animarum juste decedentium. Credebant enim antiqui, [b] omnes animas ad inferos descendere, ibique cum Plutone [c] in caligine perpetua remanere. Quapropter ipsi Plutoni, id est, inferno, vel ipsi virtuti divinæ inferna gubernanti talem imaginem depinxerunt, quem & tenebrarum principem esse voluerunt. Erat enim imago ejus homo terribilis in solio sulphureo sedens, [d] sceptrum regni in manu tenens dextra; sinistra animam constringens. cui tricipitem Cerberum sub pedibus collocabant, & juxta se tres Harpyias habebat. De throno autem ejus sulphureo quatuor flumina manabant, quæ scilicet Lethen, Cocytum, Phlegetontem, & Acherontem appellabant, & Stygem paludem juxta flumina assignabant. Juxta Plutonem inferorum regina Proserpina sedebat cum facie fusca & terribili, quæ Plutoni conjugi à sinistris assidebat.

[e] Erant

do passim cum animalibus: unde & incubi appellantur ab incumbendo, hoc est stuprando. Pro *inivi* repone *Inui*, pro *Panita* autem *Panisci*. Πανίσκος diminutivum est à Πάν. Gloss. Labb. Πάν, ὁ δαίμων, *Incubus*, *Silvanus*, *Silbanus*. Πάν, θεὸς ὑλαῖος, *Silvanus*, *Faunus*, *Incibus*. Leg. *Incubus*.

Ad CAP. X.

a *Deus inferorum & regnorum*] Cur regnorum? an quia superior terræ pars, in quâ regna, subjecta Plutoni? *Sceptrum quoque in manu gestat. quod regna solis competant terris*, ait Fulgent. Myth. Lib. 1. cap. 4. Vide quæ ibi annoto. Verum satius est forsan, ut τὸ & deleamus.

b *Omnes animas ad inferos descendere*] Hinc ἔρχεσθαι εἰς ἀΐδην dicuntur qui moriuntur. Pallad. Anthol. Lib. 11. Sect. XLVII. 30. Γεννηθεὶς δ' ὀπίσω ἔρχεαι εἰς ἀΐδην. Βαδίζειν εἰς ἅδου δόμους apud Eurip. Alcest. vers. 25. Δῦναι δόμον ἄϊδος εἴσω apud Homer. Iliad. Γ. vers. 323. Κατέρχεσθαι εἰς ἅδου in Symbolo Apostolico, ut anima Christi delata innuatur in sinum Abrahæ. Nam beatorum alius, alius damnatorum ἅδης. Tartarus hic, ille Paradisus. Sed hac de re cum alii complures multa, tum inter illos nonnulla etiam dignissima lectu congessit Colomesius κειμηλ. Literar. cap. 28. quæ transscribere nihil attinet.

c *In caligine perpetuâ*] Josephus in libro adversus Græcos: Ὁ ἅδης τόπος ἐν τῇ κτίσει ἀκατασκεύαστος, χωρίον ὑπόγειον, ἐν ᾧ φῶς κόσμου οὐκ ἐπιλάμπει.

d *Sceptrum regni*] Sceptrum Erebi Barth. ad Stat. Tom. 1. pag. 309. *Sceptrum trabale* ei tribuit Claudian. R. P. Lib. 11. vers. 172. *Non tulit ille moras, indignatusque trabali Saxa ferit sceptro. Sceptra immania* Lib. 1. vers. 79. *Ipse rudi fultus solio, nigraque verendus Majestate sedet: squalent immania fœdo Sceptra situ.* Vulgatam scripturam defendit quod sequitur cap. 9. *Sceptrum regium tenens in dextrâ ejus*, Cap. 16. *Tridentem pro sceptro regio manu tenens.*

[e] Erant autem Furiæ tres horribiles, venenatis serpentibus crinitæ. quæ homines furere faciebant, quæ Alecto, Tisiphone, & Megæra dicebantur. [f] Parcæ seu fata, sic dictæ [g] per antiphrasin, eo quod nemini parcant, tres erant [h] domicilæ sorores: quarum una tenebat colum, & nebat, altera filum volvebat, tertia illud rumpebat: & istæ, Clotho, Lachesis, & Atropos vocabantur. Harpyiæ vero aves erant rapacissimæ, cum facie virginea; quæ Aello, Ocypete, & Celæno vocabantur.

XI. *De Junone.*

Juno posita est in similitudinem aëris. Antiqui enim ipsam Jovis, id est, ignis uxorem & sororem dixerunt, Iridem & Nymphas eidem attribuerunt. cujus imago taliter pingebatur. Erat enim fœmina in throno sedens, sceptrum regium tenens [a] in dextra ejus, caput nubes tene-

e *Erant autem*] Barth. ad Stat. Tom. III. p. 1302. emendat, *erant ante eum* h. e. serviebant, apparebant illi. Fulgent. Lib. I. cap. 6. *Plutoni etiam Furias deservire dicunt.* Sed præter hoc firmat & illud conjecturam ejus, quod supr. cap. 5. dixit Albricus: *Et coram ipsâ astabant juvenculæ nudæ* &c. Isidorus Orig. Lib. VIII. cap. 11. *Ajunt & tres furias fœminas crinitas serpentibus, propter tres effectus* (leg. affectus) *qui in animis hominum multas perturbationes gignunt, & interdum ita cogunt delinquere, ut nec famæ nec periculi sui respectum habere permittant: Ira, quæ vindictam cupit: cupiditas quæ desiderat opes: libido, quæ appetit voluptates.*

f *Parcæ seu fata*] Easdem esse Parcas & fata ostendimus ad Fulgent. Lib. I. cap. 7. Locis ibi adductis addi & ille Apulei debet Lib. XI. Metam. *Quin depulsis vitæ procellis salutarem porrigas dextram, quâ Fatorum etiam inextricabiliter retractas licia.*

g *Per antiphrasin*] Ita multi veterum docuere. Isidorus: *Parcas dicunt κατ' ἀντίφρασιν appellatas, quod minime parcant: quas tres esse voluerunt; unam, quæ vitam hominis ordiatur; alteram, quæ contexat; tertiam, quæ rumpat.*

h *Domicilæ sorores*] *Domnicellæ* emendat alicubi Barthius. Scio à *domna* non malè posse formari *domnicella*. Sed heic tamen malim *domicellæ*, de quo Vossius in de Vitt. Serm. Lib. III. cap. 10. quanquam corruptum τὸ *domicella* existimo ex *domnicella*. Nempe à *domna*, *domnula*, & inde *domnicula* ac *domnicella*, sed corruptè *domicella*. Salvian. in Epist. pag. 294. Edit. Pith. *Advolvor vestris, ô parentes carissimi, pedibus ego vestra Palladia, vestra gracula, vestra domnula.* Quinam scriptores voce *domnus*, unde *domna*, usi sint, docebit te Barthius Adversar. Lib. XXIX. cap. 19. Addere nos locis ab eo observatis non pauca alia possemus, si operæ esset pretium. Nunc tantum moneo pro voce illâ *domnus*. quam vett. edd. & excerpta Vet. cod. quæ penes me sunt, agnoscunt, in epistolis Athalarici, quæ apud Cassiodor. Lib. VIII. Var. nona & decima sunt, suppositum perperam *dominus* à Brosseo. Etiam *domnus* dignitatis vocabulum, & *domna* interdum ὄνομα κύριον; de quibus Spanhem. in de Numm. Præstant. pag. 627.

Ad CAP. XI.

a *In dextra ejus, caput* &c.] Scio *ejus*

nebant opertum supra diadema, quod capite gestabat, cui & Iris sociata erat, quæ ipsam per circuitum cingebat: nunciamque Junonis Iridem [b] populi appellabant. Ideo juxta ipsam Iridem ancillam paratam ad obsequium dominæ figurabant. Pavones autem ante pedes ejus [c] lambebant: [d] qui à dextris & à sinistris dominæ stabant, avesque Junonis specialiter vocabantur. Mulier erat filiam pariens, quia ipsa Juno partubus præesse dicebatur. quæ & [e] Mercurium dicitur lactasse.

XII. *De Cybele.*

Cybele mater deorum, fuit dicta terra: quam & deos genuisse dixerunt veteres, & gigantes. cui antiqui philosophi talem imaginem depinxerunt. Erat enim virgo fœmina in curru sedens: lapidibus pretiosis, & metallorum diversorum varietate vestita. [a] Itaque mater deorum extitit, & gigantum. Irata enim Terra contra deos, Titanas dicitur parturisse. [b] Erantque gigantes pedibus ser-

ejus pro *suâ* satis dici Latinè, quanquam Latinitas ab hoc scriptore exigi non debet: puto tamen heic incisum ante τὸ *ejus* collocandum. Etiam in versu illo Horat. Lib. 1. od. 10. *Mercuri facunde, nepos Atlantis*, rectius videtur comma collocari ante τὸ *facunde*, ut ad τὸ *nepos* referatur. Consulat quisque apres suas. Verum instr. quoque cap. XIV. *In manu ejus dextrâ habebat clavem.* pro *in suâ*.

b *Populi appellabant*] Ita rescripsi pro *populis*; nisi tu *populus* mavis. Vetus interpres Siracidæ. cap. LI. vers. 19. *Omnis populus properaverunt.* Luc. cap. XXVIII. vers. 1. *Et surgens omnis multitudo eorum duxerunt illum ad Pilatum.*

c *Lambebant*] Pavones lambere non possunt. Credo scripsisse Albricum *ambulabant*.

d *Qui à dextris*] Ita reposui pro *quia à dextris*; quod turbat sententiam. Perperam literam A geminaverat librarius. Contra apud Justin. Lib. 11. cap. 6. quod A sequeretur, malè eandem literam à fine vocis esse rejectam suspicor: *Frumenti satio apud Eleusin à Triptolemo reperta est.* Puto scriptum fuisse *Eleusina*, Ἐλευσῖνα. Sanè Lib. V. cap. 10. habes, *Emigrare Eleusina.* Et, *Eleusina migrare.*

e *Mercurium dicitur lactasse*] Vide Hygin. Astron. Lib. II. cap. 43. & quæ ibi annotavi: nec non Amplissi. Cuper. in Harpocrate suo pag. 8.

Ad CAP. XII.

a *Itaque mater deorum*] Totat eaque *mater deorum.* Si mater deorum, cur virgo dicitur? Causam dicat Isidorus: *Eandem Vestam & ignem esse perhibent, quia terram ignem habere non dubium est, ut ex Ætna Vulcanoque* (leg. *Vesuvioque*) *datur intelligi. Et ideo virginem putant, quia ignis inviolabile sit elementum, nihilque nasci possit ex eo; quippe qui omnia, quæ arripuerit, absumat. Ovidius in Fastis: Nec tu aliud Vestam, quam vivam intellige flammam; Nataque de flammâ corpora nuda* (leg. *nulla*) *vides.*

b *Erantque gigantes*] Non distinguit à Gigantibus Titanas: quod tamen alii faciunt. Servius ad Æn. VI. vers. 580. *Titanas contra Saturnum* (Terra) *genuit; Gigantes postea contra Jovem. Et* se-

ſerpentinis: de quibus fuit unus Titan, qui etiam Sol dicitur. Sed quia iſte contra deos nihil fecit, ſicut alii fratres, ideo aliis detruſis, hic ſolus in ſua deitate permanſit. Currus autem Cybeles [c] à leonibus trahitur, coronamque turritam in capite geſtare dicitur. Pingitur juxta eam in curru [d] Atys puer nudus, quem illa amaſſe dicitur, & [e] nimio zelo caſtraſſe: & ſic illi virilia pingitur amputare.

XIII. *De Æolo.*

Æolus autem in deorum numero computatus, & qui ventorum deus dictus eſt. cujus talis erat imago depicta. Stabat enim in antro, linea veſte indutus & præcin-

ferunt fabulæ Titanes ab irata contra deos Terrâ ad ejus ultionem creatos; unde & Titanes dicti ſunt ἀπὸ τῆς τίσεως, id eſt, ab ultione. De his autem ſolus Sol abſtinuiſſe narratur ab injuriâ numinum; unde & cœlum meruit. Adde his, quæ dixi ad Hyg. Mythol. pag. 3.

c *A leonibus trahitur*] In quos Atalanta & Hippomanes transformati dicuntur. Vide Hygin. Myth. cap. 185. Servius ad Æn. III. vers. 113. *Ideo autem mater deûm curru vehi dicitur, quia ipſa eſt terra, quæ pendet in aere. Ideo ſuſtinetur rotis, quia mundus rotatur & volubilis eſt. Ideo ei ſubjuguntur leones, ut oſtendatur maternam pietatem totum poſſe ſuperare. Ideo Corybantes ejus miniſtri cum ſtrictis gladiis eſſe finguntur, ut ſignificetur omnes pro terrâ ſuâ debere pugnare. Quod autem turritam geſtat coronam, oſtendit ſuperpoſitas terræ eſſe civitates, quas inſignitas turribus conſtat. Hanc eandem Eram appellari, hoc eſt dominam, tradunt.* Scrib. *Heram.* Catull. carm. 64. *Dea, magna dea, Cybele, Dindymi dea, domina, Procul à meâ tuus ſit furor omnis, hera, domo.* Iſidorus, exſcriptor aliorum perpetuus, etiam heic Servium compilavit Lib. VIII. Orig. cap. 11. *Eandem Tellurem & magnam matrem fingunt, turritam cum tympano & gallo & ſtrepitu cymbalorum. Matrem vocant, quod plurima pariat; magnam, quod cibum gignat: almam, quia univerſa animalia fructibus ſuis alit. Eſt enim alimentorum nutrix terra. Quod ſimulacrum ejus cum clavi fingitur, quia tellus hieme clauditur, vere aperitur, ut fruges naſcantur. Quod tympanum habet, ſignificari volunt orbem terræ. Quod curru vehitur, dicitur quia ipſa eſt terra, quæ pendet in aere. Quod ſuſtinetur rotis, quia mundus rotatur & volubilis eſt. Quod leones illi ſubjiciunt manſuetos, ut oſtendant nullum genus eſſe terræ tam ferum, quod non ſubigi poſſit aut ſuperari ab eâ. Quod in capite turritam geſtat coronam, oſtendit ſuperpoſitas terræ civitates, quaſi inſignitas turribus conſtare* &c. quæ ibi legere potes. Hauſta iſta fabulæ illius explicatio ex Lucretii Lib. II. quem conferre erit operæ pretium.

d *Atys puer nudus*] Braccatus exhibetur apud Laurentium Pignorium in magnæ matris Initiis, nec non cum pileo Phrygio, ut & in nummo apud Illuſtr. Spanhem. in de Numm. Præſt. pag. 625.

e *Nimio zelo caſtraſſe*] Auguſtin. C. D. Lib. VI. cap. 7. *Atys pulcher adoleſcens ab eâ dilectus & muliebri zelo abſciſſus.* Fulgent. Lib. III. cap. 5. *Tantum enim zeli ſuccenſa anus invidioſa flagravit, quæ nec ſuis utilitatibus furioſa pepererit, ut unde fructum ſperabat libidinis, illud veterana ſuccideret meretrix.* Ad quem locum plura huc pertinentia à me dicta invenies.

Ad

cinctus, tenens sub pedibus [a] flabra, instrumenta fabrilia. In manu autem utrraque tenebat cornua: quæ ori admovens, ea [b] sufflare, & ab unoquoque cornuum sex ventos emittere videbatur. Et quia [c] Juno ei regnum dedisse fingebatur, à dextris ei Juno stans septa nube, ejus capiti coronam imponebat. A sinistra vero ejus [d] Nympha seminuda in aqua, quam ei conjugem eadem Juno dicitur dedisse.

XIV. *De Iano.*

Ianus vero in deorum numerum acceptus est: [a] cui omnis rei initium & finem tribuebant. Hic autem taliter figurabatur. Erat [b] rex homo, sedens in throno fulgenti radiis circumquaque, [c] qui duas facies habebat: qua-

Ad CAP. XIII.

a *Flabra, instrumenta fabrilia*] Duæ postremæ voces videntur à glossâ esse ejus, qui per flabra heic flabella esse intelligenda innuere voluerit. Gloss. Labb. *Flabrum*, φύσημα. Σπῖναξ. *Flabellum*, ῥιπίδιον, Σπιναύλιον, ῥιπίς. Sed qui castigatius loquuntur *flabra* pro ventis ponunt. Virgil. Georg. II. 293. *Ergo non hiemes illam, non flabra, neque imbres* &c.

b *Sufflabat*] Rectius foret, *inflabat*. Virgil. Ecl. v. vers. 2. *Tu calamos inflare leves* &c. Vel *afflabat*. Auson. Parent. XI. *Spiritus afflatis quod fugit è calamis*; nisi & ibi *inflatis* legendum est.

c *Juno ei regnum dedisse fingebatur*] Unde ipse ad Junonem Æneid. I. vers. 82. *Tu mihi, quodcunque hoc regni, tu sceptra Jovemque Concilias.* Ubi Servius: *Redit ad Physicam rationem. Nam motus aeris, idest Junonis, ventos creat, quibus Æolus praeest.*

d *Nympha*] Deiopeia forte, de quâ Virgil. Æn. I. vers. 76. ad quem Servius: *Non sine ratione dicitur Juno Nymphas sua potestate retinere. Ipsa est enim aer, de quo nubes creantur; ut est.* Atque in nubem cogitur aer. *Ex quibus aquæ, quas Nymphas esse non est dubium. Ideo autem Nympham Æolo pollicetur, quia ventorum rex est, qui aquæ motu creantur.*

Ad CAP. XIV.

a *Cui omnis rei initium & finem tribuebant*] Atqui initia rerum ad Ianum, fines vero ad Terminum pertinere dixerunt. Vide Augustin. C. D. Lib. III. cap. 7.

b *Erat rex homo*] Vel τὸ *rex* delendum, vel post *homo* collocandum, ut sit dictum, quemadmodum αἰθέριος βασιλεὺς apud Græcos.

c *Qui duas facies habebat*] Augustin. C. D. Lib. VII. cap. 4. de Iano loquens: *Sed isti in cultu deorum omnis dedecoris appetitores, cujus vitam minus turpem invenerunt, eum simulacri monstruosâ deformitate turpaverunt, nunc eum bifrontem, nunc etiam quadrifrontem tanquam geminum facientes.* Cur autem bifrons & quadrifrons fingatur idem docet ejusdem libri cap. 8. Ubi inter alia habes: *Cum vero eum faciunt quadrifrontem, & Ianum geminum appellant, ad quatuor mundi partes hoc interpretantur.* Sed Florus Lib. I. cap. 2. & Victor Illustr. cap. 3. *Ianum geminum* simpliciter pro bifronte posuisse videntur; neque enim quatuor frontes Numæ Ianus habuit, sed duas tantum. Doceo ex Servio ad Æn. illa VII. vers. 607. Sunt geminæ belli portæ. *Sacrarium hoc*, inquit, *Numa Pompilius fecerat circa imum Argiletum juxta theatrum Marcelli; quod fuit in duo-*

fu

quarum una ante se, altera post se respiciebat. Juxta illum quoque erat templum, & in manu ejus dextra [d] habebat clavem, qua templum ipsum aperire se monstrabat. In sinistra vero habebat baculum, quo saxum percutere, & ex illo aquam producere videbatur.

XV. *De Vulcano.*

Vulcanus deus ignium, [a] pingebatur similitudine fabri deformis, & claudi, [b] malleum in manu tenentis; & [c] deorum impulsu de cœlo in terram decidentis. Juxta eum plures dii eum irridentes pinguntur, qui eum de cœlo expellere figurantur. Ipse quoque sic expulsus, fulmina in terris Jovi parare dicebatur, quæ ad cœlum Jovis ipsius aquila deferebat. Ideoque juxta ipsum Vulcanum depicta erat officina, & aquila parata ad fulmina deferenda.

XVI. *De*

bus brevissimis templis: duobus autem propter Ianum bifrontem. Postea autem captis Phaleris, civitate Tusciæ, inventum est simulacrum Iani cum frontibus quatuor: propter quod in foro transitorio constitutum est illis (leg. illi) *sacrarium aliud, quod novimus hodieque quatuor portas habere. Ianum sane apud aliquos quadrifrontem esse non mirum est. Nam alii eum dici dominum volunt, in quo ortus est & occasus. Horatius,* Matutine pater, seu Iane libentius audis. *Alii anni totius, quem in quatuor tempora constat esse divisum.* Idem ad Æn. XII. 198. *Postquam Romulus & Titus Tatius in fœdera convenerunt, Iano simulacrum duplicis frontis effectum est, quasi ad imaginem duorum populorum. Legimus etiam Ianum quadrifrontem fuisse. Unde Martialis ait,* Et linguâ pariter locutus omni. Augustinum exscripsit Isidorus Orig. Lib. VIII. cap. 11. *Ianum dicunt quasi mundi vel cœli mensium januam: duas Iani facies faciunt propter orientem & occidentem. Cum vero faciunt eum quadrifrontem, & Ianum geminum appellant, ad quatuor mundi partes hoc referunt.*

d *Habebat clavem*] Arnob. Lib. VI. pag. 209. Ed. Leid. *Fronte Ianus ancipiti, ano dentata illa, quâ insignitus est, clavi.*

Ad CAP. XV.

a *Pingebatur similitudine*] Mallem, *in similitudine*, vel *in similitudinem*. Cap. 7. *Pingebatur in specie unius dominæ.* Cap. 8. *Pingebatur à poetis in similitudinem unius dominæ armatæ loricâ.* Cap. 17. *Depicta erat ipsa Vesta in formam virginis.*

b *Malleum in manu tenentis*] Arnob. Lib. VI. pag. 197. *Cum Pileo Vulcanus & malleo, manu liber sed dexterâ, & fabrili expeditione succinctus.* Nimirum ut medicina Æsculapio, ita fabrica sua Vulcano divinitatem peperit.

c *Deorum impulsu*] A Jove de cœlo præcipitatus fingitur. Unde ipse apud Homerum Iliad. A. Ἀργαλέος γὰρ Ὀλύμπιος ἀντιφέρεσθαι. Ἤδη γάρ με καὶ ἄλλοτ' ἀλεξέμεναι μεμαῶτα Ῥῖψε ποδὸς τεταγὼν ἀπὸ βηλοῦ θεσπεσίοιο. Ex illo casu claudus evasit. Firmicus *Ardet apud Octam Hercules, & Æsculapius alibi fulminatur; Vulcanus a patre præcipitatus pedem frangit.* Isidor. Orig. Lib. VIII. cap. 11. *Unde etiam Homerus dicit eum præcipitatum de aere in terras, quod omne fulmen de aere cadit. Idcirco autem Vulcanum de femore Junonis fingitur natus, quod fulmina de imo aere nascuntur. Claudus autem di-*

XVI. *De Neptuno.*

Neptunus deus aquarum, & præcipue maris, depingebatur ad modum cujusdam numinis mare gubernantis. Erat enim ejus imago, homo nudus in mari natans, ab umbilico [a] supra aquas eminens, & [b] tridentem pro sceptro regio manu tenens: quo saxum quoddam percutiens, æquor quoddam acerrimum producebat. De mari vero plurima flumina manare videbantur. Greges item illi Tritonum circa se è mari natantes prodibant, & regem æquoris honorabant. Sunt autem Tritones pisces, qui tubas ore portant, quibus intonare se ostendunt: ideo aliqui gentilium ipsos marina quædam monstra dicebant.

XVII. *De Vesta.*

Vesta [a] dea ignis, scilicet divini, in collegio deorum annumerabatur. Hanc [b] Jovis fuisse nutricem, & eum suo gremio sustentasse, antiqui dicebant: quam etiam taliter figurat pictura. Erat enim templum latum & spatiosum, cum ara in medio. circa quam ex utroque latere erat ignis accensus, qui perpetuo servabatur, quem extingui nullatenus fas erat. Et ideo ad hujuscemodi mysterium erant multæ Vestales virgines deputatæ, quæ & ipsæ ibidem depictæ ab utraque parte ignem fovere videban-

citur Vulcanus, quia per naturam nunquam est rectus ignis, sed quasi claudus ejusmodi speciem motumque habet. Ideo autem in fabrorum fornace eundem Vulcanum auctorem dicunt, quod sine igne nullum metalli genus fundi extendique potest.

Ad CAP. XVI.

a *Supra aquas imminens*] Correxi *eminens*, sensu id flagitante.

b *Tridentem*] Priap. carm. XIX. *Fulmina sub Jove sunt: Neptuni fuscina telum: Ense potens Mars est: hasta Minerva tua est.* Cur autem tridens Vulcano tribuatur, dictum ad Fulgent. Lib. I, cap. 3.

Ad CAP. XVII.

a *Dea ignis, scil. divini*] Servius ad illa Virgil. Æn. II. vers. 295: Vestamque potentem, Æternumque adytis effert penetralibus ignem. *Deam*, inquit, *ignis; quæ, ut supra dictum est, Terra est: quæ in medio mundi librata, nisi astet & ignem intra se habeat. Alii de igne divino hoc volunt dictum* &c. Pro *nisi astet* legerim *firma stet*. Firmicus vero in de E. P. R. pag. 19. *Vesta autem quid sit discite, ne putetis antiquum aliquid, aut cum summo terrore inventum. Ignis est domesticus, qui in focis quotidianis usibus servit.*

b *Jovis fuisse nutricem*] Ennius apud Lactant. Lib. I, cap. 14. *Jovem clam abscon-*

bantur. [c] Supra pinnaculum autem templi depicta erat ipsa Vesta, [d] in formam virginis, infantem ipsum Jovem suo sinu fovens.

XVIII. *De Orpheo.*

[a] Orpheus vir fuit magnus ingenio, & eloquio perfulgens, eruditissimus philosophiæ, & artium disciplinæ: qui homines irrationabiliter viventes, ex feris & immanibus fecit mites & mansuetos, & moribus composuit. Unde & bestias quasque, volucres, fluvios, saxa & arbores, citharæ sono dicitur movisse, qui & Eurydicen nympham eodem mulcens sono, in conjugem habuit: quam à serpente percussam & occisam, descendens ad inferos, citharæ sono dulcissimo Plutone placato, dicitur redemisse: ea lege, ne eam aversus respiceret, donec ultimum limen inferni excederet. Quam legem ut præteriit, uxorem retentam amisit. Iste igitur [b] in numerum deorum consecratus, taliter pingebatur. Erat homo [c] habitu philosophico, citharam manu pulsans. Ante eum erant

scendunt, dentque eum Vesta educandum. Infr. pro *ad hujuscemodi mysterium* leg. *ministerium.*

c *Supra pinnaculum*] Πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ Matth. cap. IV. vers. 5. *Pinnaculum templi* transtulit etiam vetus interpres. Ambros. in Luc. cap. IV. *Supra pinnam templi.*

d *In formam virginis*] Anus formam ei tribuit Artemidorus Lib. II. cap. 49. Παρθένος σεμνοῖς ἐλπίδα, ἢ Ἄρτεμιν, ἢ Ἀθηνᾶν. ἐλπίδα μετὰ γέλωτος, Ἄρτεμιν δὲ σωφρονεστέραν. Ἀθηνᾶν δὲ γοργὸν ἐμβλέπουσαν. Γυνὴ δὲ νέα τύχην. πρεσβύτης ἑστίαν. Ita Aldus edidit. Sed legendum. γυνὴ δὲ νέα τύχην. πρεσβύτις δὲ &c. Nec dubito quin ita correxerit jam Rigaltius. Sed ejus editionem non possideo. Et rectè vetula fingitur Vesta. Servius ad illa Virgilii Æn. IX. vers. 259. Canæ Vestæ. *Venerabilis, antiquissima. Ipsa enim antiquissima dea est, è terra.* Lego, *& terra.* Virgo autem dici potuit, quia ex igne nihil generatur. Augustin. C. D. Lib. IV. cap. 10. *Ideo illi virgines solere servire, quod sicut ex virgine, ita nihil ex igne nascatur.* Lactant. Lib. I. cap. 12. *Idcirco virginem putant Vestam, quia ignis inviolabile sit elementum, nihilque nasci potuit ex eo.* Confer Ovid. Fast. Lib. VI. vers. 293. & quæ supra ex Isidoro ad cap. XII. adduxi.

Ad CAP. XVIII.

a *Orpheus*] Palladius in Allegoriâ Orphei Catal. Pith. Lib. IV. *Scilicet haud potuit, quæ sunt sine permovere sensu: (Finxere docti fabulam poëtæ) Sed placidis hominum dictis fera corda mitigavit, Doctaque vitam voce temperavit. Justitiam docuit, cœtu quoque congregavit uno, Moresque agrestes expolivit Orpheus.*

b *In numerum deorum consecratus*] Augustin. C. D. Lib. XVIII. cap. 14. *Ex quorum numero fuisse perhibentur Orpheus, Musæus, Linus. Verum isti theologi deos coluerunt, non pro diis culti sunt: quanquam Orpheum nescio quomodo infernis sacris vel potius sacrilegiis præficere soleat civitas impiorum.*

c *Habitu philosophico*] Habitum ejus describit Virgil. Æn. VI. Nec non Threicius

erant diversa animalia ferocia, quæ pedes ejus lingebant, scilicet lupi, leones, ursi, serpentes, aves diversæ circa eum volitantes, montes & arbores deflectentes vertices suos: qui & uxorem se sequentem conversus aspicere videbatur; sed eam inferi retinebant.

XIX. *De Baccho.*

Bacchus filius Jovis inter deos connumeratus est, quem vinum, & vini deum esse dixerunt. Attendentesque vini virtutem & proprietatem, illum uti deum in natura coluerunt, & eidem hujusmodi imaginem esse depinxerunt. Erat enim imago sua [a] facie muliebri, [b] pectore nudo; [c] capite cornuto; [d] vitibusque coronato; qui super tigride equitabat. Juxta ipsum autem erant imagines trium animalium, scilicet simiæ, porci, & leonis; quæ pedem unius vitis circumire videbantur. Ob cujus umbram Bacchus equitabat; vitisque racemis erat plena. Ipse vero una manu tenebat poculum, scilicet sinistra: altera ve-

cius longâ cum veste sacerdos. Ubi Servius: *Longam autem vestem aut citharœdi habitum dicit, aut longam barbam. Nam à contrario* (leg. è contr.) *imberbes investes vocamus. Sacerdos autem quia & theologus fuit, & orgia primus instituit. Ipse etiam homines de feris & duris composuit. Unde dicitur arbores & saxa movisse, ut deus.*

Ad CAP. XIX.

a *Facie muliebri*] Priap. carm. XXXVI. *Phœbus comosus: Hercules lacertosus: Trahitque Bacchus virginis tener formam.* Ovid. de Baccho Lib. III. vers. 607. *Virgineâ puerum ducit per littora formâ.*

b *Pectore nudo*] Quia secreta pectoris nudant ebrii. Basilius in Catal. Pithoei Lib. 1. *Arcanum demens detegit ebrietas.* Horat. ad Amphoram Lib. III. od. 21. *Arcanum jocoso consilium retegis Lyæo.* Et Lib. I. epist. 5. *Quid non ebrietas designat? operta recludit.* Zenob. Cent. IV. 5. Ἐν οἴνῳ ἀλήθεια. Unde Tzetzes non invenuste ad Lycophr. p. 44. Οἶνος καὶ θεράποντες ἀληθεῖς. Fa-cit huc vel in primis, quod Fulgentius dicit Lib. II. *Ideo nudus* (Bacchus) *seu quod omnis ebriosus intervertendo nudus remaneat, aut meritis sua secreta ebriosus nudet.*

c *Capite cornuto*] Horat. Lib. II. od. 19. *Te vidit insons Cerberus aureo Cornu decorum.* Vide ibi Torrent. & Spanhem. in de Num. Præst. pag. 357. nec non Pier. Valer. Hieroglyph. Lib. LVI. pag. 410. ed. Bas. Isidor. Orig. Lib. VIII. cap. 11. *Quod idem Liber muliebri & delicato corpore pingitur: dicunt enim mulieres ei attributas & vinum, propter excitandam libidinem: unde & frons ejus pampino cingitur. Sed ideo coronam viteam & cornu habet, quia cum gratè & moderatè vinum bibitur, lætitiam præstat: cum ultra modum, excitat lites, id est quasi cornua dat.*

d *Vitibus coronato*] Gloss. Labb. *Hæc vitis.* κλῆμα ἄμπελος, κλῆμα. Item. κλῆμα, *palmes, pampinus, cælis.* Alii hederâ eum coronant. Tertull. de Coron. Milit. cap. 7. *Liberum Harpocration industria hederatum argumentatur, quod hedera natura sit cerebrum ab helusco defensare.*

vero, ſcilicet dextra, in eo uvæ [c] racemum extricabat.

XX. De Æſculapio.

Æſculapius dictus eſt filius Apollinis, qui deus medicinæ & medicorum putabatur. Ejus imago erat homo quidam [a] cum barba valde prolixa; indutus habitu medici, ſedens; in cujus ſinu erant pyxides unguentorum, & alia inſtrumenta ad medicum pertinentia. cujus manus dextra barbam tenebat, ſiniſtra vero [b] baculum cum ſerpente geſtabat intorto.

XXI. De Perſeo.

Perſeus etiam filius Jovis inter deos annumeratus eſt: qui rex Aſiæ dives & præpotens, qui & navibus multas regiones tranſivit, & Aphricam debellavit. qui & tres ſorores illud regnum tenentes ſua ſapientia occidit. quæ Gorgones dictæ ſunt: quæ unum ſolum oculum habentes, homines ſe aſpicientes vertebant in ſaxa. [a] Hic enim tali imagine figurabatur. Erat homo juvenis alatus & volans, quaſi navis diſcurrens, & alarum utens volatu. cui aſſiſtebat Minerva, ſapientiæ dea. Hic vero armatus, [b] cryſtallinum ſcutum ante oculos deferens, [c] te-

c *Racemum extricabat*] Suſpecta mihi poſterior vox. Mallem, *exprimebat*.

Ad CAP. XX.

a *Cum barbâ valde prolixâ*] Priap. carm. 36. *Intonſa ſemper Æſculapio barba eſt.* Apud Sicyonios tamen ſimulacrum ejus imberbe ex auro & ebore confectum fuiſſe Pauſanias tradit. Exhibet quoque caput ejus imberbe nummus Nicomedenſium apud Spanhem. p. 181.

b *Baculum cum ſerpente intorto*] Schol. Ariſtoph. in Plut Act. III. ſc. 2. pag. 76. ed. Caldor. Κοινῶς μὲν πᾶσι τοῖς ἥρωσι δράκοντες παρετίθεντο, ἐξαιρέτως δὲ τῷ Ἀσκληπιῷ. δράκοντες δὲ λέγονται ἀπὸ τοῦ δέρκω, ὅ ἐστι βλέπω. ὀξυδερκὲς γὰρ τὸ ζῶον. ἀνιέρωται δὲ τῷ Ἀσκληπιῷ, ἐπειδὴ τὸ γῆρας ἀποβάλλει. Καὶ ἡ ἰατρικὴ δὲ φυλάττει φύσει τὸ νέον, ἐξωθοῦσα τὰ νοσήματα. Ibidem tradit & hoc idem interpres, fuiſſe τὸν Ἀσκληπιὸν ἀεὶ στεφανοφόρον, εἰς ὑγιείας αἶνον. Confer Spanhem. in de Numm. Præſt. p. 175.

Ad CAP. XXI.

a *Hic enim tali* &c.] Malim, *hic autem* &c. Sed & infr. cap. 22. *Centauri enim* pro *autem* invenies.

b *Cryſtallinum ſcutum*] Æneum ſcutum fuiſſe vult cum Apollod. Lib. II. tum & Zenob. Cent. I. 41. Περὶ ταύτην, inquit, ὁ Περσεὺς ἀποστραμμένος, καὶ βλέπων εἰς ἀσπίδα χαλκῆν, δι' ἧς τὴν εἰκόνα τῆς Γοργόνος ἔβλεπε, τὴν χεῖρα ἔτεινε. Et Ovid. IV. Met. vers. 782. *Sed tamen horrendæ clypei, quod læva gerebat, Ære repercuſſo,* for-

c telo falcato [d] tres fœminas virgines, scilicet ipsas Gorgones, decollabat, Sthenonem, Euryalem & Medusam: & hæ post habebant homines semiconversos in lapides. Hic caput Medusæ ablatum in hasta deferre videbatur. [e] De sanguine vero Gorgonum equus alatus, nomine Pegasus, nasci videbatur: qui ungula terram fodiens, fontem erumpere faciebat, qui Castalius dictus, Musis ad potum productus est.

XXII. *De Hercule.*

Hercules Jovis filius dictus est, quem in deorum collegio antiqui acceperunt, propter ejus quasi [a] innumeras probitates, quæ inferius per singulas depictæ sunt. Hercules enim [b] heroeleos, quod est virorum gloria fortium. Prima igitur ejus victoria notabilis fuit, quando in nuptiis

formam ea aspexisse Medusæ. Cum Albrico loquitur Schol. German. *Quidam Perseum à Minervâ missum dicunt, & ab eâ clypeum vitreum accepisse, per quem videre, nec videri ab Gorgonibus posset.*

c *Telo falcato*] *Harpe*, & quidem adamantinâ, ut est apud Apollodorum. *Falx* est Hygino Astron. Lib. III. cap. II. Nimirum ἅρπην δρέπανον interpretatur Hesychius. Schol. Hom. ad Iliad. T. vers. 350. Ἅρπη· εἶδος ὀρνέου. Τινὲς ἰκτῖνον καλοῦσιν, ἕτεροι δὲ φήνην. λέγεται δὲ καὶ δρέπανον. Hesychius: Ἅρπη, αἴσυεν. δρέπανον, ἢ ὄρνις εἶδος κατὰ λαλίκας. Lego, κατά τινας ἰκτῖνος. Lucianus in Dialogo Tritonis & Nereidum. Ἡ Ἀθηνᾶ δὲ ἐπὶ τῆς ἀσπίδος ἀποστιλβούσης, ὥσπερ ἐπὶ κατόπτρου παρέσχεν αὐτῷ ἰδεῖν τὴν εἰκόνα τῆς Μεδούσης. Εἶτα λαβόμενος τῇ λαιᾷ τῆς κόμης, ἐνορῶν δὲ τὴν εἰκόνα, τῇ δεξιᾷ τὴν ἅρπην ἔχων, ἀπέτεμε τὴν κεφαλὴν αὐτῆς.

d *Tres feminas virgines decollabat*] Pugnat hoc cum omnium veterum mythologiâ. Ut sola mortalis erat Medusa, ita sola etiam capite truncata. Apollodorus: Μόνη δὲ ἦν θνητὴ Μέδουσα. διὰ τοῦτο ἐπὶ ταύτης κεφαλὴν Περσεὺς ἐπέμφθη.

e *De sanguine Gorgonum*] Immo solius Medusæ. Vide quæ annotavi ad Lactant. Argum. Lib. IV. fab. 16.

Ad CAP. XXII.

a *Innumeras probitates*] Ταῖς ἀρεταῖς puta. *Virtutes* melius dixisset, cum fortitudo intelligi debeat, sive fortia facinora. Justin. Lib. VI. cap. 3. *Porro Pisandrus pro conjunctione Agesilai etiam virtutum ejus æmulator erat.* Et cap. 8. *Nec postea virtutibus, sed cladibus insignes fuere.* Ἄθλους Græci vocant, vel etiam ἆθλα, unde & *athla* Hyginus dixit cap. 30. vel antiquarius aliquis, cum lemmata capitum ab alio quam Hygino concepta videantur. *Ærumnæ* sunt Ausonio Eidyll. XIX. *labores* Senec. in Apolocynthosi. Quia autem laboriosa Herculis vita fuit, & ipse fortitudinis exemplar, inde *labor Herculeus* apud Horat. Lib. 1. od. 3. *Virtus Herculea* apud Fulgent. Lib. II. cap. 5. pro Hercule ipso, idque more Græcorum. Homer. Iliad. N. vers. 248. Τὸν δὲ προσέειπε σθένος Ἰδομενῆος. Non cepit elegantiam interpres, cum vertit: *Hunc autem allocuta est potentia Idomenei.*

b *Heroelcos*] Lego, ἡρώων κλέος. Fulgent. Mythol. Lib. II. cap. 5. *Hercules enim ἡρακλῆς Græce dicitur, id est ἡρώων κλέος, quod nos Latine virorum fortium famam dicimus.*

ptiis Centauros ibidem existentes & inebriatos, qui [c] dominas invitatas volebant violenter opprimere, clava pro majori parte mactavit; unde reliqui timore perculsi fugerunt. [d] Centauri enim, qui dicuntur esse semihomines & semiequi, denotantur homines carnali concupiscentia facti, ut bestiæ, qui virtute animi superantur. Secunda victoria Herculis notabilis fuit, [e] quia ipse pugnasse cum leone, ipsumque clava mactasse, & interempto pellem abstulisse dicitur. quo deinde spolio incessit semper indutus, in signum victoriæ perceptæ. In quo etiam ostentatur animi fortitudo, contra quam nulla vis corporea prævalet, quæ semper spolium leonis, id est, vim virtutis defert. Tertia Herculis fortitudo est, de qua sic scribitur: Admetus Pheræorum rex Alcestim habuit conjugem: & dum [f] infirmaretur ad mortem, Apollinis miserationem invocavit; [g] cui sic respondit, nil in hoc ei posse præstare; nisi aliquis de propinquis ejus se pro illo morti voluntarie offerret. quod uxor ejus libenti animo fecit, & seipsam interemit. Quod Hercules prospiciens, & mulieris [h] tantæ fidei compassus, ad inferos descendit, & Cerberum tricipitem sibi ad ostium inferni resistentem, triplici vinctum catena, videlicet singula faucibus intorta, ab ostio abstraxit, & Alcestim ex inferno reduxit. In quo denotatur, quia ratio & virtus animi omnes cupiditates & vitia terrena devincit, & maxime vitium gulæ, quod habet tria capita: eo quod gulositas tria exigit, scilicet abundantia quantitate, assidua tem-

c *Dominas invitatas*] Uxores Lapitharum ad nuptias invitatas Pirithoi. Vide Hyg. Myth. cap. 33.

d *Centauri enim*] Emenda, *Centauris*.

e *Quia ipse pugnasse*] Lego, *quâ ipse pugnasse*. Sic mox habes: *Quarta fortitudo Herculis scribitur, quâ dicitur Hesperides spoliasse*.

f *Infirmaretur*] H. e. ægrotaret. Sæpe ita cum alii ecclesiastici scriptores, tum & vetus Bibliorum interpres. Joh. cap. VI. vers. 2. *Videbant signa, quæ faciebat super his, qui infirmabantur*. Cap. XI. 2. *Cujus frater Lazarus infirmabatur*. Ergo *infirmari* est ἀσθενεῖν.

g *Cui sic respondit*] Illis verbis nempe, quæ sequuntur. Illustravimus eam lectionem ad Hyg. Mythol. cap. 2. Cæterum pro *cui* reposuerim *qui* vel *qui ei*. Fulgentius in hac fabulâ Lib. I. cap. 27. *Apollinem deprecatus est. Ille vero dixit se ei aliquid non posse præstare, nisi quis de ejus propinquis ad mortem pro eo voluntarie se obtulisset*.

h *Tantæ fidei compassus*] Συμπαθεῖν. *Compatior, condoleo, congaudeo* verba sunt aliquoties a Cypriano usurpata. Vetus Interpres Heb. cap. X. vers. 34. *Vinctis compassi estis*.

i *Le-*

tempore, grata faucibus voluptate: quæ omnia virtus superat. Et si quid ex infirmitate animi devictum fuerit, etiam ab inferis abstrahit. Quarta fortitudo Herculis scribitur, qua dicitur Hesperides spoliasse, quæ fuerant Atlantis regis Aphricæ filiæ. Hæ hortum habebant, in quo erant mala aurea Veneri consecrata, ad quorum custodiam draco nunquam dormiens positus erat. Quæ poma Hercules abstulit, occiso dracone. Nam virtus animi non potest fructum capere virtutum, nisi malitia prius interimatur, quæ jugiter vigilat in custodiam vitiorum. Quinta Herculis fortitudo est, qua hydram serpentem occidisse legitur. Fuit autem hydra, juxta fabulam, in Lerna palude: cui uno cæso capite, duo excrescebant. quam dum Hercules gladio vincere non posse se cerneret, occasione jam dicta capitum excrescentium, igne circa eam apposito illam exussit. In quo intelligitur, quod [i] lacus fuit Æmoniæ, cujus aquæ vicinas civitates vastabant: Hercules vero multa vicina loca in circuitu exussit, & sic aquæ clausit meatus. Nam & Hydra ab hydor, quod est aqua, dicta est. Sexta victoria ejus est, quam obtinuit de Acheloo: de quo fabulose dicitur, quod hic Achelous filius fuit Thetidis deæ aquarum: cui mater concesserat, ut cum adversario pugnans, quamcunque formam vellet, sumeret. qui contra Herculem secum pugnaturum formam [k] tauri sylvestris induit: cum quo diu Her-

i *Lacus Æmoniæ*] Forte *Laconicæ* scripserat Albricus. Strabo Lib. VIII. Argivorum & Mycenæorum lacum facit.

k *Tauri sylvestris*] I. e. feri. Firmicus in de E. P. [illegible] pag. 14. ed. Leid. *In porci sylvestris speciem formamque mutatus.* *Ovis sylvatica* & *sylvestris* est apud Apitium Lib. VIII. cap. 4. *De condimentis ovis sylvaticæ. Ius in oviferum, hoc est, carnem ovis sylvestris* &c. Gloss. Labb. Ὑλικὸς, *sylvester, sylvaticus.* Ita & *porcus sylvaticus* dicitur à Petronio Fragm. Trag. pag. 36. ed. Blav. *Etiam vide quam porcus ille sylvaticus totam comederit glandem.* Lego, *lotam comederit glandem* h e, lautam, delicatam. Præcessit enim, *secutum est hos repositorium, in quo positus erat primæ magnitudinis aper, & quidem pileatus, è cujus dentibus sportellæ dependebant duæ, palmulis texta, altera caryotis, altera thebaicis plena* &c. Atque hæc lota illa glans erat, quam comederat aper. *Lotus* pro *lautus* archaicè dicitur, ut *coda* pro *cauda* p. 39. *Quotidie pejus colonia hæc retroversus crescit tanquam coda vituli.* *Copo* pro *caupo* p. 49. *Tanquam copo compilatus.* *Codex* pro *caudex* p. 57. *Codex, non mulier.* Etiam O & Au promiscuè in nummis invenit illustr. Spanhemius, ut *Fostulus* pro *Faustulus*, & alia; de quibus ipsum consule in de Numm Præst. p. 80.

Hercules pugnando, ei tandem cornu dextrum evulsit, quod & [l] Copiæ deæ divitiarum dedicavit. Sed cum Achelous ad fluvium bibiturus accessisset, videns in aquis sibi ablatum cornu, seipsum in flumine præ dolore suffocavit. In quo intelligitur, quod Hercules fluminis, qui dicitur Achelous, & cujus eruptiones non modice agros obruebant, dum [m] alterum ejus alveum exiccasset, sua industria fertilem reddidit regionem, & sic fructuum copiam præstitit: Septima Herculis fortitudo est, de qua sic scribitur. Erat in Italia quidam latro, nomine Cacus, qui dum Hercules ad Italiam devenisset, & ab Euandro rege officiose receptus esset, [n] bobus advectis ex Hispania, Geryone perempto, dum Hercules boves in pascuis custodiret, & somno oppressus dormiret, Cacus eo dormiente securus exiens de spelunca, in qua latebat, plures ex bobus rapuit: quos per caudam aversos capite traxit, ne ex rectis eorum vestigiis humo pressis, quo ducti essent, deprehendi posset: quin potius illos abiisse videretur. Verum excitatus Hercules, & furto comperto, vestigia versa decernens, eaque insecutus, ad antrum pervenit, & Cacum suis cum bobus latitanten reperit: quem fumum & nebulam eructantem clava peremit, bovesque redemit. Moraliter autem [o] Cacus malus interpretatur: qui latet in spelunca, quia nunquam malitia liberæ frontis est. Hercules autem, id est virtus, malos inter-

l *Copiæ deæ divitiarum*] Vide quæ notavi ad Hyg. Myth. cap. 31.

m *Alterum ejus alveum*] Τὸ *ejus* delendum, ut sana sit oratio.

n *Bobus advectis*] Forte *avectis*. Ut *adducere* pro *abducere*, ita *advehi* pro *avehi* sæpe dederunt nobis librarii. Hyg. Myth. cap. 8. *Is mulierem advectam domo matrimonio suo copulavit*. Puto rectius fore *avectam*, quanquam alterum explicare utcunque conatus sum in notis meis ad eum scriptorem. Justin. Lib. XVIII. cap. 7. *Itaque adversis tanto scelere numinibus*. Malim & ibi *aversis*. Virg. Æn 11. *Fracta vires, aversa deæ mens*. Cic. ad Brut. epist. 16. *Deos aversos esse a salute Pop. Rom.* Flor. Lib. 11. cap. 6. *Aversi à Carthagine dii*. Tib. Lib. III. el. 3. *Audiat aversâ non meus aure deus*. Si quis tamen vulgatam lectionem asserere velit, adducere possit illud Propert. Lib. 1. el. 1. *Cum tamen adversos cogor habere deos*.

o *Cacus malus interpretatur*] Ἑρμηνεύεται. Loquitur cum antiquo Bibliorum Interprete. Judic. cap. XII. vers. 6. *Dic Schibboleth, quod interpretatur spica*. Joh. cap. IX. 7. *Vade, lava in natatoriâ Siloe, quod interpretatur missus*. Cæterum dubium non est, quin respexerit Fulgentium Albricus, cujus illud est cap. 6. Lib. II. Κακὸν *enim Græcè malum dicimus*.

p *Altum*

terficit, & ſua vendicat. ſed Cacus fumum & nebulam emittit, quia viſui nocent: quia malitia ſemper occultas deceptiones molitur. Octava Herculis victoria ſcribitur, qua [p] Palium malum nomine Diomedem mactavit: qui hoſpites advenas benigne recipiebat: & illis hilariter miniſtrabat, vinoque condito inebriebat: dumque gravi ſomno eſſent oppreſſi, illos occidebat: & equabus ſuis in paſtum præbebat. Quo comperto, illuc Hercules acceſſit, [q] & illum clava peremit, ipſumque in paſtum eiſdem ſuis equabus appoſuit. In quo notatur, qualiter virtus [r] omnium maculam ſuperat, & eadem pœna punit vitium, in quo delinquit. Nona Herculis hujuſmodi ſcribitur victoria: Antæus erat gigas, filius Terræ: cui mater conceſſerat, ut, quotiens terræ proſtratus [s] occumberet, viribus duplicatis exurgeret. Cum hoc Hercules pugnat in lucta, eumque bis proſternens, comperit illum exurgere fortiorem. unde illum brachiis apprehendens, elevatum à terra conſtrinxit ad pectus: & tam diu tenuit ſuſpenſum, donec deficiens expiraret. Ponitur autem [t] Antæus ſub forma libidinis. nam ἀντίος Græce, Latine contrarium ſonat. Et naſcitur libido de terra, quia de carne concepta. Et tactu terræ fortior redditur: quia libido tactu validior excitatur. Sed à glorioſa ſuperatur virtute; quia denegato tactu ad altiora virtutum mens elevata, libidinis concupiſcentiam extinguit. Decima victoria eidem Herculi aſcribitur de apro. Erat enim aper terribilis in [u] regione Calydoniæ, qui non ſolum ſegetes devaſtabat, ſed occurrentes homines dentibus lacerabat. Contra hunc procedens Hercules, & diu cum eo pugnans, illum tandem clava mactavit: & quem plauſtrum juga-

tis

p *Alium malum*] Tollius ad Palæph. p. 165. ex MS. Voſſ. *alium centaurum*; & mox *lantè*, pro *hilariter*.

q *Et illum clavâ*] *Et centaurum clavâ* idem ex eodem MS.

r *Omnium maculam*] Etiam hunc locum ex MS. Voſſiano emendatum it Tollius: *Omnem malitiam ſuperat. & eadem pœnâ punit iniquum, in quo deliquit.* Mihi præterea pro in *quo* legendum videtur *in quâ*.

s *Occumberet*] Malim *ſuccumberet*.

t *Antæus ſub formâ libidinis*] Etiam iſta habet ex Fulgent. Myth. Lib. II. cap. 7. quem vide, ſi tanti putes.

u *Regione Calydoniæ*] Immo *Arcadiæ*. Vide quæ annotavi ad Hygin. Myth. cap. 30. Alius fuit aper Calydonius, de quo idem Hyginus cap. 31. Anton. Liberal. cap. 2. & Ovid. Met. Lib. VIII.

 x *De*

tis bobus trahere nequivit præ magnitudine, ſubjectis humeris, ipſum in civitatem omnibus mirantibus detulit. In quo ſimiliter notatur animi virtus, quæ omnia ſuperat & vincit. Undecima victoria eſt, x de qua de Geryone rege Hiſpaniæ triumphavit. De quo ſcribitur, quod ipſe Geryon habebat canem bicipitem, quo omnes ſuperabat. Hunc Hercules (ut fingitur) y olla ærea pugnans devicit. z cui adhibito cane cum etiam diu pugnaſſet, canem occidit, & regnum Geryonis obtinuit. In quo notatur allegorice, quod dictus Geryon duorum capitum canem habuit, quia terreſtri & navali prælio plurimum potuit. At eum Hercules olla ærea vectus acceſſit, quia navem habuit fortem, qua navigavit, armis æreis munitam. cujus canem occidit, quia potentiam ejus comminuit terra & mari, ejuſque obtinuit regnum. Duodecima & ultima Herculis fortitudo legitur talis: Fuit quidam a gigas Atlas nomine, in Mauritania, in monte altiſſimo cœlum ipſum contingente: qui cœlum, ne caderet, humeris ſuſtinebat: & ſidera, ſi quæ cadebant, malleo fixa, cœlo reponebat. Quem cum acceſſiſſet Hercules, ille, qui audic-

x *De quo de Geryone*] Prius *de* tollendum.

y *Ollâ æreâ pugnans*] Servius de Geryone ad Æn. VII. vers. 662. *Fingitur bicipitem canem habuiſſe, quia & terreſtri & navali certamine plurimum potuit. Hunc Hercules vicit: qui ideo ad eum fingitur ollâ æreâ transvectus, quod habuit navem fortem & ære munitam.* Χρύσεον δέπας appellat Apollodorus Lib. II. p. 100. Ed. Comm.

z *Cui adhibito cane*] Lego *qui*. Q & C confudiſſe haut raro librarios, diſces ex iis, quæ ſcripſi ad Hyg. Myth. cap. 220. Cæterum canis hic *Orthrus* dictus fuit. Apollodorus: Εἶχε δὲ φοινικᾶς βόας, ὧν ἦν βουκόλος Εὐρυτίων, φύλαξ Ὄρθρος ὁ κύων δικέφαλος, ἐξ Ἐχίδνης καὶ Τυφῶνος γεγεννημένος. *Gargittium* vocatum ait Pollux Onomaſt. Lib. V. cap. 5. Ὁ δὲ Γηρυόνου κύων, ὁ τὰς βοῦς φυλάττων, ἀδελφὸς ἦν τοῦ Κερβέρου, ἀνῃρέθη δὲ ὑφ' Ἡρακλέους. Τὸ δὲ ὄνομα αὐτοῦ Γαργίττιος· Καὶ ἔχει μνῆμα ἐν Ἰβηρίᾳ. Cæterum ut Q & C, ita & Qu & K Græcorum inter ſe commutantur, cum eadem illorum apud antiquos Latinos, ut hodie quoque apud Gallos, fuerit pronunciatio. Hilarius ſanè *Anquiram* dicit in Fragmentis pro *Ancyram*. Et in concilio Galliæ Felicienſi *Niquinta* legi pro *Niceta*. Nec aliâ de cauſſâ *Quiricus* pro *Cyricus*, & *Quirinus* dicitur pro *Cyrinus*. Hinc ergo *Quillenius* pro *Cyllenius* etiam apud Ampelium cap. IX. invenitur ſcriptum, nec tentari forſan à me debuit.

a *Gigas Atlas nomine*] De hoc Atlante Servius ad Æn. I. vers. 745. *Hic Atlas Iapeti filius in Africâ natus dicitur.* At idem de eodem ad Æn. IV. vers. 247. *Ætheris & diei filius, cui pœnæ gratiâ cælum impoſitum dicitur, quod, ut quidam volunt, cum Titanibus ſteterit.* Confundit Atlantes. Etiam in Hygini Genealogiâ duo Atlantes ſunt, quorum alter Iapeti & Clymenes filius dicitur, alter Ætheris & Terræ.

dierat de fortissimis illius viribus, rogavit eum, ut, quia fessus erat cœlum sustinendo, ipsum aliqnanto juvaret, donec quiesceret. quod Hercules libenter annuit, & humero supposito, cœlum sustinuit. In quo intelligitur, quia ipse Atlas [b] astrologus peritus fuit: & ideo cœlum dicitur sustentasse, & sidera cadentia cœlo reposuisse. Hercules etiam fuit astrorum artis multum edoctus, qui scientiæ comprehendendæ [c] plenus gratia ad ultimos terræ fines accessit: & cum eodem Atlante de scientia conferens, illum in aliquibus juvit, opemque impendisse fertur ad cœlum sustentandum.

XXIII. *De Cerere.*

Ceres dea inter omnes deos deasque veterum [a] ultimo in ordine posita est: eo quod ejus suffragium omni humanæ vitæ [b] potissime veterum esse videbatur. Dicitur enim dea frumenti & segetum, ac generaliter omnium seminum ac frugum, quæ terra producit, sine qua specialiter natura deficeret: ideoque taliter pingebatur. Erat enim in figura matronæ præcinctæ, & pannis & calceis admodum rusticanæ: sedens super bovem, qui est animal culturæ deputatum: quæ manu dextra habebat ligonem, ad terram vertendam; & brachio habebat appensum calathum cum seminibus. Ab ipso quoque latere dextro habebat duos agricultores, quorum unus ligone terram vertebat, & alius semina spargebat. In manu vero sinistra Ceres tenebat falcem messoriam, & baculum ad terendum frumentum: à quo etiam latere erant duo

b *Astrologus peritus fuit*] Servius ad illa Virgil. Æn. IV. 745. Docuit quæ maximus Atlas. *Hic* (Atlas) *quod annum in tempora diviserit, & primus stellarum cursus vel circulorum, vel siderum transitum naturasque descripserit, cœlum dictus est sustinere, quia nepotem suum Mercurium & Herculem docuisse dicitur; unde & Hercules cœlum ab Atlante susceptum sustinuisse narratur, propter cœli scientiam traditam.*

c *Plenus gratia*] Lego, *plenioris gratia.*

Ad CAP. XXIII.

a *Ultimo in ordine*] Leg. *Ultima in ordine.*

b *Potissimè veterum*] Hæc corrupta procul dubio. Fort. *Potissimum veteribus.*

duo alii agricolæ, quorum unus metebat, & alius frumenta baculo triturabat. Erat ergo Ceres inter duas arbores pomis onuſtas. Latere vero dextro deſuper erat Juno dea nubium, imbrem ſpargens per ſata. A ſiniſtro vero erat Apollo, id eſt ſol, ſuis radiis ſegetes exſiccans metendas.

FINIS.

INDEX AUCTORUM,

qui à Fulgentio laudantur.

L2

I N D E X
RERUM & VERBORUM
Quæ in commentariis utriusque voluminis maximè visa sunt memorabilia.

Numerus barbarus paginas, sed Romanus II. sicubi additus visatur, Tomum secundum, literæ a & b columnas designant.

Alr-

D.

K.

L.

M.

N.

Q.

R.

S.

Xan-

X.

Y.

Z.

FINIS.

GLOS-

GLOSSARIUM FULGENTIANUM,

In quo ejus Scriptoris voces & phrases insigniores exhibentur.

Numerus barbarus paginas Continentiæ Virgilianæ, & Præfationum, quæ tribus Mythologiarum libellis præfixæ sunt, designat; verum Romanus si barbaro præmittatur, per illum Mythologiarum tibi librum, per hunc significari caput scito.

Abecedaria III. 10.
Abscisus, *abscissus* I. 2.
Absconsus I. 21. absconsè II. 3.
Absolvi, *interpretari* 158.
Academicus rhetor 5.
Academicum quippiam stertere 161.
Accidentia extrema, *nominandi casu*, πάθος, *calamitas* 150.
Accipere ad epulas, *excipere epulis* 150.
Accola Pieridum 23.
Acror rancidulus 140.
Aculeati vertices 14.
Addictus tenebris I. 4.
Adipatum ructuare quippiam 142.
Adipata crassedo ingenii 143.
Adulanter 153.
Adjudicare, *judicare* III. 9.
Æthra, *æther* I. 26.
Affectatores II. 4.
Affectores III. 4.
Affectus sororii, *sorores* III. 6.
Agere silentio vitam 6.
Agricultores I. 26.
Album Jovis 15.
Alio, *alis* 139.
Aliquanti philosophi, *aliquot* II. 9.
Aliquatenus 14. II. 9.
Alludere argutiam II. 13.
Alterutrum, *invicem* 8.
Anacreontica sacra 15.
Anastrophe. Talo tenus 14. comestiones propter I. 15.
Angina mœrorum 7.
Angiporta Alexandriæ 16.
Antelogium 148.
Anterius II. 3.
Aporrœa siderum II. 19.
Apotelesmatice III. 10. 138.
Appetitor avaritiæ II. 13.
Apponere custodem I. 2.
Arcadicæ aures 148.
Arena studii 65.
Argenteæ margaritæ 25.
Aricina virago 20.
Aricini & archaici sensus 25.
Ariolari nugas soporis, *conjicere somnia* 4.
Arsis III. 9.
Articulatio III. 10. Dionysius in articulationibus 154.
Ascræus pastor 12. Ascræus fons 140.
Aspergo, *aspersio* 13.
Ascribere in tutelam III. 2.
Affectari agriculturam III. 2.
Assistere famæ, *affectare famam* 2.
Astrigerum diadema 24.
At vero I. 13.
Athenæa civis 15. Athenæus Aristophontos III. 6.
Authenta Lazaris vatum 161.

B.

Barathrum credulitatis I. 2.
Bicornis Luna 24.
Bifida ambiguitas 65.
Bis tincta vestis 14.
Bonus jaculo II. 1.
Bractamentum fontis Ascræi 140.

Bra

E.

F.

Ju-

Obruere, *ſepelire* 153.
Obtutus Phœbi, *radii* 10. caperati 140.
Obumbrare maritale imperium III. 6.
Oculatus arbiter II. 9. teſtis 156.
Odoramenta, *odores* I. I.
Olivifer vertex 9.
Onirocrites 4.
Opitulatus, *auxilium* III. 8.
Opus erat judicem I. 18.
Organula cornea, *roſtra avium* II.
Ovipari fœtus I. 12.

P.

Pædagogans ſuſpectio 163.
Pagani II. 9. I. 23. III. 7. 162.
Palæſtra ingenii I. 2. Palæſtrans ingenium 23.
Palatum I. 14.
Paliuræa prata 10.
Parallelos concordare III. 9.
Paralyſis, *pars aruſpicinæ* III. 10.
Parrhaſia lyra 13. Sed legendum procul dubio *Parnaſia* Sic *Parnaſias chordas* dixi: pag. 140.
Partiliter III. 2.
Pati rerum naufragia II. 4.
Paupertas ſonorum III. 9.
Pavus II. 3.
Pectuſculum 13. II. 9.
Peplum cœrulans 26. ſtellatum 24.
Peragere circulum I. II.
Perdica, terminatione Latina, pro Perdix III. 2.
Peregrinari mentes facit III. 7.
Peregrinabunda *ibid.*
Perit amore Polyxenæ III. 7.
Perpetuale ſuffragium I. I. refugium I. 27.
Perſuadere aliquem II. 5. III. 6.
Peſtilentiæ cathedra II. I.
Perax ornatus II. I. potentiæ II. 3.
Petere aliquem aliquid I. 27. II. 12. III. 6. *Eſt hellenismus.*
Phaleratum diadema 26. Phaleratæ ſpumæ 167.
Phaſma comœdicum 16.
Philargica vita, *voluptaria* II. I.
Phlebotomare III. 7.
Phœbiacæ rotæ II. I.
Phthongi III. 2. & 10.
Pigmenta, *odores & unguenta* III. 8.
Pinnati raptus II. 17.
Plaſti modi, *ficti* 25.
Plectere coronas I. I.
Plena utero III. 8
Pluriora, *plura* 16.
Pluſquam perfectum pro imperfecto I. I. 27. II. 7. II. 9. II. 14. & alibi paſſim.
Pleonaſmus. A libertate ſuperior. à carne nobilior III. 6. de crimine invadere II. 5. de naturâ mereri *ibid.* de tibiis canere III. 9. &c.
Poëtica garrulitas II. 10. vanitas II. 4. prurigo 13. teſtimonium 14. ineptiæ 20.
Polimina frontis 25.
Pollucibilitas I. 2.
Pompa vanæ laudis 153.
Ponere in tutelam I. 21.
Populoſitas luminum, *multitudo* I. 24.
Porcina cauda depravari III. 9.
Prægnaces II. 3.
Prælia Veneris III. 6.
Prælibare urnulam 143.
Præpes ungula 13.
Prærogare periculum 138. Prærogatio annonæ I. 2.
Præſens pro futuro, ſperans conjungi, pro conjunctum iri I. 27. *Vide ibi Not.*
Præſtruere corda 15.
Præſul furti I. 23. terrarum I. 4. Præſul lucernis 4.
Præſumere, *occupare* 10. Præſumptio *ἀκμὴ* I. 27. II. 5. præſumptior, *nimis audax* III. I.
Prævidentia Dei II. 9.
Pretioſus ſine pretio III. 6.
Pro libidine III. 7. pro virtute 147. *ob libidinem* &c.
Promereri, *obtinere* II. 13.
Promittens ut efficeret III. 9. Sic II. 9. Spopondit ei ut inquireret.
Propitiare ſibi Apollinem I. 27.
Proponere edictum I. 27.
Proſerpere radicibus I. 9.
Protelare obitum 15. jurgium I. 6. dignitatem I. 14. aliquem de morte 165.
Provectibile 147.
Puerigena femina 20.
Puerilis amatu anus III. 5. puerilis laſcivia, *laſcivus puer* 20. puerilis garrulitas 151. ſenſus II. 5.
Pugillatio 152.
Pulligera ova 20.

Q.

Quadrifidus limes I. II.
Quadriga I. II.
Qualiſlibet 157.
Qualitas II. 8. 137. &c.
Qualiter III. 6.
Quanto, tanto, pro *quanto magis, tan-*
to

R.

S.

T.

F I N I S.

